

Jaarstukken 2024

Gemeente Apeldoorn

Aanbieding

Wij leggen met genoegen de Jaarrekening 2024 aan u voor. In het jaarverslag geven we aan waar raad, college en ambtelijke organisatie het afgelopen jaar aan hebben gewerkt en welke resultaten daarbij zijn behaald. Ook leggen we verantwoording af over de financiën. De jaarrekening is een belangrijk verantwoordingsdocument en stelt ons college in de gelegenheid om stil te staan bij de vraag of we nog het goede doen. In een tijd waarin maatschappelijke opgaven en onvoorziene ontwikkelingen elkaar snel opvolgen is het belangrijk om terug te kijken naar wat het afgelopen jaar tot stand is gebracht en waar nog het nodige is te doen.

Wij streven in de jaarstukken naar een goede leesbaarheid en het beperken van de omvang. We kunnen echter niet voorkomen dat de jaarstukken een lijvig boekwerk vormen, omdat we gehouden zijn aan wettelijke eisen voor het jaarverslag en omdat we de besteding van ruim € 700 miljoen gemeenschapsgeld zo goed mogelijk willen verantwoorden.

De jaarstukken 2024 beginnen met verantwoording over de vier programma's die in de meerjarenbegroting 2024-2027 (MPB) voor het eerst zijn opgesteld op basis van onze visie op brede welvaart. Daarna volgen de paragrafen. De programmatoelichting is beleidsmatig van aard en vormt de basis van de jaarstukken. Per programma worden de voorgenomen prestaties uit de MPB verantwoord. We doen dat zo kort en helder mogelijk, zonder herhalingen van teksten uit de MPB.

Link naar [raadsvoorstel](#).

Inhoudsopgave

Beleidsresultaat	6
Financieel resultaat	7
Balans	8
Financiële ratio's	9
Jaarverslag 2024	10
Programmaverantwoording 2024	11
Samenleving	12
Effectindicatoren	39
Lessons learned	40
Risico's	44
Financiën	47
Verbonden partijen	67
Leefomgeving	72
Effectindicatoren	89
Lessons learned	90
Risico's	92
Financiën	97
Verbonden partijen	115
Economie en inkomen	122
Effectindicatoren	132
Lessons learned	133
Risico's	135
Verbonden partijen	137
Financiën	140
Bestuur, inwoners en financiën	148
Effectindicatoren	158
Lessons learned	159
Risico's	160
Financiën	161
Verbonden partijen	171
Monitor Brede Welvaart	176
Paragrafen	179
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	180
Inleiding	180
Financiële positie in vogelvlucht	180
Kader risicobeheersing en risico's	183
Risico's	184
Beschikbare weerstandscapaciteit	194
Weerstandsvermogen	194
Onderhoud kapitaalgoederen	195
Financiering	197
Algemene ontwikkelingen	197
Risicobeheer	198
Gemeentefinanciering	200
Netto schuldquote en houdbaarheid financiën	203
Rentetoerekening	204
Verbonden partijen	206

Inleiding	206
Overzicht van verbonden partijen	207
Grondbeleid	227
Algemeen	227
De uitvoering van het grondbeleid	227
Het grondbedrijf	228
De vermogenspositie van het grondbedrijf	230
Productiecijfers van het grondbedrijf	231
Lokale heffingen	234
Inleiding	234
Beleidsuitgangspunten	235
Geraamde en werkelijke opbrengsten	236
Kwijtscheldingsbeleid	242
Bedrijfsvoering	244
Lessons learned	253
Toprisico's	254
Financiën	255
Algemene Indicatoren	259
Nadere toelichting rechtmatigheidsverantwoording	260
Openbaarheidsparagraaf	266
Bijzondere paragrafen	267
Investerings	268
Vastgoed	271
Jaarrekening 2024	281
Waarderingsgrondslagen	282
Algemeen	282
Grondslagen voor resultaatbepaling	282
Waarderingsgrondslagen	283
Grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording	287
Balans	288
Algemeen	288
Balans per 31 december	289
Toelichting op de balans	292
Immateriële vaste activa	292
Materiële vaste activa	293
Financiële vaste activa	296
Voorraden	297
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	299
Liquide middelen	301
Overlopende activa	302
Eigen vermogen	304
Voorzieningen	308
Schulden met een rente vast periode >1 jaar	311
Schulden met een rente vast periode <1 jaar	314
Overlopende passiva	315
Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	318
Overzicht van baten en lasten (programmarekening)	319
Wet Normering Topinkomens (WNT)	324
Incidentele lasten en baten	326
Rechtmatigheidsverantwoording	329

Bijlagen	331
Staat van reserves en voorzieningen	332
Staat van reserves	332
Staat van voorzieningen	334
Specificatie Apeldoorn Ontwikkelt Fonds (AOF)	337
Specificatie Algemene reserve	340
Specificatie reserve overlopende projecten	342
SiSa bijlage	355
Treasury	395
Overzicht swaps	395
Overzicht opgenomen leningen	396
EMU	397
Overzicht lasten en baten per taakveld	398
BBV Indicatoren	405
Opvolging van aanbevelingen	406
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	418

Beleidsresultaat

In onderstaande tabel treft u de prestatieafspraken per programma aan. We hebben een groot deel van de prestaties gerealiseerd binnen de kaders die in de begroting zijn gesteld. Evenals in voorgaande jaren doen de afwijkingen zich vooral voor op de planningen, maar ook bij de risico's. Belangrijke verklaringen daarvoor zijn de beperkt beschikbare capaciteit en de afhankelijkheid van externe factoren. In de MPB en in de Jaarrekening 2024 zijn in totaal 203 prestaties opgenomen. Als sprake is van afwijking in negatieve zin dan lichten we dat in de programmaverantwoording toe.

Programma	Totaal prestaties	Afwijkingen Inhoud	Afwijkingen Financiën	Afwijkingen Planning	Afwijkingen Risico
		✗	✗	✗	✗
Bedrijfsvoering	18	2	0	5	5
Programma 1 - Samenleving	63	4	6	11	8
Programma 2 - Leefomgeving	73	5	2	15	5
Programma 3 - Economie en inkomen	27	0	1	2	2
Programma 4 - Bestuur, inwoners en financiën	22	2	0	2	0
Totaal	203	13	9	35	20

= prestatie wijkt in negatieve zin af van de begroting cq het beoogde doel

Bovenstaande tabel is een samenvatting van het dashboard dat we in de programmaverantwoording gebruiken. Van de 203 prestaties zijn 149 volledig geleverd. Op 54 prestaties zijn er afwijkingen waarbij enkele prestaties op meerdere onderdelen afwijken.

Financieel resultaat

De Jaarrekening 2024 kent een positief resultaat van afgerond € 3,2 miljoen. Conform wettelijke bepalingen wordt dit overschot toegevoegd aan de algemene reserve. Het resultaat 2024 wijkt sterk af van het resultaat 2023 met een overschot van € 52,6 miljoen en van 2022 met een overschot van € 31,5 miljoen. Hiervoor zijn drie belangrijke oorzaken:

- we hebben in de loop van 2024 de niet bestede rijksvergoeding van € 13,5 miljoenen voor opvang van Oekraïense vluchtelingen en de hogere algemene uitkering Gemeentefonds van € 10 miljoen tussentijds via begrotingswijzigingen gestort in de algemene reserve. In de MPB 2025-2028 is dit als dekking ingezet voor aanvullend beleid en voor voeding van het AOF;
- de budgetten, met name in het sociaal domein, staan onder druk waardoor er minder meevallers dan wel meer tegenvallers zijn zoals bij jeugdzorg;
- het positieve resultaat van de grondexploitatie is in 2024 aanzienlijk lager dan in vorige jaren.

In de Tussentijdse rapportage 2024, die met de raad is besproken in de PMA van 26 september 2024, is een voordelige uitkomst van € 15,5 miljoen gemeld. Dat het resultaat nu ruim € 12 miljoen lager uitvalt komt vooral door genoemde storting in de algemene reserve van het surplus rijksvergoeding opvang Oekraïense vluchtelingen ad € 13,5 miljoen en de onderbesteding van budgetten die als overlopende post in de betreffende bestemmingsreserve zijn gestort (ca. € 11 miljoen). Daarnaast zijn in de jaarrekening voordelen tot € 8 miljoen opgenomen op inkomensregelingen (armoede aanpak en bijstand) en de grondexploitatie die niet in de Tussentijdse rapportage zijn verwerkt. In de rapportage grote verschillen 2024 (brief nr. 5240542) hebben wij de raad geïnformeerd over de verwachte grote afwijkingen stand medio oktober waaronder de inkomensregelingen en de grondexploitatie.

Op programmaniveau doen zich de volgende afwijkingen voor:

	bedragen x € 1 miljoen		
	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Afwijking
Paragraaf bedrijfsvoering	-76,7	-76,3	0,4
Programma 1 Samenleving	-314,3	-317,4	-3,1
Programma 2 Leefomgeving	-77,3	-76,4	0,9
Programma 3 Economie en inkomen	-69,6	-65,0	4,6
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	537,9	538,3	0,4
Resultaat		3,2	

De bedragen in deze tabel zijn afgerond. Hierdoor kan er een klein verschil ontstaan.

Het rekeningresultaat van € 3,2 miljoen is ten opzichte van de begrotingsomvang van € 780 miljoen beperkt en wordt veroorzaakt door tientallen afwijkingen. In de begrotingsprogramma's en in de paragraaf Bedrijfsvoering worden de verschillen tussen begroting en realisatie uitgebreid toegelicht. Hieronder resumeren wij de belangrijkste verschillen:

Bedrijfsvoering

Er vinden verrekeningen plaats met de reserve overlopende posten, de reserve Bedrijfsvoering en met het Apeldoorns Ontwikkelfonds die per saldo leiden tot een voordeel van € 500.000.

Programma 1

De grootste afwijking op dit programma is de overschrijding van ruim € 8 miljoen op de jeugdzorg (zorg in natura). Lagere uitgaven ad € 4,5 miljoen doen zich voor bij Omnizorg waar de verbouwing is vertraagd en bij Wmo beschermd wonen (BW). Tegenover deze voordelen staat een hogere storting in de bestemmingsreserves Overlopende posten en Maatschappelijke Opvang/BW. De uitgaven op onderwijshuisvesting en lokaal onderwijsbeleid zijn € 3 miljoen lager, onder meer door lagere rente.

Programma 2

Het saldo van afwijkingen op dit programma is minimaal. Voordelen zijn er op de taakvelden openbaar groen en openluchtrecreatie ad € 6,2 miljoen met name bij natuur-inclusief en klimaat-adaptief bouwen, op milieubeheer ad € 4,5 miljoen niet bestede middelen energiearmoede en onderbesteding programma energietransitie en ad € 4,4 miljoen bij grondexploitatie niet bedrijventerreinen door met name vrijval verliesvoorzieningen. Een nadeel van € 2 miljoen is er bij wonen en bouwen door lagere inkomsten bouwleges vanwege vertraagde bouwprojecten. Enkele niet bestede budgetten schuiven via de reserve overlopende projecten door naar 2025.

Programma 3

Op het onderdeel economie is sprake van een nadeel van € 1,3 miljoen op de grondexploitatie bedrijventerreinen en een voordeel van € 4,5 miljoen op de inkomensregelingen als gevolg van onderbesteding bij de aanpak armoede en een hogere rijksvergoeding voor de BUIG.

Programma 4

De grootste afwijkingen op dit programma treffen we aan bij de algemene uitkering gemeentefonds en bij de overige baten en lasten. Beide hebben een voordeel van ca. € 1,8 miljoen. Het voordeel op het taakveld overige baten en lasten wordt verrekend met de reserve Overlopende projecten. Diverse mutaties bij treasury, waaronder lagere rentekosten en verrekening daarvan met de andere taakvelden (kostendragers via de kapitaallasten), leiden tot € 1 miljoen lager voordeel dan begroot.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de paragraaf Bedrijfsvoering treft u onze rechtmatigheidsverantwoording aan. Met ingang van 2023 is het verplicht om deze op te nemen conform een voorgeschreven format. De afwijkingen die de verantwoordingsgrens overschrijden worden in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. De rapportagegrens voor financiële afwijkingen is door de raad op € 300.000 gesteld. Voor de uitgebreide verantwoording verwijzen wij naar genoemde paragraaf.

Balans

Op de balans staan onder de activa onze bezittingen en vorderingen. Onder de passiva staan ons eigen vermogen en schulden. Onderstaand vindt u een overzicht van de balans per 31 december 2024 met de cijfers van vorig jaar erachter.

Balans Gemeente Apeldoorn			2024			Bedragen in miljoenen euro's	
Bezittingen en vorderingen	Stand per 31-12		Eigen vermogen en schulden	Stand per 31-12		2024	2023
	2024	2023		2024	2023		
(Im)materiële vaste activa	649,9	630,0	Eigen vermogen	262,3	257,6		
Financiële vaste activa	27,9	35,1	Voorzieningen	47,3	42,4		
Voorraden incl. onderhanden werk	4,4	1,4					
Vorderingen op korte termijn (< 1 jaar)	53,1	76,1	Schulden met een rente vast periode > 1 jaar	288,8	333,9		
Liquide Middelen	1,8	1,2	Schulden met een rente vast periode < 1 jaar	9,7	10,2		
Overlopende activa	29,3	28,8	Overlopende passiva	158,2	128,5		
Totaal	766,4	772,6	Totaal	766,3	772,6		

Bij het onderdeel Jaarrekening [Toelichting op de balans](#) treft u een uitgebreide toelichting aan op de mutaties.

Financiële ratio's

In de afgelopen jaren was financieel herstel een belangrijk speerpunt het gemeentelijk beleid. Dat heeft ertoe geleid dat de gemeente er op 31 december 2024 weer goed voor staat. We hebben de solvabiliteit, de netto schuldquote en de andere kengetallen bij het opstellen van deze jaarrekening opnieuw berekend. Hieronder lichten wij de belangrijkste ratio's toe.

Solvabiliteit en eigen vermogen

De solvabiliteit geeft de verhouding aan van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (waarin het vreemd vermogen c.q. schulden is opgenomen). Bij een lage solvabiliteit staat er relatief veel schuld tegenover het bezit van de gemeente. Een hoge solvabiliteit is beter voor de financiële positie van de gemeente omdat schulden gepaard gaan met rente en aflossingen. We koersen op een norm van 20% voor de solvabiliteitsratio. In 2024 bedraagt de solvabiliteit 34,2% (was in 2023 33,4%). Het eigen vermogen bedraagt € 259 miljoen, waarvan € 150 miljoen in de algemene reserve. Daar komt nog het rekeningresultaat 2024 van € 3,2 miljoen bij. Tegelijk met de Jaarrekening 2024 kan het college een bestemmingsvoorstel voor het rekeningresultaat aan de raad voorleggen. Via een begrotingswijziging 2025 komen eventuele bestemmingen weer ten laste van de algemene reserve.

Netto schuldquote

De schuldpositie willen we zo klein mogelijk houden. De gecorrigeerde netto schuldquote geeft een waarde aan voor onze liquiditeitspositie. Voor een financieel gezonde situatie moet de schuldquote lager zijn dan 90%. Onze gecorrigeerde netto schuldquote bedraagt op 31 december 2024 47,4%. In 2023 was dat 48,7%.

Weerstandsratio

We hebben in beeld gebracht welke risico's we als gemeente lopen en deze tellen op tot € 73,2 miljoen waarvan ruim € 16 miljoen grondexploitatie. De weerstandsratio geeft aan in hoeverre we dit risicobedrag kunnen opvangen mochten die risico's zich voordoen. Deze ratio komt eind 2024 uit op 2 (was in 2023 2,7). Bij het vaststellen van de MPB 2025-2028 is bepaald dat het weerstandsratio minimaal 1,4 moet zijn.

De ratio's geven aan dat wij op 31 december 2024 een gezonde schuldpositie hebben en beschikken over een prima weerstandsvermogen om de gekwantificeerde risico's op te vangen. In deze jaarstukken zijn alle risico's geactualiseerd. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risico's kunt u doorklikken naar de risico's. In dezelfde paragraaf is onder 'Financiële positie in vogelvlucht' ook een uitgebreid overzicht opgenomen van de financiële indicatoren. Voor de geïnteresseerde lezer verwijzen wij daar naar.

Jaarverslag 2024

Programmaverantwoording 2024

Samenleving

Portefeuillehouders:

1. S. Biharie
2. A.J. Prins
3. P.D.J. Messerschmidt
4. H. van den Berge
5. A.J.M. Heerts
6. M. Wenzkowski

Taakvelden:

Gezondheid

- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid
- 0.10 Mutaties reserves

Onderwijs en opleiding

- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 0.10 Mutaties reserves

Sociaal kapitaal

- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 0.10 Mutaties reserves

Subjectief welzijn

- 0.1 Bestuur
- 1.1 Crisisbeheer en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- 0.10 Mutaties reserves

1. Subjectief welzijn - Meer inwoners, en mensen die in Apeldoorn verblijven, zijn betrokken, doen mee, doen ertoe en voelen zich veilig en gelukkig

Wat hebben we bereikt in 2024?

Integrale dienstverlening: Samen055

Op 1 januari 2024 zijn we Apeldoorn van start gegaan met de 5 lokale wijkteams Samen055. De wijkconsulenten kijken integraal én hebben hun eigen specialisme. De lokale teams moeten ervoor zorgen dat inwoners ervaren dat ondersteuning aansluit bij hun leefwereld, niet gehinderd door schotten tussen wetten, budgetten of organisaties. Deze ondersteuning wordt dichtbij en laagdrempelig georganiseerd. Vanuit Samen055 zijn er meer dan 11.000 hulpvragen behandeld. Bij ongeveer een kwart van de vragen worden inwoners snel verder geholpen en is er geen uitgebreid gesprek nodig. Inwoners hoeven nu niet langer langs verschillende loketten als ze vragen hebben op verschillende levensgebieden en inwoners hebben een vast contactpersoon of regievoerder. De ambassadeurs informele zorg van het Netwerk Informele Zorg Apeldoorn (NIZA) maken onderdeel uit van het wijkteam en worden goed benut, mede door hun verbinding wordt er vaker verwezen naar voorliggende (algemene) voorzieningen. Inwoners weten de laagdrempelige spreekuren van Samen055 goed te vinden (zo'n 2000 bezoeken). Zij worden hier snel geholpen door vrijwilligers. De meeste vragen die hier gesteld worden liggen op het gebied van geldzaken en het invullen van formulieren.

Meldpunt Toeslagenaffaire

In 2024 hebben we binnen het gemeentelijke Meldpunt Toeslagenaffaire ingezet op nog meer aandacht voor het emotioneel herstel van gedupeerde ouders en kinderen van de toeslagenaffaire. In het afgelopen jaar zijn er nieuwe casusregisseurs gestart bij het Meldpunt met veel ervaring en expertise op het gebied psychosociale problematiek, traumasensitief werken en systeemgericht werken. In de brede ondersteuning doen we in de acute fase wat nodig is en in de fase daarna bekijken we samen met inwoners wat er nodig is voor een duurzame en stabiele toekomst. Om transparant te maken richting ouders en kinderen welke afwegingen bij het aanbieden van brede ondersteuning worden gemaakt, hebben we in 2024 beleidsregels opgesteld. De beleidsregels bieden duidelijkheid en inzicht op basis waarvan afwegingen worden gemaakt.

In totaal is in 2024 aan ondersteuning van (mogelijk) gedupeerden en hun gezinnen een bedrag van € 333.000 besteed.

Inclusie

De leesbaarheid van de gemeentelijke website heeft continue onze aandacht.

Het stadhuis is inclusiever en toegankelijker gemaakt door onder andere het plaatsen van aanmeldzuilen die door meer mensen zijn te gebruiken, aangepaste sanitaire voorzieningen en bewegwijzering.

Er is een inclusienetwerk gevormd van partners uit onderwijs, werk/ondernemers, sport, samenleving en cultuur die we betrekken bij verschillende activiteiten en vraagstukken die gaan over inclusie en diversiteit.

In het herdenkingsjaar slavernijverleden heeft Apeldoorn in samenwerking met diverse partners Ketu Koti herdacht, maar vooral gevierd door diverse activiteiten, lezingen en samenkomsten.

Apeldoorn is een regenboog gemeente. Door verschillende activiteiten te organiseren en faciliteren hebben wij laten zien dat iedereen welkom is in Apeldoorn.

Er zijn ruim 35 intermediairs die gemiddeld 40 gesprekken per week begeleiden. Ze spelen een belangrijke rol in het vertalen van zowel taal als cultuur in gesprekken tussen scholen, ouders en leerlingen. En bij maatschappelijke organisaties op het gebied van zorg en ondersteuning.

Jongerenwerk

Het jongerenwerk heeft, mede door de beschikbare aanvullende incidentele middelen, een positieve bijdrage geleverd aan subjectief welzijn/voorliggend jeugd. Via outreachend en plaatsgebonden jongerenwerk wordt er nog meer aangesloten bij de leefwereld van jongeren. Waar mogelijk krijgen de jongeren zelf een rol in de organisatie van activiteiten (3x3 basketbal, dj workshop en skateboarden). Zo sluiten de activiteiten zoveel mogelijk aan bij de behoefte van jongeren en is er ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Jongerenwerkers in Apeldoorn zijn instaat om via de activiteiten en voorzieningen verbinding met jongeren te creëren, ook op individueel niveau. Waar nodig differentieert jongerenwerk in groepswerk en een individuele benadering.

Het jongerenwerk is voor de gemeente op diverse domeinen gesprekspartner geworden. Zo wordt de verbinding met samen055 gelegd en zijn jongerenwerkers actief op scholen indien nodig. Inmiddels is een regulier overleg in de stadsdelen over overlast/veiligheid in het stadsdeel. Het jongerenwerk ontwikkelt zich door als signalerende en verbindende schakel voor de gemeente en andere maatschappelijke partners.

In aanloop naar de nieuwe subsidie welzijn (2026-2029) is er tijdens de PMA+ aandacht besteed aan het jongerenwerk in Apeldoorn. De gemeenteraad heeft met jongerenwerkers van Stimenz en Don Bosco het gesprek gevoerd over de noodzaak en bereik van het jongerenwerk. In 2024 zijn de eerste stappen gezet naar de nieuwe subsidieperiode.

Zorg en veiligheid

In 2024 zijn binnen het wijkteam de wijkconsulenten Intensieve regie getraind op Top-3 methodiek en Veiligheid coördinatie. Deze methodiek is specifiek geschikt voor casuïstiek waarbij veiligheid vraagstukken spelen en er intensieve regievoering gewenst is. In samenwerking met een extern bureau is er geschoold, getraind en is deze methodiek geïmplementeerd, op dit moment ronden wij dit traject af met coaching on the job door deze partij. Een deel van deze scholing is uitgevoerd met externe samenwerking partners, waardoor er gewerkt is aan gezamenlijke taal en visie op de uitvoering van regie en is er meer duidelijkheid over verwachtingen van elkaar ten aanzien van regie in casuïstiek. We blijven met samenwerkingspartners samen leerbijeenkomsten/casuïstiek overleggen organiseren zodat de methodiek in de samenwerking door ontwikkeld kan worden.

(Subjectieve) Veiligheid

Gestart is met de lokale Persoons Gerichte Aanpak (PGA) waarbij verschillende zorg en veiligheidspartners vaste deelnemer zijn om complexe casuïstiek integraal te bespreken. Hierbij worden verschillende interventies rondom de inwoner ingezet, civiel, bestuurs- of strafrechtelijk of vanuit zorg. De afgelopen maanden hebben we proefgedraaid binnen het stadsdeel centrum. We zien hierbij een sterke afname van overlast, betere doorstroom binnen de zorgketen en een groei in de samenwerking omdat we werken vanuit één plan. De afname van overlast en de betere doorstroom binnen de zorgketen dragen bij aan de toename van de (subjectieve) veiligheid. Voor de samenwerkingspartners is binnen deze aanpak duidelijk wie er de regie heeft en wat we van elkaar kunnen verwachten. We werken nu met een duidelijke op en afschaling waardoor de casuïstiek op de juiste tafels wordt besproken.

Het plan van aanpak 'Samen voor veiligheid' is in concept klaar en wordt in februari 2025 aangeboden aan het college. Medio maart zal het dan besproken worden in de Raad.

Gebiedsgericht werken en inwonersparticipatie (1.5.1 t/m 1.5.4)

De ABCD-pilot in De Horsten is in 2024 voortgezet en geëvalueerd. De resultaten van die evaluatie worden begin 2025 verwacht.

In 2024 zijn samen met de inwoners en gebiedspartners negen Vitaliteitsagenda's opgesteld. Hiermee was eind 2024 voor 27 van de 39 woongebieden (buurten, wijken en dorpen) een Vitaliteitsagenda door het college vastgesteld en in uitvoering. Bij het opstellen van deze Vitaliteitsagenda's is per gebied gemiddeld 10% van de inwoners betrokken. Participatie bleek in 2024 sowieso een vanzelfsprekendheid te zijn geworden waarbij per project of beleidsterrein een doordacht participatietraject is ingezet. In samenwerking met de griffie onder andere voor 'Nieuw voor Oud'.

Structurele participanten hebben ook in 2024 de subsidieregeling Gebiedsparticipatie weer goed benut waardoor het subsidieplafond van deze subsidieregeling bijna is bereikt. De uitgaven op de Subsidieregeling Inwonersparticipatie bleven aanvankelijk achter bij de ambitie. Dit kwam vermoedelijk door het tijdelijk niet op sterkte zijn van de Initiatievenmakelaars. Eind 2024 is dit opgelost en met behulp van de campagne 'Een goed idee? Doe er iets mee!' is de stijgende lijn weer ingezet. De subsidieregeling voor de Jaarwisseling heeft in 2024 meer initiatieven kunnen bedienen dan in de voorafgaande jaren.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 Apeldoorn is een veilige gemeente (en dat willen we zo houden)	1.1.1 Het rapportcijfer 'veiligheid in de buurt' is gelijk of hoger dan 7,6 (in 2022:7,5), het percentage inwoners dat zich veilig voelt (60% in 2022) is gelijk of gestegen, het aantal incidenten (23.555 in 2022) en misdrijven is gelijk of afgenomen.	✓	✓	✓	✓
	1.1.2 Ten aanzien van het IVP thema gedigitaliseerde criminaliteit wordt niet meer dan 6% slachtofferschap ervaren en het aantal geregistreerde misdrijven gedigitaliseerde criminaliteit blijft gelijk of verminderd	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 Ten aanzien van IVP-thema sociale kwaliteit ervaart niet meer dan 9% van de inwoners sociale overlast en de aantal incidenten sociale kwaliteit in 2024 is verminderd ten opzichte van 2023	✓	✓	✓	✓
	1.1.4 Ten aanzien van het IVP-thema ondermijning en georganiseerde criminaliteit zetten we in op het signaleren en het integraal voorkomen, verstoren en verminderen van georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit.	✓	✓	✓	✓
	1.1.5 Ten aanzien van het IVP-thema jeugdcriminaliteit en individuele probleemjongeren verminderd het strafbaar gedrag van jongeren in 2024 tov 2023.	✓	✓	✓	✓
	1.1.6 De in- en externe bewustwording ten aanzien van ondermijning en georganiseerde criminaliteit wordt vergroot.	✓	✓	✓	✓
	1.1.7 We gaan informatie gestuurd werken door het verder doorontwikkelingen van het gemeentelijk informatieknooppunt (GIK) (nieuw)	✓	✓	✓	✓
	1.1.8 Meer inzicht op zowel de preventieve als repressieve kant van zorgfraude	✓	✓	✓	✓
	1.1.9 Zorg en veiligheid verbeteren de samenwerking op complexe maatschappelijke problemen en dat doen zij op een doelmatige en doeltreffende manier.	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.2 Voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten, rampen en crises	1.2.1 Op basis van een sterke informatie positie van de veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland worden in 2024 meer mensen geleerd gevaar te voorkomen en wordt hulp verleend wanneer mensen dat nodig hebben bij een brand, ongeval of crisis	✓	✓	✓	✓
	1.2.2 We bereiden ons preventief voor op natuurbrandbestrijding in verband met de te verwachte toename van onbeheersbare natuurbranden.	✓	✓	✓	✓
1.3 Meer inwoners ontvangen toegankelijke, passende en samenhangende hulp dichtbij, die aansluit bij de eigen leefomgeving.	1.3.1 In elk stadsdeel is een wijkteam Samen055 actief dat werkt volgens een vastgestelde integrale en ontschotte werkwijze waarbij de leefwereld van de inwoner centraal staat en waarvan de financiering en samenwerking geborgd is.	✓	✓	✓	✓
	1.3.2 Het aantal inwoners dat begeleiding zonder indicatie ontvangt van het wijkteam Samen055 is hoger dan in 2023.	✗	✗	✓	✗
	1.3.3 Minimaal 200 jeugdigen en hun gezinnen ontvangen door de inzet van regie in het wijkteam samenhangende en doelmatige ondersteuning in 2024	✓	✓	✓	✗
	1.3.4 Door 20 kinderen, die gebruik maken van het aangepast vervoer, in 2024 te leren zelfstandig te reizen is de inzet van aangepast vervoer bij hen niet meer nodig.	✗	✗	✗	✗
	1.3.5 Door voorlichting en ondersteuning van minimaal 200 ouders die uit elkaar willen gaan, is bijgedragen aan het voorkomen van complexe scheidingen	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.4 Meer inwoners kijken naar elkaar om en voelen zich thuis in de wijk.	1.4.1 In 2024 wordt een Digitale Sociale Kaart beschikbaar gesteld waarmee het aanbod aan voorzieningen, hulp en initiatieven in de gemeente inzichtelijk wordt gemaakt voor zowel inwoners als professionals.	✓	✓	✗	✓
	1.4.2 Meer inwoners bieden in 2024 meer en langere informele zorg aan elkaar doordat de formele zorg hierop beter aansluit	✓	✓	✓	✓
	1.4.3 Meer jongeren krijgen door het jongerenwerk ondersteuning en kansen om hun talenten te ontwikkelen in hun wijk.	✓	✓	✓	✓
	1.4.4 Vergroot welzijn van onze inwoners door het borgen van de extra inzet op welzijn zoals eerder toegekend voor de jaren 2022 t/m 2025	✓	✗	✓	✗
1.5 Meer inwoners zijn betrokken bij hun straat, buurt, dorp of stad	1.5.1 In 2024 zijn er vitale(re) buurten, wijken en dorpen	✓	✓	✓	✓
	1.5.2 Meer initiatieven vanuit een steeds bredere groep inwoners	✓	✓	✓	✓
	1.5.3 De samenwerking met onze inwoners is vergroot.	✓	✓	✓	✓
	1.5.4 ABCD - pilot in de Horsten voortgezet	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.6 Alle inwoners van de gemeente Apeldoorn worden in gelijke mate behandeld en kunnen gelijkwaardig meedoen in een inclusieve en toegankelijke omgeving 1.7 We voelen ons samen sterker, inclusie van, voor en door Apeldoorners.	1.6.1 Het activiteitenoverzicht inclusie is verder uitgevoerd	✓	✓	✓	✓
	1.6.2 Verbeterde toegankelijkheid van openbare gebouwen en het openbaar gebied	✓	✗	✓	✓
	1.7.1 Door onze ondersteuning en aanjagende rol is de ontmoeting van verschillende culturele activiteiten uitgebreid en het cultuursensitief werken gestimuleerd	✓	✓	✓	✓
	1.7.2 Diverse activiteiten zijn georganiseerd voor verschillende doelgroepen	✓	✗	✓	✓

Toelichting

1.3.2 Deze indicator krijgt een plek in de Monitor Maatschappelijke Ontwikkeling. Op dit moment is dit aantal nog niet inzichtelijk.

1.3.3. In 2024 zijn alle wijkteams van start gegaan en is de inzet uitgebreid om regie te kunnen voeren. Op basis van de cijfers zien we dat er bij meer dan 200 kinderen een wijkconsulent betrokken was die regie voerde. Vanuit privacy en inrichting van het systeem kan nu niet bij alle gezinnen waarbij regie gevoerd wordt dit geregistreerd worden. Hier is aandacht voor en werken we in 2025 aan verder. Daarnaast hebben we in 2024 de capaciteit uitgebreid vanuit de extra middelen van het actieplan, maar zien we ook dat het tijd kost om in de huidige arbeidsmarkt deze mensen te vinden. Als laatste worden alle wijkconsulenten in 2025 geschoold in regie voeren, zodat dit verder uitgebreid kan worden in het wijkteam.

1.3.4 Het streefgetal van 20 leerlingen is niet behaald. Er zijn diverse manieren om kinderen te begeleiden naar zelfstandigheid zoals het bieden van een km-vergoeding, begeleiding door een organisatie, een e-bike of een OV-vergoeding. De toegang doet sinds Q1/Q2 2024 actiever onderzoek bij nieuwe aanvragen en herbeoordelingen. De uitvoering is deze nieuwe werkwijze zich nog eigen aan het maken. Daarnaast is de samenwerking met de organisatie die begeleiding biedt in december 2024 geëvalueerd en zijn er nieuwe afspraken gemaakt om de samenwerking te verbeteren voor 2025. Tevens zijn we in gesprek met een andere organisatie om mee samen te werken om kinderen zelfstandig te leren reizen.

1.4.1 De openbare publicatie van de website Buurtwijzer (is digitale sociale kaart) is verzet naar Q1 2025 in plaats van Q4 2024. Er worden nog gebruikerstesten uitgevoerd met inwoners, professionals en samenwerkingspartners. Hiermee zetten we inwoners en professionals in positie om dit nieuwe instrument direct bij de start toe te kunnen passen in hun dagelijkse werkzaamheden

1.4.4 De gemeenteraad zal eerst via Financieel Perspectief dit budget structureel beschikbaar moeten stellen, dan pas kunnen we het inhoudelijk borgen. Project loopt volgens planning.

1.6.2. In 2023 is de gemeente Apeldoorn actief gestart met het uitdragen en aanjagen van inclusie. In de MPB 2023-2026 hebben we hiervoor geld gereserveerd. Samen met partners uit onder andere zorg, onderwijs, verenigingen, instellingen en ondernemers vormen we een inclusienetwerk. Hierdoor kunnen we goede ideeën bundelen en van elkaar leren en elkaar versterken. Het brengt breed gedragen beweging op gang die het belang van inclusie uitdraagt. Het opstarten van een inclusie netwerk heeft tijd nodig, waardoor de gereserveerde post voor de campagne nog niet is benut. Gereserveerde posten voor het verbeteren van de toegankelijkheid zijn afhankelijk van onder andere een aanbestedingstraject, maar ook het kunnen benutten van andere gelden waardoor deze nog niet volledig zijn benut.

1.7.2. In 2023 is een eerste editie van een activiteitenoverzicht uitgebracht, waarbij er een start is gemaakt met het opzetten van diverse netwerken om gezamenlijk met deze partners, invulling te kunnen geven aan activiteiten. De regenboog-gelden die vrijkwamen vanuit het rijk door het ondertekenen van de intentieverklaring Regenbooggemeente, zijn in december 2023 uitgekeerd.

2. Sociaal Kapitaal - Al onze inwoners en bezoekers een vitale, sociale, gezonde en inspirerende leefomgeving bieden, door te zorgen voor een optimale infrastructuur op het gebied van sport, cultuur en erfgoed.

Sport, Cultuur & Erfgoed zijn belangrijk voor inwoners en bezoekers en bepalen in grote mate de identiteit van Apeldoorn, de stad, de dorpen en het buitengebied. Participeren in Sport, Cultuur & Erfgoed houdt mensen mentaal en fysiek gezond en geven uitdrukking aan waar we vandaan komen, wie we willen zijn en wat we kunnen worden. Het zorgt voor een gezonde balans, verrijking, verdieping, inspiratie, ontspanning en ontmoeting. Kortom: het brengt leven in de brouwerij! Als gemeente hebben we de taak ervoor te zorgen dat er een goede infrastructuur staat, dat het aanbod toegankelijk is en dat onze inwoners kunnen meedenken en vooral -doen!. Iedere inwoner van Apeldoorn moet zich op sportief, cultureel en erfgoedgebied kunnen ontplooiën.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Zowel vanuit sport als cultuur en erfgoed, is in 2024 gewerkt aan een verbeterde infrastructuur. Hiermee is ons aanbod toegankelijker geworden voor onze inwoners en kunnen zij nog meer en beter meedenken en vooral meedoen in het sportieve, culturele of erfgoedleven van Apeldoorn. In 2024 organiseerden wij op het gebied van topsport twee grote internationale evenementen. Bij Cultuur en Erfgoed is de nieuwe nota vastgesteld, waardoor het beleid voor de komende jaren is vastgelegd.

Sportinfrastructuur

Op het gebied van sportaccommodaties is er in 2024 veel gebeurd. Zo is er in de FSG Campus een tijdelijke turnhal gecreëerd en is via de gemeentelijke regeling voor sportinfrastructuur meer dan € 300.000 subsidie verstrekt om Apeldoornse sportaccommodaties te verduurzamen. Roeivereniging De Grift heeft, dankzij een bijdrage van de provincie en de gemeente, een botenloods kunnen bouwen. Om Omnisport ook in de toekomst als topsportaccommodatie te behouden en waar mogelijk de exploitatie verder te optimaliseren, is investeren noodzakelijk. Onderzoek moet duidelijkheid verschaffen over de daarvoor benodigde investeringen en financiering.

Nieuwe activiteiten

In 2024 zijn verschillende nieuwe activiteiten gestart, vaak met (financiële) ondersteuning vanuit gemeente en andere organisaties. Voorbeelden zijn het project Visueel Sportief (centrum voor sport voor jongeren en volwassenen met een visuele beperking), het aanleggen van een lift bij het Boschbad en aanpassingen aan de kleedruimtes van het openluchtbad om de toegankelijkheid te verbeteren. Ook zijn er met groot succes nieuwe Urban-sportactiviteiten opgezet waaraan zonder lidmaatschap en dus laagdrempelig deelgenomen kan worden. Binnen het basisonderwijs startte Sportservice het '2+1+2 project' op, wat als doel het bevorderen van meer gestructureerde en gevarieerde sport- en bewegingsactiviteiten heeft. Daarnaast zijn er in 2024 verschillende activiteiten voor ouderen ontplooit zoals de Vitaliteitspelen en diverse zogenaamde 'beweeghalftjes'.

Sportdeelname

De resultaten van de Buurtbelever laten zien dat het aantal inwoners dat minimaal een uur per week sport, is gestegen. Ook de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (2024) laat een stabilisatie of lichte stijging zien van de sportdeelname ten opzichte van 2022. Het aantal deelnemers aan activiteiten georganiseerd door Accres Sportservice, is eveneens gegroeid.

Samenwerking

De betrokkenheid van sport- en beweegorganisaties is cruciaal voor het behalen van sportdoelen. Het Sport- en Beweegakkoord Apeldoorn II (SBAll) heeft zich bewezen als een belangrijk samenwerkings-platform, met zes thema's: Inclusie en Diversiteit, Ruimte voor Sport en Bewegen, Vitale Sport- en Beweegaanbieders, Vaardig in Bewegen, Sociaal Veilige Sport en de Maatschappelijke Waarde van Topsport. Elk thema werd aangepakt door werkgroepen van inwoners, maatschappelijke partners en gemeenteambtenaren. In 2024 zijn vanuit het SBAll drie Sportcafés over deze thema's georganiseerd. Zowel sportaanbieders als inwoners zijn betrokken bij onderzoeken naar bijvoorbeeld de behoefte aan één Sportloket en het ontwikkelen van beleid voor sportaccommodaties. De Subsidieregeling voor zwembadhuur voor zwemverenigingen werd aangepast zodat zwemverenigingen ongeveer evenveel betalen voor het huren van zwemwater in vergelijking met omliggende gemeenten. De Sportraad en Verenigingsadviseurs organiseerden bijeenkomsten om kennis en ervaringen uit te wisselen. Om de Urban scene in Apeldoorn verder te versterken, werkte de Matchmaker Urban Sports & Arts samen met partners aan activatieprogramma's.

Topsportevenementen

In 2024 vonden zowel het EK baanwielrennen in Omnisport Apeldoorn als het EK beachvolleybal op het Marktplaats plaats. De organisatie van beide evenementen is succesvol verlopen, zijn goed bezocht en hebben Apeldoorn wereldwijd nóg sterker als sportstad op de kaart gezet. Door het organiseren van een maatschappelijk activatieprogramma (MAP) rondom topsportevenementen, is niet alleen de sportdeelname verhoogd, maar wordt ook de sociale samenhang, gezondheid en het welzijn van inwoners bevorderd. Dit levert bovendien economische voordelen op. Door een breed aanbod van (deels gratis) activiteiten zijn verschillende groepen in de samenleving bereikt, wat zorgt voor meer toegankelijkheid en participatie.

Nieuwe Cultuur- en Erfgoednota

In juni 2024 is door de gemeenteraad de nieuwe Cultuur- en Erfgoednota 'Fundament voor Buitengewoon Talent' 2025-2030 vastgesteld. Daarmee is de richting voor het Cultuur- en Erfgoedbeleid voor de komende jaren opgesteld. Hiermee gaan we ons meer focussen op drie doelen: Fundament, Talentontwikkeling en Buitenbeleving. We zorgen dat onze infrastructuur vitaal en gericht op de toekomst is, we geven ruimte aan iedereen om zijn of haar talent te ontwikkelen en gaan Apeldoorn neerzetten als het grootste buitenpodium van Nederland.

Cultuur en Erfgoedactiviteiten

Voor een overzicht van alle cultuur- en erfgoed activiteiten in Apeldoorn verwijzen wij graag naar de jaarverslagen van onze instellingen zelf. Maar de gemeente is ook zelf aan de slag gegaan. Bijvoorbeeld met het herijken van de gemeentelijke kunstcollectie en het terughangen daarvan op de werkvloer, het beschikbaar stellen van een tentoonstellingsmogelijkheden in het stadhuis, maar ook het realiseren van vier nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte. Op het gebied van erfgoedbeleving is het Grote verhaal van Apeldoorn verder ontwikkeld: van zelf het theehuis Berg en Bos inrichten met het grote verhaal (en tweejaarlijks een wisseling van expositie) tot aan het stimuleren van particuliere initiatieven (zoals bijvoorbeeld een kwartetspel waar meer dan 5000 stuks van verkocht werden).

Voel je Er(f)goed! en Cultuur maak(t) je!

Zowel het Erfgoedfonds als de culturele subsidieregelingen zijn met de PR-campagne 'Voel je Er(f)goed!' en 'Cultuur maak(t) je!' succesvol onder de aandacht gebracht. Er zijn meer Apeldoorners die onze subsidieregelingen weten te vinden en met behulp van onze regelingen bijvoorbeeld hun monument kunnen onderhouden, duurzaamheidsadvies krijgen, een cultureel project realiseren of ervoor zorgen dat hun vereniging door de gemeente een financiële ondersteuning kunnen krijgen.

Actualisatie erfgoedbeleid

Met het vaststellen van het toekomstperspectief Kerken en Begraafplaatsen, het vaststellen van de archeologische en cultuurhistorische beleidskaarten, het aanwijzen van post 70 erfgoed en Kerschoten als beschermd gezicht is de regelgeving op het gebied van archeologie en cultuurhistorie geactualiseerd naar de landelijke maatstaf. Met deze basis kunnen de erfgoedwaarden op een goede manier worden doorvertaald in de toekomstige omgevingsplannen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 Een functionele en toekomstbestendige sportinfrastructuur	2.1.1 Het gemeentelijk sportvastgoed is verduurzaamd conform de routekaart verduurzaming gemeentelijk Vastgoed Apeldoorn 2.0	✓	✓	✓	✓
	2.1.2 Eind 2024 zijn er kaders voor sportaccommodaties vastgesteld	✓	✓	✗	✓
2.2. Een verhoogde vitaliteit van inwoners en een versterkte sociale binding door sport, bewegen en urban sports & arts	2.2.1 Sportparticipatie in Apeldoorn (49,4%) stijgt minimaal naar het landelijk gemiddelde (50,8%) volgens Gezondheidsmonitor RIVM 2024;	✓	✓	✗	✓
	2.2.2 In 2024 zijn de beweegvaardigheden van basisschoolleerlingen op 60 basisscholen inzichtelijk. Van 50% van de leerlingen in het tweede jaar van het voortgezet zijn de beweegvaardigheden én sportvoorkeuren inzichtelijk.	✓	✓	✗	✓
	2.2.3 In 2024 is t.o.v. 2022 de score van beweegvriendelijke omgeving in de gemeente Apeldoorn verhoogd van 61 naar minimaal 63 volgens Sport en Bewegen in cijfers.	✓	✓	✓	✓
	2.2.4 We investeren in topsportevenementen die door de inzet van side events als vliegwielen fungeren om sportparticipatie te verhogen en om mensen met verschillende achtergronden en mogelijkheden bij elkaar te brengen.	✓	✓	✓	✓
	2.2.5 Urban sports & arts Apeldoorn heeft zich in 2024 in een voor de scene passende organisatievorm georganiseerd	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.3 Een aantrekkelijkere infrastructuur op het gebied van cultuur en erfgoed	2.3.1 Een nieuwe Cultuur- en Erfgoednota 2025+ die richting geeft aan de uitvoering van het beleid waarmee we de infrastructuur Cultuur & Erfgoed verder ontwikkelen.	✓	✓	✓	✓
	2.3.2 Eind 2024 zijn er met de grote gesubsidieerde organisaties nieuwe prestatieafspraken over hun rol in een veranderende samenleving.	✓	✓	✗	✓
	2.3.3 Er zijn meer plekken in de stad/wijken/dorpen en in de openbare ruimte waar culturele activiteiten plaatsvinden.	✓	✓	✓	✓
	2.3.4 Onze regelgeving op het gebied van archeologie en cultuurhistorie is geactualiseerd. Daarbij is landelijke regelgeving het uitgangspunt.	✓	✓	✓	✓
2.4 Stimuleren van meer cultuur- en erfgoedbeoefening en talentontwikkeling	2.4.1 Er is een grotere deelname aan cultuur doordat we meer gericht vanuit de inwoners werken.	✓	✓	✓	✓
	2.4.2 We versterken de betrokkenheid van onze inwoners op het erfgoed en de beleving daarvan voor inwoner en recreant.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

2.1.2 Het proces om te komen tot breed gedragen uitgangspunten voor sportaccommodatiebeleid neemt meer tijd in beslag dan verwacht. De ongewisse financiële situatie vanaf 2026 maakt dit gesprek nog complexer.

Het consulteren van de raad is daarom verschoven naar Q3 2025 in plaats van Q3 2024. Hierdoor wordt de daadwerkelijke nota in het tweede of vierde kwartaal 2025 aan de raad aangeboden.

2.2.1. De Gezondheidsmonitor wordt niet jaarlijks uitgevoerd, waardoor er geen actuele sportparticipatiecijfers voor 2024 beschikbaar zijn.

2.2.2. Vanwege privacywetgeving hebben een aantal scholen besloten in 2024 nog niet deel te nemen aan het testen en meten van motorische vaardigheden.

2.3.2 Op basis van de nota zijn met de culturele instellingen waar een subsidierelatie mee is prestatie-afspraken gemaakt, maar het is niet gelukt deze nog voor het eind van het jaar definitief met elkaar vast te stellen. Dit komt omdat na vaststelling van de MPB niet genoeg ruimte meer was hierin te schakelen. Hier wordt begin 2025 alsnog invulling aan gegeven.

3. Onderwijs & Opleiding - Versterkte kansengelijkheid doordat jeugdigen kansen krijgen in het onderwijs.

Samen met onze onderwijspartners willen we dat onze jeugdigen worden uitgenodigd om te groeien, te leren en te ontwikkelen. We zorgen voor een complementair aanbod van onderwijs en zorg, zodat iedere jeugdige passend bij zijn talent, vermogen, ambitie en achtergrond optimale kansen krijgt om zich te ontwikkelen tot zijn eigen unieke persoon. Het schoolsucces van jeugdigen wordt behalve door de input van de school beïnvloed door verschillende factoren, zoals de sociaaleconomische positie van ouders, de sociale steun waar leerlingen een beroep op kunnen doen en de taalvaardigheid van ouders. Van gelijke kansen is sprake als de achtergrond van leerlingen geen rol speelt in het schoolsucces dat zij kunnen behalen. Om te zorgen dat Apeldoornse jeugdigen kansen krijgen in het onderwijs wordt gewerkt aan vier subdoelstellingen. Als eerste gaat er aandacht uit naar het behalen van een startkwalificatie of een passende vervolgstap, hierbij zetten we in op het voorkomen van schooluitval. Daarnaast moet een betere verbinding tussen thuis, school en zorg in het bijzonder voor meer kwetsbare leerlingen bijdragen aan betere ondersteuning ten behoeve van, o.a., het onderwijs. Verder zien wij dat steeds jongere kinderen risico lopen op ontwikkelachterstanden wat maakt dat kansengelijkheid op jonge leeftijd al een rol speelt. Focus op het jonge kind moet bijdragen aan meer kansen(gelijkheid) in het onderwijs. Tot slot is van belang dat onze schoolgebouwen van goede kwaliteit zijn, zodat wordt bijgedragen aan kansen van jeugdigen in het onderwijs.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Eind 2023 zijn we voor het eerst in gesprek gegaan met het brede veld van kinderopvangorganisaties in onze stad. Een gemêleerd gezelschap van landelijk werkende organisaties tot lokale eenmansbedrijven. Het heeft ons inzicht gegeven in de opgave waar de reguliere opvang voor staat. Ook hebben we veel informatie kunnen delen over de ondersteuningsmogelijkheden vanuit de gemeente. Eind 2024 heeft dit geresulteerd in een routekaart Jonge Kind voor professionals in kinderopvang en onderwijs. In 2025 verwachten we dat de kinderopvang beter weet waar ze hun zorgvragen kunnen stellen en daarmee sneller en meer passende hulp wordt ingezet. Verder hebben we gezamenlijk afgesproken welke informatie bij de overgang naar het basisonderwijs wordt gedeeld na toestemming van ouders.

Vanuit het actieplan preventie Jeugdzorg en Onderwijs is er vanaf april 2024 een eerste uitbreiding geweest van de inzet van de brugfunctionaris in het onderwijs, met als start uitbreiding van inzet op 12 PO scholen en 2 VO scholen met de hoogste onderwijsachterstandsscores. De eerste terugkoppeling vanuit scholen is erg positief. De brugfunctionaris zorgt voor verbinding tussen het gezin thuis, het kind op school en de omgeving van de school. Door signalen op tijd te zien, er wat aan te doen en door ouders te betrekken bij de school, krijgen kinderen beter de kans om zich goed te ontwikkelen. Zo zijn er scholen met een kwetsbare populatie waar de brugfunctionaris de ouders actief de school in haalt en koffieochtenden organiseert, waardoor ouders meer betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind en laagdrempelig opvoedingsvraagstukken bespreken. De brugfunctionaris bouwt een vertrouwensband op met de ouders en werkt systemisch. Bijvoorbeeld tijdens huisbezoeken, waarbij ouders praktisch worden geholpen en belemmeringen worden weggenomen ten behoeve van de ontwikkeling van het kind. Denk daarbij aan het aanvragen van een biebpas, het betrekken van een armoedeaanpakker, zorgen dat jongere broertjes of zusjes met een VVE indicatie naar de peuterspeelzaal gaan, een aanvraag doen voor een fiets zodat een kind naar school kan, helpen met het begrijpen van oudercommunicatie van school waardoor de ouder naar het 10-minuten gesprek gaat, zorgen dat kinderen aan kunnen sluiten bij een sportvereniging. Een groot deel van de vragen betreft ook opvoedondersteuning, waarbij de brugfunctionaris ook trends inzichtelijk maakt zodat er ook op groepsniveau tips en adviezen kunnen worden aangeboden. Ook in de buurt legt de brugfunctionaris verbindingen, met als voorbeeld in een wijk in Apeldoorn waar veel zorgen zijn waardoor ouders hun kinderen niet buiten durven te laten spelen. In samenhang met de buurtagent, andere betrokkenen en 2 scholen

ontwikkelt de brugfunctionaris buitenschools aanbod voor de kinderen. In de monitor maatschappelijke ontwikkeling staan een aantal inwonersverhalen die de ervaring van ouders en kinderen beschrijven.

Op het gebied van verzuim is het proces rondom het delen van data tussen gemeente, jeugdzorg en onderwijs via een privacy protocol afgehecht, waardoor ook onze leerplichtambtenaren beter aangesloten zijn op casuïstiek. Voorheen was het veelal onduidelijk welke informatie er bij zorgen over jeugdigen mocht worden gedeeld op basis van privacy. Daardoor werden er door betrokken partijen (bijvoorbeeld school, het CJG, de leerplichtambtenaar) verschillende stappen ondernomen om te helpen die niet op elkaar waren afgestemd. Door dit protocol weten betrokkenen hoe en welke informatie er gedeeld mag worden zodat ze een jeugdige zo goed mogelijk kunnen helpen.

Onderwijshuisvesting

In 2024 hebben we geïnvesteerd in de verbetering van onderwijsvoorzieningen als een cruciaal onderdeel van ons streven naar kwalitatief goed onderwijs voor de jeugdigen van Apeldoorn. Onze investeringen omvatten diverse projecten zoals Eloy, Sjöfar, uitbreiding Zonnehoek en UDO.

Zo is de basisschool Eloy opgeleverd, bevond project Sjöfar zich in de realisatiefase, is er een locatie uitbreiding gerealiseerd voor de Zonnehoek en is het project UDO gestart met een haalbaarheidsonderzoek naar mogelijke verplaatsing naar het stationsgebied, met als doel een lerend district te creëren voor Apeldoorn.

We hebben specifiek gefocust op het moderniseren van de faciliteiten, zoals het realiseren van moderne klaslokalen. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in verbeterde ventilatiesystemen en andere maatregelen om de luchtkwaliteit binnen de schoolgebouwen te optimaliseren, wat bijdraagt aan de gezondheid en concentratie. Verder zijn de schoolgebouwen verduurzaamd, met aandacht voor energie-efficiëntie en milieuvriendelijkheid. Bovendien zijn er verschillende schoolpleinen vergroend, waardoor jeugdigen en buurtbewoners niet alleen buiten kunnen spelen en bewegen, maar ook kunnen genieten van de natuurlijke omgeving.

Daarnaast heeft de raad in 2024 een investeringskrediet van 37 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsprogramma van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2024-2039. Zeven IHP-projecten zijn gestart in de initiatieffase, elk met als resultaat een businesscase te ontwikkelen. Deze projecten, waaronder Prinses Juliana, De Waterval, Ichthus & Margriet, Prinsenhof & Hofpark, Koningin Wilhelmina, Rietendak en de Sterrenschool, zijn gericht op het verbeteren van de onderwijshuisvesting en het bieden van moderne en geschikte faciliteiten.

Met deze uitgebreide initiatieven streven we ernaar niet alleen de fysieke infrastructuur van onze scholen te verbeteren, maar ook een onderwijsomgeving te creëren waarin elke jeugdige in Apeldoorn de kans krijgt om zich optimaal te ontwikkelen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
3.1 Jeugdigen krijgen meer kansen in het onderwijs, gericht op een startkwalificatie, en waar niet haalbaar, op een voor hen passende vervolgstap	3.1.1 Wij voorkomen en bestrijden schoolverzuim zodat in 2024 het aantal leerlingen in Apeldoorn dat absoluut verzuimt lager blijft dan dat van het landelijke gemiddelde (2,7 per 1000 ll)	✗	✓	✓	✗
	3.1.2 Wij voorkomen en bestrijden relatief schoolverzuim zodat het relatief verzuim in 2024 daalt naar maximaal het landelijke gemiddelde (= 20 per 1.000 leerlingen)	✗	✓	✓	✗
	3.1.3 Het aantal leerlingen dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat daalt in 2024 (-0,35%) naar het landelijk gemiddelde van 2,35%	✓	✓	✓	✓
	3.1.4 Leerlingen van onderwijsachterstandsscholen in 2 gebieden hebben toegang tot cultuur- en sportactiviteiten na school.	✓	✓	✓	✓
3.2 Er is meer verbinding tussen thuis, school en zorg rondom de jeugdige	3.2.1 Voor leerlingen op 14 onderwijsachterstandenbeleid (oab) scholen en 2 VMBO scholen wordt de verbinding tussen thuis, school en zorg verbeterd.	✓	✓	✓	✓
3.3 Verspreid over de stad en de dorpen hebben we meer kwalitatief goede schoolgebouwen.	3.3.1 De vernieuwde uitvoeringsagenda van het beleidsrijk Integraal Huisvestingsplan (IHP) met een looptijd van 4 jaar (en doorkijk naar de volgende 12 jaar) is conform planning uitgevoerd	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
3.4 Meer jonge kinderen met een risico op ontwikkelachterstanden hebben de kans op een goede start in het basisonderwijs door passende ondersteuning.	3.4.1 100% van de kinderen op de voorscholen laat een groei zien waardoor hun achterstanden worden verkleind	✓	✓	✓	✓
	3.4.2 In 2024 maken 90 kinderen, van ouders met inkomen tot 130% van het sociaal minimum, met ondersteuning van de gemeente gebruik van kinderopvang	✓	✓	✗	✗

Toelichting

3.1.1

Inhoud:

Absoluut verzuim betreft het aantal leerplichtigen dat op enig moment in het jaar niet ingeschreven staat op een school en geen vrijstelling heeft. Het landelijk gemiddelde zoals genoemd in de prestatie lag op 2,7 per 1.000 leerlingen. Dit is echter nog een oud gemiddelde (schooljaar 2020-2021).

Het meest recente landelijk gemiddelde is het gemiddelde van het schooljaar 2022-2023 (6,3 per 1000 leerlingen).

Voor Apeldoorn lag het absoluut verzuim in het schooljaar 2022-2023 lager dan dit landelijk gemiddelde (2,1 per 1000 leerlingen).

Het landelijk gemiddelde van het schooljaar 2023-2024 is op dit moment nog niet bekend.

Het absoluut verzuim in het schooljaar 2023-2024 in Apeldoorn is al wel bekend (3,1 per 1000 leerlingen)

In Apeldoorn is het absoluut verzuim t.o.v. vorig jaar gestegen van 48 naar 71. De stijging in absoluut verzuim is ook een landelijke trend. Na onderzoek blijkt dat 28 van de 71 meldingen te wijten zijn aan een administratiefout. De invloed van leerplicht hierop is beperkt. Administratieve fouten ontstaan bijvoorbeeld wanneer een school een leerling een dag te laat in het systeem registreert terwijl de leerling wel op de school staat ingeschreven, een leerling in zorg blijkt te zijn, of een leerling al 18 jaar of ouder blijkt te zijn. In 43 gevallen betrof het een terechte melding van absoluut verzuim. Hiervan zijn 23 leerlingen inmiddels alweer terug naar school, werden 12 leerlingen 18 in hetzelfde schooljaar en zijn 4 leerlingen verhuisd naar een andere gemeente. Op de overige 4 leerlingen heeft leerplicht actie heeft ondernomen door contact te zoeken met de ouders, school en eventueel het Samenwerkingsverband.

3.1.2

Relatief verzuim betreft het aantal leerplichtigen dat ingeschreven staat op een school en in 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur zonder geldige reden niet op school was.

Het landelijk gemiddelde zoals genoemd in de prestatie lag op 20 per 1.000 leerlingen. Dit is echter nog een oud gemiddelde (schooljaar 2020-2021).

Het meest recente landelijk gemiddelde is het gemiddelde van het schooljaar 2022-2023 (27 per 1000 leerlingen). Voor Apeldoorn lag het absoluut verzuim in het schooljaar 2022-2023 hoger dan dit landelijk gemiddelde (28 per 1000 leerlingen). Het landelijk gemiddelde van het schooljaar 2023-2024 is op dit moment nog niet bekend. Het absoluut verzuim in het schooljaar 2023-2024 in Apeldoorn is al wel bekend (31 per 1000 leerlingen). In Apeldoorn is het relatief verzuim t.o.v. vorig jaar gestegen van 630 naar 714. Ook deze stijging past in de landelijke trend.

Scholen zijn als eerste aan zet om passend onderwijs te bieden en schoolaanwezigheid te bevorderen. Leerplicht wordt nu nog te vaak pas betrokken wanneer een leerling, volgens de leerplichtwet, een relatief verzuimer is. Daardoor is de impact van leerplicht soms te beperkt. De ambitie van leerplicht is om in 2025 toe te werken naar meer preventieve inzet van leerplicht om schooluitval te voorkomen. Team leerplicht probeert thuiszitten tegen te gaan door zo vroeg mogelijk betrokken te raken bij (dreigende) schooluitval, bijvoorbeeld door deel te nemen aan Multidisciplinaire overleggen. Leerplicht werkt daarnaast aan de ontwikkeling 'van leerplicht naar leerrecht' waardoor leerplicht eerder betrokken is bij casuïstiek die formeel niet onder de leerplichtwet valt, zoals bijvoorbeeld leerlingen in zorg. Daarnaast zijn we in het schooljaar '23-'24 op alle PO en VO scholen gestart met een geactualiseerd thuiszittersprotocol. In het thuiszittersprotocol ligt de nadruk op vroegtijdige interventie en ouderbetrokkenheid om een betere samenwerking tussen school, thuis en overige partijen te bevorderen. Hierdoor komt er meer ruimte tot laagdrempelige individuele ondersteuning voor leerlingen die dit nodig hebben, met als doel dat leerlingen minder verzuimen en de duur van het thuiszitten afneemt.

Hoewel scholen de plicht hebben om een melding te maken bij de leerplichtambtenaar, DUO en/of het Samenwerkingsverband als een kind niet naar school gaat, gebeurt dit in de praktijk niet altijd. Daarnaast zijn scholen niet verplicht om melding te maken bij leerplicht wanneer er sprake is van lestijdverkorting of geoorloofd verzuim. Verder vallen leerlingen in zorg formeel niet onder de leerplichtwet waardoor meldingen niet (automatisch) bij leerplicht terecht komen. De stijging van het aantal meldingen kan ook betekenen dat scholen beter zijn gaan melden, wat juist een positieve ontwikkeling is, omdat leerplicht bij meldingen mee kan denken in casuïstiek.

3.4.2 De subsidieregeling voor gesubsidieerde plekken in de peuteropvang is met vertraging tot stand gekomen door enkele juridische vraagstukken. Vanaf mei 2024 is de regeling gepubliceerd. Het kost tijd voor een nieuwe regeling bekend is en de organisaties hierop zijn ingericht. Daardoor is het aantal aanvragen achtergebleven. In totaal hebben 17 peuters in 2024 gebruik gemaakt van de regeling

4. Gezondheid - De gezondheid van alle inwoners is toegenomen.

We streven ernaar dat de algehele gezondheid van Apeldoorn verbetert, zowel fysiek als mentaal. Hiervoor nemen we maatregelen om ziekte en aandoeningen te voorkomen. 'Gezond leven' staat niet op zichzelf en heeft betrekking op veel verschillende aspecten die van invloed zijn op welzijn en gezondheid (van sociaal netwerk tot passende huisvesting). Er komt steeds meer aandacht voor leefstijl en dat is ook nodig omdat de cijfers laten zien dat roken en alcoholgebruik weer licht toenemen, met name onder jongeren. Het aantal inwoners met overgewicht blijft groot en neemt licht toe.

Wat hebben we bereikt in 2024?

In 2024 was er, naast de reguliere middelen, financiering vanuit het Actieplan Preventie en Gezondheid, GALA en IZA, budget beschikbaar om de gezondheid van inwoners in Apeldoorn te bevorderen.

Dit jaar lag de focus op het versterken en opzetten van samenwerking tussen zorg, welzijn, zorgverzekering en gemeenten in de ketenaanpakken Valpreventie, Kind naar Gezonder Gewicht, Welzijn op recept, Overgewicht volwassenen en Kansrijke start. Tevens is er een routekaart ontwikkeld voor professionals met verwijsmogelijkheden van kwetsbare kinderen en een leefstijlloket voor inwoners, waar ook professionals naar toe kunnen doorverwijzen.

Gezonde leefstijl jeugd

Er is ingezet op een gezonde leefstijl voor jeugd. In 2024 hebben we ingezet vanaf de allerkleinsten (inrichten van 4 beweegvriendelijk CJG's, Peuter4daagse (700 peuters), Bewegen met Nijntje op de 18 VVE's) tot de basisschool (37 scholen deden mee met de campagne 'geen rommel in je trommel', 26 scholen deden mee met Apentrots) tot het Voortgezet Onderwijs (Gezonde kantine 4 scholen, Pilot training gezondheid). De inzet op een gezonde jeugd is in samenwerking met ACCRES, het CJG en de Gezonde School van de GGD.

Preventie middelengebruik

Op het gebied van preventie op middelengebruik is er in 2024 het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol opgeleverd. Voorlichting op scholen met betrekking tot middelengebruik gebeurt in samenwerking met Tactus, Chris en Voorkomen en het CJG. Ouders van kinderen die naar het VO gaan hebben een mailing ontvangen (1763 gezinnen) en er is een 'Samen uit, Samen Thuis' avond georganiseerd voor jongeren (75) en hun ouders (90). Met betrekking tot roken is er een pilot gestart in twee kwetsbare wijken om te komen tot een 'rookvrije omgeving'. Tevens zijn de bushaltes en speelplekken in Apeldoorn rookvrij gemaakt.

Hitteplan

In 2024 is een hitteplan opgeleverd. In geval van extreme hitte worden zorg- en welzijnsorganisaties geïnformeerd over de hitte en de maatregelen die zij kunnen treffen en is er een hitte-coördinator bereikbaar voor vragen en ondersteuning.

Het voedselaanbod bij een aantal zorgorganisaties is gezonder en duurzamer geworden. De gemeente heeft dit proces ondersteund en gaat dit continueren in 2025 (de raad heeft hierover een raadsbrief ontvangen).

Netwerk Gezond voedsel

Er is een netwerk 'Gezond voedsel' opgericht in Apeldoorn. De gemeente heeft de start daarvan ondersteund. Daarmee stimuleren we het toekomstbestendig produceren van gezond voedsel en de korte ketens tussen producenten en afnemers.

IZA

De gemeente Apeldoorn werkt mee aan de realisatie van het Integraal Zorg Akkoord. In 2024 zijn afspraken gemaakt met bijvoorbeeld huisartsen, zorgorganisaties, ziekenhuis en zorgverzekeraar over veel verschillende onderwerpen. De afspraken zijn verschillende van aard. Voor valpreventie heeft bijvoorbeeld regionaal scholing plaatsgevonden waardoor professionals nu concreet aan de slag zijn. Voor mentale weerbaarheid is een door zorg-, welzijn-, en ondersteuningspartners breed ontwikkeld en gedragen en transformatieplan in voorbereiding. Als dit plan wordt goedgekeurd worden sociaal domein en GGZ beter op elkaar aangesloten waardoor meer inwoners met lichte mentale problemen of een risico daarop eerder gezien en geholpen worden. Op het gebied van digitalisering is verkend op welke wijze samenwerking op het gebied van digitalisering kan leiden tot efficiënter en effectiever werken. Dit gaat in 2025 leiden tot het beter op elkaar aansluiten van verwijssystemen en meer mogelijkheden voor datagestuurd werken.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
4.1 Zowel kinderen als volwassenen hebben een gezonde leefstijl	4.1.1 In 2024 is er een integraal Hitteplan voor Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	4.1.2 In 2024 zijn er extra watertappunten in Apeldoorn gerealiseerd en zijn gerealiseerde watertappunten beter zichtbaar.	✓	✓	✗	✓
	4.1.3 De bushaltes en speelplekken in Apeldoorn zijn rookvrij	✓	✓	✓	✓
	4.1.4 Het aantal Gezonde Leefstijl Interventie (GLI) deelnemers dat sport/beweegt gedurende het traject van GLI is gestegen.	✓	✓	✓	✓
	4.1.5 In 2024 ontwikkelen we een actieplan voor gezonde voeding op het Voortgezet onderwijs.	✓	✓	✓	✓
	4.1.6 In 2024 is er een onderzoek gedaan naar hoe de leeftijdsgrens voor alcohol wordt nageleefd.	✓	✓	✓	✓
4.2 Er zijn minder gezondheidsachterstanden en meer gelijke kansen op het gebied van gezondheid voor alle inwoners van Apeldoorn.	4.2.1 In 2024 maken meer inwoners die gebruik maken van de Regelrecht-regeling gebruik van het sport-en beweegaanbod.	✓	✓	✓	✓
	4.2.2 In 2024 zijn er meer gezinnen die gebruik maken van Kansrijke start.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

4.1.2 Voor de plaatsing van de watertappunten zijn we afhankelijk van de aansluiting op het leidingwaternet door Vitens. De planning van Vitens om de aansluitingen in 2024 ter realiseren is niet gerealiseerd.

5. Gezondheid - Een stevig vangnet met verbinding naar de sociale basis voor alle inwoners die dat nodig hebben

Pas als inwoners geen eigen oplossingen kunnen vinden en de algemene voorzieningen niet passend zijn, zetten we maatwerkvoorzieningen in. Door te werken aan goede voorzieningen in de buurt spannen we ons in om het beroep op het gemeentelijke maatwerkvoorzieningen zo klein mogelijk te houden. De noodzakelijke maatwerk ondersteuning sluit zoveel mogelijk aan bij de identiteit en de levenswijze van deze inwoner en kent verschillende vormen. Zo verstrekken we hulpmiddelen die bijdragen aan de zelfstandigheid, individuele begeleiding gericht op herstel of bestendiging. Vaak gaat het om een combinatie van verschillende voorzieningen, waarbij altijd eerst wordt gekeken naar wat iemand zelf kan, al dan niet met behulp van het sociale netwerk en de inzet van algemene voorzieningen. We zorgen ervoor dat inwoners zo lang mogelijk in de eigen woonomgeving kunnen blijven. Als thuis wonen niet mogelijk is, zorgen we voor opvang, verblijf of een beschermde woonplek.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Jeugdgezondheidszorg groepsbureaus

Jonge ouders hebben behoefte om met elkaar in gesprek te gaan over het opvoeden en opgroeien van hun kind(eren). In 2024 is de jeugdgezondheidszorg gestart met groepsbureaus. Waar ze hoopten 1 groepsbureau te starten, zijn het er 6 geworden. Na het wegen en meten gaan ouders met elkaar in gesprek over vragen die bij hen spelen. De jeugdverpleegkundige brengt af en toe kennis in maar laat vooral ouders aan het woord. Doel van deze opzet is dat jonge ouders het eigen netwerk versterken en bij opvoedvragen eerst een beroep doen op hun eigen versterkte netwerk in plaats van direct op professionele hulp.

Jeugdzorg

Minder aanbieders

In het coalitieakkoord is het streven om met minder aanbieders in de zorg te werken opgenomen. In 2024 zijn aanbieders die een jaar geen jeugdigen in zorg hebben gehad, uitgeschreven uit de raamovereenkomst. In 2023 schreven wij via deze weg al 91 jeugdzorg aanbieders weg. In 2024 betrof dit daar bovenop 13 jeugdzorgaanbieders. Het uitschrijven van deze aanbieders betekent een stap in de richting van een meer overzichtelijk zorgaanbod voor onze inwoners. Op het moment van schrijven heeft Apeldoorn nog ongeveer 250 gecontracteerde jeugdzorgaanbieders over.

Inkoop hoog specialistische jeugdzorg

In 2024 is de gezamenlijke inkoop met de zeven Gelderse jeugdzorgregio's (G7 genoemd) voor weinig voorkomende complexe hulpvragen afgerond. Dit worden de essentiële functies, de hoog specialistische jeugdzorg, genoemd. Voor jeugdigen en gezinnen moet niet alleen de beschikbaarheid van deze zorg verbeteren, maar ook de zorg zelf transformeren: betere kwaliteit, zo dichtbij huis - en zo thuis als mogelijk. Alle gemeenten binnen de G7 hebben de overeenkomst getekend voor de inkoop van deze essentiële functies. De overeenkomst gaat per 1/1/2025 in. Hoewel onze inwoners in 2024 geen effect hebben gemerkt van deze stap, was dit een grote stap om in de toekomst deze zorg beter in te richten. Het betreft zorg voor onze meest kwetsbare inwoners, waarbij we zien dat zorg nu dikwijls niet beschikbaar is, waardoor problematiek verergert.

Jeugdbescherming

De afgelopen twee jaar hebben wij uw raad diverse malen geïnformeerd over de jeugdbeschermingsketen die landelijk onder druk stond met wachtlijsten tot gevolg. Ook bij Jeugdbescherming Gelderland in Apeldoorn zagen en zien we dit terug in het fluctueren van de wachtlijst. Daar waar het eind 2023 gelukt was de forse wachtlijst terug te brengen tot 0, zagen we in de loop van 2024 de wachtlijst weer oplopen. In september stonden er 13 gezinnen op de wachtlijst. Op het moment van schrijven, januari 2025, is dit teruggebracht tot 3 gezinnen.

Omdat het om kwetsbare jeugdigen en gezinnen gaat, is ook in 2024 fors geïnvesteerd in het aantrekken van nieuw personeel. In 2024 is ook de landelijke afspraak voor caseloadverlaging ingevoerd om de werkdruk voor professionals in de jeugdbescherming te verlagen.

Ondanks deze inspanningen blijft het kwetsbaar en loopt de jeugdbescherming tegen de grenzen aan van aanvaardbare zorg en werkdruk. De tot nu toe ingezette verbeteracties bieden telkens slechts kortstondige verlichting en pakken het onderliggende stelsel- en organisatieprobleem niet aan, waardoor kinderen en gezinnen, van instelling naar instelling gaan. Dit is een landelijk beeld en heeft geleid tot het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming dat een toekomstbeeld schetst om de jeugdbescherming te vereenvoudigen en beter te organiseren.

De pilot 'toekomsttuin' die in 2023 is gestart, is in 2024 met alle betrokken organisaties voortgezet om in Apeldoorn stappen te zetten richting het Toekomstscenario. In de toekomsttuin is in een Veilig Verder Team samengewerkt tussen professionals van Veilig Thuis, Gecertificeerde aanbieders (GI's), Raad voor de Kinderbescherming, Moviera en GGZ. In totaal heeft het Veilig Verder Team in 2024 45 gezinnen/huishoudens ondersteund waarvan in 21 gezinnen/huishoudens een actieve samenwerking (samen oplopen) met wijkteams Samen055 plaats heeft gevonden. In 2024 heeft in 42 casussen een gezamenlijke analyse (integrale bespreking) van casuïstiek tussen de betrokken wijkconsulent van Samen055 en veiligheidspartners plaatsgevonden. Dit draagt bij aan een brede (0-100 jaar) en systemische blik; het hele gezin of huishouden staat centraal om de onveiligheid goed te wegen en te bepalen wat nodig is, waardoor de hulp beter aansluit op de werkelijke situatie en behoeften van het hele gezin of huishouden. De samenwerking in de toekomsttuin is erop gericht om gezinsgericht, eenvoudiger en transparanter samen met en rondom het gezin te werken zodat gezinnen en met name de kinderen eerder, sneller en betere hulp krijgen. In 2024 zien we dit terug in een verdere daling van het aantal jongeren dat jeugdbescherming krijgt ten opzichte van eerdere jaren. Dit betekent minder instroom bij jeugdbeschermingsorganisaties zodat zij zich maximaal kunnen richten op gezinnen waar de nood het hoogst is. Met deze ontwikkelingen sturen we op een preventieve aanpak voor gezinnen waar onveiligheid speelt en minder inzet van specialistische zorg.

Beschermd Thuis

In 2024 is de inkoopprocedure voor Beschermd Thuis succesvol afgerond. Daarbij is een strategisch partnerschap aangegaan met zorgaanbieders om de implementatie van Beschermd Thuis in de wijk verder vorm te geven. Dit draagt bij aan het versterken van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Langdurig beschikken

We hebben in 2024 de aanpak van Wmo indicaties verandert. Wijkconsulenten van Samen055 kunnen voortaan Wmo indicaties afgeven voor een langere periode, tot wel 20 jaar, bij inwoners die langdurige en/of blijvende ondersteuning nodig hebben vanwege hun ziekte of beperking. Binnen de periode van 20 jaar evalueren zij met de inwoner hoe het gaat.

Deze werkwijze verschilt van de vorige standaard waarbij herindicaties regelmatig terugkwamen. Die gesprekken zorgden voor veel spanning bij inwoners. Vooral bij inwoners bij wie de persoonlijke situatie niet verandert of verbetert. De nieuwe aanpak biedt meer rust en zekerheid voor deze groep inwoners. Het langdurig beschikken is van toepassing bij de volgende Wmo producten: begeleiding individueel basis (tot maximaal 3 jaar), begeleiding groep duurzaam intensief, huishoudelijke hulp (schoon huis en regie op een gestructureerd huishouden), maaltijdbegeleiding, persoonlijke verzorging en respijtzorg (afhankelijk van de beschikbare plekken).

Reablement

Bij het reablement-gedachtegoed help je iemand zijn eigen leven te leiden. Je neemt niet over wat mensen zelf kunnen, helpt mensen dat te herwinnen wat ze niet meer kunnen en zorgt samen voor een oplossing voor dat wat overblijft.

De gemeente Apeldoorn was in 2024 betrokken bij een project Reablement in de Maten en Zevenhuizen, waarbij mensen die een thuiszorgaanvraag doen eerst een gesprek krijgen. In dat gesprek wordt vanuit de reablement gedachte breed gekeken naar een hulpvraag. Naast de thuiszorgorganisaties en ergotherapeuten zijn ook Stimenz en de Kap betrokken bij het beantwoorden van de hulpvragen.

Reablement is een werkwijze waarbij je de inwoner zo veel mogelijk zelf de regie over zijn eigen leven laat houden. Ook Powerful Ageing is bijvoorbeeld een vorm van Reablement.

Powerful Ageing

In 2024 is in Apeldoorn Noord gestart met een pilot Powerful Ageing. Deze pilot richt zich op inwoners die een nieuwe aanvraag huishoudelijke hulp doen. Inwoners die hiervoor in aanmerking komen worden voor een intake naar een hiervoor opgeleide fysiotherapeut verwezen. Zij brengen de fysieke zelfredzaamheid voor de WMO-consulent in kaart, én kunnen een wetenschappelijk onderbouwde interventie aanbieden om dit te verbeteren en te behouden. Hierdoor heeft de WMO-medewerker objectieve informatie over het fysiek functioneren van de inwoner, en kunnen inwoners geholpen worden om vanuit hun eigen kracht zelfstandig thuis blijven wonen. In 2025 wordt deze pilot uitgerold in heel Apeldoorn.

Aanbesteding hulpmiddelen

In 2024 hebben we de aanbesteding voor Wmo hulpmiddelen succesvol afgerond. Per 1 oktober 2024 hebben we een contract met 2 partijen. Doordat we hulpmiddelen voortaan huren in plaats van kopen bij de leveranciers, ontstaat efficiëntie in zowel het leveren van de hulpmiddelen als op financieel gebied.

Huishoudelijke hulp

We hebben in 2024 de aanbesteding voor huishoudelijke hulp voorbereid. In deze aanbesteding houden we rekening met lokale ontwikkelingen zoals wijkgerichte samenwerking en willen we met de contracteren partijen strategisch partnerschap aangaan. We kiezen voor 1 totaalproduct voor huishoudelijke hulp.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
5.1 De houdbaarheid, toegankelijkheid en passendheid van WMO- en Jeugdvoorzieningen zijn verbeterd.	5.1.1. De Hervormingsagenda is voor Apeldoorn uitgewerkt en de benodigde inspanningsmaatregelen zijn conform de landelijke planning geïmplementeerd	✓	✗	✗	✗
	5.1.2. We hebben de inkoop van de Wmo-maatwerkvoorzieningen: hulpmiddelen, trapliften en respijtopvang in 2024 succesvol afgerond zodat de toegang deze voorzieningen kan blijven indiceren.	✓	✓	✗	✓
	5.1.3. In 2024 is de inkoopprocedure voor Beschermd Thuis succesvol afgerond en is strategisch partnerschap aangegaan om de implementatie van Beschermd Thuis in de wijk verder vorm te geven.	✓	✓	✓	✓
	5.1.4. We organiseren een domein overstijgend verkennend gesprek die inwoners leidt naar de best passende (GGZ)-ondersteuning of behandeling.	✓	✓	✓	✓
	5.1.5. Apeldoorn Werkt Mee is uitgebreid met de doelgroep 18- en 67+ in 2024.	✓	✓	✗	✓
5.2 De positie van kwetsbare groepen is verbeterd	5.2.1. We zien in 2024 een daling van het aantal ondertoezichtstellingen en het aantal herhaalde meldingen bij Veilig Thuis.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

5.1.1. Op risico, planning en financiën wordt een afwijking gerapporteerd. De planning verloopt niet volgens het oorspronkelijke landelijke implementatieplan. Niet alle maatregelen kunnen worden ingevoerd, vanwege latere bekendmaking van stukken door het Rijk (bijv. rond reikwijdte). Hierdoor lopen wij als gemeente vertraging op. Andere maatregelen zijn al wel in gang gezet (bijv. ontwikkeling van Samen055 als sterke lokale teams), maar is onduidelijk of de financiële taakstelling die daaraan gekoppeld is, gehaald wordt. Daarbij is het onzeker of we de ingeboekte besparing in latere jaren zullen gaan realiseren, waarbij wij zien dat de huidige kosten stijgende ontwikkelingen binnen de Jeugdzorg haaks staan op de opgelegde besparing. Daarmee lopen we het risico dat de verplicht ingeboekte besparing met ingang van 2025 voor € 4,5 miljoen en 2026 van € 8 miljoen aflopend naar € 7,5 miljoen vanaf 2027 structureel, niet haalbaar zal zijn. Van de opgelegde taakstelling is tenminste € 6 miljoen met onzekerheid omgeven. Dit kan oplopen, vanwege het risico op verschuiven van kosten in plaats van vervallen en maatregelen waar al invulling aan wordt gegeven zoals POH's welke al grotendeels zijn ingevoerd. Met het risico dat we de taakstelling vanaf 2025 niet zullen realiseren wordt er een afwijking op financiën gerapporteerd, ondanks dat er voor 2024 geen taakstelling volgt vanuit de Hervormingagenda. Dit jaar treden we fors buiten de afgegeven bandbreedte wat niet in het budget van 2025 is verwerkt en het niet halen van de taakstelling vanuit de Hervormingsagenda met ingang van 2025 betekent een extra aanvullend tekort. Het risico van vertraging en op financiën zien we als een meerjarig risico. In september 2024 is de raad geïnformeerd over zowel de financiële als inhoudelijke ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda.

5.1.2

De inkoop van hulpmiddelen en respijtzorg is succesvol afgerond.

De inkoop trapliften loopt nog door in 2025 omdat een nieuwe (her)aanbesteding gestart moest worden. De levering en servicedienstverlening van trapliften is gegarandeerd middels een overbruggingsovereenkomst.

5.1.5 Apeldoorn Werkt Mee is uitgebreid met de doelgroep 18- en 67+ in 2024.

De regionale productbeschrijving voor Werkt Mee is aangepast waardoor er uitbreiding ontstaat voor jeugdigen (16-18 jaar). Het lukte qua procesgang niet om de regionale productomschrijving in 2024 aan te passen. Sinds 1 januari 2025 is de regionale productomschrijving aangepast.

Effectindicatoren

Via deze [link](#) komt u op het dashboard van de indicatoren inclusief toelichting van programma 1 bekijken via apeldoorn.incijfers.nl. U kunt via deze link doorklikken naar de indicatoren van de vier Brede Welvaarts onderdelen van programma 1 Samenleving.

Via onderstaande links kunt u de dashboards in pdf-formaat bekijken.

- [Gezondheid](#)
- [Onderwijs en opleiding](#)
- [Sociaal kapitaal](#)
- [Subjectief welzijn](#)

Lessons learned

Subjectief Welzijn

Omslag van denken

We hebben gemerkt dat de nieuwe manier van denken en werken in de brede wijkteams echt een omslag vraagt. Het vraagt van medewerkers om over de grenzen van hun eigen vakgebied te kijken en samen te werken met collega's vanuit een andere 'bloedgroep'. Ook regievoeren en vast contactpersoon zijn, is een nieuwe opdracht die extra vaardigheden van de wijkconsulenten vraagt. Daarnaast vragen we van onze professionals om meer in de wijk samen te werken en naar oplossingen te zoeken die aansluiten bij de sociale basis en het netwerk van de inwoner. Ook dit is voor een groot deel van de wijkconsulenten anders dan wat ze gewend waren. We zien dat de hoge instroom en daarmee hoge werkdruk belemmerend werkt voor deze andere manier van denken en werken. Dit vraagt ruimte en steun voor medewerkers om te prioriteren en keuzes te maken, vanuit een professionele afweging. Daarnaast weten we, ook uit andere voorbeelden van het land, dat de beweging naar een stevig lokaal team veelal meerdere jaren in beslag neemt.

De brede beweging om meer hulpvragen op te vangen binnen de algemene en voorliggende voorzieningen leidt tot een stijgende vraag naar deze voorzieningen. Vrijwilligers en mantelzorgers vullen een cruciale rol in bij de invulling en uitvoering van deze voorzieningen. Een stijgende vraag naar vrijwilligers betekent ook een stijgende vraag naar ondersteuning voor vrijwilligers en mantelzorgers.

Werken vanuit vertrouwen

We werken vanuit vertrouwen en gaan uit van het verhaal van de ouder/kind. We luisteren naar de ouder/het kind en proberen naast ze te staan. We zijn transparant over hoe we werken en zijn eerlijk over wat wel of niet kan. Dit zijn geleerde lessen van de toeslagenaffaire. Hierdoor kunnen ouders en kinderen in herstel komen en proberen we te werken aan een stukje vertrouwen in de overheid. We beogen voor iedere ouder en kind een nieuwe start te realiseren.

Inclusie

Ondanks de inzet van ervaringsdeskundigen merken we dat nog niet iedereen de weg kan vinden op de gemeentelijke website(s).

Het stadhuis is afgelopen jaar getoetst op haar toegankelijkheid en gastvrijheid (door een externe partij i.s.m. ervaringsdeskundigen) zodat wij continue scherp zijn op verrichte verbeteringen.

Eigenaarschap voor inclusie ligt nog vaak bij de gemeente terwijl je graag wilt dat dit wordt doorgedragen door ketenpartners, de diverse maatschappelijke organisaties en de samenleving.

De intermediairs worden steeds meer ingezet door diverse maatschappelijke organisaties in de stad, maar nog niet iedereen weet ze goed te vinden.

Jongerenwerk

In 2024 zet zich de ontwikkeling door dat het jongerenwerk in Apeldoorn steeds bekender wordt bij bijvoorbeeld onderwijs en zorginstellingen. Het is belangrijk om het gesprek te blijven voeren over de focus van het jongerenwerk. Er is meer vraag dan er jongerenwerkers zijn en dat zorgt voor een blijvend gesprek over prioriteiten en rolscherpte.

Hoofddoelstelling 1 Gezondheid - De gezondheid van alle inwoners is toegenomen.

Gezondheid

Het tijdelijke geld (GALA, IZA en actieplan) zorgt ervoor dat de gemeente dit jaar veel heeft kunnen investeren in duurzame samenwerkingen en het ondersteunen van (startende) netwerken.

Ketensamenwerking

Regionaal samenwerken in de ketens blijft een uitdaging, omdat gemeenten en welzijn vaak heel verschillend zijn ingericht

Hoofddoelstelling 2 Gezondheid - Een stevig vangnet met verbinding naar de sociale basis voor alle inwoners die dat nodig hebben

Beschermd Thuis

De samenwerking met zorgaanbieders vanaf het begin van het inkooptraject Beschermd Thuis heeft een solide basis gelegd van wederzijds vertrouwen en een gezamenlijke visie op herstelondersteunende begeleiding. De dialoogsessies tijdens de inkoopprocedure waren hierbij cruciaal. Ze hebben niet alleen geleid tot uitvoerbare producten die aansluiten op de behoeften van inwoners, maar ook gezorgd voor een beter gedeeld begrip en afstemming tussen de gemeente en zorgaanbieders. Deze aanpak vormt een waardevolle basis voor een succesvolle implementatie van Beschermd Thuis in de wijk.

Jonge ouders gaan graag met elkaar in gesprek over het opvoeden en opgroeien van hun kind(eren). In 2024 is de jeugdgezondheidszorg gestart met groepsbureaus. Waar ze hoopten 1 groepsbureau te starten, zijn het er 6 geworden. Na het wegen en meten gaan ouders met elkaar in gesprek over vragen die bij hen spelen. De jeugdverpleegkundige brengt af en toe kennis in maar laat vooral ouders het woord.

Jeugdzorg

Voor de nieuwe inkoop jeugd 2026 is met een aantal ouders gesproken over hun ervaringen met de jeugdzorg. Uit deze gesprekken bleek dat het luisteren naar de jeugdige en gezin een aandachtspunt is net als het samenwerken van de aanbieders. In de inkoopstrategie en het inkoopdocument is dit meegenomen. Naast dat we dit hebben omgezet in de inkoopdocumenten, hebben we geleerd dat we aandacht moeten blijven houden voor het op tijd betrekken van ouders en jeugdigen zelf en hen een goede plek te geven in de beleidsontwikkeling.

Voor het ambtelijk onderzoek naar de kostenontwikkeling in de jeugdzorg zijn 25 aanbieders gesproken om de analyse te bespreken, onderbouwen. Daarnaast is ook met onderwijs, het voorliggend veld en verwijzers gesproken. Het doel was om de stijging van de kosten samen aan te pakken. Er zijn aanbieders die hierin een constructieve bijdrage hebben geleverd. De gemeente kreeg meer inzicht in wat er aan de hand is en welke instrumenten mogelijk zijn om in te zetten. Het in gesprek gaan met aanbieders onderstreept het belang van contract- en accountmanagement. In de nieuwe inkoop van Jeugd 2026 komen de verwachtingen van de contract- en accountmanagers aan de orde. We hebben geleerd dat het van belang is om aandacht te blijven houden voor de gesprekken met zorgaanbieders en dat inzichten van meerdere kanten een aardig goed totaalbeeld geeft.

Inkoop

In 2024 hebben we verschillende inkopen opgestart en/of afgerond. We zien dat door deze sociale producten zelf in te kopen in plaats van in de Regio meer innovatie mogelijk is. Echter, zien we wel dat het pakken van de voortrekkersrol in sociale innovatie meer ambtelijke inzet vraagt bij de voorbereiding en uitvoering van inkoopprocedures.

Onderwijs & Opleiding

De Regeling 'tegemoetkoming kosten peuteropvang' heeft ons geleerd dat de praktijk weerbarstig is. Waar we dachten goed aan te sluiten bij de praktijk, door gebruik te maken van voorbeelden uit het land, lijkt dit tegen te vallen. De huidige regeling geeft onzekerheid doordat de subsidie slechts voor 1 jaar wordt toegekend en niet tot aan het moment dat de betreffende peuter naar de basisschool gaat. We wachten de ervaringen in 2025 af en kijken dan in hoeverre bijstelling van de regeling nodig is.

Het absoluut- en relatief verzuim laat zorgelijke een stijgende lijn zien. Ook zien we landelijk, en in Apeldoorn, een toename van leerlingen die thuiszitten. Vooral het aantal leerlingen dat 'in zorg zit' en niet formeel onder de leerplichtwet valt neemt toe. We zien dat de maatschappij complex en de praktijk weerbarstig is. Het blijft ingewikkeld preventief de juiste inzet te kunnen leveren. De inzet van het programma MAZL wordt door scholen als behulpzaam gezien. Ook zien we dat het goed werkt als leerplicht vroeger betrokken is bij leerlingen, om uitval en afwezigheid eerder te voorkomen.

Om het goede te kunnen doen voor onze jeugdigen is het van groot belang om samen met maatschappelijke partners en het onderwijs te werken aan dezelfde doelen. We zien nu dat doelstellingen en prioriteiten niet altijd op elkaar zijn afgestemd, waardoor het lastiger is om ontwikkelingen (snel) te kunnen vormgeven. We hebben in Apeldoorn geen gezamenlijke strategische onderwijs- of jeugdagenda en uitgewerkte overlegstructuur. Dit zou helpen om gezamenlijk de juiste stappen te kunnen zetten ten behoeve van de Apeldoornse jeugdigen.

Onderwijshuisvesting

Het bewaken van het uitvoeringsprogramma van het Integraal Huisvestingsplan 2024-2039 vereist een intensieve samenwerking met onder andere schoolbesturen. In 2024 zijn regelmatig voortgangsgesprekken gevoerd tussen gemeente en schoolbesturen, met als doel het monitoren van de voortgang van de diverse projecten. Daarnaast werd in 2024 ook ingezet op het voortzetten van het evaluatieproces van het huidige IHP voor de komende periode.

Sociaal Kapitaal

Versterking van de samenwerking met lokale sportverenigingen

Het versterken van de samenwerking met lokale sportverenigingen heeft positieve effecten op het sportaanbod, maar het vereist ook structurele en langdurige afspraken.

De gemeente heeft in 2024 extra aandacht besteed aan de samenwerking met lokale sportverenigingen, vooral voor het uitbreiden van sportactiviteiten en het organiseren van evenementen. Hoewel dit een positief effect had op het aanbod en de participatie, werden er ook knelpunten ervaren in de communicatie en samenwerking op langere termijn. Soms ontbrak het aan duidelijke afspraken over de verdeling van middelen en verantwoordelijkheden, waardoor er inefficiënties ontstonden. Er moet meer focus komen op het opstellen van duidelijke, structurele samenwerkingsafspraken met sportverenigingen. Dit moet ook de lange-termijnvisie en het strategische gebruik van de beschikbare middelen omvatten, zodat de samenwerking duurzaam is.

Kaders voor sportaccommodaties helpen de gemeente bij consistente beslissingen

De vraag van verenigingen in het ondersteunen van accommodatievraagstukken was in 2024 heel divers. Door duidelijke criteria vast te stellen, worden beslissingen consistent genomen en kunnen ze gemakkelijk worden gerechtvaardigd. Dit voorkomt willekeur en zorgt ervoor dat alle sportaccommodaties en verenigingen op een vergelijkbare manier worden behandeld.

Topsport

Ondanks het feit dat er in 2024 met het EK Baanwielrennen in Omnisport Apeldoorn en het EK Beachvolleybal op het Marktplaatsplein prachtige topsportevenementen georganiseerd zijn, is het belang van het goed vastleggen van heldere samenwerkingsafspraken in de toekomst, duidelijk geworden. Het organiseren van maatschappelijk activatieprogramma's bij deze topsportevenementen, heeft de kracht van sport om maatschappelijke impact (zoals gezondheidsbevordering, inclusiviteit en diversiteit en economische stimulans) te realiseren, later zien.

Sport- en Beweegakkoord II

Het Sport- en Beweegakkoord II (SBA II) heeft een goede organisatiestructuur. Het SBA II is vormgegeven in een regiegroep. De regiegroep bestaat uit een kernteam in samenwerking met zes aanvoerders die uitvoering geven aan één specifiek thema binnen het akkoord. Deze zes thema's zijn nauw verbonden met het gemeentelijk beleid en worden uitgevoerd door de samenwerking met diverse stakeholders. Om nog meer inwoners van Apeldoorn in beweging te brengen is communicatie van groot belang. Wij willen de bekendheid, bereikbaarheid en zichtbaarheid van het SBA II vergroten. Dit willen we bereiken door het opstellen van een communicatieplan en daar vervolgens uitvoering aan te geven.

Fundament voor Buitengewoon Talent – Nieuwe Cultuur en Erfgoed nota

Door samen met het werkveld een nieuwe nota op te stellen is de afstand tussen de gemeentelijke overheidsorganisatie en de daadwerkelijke uitvoering verkleind. Het jaarlijks organiseren van een brede sessie Cultuur en Erfgoed helpt daar ook aan mee.

Cultuur- en Erfgoed subsidies

Meer bekendheid geven aan de verschillende gemeentelijke subsidieregelingen loont. De volgende stap is nu om de regelingen nog eenvoudiger en begrijpelijker te maken.

Cultuur en erfgoed dichterbij onze inwoners

Het inzetten op meer beleving op het gebied van cultuur en erfgoed in de openbare ruimte, een grotere deelname en betrokkenheid van onze inwoners aan cultuur en erfgoed zijn prestaties van een lange adem. Hierbij geldt dat er een periode van zaaien is en een periode van oogsten. Een daadwerkelijk verschil is in één jaar niet meteen zichtbaar, maar de verandering is ingezet.

Actualisatie erfgoedbeleid en de omgevingswet

Het afgelopen jaar is het erfgoedbeleid voor een groot deel geactualiseerd. Bij de invoering van de omgevingswet is dit geactualiseerd beleid nog niet altijd meteen doorgevoerd. Een vertaling ervan in het omgevingsplan is een volgende stap.

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
474	Haalbaarheid besparingspotentieel Hervormingsagenda Jeugd	50%	€ 6.250.000	€ 6.250.000	S	★	
Risicogebeurtenis: De hervormingsagenda Jeugd bevat een set aan maatregelen die moeten leiden tot minder beroep op de Wet op de Jeugdzorg. Landelijk loopt het besparingspotentieel van de Hervormingsagenda op naar ruim € 1 miljard (aandeel Apeldoorn 1% = € 10 miljoen). Het Rijk corrigeert dit bedrag op de extra rijksbijdrage voor jeugdzorg die de gemeenten na arbitrage ontvingen. Of de volledige bedragen gerealiseerd worden, is onzeker. De VNG gaf aan een bedrag van € 600 miljoen realistisch te vinden. Daarmee ziet de VNG een risicobedrag van minimaal € 400 miljoen (€ 4 miljoen voor Apeldoorn). Ook binnen dat bedrag van € 600 miljoen zijn nog onzekerheden aanwezig. Bijvoorbeeld doordat acties leiden tot een verschuiving van kosten in plaats van besparing, bepaalde maatregelen in het verleden al binnen Apeldoorn zijn ingevoerd (denk aan de POH's), voor een belangrijk deel van de maatregelen eerst acties van het Rijk nodig zijn en/of ervaring leert dat bepaalde kosten moeilijk te beïnvloeden zijn. Analyse van die diverse maatregelen leidt tot een aanvullende risico-inschatting van ruim € 2 miljoen. Daarmee komt het totale risico op € 6 miljoen, wat ten tijde van de jaarrekening 2024 nog altijd geldt. Het risico op het niet volledig realiseren van de € 7,5 miljoen besparing voor onze gemeente is aanvullend op het risico volume- en prijsontwikkeling Jeugdzorg.30 januari 2025 presenteert de deskundigencommissie het advies, met daarin advies aan gemeenten en het Rijk over een eventuele compensatie voor de tekorten op de jeugdzorg in 2023 en 2024. Wat dit voor de taakstelling van 2025 en verder betekent is nog onduidelijk. <u>Beheersmaatregelen</u> * Besparingsmaatregelen volgend uit de hervormingsagenda * Voortzetten acties die zijn geïmplementeerd n.a.v. KPMG onderzoek zoals POH's, verbinding Jeugdzorg & Onderwijs en CJG4Kracht * Uitvoeren van het actieplan preventie Jeugdzorg & onderwijs							
641	Volume- en prijsontwikkeling Jeugdhulp	50%	€ 9.000.000	€ 9.000.000	S	★	
Risicogebeurtenis: De Jeugdwet heeft het karakter van een openeinderegeling doordat er een zorgplicht is. Daarbij wordt een groot deel van de Apeldoornse jeugdigen buiten de gemeente om via andere toegangen dan Samen055 naar jeugdzorg toegeleid. Ook zien we andere risico's als: ontwikkeling in intensiteit van geleverde jeugdzorg, groei aantal cliënten, langere behandelduur, hogere cao's, aanhoudende wachtlijsten resulterend in inzet overbruggingszorg, etc. Beheersing van en grip op de uitgaven voor gemeenten wordt daarmee zeer lastig / op onderdelen onmogelijk. Dit leidt tot jaarlijks stijgende kosten. Diverse acties zijn en worden ingezet. Dit leidde tot meer inzicht en daar waar mogelijk aanvullende beheersingsmaatregelen. Bij de MPB2025-2028 werkten we drie scenario's uit waarin de volumecomponent in 2027 en 2028 de grootste variabele is. Daarnaast hielden we in scenario 1 rekening met een negatief doorwerkend effect van de jaarrekening 2023, in de andere twee scenario's niet. Scenario 2 is in het budget verwerkt. In dit scenario ramen we in 2027 en 2028 nog een volumestijging van 2,5% per jaar (i.p.v. 5% per jaar). Het aanvullende tekort voor scenario 1 ten opzichte van scenario 2 resulteerde meerjarig in een nadeel van € 6 miljoen, welke bij de MPB2025-2028 als risicobedrag werd gehanteerd. Met het tekort Jeugdzorg 2024 conform jaarrekening wordt dit risico werkelijkheid. Het financiële risico 2025 baseren we op het tekort Jeugdzorg 2024, wat conform prognosemodel neerkomt op € 9 miljoen (excl. PGB & JWV). In de Turap 2024 wordt verwezen naar toenemende kosten Jeugdzorg. In de tweede helft van 2024 is deze kostenstijging geanalyseerd en zijn kortetermijnmaatregelen ingevoerd om de kostenstijging te dempen. Daarnaast is begin 2025, naar aanleiding van het AEF onderzoek, een aantal scenario's opgeleverd die moeten bijdragen aan de (financiële) houdbaarheid van het jeugdzorgstelsel. Besluitvorming over de scenario's volgt nog door de Raad. Tevens is er nog onduidelijkheid over de mate van tegemoetkoming/compensatie vanuit het Rijk naar aanleiding van het zwaarwegend advies van de commissie van Ark. <u>Beheersmaatregelen</u> * Het uitvoeren van de kortetermijnmaatregelen Jeugdzorg * Uitvoering geven aan het lange termijn spoor (spoor 3) om de oorzaken van de Jeugdzorg aan te pakken * Afspraken maken voor het indiceren van passende zorg met huisartsen waarbij we sturen op kostenbewustzijn bij verwijzers, dus op doelmatige en duurzame zorg. Onder andere door inzet van POH'ers (praktijk ondersteuner huisarts) bij de huisarts. * Het actief borgen van de ingevoerde ombuigingsmaatregelen en het implementeren van nieuwe maatregelen zoals opgenomen in het actieplan preventie Jeugdzorg & Onderwijs * Het implementeren van maatregelen volgend uit het AEF-onderzoek na besluitvorming van de Raad medio maart 2025 * Actieve aansluiting op de landelijke Hervormingsagenda Jeugd							

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
761	<u>Oplopende kosten (volume- en prijsontwikkeling) Wmo</u>	50%	€ 4.000.000	€ 4.000.000	S	★	
Risicogebeurtenis: geen dempende werkende abonnementstarief. voor de MPB2025-2028 is een actualisatie van de meerjarenprognose WMO uitgevoerd. Effecten die daarin zijn meegenomen zijn de uitkomsten van het kostprijsonderzoek, jaarlijkse indexatie van tarieven, de demografische ontwikkeling (dubbele vergrijzing) en effecten van rijksbeleid zoals de gedempte groei van verpleeghuisbedden en de voorgenomen wijziging van het abonnementstarief. Vooral het effect van die laatste vormt nog een variabele factor. Voor de prognose zijn drie scenario's uitgewerkt. Het scenario "midden" is in de MPB 2025-2028 verwerkt. Daarin wordt rekening gehouden met een demping van de instroom door de wijziging van het abonnementstarief. Afhankelijk van de hoogte van de definitieve eigen bijdrage die het Rijk gaat vastleggen gekoppeld aan inkomensgrenzen, zal die demping zich in meer of mindere mate voordoen. In scenario 3 is uitgewerkt wat het financiële effect is als er geen demping is. Voor dit bedrag is dit risico opgenomen. <u>Beheersmaatregelen</u> * Actieve bestuurlijke en ambtelijke lobby gericht op een toereikende rijksvergoeding en/of bijsturing op het abonnementstarief voor het zorgdomein. Lobby via VNG en G32 richting het rijk. Actieve samenwerking met andere gemeenten en zowel de lokale als regionale belangen zo duidelijk mogelijk naar voren brengen. * Effectieve en efficiënte (samenwerkings)afspraken maken met regiogemeenten op het vlak van inkoop, informatievoorziening, monitoring en verantwoording. Hier versterken wij onze rol als opdrachtgever en kunnen wij met zorgaanbieders een zo goed mogelijke prijs-kwaliteit verhouding overeenkomen. We zetten in op toezicht en handhaving bij instellingen om misbruik van middelen te voorkomen.							
1441	<u>Nieuw verdeelmodel rijksbijdrage Beschermd Wonen</u>	50%	€ 10.000.000	€ 5.000.000	I	★	★
Risicogebeurtenis: Op dit moment ontvangen de centrumgemeenten middelen voor beschermd wonen op basis van een historisch verdeelmodel. Dit gaat echter veranderen. De middelen gaan verdeeld worden op basis van een nieuw, objectief verdeelmodel en worden niet meer aan de centrumgemeenten maar alle gemeenten uitgekeerd. Dit model is gebaseerd op een aantal feitelijke kenmerken van gemeenten. De invoering van dit model is al meerdere keren uitgesteld. De verwachting is dat de implementatie per 1 januari 2026 zal plaatsvinden, waarbij een ingroeipad van 10 jaar wordt gehanteerd. Op basis van dit nieuwe verdeelmodel schatten wij dat we jaarlijks € 2 miljoen minder zullen ontvangen. Dit komt neer op een cumulatief bedrag van € 20 miljoen over een periode van tien jaar. Omdat de invoeringsdatum van 1 januari 2026 nog niet vaststaat en er onzekerheid bestaat over de aanpassing van de rijksbijdrage voor beschermd wonen, nemen wij dit geschatte lagere bedrag aan rijksbijdragen op als een risico. Waarbij het risico is dat we onze kosten moeten aanpassen aan die lagere rijksbijdrage en als dat niet lukt de kosten ten laste van de algemene middelen komen. <u>Beheersmaatregelen</u> * Lopende nieuwe aanbesteding waarin wordt toegewerkt naar een strategisch partnerschap met 10 aanbieders en een nieuwe productstructuur. Vanuit Beschermd Thuis wordt de komende jaren gewerkt aan een afbouw van het aantal intramurale plekken Beschermd wonen en wordt tegelijkertijd ingezet op een opbouw van tussenvormen van Beschermd wonen; een Beschermd Thuis in de wijk. Deze maatregelen staan beschreven in het Ontwerp Beschermd Thuis 2030 dat medio 2021 in de zes gemeenteraden is vastgesteld. * Actieve bestuurlijke en ambtelijke lobby vanuit de VNG richting ministeries. Als gevolg van deze lobby is een invoering van objectieve verdeelmodel niet ineens per 2021 maar vanaf 2024 geleidelijk over 10 jaar. * De opbouw van een lokale bestemmingsreserve bij overschotten op het regionale MO/BW budget voor investeringen ten behoeve van de transformatie naar beschermd thuis met als maximum per jaar van 2022 tot en met 2032 het Apeldoornse deel van het overschot op het budget van de regio voor MO/BW. * Er ligt een flinke opgave in de beschikbaarheid van woningen vanwege de afbouw van Beschermd Wonen. Daarom start er een projectleider voor de woonopgave Beschermd Thuis. De gemeente zet proactief in op de huisvesting van cliënten die uit Beschermd Wonen gaan uitstromen in de komende periode van afbouw.							

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
1681	<u>Zwembad Noord Oost</u>	50%	€	€	I		★
	Risicogebeurtenis: Het huidige zwembad Noord Oost (Sprenkelaar) moet sluiten voordat het nieuwe zwembad in gebruik genomen kan worden. De Sprenkelaar, voldoet niet aan de huidige eisen en is aan vervanging toe. De provincie Gelderland gedooft de huidige situatie, nu de gemeenteraad besloten heeft tot vervanging van het zwembad. Een eerdere sluiting als gevolg van veiligheidsrisico's betekent een tijdelijke vermindering van zwemwater en op de langere termijn mogelijk verlies van bezoekers die naar andere zwembaden zijn uitgeweken. <u>Beheersmaatregelen</u> * Door regelmatig een bouwkundige en installatietechnische inspectie uit te laten voeren, houden we zicht op de staat van het zwembad. Indien nodig kunnen we tijdig maatregelen treffen. In 2023 is het dak gedeeltelijk gerenoveerd.						
2001	<u>Geen dekking voor de huurpenningen van gemeentelijke opvanglocaties ten behoeve van Oekraïners</u>	50%	€ 1.100.000	€ 550.000	I	★	
	Voor de opvang van Oekraïners hebben we op verschillende locaties in Apeldoorn (kantoor)panden omgebouwd tot opvanglocaties. De huurcontracten van de locaties Christiaan Geurtsweg 10 en Deventerstraat 184 lopen af. Met de eigenaren van de Deventerstraat 184 is contractverlenging tot 01-03-2028 overeengekomen; met de eigenaar van CG 10 is een verlenging tot 01-01-2028 overeengekomen. De huurpenningen die gepaard gaan met het verlengen van de contracten kunnen deels worden gedekt uit het normbedrag wat beschikbaar is op grond van het bekostigingsbesluit Regeling opvang ontheemden Oekraïne. Deze is gekoppeld aan de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) welke nu eindigt op 4 maart 2026. Dit betekent dat ten minste rekening moet worden gehouden met een opvangopgave tot maart 2026, waarbij de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid rekent met 12 maanden uitloop na het aflopen van de tijdelijke beschermingsmaatregel. Financiële dekking is door het Rijk daarmee gegarandeerd tot maart 2027. Op dit moment is er geen zekerheid over het doorlopen van de financiële regeling na maart 2027 en daarmee ontstaat het financiële risico dat we geen dekking ontvangen voor de huurpenningen vanaf maart 2027 voor de resterende duur van de huurcontracten. <u>Beheersmaatregelen</u> * We gaven in 2023 minder geld uit op het budget opvang Oekraïners; hiervan hebben we bij de jaarrekening 2023 een deel vrij laten vallen aan de algemene reserve ter dekking van het risico. * We gebruiken, zowel ambtelijk als bestuurlijk, onze lobby kanalen om de financiering gecontinueerd te krijgen indien hier aanleiding voor is. * Bij de verlenging van de huurcontracten hebben we bedongen dat de locaties ook voor andere doelgroepen kunnen in zetten. In dat geval is de verwachting dat vanuit die middelen een bijdrage in de locatiekosten beschikbaar zullen zijn.						
Totaal				€ 24.800.000			

* Als het risico structureel is, wordt het financieel gevolg verdubbeld (zie toelichting opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', onderdeel Risico's; Risico's Algemene Dienst)

* I/S : Incidenteel / Structureel

Financiën

Financieel overzicht 2024

bedragen x € 1.000,-

Taakvelden	Begroting			Realisatie			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Samenleving									
Gezondheid									
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	11.633	466	-11.167	10.121	624	-9.497	-1.512	158	1.670
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	42.765	585	-42.180	43.795	602	-43.193	1.030	17	-1.013
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	62.989	0	-62.989	73.403	34	-73.369	10.414	34	-10.380
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	50.364	2.726	-47.638	46.131	3.015	-43.116	-4.233	289	4.522
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	6.633	0	-6.633	4.472	63	-4.409	-2.161	63	2.224
7.1 Volksgezondheid	11.457	4.137	-7.320	10.753	3.950	-6.803	-704	-187	517
<i>Subtotaal</i>	185.841	7.914	-177.927	188.675	8.288	-180.387	2.834	374	-2.460
Onderwijs en opleiding									
4.2 Onderwijshuisvesting	18.312	1.022	-17.290	16.547	1.386	-15.161	-1.765	364	2.129
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	17.276	10.266	-7.010	16.261	10.252	-6.009	-1.015	-14	1.001
<i>Subtotaal</i>	35.588	11.288	-24.300	32.808	11.638	-21.170	-2.780	350	3.130
Sociaal kapitaal									
5.1 Sportbeleid en activering	2.878	157	-2.721	3.731	279	-3.452	853	122	-731
5.2 Sportaccommodaties	14.392	5.366	-9.026	14.159	5.462	-8.697	-233	96	329
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	15.198	3.690	-11.508	14.640	3.767	-10.873	-558	77	635
5.4 Musea	2.433	1.257	-1.176	2.344	1.281	-1.063	-89	24	113
5.5 Cultureel erfgoed	1.844	125	-1.719	1.575	125	-1.450	-269	0	269
5.6 Media	6.561	0	-6.561	6.561	0	-6.561	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	43.306	10.595	-32.711	43.010	10.914	-32.096	-296	319	615
Subjectief welzijn									
1.1 Crisisbeheer en brandweer	13.770	0	-13.770	13.587	0	-13.587	-183	0	183
1.2 Openbare orde en veiligheid	12.353	1.105	-11.248	12.210	1.202	-11.008	-143	97	240
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	53.197	35.798	-17.399	51.218	36.447	-14.771	-1.979	649	2.628
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	32.716	759	-31.957	31.481	638	-30.843	-1.235	-121	1.114
<i>Subtotaal</i>	112.036	37.662	-74.374	108.496	38.287	-70.209	-3.540	625	4.165
Saldo van baten en lasten voor bestemming	376.771	67.459	-309.312	372.989	69.127	-303.862	-3.782	1.668	5.450
0.10 Mutaties reserves									
Gezondheid	5.942	3.264	-2.678	19.256	10.264	-8.992	13.314	7.000	-6.314
Onderwijs en opleiding	1.207	1.564	357	637	601	-36	-570	-963	-393
Sociaal kapitaal	14.656	1.541	-13.115	15.251	1.857	-13.394	595	316	-279
Subjectief welzijn	0	10.459	10.459	1.594	10.459	8.865	1.594	0	-1.594
<i>Subtotaal</i>	21.805	16.828	-4.977	36.738	23.181	-13.557	14.933	6.353	-8.580
Saldo van baten en lasten na bestemming	398.576	84.287	-314.289	409.727	92.308	-317.419	11.151	8.021	-3.130

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Pitch

Op het taakveld Maatwerkvoorzieningen (Wmo) realiseerden we per saldo een voordeel van € 1,67 miljoen. Dit voordeel is met name ontstaan door lagere uitgaven voor woningaanpassingen, scootmobielen/ rolstoelen en lagere uitgaven en hogere baten voor collectief vervoer Wmo.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Collectief vervoer WMO	Voordeel	363	I
Woningaanpassingen, scootmobielen en rolstoelen	Voordeel	1.115	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	34	I
Totaal lasten	Voordeel	1.512	

Detail

Collectief vervoer WMO

Op het budget collectief vervoer WMO rapporteren we een onderbesteding van € 537.000. De onderbesteding heeft voornamelijk betrekking op:

- Het verschil tussen de begroting van PlusOV en de begroting van de gemeente Apeldoorn, waarbij wij in onze eigen begroting rekening hebben gehouden met een hoger vervoersvolume dan geraamd door PlusOV. Dit terwijl de daadwerkelijke kosten voor het Vraag-Afhankelijk Vervoer bij PlusOV 'slechts' € 20.000 hoger zijn uitgevallen dan begroot door PlusOV vanwege efficiëncyslagen gedurende het jaar.
- Daarnaast heeft € 103.000 betrekking op een incidentele baat door uitbetaling uit de Algemene Reserve van PlusOV, welke is gevormd na uittreding van de DAZ gemeenten (Deventer, Apeldoorn en Zutphen) voor het routegebonden vervoer bij PlusOV in het verleden.
- Verder is er sprake van hogere reizigersbijdragen van zo'n € 70.000. De vervoersbewegingen nemen toe (+20%), terwijl de kosten door efficiëncyslagen beperkt blijven.
- Overige lasten zoals bijdrage aan softwareontwikkeling van Automobiel Apeldoorn en aanvullende kosten regiefunctionaris.

Vanwege prijsontwikkelingen (NEA-index) en volumeontwikkelingen is de verwachting meerjarig dat de kosten flink op zullen lopen. In 2024 zijn we gestart met het ontwikkelen van beheersmaatregelen om de oplopende kosten in de toekomst te beperken.

Woningaanpassingen, rolstoelen en scootmobielen

Op het budget woningaanpassingen, rolstoelen en scootmobielen realiseerden we lagere uitgaven dan we hadden begroot vanwege minder verstrekkingen. In de begroting zijn we uitgegaan van 4% volumegroei en 6,5% prijsindexering. Echter, we zien in 2024 een lichte daling van het aantal verstrekte rolstoelen en vervoersvoorzieningen (waaronder scootmobielen en driewiel fietsen) ten opzichte van 2023 (zie onderstaande tabellen).

Het grote verschil tussen het geraamde budget en de daadwerkelijke realisatie vraagt om nadere verklaringen die op dit moment nog getoetst moeten worden (denk aan: achterstand in facturering bij de leveranciers, langere wachttijden en nieuwe contractering per 1 oktober 2024).

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Pitch

Op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ realiseerden we per saldo een nadeel van € 1 miljoen. Dit nadeel is met name ontstaan door de stijging van het aantal aanvragen bij zowel Hulp bij het Huishouden als bij Begeleiding Individueel. Het aantal aanvragen zagen we harder stijgen dan waarmee wij in het budget rekening hielden.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
Hulp bij het huishouden	Nadeel	633 S
Begeleiding Wmo	Nadeel	561 S
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	164 I
Totaal lasten	Nadeel	1.030

Detail

Hulp bij het Huishouden (Wmo)

In 2024 maakten meer inwoners gebruik van Hulp bij het Huishouden. In het budget 2024 hielden we rekening met een volumestijging van 5% voor heel 2024 omdat we rekening hielden met een afvlakkende groei (afvlakking aanzuigende werking abonnementstarief) t.o.v. 2022 en 2023. Daarvan blijkt echter nog geen sprake.

Begeleiding individueel (Wmo)

In augustus was de stijging van het aantal betaalde indicaties t.o.v. januari 2024 ruim 7%. In de prognoses gedurende het jaar hielden we daarom rekening met een substantiële stijging, waarbij we bij de derde kwartaalrapportage met een verdere groei van 11 procent rekening hielden. De laatste maanden van 2024 heeft deze geprognosticeerde groei nog niet doorgezet waardoor het nadeel minder groot uitpakte dan geprognosticeerd.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Pitch

Op het Jeugd ZIN (Zorg in Natura) budget wordt een tekort gerapporteerd van € 8,2 miljoen (taakveld 6.72 en 6.82), dat buiten de afgegeven bandbreedte van € 0 positief en € 3 miljoen negatief valt. Dit betekent een aanvullend tekort van € 1,5 miljoen ten opzichte van de € 6,7 miljoen gemeld bij de Turap 2024. De Zorg in Natura kosten (excl. PGB en Jeugdwetvervoer) zijn met € 2,4 miljoen aanvullend gestegen, wat met incidentele baten teruggebracht kon worden tot € 1,5 miljoen voor het gehele Jeugd ZIN budget. Vanwege zorgverzwaring (duur, intensiteit en stapeling van meerdere ingezette producten), toename in aantal cliënten en prijsstijgingen zien we dat de druk op de Jeugdzorg aanhoudt. Deze ontwikkelingen staan haaks op de landelijke bezuinigingsopgaven vanuit de Hervormingsagenda. In het najaar van 2024 is gestart met het uitvoeren van het maatregelenpakket korte termijn om de kosten op de jeugdzorg in te perken. Aan de hand van besluitvorming rondom de maatregelen in het AEF rapport en verdere invulling van het lange termijn spoor 3 zal in 2025 ingezet worden op inperking van de Jeugdzorg kosten. Voor het Jeugdwetvervoer zien we dat door meer vervoer buiten de regio het aantal kilometers toeneemt met hogere kosten als gevolg.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
Jeugd ZIN	Nadeel	10.407 I
Jeugdwetvervoer	Nadeel	437 I
PGB Jeugdzorg	Voordeel	430 I
Totaal lasten	Nadeel	10.414

Baten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
Jeugd ZIN	Voordeel	34 I
Totaal baten	Voordeel	34

Detail

Jeugd ZIN

Op het budget Jeugdzorg wordt een tekort gerapporteerd van € 8,2 miljoen (saldo taakveld 6.72 en 6.82), wat € 1,5 miljoen hoger uitvalt dan hetgeen gerapporteerd bij de Turap. De productkosten zijn in het definitieve prognosemodel met € 2,4 miljoen aanvullend gestegen, wat met incidentele baten teruggebracht kon worden tot € 1,5 miljoen voor het gehele Jeugd ZIN budget. Vanwege langere behandeluur, hogere intensiteit en prijsstijgingen zien we dat de druk op de Jeugdzorg aanhoudt. Naar aanleiding van de jaarrekening 2023 is hier in het budget van 2024 beperkt rekening mee gehouden, waarbij we uit zijn gegaan van 6,5% prijsindexatie en 5% volumeontwikkeling. In de bandbreedte die we afgeven houden we rekening met € 1 miljoen hogere kosten naar aanleiding van de definitieve jaarcijfers 2023, waar bij de totstandkoming van het budget 2024 nog niet op kon worden geanticipeerd. Daarnaast is er rekening gehouden met € 500.000 hogere kosten vanwege tariefontwikkelingen binnen de Jeugdbescherming.

De kostenontwikkeling volgt niet de trend van de afgelopen jaren, waarbij wij voornamelijk op de producten 'begeleiding individueel', 'behandeling GGZ' en 'verblijf algemeen' en in de stapeling van deze producten een forse afwijking zien. Voor deze drie producten geldt dat jeugdigen in toegenomen mate gebruik maken van de afgegeven indicatie. Ook zien wij dat in deze gevallen de aantallen cliënten toenemen. Tot slot zien we in de breedte dat de kosten per cliënt fors stijgen t.o.v. het voorgaande jaar. Dit betekent dat er zwaardere en duurdere zorg wordt ingezet per cliënt, los van de forse prijsindexaties.

In september is een maatregelenpakket korte termijn vastgesteld om de tekorten jeugdzorg ten dele om te buigen. Daarnaast is een opdracht verstrekt aan onderzoeksbureau AEF om inzichtelijk te maken met scenario's welke maatregelen nog kunnen worden genomen om het tekort Jeugdzorg af te wenden. Dit rapport is in januari 2025 tijdens een consulterende PMA in de raad behandeld. In de PMA van maart zal besluitvorming plaatsvinden in welke mate er opvolging wordt gegeven aan de maatregelen uit het AEF-rapport.

Met de set aan maatregelen vastgesteld in de Hervormingsagenda wordt gewerkt aan een financieel duurzaam Jeugdzorgstelsel. Ondanks de taakstelling welke is opgelegd vanaf 2025 vanuit de Hervormingsagenda zien we nu een forse kostenstijging binnen de Jeugdzorg in Apeldoorn. Dit is een landelijk fenomeen, Apeldoorn is hierin zeker niet uniek. De verwachting is dat de ingeboekte besparing van € 4,5 miljoen voor 2025 niet zal worden gerealiseerd. Voor deze besparing geldt een inspanningsverplichting waarop gemeenten collectief zullen worden beoordeeld. Begin 2025 heeft de deskundigencommissie hier een uitspraak over gedaan. Tegelijkertijd geldt een opneindeeregeling binnen de Jeugdzorg, met een wettelijke verplichting om zorg te bieden aan jeugdigen binnen onze gemeente. Met de raad is eerder de afspraak gemaakt dat ieder kind dat recht heeft op jeugdzorg dit krijgt als deze zorg nodig heeft. In het najaar van 2024 is gestart met het uitvoeren van het maatregelenpakket korte termijn om de kosten op de jeugdzorg in te perken. Aan de hand van besluitvorming rondom de maatregelen in het AEF-rapport en verdere invulling van het lange termijn spoor 3 zal in 2025 ingezet worden op inperking van de Jeugdzorg kosten. Het tekort Jeugdzorg van ruim € 8 miljoen (excl. PGB/Jeugdwetvervoer), de verplicht ingeboekte taakstelling HVA van € 4,5 miljoen en overige ontwikkelingen welke niet in de MPB2025-2028 kon worden verwerkt resulteert in een ontoereikend Jeugdzorg budget voor 2025.

Jeugdwetvervoer

Binnen het Jeugdwet Vervoer (JWV) zien we een toename van het aantal indicaties in lijn met de toename Jeugdzorg. Dit resulteert in een nadelig saldo van € 438.000.

Onderstaand kort samengevat waarom de kosten in het JWV (jaarlijks) toenemen:

- Toename in aantal unieke deelnemers in het JWV: In 2021 was dit 132 en nu zitten we op ruim 262. Een verdubbeling t.o.v. 3 jaar geleden. Door de verhoogde druk binnen het onderwijs en meer uitval van leerlingen neemt het aantal verzoeken voor alternatieven voor onderwijs toe en daarmee ook het aantal JWV indicaties. In het analyserapport kostenstijging Jeugdzorg zijn verschillende oorzaken gedetecteerd, waarbij de groei van de jeugdzorg verband houdt met de groei van het aantal indicaties JWV.
- In de praktijk zien we een toename van het aantal kilometers doordat er meer kinderen buiten de regio vervoerd worden. Daarmee worden er grotere afstanden overbrugd. Oorzaak hiervan is de wijziging in woonplaatsbeginsel per januari 2022. Kinderen worden buiten de regio vervoerd of hebben vervoer nodig buiten de regio.

De gemeente en Samen055 monitoren de groei en kijken samen met de vervoerder naar mogelijkheden om het vervoer efficiënter uit te voeren. Ook worden er mogelijkheden gezocht om jongeren zelfstandiger te laten reizen.

PGB Jeugdzorg

De uitgaven persoonsgebonden budget vallen € 430.000 lager uit dan begroot. Dit is in lijn met het ingezette beleid om een afname in PGB te realiseren.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Pitch

Op het taakveld geëscaleerde zorg 18+ realiseerden we in 2024 een voordeel van € 4,5 miljoen voor verrekening met reserves. Dit voordeel wordt deels (€ 1,9 miljoen) veroorzaakt door de vertragingen in het project voor de aanpassingen van gebouwen bij Omnizorg, waardoor de geplande uitgaven pas op z'n vroegst in 2025 en 2026 plaatsvinden. Bovendien hebben we een hogere bijdrage van het rijk ontvangen van € 1,9 miljoen voor de maatwerkvoorzieningen beschermd wonen (BW). Daarnaast zijn de uitgaven voor de uitvoering van het plan van aanpak voor dak- en thuisloosheid lager uitgevallen. Deze voordelen verrekenen we met de reserve.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Omnizorg tijdelijke huisvesting en afboeken boekwaarde	Voordeel	1.921	I
Plan van aanpak dak- en thuislozen	Voordeel	603	I
Maatwerkvoorzieningen MO/BW	Voordeel	1.894	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	185	I
Totaal lasten	Voordeel	4.233	

Detail

Omnizorg tijdelijke huisvesting en afboeking boekwaarde

In oktober 2023 heeft het college een besluit genomen over de toekomstbestendige invulling van de 3e en 4e verdieping in Omnizorg. Uw raad is hierover per raadsbrief geïnformeerd. Met dit besluit werkte de projectgroep in 2024 verder om voor de totale verbouwingsopgave een definitief ontwerp met kostenraming op te stellen. Dat zal in 2025 resulteren in een raadsvoorstel met een kredietaanvraag. De uitvoering zal naar verwachting in 2025 starten. De budgetten voor tijdelijke huisvesting tijdens verbouwing van € 1 miljoen en gedeeltelijk afboeken van boekwaarde vanwege sloop van onderdelen van € 1 miljoen, zijn daarom pas vanaf 2025 benodigd. Deze zijn als ROP opgenomen in de jaarrekening 2024 (zie ook taakveld 0.10).

Plan van aanpak dak- en thuislozen

In 2022 hebben we van het rijk regionale middelen ontvangen voor de aanpak van dak- en thuislozen. Met deze middelen hebben we de afgelopen jaren verschillende projecten en pilots gefinancierd, maar ook een deel bestemd voor de verbouwing van Omnizorg. Eind 2024 is hiervan nog € 629.000 over. We stellen voor om dit bedrag via een resultaatsbestemming bij de jaarrekening mee te nemen naar 2025 om ingezette acties en onderdelen uit het aankomende plan van aanpak dak- en thuisloosheid mee te financieren. Het plan van aanpak dak- en thuisloosheid richt zich op een integrale aanpak, bestaande uit 31 acties die over meerdere jaren zijn verspreid. In 2024 zijn al verschillende projecten gestart welke doorlopen in 2025/2026.

Maatwerkvoorziening MO/ BW

Via de meicirculaire 2024 ontvingen we € 2,4 miljoen meer rijksbijdrage beschermd wonen (BW) en € 600.000 regionale middelen voor dak- en thuislozen. Deze hogere rijksbijdragen voegden we toe aan het budget MO/BW. Tegenover deze hogere rijksbijdragen BW stonden maar € 900.000 meer uitgaven BW dan we hadden begroot en minimale uitgaven dak- en thuislozen. Het voordeel op het budget MO/BW resulteert in een verhoogd saldo dat we verrekenen met de regio gemeentes. Hierdoor viel het overschot MOBW hoger uit dan we hadden begroot.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Pitch

Op taakveld geëscaleerde zorg 18- realiseerden we per saldo een voordeel van € 2,2 miljoen. Zie voor toelichting taakveld 6.72.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Jeugd ZIN	Voordeel	2.162	I
Totaal lasten	Voordeel	2.162	

Detail

Zie voor toelichting [taakveld 6.72](#).

7.1 Volksgezondheid

Pitch

Op taakveld volksgezondheid realiseerden we per saldo een voordeel van circa € 500.000. De begroting voor de onderdelen Gezond en fit, Gala (Gezond en Actief Leven Akkoord) en IZA (integraal zorgakkoord) bedraagt totaal circa € 4,7 miljoen. Hierop is een voordeel van circa € 820.000 gerealiseerd. Een gedeelte van dit voordeel heeft een meer administratieve oorzaak; diverse kosten moesten ten laste van andere taakvelden worden geboekt. Voorts is er sprake geweest van vertraging in de uitvoering. Anderzijds dienen we een gedeelte van dit voordeel aan het rijk terug te betalen.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Gezond en fit	Voordeel	282	I
Brede SPUK Gala Volksgezondheid	Voordeel	205	I
SPUK IZA	Voordeel	334	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	117	I
Totaal lasten	Voordeel	704	

Baten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
SPUK IZA	Nadeel	187 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	1 I
Totaal baten	Nadeel	186

Detail

Gezond en fit

In 2024 zijn er voor gezondheidspreventie extra middelen beschikbaar gesteld vanuit het rijk en vanuit de raad. Met de portefeuillehouder is afgesteld dat eerst de rijksmiddelen worden ingezet, alvorens lokale middelen in te zetten. In vergelijking met 2022 zijn de beschikbare middelen bijna 4x zoveel, de rijksmiddelen zijn pas 2e helft 2023 beschikbaar gesteld. Het maken van samenwerkingsafspraken met partners, de subregionale afstemming en het ontbreken van voldoende personele capaciteit heeft ervoor gezorgd dat niet al het beschikbare geld in 2024 is ingezet.

Brede SPUK GALA Volksgezondheid

Het voordeel bij de uitgaven wordt met name veroorzaakt doordat er vertraging is opgetreden bij de uitvoering van diverse onderdelen. Voorts zijn diverse uitgaven die betrekking hebben op deze SPUK ten laste van andere taakvelden geboekt (b.v. sport). Deze kunnen wel worden betrokken bij de declaratie naar het rijk. Wij verwachten per saldo van dit voordeel € 132.000 aan het rijk te moeten terugbetalen.

SPUK IZA

Middelen SPUK-IZA zijn bedoeld voor het realiseren van de gemeentelijke onderdelen uit de werkagenda IZA (Integraal zorgakkoord). Voor de realisatie van projecten en plannen zijn wij afhankelijk van de voortgang die in een jaar gemaakt kan worden en de medewerking van samenwerkingspartners. In 2024 is nog veel gewerkt aan de realisatie van transformatieplannen en het opzetten van thematafels en werkgroepen. Deze plannen zijn nog niet in uitvoering. Daarom zijn minder middelen aan de uitvoering besteed dan vooraf voorzien en meer aan het bijdragen aan de uitwerking van plannen. In 2024 ontstond landelijk onduidelijkheid en discussie over de continuïteit van de IZA-SPUK en de mate waarin er structurele middelen vrijkomen. Vanwege deze onduidelijkheid is ervoor gekozen om geen verplichtingen aan te gaan met een doorwerking in volgende jaren. Deze combinatie van factoren heeft ertoe geleid dat er van de € 2.7000.000 € 228.000 niet is uitgegeven. Dit bedrag zullen we aan het rijk moeten terugbetalen. Voorts wordt € 147.000 veroorzaakt doordat uren van ambtelijke inzet ten laste van andere budgetten zijn geboekt maar wel konden worden meegenomen in de declaratie naar het rijk en hebben we van Zilveren Kruis € 41.000 aan baten ontvangen als bijdrage aan het Regiobeeld Apeldoorn-Zutphen en de Inwonerparticipatie Apeldoorn-Zutphen.

4.2 Onderwijshuisvesting

Pitch

Op het taakveld onderwijshuisvesting realiseerden we per saldo een voordeel van € 2,1 miljoen. De voordelen komen voort uit een lagere toegerekende rente (€ 2 miljoen voordelig), in 2024 zijn nog geen incidentele kosten voor de opgestarte IHP-projecten gemaakt (€ 1 miljoen voordelig) en de afrekening DVO Accres 2023 (€ 300.000 voordelig). Daarnaast hebben hogere bestedingen plaatsgevonden als gevolg van herstel schade brand Zonnehoek (€ 350.000 nadelig) en het inzetbaar maken Warenargaarde 225 (€ 725.000 nadelig).

De afwijkingen, behalve het effect van de lagere toegerekende rente, verrekenen wij conform bestaand beleid met de reserve onderwijshuisvesting op taakveld 0.10, waardoor het resultaat budgetneutraal is in de jaarrekening.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Lagere toegerekende rente	Voordeel	2.000	I
Lagere aanspraak incidentele kosten projecten	Voordeel	963	I
Herstel schade brand Zonnehoek (eigen risico verzekering)	Nadeel	350	I
Inzetbaar maken Warenargaarde 225	Nadeel	725	I
Afrekening onderhoud Accres	Voordeel	300	I
Afrekening nuts	Nadeel	130	I
Diverse onderhoudswerkzaamheden wissellocaties	Nadeel	150	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	143	I
Totaal lasten	Voordeel	1.765	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Afrekening bijdragen 2023 in 2024	Voordeel	190	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	174	I
Totaal baten	Voordeel	364	

Detail

Lagere toegerekende rente (€ 2 miljoen voordelig)

De werkelijke omslagrente is lager uitgevallen waardoor op jaareinde de rentetoerekening gewijzigd is. Dit heeft tot een effect van € 2 miljoen (voordelig) op dit taakveld geleid. De toelichting hierop kunt u terugvinden in de toelichting op taakveld 0.5.

Incidentele kosten projecten (€ 1 miljoen voordelig)

In 2024 is voor 7 projecten uit het IHP 2024-2029 naast een krediet ook incidenteel budget verleend. Dit budget is bestemd voor onderzoek- en sloopkosten. De besteding van dit budget heeft niet in 2024 plaatsgevonden, maar zal in latere jaren plaatsvinden.

Herstel schade brand Zonnehoek (€ 350.000 nadelig)

Eind december 2023 is er brand geweest in het schoolgebouw Zonnehoek. In 2024 is het gebouw hersteld als gevolg van de brand. De herstelkosten bedroegen ca. € 500.000. Hiervan is € 150.000 vergoed vanuit de verzekering en € 350.000 draagt de gemeente als eigen risico.

Inzetbaar maken Warenargaarde 225 (€ 725.000 nadelig)

Op de bestaande locatie voor het schoolbestuur CSO (de Zonnehoek aan de Heemradenlaan) is er structureel een capaciteitsvraagstuk/tekort. Deze locatie is te klein voor het aantal leerlingen die daar les krijgen. Daarnaast wordt de komende jaren een groei verwacht. De locatie Warenargaarde 225 is enige jaren niet in gebruik geweest en het gebouw is in de zomer van 2024 weer gereed gemaakt voor onderwijsdoeleinden. De kosten bedroegen zo'n € 725.000.

Accres afrekening onderhoud OHV 2023 en uitgesteld onderhoud (€ 300.000 voordelig)

Over 2023 wordt er met Accres afgerekend. Het werkelijk uitgevoerde onderhoud is afgezet tegenover het gepland onderhoud. Door met name prijs- en efficiencyvoordelen is een voordelig resultaat ontstaan van € 200.000. Van een drietal panden is onderhoud uitgesteld waarbij het voordeel bij de tweede kwartaalrapportage in eerste instantie was geretourneerd aan de gemeente, echter er vinden wel noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden plaats die afgerekend worden. Dit leidt tot een voordeel van per saldo € 100.000.

Afrekening Nuts (€ 130.000 nadelig)

In 2024 zijn kosten voor warmte, (warm) water en/of elektriciteit afgerekend, soms over meerdere voorgaande jaren. Dit leverde in 2024 een nadeel op (€ 130.000 nadelig - incidenteel).

Onderhoud wissellocaties (€ 150.000 nadelig)

In 2024 zijn er aanvullende werkzaamheden uitgevoerd aan installatiewerken van diverse wissellocaties en werkzaamheden, waaronder het dak aan de Gijsbrechtgaarde 110.

Afrekening 2023 in 2024 (€ 190.000 voordelig)

Enkele afrekening met schoolbesturen hebben in 2024 plaatsgevonden. Dit levert een eenmalig voordeel op in 2024 (€ 190.000 voordelig - incidenteel).

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pitch

Op het taakveld onderwijsbeleid en leerlingzaken realiseerden we per saldo een voordeel van € 1 miljoen. Vanuit het actieplan preventie Jeugdzorg en Onderwijs is niet aan alle acties volledig invulling gegeven. Een deel van de onderbesteding dient als dekking voor de korte termijn maatregelen tegen de kostenstijging Jeugdzorg waar in 2025 verder op ingezet zal worden.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Ontwikkeling lokaal onderwijsbeleid	Voordeel	816	I
Onderwijsachterstandenbeleid	Voordeel	400	I
RMC	Nadeel	485	I
Voorschoolse voorzieningen peuters	Voordeel	308	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	24	I
Totaal lasten	Voordeel	1.015	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Onderwijsachterstandenbeleid	Nadeel	400	I
RMC	Voordeel	107	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	278	I
Totaal baten	Nadeel	15	

Detail

Ontwikkeling lokaal onderwijsbeleid

Het actieplan preventie Jeugdzorg & Onderwijs is eind 2023 door de raad vastgesteld. Dit betekent dat over 2023 uiteindelijk nog maar enkele maanden resteerden om acties uit te voeren, waardoor er een Reserve Overlopende Post (ROP) van € 522.000 is opgevoerd voor 2024 ter invulling van doorgeschoven activiteiten naar 2024.

We rapporteren voor wat betreft het budget Actieplan preventie Jeugdzorg en Onderwijs een onderbesteding van € 800.000. De belangrijkste reden voor deze onderbesteding is het niet volledig uitnuttend van de budgetten voor de acties 'tegemoetkoming kosten kinderopvang' en 'M@z!'. Voor beide acties hebben er inhoudelijk acties plaatsgevonden, maar zijn de acties (deels) bekostigd vanuit (tijdelijke) SPUK-uitkeringen van de rijksoverheid. Voor de actie tegemoetkoming kosten kinderopvang is in 2024 een breed onderzoek gedaan naar kinderopvang en een eenverdienersregeling opgezet. Deze eenverdienersregeling is later in werking getreden dan verwacht.

Daarnaast zijn we in afwachting van de conclusies uit het onderzoek naar kinderopvang in Apeldoorn, om de kinderopvang verder te kunnen verstevigen vanuit het actieplan. Een deel van de middelen is ingezet voor de actie 'uitbreiding kinderopvang met een sociaal-medische indicatie.'

Ten aanzien van M@zl (meer aandacht voor ziekgemelde leerlingen) is de methodiek op alle scholen geïmplementeerd. Vanuit de financiën van de gemeente is er extra inzet van jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen op basis van deze werkwijze. Inhoudelijk zijn er tevreden reacties van aangesloten scholen, maar zien we dat er op een aantal scholen nog extra aandacht kan worden besteed aan de werkwijze. Hierop zijn acties uitgezet die in 2025 worden ingezet. Naast deze twee acties zijn er nog een aantal acties waarvoor niet het volledig begrote budget is gebruikt, bijvoorbeeld door tekort aan personele inzet bij derden of onszelf. Conform collegebesluit dient een deel van het restant actieplan preventie Jeugdzorg en Onderwijs (€ 366.000) als dekking voor de op korte termijn te implementeren maatregelen tegen de kostenstijging Jeugdzorg in 2025. Die we via de ROP meenemen naar 2025.

Onderwijsachterstandenbeleid

Onderwijsachterstandenbeleid betreft een SPUK voor een periode van 4 jaar waarbij het restant van het huidige jaar gedurende de cyclus meeloopt naar het volgende jaar, tot aan het einde van de periode. Dan dient er afgerekend te worden, wat na boekjaar 2026 weer plaats zal vinden. Per saldo wordt er dus geen resultaat gerapporteerd voor 2024. De definitieve SPUK

Onderwijsachterstandenbeleid is € 4,89 miljoen voor 2024. Hierop rapporteren we een onderbesteding van € 730.000 ten opzichte van begroot, wat wordt toegevoegd aan het restant van de voorgaande jaren.

Vanwege de prioritering van de korte termijn acties in het kader van het tekort Jeugdzorg zijn geen nieuwe activiteiten gestart. Daarnaast is het restant voornamelijk incidenteel van aard (en komt voort uit voorgaande jaren), wat niet als structurele dekking ingezet kan worden. Gezien de werkdruk in de kinderopvang is er geen ruimte om deze middelen alsnog op een nuttige wijze weg te zetten. Met de uitvoering en kwaliteitsverhoging van het huidige beleid heeft de kinderopvang de handen vol.

RMC

Het gaat hier voor regio meld- en coördinatiepunt (RMC) om een technisch saldo (nadeel) aangezien dit jaar het restant is overgeboekt naar de loonkostenplaats Jeugd & Staf (afdeling LS) ter dekking van de medewerkers die zich inzetten voor de doorstroomfunctie (RMC). In de realisatie vallen de baten en lasten tegen elkaar weg, maar wordt er ten opzichte van de begroting een technisch tekort gepresenteerd.

Voorschoolse voorzieningen peuters

In 2024 is een tegemoetkomingsregeling kosten kinderopvang opgesteld voor ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag. De regeling is medio 2024 gepubliceerd, later dan verwacht door een aantal juridische vraagstukken. Hierdoor is slechts door een beperkt aantal kinderopvangorganisaties een aanvraag gedaan.

5.1 Sportbeleid en activering

Pitch

Op het taakveld sportbeleid en activering is er per saldo op de baten en lasten een overschrijding van € 731.000. Het nadeel op het budget topsportevenementen van € 321.000 komt ten laste van de reserve topsportevenementen (taakveld 0.10). Verder is er een nadeel van € 307.000 in de uitvoering van de ondersteuningsregeling sport. Tenslotte is er per saldo een overschrijding op diverse uitvoeringsbudgetten van totaal € 102.000.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
Topsport evenementen	Nadeel	321 I
Ondersteuningsregeling sportinfrastructuur	Nadeel	307 I
Uitvoeringsbudget Sport	Nadeel	169 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	56 I
Totaal lasten	Nadeel	853

Detail

Topsportevenementen

In 2024 waren er twee grote topsportevenementen, het EK baanwielrennen en het EK Beachvolleybal. Voor het EK Atletiek in maart 2025 zijn in 2024 voorbereidingskosten gemaakt. Hierdoor zijn de uitgaven dit jaar hoger. Het nadeel komt ten laste van de reserve topsportevenementen. Op taakveld reserves (010) is er een voordeel van dezelfde omvang.

Ondersteuningsregeling sportinfrastructuur

Door een administratieve menselijke fout is een aantal aanvragen niet betrokken in het verdeelbesluit. De aanvragen zijn alsnog toegevoegd en beoordeeld. Het herziene verdeelbesluit van ons college heeft geleid tot een overschrijding van het budget met ruim € 300.000.

Uitvoeringsbudget sport

Het uitvoeringsbudget is overschreden met € 169.000. Dat heeft onder andere te maken met een aanvullende bijdrage in de accommodatie van de roeivereniging en ondersteuning van de turnverenigingen. Daar staat gedeeltelijk een voordeel uit een provinciale subsidie van € 88.000 tegenover.

5.2 Sportaccommodaties

Pitch

Op het taakveld sportaccommodaties realiseerden we per saldo een voordeel van € 329.000. De maatregelen voor de brandveiligheid van het Omnisport hebben een grote kostenpost (€ 458.000) tot gevolg. De sanering van de locatie zwembad Noord wordt in 2025 uitgevoerd, in 2024 is er een voordeel van € 270.000. De verlaging van de toegerekende rente heeft op dit taakveld een voordeel van € 173.000. De afrekening van de energiekosten op de sportaccommodaties levert een eenmalig voordeel van € 157.000 op. Tenslotte is er een voordeel van € 187.000 op diverse uitvoeringsbudgetten.

Het voordeel door de vertraging van de sanering locatie zwembad wordt toegevoegd aan de reserve overlopende projecten.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
Omnisport maatregelen brandveiligheid	Nadeel	458 I
Sanering locatie zwembad Noord	Voordeel	270 I
Verlaging kapitaallastenrente	Voordeel	173 I
Afrekening energie Accres	Voordeel	157 I
Kunstgrasvelden	Voordeel	71 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	20 I
Totaal lasten	Voordeel	233

Detail

Omnisport maatregelen brandveiligheid

Geconstateerd is dat de brandveiligheidsinstallaties binnen het Omnisportcentrum niet op orde waren. De kosten van de tijdelijke aanpassingen aan de installatie en inzet van brandwachten heeft tot een nadeel van € 458.000 geleid. De voorbereidingen tot de noodzakelijke vervanging van deze installaties ten laste van de onderhoudsvoorziening vastgoedbedrijf zijn reeds in gang gezet. Na goedkeuring door de verzekeringsmaatschappij kan de inzet van de brandwacht komen te vervallen. Dit zal naar verwachting medio 2025 zijn. Voor 2025 is een budget hiervoor opgenomen in de MPB 2025-2028. In een separate brief in juli 2024 is de raad over dit onderwerp nader geïnformeerd.

Sanering locatie Zwembad Noord

De sanering van de grond op de locatie zwembad Noord is niet in 2024 uitgevoerd maar is doorgeschoven naar 2025. Tegenover het eenmalige voordeel staat het nadeel op het taakveld 010, doordat het budget via een storting in de reserve overlopende projecten beschikbaar blijft voor de uitvoering in 2025.

Verlaging rente kapitaallasten

Het voordeel van de lagere kapitaallasten is het gevolg van de verlaging van het rentepercentage van de toegerekende rente van 1,3% naar 0,47%. Het totale effect van de werkelijke renteontwikkeling wordt zichtbaar op het taakveld Treasury (0.5) van programma 4.

Afrekening energiekosten, Accres

Over 2023 is Accres gecompenseerd voor de stijging energiekosten. De tarieven waren in de werkelijkheid lager dan waarmee gerekend is, Accres heeft het teveel ontvangen bedrag terugbetaald.

Kunstgrasvelden

In 2024 waren er geen extra rentelasten als gevolg van nieuwe leningen uit het kunstgrasfonds. In de MPB 2025-2028 is het budget, in het kader van de ombuigingen, komen te vervallen.

5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Pitch

Op dit taakveld realiseerden we per saldo een voordeel van € 635.000. Het geplande culturele evenement (€ 150.000) is uitgesteld naar volgend jaar en de subsidieregeling wordt voor € 138.000 minder aangesproken dan er budget voor is. Verder zijn er tot een bedrag van € 347.000 meerdere voordelen op onder andere de exploitatie van de culturele accommodaties en op het onderhoud van kunstwerken.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag I/S	
Cultureel evenement	Voordeel	150 I
projectsubsidies	Voordeel	138 I
Lagere kapitaallasten culturele accommodaties	Voordeel	91 I
Afrekening energiekosten culturele accommodaties 2023	Voordeel	75 I
Onderhoud kunst in de openbare ruimte	Voordeel	78 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	27 I
Totaal lasten	Voordeel	559

Detail

Nieuw cultureel evenement

In de MPB 2023-2026 is structureel € 150.000 beschikbaar gesteld om een nieuw cultureel gezelschap of een cultureel evenement aan Apeldoorn te binden. Het evenement dat voor dit jaar gepland was, de opening van het culturele seizoen, kon niet doorgaan en vindt in 2025 plaats. In de MPB 2025-2028 is het structurele budget in het kader van de ombuigingen vanaf 2026 komen te vervallen.

Lagere kapitaallasten culturele accommodaties

Het voordeel wordt veroorzaakt door de lagere kapitaallasten, dat is het gevolg van de verlaging van het rentepercentage van de toegerekende rente van 1,3% naar 0,47%. Het totale effect van de werkelijke renteontwikkeling wordt zichtbaar op het taakveld Treasury (0.5) van programma 4.

Projectsubsidies

Door aanpassing van en meer aandacht voor de regeling neemt het aantal aanvragen toe maar het beschikbare budget wordt nog niet volledig benut. In de MPB 2025-2028 is het budget structureel verlaagd.

Afrekening energie

In 2023 is Accres gecompenseerd voor de stijging van de energietarieven. Het verbruik was in de werkelijkheid lager dan waarmee gerekend is. Accres heeft het teveel ontvangen bedrag in 2024 terugbetaald.

Onderhoud kunst in de openbare ruimte

We hebben minder kosten aan het onderhoud van de kunstwerken in de openbare ruimte. In het kader van de ombuigingen is in de MPB 2025-2028 het budget gehalveerd.

5.4 Musea

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

5.5 Cultureel erfgoed

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

5.6 Media

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

1.1 Crisisbeheer en brandweer

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Pitch

Op het taakveld openbare orde en veiligheid zijn geen afwijkingen boven de rapportagegrens. Wel is bij de explosievenopruiming fase 1) en 2) sprake van een eigen gemeentelijk aandeel van € 278.000. Hiervan kan € 26.000 worden gedekt ten laste van de Reserve explosievenopruiming. Deze reserve is na deze onttrekking leeg.

Detail

Bij de explosievenopruiming fase 1) en 2) is sprake van een eigen gemeentelijk aandeel van € 278.000. Hiervan kan € 26.000 worden gedekt ten laste van de Reserve explosievenopruiming. Deze reserve is na deze onttrekking leeg.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Pitch

Op het taakveld samenkracht en burgerparticipatie realiseerden we door een veelheid aan oorzaken per saldo een voordeel van € 2,6 miljoen. De verklaring hiervan hebben we per onderdeel bij het detail weergegeven.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Extra indexering algemene voorzieningen 2023/2024	Nadeel	217	I
Mantelzorg waardering	Voordeel	259	I
Stelpost reservering algemene voorzieningen	Voordeel	101	I
Inclusie	Voordeel	135	I
Regionale werkgroep Jeugdzorg	Nadeel	699	I
Accres Soc-culturele accommodaties	Nadeel	291	I
Opvang Oekraïne	Voordeel	494	I
Wet inburgering (inburgeringsvoorzieningen)	Voordeel	1.883	I
Wet inburgering (uitvoeringskosten)	Voordeel	207	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	107	I
Totaal lasten	Voordeel	1.979	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Inclusie/ cultuursensitief werken	Voordeel	80	I
Regionale werkgroep Jeugdzorg	Voordeel	699	I
Wet inburgering (inburgeringsvoorzieningen)	Nadeel	1.883	I
Faciliteitenbesluit/HAR	Voordeel	1.443	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	310	I
Totaal baten	Voordeel	649	

Detail

Regionale werkgroep Jeugdzorg

De hogere kosten op dit onderdeel worden doorbelast aan de deelnemende gemeenten waardoor er geen effect is op het rekeningresultaat

Extra indexering algemene voorzieningen 2023/2024 (Basis ontmoeten)

We hebben de financiële ondersteuning voor algemene voorzieningen, die onder de zorg-cao's vallen, in 2023 verhoogd met 3,02% (inclusief 0,565% nacalculatie van 2022) en in 2024 met 1,17%. Hierdoor konden de organisaties die subsidie ontvangen de stijgende kosten opvangen en blijven zorgen voor het aanbod van gesubsidieerde (algemene) voorzieningen voor onze inwoners. De begroting 2024 was hierop niet geactualiseerd. Dit hebben we in de begroting 2025 gerepareerd.

Flexibele aanvulling Algemene Voorzieningen

In 2024 waren er minder flexibele aanvullingen op subsidieregelingen noodzakelijk omdat we minder beslissingen op bezwaar en beroepsprocedures hadden.

Mantelzorgwaardering als Stadspas

Evenals in afgelopen jaar zien we wederom dat het daadwerkelijk uitgegeven bedrag aan mantelzorgwaardering achterblijft bij het aantal uitgegeven stadspassen voor de mantelzorgwaardering. Dit betekent dat een deel van het tegoed dat via de stadspassen wordt toegekend niet verzilverd wordt.

Inclusie

In 2023 is de gemeente Apeldoorn actief gestart met het uitdragen en aanjagen van inclusie. In de MPB 2023-2026 hebben we hiervoor geld gereserveerd. Samen met partners uit onder andere zorg, onderwijs, verenigingen, instellingen en ondernemers vormen we een inclusienetwerk. Hierdoor kunnen we goede ideeën bundelen en van elkaar leren en elkaar versterken. Het brengt een breed gedragen beweging op gang die het belang van inclusie uitdraagt. Het opstarten van een inclusie netwerk heeft tijd nodig, waardoor de gereserveerde post voor de campagne nog niet is benut. Gereserveerde posten voor het verbeteren van de toegankelijkheid zijn afhankelijk van onder andere een aanbestedingstraject, maar ook het kunnen benutten van andere gelden waardoor deze nog niet volledig zijn benut. In 2023 is een eerste editie van een activiteitenoverzicht uitgebracht, waarbij er een start is gemaakt met het opzetten van diverse netwerken om gezamenlijk met deze partners, invulling te kunnen geven aan activiteiten. De regenboog-gelden die vrijkwamen vanuit het rijk door het ondertekenen van de intentieverklaring Regenbooggemeente, zijn in december 2023 uitgekeerd. In 2024 zijn de nodige voorbereidingen getroffen voor eerste activiteiten die in 2025 zullen worden uitgevoerd. Hierdoor zal het restantbudget 2024 worden ingezet.

Accres Sociaal-culturele accommodaties

- **Onderhoud Dok Zuid**

Accres voert zowel de exploitatie als het onderhoud uit in de multifunctionele accommodatie Dok Zuid. Hierover is een exploitatie DVO en onderhoud DVO opgesteld. Bij Accres is de bijdrage van de schoolbesturen voor het onderhoud van het onderwijsgedeelte abusievelijk opgenomen in de exploitatie DVO. Dit had buiten de exploitatie DVO gebracht moeten worden. Het saldo tussen baten en lasten van het onderhoud onderwijshuisvesting had vervolgens opgenomen moeten worden in de onderhoud DVO. Hierdoor is de jaarlijkse bijdrage van de exploitatie DVO van Dok Zuid te laag geweest (€ 150.000 per jaar). Om dit te herstellen is er over de periode van de lopende DVO (2021-2024) € 600.000 afgerekend. In de MPB 2025-2028 is met de juiste DVO's rekening gehouden.

- **Afrekening energie 2023**

In 2023 is Accres gecompenseerd voor de stijging van de energietarieven. Het verbruik was in de werkelijkheid lager dan waarmee gerekend is. Accres betaalt het teveel ontvangen bedrag terug.

Opvang Oekraïne

Qua lasten gaven we dit jaar € 20,9 miljoen uit. Hiertegenover staan € 27,4 miljoen aan inkomsten. In 2024 gaven dus per saldo € 6,6 miljoen minder uit. Daarnaast namen we € 7,5 miljoen uit 2023 mee naar 2024; bij elkaar opgeteld hielden we in 2024 € 14 miljoen over.

Bij de Turap 2024 is besloten om een bedrag van € 13,5 miljoen van dit overschot Oekraïne te storten in het Apeldoorn Ontwikkel Fonds (AOF); deze storting is in 2024 verwerkt wat betekent dat we in 2024 op Oekraïne aanvullend nog € 562.000 overhielden.

Van het Rijk ontvingen we voor het jaar 2024 een voorschot van € 26,5 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op een normbedrag van € 61 per beschikbare opvangplek per dag, uitgaande van 1.187 opvangplekken. De rijksbijdrage is bedoeld als dekking van de kosten van de opvanglocaties voor Oekraïners in de gemeentelijke opvanglocaties en voor uitvoeringskosten. Naast de rijksbijdrage innen we sinds oktober ook eigen bijdragen van werkende Oekraïners die wonen in een gemeentelijke opvanglocatie. Deze eigen bijdragen mogen gemeenten houden, maar het Rijk verrekent deze met het verstrekte voorschot, waardoor we per saldo een lagere rijksbijdrage ontvangen.

Wet inburgering (inburgeringsvoorzieningen)

Aan inburgeringsvoorzieningen gaven we € 1,8 miljoen uit aan inburgeringstrajecten maar ook bijvoorbeeld aan maatschappelijke begeleiding. Tegenover deze lasten staan de rijksvergoedingen vanuit de specifieke uitkering; deze verantwoorden we bij de baten.

Wet inburgering (uitvoeringskosten)

We ontvingen in 2024, net als in 2023, eenmalig aanvullende middelen van het Rijk, maar we verwachten dat deze onvoldoende zijn om de grote instroom aan statushouders te kunnen bedienen. Omdat de inburgeringsbegeleiding meerjarig is, lopen veel werkzaamheden door in de volgende jaren, wat betekent dat de extra statushouders die we in 2024 zagen ook in 2025 nog dienstverlening van ons nodig hebben. Daarnaast zal in 2025 nieuwe instroom plaatsvinden, waardoor er dus sprake is van stapeling van aantallen statushouders waar dienstverlening aan geleverd moet worden. We stellen dan ook bij deze jaarrekening voor om het restant budget 2024 via de reserve overlopende projecten mee te nemen naar 2025.

Faciliteitenbesluit / Hotel- en accommodatieregeling (HAR)

We zijn in 2024 meerdere malen bijgesprongen om COA aan extra opvangcapaciteit te helpen. Behalve de reguliere vergoeding die wij ontvangen voor het reguliere azc ter dekking van gemeentelijke kosten, hebben we daarom extra vergoedingen ontvangen. Dit betreft een viertal noodopvanglocaties en tijdelijke plaatsingen van mensen in de twee HAR voorzieningen die beschikbaar waren. Totaal gaat het in de HAR om ca. 150 tijdelijke plaatsingen van mensen die ofwel doorstroonden naar een woning, ofwel naar een azc of noodopvang.

Per saldo ontvingen we € 1,3 miljoen meer dan we aan lasten uitgaven. We stellen voor om € 823.000 via de reserve overlopende projecten mee te nemen naar 2025.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Pitch

Op het taakveld toegang en eerstelijnsvoorzieningen realiseerden we per saldo een voordeel van € 1,1 miljoen. Dit voordeel is ontstaan door een veelheid aan oorzaken die we bij het detail nader hebben verklaard.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag I/S	
Centrum voor Jeugd en Gezin	Voordeel	478	I
Organisatiekosten Samen055	Voordeel	412	I
Extra indexering algemene voorzieningen 2023/2024	Nadeel	216	I
Organisatiekosten Stedelijke Expertiseteams (SET)	Voordeel	98	I
Innovatiekosten Sociaal Domein	Voordeel	155	I
Inhuurbudget toegang en eerste lijnsvoorzieningen	Voordeel	146	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	161	I
Totaal lasten	Voordeel	1.234	

Detail

Centrum voor Jeugd en Gezin

In onze eigen begroting is sprake van een incidenteel voordeel van € 480.000. Dit in verband met een eenmalige korting op de beschikking van het CJG. De ruimte binnen dit budget betrekken we bij de dekking van het tekort jeugdzorg 2024.

De éénmalige korting had als doel om te komen tot een scherpe begroting en kon deels worden gedekt door het niet volledig uitnuttigen van het budget voor de loonkosten. Dit i.v.m. wisseling van personeel en de wervingstijd voor extra FTE gedurende 2024. Het CJG ervaart hier de schaarste van personeel op de arbeidsmarkt. Met het CJG is afgesproken dat een eventueel tekort op hun jaarcijfers 2024 wordt gedekt uit de algemene reserve van het CJG.

Organisatiekosten Samen055

De formele organisatie Samen055 staat, maar er is nog veel nodig om de teams goed op gang te brengen, te faciliteren en verder te ontwikkelen. Dit is essentieel om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te versterken. In 2024 zijn hiervoor extra kosten gemaakt, en ook in 2025 zullen we aanvullende kosten maken. De organisatie Samen055 beschikt zelf niet over budgetten om deze doorontwikkeling te financieren. De kosten die in 2024 zijn gemaakt, hebben we gedekt met de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) middelen van 2024 (structureel beschikbaar tot 2027) en uit de reserve overlopende posten 2023 (ROP) "Organisatiekosten stedelijke expertiseteams (SET)" en "POK-middelen". De organisatiekosten SET zijn in 2024 volledig besteed. Van de POK-middelen is niet het gehele bedrag besteed. Omdat de doorontwikkeling in 2024 nog niet is afgerond, zullen er in 2025 opnieuw extra kosten gemaakt worden. Deze doorontwikkelingskosten Samen055 zullen deels uit de reguliere POK-middelen worden bekostigd. Op basis van de begroting voor de doorontwikkeling blijken deze middelen echter niet toereikend. Daarom stellen we voor om het resterende bedrag van de POK-middelen 2023 hiervoor in te zetten en deze over te hevelen naar 2025.

Extra indexering algemene voorzieningen 2023/2024 (Inwonersondersteuning)

We hebben de financiële ondersteuning voor algemene voorzieningen, die onder de zorg-cao's vallen, in 2023 verhoogd met 3,02% (inclusief 0,565% nacalculatie van 2022) en in 2024 met 1,17%. Hierdoor konden de organisaties die subsidie ontvangen de stijgende kosten opvangen en blijven zorgen voor het aanbod van gesubsidieerde (algemene) voorzieningen voor onze inwoners. De begroting 2024 was hierop niet geactualiseerd. Dit hebben we in de begroting 2025 gerepareerd.

Organisatiekosten Stedelijke expertiseteams (SET)

Evenals in 2023 hebben we in 2024 wederom stevig ingezet op regie, zoals we dat hebben opgenomen in het coalitieakkoord. Als het gaat om het verbeteren van de regie over jeugdzorg en veiligheid (SET), blijft het monitoren en mogelijk aanpassen van de capaciteit noodzakelijk. Desondanks hebben we wat minder uitgegeven op de organisatiekosten.

Innovatiekosten Maatschappelijk Ontwikkeling

In de MPB 2024 hebben we de nieuwe ontwikkeling Huisvesting huisartsen opgenomen (€ 100.000). D.w.z. eerstelijnszorg, te weten huisartsen vervullen een spilfunctie in het zorglandschap. Het integraal zorgakkoord staat voor transformatie van 2e naar 1e lijn (en 1e naar 0e lijn). Deze ontwikkeling in combinatie met de vergrijzing/autonome groei van het aantal inwoners in de gemeente Apeldoorn stelt ons voor een enorme opgave. Huisvesting van huisartspraktijken is een belangrijke component hierin. Om dit in goede afstemming met de huisartsen (huisartsenorganisatie HOOG) vorm te geven is extra inzet nodig. De extra inzet die we hierop hebben gepleegd heeft nog niet geleid tot extra uitgaven.

Inhuurbudget toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Door gerichte sturing op het inhuurbudget toegang en eerstelijnsvoorzieningen is een besparing gerealiseerd. Dit komt met name door beter inzicht in de werkdruk en doorlooptijden is de inzet van externen efficiënter afgestemd op de daadwerkelijke vraag.

0.10 Mutaties reserves Gezondheid

Pitch

Op het taakveld mutaties reserve gezondheid realiseerden we een nadeel van € 6,3 miljoen door met name de storting van het verschil tussen de rijksbijdrage MO/BW en de lasten van € 4,3 miljoen, de storting van € 2 miljoen in de reserve overlopende projecten vanwege de vertraging van de verbouwing van Omnizorg en de risico-overheveling beschermd wonen van € 7 miljoen van de reserve MO/BW naar de algemene reserve.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve MO/BW	Nadeel	4.300	I
Reserve Overlopende Projecten	Nadeel	2.014	I
Risico-overheveling Beschermd Wonen naar AR	Nadeel	7.000	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	1	I
Totaal lasten	Nadeel	13.313	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Risico-overheveling van BW naar AR	Voordeel	7.000	I
Totaal baten	Voordeel	7.000	

Detail

Reserve MOBW

Het gaat hier om het verschil tussen de rijksbijdrage BW en de werkelijke kosten. Het overschot wordt gestort in de reserve t.b.v. de transitie naar Beschermd Thuis.

Het voordeel op de maatwerkvoorzieningen BW resulteert in een verhoogd saldo MOBW dat verrekend wordt met de regio gemeentes en het Apeldoornse deel dat wordt gestort in de reserve MOBW. Het saldo van de reserve valt hierdoor € 4,3 miljoen hoger uit dan begroot. De begrote storting in de reserve was lager aangezien al rekening werd gehouden met de beoogde afbouw.

In de MPB 2025-2028 zijn in de zoektocht naar dekkingsmiddelen enkele voorstellen gedaan m.b.t. de bestemmingsreserve MO/BW. Die voorstellen gaan uit van een stand van de reserve van 'naar verwachting € 27 miljoen eind 2024'. Vervolgens vinden in 2025 en verder aantal acties plaats. In de MPB 2025-2028 is in de doorrekening van de algemene reserve o.a. een toevoeging van € 7 miljoen in 2025 opgenomen waarmee het risico voor MO/BW kan worden afgedekt. Dat is een overheveling uit de bestemmingsreserve MO/BW. In het overzicht van reserves en voorzieningen in de MPB 2025-2028 wordt als (verwachte) stand van de reserve MO/BW per 31/12/2024 een bedrag van € 20,9 miljoen aangegeven. Daar is de € 7 miljoen al op in mindering gebracht. Dat betekent dat bij het opstellen van de jaarrekening 2024 deze boeking van € 7 miljoen (van MO/BW naar algemene reserve opgenomen is.

ROP Gezondheid

We doen voor verschillende budgetten een beroep op de reserve overlopende projecten, zie hiervoor de toelichting op de betreffende taakvelden. Binnen gezondheid gaat het om de volgende onderdelen:

Stelpost afboeken boekwaarde Omnizorg	€ 1.038.000
Tijdelijke huisvesting Omnizorg	€ 976.000
Totaal	€ 2.014.000

0.10 Mutaties reserves Onderwijs en opleiding

Pitch

Op het taakveld mutaties reserve onderwijs en opleiding realiseerden we per saldo een nadeel van € 0,4 miljoen. Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door de storting van € 366.000 actieplan jeugd en onderwijs in de reserve overlopende projecten. De wijzigingen in de lasten en baten in de reserve onderwijshuisvesting vallen per saldo ongeveer tegen elkaar weg.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve onderwijshuisvesting	Voordeel	936	I
Reserve overlopende projecten	Nadeel	366	I
Totaal lasten	Voordeel	570	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve onderwijshuisvesting	Nadeel	963	I
Totaal baten	Nadeel	963	

Detail

Reserve onderwijshuisvesting

De reserve onderwijshuisvesting heeft een egalisatiefunctie. Op basis van de realisatie van de kosten op taakveld 4.2 is de werkelijke storting in de reserve lager dan begroot (€ 936.000 voordelig) als gevolg van hogere kosten op taakveld 4.2.

Naast de geplande storting was een opname gepland uit de reserve onderwijshuisvesting voor incidentele kosten van de 7 IHP-projecten. Deze onttrekking is niet doorgestaan, omdat er in 2024 nog geen kosten zijn gemaakt. Dit leidt tot een effect van € 963.000 nadelig.

ROP Onderwijs en opleiding

We doen voor het actieplan jeugd en onderwijs een beroep op de reserve overlopende projecten, zie hiervoor de toelichting op het betreffende taakveld.

0.10 Mutaties reserves Sociaal kapitaal

Pitch

Op het taakveld mutaties reserve social kapitaal realiseerden we per saldo een nadeel van € 279.000 door enerzijds een storting in de reserve overlopende projecten van € 595.000 en een onttrekking aan de reserve topsportevenementen van € 316.000.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve overlopende projecten	Nadeel	595	I
Totaal lasten	Nadeel	595	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve topsportevenementen	Voordeel	316	I
Totaal baten	Voordeel	316	

Detail

ROP Sociaal kapitaal

We doen voor verschillende budgetten een beroep op de reserve overlopende projecten, zie hiervoor de toelichting op de betreffende taakvelden. Binnen sociaal kapitaal gaat het om de volgende onderdelen:

• Locatiekosten zwembad Noord	€ 270.000
• Joods vastgoed	€ 100.000
• 80 jaar vrijheid	<u>€ 225.000</u>
Totaal	€ 595.000

Reserve topsportevenementen

In 2024 waren er twee grote topsportevenementen, het EK baanwielrennen en het EK Beachvolleybal. Voor het EK Atletiek in maart 2025 zijn in 2024 voorbereidingskosten gemaakt. Hierdoor zijn de uitgaven dit jaar hoger dan het jaarlijks beschikbare budget. Het nadeel wordt onttrokken aan de reserve topsportevenementen. Op taakveld Sportactiviteiten (5.1) is er een nadeel van dezelfde omvang.

0.10 Mutaties reserves Subjectief welzijn

Pitch

Op het taakveld mutaties reserve subjectief welzijn realiseerden we een nadeel van € 2,1 miljoen door de storting vanwege verschillende onderwerpen oplopend tot € 2,1 miljoen.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
Reserve Overlopende Projecten	Nadeel	1.594
Totaal lasten	Nadeel	1.594

Detail

ROP Subjectief Welzijn:

We doen voor verschillende budgetten een beroep op de reserve overlopende projecten, zie hiervoor de toelichting op de betreffende taakvelden. Binnen Subjectief Welzijn gaat het om de volgende onderdelen:

• Stad en veiligheid	€ 94.000
• Verhoogde en versnelde instroom statushouders	€ 208.000
• POK-middelen	€ 300.000
• Verbeteren toegankelijkheid (inclusie/ cultuursensitief werken)	€ 170.000
• Faciliteitenbesluiten/ HAR	<u>€ 823.000</u>
Totaal	€ 1.594.000

Verbonden partijen

Accres Holding BV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Accres Apeldoorn BV is een dochter van Accres Holding BV. Accres Apeldoorn BV beheert en exploiteert voor de gemeente maatschappelijk vastgoed en verleent diensten op het gebied van natuur, onderwijs, welzijn, educatie, recreatie en sport. Daarmee draagt zij bij aan diverse doelstellingen van onze gemeente met name uit het hoofdstuk Samenleving.
Betrokken partijen	Gemeente Apeldoorn is de enige eigenaar van Accres Holding BV. De holding heeft drie dochters: Accres Apeldoorn BV, Accres Shared Services BV en Accres Deelnemingen BV. Gemeente Apeldoorn heeft een dienstverleningsovereenkomst met Accres Apeldoorn BV. Accres Shared Services BV ondersteunt Accres Apeldoorn BV, de holding en de andere dochters.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Gemeente Apeldoorn is de enige aandeelhouder van de BV
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski (opdrachtgever)
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

De gemeente heeft een dienstverleningsovereenkomst met Accres Apeldoorn BV. Deze dienstverleningsovereenkomst gold voor de periode 2021 tot en met 2024 en is met een jaar verlengd. Accres beheert en exploiteert in opdracht van de gemeente maatschappelijk vastgoed en sportaccommodaties.

Risico's

Het financiële risico van de gemeente als eigenaar van Accres is in principe beperkt tot de waarde van het aandelenbezit. Maar Accres draagt als opdrachtnemer ook bij aan verschillende begrotingsprogramma's. Als Accres de afgesproken prestaties niet of niet goed genoeg levert, kan dat gevolgen hebben voor de inwoners van Apeldoorn en omgeving. Die zouden de gemeente als opdrachtgever hierop kunnen aanspreken. Als een dochteronderneming van Accres verlies lijdt, kan dit voor Apeldoorn als 100% eigenaar van het moederbedrijf tot imagoschade leiden. We hebben hier invloed op door als aandeelhouder periodiek met de directie van Accres de ontwikkeling van het bedrijf te bespreken. Daarnaast beschikt Accres over een governancestructuur die inzicht biedt in toezicht en verantwoordelijkheden.

Ontwikkelingen beleid

De dienstverleningsovereenkomst is met een jaar verlengd en loopt daarmee tot eind 2025. Deze verlenging hebben we doorgevoerd om meer tijd te hebben om een goede inhoudelijke uitvraag voor de dienstverleningsovereenkomst te hebben met ingang van 2026 en verder.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 15.211.445

Aandelenbelang 100% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 507.489	€ 295.025	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 3.625.566	€ 3.920.590	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 6.995.028	€ 7.285.895	n.n.b.

NV Orpheus theater/congrescentrum

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Orpheus draagt met zijn theater- en congresfunctie bij aan de culturele en economische doelstellingen van de gemeente Apeldoorn: een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, een goed leefklimaat voor bewoners en een aantrekkelijke stad voor bezoekers.
Betrokken partijen	Gemeente Apeldoorn is de grootste aandeelhouder. Daarnaast hebben particulieren en bedrijven een belang in de NV.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	De gemeente is grootste aandeelhouder.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), P.C.J. Messerschmidt (cultuur)
Link naar jaarstukken	Jaarverslag 2023
Link naar kaderstelling	Cultuur- en Erfgoednota Apeldoorn 2025-2028 Apeldoorns Karakter

Prestatie afspraken

De prestatieafspraken met Orpheus zijn, net als bij de andere culturele basisinstellingen, vastgelegd in een separaat document. De afspraken sloten aan bij de doelen uit de Cultuur- en Erfgoednota 2021-2024 Apeldoorns Karakter!

Risico's

Het eigen vermogen van de NV is € 2.821.000. Orpheus heeft daarmee voldoende buffers om operationele financiële tegenvallers op te vangen. Orpheus informeert Apeldoorn als aandeelhouder door het jaar heen actief over de financiële ontwikkelingen en resultaten. Tussentijdse berichten geven aan dat Orpheus voor 2024 op koers ligt om de begroting te realiseren.

Ontwikkelingen beleid

Orpheus zet in de beleidsperiode 2025 - 2030 in op:

- 1) cultuur: een brede, aantrekkelijke en deels vernieuwende en exclusieve culturele programmering: culturele diversiteit en artistieke kwaliteit, uitbreiding van activiteiten in wijken en dorpen
- 2) congres: het binnenhalen en accommoderen van (grotere) een- en meerdaagse congressen en events: gedreven ondernemerschap en excellente service
- 3) community: het ruimte bieden aan lokale culturele initiatieven om zich in Orpheus te presenteren en het gezamenlijk met maatschappelijke partners ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten voor nieuwe doelgroepen of rondom maatschappelijke thema's: lokale binding en maatschappelijke impact

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 5.087.122

Aandelenbelang 72,7% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 254.000	€ 1.022.185	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 1.799.000	€ 2.821.000	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 5.755.000	€ 6.375.000	n.n.b.

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Burgers leven zo veel mogelijk in veiligheid en gezondheid. Doel en openbaar belang: het bewaken, beschermen en verbeteren van de gezondheid van de inwoners. De taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg zijn per 2017 overgedragen aan het CJG.
Betrokken partijen	22 gemeenten in de regio Noord- en Oost-Gelderland
Bestuurlijk belang/stemverhouding	DB lid
Portefeuillehouder(s)	A.J. Prins
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Er zijn een aantal ontwikkelingen in wetgeving welke gevolgen kunnen gaan hebben voor de inwonersbijdrage, zoals bijvoorbeeld de pandemische paraatheid in de WPG. Op dit moment zijn de ontwikkelingen nog onvoldoende inzichtelijk. Eventuele effecten worden pas in 2025 verwacht.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie n.n.b.

Aandelenbelang DB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ -487.000	€ 525.000	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 2.656.000	€ 3.182.000	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 8.787.000	€ 13.266.000	n.n.b.

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland/GHOR

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland voert de regionale taken uit op het terrein van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio doet dat ook op lokaal niveau zoals dat is aangegeven in de Wet Veiligheidsregio's. Daarmee draagt de VNOG bij aan het behouden en verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid van de Apeldoornse burgers, bedrijven en instellingen.
Betrokken partijen	De VNOG is een gemeenschappelijke regeling (GR) en bestaat uit 22 gemeenten in Noord- en Oost- Gelderland.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	DB en AB lid
Portefeuillehouder(s)	A.J.M. Heerts
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	Regionaal Risicoprofiel en Beleidsplan 2021-2024.

Prestatie afspraken

Risico's

De VNOG kan normaal gesproken de risico's opvangen binnen haar eigen reserves. De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Deze zijn ruim voldoende.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie n.n.b.

Aandelenbelang DB en AB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 2.510.000 Voordelig	€ 2.831.788 Voordelig	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 17.323.913	€ 19.874.060	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 35.566.035	€ 25.423.595	n.n.b.

PlusOV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	1. Subjectief welzijn - Meer inwoners, en mensen die in Apeldoorn verblijven, zijn betrokken, doen mee, doen ertoe en voelen zich veilig en gelukkig.
Betrokken partijen	Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen
Bestuurlijk belang/stemverhouding	DB lid
Portefeuillehouder(s)	A.J. Prins
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	De Gemeenschappelijke Regeling Vervoerscentrale Stedendriehoek (PlusOV)

Prestatie afspraken

Risico's

De samenvoeging van vervoertaken van de 9 gemeenten brengt risico's met zich mee, die in het bedrijfsplan van de vervoercentrale staan. Als één van deze risico's zich voordoet, kan dit leiden tot onrust bij reizigers en extra kosten. De vervoercentrale heeft weinig financiële ruimte in de begroting om financiële risico's op te vangen. Als de vervoercentrale niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, moeten de deelnemende gemeenten meer betalen. De stijging van het vervoersvolume vormt een risico voor stijgende kosten. Terwijl de realisatie voor 2024 een overschot van laat zien is de verwachting dat dit in de aankomende jaren om zal buigen naar een tekort. In 2025 volgen er beheersmaatregelen om de stijging te beperken.

Ontwikkelingen beleid

Mensen prettig, betaalbaar en efficiënt vervoeren wanneer er geen vervoersalternatief is. Dat is de missie van PlusOV. Deze missie geeft ons twee belangrijke opdrachten; kwalitatief goed vervoer, efficiënt georganiseerd en daarmee betaalbaar voor reiziger en gemeenten.

Reizigers geven in het continu klanttevredenheidsonderzoek een waardering van ruim een 8 als algemeen rapportcijfer voor het vervoer door PlusOV.

'De vervoerskosten blijven ondanks de sterke stijging van het vervoersvolume binnen de begroting door een lagere NEA-index, een verbeterde efficiëntie in de planning (meer ritten zijn te combineren) en uitvoering van het vervoer. Dit laat zien dat door efficiënt werken de kosten beperkt blijven, dit geldt zeker voor Apeldoorn. Hoe meer ritten er gereden worden hoe groter de kans is dat PlusOV ritten kan combineren. Dat zien we ook terug in de volumegroei van 2024 en de relatief geringe grotere vervoerskosten.

De kans op het kunnen combineren is groter in een verstedelijkt gebied als Apeldoorn. In plattelandsgebieden is bij meer ritten de kans op het kunnen combineren minder groot (De ritten gaan daar vaak meerdere richtingen uit).

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 3.051.885

Aandelenbelang DB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	55.195	951	0
Eigen vermogen	€ 575.538	€ 439.809	€ 89.809
Vreemd vermogen	€ 4.631.140	€ 1.934.294	€ 1.753.580

Leefomgeving

Portefeuillehouders:

1. P.C.J. Messerschmidt
2. D.S. Huizer
3. M. Wenzkowski
4. H. van den Berge
5. A.J.M. Heerts

Taakvelden:

Natuurlijk kapitaal

- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- 7.2 Riolering
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
- 0.10 Mutaties reserves

Ruimtelijke samenhang en kwaliteit

- 0.63 Parkeerbelasting
- 1.2 Openbare orde en veiligheid
- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.5 Openbaar vervoer
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 8.1 Ruimte en leefomgeving
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- 8.3 Wonen en bouwen
- 0.10 Mutaties reserves

1. We werken aan een leefbare stad en omgeving, waarin de verschillende ruimtelijke functies zoals wonen, werken, recreëren, voorzieningen en mobiliteit evenwichtig en in samenhang op elkaar zijn afgestemd en worden ontwikkeld.

Apeldoorn groeit door naar minimaal 180 duizend inwoners in 2040. Dit vraagt een schaa sprong in de duurzame doorontwikkeling van stad, dorpen en buitengebied. Zodat iedereen hier goed kan wonen, er voldoende werk is, de voorzieningen op orde zijn, de stad bereikbaar is en er volop mogelijkheden voor recreatie zijn.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Doelstelling:

1.1 De grootste verstedelijkingsopgave van Apeldoorn ligt in de door de raad vastgestelde prioritaire gebieden: de binnenstad, spoorzone, kanaalzone én de zuidrand. Hier bouwen we aan een levendig stadsmilieu met duizenden nieuwe woningen, voorzieningen, werkplekken en onderwijsfuncties. Tegelijkertijd investeren we in meer groen, water, verbeterde fiets- en wandelroutes, mobiliteitshubs en een duurzame, toekomstbestendige infrastructuur. Met ruim honderd projecten – van een nieuw zwembad tot een Stadspark – varieert de uitvoering van opgeleverde resultaten tot plannen die nog in de steigers staan.

1.2 In 2024 is het proces gestart om een Ontwikkelperspectief voor verstedelijking in balans te maken voor de regio Stedendriehoek. In het Voorontwerp van de Nota Ruimte staat de regio Stedendriehoek genoemd als potentieel verstedelijkingsgebied, met Apeldoorn als aantrekkelijke middelgrote stad. In 2024 is de belangrijke stap gezet, dat ook het rijk is aangehaakt bij deze verstedelijkingsopgave. Tevens zijn de provincies en waterschappen bij het proces betrokken. Apeldoorn heeft hierin een belangrijke rol genomen, door het voortouw te nemen in het voorbereidende proces hierop. Dit proces speelt een belangrijke rol in de samenwerking in de regio en de verdere ontwikkeling van de regio en de stad Apeldoorn naar meer inwoners. De ambitie is om in 2040 40.000 woningen te hebben gebouwd in de regio. In 2024 is het aantal inwoners in Apeldoorn licht toegenomen met ongeveer 350 inwoners. Er zijn ongeveer 500 woningen opgeleverd in 2024.

De plancapaciteit voor het bouwen van woningen is toegenomen. Er zijn voldoende plannen om aan te werken en tot uitvoering te laten komen.

1.3 Bereikbare leefbare stad en omgeving waarin de verschillende vervoerswijzen verkeersveilig duurzaam innovatief en slim zijn

Op verschillende schaalniveaus is gewerkt aan de bereikbaarheid en leefbaarheid van Apeldoorn. Samen met de Regio Stedendriehoek en omliggende regio's wordt gelobbyd voor een goede bereikbaarheid per spoor en weg. De verbreding van de A1 tussen Twello en Apeldoorn is afgerond.

Vastgesteld zijn de actieplannen verkeersveiligheid en deelmobiliteit en de beleidsregel Parkeren. De voorbereiding van het Actieplan laadinfrastructuur is zover dat besluitvorming in 2025 kan plaatsvinden.

De mobiliteitstransitie staat centraal in de planvorming voor 'stad maken'. Door lagere parkeernormen en deelmobiliteit en door in te zetten op lopen en fietsen wordt de mobiliteitstransitie gerealiseerd. Om de binnenstad verder te vergroenen is er gewerkt aan plannen om het doorgaande autoverkeer door de binnenstad te verleiden om van de ring gebruik te maken. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan plannen om de doorstroming op de ring te verbeteren: Hertenaan/Reeënaan, Laan van Zevenhuizen en spoortunnels.

Om het fietsgebruik te stimuleren is er gewerkt aan planvorming voor fietsvoorzieningen Apeldoorn-Vaassen, Sprengenweg, Polderweg/A1, een nieuwe fietsenstalling aan de Mariastraat en zijn er campagnes gehouden.

In regionaal verband wordt gewerkt aan een verkenning naar publiek vervoer en het openbaar vervoer was op Koningsdag in de stadsdienst van Apeldoorn gratis.

Maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren zijn gerealiseerd, al dan niet in combinatie met onderhoud.

Er is verder gewerkt aan slimme en innovatieve toepassingen, met name bij verkeerslichten en het digitaliseren van data en parkeren.

1.4 In 2024 is het intake- en beoordelingsproces van ruimtelijke initiatieven inclusief het daarbij behorende wegingsmodel voorbereid. Per 1 januari 2025 is deze werkwijze ingevoerd. Verder hebben wij in 2024 de Omgevingswet verder geïmplementeerd. Ook in de komende jaren zal dit nog aanzienlijke aandacht vragen onder andere voor het opstellen van het Omgevingsplan.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 Stadmaken op de Veluwe	1.1.01 Onderzoeken uitvoeren ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkelingen in de Binnenstad, Spoorzone en Kanaalzone;	✓	✓	✓	✓
	1.1.02 Uitvoering geven aan de overkoepelende MER-strategie voor de Kanaalzone en de Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.03 Samenwerken aan de mobiliteitshubs in de Kanaalzone en de Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.04 Uitvoering geven aan 'onderzoek naar hoofdwegen en mobiliteit Apeldoorn 2040' (voorheen Netwerkanalyse) in de Kanaalzone en de Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.05 In procedure brengen van het Omgevingsplan voor de Binnenstad	✓	✓	✗	✓
	1.1.06 Verbeteren van de verblijfskwaliteit van pleinen in de Binnenstad;	✓	✓	✓	✓
	1.1.07 Realiseren herinrichting Stationsplein Spoorzone	✓	✓	✗	✓
	1.1.08 Start uitvoering Masterplan Veldhuis met partners, beginnend met de Campusontwikkeling en het CvD	✓	✓	✓	✓
	1.1.09 Start realisatie Kayersmolen Noord met transformatie HTS	✓	✓	✓	✓
	1.1.10 Realiseren ontwikkelplan- en verkoop Zwitsal-locatie Kanaalzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.11 Uitvoeren Design and Build aanbesteding zwembad Kanaalzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.12 Afronden ontwikkelkader nieuwe uitleglocatie Zuidrand;	✗	✓	✗	✗

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.2 Voldoende woningen voor iedereen in elke levensfase, die betaalbaar, beschikbaar, bereikbaar en duurzaam zijn in vitale wijken en dorpen. 1.3 Bereikbare, leefbare stad en omgeving waarin de verschillende vervoerswijzen verkeersveilig, duurzaam, innovatief en slim zijn.	1.1.13 Streven naar vaststelling stedenbouwkundig plan voor plangebied hostkavels Host City.	✓	✓	✓	✓
	1.2.1 Toevoegen woningen, gedifferentieerd naar gebied, type, prijs en segment conform het Volkshuisvestingskader 2023-2030 en de regionale Woondeal.	✓	✓	✗	✓
	1.2.2 Faciliteren van projecten waarin rekening is gehouden met de woonbehoefte van verschillende (aandachts)groepen, waaronder ouderen en jongeren.	✓	✓	✓	✓
	1.2.3 In 2024 is een keus gemaakt welk woningmarktinstrumentarium de gemeente Apeldoorn wil inzetten om sturing aan de woningmarkt te geven	✓	✓	✗	✓
	1.2.4 Doorstroom op de woningmarkt stimuleren	✓	✓	✓	✓
	1.2.5 We nemen verantwoordelijkheid om arbeidsmigranten op een goede manier op te vangen in onze lokale gemeenschap	✓	✓	✓	✓
	1.3.01 We faciliteren en stimuleren deelmobiliteit, hubs, vraagafhankelijk vervoer en andere stedelijke mobiliteitsoplossingen	✓	✓	✓	✓
	1.3.02 We verbeteren de doorstroming op de Ring en de verbindingen met de snelwegen	✓	✓	✓	✓
	1.3.03 We verminderen het doorgaand verkeer in Zevenhuizen Zuidbroek	✓	✗	✗	✗
	1.3.04 We werken samen met andere overheden en belangengroepen aan de verbetering van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de corridor Eerbeek-Loenen	✓	✓	✗	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.4 De gemeente draagt via haar publiekrechtelijke rol bij aan de ruimtelijke ontwikkeling van Apeldoorn	1.3.05 We lobbyen voor landelijke en regionale bereikbaarheid van Apeldoorn (weg en spoor)	✓	✓	✓	✓
	1.3.06 We werken aan een structurele parkeeroplossing voor Apeldoorn West	✓	✓	✓	✓
	1.3.07 We werken aan deerschikking en toegankelijkheid van het parkeren met diverse projecten uit de Parkeervisie en de Visie op Mobiliteit in het Stadspark van Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	1.3.08 We verbeteren de voorzieningen voor de fiets: verkeersveilige (regionale) fietsroutes en stallingsvoorzieningen	✓	✓	✓	✓
	1.3.09 We verbeteren de verkeersveiligheid door fysieke maatregelen en door gedragsbeïnvloeding	✓	✓	✓	✓
	1.3.10 We verkennen manieren waarop de binnenstad goed bereikbaar blijft waarbij de ambities van het Stadspark worden gerealiseerd	✓	✓	✓	✓
	1.3.11 We stimuleren en faciliteren de transitie naar schone mobiliteit door laadinfrastructuur, zero emissie stadslogistiek en tankpunten voor schone brandstoffen	✓	✓	✓	✓
	1.3.12 We lobbyen samen met andere partijen tegen laagvliegroutes over de Veluwe die voortkomen uit de Luchtvaartherziening	✓	✓	✓	✓
	1.4.1 Vergunningaanvragen worden binnen de wettelijke termijn behandeld.	✓	✓	✓	✓
	1.4.2 Beoordelen van initiatieven en plannen zodanig dat het proces en de termijnen helder zijn voor de initiatiefnemer. En dat binnen de afgesproken termijn het initiatief of plan beoordeeld is.	✓	✗	✓	✗

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
	1.4.3 Beoordeling van plannen en initiatieven per 1 januari 2024 conform de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging.	✓	✓	✓	✓
	1.4.4 Preventie, toezicht en handhaving per 1 januari 2024 conform de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging	✓	✓	✓	✓

Toelichting

1.1.05 In procedure brengen van het Omgevingsplan voor de Binnenstad: wijkt af op planning omdat het in procedure brengen van dit Omgevingsplan een lagere prioriteit krijgt dan het in procedure brengen van andere Omgevingsplannen. Er wordt een projectleider gezocht die hierin verandering kan aanbrengen.

1.1.07 Realiseren herinrichting Stationsplein Spoorzone: wijkt af op planning omdat afscheid is genomen van het betrokken externe adviesbureau waarna momenteel het project hernieuwd wordt opgestart.

1.1.12 Afronden ontwikkelkader nieuwe uitleglocatie Zuidrand: wijkt af op risico's en planning. In 2024 riepen twee gebiedsconcepten veel weerstand op. Er zijn 80 gesprekken met bewoners gevoerd, waarvan een verslag wordt gemaakt en waarvan de impact wordt besproken. Nieuwe wetgeving beperkt de opwek van zonne-energie op land. De impact hiervan, evenals dat van extra woningen op voorzieningen en ontsluiting, wordt onderzocht.

1.2.1: In 2024 zijn ongeveer 500 woningen toegevoegd. Dat zijn minder woningen dan in de planning voorzien. Redenen daarvan zijn o.a. bezwaarprocedures en projecten die in financiële nood komen en daardoor (tijdelijk) stil komen te liggen. Naar verwachting zal de uitspraak over stikstof invloed hebben op de planning van het aantal op te leveren woningen. Er is voldoende plancapaciteit.

1.2.3: Het benodigde onderzoek heeft meer tijd gekost dan voorzien. De keuze voor de inzet van instrumentarium wordt in 2025 afgerond.

1.3.03: de verkeersmaatregelen Zuidbroek leiden tot stikstofdepositie waardoor de maatregelen vooralsnog niet uit te voeren zijn. Ze maken onderdeel uit van de Apeldoornse stikstofaanpak. De wens is om de maatregelen rond 2027 uit te voeren. De verwachting is dat de kosten voor realisatie hoger zullen uitvallen dan aanvankelijk geraamd.

1.3.04: de vaststelling van de Koersnota Wegennet Eerbeek Loenen door de colleges van Apeldoorn, Brummen en GS is met een half jaar vertraagd naar medio 2025. Dit is veroorzaakt door meerdere personele wisselingen in provinciale sleutelposities van het projectteam.

1.4.2: De exploitatie van de bouwleges heeft een nadelig resultaat van € 2,28 miljoen voornamelijk veroorzaakt door lagere legesopbrengsten i.v.m. doorschuiven van vergunningaanvragen voor meerdere grote projecten naar 2025. Met name veroorzaakt door externe omstandigheden waaronder lastige haalbaarheid van projecten door financiële, juridische en ruimtelijke processen die steeds langer duren (o.a. stikstof waarin in december 2024 een uitspraak is gedaan over andere regels voor intern salderen). In de begroting is dit ook als TOP-risico opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de financiële paragraaf bij dit programma.

Hoewel we geen invloed hebben op economische en juridische ontwikkelingen onderzoeken we mogelijkheden om de exploitatie van de bouwleges te verbeteren. Hierbij kan worden gedacht aan het verhogen van het legesplafond, tariefvariatie (aanpassen systematiek van kruisbestuiving), rekening houden met (grotere) onzekerheidsmarges in de raming van de opbrengsten e.d.. We geven daarbij aan welke effecten dat kan hebben op de legestarieven. We werken de alternatieven voor u uit en komen met voorstellen bij de integrale afweging van de MPB2026-2029.

2. We respecteren, beheren en ontwikkelen ons natuurlijk kapitaal, zoals water, bodem, klimaat en natuur op een duurzame manier en we maken de overstap naar het gebruik van hernieuwbare energie.

De verdere ontwikkeling van Apeldoorn mag niet ten koste gaan van onze schaarse natuurlijke hulpbronnen, want die zijn eindig. Natuur, bodem, water, daar zijn we zuinig op en zorgen we goed voor. Ons natuurlijk kapitaal onderhouden we goed en ontwikkelen we duurzaam verder waar nodig.

Wat hebben we bereikt in 2024?

2.1 Energieneutraal en aardgasvrij voor 2050

De energiemonitor geeft de prestaties t/m 2022 weer (zie ook de Raadsbrief 'Voortgang Energieambitie: energiemonitor 2024' d.d. 14 juni 2024). De prognose was om in 2022 voor 11,5% energieneutraal te zijn. In werkelijkheid hebben we 8,4% gehaald. Belangrijkste oorzaken van het achterblijven bij de prognose is dat het bruto energiegebruik in de mobiliteit en in de industrie nauwelijks is gedaald en tegelijkertijd de opwek van elektriciteit uit zonneparken achterblijft. De positieve beweging zat er nog steeds in, maar minder dan nodig was om de beoogde lijn omhoog te volgen. Positieve ontwikkelingen zijn een sterke afname van het energiegebruik in woningen en de groei van de opwek van elektriciteit met zonnepanelen op daken. Als gemeente hebben we een belangrijke rol om onze inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen in beweging te brengen. Want dat is noodzakelijk om onze doelen te realiseren. Daarbij houden we rekening met de diversiteit van onze inwoners. De energietransitie is geen lineaire weg van A naar B. Er doen zich obstakels voor (zoals de netcongestie, stikstof, natuurwetgeving), maar er doen zich ook kansen voor. Dit vraagt van ons dat we wendbaar en flexibel zijn om mee te bewegen op de ontwikkelingen die zich voordoen en koers te houden in dit bewegend speelveld. We leren nog steeds van elk project en weten steeds beter wat de verschillende doelgroepen nodig hebben. Dat wat goed werkt, zetten we voort en we maken gebruik van innovaties. Het werven van goed personeel om de nieuwe vraagstukken op te pakken is een groot aandachtspunt. Hierdoor lopen processen uit in de planning. In het Actieplan 2025 anticiperen we op de ontwikkelingen die zich voordoen.

2.2 Een royale en veerkrachtige groen-blaue omgeving voor mens, dier en natuur

In 2024 zijn diverse initiatieven, maatregelen en projecten uitgevoerd, die een bijdrage leveren aan een waterbestendige, groene en biodiverse leefomgeving.

De nieuwe bomennota (en bijbehorende aanpassingen voor de APV) is vastgesteld. De adviesnota voor de actualisatie van de Groene Mal naar een Groen-blaue hoofdstructuur (actiepunten coalitieakkoord) is afgerond en de raad is gevraagd om input te leveren. De uitwerking hiervan volgt in 2025. De Nota Dierenwelzijn is vastgesteld. Het Natuur Inclusief en Klimaat Adaptief (Nika)-beleid is vastgesteld en samen met de bijbehorende subsidieregeling geïmplementeerd. De Verordening afvoer hemelwater en grondwater Apeldoorn is vastgesteld als vervanging van het bestaande beleid. We zijn gestart met de uitvoering van de Agenda Klimaatadaptatie & Natuur 2024-2027. Via de MPB zijn ook voor de uitvoering van de Agenda in 2026 en 2027 financiële middelen beschikbaar gesteld. Er is gewerkt aan twee aanvragen voor de regiodeals voor de Stedendriehoek en de Veluwe.

We hebben 6,3 ha verhard oppervlak (exclusief scholen) afgekoppeld en daarmee de doelstelling van 6 ha per jaar bereikt. De belangrijkste projecten waarbij de openbare ruimte is afgekoppeld zijn: enkele straten in de Parken (fase 5), Gildenlaan, Pottenbakkersdonk en De Dreven Noord. 0,6 ha is gerealiseerd door particulieren via de subsidieregeling afkoppelen en groene daken. In 2024 zijn 66 aanvragen behandeld. Ook begin 2024 stond nog in het teken van het oplossen van de vele meldingen over (grond)wateroverlast door het extreem natte najaar en voorjaar 2023/2024. Een aantal structurele aanpassingen in Zuidbroek aan de afwatering zijn nu in uitvoering. Waterkwaliteitsproblemen en stank in de Tullekensmolenvijver en de Jaromirgaarde en omgeving zijn aangepakt. Ons EU-Life project FHVI Aerfit, waarbij in Apeldoorn vanaf 2020 ruim 150 infiltratieputten zijn geplaatst is in 2024 afgerond. Met onze waterpartners wordt er gewerkt aan de nieuwe drinkwaterwinning Apeldoorn Noord en optimalisatie van winning aan de Amersfoortseweg. De pilot van de peilopzet in de vijvers langs de Wapenrustlaan is afgerond.

We hebben een nieuwe koelteplek in de Binnenstad. Er is gewerkt aan de voorbereiding van de vergroeningsprojecten in het kader van het Stadspark Apeldoorn, de Paslaan en de Wilhelmina Drukkerstraat. In 2024 zijn 800-900 bomen aangeplant. Daarbij gaat het bij circa 30% om vervanging door kap. De overige bomen zijn geplant op nieuwbouwlocaties of verspreid over de stad als solitaire of groepjes bomen. Er zijn 36 groeninitiatieven binnengekomen, waarvan er 28 zijn toegekend en inmiddels uitgevoerd of in uitvoering. De actie 'Boompje erbij' was met de uitgifte van circa 500 (kleine) bomen voor particulieren weer een groot succes. De actie loopt door in begin 2025 met in totaal circa 2000 bomen. Ook zijn er weer tuinen vergroend door participatie van onze inwoners via de actie Tegelwippen en onze ophaalservice (de Tegeltaxi) bij 320 adressen door heel Apeldoorn. uitgevoerd. Er is een hitte(communice)plan opgesteld.

De Ugchelsebeek Zuid stroomopwaarts is gerealiseerd en de vistrap en het tracé stroomafwaarts zijn in voorbereiding. De Schoolbeek is vrijwel afgerond. De beekhersteltrajecten Driehuizerspreng Zuid, Griff/Orderbeek en Steenbeek zijn in voorbereiding. Er lopen een aantal concrete verkenningen voor grondverwerving voor realisatie van de Groen-blauwe hoofdstructuur.

Voor het Soortenmanagementplan gebouw bewonende soorten zijn 48 aanvragen ingediend en behandeld. Ook dit jaar is weer bijgedragen aan de stimulering van bloemrijke akkerranden in Hoog Soeren. Onder aanvoering van Stichting Landschapsbeheer Gelderland hebben 105 deelnemers uit het projectgebied Brongebied Grote Wetering beplantingsplannen voor hun erf gemaakt en zijn 780 bomen en 29.200 stuks bosplantsoen aangeplant. In Loenen en Wenum zijn circa 60 nieuwe beplantingsplannen met landschapselementen opgeleverd op erven van particulieren en agrariërs. Langs de Koning Stadhouderlaan is een strook verharding omgevormd naar biodivers groen. Het monitoringsplan van de biodiversiteit in Park Berg en Bos is opgeleverd. Inmiddels wordt 80% van het bosplantsoen ecologisch beheerd. In het bosgebied zijn inheemse soorten aangeplant en jeneverbessen hersteld.

Vanuit water, groen en ecologie is geadviseerd in de vele ruimtelijke ontwikkelingen van Apeldoorn en zijn plannen getoetst aan richtlijnen en wettelijke eisen en kaders. waaronder soortenbescherming en stikstofadvisering vanuit de natuurwetgeving.

Waar we kansen zien maken we Apeldoorn stapje voor stapje klimaatadaptiever en zetten we in op een meer natuurlijke leefomgeving.

2.3 Het inzamelen van huishoudelijk afval is een wettelijke taak van de gemeente. In Apeldoorn gaat dat sinds 2019 volgens het systeem van omgekeerd inzamelen. Ook in 2024 was het afvalinzamelsysteem kostendekkend via de afvalstoffenheffing. Daarnaast zijn de resultaten zodanig dat er op het gebied van duurzaamheid reeds voldaan wordt aan de EU-doelstellingen 2025 v.w.b. recyclingpercentage. Verder beoordeelden de Inwoners van Apeldoorn onze inzamelaar Circulus met een 7,8. Een mooi resultaat waarbij kosten, duurzaamheid en service in balans zijn.

Na het afronden van de formele fusie per 1 januari 2024 is de Omgevingsdienst Veluwe (ODV) volop verder gegaan met het inregelen van de “nieuwe bedrijfsvoering”. Hier moesten een groot aantal zaken opnieuw ingeregeld worden. Naast deze inspanningen heeft de ODV tevens haar uitvoerende taken uitgevoerd. Een mooie prestatie.

2.4 Realiseren en beheren van een openbare ruimte die veilig, toegankelijk, klimaatbestendig, toekomstbestendig, uitnodigend en gezond is
Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte was in 2024 op orde. Achter deze korte zin gaat een wereld aan uitdagingen schuil: klimaatverandering, energietransitie en revitalisering vormen een paar van deze uitdagingen. Naast het dagelijkse onderhoud, losten we in 2024 circa 20.000 meldingen openbare ruimte op en stonden we er 24/7 bij storingen en gladheid. De focus op een beperkt aantal prioriteiten had effect. We hebben de biodiversiteit verder versterkt en werken dagelijks aan het groene karakter van Apeldoorn. Dit heeft eraan bijgedragen dat Apeldoorn in 2024 is uitgekozen tot gezondste stad van Nederland. Daarnaast hebben we vooruitgang geboekt op het gebied van circulariteit, doordat steeds meer materialen in de openbare ruimte worden hergebruikt.

2.5 De vitale Veluwe: samen werken aan een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied
Langs de lijn van de opgaven uit het Programma Veluwe een samenvatting van wat we hebben bereikt (zie voor meer informatie de raadsbrief over Voortgang programma Veluwe, dd 11 februari 2025):

Gebiedsaanpak GEUS (Garderen, Elspeet, Uddel, Speuld); besluitvorming over gebiedsplan

In november 2024 heeft de integratiewerkgroep GEUS gebiedsplan GEUS ‘de verbonden en verweven enclave’ inclusief ontwikkelstrategie en uitvoeringsagenda opgeleverd. Waarin voor Apeldoorn een verdere uitwerking is gegeven aan het gebiedsprofiel en de vitaliteitsagenda Uddel. Het gebiedsplan GEUS is het resultaat van een complex proces, waarin de leden van de integratiewerkgroep hard hebben samengewerkt om de perspectieven en opgaven voor landbouw, natuur, water, recreatie en leefbaarheid bij elkaar te brengen.

Uddel; voorkeursrecht bedrijventerrein en woningen

In maart van 2024 is door de gemeenteraad een voorkeursrecht gevestigd op de beoogde locatie voor uitbreiding van het bedrijventerrein Uddel. Er is een woningbehoefteonderzoek Uddel gestart. In 2024 is veel geïnvesteerd in de agrariërs van Uddel en met name de ondernemers die zich hebben aangemeld voor de regeling aanpak uitvoering piekbelasting.

Toekomstbestendige landbouw en gesprekken met agrariërs

Het jaar 2024 stond in het teken van uitvoering van het Actieplan. We voerden ruim 60 keukentafelgesprekken met agrariërs en organiseerden verschillende bijeenkomsten waarbij groepen agrariërs in gesprek konden met de wethouder landbouw en diverse ambtenaren. Ook stimuleerden we voor regionale kennisdeling en -ontwikkeling.

Bestemmingsmanagement

Het Masterplan Bestemmingsmanagement ‘Bezoekersstromen spreiden om de natuur te beschermen’ is in nauwe afstemming en met commitment van onze partners, zoals terreinbeheerders, Visit Veluwe en het Routebureau Veluwe, opgesteld.

Herstel natuurlijk watersysteem

In 2024 is gewerkt aan de actualisatie en doorontwikkeling van de Groene Mal naar de groenblauwe hoofdstructuur. En stelde de raad de Bomennota Apeldoorn 2024-2040 vast. Daarnaast ontwikkelden we het NIKA-instrumentarium verder. Het regiodeal project Brongebied Grote Wetering is tot uitvoer

gekomen. 105 deelnemers uit het projectgebied hebben beplantingsplannen voor hun erf gemaakt en er zijn 780 bomen en 29.200 stuks bosplantsoen aangeplant.

Vitale vakantieparken

Ook in 2024 is ingezet op het vitaal houden van de Apeldoornse vakantieparken via actief relatiemanagement, uitvoering van een vitaliteitsonderzoek onder de parken, en stimuleren van vergroening en de opstart van een project gericht op brandveiligheid van de parken. In dit kader is voor alle parken in het cluster Hoenderloo een plan gemaakt en bij een aantal parken is gestart met de beplanting. Daarnaast hebben we verdere stappen gezet in het project Beekbergen Zuidwest.

Veluwe Alliantie en RegioDeal Veluwe in Balans

In december 2024 hebben we de samenwerkingsovereenkomst Veluwe Alliantie (voorheen Veluweop1) tot en met 2030 verlengd. Naast het binnenhalen van de Regiodeal Veluwe in Balans heeft de Veluwe samenwerking onder meer 24 projecten van een financiële bijdrage voorzien. Daarnaast is bijgedragen aan de gebiedsprocessen GEUS en IJsselvallei, en is een impuls gegeven aan een aantal ontvangstlocaties op de Veluwe. Tot slot is er een gekozen voor eenheid in stijl voor bewegwijzering van routenetwerken en informatiepanelen en is de nieuwe website van VisitVeluwe gelanceerd.

VLGG (Vitaal landelijk gebied Gelderland) en Provinciale Aanpak Veluwe

We hebben bij de provincie onze opgaven in het buitengebied en verstedelijking extra onder de aandacht gebracht, we hebben twee keer versnellingsgelden voor GEUS ontvangen en voor IJsselvallei krijgen we procesgelden. Daarnaast zijn we zowel bestuurlijk als ambtelijk nauw betrokken bij de zogenaamde 'Aanpak Veluwe' van de provincie Gelderland.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 Energieneutraal en aardgasvrij voor 2050	2.1.1 In 2030 is 32% besparing t.o.v. 2014 in energieverbruik gerealiseerd	✓	✓	✗	✓
	2.1.2 In 2030 is in totaal 5.000 TJ opgewekt	✗	✓	✗	✓
	2.1.3 We doen onderzoek naar hernieuwbare bronnen en andere energiedragers	✓	✓	✓	✓
	2.1.4 We faciliteren investeerders, zoals de netwerkbeheerder, om de betrouwbaarheid in de energievoorziening voor onze bewoners, bedrijven en instellingen te garanderen	✓	✓	✓	✓
	2.1.5 We werken aan smart grids op de bedrijventerreinen Noord en Zuid	✓	✓	✓	✓
	2.1.6 We hebben een uitvoeringsstrategie opgesteld voor het realiseren van een warmtenet in Kerschoten	✓	✓	✓	✓
	2.1.7 Inwoners in een financieel kwetsbare situatie zijn geholpen om energiemaatregelen te nemen	✓	✓	✗	✓
	2.2 Een royale en veerkrachtige groen-blauwe omgeving voor mens, dier en natuur	✓	✓	✗	✓
	2.2.1 Aanpakken hittestress	✓	✓	✗	✓
	2.2.2 Herstellen natuurlijk watersysteem	✓	✓	✓	✓
	2.2.3 Doorontwikkelen groen blauw casco	✓	✓	✓	✓
	2.2.4 Natuurinclusief ontwikkelen	✓	✓	✗	✓
	2.2.5 Aanleggen Stadspark van Apeldoorn	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.3 Het opnieuw gebruiken van grondstoffen en het borgen van een gezonde fysieke leefomgeving 2.4 Realiseren en beheren van een openbare ruimte die veilig, toegankelijk, klimaatbestendig, toekomstbestendig, uitnodigend en gezond is	2.2.6 Behoud en versterken biodiversiteit	✓	✓	✗	✓
	2.2.7 Verbeteren Dierenwelzijn	✓	✓	✓	✓
	2.3.1 De totale hoeveelheid afval (totaal van fijn restafval, grof restafval en grondstofstromen) per inwoner is in 2024 lager dan in 2022	✗	✓	✓	✗
	2.3.2 In 2025 wordt minimaal 55% van het huishoudelijk afval gerecycled	✓	✓	✓	✓
	2.3.3 We ontwikkelen kennis en kunde op het thema van de circulaire economie, van lokaal tot Europees niveau.	✓	✓	✓	✓
	2.3.4 Inzet van onze Omgevingsdienst bij het uitvoeren (wettelijke) milieutaken en planadvisering	✓	✓	✓	✓
	2.4.01 We houden de basis op orde; Dit betekent dat de kwaliteit van de wegen, paden en pleinen volgens bewonerspanel gewaardeerd op 7.0 of hoger	✗	✓	✓	✓
	2.4.02 We voorkomen onderhoudsachterstanden; Minimaal 80% van de openbare ruimte heeft een redelijke (technische) kwaliteit of beter	✗	✓	✓	✓
	2.4.03 We zorgen voor een biodivers fundamenteel; We vermeerderen het aandeel bloemrijk grasland en gaan gefaseerd maaien	✓	✓	✓	✓
	2.4.04 We kiezen voor bomen; We voegen bomen toe en verbeteren de groeiplaatsen van bestaande en nieuwe bomen. Zo neemt het kroonvolume toe.	✓	✓	✓	✓
	2.4.05 We verminderen het gebruik van grondstoffen; Circulariteit is het uitgangspunt in ons eigen werk en bij in aanbestedingen	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
	2.4.06 We geven bij circulariteit het goede voorbeeld; Het werfterrein in Zuid wordt omgevormd tot circulair terrein	✓	✓	✓	✓
	2.4.07 We houden onze speel- en beweegtoestellen op orde; Via goed onderhoud en vervangingen wanneer dat technisch nodig is	✓	✓	✓	✓
	2.4.08 We realiseren nieuwe speel- en beweeglocaties; We maken een uitvoeringsplan met een profilering waaraan nieuwe speel- en beweeglocaties moeten voldoen.	✓	✓	✓	✓
	2.4.09 We zorgen voor voldoende aanbod voor begraven en cremeren in Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	2.4.10 We realiseren een natuurbegraafplaats, mogelijk in combinatie met herinneringsbos	✓	✓	✗	✓
	2.4.11 We beheren 7 rijwielstallingen en 5 parkeergarages	✓	✓	✓	✓
	2.4.12 We hebben een storingsdienst die 24/7 op acute knelpunten in de openbare ruimte reageert	✓	✓	✓	✓
	2.4.13 We zorgen 24/7 voor gestrooide wegen binnen 400 meter van elke woning	✓	✓	✓	✓
	2.4.14 We bieden minimaal 100 collega's vanuit de Participatiewet of (oude) Sociale Werkvoorziening werk in de openbare ruimte	✓	✓	✓	✓
	2.4.15 We bieden werkleerlijnen en BBL plekken aan om mensen nieuwe stappen op de arbeidsmarkt te laten zetten	✓	✓	✓	✓
	2.5 De vitale Veluwe: samen werken aan een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied				
	2.5.1 Herstellen van het natuurlijk watersysteem	✓	✓	✓	✓
	2.5.2 Verbinden van de Veluwe en de IJssel door het ontwikkelen van klimaatrobuuste natuur	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
	2.5.3 Stimuleren van de transitie naar een toekomstbestendige landbouw	✓	✓	✓	✓
	2.5.4 Realiseren van optimaal bestemmingsmanagement op de Veluwe	✓	✓	✓	✓
	2.5.5 Versterken en ontwikkelen van vakantieparken in Apeldoorn	✓	✓	✗	✗
	2.5.6 Versterken van de leefbaarheid en vitaliteit van Uddel/GEUS	✓	✓	✓	✓

Toelichting

2.1.1. De realisatie loopt één à twee jaar achter op het schema om in 2030 de doelstelling van 32% t.o.v. 2014 te behalen. Een belangrijke oorzaak van de achterblijvende reductie in energieverbruik is de groei van het aantal inwoners, woningen, bedrijven en voertuigen. Hierover is de Raad in juni 2024 geïnformeerd via de Raadsbrief Energiemonitor.

2.1.2. Vanwege het ontbreken van windturbines en de achterblijvende groei van de oppervlakte aan zonnenvelden blijft de opwek van duurzame energie 1 à 2 jaar achter op de prognoses. Inhoudelijk zijn aanvullende oplossingen benodigd. Hierover is de Raad in juni 2024 geïnformeerd via de Raadsbrief Energiemonitor.

2.1.7. De gemeente Apeldoorn heeft boven de rijksbijdrage € 3 miljoen ter beschikking gesteld om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. De € 3 miljoen is bedoeld als een extra aanvulling op de Spuk Energiearmoede* van € 3 miljoen. Aangezien de looptijd door het Rijk is verlengd qua uitvoering en we zien dat het bereiken van de doelgroep lastig is, zal de besteding van de € 3 miljoen later in de tijd plaatsvinden. Er is gekozen om eerst de Rijksbijdrage aan te spreken. Door regelingen te combineren en extra meerjarige capaciteit via energiecoöperaties te borgen wordt de slagkracht vergroot.

*Energiearmoede is een gevolg van algemene armoedeproblematiek

2.2.1. Vanuit de klimaatagenda is de inzet om ieder jaar een extra koelteplek te realiseren. Het college heeft ingestemd met een locatie voor een extra koelteplek in de binnenstad. Daarna volgt besluitvorming door de raad. De realisatie wordt verwacht in 2026. Daarnaast loopt een verkenning van de haalbaarheid van twee andere locaties.

2.2.4. Afgelopen zomer is Nika bestuurlijk vastgesteld en de subsidieregeling gestart. De uitrol en implementatie was in het najaar. Dit is wat later dan gepland. Er is inmiddels één aanvraag ingediend. Meerdere ontwikkelingen hebben belangstelling of bereiden een aanvraag voor.

2.2.6 De realisatie van deze deelopgave is later gestart en kent een langere voorbereiding door personele capaciteitsproblemen en inpassing in projecten. Op opgave loopt voor de helft achter op de (financiële) planning.

2.3.1. Voor het aantal kilo's restafval hebben we het geplande resultaat niet gehaald. We zitten namelijk nog niet op het niveau van 2022. Dit komt door de grote hoeveelheid afkeur van PMD. In 2023 steeg namelijk de hoeveelheid restafval omdat het afgekeurde PMD verbrand moest worden. In 2024 hebben we daar vervolgens een flink aantal acties opgezet waardoor de hoeveelheid goedgekeurd PMD weer toenam en de hoeveelheid restafval vervolgens opnieuw afnam. Het loont derhalve om in te blijven zetten op een schone PMD stroom. Voor het financiële resultaat verwijzen wij naar de financiële verantwoording. Namens de gemeenten heeft de VNG eind begin 2024 de ketenovereenkomst Verpakkingen opgezegd. Deze ketenovereenkomst regelt onder andere de vergoedingssystematiek voor plastic verpakkingsafval (PMD). In 2024 is er vervolgens door de VNG een intensief onderhandelingstraject gevoerd met Verpact (verantwoordelijke producentenorganisatie) om te komen tot nieuwe afspraken. Onder begeleiding van een onderhandelaar verliepen de gesprekken stroef maar leken af te koersen naar een resultaat. Vanwege tijdgebrek is er een verlenging voor het jaar 2025 afgesproken. De laatste informatie is echter dat de vervolgesprekken wederom stroef verlopen. Het blijft hierdoor onzeker en een risico.

2.4.01

Inhoud: Bewoners waarderen de kwaliteit van wegen, paden en pleinen met een 6.9, dat is net onder de norm van 7.0. We zien hier een verband met de achteruitgang in technische kwaliteit zoals onder 2.4.02 is toegelicht.

2.4.02

Inhoud: Veel assets lopen tegen het eind van hun levensduur. Momenteel (schouw 2023) ligt 76% van de wegen er nog goed bij. In 2021 was dit 78%. De omvangrijke naoorlogse groei van Apeldoorn leidt 60 tot 80 jaar later tot een grote vervangingsopgave en er zijn meer vervangingen en investeringen nodig om de bestaande openbare ruimte op peil te houden. Via de kaders van het SAMP en de implementatie van assetmanagement willen we de komende jaren weer richting de afgesproken 80% gaan. In 2025 wordt een nieuwe schouw uitgevoerd.

2.4.10

Planning: De realisatie van de natuurbegraafplaats is een meerjarig traject en bevindt zich in het stadium van verwerving grond en aansluitend vergunningverlening. Dit stadium ligt achter op de planning. Door een goed georganiseerd vervolgproces willen we deze achterstand inlopen.

2.5.5.

Planning: Het blijft lastig om het projectteam met de benodigde capaciteiten op sterkte te houden.

Risico's: Problematiek met betrekking tot overlast die wordt ervaren door arbeidsmigranten op de vakantieparken kan leiden tot mindere bereidheid van omwonenden om mee te werken aan projecten (op gronden die buiten scope van het project vallen).

Effectindicatoren

Via deze [link](#) komt u op het dashboard van de indicatoren inclusief toelichting van programma 2 bekijken via [apeldoorn.incijfers.nl](#). U kunt via deze link doorklikken naar de indicatoren van de twee Brede Welvaarts onderdelen van programma 2 Leefomgeving.

Via onderstaande links kunt u de dashboards in pdf-formaat bekijken.

- [Natuurlijk kapitaal](#)
- [Ruimtelijke samenhang en kwaliteit](#)

Lessons learned

1.1 stadmaken op de Veluwe

De slagkracht en het tempo dat wordt bereikt door met een vast programmateam samen te werken en samen te komen in een gereserveerde fysieke ruimte heeft zich bewezen en bewijst zich nog elke dag. Dit is een positief geleerde les.

In gebiedsontwikkelingen worden voortdurend lessen geleerd uit gebeurtenissen buiten onze invloedssfeer. De veruit belangrijkste les die geleerd is, is om mee te bewegen met- en te anticiperen op de steeds sneller veranderende wereld om ons heen. Zo zien wij ten aanzien van wet- en regelgeving de Omgevingswet invloed uitoefenen op ons werk waarbij het soms nog zoeken is naar antwoorden. Wij zien een steeds mondiger wordende samenleving ontstaan wat maakt dat participatie een steeds groter deel uitmaakt van planvorming. Wij zien een toename in capaciteitstekorten bij adviesbureaus waar we mee samenwerken en in onze eigen organisatie wordt het ook steeds lastiger om projectteams te vormen. Tot slot vraag het rondkrijgen van een businesscase, om tot realisatie te komen, toenemende creativiteit in het meedenken met de ontwikkelaar om daarmee recht te doen aan de vraag naar betaalbare woningen.

2.1 Programma Energietransitie:

Algemeen

- Koers houden in een bewegend speelveld

Ontwikkelingen volgen elkaar nog steeds razendsnel op. Het vraagt om flexibiliteit en wendbaarheid om hierop in te spelen, maar ook om koers te houden in dit bewegend speelveld. Daarbij blijven we een lerende organisatie. We delen onze inzichten en ervaringen met de samenleving.

- Strategische personeelsinzet

Capaciteit is lastig te werven en te behouden voor de vraagstukken die zich voordoen. Het vraagt om een gezamenlijke inspanning van ons als organisatie en een goede afweging in het vraagstuk inhuur/vast en de plaatsing in de organisatie onder de juiste randvoorwaarden.

- Te optimistisch in de het programmaplan Energietransitie 2023-2030

In het programmaplan Energietransitie 2023-2030 zijn we te optimistisch geweest over de realisatie van activiteiten. We waren in de veronderstelling dat we sneller konden opschalen. Echter, in de praktijk leren we nog van elk project en komen we tot nieuwe inzichten. Daarnaast hadden we erop gerekend dat wet- en regelgeving, zoals de WIGW en WCW, eerder van kracht zouden zijn. De beperkte beschikbare capaciteit helpt ook niet mee. Dit betekent dat we nog aan het experimenteren en het leren zijn en daarmee bezig zijn in het bouwen van het fundament voordat opschaling plaats kan vinden.

Besparen en zelf opwekken

- Het vraagt tijd om doelgroepen te bereiken, daarom kiezen we ervoor om dit gefaseerd aan te pakken. Door hier meer focus in aan te brengen, kunnen we hierin bij de gekozen groepen versnellen. Bijv. bij VvE's.
- Het is efficiënter in de organisatie en duidelijker in de communicatie om één Energiepunt te hebben voor inwoners en ondernemers met elk een eigen aanbod.

Warmtetransitie

De Parken, Loenen en de Maten

- Rolduidelijkheid in de samenwerking

Rolduidelijkheid is een randvoorwaarde voor goede samenwerking en duidelijke procesgang. Als denkpaden tussen gemeente en een bewonersinitiatief in de wijk over de eindoplossing uiteenlopen, is het belangrijk dat dit tijdig gespreksonderwerp wordt. Als, ondanks de dialoog, zienswijzen uiteen blijven lopen, is er een keuze om de wegen te scheiden. Wijkaanpak is spoor 2 van de Transitievisie Warmte en is gericht op de eindoplossing voor de overstap naar duurzame warmte. Enkel een aanpak op besparen is spoor 1 van de Transitievisie en dat verzorgen we via het Energiepunt.

- Wijkaanpak is een aanpak op drie lagen

In De Maten doen we volop ervaring op in de wijkaanpak. Die bestaat uit drie lagen: 1) keuze op de eindoplossing(en), 2) transitie klaarmaken van de wijk (besparen/verduurzamen) en 3) bewonersinitiatieven ondersteunen in het bereiken van doelen op laag 1 en 2. Transitieklaar maken van de wijk ontwikkelt zich als een nauwe samenwerking met spoor 1 van de Transitievisie Warmte verzorgd door het Energiepunt. Transitie klaar maken leert ook dat we dan doordringen in de haarvaten van de wijk om bewoners te bereiken. Dit zorgt voor efficiëntie en consistentie in de aanpak en herkenbaarheid naar bewoners en stakeholders.

- Meedenkgroep

De meedenkgroep is een participatievorm die prima past bij het laag 1 keuze voor de eindoplossing. Alle adressen in de wijk ontvangen een uitnodiging om deel te nemen aan een groep van bijvoorbeeld 50 bewoners die met de gemeente mee willen gaan in het uitzoeken van de weg naar de eindoplossing. Deze groep wordt na ontvangst van de aanmelding zorgvuldig samengesteld met daarin een balans van kopers, huurders en andere doelgroepen, jong & oud, man/vrouw/non-binair, culturele minderheden. In deze groep investeren we door mensen met kennissessies te informeren wat ze nodig hebben om mee te denken in het zoeken naar de oplossingen en keuzes voor de wijkaanpak, alvorens we ze inhoudelijk betrekken bij fase 3 (strategieën identificeren) en 4 (keuzes maken) van het onze procesaanpak volgens het Wijkkompas Kerschoten

- Haalbaarheidsstudie warmterotonde

De haalbaarheidsstudie naar de warmterotonde heeft aangetoond dat het mogelijk is, middels dit nu nog conceptuele ontwerp, een grote ringleiding in de stad aan te leggen waarop buurtwarmtenetten worden aangelegd. De studie heeft aangetoond dat dit duurzaam, robuust en technisch en financieel haalbaar is. De potentie van het effluent van de RWZI als warmtebron is groot (voor 40 tot 50.000 aansluitingen) en daarmee een bron die voor de toekomst als oplossingsrichting wordt meegenomen om in de warmtevraag van de stad te voorzien.

Integraal energiesysteem

- Energiesysteem van de Toekomst vraagt om aanpassing meet- en rekenmethode

De rekenmethode en uitgangspunten uit 2016 zijn niet mee-veranderd met de ontwikkelingen in de energietransitie. Dat vraagt om een aantal andere uitgangspunten voor het rekenen aan de ambitie en meten van resultaten. Dankzij een aantal nieuwe berekeningen weten we beter welke duurzame bronnen we nodig hebben. Denk aan het aantal zonnepanelen, zonnevelden, en geothermiebronnen.

- Zorgvuldige participatie leidt tot lager aandeel zon opwek

Het doorlopen van een participatieproces brengt o.a. het samen optrekken met bewoners en ondernemers en het bouwen aan vertrouwen. Er zijn ook gevolgen. De ambitie voor zon op land zoals vastgesteld in de RES 1.0 en de Omgevingsvisie voor Beemte Broekland wordt niet volledig gerealiseerd.

2.3 Het opnieuw gebruiken van grondstoffen en het borgen van een gezonde fysieke leefomgeving

Het blijkt dat de PMD stroom erg bepalend is voor het financiële resultaat. Het is dus erg belangrijk om hierop richting onze inwoners blijvend te communiceren. Daarnaast blijkt dat we weinig tot geen grip hebben op de werkwijze van het verpakkende bedrijfsleven (Verpact).

2.5 Programma Veluwe

We werken in Programma Veluwe aan grote opgaven en vaak langdurige processen (zoals bijvoorbeeld bij natuurherstel en landbouwtransitie) waarbij onze rol soms bescheiden is en we in (grote) mate afhankelijk zijn van provinciale en landelijke wet- en regelgeving en inspanningen van andere partners. Desondanks blijkt het toch mogelijk om concrete stappen in de uitvoering te zetten. Belangrijk is daarbij flexibel en wendbaar te blijven (ook in financiële zin), zodat aansluiting bij de grote ontwikkelingen geborgd blijft. Daarnaast is het bij de realisatie van opgaven ook een kwestie van de lange adem, wetende dat de processen en gekozen aanpak tijd vragen.

De programmatische aanpak waarin we in het Programma Veluwe hebben gekozen werpt haar vruchten af. Er wordt meer samengewerkt tussen betrokken afdelingen en portefeuillehouders. Dit zetten we de komende jaren verder door.

Risico's

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
301	Ongeval door gladheid	80%	€ 20.000	€ 16.000	I		★
	Risicogebeurtenis: (Dodelijk-) Ongeval van een weggebruiker als gevolg van gladheid <u>Beheersmaatregelen</u> * Beleidsplan gladheidbestrijding (inclusief risico inventarisatie) * Overeenkomsten met strooiers * Instructie medewerkers + schouw van apparatuur * Aansprakelijkheidsverzekering * Op de koudste plekken in de gemeente zijn een aantal sensoren in de grond aangebracht om vroegtijdig mogelijke gladheid te signaleren. * Online verbinding met meteo-consult. Meteo-consult heeft afspraken met meerdere gemeenten waardoor de gemeente Apeldoorn vroegtijdig op de hoogte kan worden gebracht van naderende gladheid.						
302	Onveiligheid medewerkers en derden	40%	€ 25.000	€ 10.000	I		★
	Risicogebeurtenis: Ongeval van een medewerker en of derden <u>Beheersmaatregelen</u> * Specifieke cursus 'veilig werken langs de weg' * Maatregelen om de risico's te minimaliseren zijn opgenomen in de RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) van het arbo-systeem OHSAS * Aanschaf van afzettingsmaterialen * Jaarlijkse toolbox bijeenkomsten * Veiligheidskleding * Startbijeenkomsten projecten						
303	Beheer en onderhoud wegen, bruggen etc.	30%	€ 300.000	€ 90.000	I		★
	Risicogebeurtenis: Ongeval als gevolg van kwaliteitsachterstanden (laag risico), verlies van comfort en beeldkwaliteit (midden risico), kapitaalsvernietiging (laag risico), door een stevige winter zullen de onderhoudsachterstanden groter worden (midden risico). <u>Beheersmaatregelen</u> * Prioriteren door middel van risicosturing * Integrale aanpak van projecten / meeliften * Budget splitsen in klein en groot onderhoud * Herstelplan wegen * Aansprakelijkheidsverzekering						
1381	Gevolgen langdurige droogte	45%	€ 200.000	€ 180.000	S		★
	Risicogebeurtenis: Door langdurige droogte dreigt schade aan openbaar groen <u>Beheersmaatregelen</u> * water vasthouden in de openbare ruimte * klimaatbestendige bomensoorten terug planten * inzaaien nieuwe grasmengsels in slechte gazons * kappen van bomen (in verband met de onveiligheid doordat de letterzetter zich heeft ingevreten in bomen) * gecontroleerd afvoeren van hout wat is aangetast door de letterzetter * brandweer is alert op branden, gemeente deelt informatie over brandgevaar via haar kanalen * minimaal gebruik maken van 'droogte gevoelige heesters' * extra water geven (handmatig)						

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
1383	<u>Groen: toename van invasieve soorten</u>	75%	€ 500.000	€ 750.000	S		★
Risicogebeurtenis: Het bestrijden van invasieve soorten in het groen <u>Beheersmaatregelen</u> * toezicht houden bij maaien * verstrekken van informatie (brief/website/ontwikkelen van app, etc) * alle locaties in beeld brengen en monitoren * bestrijden door middel van stoom, stroom, afgraven, frequent maaien, verstikken, injecteren met round up, begrazen * lobby op verbod door tuincentra * kennisontwikkeling * garantie bij aannemers vragen bij het opleveren van 'groen'							
1421	<u>Overlastgevende soorten</u>	70%	€ 200.000	€ 280.000	S		★
Risicogebeurtenis: De eikenprocessierups wordt in toenemende mate aangetroffen en zorgt voor veel overlast. De dennenprocessierups is nog niet aangetroffen. Naar verwachting zal ook de dennenprocessierups zijn opwachting gaan maken in Apeldoorn <u>Beheersmaatregelen</u> * meerjarig aanbesteden van het verwijderen van de rupsen en nesten * meer diversiteit in boomsoorten bij boomvervanging aanbrengen * nesten laten verwijderen door specialisten * bomen preventief bespuiten * aansluiten op het landelijke actieplan							
1501	<u>Gevolgen en aanpak verplichtingen uit diverse natuur-, water-, en klimaatdoelstellingen</u>	50%	€	€	I		★
Risicogebeurtenis: Vergunningverlening vertraagt of stopt als we niet kunnen voldoen aan landelijke maatregelen die voortvloeien uit Europese en internationale verplichtingen ten aanzien van diverse natuur-, water-, en klimaatdoelstellingen zoals verwoord in het Nationaal programma Landelijk Gebied (NPLG). <u>Beheersmaatregelen</u> * We kiezen voor een projectmatige aanpak. Er is een projectleider aangesteld en een programmaorganisatie in uitvoering om in te kunnen spelen op kansen en mogelijkheden die zich in de praktijk aandienen. Er is nauw contact met het Rijk en de Provincie Gelderland. Binnen de bestaande toestemmingsverlening bestaan er mogelijkheden om tot een adequate oplossing te komen. De landelijke en provinciale ontwikkelingen op gebied van bronmaatregelen, toestemmingsverleningen (vergunningen) en stikstofbanken worden nauw gevolgd. Inventarisatie uitgevoerd naar de huidige stikstofproblematiek in Apeldoorn. Inventarisatie uitgevoerd naar de stikstofbehoefte voor Apeldoorn. Betreft de benodigde ruimte voor projecten op gebied van o.a. wonen, werken en mobiliteit. Juridisch extern advies gevraagd voor het aankopen van stikstof.							

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
1781	<u>Vervangingsgolf wegen als gevolg van naoorlogse groei van Apeldoorn kan niet opgevangen worden binnen toekomstige beschikbare financiële ruimte</u>	25%	€	€	S		★
	In het strategisch asset management plan (SAMP, vastgesteld door de raad begin februari 2023) hebben wij extra middelen voor een verouderde openbare ruimte gevraagd. Daarmee is de financiële kant voor de komende jaren gedekt (in de MPB 2023-2026 is hier al een voorschot op genomen). Voldoende uitvoeringskracht blijft echter ook in de aankomende jaren een risico. Voor de langere termijn (na 2027) is de prognose dat de uitgaven voor het beheer van de openbare ruimte blijven stijgen. <u>Beheersmaatregelen</u> * Om goed om te gaan met al deze verschillende belangen, doelstellingen en opgaven implementeren we strategisch assetmanagement en stappen we over van sturing op normen naar sturen op waarden. We proberen onze assets en middelen zo in te zetten dat deze maximaal waarde toevoegen voor de inwoners en gebruikers van onze stad. * We maken een Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP). Hierin wordt langjarig vooruit gekeken en leggen we een investeringsprogramma voor aan de gemeenteraad voor de komende 4 jaar. We volgen de kwaliteit van de assets en leggen keuzes voor vervanging voor, waarbij sturing verloopt via de knoppen: kwaliteit / financiën / risico's. Het eerste SAMP zullen we begin 2023 aan uw raad voor leggen zodat de uitkomst betrokken kan worden in de voorjaarsnota 2024-2027						
1801	<u>Uitvoering energietransitie blijft achter (arbeidskrachte, mogelijkheden opwek energie, onvoldoende draagvlak bij bewoners, vertraagde wet- en regelgeving, vertraging tempo samenwerkingen), waardoor doelen niet worden gehaald</u>	60%	€	€	S		★
	Risicogebeurtenis: • Projecten worden niet geïnitieerd. • Projecten stagneren en komen niet tot uitvoer. • De opgave wordt steeds groter. <u>Beheersmaatregelen</u> * Voordelen inzichtelijk maken. * Marktpartijen betrekken bij ontwikkeling van eisen en randvoorwaarden. * Kennisdelen over inzet van bewezen technieken en ruimte geven aan innovaties. * Prioriteiten aanpassen, stoppen van activiteiten of niet starten, accepteren van vertraging. * Flexibiliteit en wendbaarheid zoveel mogelijk inbouwen, raad nauw betrekken houden bij ontwikkelingen, inbouwen van experimenteren en leren. * Keuzes maken in integrale afweging van diverse belangen en consequenties aanvaarden. * Nog meer inzetten op besparen en bewustwording. * Inzetten op besparen en bewustwording en laagdrempelige kennisdeling. * Deels accepteren en deels focus verleggen waar wel ruimte is. * Afspraken via raamcontracten en in samenwerkingen met uitvoerende partijen (leveren van mensen, producten en diensten), samen met sociaal, hr en ez werken aan vergroten aantrekkelijkheid als werkgever en afnemer.						
1802	<u>Wijzigingen in Rijks- en provinciaal beleid t.a.v. energietransitie</u>	50%	€	€	S		★
	Risicogebeurtenis: Ons beleid sluit niet meer aan op provinciaal en Rijksbeleid. <u>Beheersmaatregelen</u> * Disclaimer opnemen in afspraken met partners * Invloed uitoefenen via VNG e.d. * Jaarlijkse monitoring en gesprek met college en raad en indien nodig bijsturen van actieplan of programma.						

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
1803	<u>Ombuigingen op Rijks-, provinciale en gemeentelijke bijdragen energietransitie</u>	50%	€	€	S		★
	Risicogebeurtenis: Onvoldoende financiële middelen beschikbaar om uitvoering te realiseren <u>Beheersmaatregelen</u> * Middelen reserveren in AOF * Bezuinigingen doorvoeren * Lobby * Flexibiliteit in programma inbouwen * Stoppen van activiteiten * Prioriteiten aanpassen						
1841	<u>Herontwikkeling Oranjerie</u>	25%	€ 4.000.000	€ 1.000.000	I	★	★
	De Oranjerie komt niet tot ontwikkeling. <u>Beheersmaatregelen</u> * In het aangevraagde krediet is een post onvoorzien opgenomen. * In de planning is ruimte opgenomen om tegenvallers op te vangen.						
1861	<u>Nadeel op de legesinkomsten kan niet meer worden opgevangen door de voorziening leges omgevingsvergunning.</u>	50%	€ 2.000.000	€ 1.000.000	I	★	★
	Risicogebeurtenis: legesopbrengsten zijn zodanig lager dan begroot, dat de voorziening onvoldoende ruimte biedt om dit nadeel op te kunnen vangen. Voor het verstrekken van omgevingsvergunningen worden leges geheven. Uitgangspunt is dat de kosten die voor de vergunningverlening worden gemaakt volledig (100%) worden gedekt uit de legesopbrengsten. Fluctuaties in de opbrengsten moeten kunnen worden opgevangen door de ingestelde voorziening leges omgevingsvergunning. Jaarlijks kunnen opbrengsten echter sterk fluctueren. Onze uitgaven kunnen hierop binnen een bandbreedte meebewegen omdat we werken met een flexibele schil. We zien dat de laatste drie jaren een fors beroep op de voorziening (> € 2 miljoen) is gedaan omdat de opbrengsten van met name grote projecten achterbleven bij de raming. De voorziening bedraagt eind 2023 circa € 200.000. Het risico bestaat dat de voorziening niet meer toereikend is om fluctuaties op te vangen. <u>Beheersmaatregelen</u> * Periodiek worden de verwachte opbrengsten uit grote bouw- en woningbouw projecten geïnventariseerd, geactualiseerd en gemonitord. Hiermee wordt getracht een actueel beeld te houden op de opbrengsten om daar zo goed mogelijk met de inzet van de flexibele schil op in te spelen. * Het aanbesteden en verlening van de contracten spreiden in de tijd zodat capaciteit flexibeler kan worden op- of afgeschaald. De werkzaamheden voor bouwvergunningen zijn gespreid over de periode van aanvraag tot beschikking, maar ook daarna voor toezicht tijdens de bouw. De inzet van de flexibele schil c.q. inhuur van externe capaciteit kent een naijleffect (opbrengst leges wordt ontvangen na afgeven vergunning; werkzaamheden toezicht vinden in periode daarna plaats tijdens bouw. Dus opbrengst en kosten vallen lang niet altijd in hetzelfde boekjaar). Door middel van het spreiden van contracten kunnen we beter inspelen op de behoefte. * Hoewel we geen invloed hebben op economische en juridische ontwikkelingen onderzoeken we mogelijkheden om de exploitatie van de bouwleges te verbeteren. We werken de alternatieven voor u uit en komen met voorstellen.						

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
1882	<u>Grondbedrijf niet-bedrijventerreinen</u>	66%	€ 3.100.000	€ 2.046.000	I	★	
	Risicogebeurtenis: Kostenstijgingen, verkopen onder vastgestelde grondprijs, vertragingen in verkoopproces, scope aanpassingen om gebied te kunnen verkopen. De kosten vallen hoger uit dan voorzien doordat het onderzoeksgebied bijvoorbeeld niet de verontreiniging of archeologische vondst beslaat. Door planuitwerking en/of planwijzigingen moeten ramingen worden bijgesteld. Er moet meer natuur worden gecompenseerd dan voorzien, waardoor de kosten van bijvoorbeeld grondverwerving stijgen. Het programma moet worden bijgesteld. <u>Beheersmaatregelen</u> * Projectorganisatie conform het Apeldoorns Projectmatig Werken zodat een continue stroom van informatie ontstaat, waarop geacteerd kan worden. * Continue aandacht voor de relatie tussen ruimtelijke plannen en grondexploitatie.						
2021	<u>Oplossen netcongestie duurt te lang, waardoor doelen niet worden gehaald</u>	70%	€	€	S		★
	Risicogebeurtenis: • Projecten worden niet geïnitieerd. • Projecten stagneren en komen niet tot uitvoering doordat aansluiting op stroomnet niet mogelijk is. • Inwoners investeren minder in elektrificatie. Er wordt langer gebruik gemaakt van fossiele oplossingen <u>Beheersmaatregelen</u> * Intensief overleg met Liander over prioritering op het stroomnet * Oplossingen voor de netcongestie, zoals buurtgewijze aanpak MSR's, nieuw onderstation, smart grids, warmtenet, WKO's in BSK gebied * In prioritering projecten de netcongestie (als onderdeel van de haalbaarheid) per project inzichtelijk maken * Door middel van het beschikbaar stellen van een handelingsperspectief netcongestie Apeldoorn, geeft de gemeente Apeldoorn aan welke praktische opties er zijn om energiezekerheid voor onze ondernemers, organisaties en bewoners overeind te houden.						
2081	<u>Hertzbergerpark</u>	50%	€ 12.200.000	€ 6.100.000	I	★	★
	Voor het gehele plangebied (HP1, HP2 en HP3) zal een gemeentelijke grondexploitatie worden gevoerd. Bij het openen van de gemeentelijke grondexploitatie worden de risico's in kaart gebracht die hiermee samenhangen. Het openen van een grondexploitatie vraagt een apart raadsbesluit. Dit risico heeft betrekking op de aankoop van Hertzbergerpark die in december 2024 plaats vond. <u>Beheersmaatregelen</u> * Alle planologische onderzoeken uitvoeren die nodig zijn om duidelijkheid te krijgen over de woningbouw en ontwikkeling van HP2 (de Rots). Daarnaast zal op korte termijn gestart worden met de asbestsanering, waardoor eventuele tegenvallers op dit terrein zichtbaar zullen worden.						
2101	<u>Ontbreken provinciaal beleid rond soortenmanagementplannen (SMP), voor Apeldoorn van belang dorpen en buitengebied</u>	70%	€	€	S		★
	Risicogebeurtenis: • Onvoldoende uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma NIP. • Onvoldoende mogelijkheden om de ontvangen rijksmiddelen voor het bestrijden van energiearmoede te besteden. • Gemeente moet de ontvangen SPUK voor de Lokale Aanpak Isolatie terugbetalen wanneer de subsidie inspanning niet behaald wordt binnen het door Rijksoverheid opgelegde bestedingstermijn. • Energierekeningen blijven onnodig hoog. • Gebouwen bereiken niet het voor de warmtetransitie benodigde isolatieniveau. • Gemeenten, bedrijven en inwoners overtreden onbedoeld de Omgevingswet (voormalig Wet Natuurbescherming) <u>Beheersmaatregelen</u> * Communicatie richting bewoners en isolatiebedrijven * Samenwerking en kennisdeling met provincie						
Totaal				€ 11.472.000			

* Als het risico structureel is, wordt het financieel gevolg verdubbeld (zie toelichting opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', onderdeel Risico's; Risico's Algemene Dienst)

* I/S : Incidenteel / Structureel

Financiën

Financieel overzicht 2024

bedragen x € 1.000,-

Taakvelden	Begroting			Realisatie			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 2 Leefomgeving									
Natuurlijk kapitaal									
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	31.118	1.933	-29.185	25.357	3.114	-22.243	-5.761	1.181	6.942
7.2 Riolering	10.393	14.338	3.945	11.217	14.635	3.418	824	297	-527
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.571	1.992	421	1.571	2.146	575	0	154	154
Subtotaal	43.082	18.263	-24.819	38.145	19.895	-18.250	-4.937	1.632	6.569
Ruimtelijke samenhang en kwaliteit									
0.63 Parkeerbelasting	0	4.686	4.686	8	5.064	5.056	8	378	370
1.2 Openbare orde en veiligheid	252	0	-252	288	0	-288	36	0	-36
2.1 Verkeer en vervoer	23.347	1.908	-21.439	23.411	2.548	-20.863	64	640	576
2.2 Parkeren	5.916	3	-5.913	7.026	118	-6.908	1.110	115	-995
2.5 Openbaar vervoer	110	0	-110	59	0	-59	-51	0	51
7.3 Afval	19.667	24.789	5.122	21.185	26.442	5.257	1.518	1.653	135
7.4 Milieubeheer	15.036	2.852	-12.184	12.452	5.553	-6.899	-2.584	2.701	5.285
8.1 Ruimte en leefomgeving	14.132	3.228	-10.904	14.946	3.152	-11.794	814	-76	-890
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	15.407	15.455	48	9.279	13.813	4.534	-6.128	-1.642	4.486
8.3 Wonen en bouwen	9.129	5.553	-3.576	9.175	3.556	-5.619	46	-1.997	-2.043
Subtotaal	102.996	58.474	-44.522	97.829	60.246	-37.583	-5.167	1.772	6.939
Saldo van baten en lasten voor bestemming	146.078	76.737	-69.341	135.974	80.141	-55.833	-10.104	3.404	13.508
0.10 Mutaties reserves									
Natuurlijk kapitaal	0	2.675	2.675	6.330	1.857	-4.473	6.330	-818	-7.148
Ruimtelijke samenhang en kwaliteit	24.357	13.741	-10.616	29.115	13.018	-16.097	4.758	-723	-5.481
Subtotaal	24.357	16.416	-7.941	35.445	14.875	-20.570	11.088	-1.541	-12.629
Saldo van baten en lasten na bestemming	170.435	93.153	-77.282	171.419	95.016	-76.403	984	1.863	879

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Pitch

Het voordelige saldo op dit taakveld bedraagt € 6,9 miljoen en wordt met name veroorzaakt door NIKA (€ 5 miljoen), biodiversiteit (€ 340.000), hittestress (€ 500.000), kosten van tractie (€ 469.000) en de aankoop van de Hoofdstraat 80-82 (€ 817.000). Daarnaast is er een nadeel op camping Marshoeve (€ 1,15 miljoen) en op 'werk voor derden' (€ 61.000) en wordt de voorziening groene compensatie omgezet in een reserve (€ 630.0000)

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
NIKA	Voordeel	5.000	I
Biodiversiteit	Voordeel	340	I
Hittestress	Voordeel	500	I
Hoofdstraat 80-82 aankoop	Voordeel	817	I
Camping Marshoeve	Nadeel	1.604	I
Kosten tractie	Voordeel	469	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	239	I
Totaal lasten	Voordeel	5.761	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Camping Marshoeve	Voordeel	457	I
Werken voor derden	Nadeel	61	S
voorziening groene compensaties is omgezet naar reserve groene compensaties.	Voordeel	630	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	155	I
Totaal baten	Voordeel	1.181	

Detail

Natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen (NIKA)

Afgelopen zomer is NIKA bestuurlijk vastgesteld en is de subsidieregeling gestart. We zijn bezig met de uitrol en implementatie. Er zijn nog geen toezeggingen gedaan in 2024. We verwachten de eerste toezeggingen in 2025 en stellen voor het bedrag van € 5 miljoen mee te nemen als ROP naar 2025.

Biodiversiteit

De realisatie van deze deelopgave is later gestart en kent een langere voorbereiding door personele capaciteitsproblemen en inpassing in projecten. De opgave loop achter op de (financiële) planning. Het voordeel bedraagt € 340.000 in 2024. Hiervan stellen we voor om € 200.000 mee te nemen naar 2025 als ROP.

Aanpak hittestress

Vanuit de agenda klimaatadaptatie en natuur is er een budget beschikbaar gesteld voor het realiseren van koelteplekken. We zijn hiervoor afhankelijk van de externe kansen die zich voordoen. Het budget dat beschikbaar is gesteld voor de afwaardering van opstallen is niet uitgegeven in 2024. Wij komen met een voorstel voor een nieuwe koelteplek in de binnenstad. Besluitvorming door de raad volgt in voorjaar 2025. We stellen voor het budget van € 500.000 mee te nemen naar 2025 via een ROP.

Hoofdstraat 80-82

De aankoop van deze locatie was begroot als exploitatielast en als geheel begroot te onttrekken uit het AOF. Op grond van de Financiële Verordening moet de grondwaarde van € 817.000 worden geactiveerd en komt daarmee op de balans. Tegenover dit voordeel in de exploitatie staat een gelijk nadeel bij de reservemutaties.

Camping Marshoeve

In juni hebben we u geïnformeerd over de voortgang van de afbouw van camping De Marshoeve. De financiële ontwikkelingen voor 2024 zijn conform de eerder gecommuniceerde prognose. De afwijking in de realisatie ten opzichte van de begroting ligt daarmee in lijn met hetgeen eerder met u gedeeld is.

Kosten van tractie

De kosten van tractie vallen in 2024 lager uit dan begroot. Het voordeel van € 469.000 is ontstaan door lagere kapitaallasten en minder onderhoud- en brandstofkosten dan begroot. De lagere kapitaallasten zijn ontstaan doordat afleveringen van nieuwe wagens later hebben plaatsgevonden dan verwacht.

Werken voor derden.

Wij voeren een aantal werkzaamheden uit voor woningstichtingen en het Waterschap. De werkzaamheden vinden plaats op de scheidslijn tussen de openbare ruimte en de ruimten die vallen onder de verantwoordelijkheid van de woningstichtingen en het Waterschap. In 2024 zijn een aantal contracten gestopt. Onze begroting heeft hierin niet voorzien. Het nadeel bedraagt € 61.000.

voorziening groene compensaties is omgezet naar reserve groene compensaties

Op grond van BBV regelgeving is de voorziening groene compensatie omgezet naar een reserve. De vrijval van de voorziening is een voordeel op dit taakveld. Hier staat een storting in de reserve tegen over op taakveld 0.10 reservemutaties en daarmee per saldo neutraal in deze jaarrekening.

7.2 Riolering

Pitch

Voor de water- en rioleringstaak is sprake van een voordelig saldo op begrote baten en lasten van € 1,45 miljoen. Het grootste deel van dit voordeel (€ 930.000) wordt op dit taakveld verantwoord. Op dit taakveld wordt de gehele afwikkeling met de voorziening verwerkt voor het bedrag van € 1,45 miljoen. Daarom is op dit taakveld zelf een nadeel van € 500.000 aanwezig.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Spaar en egalisatievoorziening riolen	Nadeel	1.455	I
Rentekosten	Voordeel	320	I
Inhuren personeel	Voordeel	210	I
Zorgplicht afvalwater	Voordeel	80	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	22	I
Totaal lasten	Nadeel	823	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Opbrengsten rioolheffing	Voordeel	190	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	107	I
Totaal baten	Voordeel	297	

Detail

Spaar en egalisatievoorziening riolen

Voor de kosten van riolering geldt dat er sprake is van kostprijsdekkende heffing. Als gevolg hiervan wordt het voordeel gestort in de spaar- en egalisatievoorziening riolering en daarmee geormerkt voor een specifiek doel, namelijk de gemeentelijke water- en rioleringstaken. Begroot was een onttrekking € 0,18 miljoen uit de spaar- en egalisatievoorziening. In de realisatie is dit een storting geworden van € 1,27 miljoen.

Rentekosten

Het voordeel aan kapitaallasten is ontstaan door verlaging van het rentepercentage van de toegerekende rente van 1,3% naar 0,47%. Dit geeft een voordeel van € 320.000.

Inhuur personeel

Er is minder personeel ingehuurd dan waar in de begroting vanuit is gegaan, dit geeft een voordeel van € 210.000.

Zorgplicht afvalwater

Er zijn minder kosten gemaakt aan onderzoek naar waterkwaliteit, de afdracht van verontreinigingsheffing, monitoringkosten en modelberekeningen, wat tezamen neerkomt op een totaal van € 80.000.

Opbrengst rioolheffing

Er zijn hogere opbrengsten uit de rioolheffing, dit zorgt voor een positieve afwijking van € 190.000.

Straatvegen

Er worden ook kosten toegerekend aan de rioolheffing die buiten taakveld 7.2 vallen (straatvegen, BTW en Overhead). Er zijn €100.000 minder kosten gemaakt voor straatvegen op taakveld 2.1.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Pitch

Op het taakveld Begraafplaatsen en crematoria zijn geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

0.63 Parkeerbelasting

Pitch

De opbrengst parkeren was in 2024 € 377.000 hoger dan in de begroting geraamd. Gedeeltelijk is het een eenmalig voordeel, of er sprake is van een structurele toename van het betaald parkeren kunnen we nu nog niet zeggen.

Baten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
Meeropbrengst parkeergelden	Voordeel	377 I
Totaal baten	Voordeel	377

Detail

Meeropbrengst parkeergelden

De opbrengst parkeergelden is in 2024 € 377.000 hoger dan geraamd. Een deel daarvan is eenmalig en heeft te maken met afrekeningen over voorgaande jaren. Landelijk is het beeld dat opbrengsten toenemen door meer bezoek aan winkelgebieden. Wij hebben nog geen goed inzicht in hoeverre er sprake is van een structureel effect.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

2.1 Verkeer en vervoer

Pitch

Op het taakveld verkeer is er in totaal een voordeel van € 576.000. Het voordeel ontstaat vooral door lagere kapitaallasten, onder andere door de lagere rente waarmee gerekend is en door vertraging in de uitvoering.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Kapitaallasten	Voordeel	592	I
Duurzaam gebruik Mobiliteitsinfrastructuur	Nadeel	403	I
Vertraging realisatie tijdelijke brug hoger onderwijs	Voordeel	135	I
Zero Emissie zones	Nadeel	95	I
Klein asfaltonderhoud	Voordeel	150	I
Afrekening nutskosten	Nadeel	152	I
Onderhoud elementenverharding	Nadeel	155	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	136	I
Totaal lasten	Nadeel	64	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Duurzaam gebruik Mobiliteitsinfrastructuur	Voordeel	403	I
Zero emissie zones	Voordeel	95	I
Opbrengsten reclames in de openbare ruimte	Voordeel	78	I
Verrekening van energiekosten	Voordeel	46	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	17	I
Totaal baten	Voordeel	639	

Detail

Kapitaallasten

Het voordeel aan kapitaallasten is onder andere ontstaan door verlaging van het rentepercentage van de toegerekende rente van 1,3% naar 0,47%. Verder zijn er verschillen door vertraging in de uitvoering bij wegvervangingen, het revitaliseren van de openbare ruimte en het circulair maken van werfterrein zuid. In het kader van 'Nieuw voor oud' zal het investeringsvolume van diverse vervangingsbudgetten waaronder de vervangingsbudgetten wegvervangingen en revitalisering naar beneden worden bijgesteld. Tenslotte zijn de kapitaallasten van de fietsenstalling (€ 75.000) verantwoord op taakveld Parkeren (2.2), maar geraamd op dit taakveld Verkeer (2.1).

Duurzaam gebruik Mobiliteitsinfrastructuur

De gemeente Apeldoorn is één van de koplopergemeenten voor innovatieve maatregelen voor een veilig, slim, doelmatig en duurzaam gebruik van de mobiliteitsinfrastructuur. De looptijd van het project loopt tot en met 2027 en de kosten hebben wij niet geraamd in de begroting. Tegenover het nadeel aan kosten staat een voordeel uit een rijksvergoeding (SPUK).

Tijdelijke brug

De tijdelijke brug over het kanaal ten behoeve van studenten hoger onderwijs is later dan gepland gerealiseerd en in gebruik genomen. Dit jaar zijn er geen kapitaallasten. Tegenover dat voordeel staat een nadeel, omdat de onttrekking aan de reserve hoger onderwijs (taakveld 0.10) ook vervalt.

Zero Emissie Zones

Tegenover de kosten die we afgelopen jaar maakten in de voorbereiding op de invoering van een Zero Emissie Zone staat een rijksvergoeding (SPUK).

Klein asfaltonderhoud

Vanwege het slechte weer in het laatste kwartaal van 2024 is een deel van de asfaltwerkzaamheden (uitval asfaltsetdagen) niet uitgevoerd. De aannemer zal deze werkzaamheden in het begin van 2025 uitvoeren. Voorgesteld wordt om het budget mee te nemen naar 2025 via de reserve overlopende projecten (ROP taakveld 0.10).

Afrekening nutskosten

In 2024 hebben wij afrekeningen nutskosten voor de openbare verlichting ontvangen voor een bedrag van € 152.000. Deze afrekeningen hadden betrekking op de jaren 2021 tot en met 2023 en waren niet voorzien.

Onderhoud elementenverharding

Het onderhoud van onze elementenverharding (klinkers en tegels) wordt door een aantal aannemers uitgevoerd. Volgens het contract hebben de aannemers recht op een indexatie. De indexen zijn harder gestegen dan voorzien. Een deel van het bedrag had betrekking op 2023.

2.2 Parkeren

Pitch

Op het taakveld parkeren is er een nadeel van totaal € 1 miljoen. Er zijn nadelen op de kosten van de parkeergarages door maatregelen die vandalisme moeten voorkomen, herstel van schades en kosten van beheer en onderhoud. In de fietsenstallingen hebben we meer en duurder personeel moeten inhuren. Tenslotte is er een nadeel door extra inzet bij het organiseren van het overloopparkeren in Apeldoorn West en door meer inzet voor het onderzoek naar een permanente oplossing.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag I/S	
Onderhoudskosten parkeergarages	Nadeel	330	I
Kosten inhuur personeel Fietsenstalling	Nadeel	452	I
Parkeren Apeldoorn West	Nadeel	235	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	92	I
Totaal lasten	Nadeel	1.109	

Detail

Onderhoudskosten parkeergarages

In het afgelopen jaar hebben wij te maken gehad met éénmalige kosten zoals het vandalisme en hangplek vrijmaken van de parkeergarage Koningshaven, schade in onze parkeergarages waarbij het verhalen van de schade voor een groot deel niet is gelukt, extra inzet van parkeerregelaars in verband met extra drukte rondom de feestdagen bij parkeergarage Anklaar en hogere onderhoudskosten voor onze parkeergarages. Doordat de WOZ waarde van de parkeergarages is toegenomen is de OZB hoger uitgevallen dan begroot. Het totale nadeel bedraagt € 330.000. Dit nadeel is al gemeld in de tussentijdse rapportages.

Kosten inhuur personeel fietsenstalling

Onze fietsenstallingen worden beheerd door medewerkers uit de Wet Sociale Werkvoorziening (SW), Participatiewet (PW) en medewerkers zonder indicatie. Binnen deze groep hebben we te maken met veel langdurig zieken, wisselingen en onderbezetting in de vakantiemaanden. Het blijkt ook lastig te zijn om mensen met een PW indicatie te vinden waardoor wij duurder moeten inhuren. De extra kosten door inhuur bedragen € 452.000. Het nadeel is in de tussentijdse rapportages gemeld.

Parkeren Apeldoorn West

De gemeente heeft de zorgplicht om aanvullend te voorzien in het parkeren voor bezoekers van de Apenheul op piekdagen. Het aantal piekdagen is niet (meer) gelimiteerd, waardoor we meer inzet van parkeerregelaars hebben gehad.

Vanwege onderzoeken naar de haalbaarheid van een parkeerdek en de alternatieve mogelijkheden, waren er meer kosten van projectleiding en externe adviezen. Verder hebben we aanpassingen van het huidige parkeerterrein uitgevoerd.

2.5 Openbaar vervoer

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

7.3 Afval

Pitch

De afvalexploitatie had ten opzichte van de begroting een voordeel van € 1,1 miljoen. Aan lasten gaven we € 520.000 minder uit door met name lagere verwerkingskosten voor PMD en lasten voor bedrijfsvoering. De inkomsten op de afvalstoffenheffing en op PMD vielen € 730.000 hoger uit. We hielden rekening met een onttrekking uit de voorziening afvalstoffen van € 510.000. Dat is een storting van € 585.000 geworden.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
Dienstverleningsovereenkomst (wijziging facturatie DVO Circulus)	Nadeel	1.210 I
Lagere verwerkingskosten afval	Voordeel	210 I
Bedrijfsvoering	Voordeel	310 I
Zwerfafval en overige projecten	Nadeel	115 I
Storting in voorziening Afvalstoffenheffing	Nadeel	585 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	128 I
Totaal lasten	Nadeel	1.518

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Opbrengst grondstoffen (wijziging facturatie DVO Circulus)	Voordeel	1.120	I
Hogere afvalstoffenheffing	Voordeel	150	I
Hogere vergoeding PMD	Voordeel	575	I
Zwerfafval en overige projecten	Voordeel	260	I
Geen onttrekking voorziening	Nadeel	510	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	58	I
Totaal baten	Voordeel	1.653	

Detail

In 2024 is de facturatie ten aanzien van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Circulus in financieel technische zin gewijzigd (fiscale regelgeving). Werden de opbrengsten voor grondstoffen (papier, glas en textiel) eerder gesaldeerd met de dienstverlening in de DVO, nu is dit een opbrengst voor de gemeente. Hierdoor stijgen zowel de lasten (€ 1,2 miljoen) als de baten (€ 1,12 miljoen) en heeft daarmee een gering effect op de afvalexploitatie.

De afvalexploitatie heeft een voordelig saldo door de volgende verschillen:

Lasten: Zowel voor de voor bedrijfsvoering (€ 310.000) als voor de verwerking van afval (€ 210.000) waren de kosten lager dan begroot. Bij de verwerking van afval was met name sprake van minder afkeur van PMD.

Baten: De opbrengsten voor afvalstoffenheffing waren € 155.000 hoger dan begroot. We kregen weliswaar minder opbrengsten uit het variabele deel van de afvalstoffenheffing, maar wel extra baten uit het milieu plein. Na onderzoek is namelijk bij Circulus geconstateerd dat een aantal betalingen op het milieu plein als afvalstoffenheffing gekwalificeerd moeten worden waardoor de baten toenemen. Ook was sprake van minder oninbare opbrengsten.

Daarnaast was de bijdrage van Verpact voor het PMD € 575.000 hoger dan begroot. Het ging om hogere baten in 2024 en om afwikkelingen van eerdere jaren. Gelukkig zagen we dat de acties rondom PMD een positief effect hebben.

Met nog enkele plussen en minnen is er een voordelig saldo op de afvalexploitatie ten opzichte van de begroting van € 1,1 miljoen. Begroot was een onttrekking van € 510.000. In deze jaarrekening is sprake van een storting van € 585.000.

7.4 Milieubeheer

Pitch

Het voordeel op dit taakveld is € 5,3 miljoen en dat is opgebouwd uit een voordeel van € 2 miljoen op Programma Energietransitie, € 3 miljoen op Energiearmoede en € 300.000 op diverse onderwerpen. Bij de diversen gaat het om lagere kosten voor bestrijden eikenprocessierups (€ 280.000), hogere opbrengsten dwangsommen (€ 135.000), lagere kosten voor intensivering toezicht energiemaatregelen (€ 100.000), lagere kosten voor project stikstof (€ 180.000), hogere bijdrage in het nadelig resultaat van de Omgevingsdienst Veluwe (€ -200.000), hogere kosten voor het energieproject de Parelhoender (€ -200.000).

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Omgevingsdienst Veluwe	Nadeel	200	I
Energieproject Parelhoender	Nadeel	200	I
Intensivering toezicht energiemaatregelen	Voordeel	100	I
Eikenprocessierups bestrijding	Voordeel	280	I
Milieuvervuiling/asbestsanering/grondsanering	Nadeel	130	I
Project Stikstof	Voordeel	180	I
Programma Energietransitie	Voordeel	1.200	I
Energiearmoede	Voordeel	3.000	I
Subsidiabele activiteiten NIP/SPUK Energiearmoede/Kerschoten	Nadeel	1.600	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	46	I
Totaal lasten	Voordeel	2.584	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Dwangsommen	Voordeel	135	I
Subsidiabele activiteiten NIP/SPUK Energiearmoede/Kerschoten	Voordeel	1.600	I
Programma Energietransitie	Voordeel	800	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	165	I
Totaal baten	Voordeel	2.700	

Detail

Hogere lasten bij de Omgevingsdienst Veluwe en het Energieproject de Parelhoender.

Het nadeel bij Milieubeheer van € 200.000 wordt grotendeels veroorzaakt door extra lasten voor de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ) ten gevolge van een hogere bijdrage voor het nadelig saldo van 2023. De jaarrekeningstukken van de OVIJ zijn met u gedeeld.

Daarnaast is sprake van een extra last van € 160.000 ten behoeve van de afschrijving van het energieproject de Parelhoender. Dit project loopt met de laatste bijdragen van de gebruikers in 2024 ten einde. In 2019 is door u besloten om een deel van de restant boekwaarde voor een bedrag van € 200.000 te dekken ten laste van de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer. Zie toelichting bij het taakveld 010 mutatie reserves.

Lagere lasten intensivering toezicht energiemaatregelen.

In deze begrotingspost zijn de budgetten opgenomen voor een vier jarig project van energiecontroles bij bedrijven. Hier is ook een provinciale cofinancieringssubsidie mee gemoeid waarvan de afsluiting in 2025 plaatsvindt. We gaven dit jaar € 100.000 minder uit dan geraamd. Dit restant budget nemen we als ROP-post mee naar 2025 om de controles en provinciale subsidie af te ronden.

Lagere lasten bestrijding eikenprocessierups.

De plaagdruk door de eikenprocessierups is net als in 2023 lager dan in de jaren voorafgaande aan 2023. De maatregelen die wij de laatste jaren hebben genomen werpen hun vruchten af. We gaven dit jaar € 280.000 minder uit dan geraamd.

Hogere lasten milieuvervuiling/asbestsanering/grondsaneringen.

In 2024 hebben er diverse kleine asbest verwijderingen in de openbare ruimte en een grondsanering in de wijk Osseveld plaatsgevonden. Een deel van deze kosten is verhaalbaar indien de veroorzaker bekend is. Het éénmalige nadeel bedraagt € 130.000.

Hogere baten door dwangsommen.

Dit jaar zijn als gevolg van milieuovertredingen dwangsommen aan bedrijven opgelegd. De verbeurde dwangsommen hebben een omvang van € 135.000.

Project stikstof

Voor de aanpak van stikstof zijn van 2023 tot en met 2026 incidenteel middelen beschikbaar gesteld. Dit jaar bleek € 180.000 minder budget voor met name personele inzet nodig te zijn. Dit budget valt daarmee vrij.

Energiearmoede*

Gemeente Apeldoorn heeft € 3 miljoen beschikbaar gesteld bovenop de ontvangen rijksbijdrage voor energiearmoede (via een ROP 2023). Dit bedrag is beschikbaar gesteld om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. Er is gekozen om eerst de rijksbijdrage aan te spreken. Aangezien de looptijd vanuit het Rijk meerdere malen is verlengd qua uitvoeringstermijn en we zien dat het bereiken van de doelgroep lastig is, wordt € 883.000 meegenomen via een ROP naar 2025 voor de uitvoering in 2025. Van de € 3 miljoen valt € 2,12 miljoen vrij in het jaarrekeningresultaat.

**Energiearmoede is een gevolg van algemene armoedeproblematiek*

Programma Energietransitie

Algemeen

Gezien de ombuigingsopgave volgend uit het traject Nieuw voor Oud probeert programma Energietransitie het meerjarig begrotingstekort te verkleinen zonder de ambitie te verlagen. Tegelijkertijd laat de dagelijkse realiteit zien dat het beoogde tempo in de activiteiten niet behaald kan worden door o.a. uitgestelde personeelsinzet naar volgende jaren door fasering in samenwerkingen (inwoners en partners bepalen mede het tempo), een krappe arbeidsmarkt, het anticiperen op actuele ontwikkelingen als netcongestie en vertraagde wetgeving.

Rijksbijdrage Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Vanuit het Rijk zijn meer middelen ter beschikking gesteld dan aan het begin van 2024 was voorzien. Met de CDOKE middelen ontstond daardoor meer ruimte om personele kosten te declareren. Tegelijkertijd blijft de hoogte van de financiering vanaf 2026 nog onzeker. Het voordeel bedraagt € 750.000 waarvan € 470.000 wordt gestort in de bedrijfsvoeringsreserve.

Onderzoeksboring geothermie

In de begroting was geld opgenomen voor een onderzoeksboring om de mogelijkheden voor geothermie als potentiële warmtebron te onderzoeken. Apeldoorn leek landelijke prioriteit en financiering te krijgen. Helaas zijn breuken in de ondergrond geconstateerd, waardoor de boring in ieder geval niet in 2024 plaats zal vinden. Het voordeel bedraagt € 500.000.

Communicatie & Participatie

De inwoners van Apeldoorn bepalen in belangrijke mate de snelheid van de energietransitie. Als er gecommuniceerd wordt, moet dit goed ondersteund worden en voldoende opvolging krijgen. Communicatie richting inwoners leidt tot vragen richting met name Energiepunt en communicatiemedewerkers. Heroverweging van communicatieboodschap door onzekere landelijke politieke koers, netcongestie en benodigde focus op communicatie bij de Wijken van de Toekomst maken dat de geplande programmabrede communicatiecampagne in 2025 zal plaatsvinden, zodat we de verwachtingen die we wekken ook kunnen nakomen. Het voordeel bedraagt € 500.000.

Verbouwing

Het Energiepunt aan de Paslaan is een belangrijke schakel in de energietransitie, maar kent beperkingen op het gebied van zichtbaarheid, toegankelijkheid en veiligheid. De voorgenomen verbouwing is uitgesteld omdat een aantrekkelijker oplossing is gevonden die nu onderzocht wordt. Het voordeel bedraagt € 200.000.

Subsidiabele activiteiten

Vanuit het Rijk worden meerdere subsidies beschikbaar gesteld om specifieke activiteiten binnen het programma Energietransitie te bekostigen. Hierbij dient er gedacht te worden aan Programma Aardgasvrije Wijken (PAW), Het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) en SPUK Energiearmoede. De activiteiten die hierin omgaan zijn per saldo neutraal ter waarde van € 1,6 miljoen.

Begrotingswijziging Rijksbijdrage Aardgasvrije Wijken en Personele bezetting

In de begroting 2024 was een extra rijksbijdrage opgenomen van € 750.000 voor het realiseren van aardgasvrije wijken. De succesvolle toekenning heeft echter betrekking op de uitvoeringsfase die zich gaat afspelen vanaf 2026. Bij Turap is daarom de begroting voor het programma met € 750.000 zowel aan de lasten- als de batenkant verminderd. Het in de Turap gerapporteerde voordeel op personele bezetting is daarmee gecorrigeerd en per saldo neutraal in de huidige begroting na wijzigingen.

Het totale voordeel op het programma energietransitie bedraagt € 2 miljoen waarvan € 1,53 miljoen wordt gestort in de reserve AOF en € 470.000 wordt gestort in de bedrijfsvoeringsreserve.

8.1 Ruimte en leefomgeving

Pitch

Op taakveld ruimte en leefomgeving is het resultaat € 890.000 nadelig.

Er zijn meer kosten gemaakt voor ruimtelijke ontwikkelingsprojecten (busremise, Veldhuis en Herzbergerpark € 820.000), particuliere initiatieven (€ 500.000) en Stadmaken (€ 400.000). Voor de drie ruimtelijke projecten konden de kosten niet op de ontwikkelaars worden verhaald. Tegenover particuliere initiatieven staan baten op andere taakvelden terwijl het nadeel op Stadmaken wordt verrekend met de reserve AOF.

Voor de Omgevingswet is € 900.000 minder uitgegeven op het budget dan begroot. Dit restantbudget is betrokken bij de MPB 2025-2028 en is via de reserve overlopende projecten meegenomen naar de komende jaren.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Programmabureau Stadmaken.	Nadeel	403	I
Anterieure contracten en particuliere initiatieven	Nadeel	300	I
Omgevingswet	Voordeel	908	I
Bovenwijks	Nadeel	530	I
Hertzbergerpark	Nadeel	135	I
Programma Veluwe - GEUS	Nadeel	395	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	41	I
Totaal lasten	Nadeel	814	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Ruimtelijke (particuliere) projecten	Nadeel	687	I
Anterieure contracten en particuliere initiatieven	Nadeel	200	I
Bovenwijks	Voordeel	530	I
Programma Veluwe - GEUS	Voordeel	280	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	1	I
Totaal baten	Nadeel	76	

Detail

Ruimtelijke (particuliere) projecten.

Voor drie ruimtelijke projecten zijn kosten gemaakt die niet konden worden verhaald op de ontwikkelaars. Daardoor ontvingen we € 687.000 minder baten.

- Busremise: De kosten voor de herontwikkeling van de busremise kunnen niet worden verhaald op de ontwikkelaar nu is besloten dat de supermarkten niet verplaatst worden. De gemaakte kosten (€ 80.000) worden afgeboekt.
- Veldhuis: Eind 2024 is een initiatiefbrief getekend voor de ontwikkeling van de locatie Veldhuis Nettenfabriek-Talens. De gemeente heeft een voorschot in rekening gebracht voor de te maken plankosten vanaf 2025. De plankosten tot en met 2024 worden niet meer verhaald en worden afgeboekt (€ 497.000).
- Hertzbergerpark: Nu de gemeente de gronden heeft verworven en er een nieuw planvormingstraject voor deze planlocatie wordt opgestart, dient het oude project herontwikkeling van de Centraal Beheer locatie, het project van Certitudo, te worden afgesloten. Dit leidt tot een afboeking van € 110.000.

Beveiliging Hertzbergerpark

Voor de beveiliging van het gebied Hertzbergerpark zijn € 135.000 kosten gemaakt waarvoor in onze begroting geen budget opgenomen was. Dit was niet begroot, omdat de gemeente in 2024 geen eigenaar was van Hertzbergerpark en er vanuit ging de kosten hiervoor te kunnen verhalen. Inmiddels is bekend dat Certitudo failliet is en de kans op een vergoeding minimaal is.

Programmabureau Stadmaken

Voor het programmabureau Stadmaken op de Veluwe is € 403.000 meer besteed dan begroot. Dit komt doordat er meer besteed is aan projecten in de initiatiefase dan gepland, het grootste project hiervan is Hertzbergerpark. Dit nadeel wordt verrekend met het AOF op taakveld 0.10 mutaties reserves en voorzieningen.

Anterieure contracten en Particuliere initiatieven.

De lasten waren € 300.000 hoger dan begroot. Ook waren de baten op dit taakveld € 200.000 lager dan geraamd. Tegenover deze nadelen staan € 450.000 baten op andere taakvelden. Het gaat om € 270.000 hogere baten voor buitenplanse opbrengsten bij bouwleges en € 180.000 inzet voor projecten. Het resterende nadeel komt daarmee op € 50.000 (het saldo op dit taakveld komt op € 500.000 waarvan € 450.000 op andere taakvelden wordt gedekt).

Omgevingswet

We hebben € 908.000 minder uitgegeven op het budget voor de Omgevingswet dan begroot. Dit restantbudget is betrokken bij de integrale afweging van de MPB 2025-2028 bij de claim voor onontkoombaar beleid invoering van de Omgevingswet. De raad heeft met het vaststellen van de MPB besloten om dit budget vast te houden ter dekking van de tekorten in 2026 en 2027 en de middelen door middel van de reserve overlopende projecten (ROP) mee te nemen naar volgende jaren. De storting in de reserve vindt plaats op taakveld 0.10 mutaties reserves en voorzieningen.

Bovenwijkse voorziening.

In 2024 hebben wij ruim € 530.000 aan bijdragen voor kosten bovenwijkse voorzieningen ontvangen (baten), overeenkomstig het huidige beleid voor 'kostenverhaal'. Wij hebben de ontvangen bijdragen toegevoegd aan de betreffende voorziening (lasten). Daarmee is dit budgettair neutraal voor dit taakveld.

Programma Veluwe - GEUS

Voor de uitvoering van het Actieplan Veluwe in de periode 2023-2026 heeft de gemeenteraad in totaal € 5,7 miljoen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Een deel van het budget (en de kosten) wordt verantwoord in het programma Leefomgeving, andere projecten uit het programma Veluwe worden verantwoord in het Economie (3), onderdeel recreatie en toerisme.

Op de projecten voor de gebiedsontwikkeling in het gebied Garderen, Elspeet, Uddel en Speuld (GEUS) was er een kleine € 400.000 meer aan kosten dan we in de jaarschijf 2024 hadden geraamd. Tegenover de hogere kosten staan bijdragen van de provincie, de regiogemeenten en het waterschap, in totaal € 280.000. Het saldo wordt betrokken bij de mutatie naar de reserve overlopende projecten.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Pitch

Voor alle bouwgronden in exploitatie (taakveld 3.2 en 8.2) is een positief resultaat van € 4,0 miljoen aan de orde. Op dit taakveld voor Woningen en overige niet bedrijfsterreinen is een voordelig resultaat van € 4,5 miljoen aanwezig.

Een toelichting kunt u in onderstaande detail toelichting lezen en uitgebreid in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2025.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
mutaties Grondbedrijf taakveld 8.2 (kasstroom, winstnemingen, verliesvoorzieningen)	Voordeel	6.128	I
Totaal lasten	Voordeel	6.128	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
mutaties Grondbedrijf taakveld 8.2 (kasstroom, winstnemingen, verliesvoorzieningen)	Nadeel	1.641	I
Totaal baten	Nadeel	1.641	

Detail

Zoals gebruikelijk binnen het grondbedrijf zijn de voornaamste verschillen meestal gelegen in verschuivingen van de verwachte kasstroom tussen de boekjaren. Dit in combinatie met mutaties in de verliesvoorzieningen voor verwachte kosten en opbrengsten 2024 en later, en het te nemen resultaat op winstgevendende grondexploitaties.

Er kan voor € 800.000 aan winst worden genomen, terwijl er voor € 3,7 miljoen een vrijval vanuit de verliesvoorziening kan plaatsvinden.

De winstneming heeft voor een groot deel betrekking op de Kwekerijlocatie, waar alle opbrengsten inmiddels zijn gerealiseerd en de geraamde kosten uiteindelijk lager uitvallen.

Daarnaast zijn aanwezig diverse kleinere winstnemingen en een afboeking van de boekwaarde van de afgesloten verliesgevendende grondexploitaties Station Noord en Zwaansprengweg.

Zuidbroek kent een vrijval van de aanwezige verliesvoorziening van € 2,4 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door bijstellingen van de grondopbrengsten vanwege onder andere de toegepaste meerjarige opbrengststijging, actualisatie van kostenramingen en een renteverlaging en verlenging van de looptijd. Dit laatste leidt in het geval van deze grondexploitatie met een verliesvoorziening van circa € 66 miljoen op contante waarde tot een voordeel, waar tegenover op taakveld Treasury een gelijk nadeel aanwezig is van een jaar langer rentevergoeding aan deze verliesvoorziening.

Voor bovengenoemde afgesloten grondexploitaties Station Noord en Zwaansprengweg valt de aanwezige verliesvoorzieningen volledig vrij (€ 900.000 voordeel).

Daarnaast zijn aanwezig diverse kleinere mutaties (waaronder renteverlaging) voor de verliesvoorzieningen aan de orde.

In de turap en rapportage Grote Verschillen zijn een aantal van deze in 2024 opgetreden ontwikkelingen reeds gemeld.

8.3 Wonen en bouwen

Pitch

De exploitatie van de bouwleges liet een nadelig resultaat zien voornamelijk veroorzaakt door lagere legesopbrengsten (€ 2,48 miljoen) i.v.m. doorschuiven van vergunningaanvragen voor enkele grote projecten naar 2025. Veroorzaakt door externe omstandigheden waaronder lastige financiële haalbaarheid en juridische procedures. Dit nadeel werd voor een deel gecompenseerd door een bijdrage van € 200.000 uit de nog voor handen zijnde voorziening bouwleges.

Sinds 2023 hebben we gelet op de ontwikkelingen in de woningbouwsector al gewezen op het risico dat de baten uit bouwleges achter blijven bij de verwachtingen omdat de ruimtelijke processen steeds langer duren. In de MPB 2024 - 2027 hebben we hiervoor een TOP-risico opgenomen.

Samen met nog een paar plussen en minnen waaronder lagere lasten voor het ondergronds brengen van hoogspanningskabels in De Maten en extra lasten en baten voor het regioproject Verstedelijking in balans bedraagt het nadeel op dit taakveld € 2 miljoen.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Ondergronds brengen hoogspanningsleiding	Voordeel	457	I
Project verstedelijking in balans	Nadeel	204	I
Uitvoeringsbudgetten	Nadeel	200	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	99	I
Totaal lasten	Nadeel	46	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Legesopbrengsten	Nadeel	2.480	I
Bijdrage voorziening bouwleges	Voordeel	210	I
Project verstedelijking in balans	Voordeel	204	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	69	I
Totaal baten	Nadeel	1.997	

Detail

Leges omgevingsvergunningen

Bij de omgevingsvergunningen hebben we ieder jaar forse fluctuaties in de opbrengsten, ook dit jaar. Het nadelig resultaat op de exploitatie van de omgevingsvergunningen bedroeg € 2,27 miljoen verklaard door lagere legesopbrengsten van € 2,48 miljoen (lager dan bij de tussentijdse rapportages) is aangegeven. Vooral de grote (woningbouw)projecten veroorzaken de lagere legesopbrengsten. Dit nadeel wordt voor € 210.000 opgevangen door het restant budget uit de voorziening bouwleges. We hanteren in Apeldoorn het kruissubsidiëringsbeleid waarbij vergunningen met een lage bouwsom niet kostendekkend zijn terwijl vergunningen met hoge bouwkosten meer dan kostendekkend zijn. Voor dit beleid is gekozen om de drempel voor het indienen van aanvragen voor kleine plannen zo laag mogelijk te houden en daarmee te bevorderen dat aanvragen voor omgevingsvergunningen worden ingediend.

Een aantal grote projecten schuift door naar achteren:

Bouwproject	Leges (x € 1000)
• Oranjerie	€ 500
• Kayersdijk/forellenkwekerij	€ 500
• VNOG onder één dak	€ 350
• Zwembad Noord	€ 300
• Kanaaloever/Veldhuis	€ 200
• GGnet	€ 200
• Overig	€ 400
	€ 2.450

We zien dat grote projecten meer tijd in beslag nemen en worden uitgesteld. De oorzaken daarvoor zijn divers. Vaak zijn projecten complex. Er is sprake van hogere bouw- en financieringskosten waardoor het voor de ontwikkelaars lastiger is om nieuwe bouwprojecten te realiseren. Ook speelt de stikstofproblematiek bouwprojecten parten. Ruimte is schaars en leidt tot meer weerstand bij de inwoners. In toenemende mate hebben we daarom te maken gehad met beroepsprocedures, onder andere bij de Raad van State tegen het aanpassen van omgevingsplannen. We zien dat de termijnen van dergelijke procedures langer worden terwijl de kosten doorlopen. Initiatiefnemers gaan pas tot vergunningaanvraag over als de financiering beschikbaar is en procedures zijn afgerond. Hoewel we constateren dat we als gemeente inzicht hebben in de ontwikkelingen (in control zijn), zijn we sterk afhankelijk van externe omstandigheden en hebben we te maken met risico's waar we geen invloed op hebben.

In 2023 hebben wij al gewezen op het risico van een lagere woningbouwproductie waarbij de voorziening bouwleges ontoereikend kan zijn om tegenvallers op te vangen. Dit is nu het geval. In de MPB en in deze jaarrekening hebben we dit risico benoemd in het TOP-risico (1861): "Nadeel op de legesinkomsten kan niet meer worden opgevangen door de voorziening leges omgevingsvergunning".

Project verstedelijking in balans

Het betreft een verkenning naar een mogelijke schaa sprong op het gebied van integrale verstedelijking in regio Stedendriehoek verband om te komen tot een uitgewerkte verstedelijkingsstudie. Tegenover de uitgaven die hiervoor zijn gedaan (€ 204.000) staan bijdragen van de regio Stedendriehoek.

Ondergronds brengen van hoogspanningskabels De Maten.

In 2024 zijn minder kosten gemaakt (€ 1,02 miljoen) dan begroot (€ 1,48 miljoen). Tijdens de voorbereiding is geconstateerd dat stikstof een belemmerende / vertragende factor is. Deze kosten zullen op een later moment alsnog gemaakt worden. Dit voordeel wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve ondergronds brengen hoogspanningskabels (zie reservemutatie op taakveld 0.10)

Uitvoeringsbudgetten

Op een aantal uitvoeringsbudgetten waaronder het digitaliseren van het bouwarchief is meer uitgegeven dan begroot.

0.10 Mutaties reserves Natuurlijk kapitaal

Pitch

Op het taakveld mutaties reserve natuurlijk kapitaal is een nadeel van € 6,5 miljoen dat is opgebouwd uit een storting van € 5,7 miljoen in de reserve overlopende projecten (ROP) en een lagere onttrekking (€ 817.000) uit de reserve Apeldoorn-ontwikkel-fonds (AOF).

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
ROP: NIKA	Nadeel	5.000	I
ROP Biodiversiteit	Nadeel	200	I
ROP: Hittestress	Nadeel	500	I
voorziening groene compensaties is omgezet naar reserve groene compensaties.	Nadeel	630	I
Totaal lasten	Nadeel	6.330	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
AOF: Hoofdstraat 80-82 aankoop	Nadeel	817	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	1	I
Totaal baten	Nadeel	818	

Detail

Reserve overlopende projecten

-NIKA: voorgesteld om € 5 miljoen mee te nemen naar 2025

-Biodiversiteit: voorgesteld € 200.000 mee te nemen naar 2025

-Hittestress: voorgesteld om € 500.000 mee te nemen naar 2025

Deze worden toegelicht op het taakveld 5.7.

Hoofdstraat 80-82

De aankoop van deze locatie was begroot als exploitatielast en als geheel te onttrekken uit het AOF. Op grond van de Financiële Verordening moet de grondwaarde van € 817.000 worden geactiveerd en komt daarmee op de balans. Tegenover dit nadeel bij de reservemutaties staat een gelijk voordeel in de exploitatie.

0.10 Mutaties reserves Ruimtelijke samenhang en kwaliteit

Pitch

Op het taakveld mutaties reserve ruimtelijke samenhang is een nadeel van € 7,6 miljoen dat is opgebouwd uit een storting van € 4,15 miljoen in de reserve overlopende projecten (ROP), een mutatie AOF van € 2,5 (Energietransitie / Stadmaken), een storting in de bedrijfsvoeringsreserve van € 0,5 miljoen (Energietransitie) en een mutatie overige bestemmingsreserves (hoogspanningsleidingen / gebiedsgericht grondwater beheer / hoger onderwijs) van € 424.000.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
ROP Energiearmoede	Nadeel	883	I
ROP intensivering toezicht energiemaatregelen	Nadeel	100	I
ROP Omgevingswet	Nadeel	908	I
ROP Klein asfaltonderhoud	Nadeel	150	I
AOF: Programma Energietransitie	Nadeel	1.530	I
BVR: Programma Energietransitie	Nadeel	470	I
Energietransitie dotatie (technische afwijking per saldo 0, zie baten)	Nadeel	750	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	33	I
Totaal lasten	Nadeel	4.758	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Bestemmingsreserve ondergronds brengen hoogspanningskabels	Nadeel	457	I
Reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer	Voordeel	168	I
Reserve hoger onderwijs	Nadeel	135	I
Energietransitie onttrekking (technische afwijking per saldo 0, zie lasten)	Voordeel	750	I
AOF programmabureau Stadmaken op de Veluwe	Nadeel	693	I
AOF: ontwikkelportfolio stadmaken	Nadeel	302	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	54	I
Totaal baten	Nadeel	723	

Detail

Reserve overlopende projecten

- Energiearmoede: voorgesteld om het budget mee te nemen naar 2025, wordt toegelicht op taakveld 7.4.
- Intensivering toezicht energiemaatregelen: het resterend budget nemen we mee naar 2025, dan vindt afronding van de controles en het project plaats (zie taakveld 7.4)
- Omgevingswet: in de MPB 2025 -2028 is besloten om het resterende budget via deze reserve vast te houden ter dekking van de tekorten in 2026 en 2027 (zie taakveld 8.1).
- Klein Asfaltonderhoud: vanwege het slechte weer in het laatste kwartaal van 2024 is een deel van de asfaltwerkzaamheden (uitval asfaltsetdagen) niet uitgevoerd. De aannemer zal deze werkzaamheden in het begin van 2025 uitvoeren. Voorgesteld wordt om het budget mee te nemen naar 2025.

Bestemmingsreserve ondergronds brengen hoogspanningskabels

In 2024 zijn minder kosten gemaakt ten behoeve van het ondergrond brengen van de hoogspanningskabels in De Maten (begroot € 1,48 miljoen - realisatie € 1,02 miljoen). Hierdoor is er ook minder (€ 457.000) onttrokken uit de bestemmingsreserve ondergronds brengen hoogspanningskabels. Tijdens de voorbereiding is geconstateerd dat stikstof een belemmerende / vertragende factor is. Hierdoor zijn minder interne uren gemaakt. Deze kosten zullen op een later moment alsnog gemaakt worden.

Reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer

Een deel van de restant boekwaarde van het energieproject de Parelhoender wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer. Zie toelichting bij het taakveld 7.4 milieubeheer.

Reserve Hoger Onderwijs

De onttrekking aan de reserve hoger onderwijs is € 135.000 lager omdat de tijdelijke brug, later dan gepland, in 2024 is geplaatst. De kapitaallasten gaan daardoor in plaats van 2024 in 2025 in.

Energietransitie

Het saldo op taakveld 7.4 voor Energietransitie gaat ten dele naar het AOF (€ 1,5 miljoen) en de bedrijfsvoeringsreserve (€ 470.000). Voor de toelichting zie taakveld 7.4

AOF programmabureau Stadmaken op de Veluwe

De mutatie in het AOF voor het programmabureau Stadmaken op de Veluwe moet in samenhang worden gezien met de mutaties hiervoor bij programma 4 en de paragraaf bedrijfsvoering. Per saldo laten deze mutaties een voordeel van € 100.000 zien, Dit houdt in dat er per saldo voor het programma Stadmaken op de Veluwe € 100.000 minder is onttrokken en dus ook minder besteed. Dit neemt niet weg dat de afwijking op programma 2 € 693.000 is. De genoemde € 403.000 op taakveld 8.1 maakt hier deel vanuit.

AOF ontwikkelportfolio Stadmaken

Door een administratieve reden is er minder onttrokken dan begroot.

Verbonden partijen

Circulus BV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Circulus BV is de overheids-bv van 11 gemeenten die specifiek is aangewezen voor de inzameling van het afval. Afvalbeheer en advisering over vermindering van restafval hoort ook tot haar taken.
Betrokken partijen	Gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Voorst, Epe, Brummen, Lochem, Bronckhorst, Doesburg, Duiven en Westervoort.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Gemeente Apeldoorn is vanaf 2025 voor 31,6% aandeelhouder.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), D.S. Huizer (opdrachtgever)
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

Zijn opgenomen in de Resultatenovereenkomst.

Risico's

Het financiële risico is beperkt tot het ingelegde aandelenkapitaal.

Ontwikkelingen beleid

De focus is gericht op het verminderen van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner (totaal van fijn restafval, grof restafval en grondstofstromen) en een recyclingpercentage in 2025 van minimaal 55%.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 22.600.000 (prognose)

Aandelenbelang 34,1% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 601.577	€ 1.400.193	€ 1.352.000 (prognose)
Eigen vermogen	€ 16.180.157	€ 17.058.935	€ 18.670.000 (prognose)
Vreemd vermogen	€ 40.186.764	€ 40.642.060	€ 41.100.000 (prognose)

NV Luchthaven Teuge

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Luchthaven Teuge biedt voorzieningen voor General Aviation (kleine luchtvaart) en draagt bij aan de recreatieve, educatieve en economische doelstellingen van de gemeente. De luchthaven zet zich in voor de ontwikkeling van duurzaam vliegverkeer en verduurzaming van de luchthaven.
Betrokken partijen	De gemeenten Apeldoorn, Deventer, Voorst en Zutphen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	De gemeente is aandeelhouder met 54,61% belang.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarrekening 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Besluiten die het Nederlandse vliegverkeer raken, hebben effect op vliegveld Teuge.

Ontwikkelingen beleid

- Aantreden nieuwe directeur per 1-4-2024.
- Focus van nieuwe directeur op in kaart brengen meerjaren grootonderhoudsplan.
- Voorkeurslocatie nieuwe traumahelikopter (Lifeline) op luchthaven Teuge.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie Niet van toepassing

Aandelenbelang 54,61% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 53.737	€ 461.973	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 1.442.651	€ 1.904.624	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 971.250	€ 429.524	n.n.b.

Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe)

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Borgen van een gezonde fysieke leefomgeving (o.a. schoner, stiller en duurzamer) creëren door regulering op basis van vergunningverlening, milieutoezicht, handhaving en milieuadvisering.
Betrokken partijen	De gemeenten Apeldoorn, Brummen, Voorst, Harderwijk, Heerde, Hattum, Ermelo, Elburg, Oldebroek, Nunspeet, Putten en Epe en provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	DB en AB lid
Portefeuillehouder(s)	D.S. Huizer
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

In de begroting en jaarrekening van de ODVeluwe staan interne risico's. Die kan ODVeluwe zelf opvangen binnen haar eigen begroting. Er wordt een stijgende lijn in het aantal adviesproducten geconstateerd. Met name op het gebied van bodem/asbest en energietransitie. Deze stijging kon nog worden opgevangen binnen de begroting. Dit begint echter wel op gespannen voet te staan met de bijdrage van de ODVeluwe op het onze ambities in het licht van Brede Welvaart. Daarnaast spelen de ontwikkelingen omtrent de Omgevingswet die met ingang van 2024 in werking is getreden. Dit zal leiden tot extra werkzaamheden voor de nieuwe ODVeluwe op het gebied van onder meer bodem en geluid. De financiële consequenties hiervan zijn meegenomen in de claim onomkeerbaar beleid Omgevingswet.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 5.341.866

Aandelenbelang DB en AB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 334.665 -/-	€ 239.928 -/-	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 184.665 -/-	€ 239.928 -/-	€ 60.000 prognose
Vreemd vermogen	€ 408.165	€ 870.726	€ 800.000 prognose

Kanaalzone Zuid (Schatkamer van Zuid)

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Herontwikkeling plangebied volgens ontwikkelingskader Kanaalzone Zuid.
Betrokken partijen	Woningbouwcorporaties De Woonmensen en Ons Huis.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	50% deelname
Portefeuillehouder(s)	P.C.J. Messerschmidt
Link naar jaarstukken	
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Het zuidelijk deel van de Schatkamer (fase 1 en fase2) is volledig woonrijp opgeleverd waarmee het grootste deel van de ontwikkeling is afgerond. De laatste twee deelgebieden, de Koldewijnlocatie en het Dorpdeel, zijn opgepakt, waarbij de verkoop van 17 kavels ten behoeve van de vrije sector in het Dorpdeel in 2024 is gestart. Met de toekenning van de impuls-gelden in het kader van de WBI voor Kayersmolen Noord zijn de mogelijkheden voor de ontwikkeling van de Koldewijnlocatie groter geworden. In de grondexploitatie zijn op deze locatie 24 sociale huurwoningen opgenomen. De omgevingsplanprocedure is eind 2024 gestart omdat dat van Kayersmolen Noord inmiddels was vastgesteld. Vanuit die locatie was sprake van een hindercirkel die nu is weggenomen. Als de procedure is doorlopen kan worden gestart met bouwrijp maken, de bouw van de woningen waarna het gebied woonrijp kan worden opgeleverd.

Risico's

Het belangrijkste risico zijn eventuele tegenvallers in het civieltechnische werk, zoals bodemsaneringen en verrassingen tijdens het bouw- en woonrijp maken. In de exploitatie is een post onvoorzien als buffer tegen risico's. Daarnaast is er een afhankelijkheid voor wat betreft de Koldewijnlocatie met de ontwikkeling Kayersmolen Noord, die door private partijen wordt opgepakt.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 50% deelname

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	-/- € 6.116.000	-/- € 5.824.000	-/- € 1.913.000

Wegener

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De PPS Wegener is oorspronkelijk bedoeld voor de realisatie van kantoren en enkele kavels voor vrijstaande woningen.
Betrokken partijen	Wieap Beheer BV (W. Goudkuil) en de VOF Apeldoornse Vastgoedcombinatie I, een samenwerking tussen 3 vennootschappen van de familie Roeterdink, de heer Van Berlo en de heer Van Riggelen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	33 1/3% deelname
Portefeuillehouder(s)	P.C.J. Messerschmidt
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Op dit moment is er nog geen vigerende planologische titel om de ontwikkeling op deze locatie mogelijk te maken. Op 21 januari 2021 is het Masterplan Wegener Campus door de raad geamendeerd vastgesteld. Het masterplan biedt in de toekomst ruimte voor een programma van 50.000 m2 bvo in maatschappelijke voorzieningen en bedrijvigheid. Daarnaast is ruimte voor 7.000 m2 bvo kantoren en 15 woningen. Het aangenomen amendement "Landmark" riep het college op om de gebouwhoogte van het gebouw in de oksel Europaweg-Laan van Westenenk te verhogen naar maximaal 35 om hiermee een landmark te creëren. Ook was een motie aangenomen waarin het college werd opgeroepen om maximaal in te zetten op het omzetten van de kantoren- en bedrijvenfunctie naar woningbouw (een gevarieerd aanbod aan betaalbare appartementen) en maximaal in te zetten op een half verdiepte aanleg van de benodigde parkeerplaatsen.

Risico's

Van het bovengenoemde programma valt een derde deel toe aan de gemeente. Dit deel is opgenomen in de grondbedrijf programmering per 1 januari 2025. Actualisatie vindt plaats indien het Ontwikkelplan verder is uitgewerkt. Voor het gecalculeerde verlies van deze grondexploitatie is een verliesvoorziening getroffen. Er is hier sprake van een nieuwe ontwikkeling waarbij een bestemmingsplanwijziging nog moet plaatsvinden. Net als andere projecten in deze fase is er sprake van een stikstofrisico. In dat kader is deelname aan de pilot "stikstofarme woonwijken" mogelijk een oplossing. Het gemeentelijke deel van de risico's van dit project zijn afgedekt binnen de Algemene Reserve.

Ontwikkelingen beleid

Momenteel worden onderzoeken uitgevoerd naar de haalbaarheid van het plan als het gaat om de Wet Milieubeheer en andere aspecten die van belang zijn voor een omgevingsplanprocedure. De private partners en de gemeente nemen deel aan de pilot "Stikstofarme woonwijken" van de provincie Gelderland. Deze pilot loopt door in 2025 en de uitkomsten zijn daarom nu nog onbekend. Als een stikstofarme wijk haalbaar lijkt dan kan het Masterplan verder worden uitgewerkt in een Ontwikkelplan waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de bovengenoemde motie. Na uitwerking van het ontwikkelplan kan de programmering verder financieel worden vertaald in de grondexploitatie. Dit alles wordt dan aan de raad voorgelegd.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 33 1/3% deelname

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 10.137.000	€ 10.552.000	€ 11.013.000

BV Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Bijdrage aan toeristische recreatieve versterking van vakantieparken
Betrokken partijen	Provincie Gelderland en de gemeenten Putten, Barneveld, Ermelo, Ede, Elburg, Epe, Oldebroek, Apeldoorn, Heerde en Harderwijk
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Aandeelhouder
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	n.v.t.

Prestatie afspraken

Risico's

Risico's bij opheffing en risico's bij revolverendheid.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 is de aanpassing van de rol en taken, op basis van een evaluatie, voorbereid. De besluitvorming daarover wordt in 2025 aan de betrokken gemeenteraden en de provinciale staten voorgelegd. Vanaf 2025 draagt de gemeente voor een gedeelte bij in de organisatiekosten.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 11,86% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 309.748 nadelig	€ 224.064 nadelig	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 6.962.886	€ 6.738.822	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 35.975	€ 16.046	n.n.b.

Zonnepark Brinkenweg Exploitatie B.V.

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De B.V. exploiteert een park met zonnepanelen. De opwek van zonne-energie draagt bij aan energieneutraliteit in 2050
Betrokken partijen	Gemeente Apeldoorn; energiecoöperatie De A
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Op deze wijze kan de gemeente Apeldoorn duurzame electriciteit opwekken
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Reguliere exploitatierisico's

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie Niet van toepassing

Aandelenbelang 50% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 207.000	€ 700	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 267.000	€ 217.000	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 2.144.000	€ 2.096.000	n.n.b.

Economie en inkomen

Portefeuillehouders:

1. N.G. Derks
2. S. Bihari
3. A.J. Prins
4. M. Wenzkowski
5. D.S. Huizer

Taakvelden:

Consumptie en inkomen

- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 WSW en beschut werk
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 0.10 Mutaties reserves

Economisch kapitaal

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- 0.10 Mutaties reserves

1. Brede economische ontwikkeling met een aantrekkelijk werkklimaat voor iedereen.

Wat hebben we bereikt in 2024?

In 2024 hebben we samen met ondernemers, verenigingen, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties belangrijke stappen gezet voor de economische toekomst van Apeldoorn. Met hun waardevolle input hebben we de Economische Koers 2040 en het Programma Werklocaties opgesteld. Deze zijn in oktober/november 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. Deze plannen vormen de basis voor een duurzame en innovatieve economische groei in Apeldoorn. De uitvoeringsagenda start in 2025 en richt zich op het bouwen van een toekomstbestendige economie, waarin innovatie en brede welvaart voor alle inwoners centraal staan.

De Economische Koers 2040 focust zich op vier strategische pijlers: Aantrekkelijk Apeldoorn, Ruimte voor werk, Ondernemersklimaat en Missiegedreven clusters (Veiligheid & Digitalisering, Energietransitie & Techniek, en Zorg & Welzijn). Het Programma Werklocaties biedt concrete plannen voor de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen, die economische groei stimuleren, banen behouden en ruimte bieden voor duurzaamheid.

Evenementen

In 2024 bood Apeldoorn een uitgebreid evenementenprogramma met cultuur, muziek en sport als hoofdthema's, waarmee de stad haar positie als groene en royale hoofdstad van de Veluwe versterkte. De tweede editie van het Royal Light Festival trok 37% (42.000 in totaal) meer bezoekers dan in 2023. Ook culturele evenementen zoals Maaiveld, Cultuur bij je Buur en StadsOase groeiden in populariteit. Het aantal evenementen in de binnenstad steeg met 12%, met het EK Beachvolleybal op het Marktpllein als hoogtepunt. Naast grote evenementen vonden ruim 200 kleinere, zowel gratis als betaalde, plaats in de gemeente, waardoor er voor iedereen iets te beleven was.

Voor de uitvoering van de Kadernota Evenementen (vastgesteld december 2023) hebben we de subsidieregeling voor publieksevenementen vernieuwd. Om de levendigheid van het Marktpllein te vergroten hebben we verschillende evenementen mede mogelijk gemaakt, zoals:

- de commando-overdracht van de OOCL,
- beëdiging van officieren in opleiding bij de Koninklijke Marechaussee,
- de Nightrun,
- het Sportplein Festival,
- de Koningsdagkermis,
- het Stoffenspektakel
- Hop in de Stad.

Citymarketing

Sinds 2024 richt de Citymarketing van Apeldoorn zich op imagoversterking. Daartoe zet Apeldoorn Partners zich in om het merk Apeldoorn als groene en royale hoofdstad van de Veluwe te laden onder de doelgroepen bewoners, bezoekers, talent en congressen. Doel is de economie op een duurzame en groene manier te versterken, bestedingen te verhogen en daarmee het voorzieningenniveau op peil te houden zodat het prettig leven blijft in Apeldoorn.

Apeldoorn Partners versterkt het imago door marketing in 2024:

- Een uitgebreide nationale voor- en najaarscampagne,
- Aanbodontwikkeling (streetpaintings, routes, Royal Sundays),
- Congresacquisitie (samen met het bedrijfsleven acquisitie op imago versterkende congressen zoals het Warmtecongres),
- Evenementen (tijdens Topsportevenementen het imago van Apeldoorn bekend maken onder het publiek tijdens EK Baanwielrennen & EK Beachvolleybal in 2024),
- Economische positionering (publiciteit, ondersteunen lobbyisten, merkworkshops).

Dankzij de inspanningen van Apeldoorn Partners wordt Apeldoorn steeds prominenter nationaal op de kaart gezet als een aantrekkelijke plek om te wonen, werken en recreëren. Ons bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en culturele & maatschappelijke organisatie hebben het merk Apeldoorn groene en royale hoofdstad van de Veluwe verder omarmd en zetten zich, mede door de merkenworkshops van Apeldoorn Partners, steeds meer in als ambassadeur.

Ondernemersklimaat

In 2024 hebben we extra ingezet op het versterken van het ondernemingsklimaat, met een focus op duurzaamheid, digitalisering en veiligheid. Binnen het Centrum voor Veiligheid en Digitalisering en het NewTechPark zijn bestaande initiatieven zoals de Digitale Werkplaats en het DC Lab verder uitgebreid. Daarnaast zijn nieuwe projecten gelanceerd, waaronder het practoraat DEC (Data, Energie en Circulair) en hybride opdrachten voor studenten en bedrijven.

We hebben in 2024 gewerkt aan het versterken van de MKB-ondersteuning in de regio. In samenwerking met het Ondernemerhuis Regio Stedendriehoek zijn de voorbereidingen getroffen voor een MKB-ondersteuningsstructuur die, naast Deventer, vanaf 2025 ook Apeldoornse bedrijven ondersteunt bij transitie op het gebied van personeel, digitalisering, duurzaamheid en ondernemerschap.

Aantrekken van talenten en samenwerken met onderwijs

Evenementen zoals hackathons, de introductieweek voor mbo- en hbo-studenten en de Apeldoorn Business Award hebben ondernemerschap en samenwerking tussen studenten en bedrijven gestimuleerd. Om meer talent aan te trekken, te binden en te behouden, werken we samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties aan een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Hierbij ligt de nadruk op de sectoren zorg en techniek.

In de technieksector is het Transitiehuis op het NewTechPark geopend, waar potentiële kandidaten advies en begeleiding krijgen richting banen in de bouw, installatie en elektrotechniek. Dit biedt een fysieke ontmoetingsplek voor opleiders en werkgevers. Het NewTechFestival in november 2023 trok maar liefst 700 bezoekers.

Voor de zorgsector speelt de Regiotafel Human Capital een centrale rol, met een uitvoeringsagenda voor Zorg en Welzijn. Evenementen rondom kennisdeling en een banenmarkt, waar 27 zorgwerkgevers ruim 200 deelnemers ontmoetten, hebben dit verder ondersteund. Daarnaast heeft Aventus haar onderwijsaanbod flexibeler gemaakt om zij-instromers sneller te begeleiden, en biedt Lucrato voorschakeltrajecten aan voor werkzoekenden met behoud van uitkering.

Samenwerkingsverbanden

"Het Strategisch Netwerk Apeldoorn is verder uitgegroeid tot een waardevolle "doe-groep". Dit netwerk van grote werkgevers, onderwijsinstellingen en culturele en maatschappelijke organisaties heeft zich in 2024 verder gepositioneerd rond de thema's profilering, energietransitie, human capital en veiligheid. De kracht van het netwerk ligt in de actieve bijdrage van de leden aan concrete initiatieven. Zo zijn er expertmeetings georganiseerd over netcongestie, hebben leden deelgenomen aan merkenworkshops om Apeldoorn als groene en royale stad verder te profileren, en is er samengewerkt aan een "Whole of Society"-benadering. Daarnaast heeft het netwerk een belangrijke rol gespeeld in de totstandkoming van de Economische Koers en de verbinding gelegd met de Strategische Board Regio Stedendriehoek. In 2025 gaan we samen met het Strategisch Netwerk Apeldoorn aan de slag met de uitvoeringsagenda.

Werklocaties

Het Programma Werklocaties is door de gemeenteraad vastgesteld. Dit programma is gericht op bestaande en nieuwe werklocaties. We zetten o.a. in op een integrale gebiedsaanpak om de bedrijventerreinen in Apeldoorn Zuid toekomstbestendig te maken. Thema's zoals energietransitie, vergroening en intensivering ruimtegebruik pakken we in samenhang op. Met de benoeming van Apeldoorn Zuid als ambassadeursterrein voor het Nationaal Groeifonds Programma Werklandschappen van de Toekomst is een eerste en belangrijke stap gezet in de gebiedsaanpak.

Ook op de andere terreinen zijn initiatieven verder gebracht. Op Apeldoorn Noord wordt gewerkt aan de realisatie van een smart energy hub. Op bedrijventerrein Stadhoudersmolen en bedrijvenpark Apeldoorn Noord is in 2024 cameratoezicht geïntroduceerd. Op de Ecofactorij zijn er nieuwe, vrij liggende fietspaden aangelegd langs de Energieweg en de IJsseldijk.

In de regio is in 2024 een nieuw Regionaal Programma Werklocaties (RPW) voorbereid. Het RPW 2025-2028 van de regio Stedendriehoek is het regionale afsprakenkader over de (door)ontwikkeling van bedrijventerreinen. De besluitvorming zal plaatsvinden in 2025.

In de binnenstad richten we ons op de transformatie van winkelgebieden en het creëren van compactere stadsstructuren. De eerste verplaatsingen van bedrijven zijn in gang gezet en we zetten stappen richting een aantrekkelijker en dynamischer stadscentrum..

Stimulering impactondernemen

We hebben in 2024 de groei van ondernemingen gestimuleerd die zowel economisch als maatschappelijk waarde creëren. Het platform Impact Oost werd gelanceerd om impactondernemers met elkaar in contact te brengen. Het Impact Festival bracht ondernemers samen en benadrukte het belang van duurzame ondernemingen. Daarnaast hebben we het aantal PSO-gecertificeerde bedrijven in Apeldoorn verhoogd van 13 naar 23, waarmee we de doelstelling van 10% ruimschoots hebben behaald.

Met deze resultaten leggen we de basis voor een duurzame en sterke economische groei in Apeldoorn, die bijdraagt aan brede welvaart en een positieve impact op de samenleving.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 Een aantrekkelijker stad voor inwoners, bezoekers en bedrijven	1.1.1 De evenementen die we ondersteunen dragen bij aan de royale en groene profilering van Apeldoorn.	✓	✓	✓	✓
	1.1.2 Het marktplein met de nieuwe Markthal is door verschillende activiteiten, voor en door inwoners en ondernemers, een levendig middelpunt van de stad.	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 Apeldoorn heeft een sterk groen en royaal profiel, erkent en uitgedragen door inwoners en het bedrijfsleven.	✓	✓	✓	✓
1.2 Een beter en innovatiever ondernemingsklimaat	1.2.1 In 2024 ondersteunen we minimaal tien samenwerkingen, projecten en activiteiten tussen bedrijven, inwoners, onderwijsinstellingen en overheid die bijdragen aan een duurzaam, digitaal en veilig Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	1.2.2 Via de inzet en samenwerking binnen de Tech- en Zorg1000 zijn er meer vacatures ingevuld in de techniek- en zorgsector.	✓	✓	✓	✗
	1.2.3 In samenwerking met de gemeente Deventer hebben we in 2024 een (regionale) MKB ondersteuningsinfrastructuur opgezet waarmee we mkb ondernemers ondersteunen in de transitie naar een duurzame, digitaal veilige of impactvolle onderneming.	✓	✓	✓	✓
	1.2.4 In 2024 hebben we met het Strategisch Netwerk Apeldoorn vorm en invulling gegeven aan oplossingen voor de uitdagingen op de arbeidsmarkt, verduurzaming en de profilering van Apeldoorn.	✓	✓	✓	✓
1.3 Onze werklocaties zijn de motor van brede welvaart	1.3.1 In 2024 starten we met een integrale aanpak om 2 bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken.	✓	✓	✓	✓
	1.3.2 Met het geactualiseerde Programma Werklocaties accommoderen we de economische ruimtevraag.	✓	✓	✓	✓
	1.3.3 In 2024 worden er in de binnenstad 75 gesprekken met eigenaren/of ondernemers gevoerd en zijn er tenminste 5 transformaties en 5 verplaatsingen in gang gezet.	✓	✓	✓	✗

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.4 Impactvolle groei	1.4.1 In 2024 stimuleren wij de groei van impactvolle ondernemingen.	✓	✓	✓	✓
	1.4.2 In 2024 hebben 12 mkb bedrijven deelgenomen aan het scale-up ontwikkelprogramma en 12 mkb bedrijven aan het start-up ontwikkelprogramma voor impact ondernemers	✓	✓	✗	✓
	1.4.3 In 2024 groeit het aantal lokale gunningen met 25% bij de inkoop van producten, werken en diensten.	✓	✓	✓	✓
	1.4.4 In 2024 is het aantal PSO-gecertificeerde bedrijven in Apeldoorn met 10% toegenomen	✓	✓	✓	✓
	1.4.5 In 2024 realiseren we een toename van 15% van de gerealiseerde opbrengst van de SROI-waarde (peildatum 31-12-2023)	✓	✓	✓	✓

Toelichting

1.2.2. De spanningsindicator van het UWV geeft een indicatie van de spanning tussen de openstaande vraag en het direct beschikbare aanbod op de arbeidsmarkt. Deze indicator toont wederom aan dat de arbeidsmarkt zeer krap is binnen de beroepsklassen technische beroepen en zorg en welzijn beroepen. Ondanks de situatie (de krappe arbeidsmarkt) hebben we stappen gemaakt op de Tech- en Zorg1000 ambitie. Zowel in de zorg- als de technieksector hebben we (werkgevers)partijen en bedrijven verbonden binnen de Regiotafel Human Capital Zorg & Welzijn, het Transitiehuis van NewTechPark en de arbeidsmarktregio Veluwe Stedendriehoek. In Q1 2025 informeren we de raad over de voortgang.

1.3.3. Het aantal gesprekken dat plaatsvindt en het aantal verplaatsingen dat in gang gezet wordt, worden behaald. In de tweede helft van 2024 hebben de eerste verplaatsingen en transformaties plaatsgevonden. Omdat dit vaak lange processen zijn, hebben we nog niet de volledige doelstelling gehaald.

1.4.2 Het start-up programma is eerder dit jaar gepauzeerd vanwege een gebrek aan interesse op dat moment. Organisatie en uitvoering van het programma wordt in 2025 door het Ondernemershuis Regio Stedendriehoek opgepakt.

2. Inclusieve samenleving: Iedereen doet mee!

Wat hebben we bereikt in 2024?

We zetten in 2024 vol in op het verlichten van armoede. We weten dat armoede een structureel en moeilijk op te lossen probleem is. Vanuit het Actieplan Armoede bieden we ondersteuning en regelingen aan, zodat inwoners kunnen blijven meedoen. Eerder hebben we de eindrapportage met de Raad gedeeld. De Armoede Aanpakkers hebben met de erop-af methode vanaf juni 2023 ruim 11.000 huishoudens via huis-aan-huisbezoeken bezocht en met veel inwoners een gesprek gevoerd. Het gebruik van diverse regelingen nam toe. Zo steeg het aantal stadspassen met gemiddeld 25% en de vergoeding van de compensatie van het eigen risico ziekteverzekering steeg met 30%.

Onze inwoners waarderen onze aanpak zoals blijkt uit het narratief onderzoek dat we in 2024 hebben laten doen om de impact van het Actieplan te duiden. De regelingen dragen actief bij aan verlichting van financiële stress en het vergroten van het vertrouwen in de overheid. Daarnaast blijkt ook uit de minima-effectrapportage van het NIBUD dat inwoners uit Apeldoorn kunnen rondkomen met de ondersteuning van landelijke toeslagen en dankzij de regelingen van de gemeente. Daarbij is het wel noodzakelijk dat inwoners alle regelingen aanvragen, goed met geld kunnen omgaan en beperkt te maken krijgen met persoonlijk onvermijdelijke kosten. Uit de gesprekken die onze Armoede Aanpakkers met inwoners in de wijken voeren, blijkt dat dit in de praktijk niet altijd lukt. Daarom blijven we de komende twee jaren inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede met een nieuw Actieplan Armoede. De inkomensgrens tot waar inwoners aanspraak op de regelingen kunnen maken, blijft in ieder geval de komende twee jaren tot 130% van het sociaal minimum.

Het aantal bijstandsuitkeringen (BUIG-uitkeringen) in Apeldoorn is in 2024 minder gestegen dan verwacht (+ 68, tegen + 140 verwacht). Ook financieel kwamen we gunstig uit want we hielden voor het eerst sinds jaren geld over op het Rijksbudget. Eind december verstrekten we 3612 bijstandsuitkeringen. We zien dat de inwoners die nu een bijstandsuitkering hebben, minder mogelijkheden hebben om aan het werk te gaan omdat zij een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Directe plaatsing op beschikbare vacatures kost Lucrato meer inspanning. We zien dat een belangrijk deel van de inwoners te maken heeft met diverse problematiek, waaronder gezondheidsproblemen. Dit wil niet zeggen dat inwoners niet kunnen participeren in de samenleving, bijvoorbeeld via Apeldoorn Werkt Mee, maar we moeten wel rekening houden met de belastbaarheid en het tempo dat zij aankunnen.

In 2024 waren we volop aan het werk met asielstatushouders en gezinsmigranten onder de Wet Inburgering. We begeleidten 774 inburgeraars onder de nieuwe Wet Inburgering (ingevoerd in 2022). Hiervan hebben 314 inburgeraars een bijstandsuitkering. Samen met Lucrato begeleidten we 124 statushouders naar parttime werk, fulltime werk of naar een opleiding.

Niet goed kunnen lezen, schrijven, rekenen en het onvoldoende beschikken over digitale vaardigheden, leiden tot sociale en economische uitsluiting. Juist deze vaardigheden helpen inwoners om deel te nemen aan de samenleving, te participeren of te gaan werken. Met de inzet van de Web-trajecten (Wet educatie en beroepsonderwijs) hebben we inwoners ondersteuning geboden om hun vaardigheden te verbeteren. In totaal volgden in 2024 427 inwoners van Apeldoorn een formele taal- en/of rekenopleiding in het kader van de Web. Dat zijn 178 inwoners meer dan in 2023. De stijging is onder andere te verklaren door een toename van Oekraïners aan de taalactiviteiten. De opleidingen worden afgesloten met een examen waarmee deelnemers een officieel erkend diploma halen.

Daarnaast zetten we de Web-middelen in om het non-formeel onderwijs mogelijk te maken. Dit onderwijs, waarbij deelnemers geen officieel erkend diploma kunnen behalen, richt zich op het competentiegericht leren en vindt plaats bij partners zoals bijvoorbeeld het Taalhuis of een welzijnsorganisatie. In totaal volgden in 2024 582 inwoners uit Apeldoorn een non-formele cursus, een activiteit basisvaardigheden of kregen zij ondersteuning van een taalmaatje. Dat zijn 66 inwoners meer dan in 2023.

In 2024 organiseerden we onze schuldhulpverlening nog meer dan voorheen in de nabijheid bij de inwoner. Dit deden we onder andere via de wijkteams op de Samen055 locaties en de inzet vanuit het Armoede Actieplan. Onze wijkconsulenten bestaanszekerheid, vroegsignaleerders Schuldhulpverlening en Armoede Aanpakkers benaderden de inwoners actief met de Erop-af-methode. Dit deden we zowel in het kader van preventie, vroege schuldenproblematiek als problematische schulden. Door meer achter de voordeur te komen en laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning te bieden in de wijken, krijgen we een steeds beter beeld van de behoeften van inwoners in bij financiële zorgen en bij (beginnende) schuldenproblematiek.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 Meer inwoners doen naar vermogen mee door werk, scholing of zijn anderszins maatschappelijk actief	2.1.1 In 2026 stroomt 80% van de inwoners die binnen 12 maanden bemiddelbaar zijn naar betaalde (deeltijd) arbeid, door of uit naar een duurzame betaalde (deeltijd) arbeidsmarktplaats (participatieladder trede 5 of 6 van de participatieladder).	✓	✓	✓	✓
	2.1.2 In 2026 heeft 90% van de inwoners die ontwikkelbaar zijn naar trede 3 t/m 6 van de participatieladder een plan van aanpak gericht op het zetten van stappen op het gebied van re-integratie, participatie, scholing en/of zorg.	✓	✓	✓	✓
	2.1.3 Na een intensief inburgeringstraject stromen in 2026 meer nieuwkomers duurzaam door naar werk of maatschappelijke activiteiten dan in 2022.	✓	✓	✓	✓
2.2 Meer inwoners komen uit met hun inkomsten	2.2.1 We verminderen armoede en vergroten bestaanszekerheid voor een grotere groep inwoners (20.000) door hen te compenseren voor hoge (energie)kosten, door schulden te beperken en de regelingen voor mensen met een laag inkomen uit te breiden.	✓	✗	✓	✓
	2.2.2 60% van de aanvragers die een beroep doen op de Participatiewet krijgen uiterlijk 2 dagen na het eerste gesprek, dat gaat over het vaststellen van het recht op een uitkering, uitsluitstel over het toekennen van de uitkering.	✓	✓	✓	✓
	2.2.3 Wij stimuleren de maatschappelijke deelname van inwoners met een laag inkomen door uitbreiding van de bestedingsmogelijkheden van de Stadspas. We houden eind 2024 een klanttevredenheidsonderzoek onder de gebruikers.	✓	✓	✗	✓
	2.2.4 We zorgen via onze armoedeaanpakkers uit het Actieplan Armoede dat inwoners toegang krijgen tot de regelingen waar zij recht op hebben. Dit doen wij onder andere via Berekenuwrecht	✓	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.3 Minder inwoners hebben problematische schulden, hen bieden we ondersteuning aan om weer regie te krijgen op hun financiële zelfredzaamheid.	2.3.1 In 2024 is onze vroegsignalering zo effectief dat we minimaal 95% van de gemelde inwoners een advies hebben gegeven waarmee de (financiële) problemen opgelost worden.	✓	✓	✓	✓
	2.3.2 In 2026 is het percentage jeugdigen (< 27 jaar) in de schuldhelpverlening gedaald ten opzichte van 2022 (uitgedrukt als percentage van alle Apeldoorners).	✓	✓	✓	✓
	2.3.3 In 2026 zijn inwoners met problematische schulden dusdanig geholpen dat ze tenminste 3 jaar na afloop van een schuldhelpverleningstraject vrij van grote financiële zorgen zijn.	✓	✓	✓	✓
2.4 De samenwerking met onze partners in de regionale arbeidsmarkt versterkt de arbeidsmarkt in Apeldoorn.	2.4.1 In 2024 wordt de regionale dienstverlening aan werkgevers en werknemers verbeterd, onder andere met het oprichten van een Regionaal Werkcentrum op arbeidsmarktniveau. Daarnaast versterken we de verbinding met de Regio Stedendriehoek.	✓	✓	✓	✓
2.5 Meer inwoners hebben voldoende basisvaardigheden om deel te kunnen nemen aan de samenleving.	2.5.1 In 2026 is het percentage inwoners dat deelneemt aan een formeel educatieprogramma (Wet educatie beroepsonderwijs) of aan een non-formeel taalaanbod, gestegen ten opzichte van 2022 met minimaal 25%.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

2.2.1. We hielden budget over op het minimabeleid en het Actieplan Armoede. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de financiële paragraaf 6.3 "Inkomensregelingen" van dit programma.

2.2.3. We hebben het aantal deelnemers waar de Stadspas gebruikt kan worden met 26 uitgebreid naar in totaal 301 deelnemers. Het klanttevredenheidsonderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2025 uitgevoerd.

Effectindicatoren

Via deze [link](#) komt u op het dashboard van de indicatoren inclusief toelichting van programma 3 bekijken via apeldoorn.incijfers.nl. U kunt via deze link doorklikken naar de indicatoren van de twee Brede Welvaarts onderdelen van programma 3 Economie en inkomen.

Via onderstaande links kunt u de dashboards in pdf-formaat bekijken.

- [Economisch kapitaal](#)
- [Consumptie en inkomen](#)

Lessons learned

Actieplan Armoede

Uit de minima-effect rapportage van het Nibud blijkt dat ieder huishouden in Apeldoorn kan rondkomen. Echter, dit is gebaseerd op een drietal voorwaarden. De inwoner moet:

- zeer goed met geld kunnen omgaan;
- alle inkomensondersteuning aanvragen waar men recht op heeft;
- niet of zeer beperkt te maken hebben met persoonlijk onvermijdbare uitgaven.

We weten uit de praktijk dat niet iedere inwoner goed met geld om kan gaan, dat niet alle regelingen worden aangevraagd en dat er vaak onvermijdbare uitgaven zijn. Om deze reden blijven we investeren in de Armoede Aanpakkers die van deur tot deur inwoners bezoeken en helpen, heel persoonlijk en op de persoon afgestemd, om direct zaken op te lossen en goed door te verwijzen.

Bemiddeling naar werk

We zien de uitdaging in het werkfit maken van inwoners door werken en leren nog meer gepaard te laten gaan. Het is belangrijk om nog nadrukkelijker te investeren in het methodisch handelen, een goede inschatting te maken van de mogelijkheden van de inwoner en een optimale samenwerking met Lucrato en werkgevers.

Inburgering

De begeleiding en ondersteuning van de divers samengestelde groep inburgeraars vragen veel inspanningen van de uitvoering en ketenpartners. De samenwerking is een belangrijke basis om de inburgering en het duale deel gericht op participatie te realiseren. We zien de resultaten en ervaren draagvlak onder de uitvoerders en betrokkenen.

WEB

Om vanuit de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) inwoners te bereiken die kampen met taalachterstanden of lage digitale vaardigheden, is een doorlopende inspanning en samenwerking vereist. In 2024 hebben de gerichte inspanningen om organisaties bijeen te brengen geleid tot het bereiken van meer inwoners dan in 2022 en 2023. Wat werkt is dat organisaties steeds beter aansluiting krijgen bij de vindplaatsen waar inwoners komen. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met welzijnsorganisaties, werkgevers, onderwijs en Voor- en Vroegschoolse educatie organisaties. We blijven deze samenwerking stimuleren en uitbreiden.

Schuldhelpverlening

In 2025 blijven we onze aandacht richten op inwoners met een financiële hulpvraag, en gaan we tegelijkertijd in kaart brengen waar wij als gemeente met ons hulpaanbod nog niet zijn. We stellen inwoners de vraag hoe wij hen in een eerder stadium hadden kunnen bereiken en dat geeft ons inzicht in de informatie- en ondersteuningsbehoeften van inwoners. Hiermee zetten we verder in op preventie: we zorgen dat we er aan de voorkant zijn, op de juiste plek en met het passende hulpaanbod. Daarbij sluiten we aan op de verschillende behoeften, levensfasen en leefstijlen van onze inwoners.

Naast de uitbreiding van onze dienstverlening op het preventieve vlak, gaan we ook aan de slag met verdere ondersteuning gedurende én na afloop van schuldhelpverleningstrajecten. Door begeleiding en nazorg te bieden, helpen we inwoners hun financiële vaardigheden te versterken en werken we aan duurzame uitstroom van deze schuldhelpverleningstrajecten. Daarbij versterken we ook de samenwerking met vrijwilligersorganisaties die goede ondersteuning en nazorg bieden in het voorliggende veld.

Economie

De economische en ruimtelijke ontwikkelingen worden steeds complexer. Een belangrijke les is dat focus en prioritering cruciaal blijven om onze middelen effectief in te zetten. In 2024 hebben we deze inzichten meegenomen bij het vaststellen van de Economische Koers en het Programma Werklocaties, die de basis vormen voor toekomstige ontwikkelingen en waarvan de uitvoering in 2025 start. De doorontwikkeling van ons economisch beleid en de samenwerking met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties vragen meer tijd en afstemming dan verwacht. We merken dat projecten vaak langer duren door een gebrek aan organiserend vermogen bij betrokken partijen. Daardoor is niet de volledige financiële ruimte benut. Met het oog op 2025 zetten we in op een uitvoeringsagenda dat ruimte biedt voor flexibiliteit en het vermogen om in te spelen op economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat we bewust kiezen voor een langere doorlooptijd van projecten, terwijl we tegelijkertijd de samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen versterken door te investeren in hun organisatiegraad. In 2025 gaan we samen met ondernemerscollectieven verkennen op welke wijze we de organisatiegraad kunnen verhogen.

Risico's

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
244	Het definitieve Rijksbudget BUIG is lager dan waar we in de begroting rekening mee houden of de uitgaven zijn hoger dan begroot, waardoor we meer dan nu begroot niet met deze Rijksmiddelen uitkomen.	50%	€ 1.000.000	€ 1.000.000	S	★	
Risicogebeurtenis: Ieder begrotingsjaar kennen we bij het opstellen van de begroting het definitieve Rijksbudget voor de BUIG nog niet. Het definitieve budget wordt pas in het najaar van het lopende begrotingsjaar bekend gemaakt door het Rijk. Bij het opstellen van de begroting maken we gebruik van het op dat moment bekende Rijksbudget, het zogeheten nader voorlopig Rijksbudget BUIG. In de Meerjarenbegroting hebben we voor 2025-2028 als dekking voor de kosten van de bijstandsuitkeringen (BUIG) het nader voorlopig Rijksbudget BUIG opgenomen (publicatie mei 2024). Dit budget is echter nog onderhevig aan wijzigingen onder andere als gevolg van de landelijke volumeontwikkeling in 2024 of wijzigingen in het Rijksbeleid die financiële consequenties hebben. Vanwege deze onzekerheid lopen we het risico dat het Rijksbudget lager uitkomt dan waarmee we in de begroting rekening houden. Voor de verwachte kosten van de bijstandsuitkeringen hanteren we in beginsel de volumeontwikkeling zoals die door het CPB in de Meicirculaire 2024 is gepubliceerd. Het CPB gaat voor 2025 uit van een volumestijging. Deze voorspelde volumeontwikkeling is onzeker en kan in de realisatie anders (voordeliger maar ook nadeliger) uitvallen dan waar we nu in de Meerjarenbegroting rekening mee houden. Aangezien zowel de geraamde lasten als baten onzeker zijn bestaat het risico dat we met het definitieve Rijksbudget minder dan nu geraamd de kosten van de verstrekte bijstandsuitkeringen kunnen dekken. <u>Beheersmaatregelen</u> * We gebruiken, zowel ambtelijk als bestuurlijk, onze lobby kanalen (VNG, G40, Divosa) om aanpassingen in de Participatiewet voor elkaar te krijgen en daar hoort ook een passende financiering door het Rijk bij. * Samen met partners in onze gemeente begeleiden we via het Programma "Apeldoorn Werkt Mee" inwoners naar participatie, waarbij we ook bekijken of inwoners een volgende stap kunnen maken naar werk. We bereiken daarmee dat de stappen die inwoners zetten in hun participatie- of re-integratietraject beter op elkaar aansluiten. * We werken samen met onze partners in de arbeidsmarktregio in het RWC Veluwe Stedendriehoek. Het RWC stelt een regionale meerjaren agenda op, waarin concrete acties staan die bijdragen aan het naar werk of scholing begeleiden van inwoners. * Lucrato biedt dienstverlening aan werkzoekenden vanuit de Participatiewet. Zij heeft de opdracht inwoners zo goed als mogelijk naar werk te begeleiden op bestaande vacatures en in de kansrijke sectoren. De arbeidsmarkt is krap en dat biedt kansen voor werkzoekenden. Inwoners die desondanks nu toch nog werkloos zijn hebben vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt of kunnen geheel niet meer naar werk worden begeleid. Als inwoners een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben, is meer begeleiding en ontwikkeling nodig. Lucrato heeft de samenwerking met de werkgevers en het onderwijs versterkt, waarmee een kwalificatie en het re-integratie traject gekoppeld worden aan een baangarantie.							
1881	Grondbedrijf bedrijventerreinen	72%	€ 19.700.000	€ 14.184.000	I	★	
Risicogebeurtenis: Kostenstijgingen, verkopen onder vastgestelde grondprijs, vertragingen in verkoopproces, scope aanpassingen om gebied te kunnen verkopen. Er moet meer natuur worden gecompenseerd dan voorzien. Hierdoor stijgen de kosten van bijvoorbeeld grondverwerving. Door planuitwerking en/of planwijzigingen kunnen ramingen moeten worden bijgesteld. De werkelijke kosten vallen hoger uit dan voorzien doordat het onderzoeksgebied bijvoorbeeld niet de verontreiniging of de archeologische vondst beslaat. Het programma moet worden bijgesteld. <u>Beheersmaatregelen</u> * Projectorganisatie conform het Apeldoorns Projectmatig Werken zodat een continue stroom van informatie ontstaat, waarop geacteerd kan worden. * Continue aandacht voor de relatie tussen ruimtelijke plannen en grondexploitatie.							

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
1941	<u>Onze bijdrage in het financiële resultaat van Lucrato is hoger dan waar wij in onze begroting rekening mee houden</u>	30%	€ 1.000.000	€ 600.000	S	★	
We zijn volgens de Gemeenschappelijke Regeling verplicht om te zorgen dat Lucrato aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Dat betekent dat bij tekorten de deelnemende gemeenten bijdragen in het tekort van Lucrato. Vanaf 2025 is er in onze begroting geen bedrag voor de bijdrage opgenomen. Lucrato heeft in de begroting 2025 een bijdrage van Apeldoorn opgenomen van €1,0 miljoen. De ervaring leert echter dat het daadwerkelijke tekort van Lucrato en daarmee onze bijdrage lager uitvallen dan begroot. Dit maakt het moeilijk inschatten wat onze werkelijke bijdrage in het tekort zal zijn, en hiervoor nemen we dit risico op. <u>Beheersmaatregelen</u> * Maandelijks spreken we zowel ambtelijk als bestuurlijk over de voortgang van het bedrijfsresultaat van Lucrato. Wethouder Biharie van Apeldoorn is voorzitter van het bestuur van Lucrato. * Lucrato probeert minimaal de bedrijfsvoering volgens begroting te laten verlopen. Zij zal kosten besparen en extra inkomsten genereren waar mogelijk.							
Totaal				€ 15.784.000			

* Als het risico structureel is, wordt het financieel gevolg verdubbeld (zie toelichting opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', onderdeel Risico's; Risico's Algemene Dienst)

* I/S : Incidenteel / Structureel

Verbonden partijen

Leisurelands (RGV)

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Samenwerking
Betrokken partijen	De (31) deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Laagdrempeligheid van de recreatieve voorzieningen
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarverslag 2023
Link naar kaderstelling	n.v.t.

Prestatie afspraken

Risico's

De kans is klein dat er bij ontbinding van de BV verplichtingen zijn die we nu niet kennen.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie	n.v.t
Aandelenbelang	16,23%

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ -2,22 mln (nadelig, na belastingen)	€3.841 mln na belastingen	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 77,43 mln	€81,273 miljoen	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 15,02 mln	€16,6 mln	n.n.b.

Werkleerbedrijf Lucrato

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Lucrato bedient drie doelgroepen. Ten eerste is zij werkgever voor inwoners met een indicatie Wsw. In dit kader begeleidt Lucrato mensen naar een werkplek, zoveel mogelijk bij een reguliere werkgever. Daarnaast is Lucrato ook werkgever voor inwoners die in het kader van Beschut Werk een werkplek nodig hebben. De derde groep inwoners die Lucrato bedient, zijn inwoners die naar verwachting vanuit de Participatiewet binnen een jaar aan het werk kunnen gaan.
Betrokken partijen	De Gemeenschappelijke Regeling Lucrato is een verbonden partij tussen de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Voorzitter van het bestuur
Portefeuillehouder(s)	S. Biharie
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	Gemeenschappelijke Regeling Lucrato

Prestatie afspraken

Jaarlijks worden door het college prestatieafspraken met het bestuur van Lucrato overeengekomen. Lucrato legt verantwoording af over de Prestatieafspraken 2024 in het voorjaar van 2025. Voor het jaar 2025 stellen we opnieuw prestatieafspraken vast met Lucrato en deze zenden we ter kennisneming aan de Raad.

Risico's

Sinds 2020 heeft Lucrato tekorten begroot op het bedrijfsresultaat welke zij niet meer uit eigen middelen kan dekken. Lucrato heeft in de begroting 2025-2028 een aanvullende bijdrage van Apeldoorn opgenomen van € 1,0 miljoen. Vanaf 2025 is in onze begroting geen bijdrage opgenomen, maar hebben we hier in de paragraaf weerstandsvermogen een risico voor opgenomen. Gelukkig hebben we de afgelopen jaren gezien dat de daadwerkelijke bijdrage van de gemeente in het exploitatietekort lager was dan begroot.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 heeft college, samen met de colleges van Heerde en Epe en het bestuur van Lucrato, een evaluatie naar het Koersdocument Door naar Werk door het bureau Berenschot laten uitvoeren. Dit Koersdocument lag ten grondslag aan de o.a. de vorming van Lucrato. De vier partijen gaan in 2025 de aanbevelingen uitwerken.

Naar verwachting treedt de Wet Participatiewet in Balans per 1 januari 2026 in werking. Lucrato wordt betrokken bij de uitwerking van deze wetwijziging zodat zij de dienstverlening aan inwoners hierop aanpast. Lucrato wordt ook betrokken bij de uitwerking van een andere wetwijziging: Van School naar Duurzaam Werk. Ook voor deze wet geldt als beoogde invoerdatum 1 januari 2026.

In 2025 stellen we samen met Lucrato en de gemeenten Epe en Heerde een plan op dat als onderbouwing dient voor de extra Impulsmiddelen die het Rijk beschikbaar stelt voor Sociaal Ontwikkelbedrijven (i.c. Lucrato).

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 23.479.000 (verwacht)

Aandelenbelang Voorzitter van het bestuur

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	- € 66.000	€ 267.000	€ 820.000 (verwacht)
Eigen vermogen	€ 3.113.000	€ 3.034.000	€ 2.708.000 (verwacht)
Vreemd vermogen	€ 3.960.000	€ 5.041.000	€ 3.210.000 (verwacht)

Centrum voor Veiligheid en Digitalisering

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Het Centrum voor Veiligheid en Digitalisering stimuleert innovatie bij Apeldoornse bedrijven en zorgt voor een Leven Lang Ontwikkeling voor medewerkers.
Betrokken partijen	Hogeschool Saxion, Universiteit Twente, Politieacademie, gemeente Apeldoorn en vanaf september 2022 ook het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en ROC Aventus
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Voorzitter RvT
Portefeuillehouder(s)	A.J.M. Heerts
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

Risico's

Risico's komen voort uit het doel van dit project. Het hoofddoel is om samen met de kennisinstellingen en het Apeldoornse bedrijfsleven te werken aan een gezond en aantrekkelijk kennis-ecosysteem in Apeldoorn en daarmee de grote vraag naar kennisspecialisten op de arbeidsmarkt op te lossen. Het risico is dat de doelstellingen niet- of onvoldoende gehaald worden aangezien er geen verplichtingen aan deze samenwerking zijn verbonden.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 zijn de statuten gewijzigd van het CVD. Waar voorheen de gemeente in de persoon van de burgemeester zitting nam in de raad van toezicht, is nu gekozen voor een bestuursmodel waarbij de initiatiefnemers zitting nemen in een bestuur. Feitelijk is de rol van de directeur bestuurder aangepast in een model waarbij het bestuur door de initiatiefnemers worden bemenst (dat zijn de kennisinstellingen) en de directeur uitvoering geeft aan het programma. Er is geen raad van toezicht meer, maar een convenantpartner overleg waarin ook de gemeente deelneemt.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang Voorzitter RvT

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	0	0	n.n.b.
Eigen vermogen	0	0	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1,55 mln	€ 3,0 mln	n.n.b.

Financiën

Financieel overzicht 2024

bedragen x € 1.000,-

Taakvelden	Begroting			Realisatie			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 3 Economie en inkomen									
Consumptie en inkomen									
6.3 Inkomensregelingen	92.794	63.314	-29.480	93.192	68.402	-24.790	398	5.088	4.690
6.4 WSW en beschut werk	23.497	0	-23.497	22.704	0	-22.704	-793	0	793
6.5 Arbeidsparticipatie	8.388	30	-8.358	9.129	912	-8.217	741	882	141
<i>Subtotaal</i>	124.679	63.344	-61.335	125.025	69.314	-55.711	346	5.970	5.624
Economisch kapitaal									
3.1 Economische ontwikkeling	4.462	0	-4.462	3.679	84	-3.595	-783	84	867
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	16.595	16.595	0	7.832	7.314	-518	-8.763	-9.281	-518
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	889	495	-394	712	385	-327	-177	-110	67
3.4 Economische promotie	2.787	0	-2.787	2.792	22	-2.770	5	22	17
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.602	0	-2.602	2.183	1.091	-1.092	-419	1.091	1.510
<i>Subtotaal</i>	27.335	17.090	-10.245	17.198	8.896	-8.302	-10.137	-8.194	1.943
Saldo van baten en lasten voor bestemming	152.014	80.434	-71.580	142.223	78.210	-64.013	-9.791	-2.224	7.567
0.10 Mutaties reserves									
Economisch kapitaal	2.000	1.487	-513	3.727	1.029	-2.698	1.727	-458	-2.185
Consumptie en inkomen	0	2.463	2.463	706	2.463	1.757	706	0	-706
<i>Subtotaal</i>	2.000	3.950	1.950	4.433	3.492	-941	2.433	-458	-2.891
Saldo van baten en lasten na bestemming	154.014	84.384	-69.630	146.656	81.702	-64.954	-7.358	-2.682	4.676

3.1 Economische ontwikkeling

Pitch

Er is op het totaal van het taakveld Economische Ontwikkeling een voordeel van € 867.000.

De kosten voor ontwikkeling Hoger onderwijs zijn lager dan geraamd. Ook zijn voor een tweetal incidentele posten namelijk: transformatie binnenstad en de pilot verbetering MKB Dienstverlening, in 2024 geen uitgaven geweest. Verder worden de uitvoeringsbudgetten economie niet volledig benut. Tegenover de lagere kosten staan voor een bedrag van € 678.000 nadelen door een afwijking op de mutaties met reserves (taakveld 0.10).

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Hoger onderwijs	Voordeel	378	I
Uitvoeringsbudgetten economie	Voordeel	187	I
Transformatie binnenstad	Voordeel	150	I
Pilot MKB dienstverlening	Voordeel	150	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	82	I
Totaal lasten	Voordeel	783	

Detail

Hoger onderwijs

De kosten voor hoger onderwijs waren € 378.000 lager dan begroot. De initiatiefnemers van het Centrum voor Sport en Bewegen hebben aangegeven dat hun plannen niet in de oorspronkelijke vorm zullen worden gerealiseerd. De gemeenteraad wordt nog verder geïnformeerd. Verder zijn er verkennende gesprekken over de invulling van het Lerend District geweest, maar het beschikbare budget daarvoor wordt voor een groot deel doorgeschoven naar 2025. Tegenover de lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de reserve hoger onderwijs.

Uitvoeringsbudgetten economie

De beschikbare uitvoeringsbudgetten economie zijn niet volledig benut. Een verlaging van de budgetten is als ombuiging in de MPB 2025-2028 opgenomen.

Transformatie binnenstad

Voor de uitvoering van het actieplan heeft de gemeenteraad voor 2024 en 2025 twee keer € 150.000 beschikbaar gesteld. In 2024 zijn er nog geen uitgaven geweest. De subsidieregeling die ondernemers ondersteunt voor verplaatsing of transformeren van panden is in 2024 voorbereid en wordt begin 2025 opengesteld voor aanvragen. We hanteren dan een totaal plafond van € 300.000.

Wij stellen voor het budget als overlopend project in 2025 opnieuw beschikbaar te stellen.

Pilot MKB dienstverlening

Voor de pilot van het regionale project MKB Dienstverlening hebben wij een bijdrage toegezegd van € 150.000 in en vanaf 2024. In 2024 hebben we de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd, waardoor de uitvoering in 2025 plaats vindt. Vanwege het rechtmatigheidsvraagstuk (aanbesteden of subsidie) is de opdrachtverlening en uitvoering vertraagd. Dit heeft pas eind 2024 plaatsgevonden. In 2025 maken we een inhaalslag. Wij stellen voor het budget als overlopend project in 2025 opnieuw beschikbaar te stellen.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Pitch

Voor alle bouwgronden in exploitatie (taakveld 3.2 en 8.2) is een positief resultaat van € 4,0 miljoen aan de orde. Op dit taakveld voor Bedrijfsterreinen is een nadelig resultaat van € 0,5 miljoen. Een toelichting kunt u in onderstaande detail toelichting lezen en uitgebreid in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2025.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
mutaties Grondbedrijf taakveld 3.2 (kasstroom, winstnemingen, verliesvoorzieningen)	Voordeel	8.763	I
Totaal lasten	Voordeel	8.763	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
mutaties Grondbedrijf taakveld 3.2 (kasstroom, winstnemingen, verliesvoorzieningen)	Nadeel	9.281	I
Totaal baten	Nadeel	9.281	

Detail

Zoals gebruikelijk binnen het grondbedrijf zijn de voornaamste verschillen meestal gelegen in verschuivingen van de verwachte kasstroom tussen de boekjaren. Dit in combinatie met mutaties in de verliesvoorzieningen voor verwachte kosten en opbrengsten 2024 en later, en het te nemen resultaat op winstgevendende grondexploitaties.

Er kan voor € 800.000 aan winst worden genomen, terwijl er voor € 1,35 miljoen extra moet worden gestort in de verliesvoorziening.

De winstneming heeft voor een groot deel betrekking op Ecofactorij I, waar alle opbrengsten inmiddels zijn gerealiseerd.

Ecofactorij II kent een nadeel van een extra storting van € 2,0 miljoen in de aanwezige verliesvoorziening. Dit heeft betrekking op hoger geraamde verwervingskosten op basis van in 2024 uitgevoerde taxaties, een negatieve aanpassing van het aantal m2 uitgeefbaar vanwege onder andere een inpassing in plaats van ontwikkeling van een bestaande locatie en het toepassen van een meerjarige opbrengststijging van 1%.

Daarnaast zijn er diverse kleinere oorzaken (renteverlaging, kostenverschuivingen) aanwezig.

In de turap en rapportage Grote Verschillen zijn de meeste van deze in 2024 opgetreden ontwikkelingen reeds gemeld.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Pitch

Op het taakveld zijn er geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

3.4 Economische promotie

Pitch

Op het taakveld zijn geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Pitch

Op het totaal van het programma is er per saldo een voordeel van € 1,5 miljoen. Het voordeel is vooral ontstaan in het budget voor programma Veluwe. Het overschot blijft via de reserve overlopende projecten beschikbaar voor de uitvoering van projecten in 2025 en 2026.

Lasten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
Programma Veluwe	Voordeel	376 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	44 I
Totaal lasten	Voordeel	420

Baten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
Programma Veluwe	Voordeel	1.091 I
Totaal baten	Voordeel	1.091

Detail

Programma Veluwe

Voor de uitvoering van het Actieplan Veluwe in de periode 2023-2026 heeft de gemeenteraad in totaal € 5,7 miljoen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Op het budget van de uitgaven in de jaarschijf 2024 is er een voordeel van € 376.000. Dat heeft te maken met een verschuiving van een deel van de uitvoering van projecten naar volgend jaar. Voor de uitvoering van de meeste projecten zijn we afhankelijk van de samenwerkende (regionale) organisaties, daar is meer voorbereidingstijd mee gemoeid dan we hadden bedacht.

De subsidiebijdragen van provincie en bijdragen van andere regionale overheden die we voor de projecten ontvangen hebben we niet in de begroting verwerkt. Tegenover de voorschotten die we dit jaar ontvingen van totaal € 1,1 miljoen staan kosten die we dit en volgend jaar maken.

Het overschot van totaal € 1,5 miljoen blijft via de reserve overlopende projecten beschikbaar voor de uitvoering van projecten zoals Brongebied de Grote Wetering, Bestemmingsmanagement, Vitale Vakantieparken en uitvoering van de ontwikkelstrategie GEUS in 2025 en 2026.

6.3 Inkomensregelingen

Pitch

Op het taakveld Inkomensregelingen realiseerden we per saldo een voordeel van € 4,7 miljoen. Op de BUIG per saldo een voordeel van € 1 miljoen, doordat de Rijksbijdrage hoger was dan we aan uitkeringen hebben uitgegeven. Op het Sociaal Vangnet gaven we per saldo € 3,3 miljoen minder uit, hiervan stellen we voor om € 700.000 via de ROP mee te nemen naar 2025. Van het saldo op het Sociaal Vangnet had € 2,2 miljoen betrekking op het armoede actieplan.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
BUIG	Nadeel	3.960	I
Sociaal Vangnet: armoede actieplan	Voordeel	2.200	I
Sociaal Vangnet: eenmalig rijksbudget	Voordeel	420	I
Sociaal Vangnet: energietoeslag	Voordeel	300	I
Sociaal Vangnet: reguliere bijzondere bijstand	Voordeel	150	I
Sociaal Vangnet: alleenverdienersproblematiek	Voordeel	145	I
Inwonerinitiatieven	Voordeel	107	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	240	I
Totaal lasten	Nadeel	398	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
BUIG	Voordeel	4.845	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	243	I
Totaal baten	Voordeel	5.088	

Detail

BUIG

We zijn het jaar 2024 geëindigd met een voordeel van € 1 miljoen t.o.v. het rijksbudget. Ten opzichte van onze begroting realiseren we een voordeel van € 900.000. Dit is zo'n € 400.000 voordeliger dan we eerder hebben gemeld. Dat we alsnog hoger afwijken heeft te maken met de prognose die we hanteerden voor de uitkeringen van inwoners in een inrichting; bij het jaarwerk kwam naar voren dat de loonheffing die op deze groep inwoners van toepassing is voordeliger uitkwam dan waar wij in de prognose het hele jaar mee rekening hielden. Voor de prognoses 2025 hebben we dit aangepast zodat we ook op dit onderdeel beter in staat zijn de prognose goed in te schatten.

We hadden al eerder geconstateerd dat we door het Rijk ruimschoots meer gecompenseerd zijn voor de loon- en prijsontwikkeling dan waar wij rekening mee hielden. Qua lasten gaven we € 3,9 miljoen meer uit dan begroot (door hogere prijs- en loonontwikkeling) en qua baten ontvingen we € 4,8 miljoen meer rijksbudget dan we hadden begroot; per saldo dus een voordeel van € 1 miljoen.

Sociaal Vangnet

In het Sociaal Vangnet komen diverse regelingen samen, op deze onderdelen tezamen gaven we per saldo € 3,3 miljoen minder uit dan begroot. Van dit voordeel stellen we voor om € 220.000 via de reserve overlopende posten mee te nemen naar 2025.

1. Armoede actieplan € 2,2 miljoen voordeel

Het resterende saldo van € 1,37 miljoen uit 2023 namen we mee naar 2024, in de verwachting dat door de actie van de armoede-aanpakkers, communicatiecampagnes en het gebruik van de tool "Bereken uw recht" het gebruik in 2024 toeneemt. Totaal hadden we in 2024 € 4,9 miljoen beschikbaar. We zagen een groter beroep op de regelingen, maar hadden daarvoor niet het gehele budget nodig. We hielden in 2024 € 2,2 miljoen over. Dit valt grotendeels vrij bij de jaarrekening, maar voor een deel hiervan (€ 220.000) doen we een beroep op de Reserve Overlopende Posten om beschikbaar te houden in 2025. Dit in verband met kosten van een aantal ingezette acties (bijv. de winterkledingcheque) waarvoor de kosten doorlopen in 2025. Hier is in 2025 geen budget meer voor.

2. Eenmalig rijksbudget € 420.000 voordeel

Het Rijk heeft gemeenten een eenmalige compensatie toegekend ter dekking van verwachte hogere lasten op bijzondere bijstand en vroegsignalering. Op het gebied van vroegsignalering schulden hebben we extra capaciteit ingezet in verband met pilots voor uitbreiding van het aantal organisaties die achterstanden melden aan de gemeente. Onder meer de pilots CAK en de belastingdienst lopen door in 2025. Om hier budget voor te hebben stellen we bij deze jaarrekening voor om het restant budget via de reserve overlopende posten mee te nemen naar 2025.

3. Energietoeslag € 300.000 voordeel

We deden in 2023 geen beroep op het bedrag van € 1 miljoen dat uit de algemene reserve voor de energietoeslag beschikbaar was gesteld. Dit bedrag hielden we beschikbaar voor 2024. Inwoners hadden de mogelijkheid om tot 1 juli 2024 nog een aanvraag voor de energietoeslag 2023 in te dienen, en daar is gebruik van gemaakt. We gaven dit jaar € 700.000 uit aan de energietoeslag. Het restant valt vrij bij de jaarrekening.

4. Regelingen (wettelijke) bb € 150.000 voordeel

We zijn bij de verstrekking van wettelijke regelingen bijzondere bijstand nagenoeg binnen de begroting gebleven. Het betreffen hier grotendeels open einde regelingen waarbij de hoogte van de bestedingen afhangt van het beroep dat inwoners op deze regelingen doen.

5. Alleenverdienersproblematiek € 145.000 voordeel

Doordat een samenloop van fiscaliteit, sociale zekerheid en toeslagen voor een groep huishoudens nadelig uitpakt, lopen deze inwoners toeslagen mis. Dit geldt voor huishoudens waarbij een van de partners een loondervingsuitkering heeft en de andere partner geen of weinig inkomen heeft, als gevolg hiervan hebben zij een netto inkomen onder het bestaansminimum. Gemeenten moeten deze inwoners compenseren. Hiervoor ontvangen we van het Rijk een voorschot. Aangezien de kosten ook doorlopen in 2025 komen we in deze jaarrekening met een voorstel om het restant budget via de Reserve overlopende posten mee te nemen naar 2025.

Inwonerinitiatieven

In het afgelopen jaar is het aantal inwonerinitiatieven gericht op het sociaal vangnet achter gebleven bij het beschikbare budget. En vaak zien we initiatieven die op de taak burgerparticipatie verantwoord worden en tegelijk bijdragen aan de doelstellingen sociaal vangnet.

6.4 WSW en beschut werk

Pitch

Op het taakveld Wsw en beschut werk (Wet sociale werkvoorziening en beschut werk) realiseerden we per saldo een voordeel van € 793.000. We hoefden niet bij te dragen in het financieel resultaat van Lucrato, terwijl wij hier wel een bedrag (€ 722.000) voor hadden begroot.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag I/S	
Bijdrage in resultaat Lucrato	Voordeel	722 I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	71 I
Totaal lasten	Voordeel	793

Detail

Bijdrage in resultaat Lucrato

Lucrato verwacht een voordelig rekeningresultaat 2024 van ruim € 1 miljoen, dit is een beter rekeningresultaat dan Lucrato had begroot (nadeel € 1 miljoen). Dit is voornamelijk het gevolg van een voordelig Wsw subsidieresultaat. Voor de deelnemende gemeenten betekent dit dat ze geen bijdrage in het resultaat van Lucrato hoeven te doen. We besteden daardoor het bedrag dat wij hiervoor in onze begroting opnamen a € 700.000 niet.

6.5 Arbeidsparticipatie

Pitch

Op dit taakveld realiseren we per saldo (lasten +/- baten) geen resultaat.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek	Nadeel	566	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	175	I
Totaal lasten	Nadeel	741	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek	Voordeel	578	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	304	I
Totaal baten	Voordeel	882	

Detail

Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek

Voor de regionale arbeidsmarkt (Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek) heeft de gemeente Apeldoorn een centrumfunctie. De regionale arbeidsmarkt wordt vanuit verschillende bronnen gefinancierd. De middelen die bestemd zijn voor de regionale arbeidsmarkt worden apart gezet in administratie van de gemeente Apeldoorn (overlopende posten). Het merendeel van de kosten die gemaakt worden voor Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek worden gedekt uit decentralisatie uitkeringen en lopen daarmee neutraal door de administratie. Daarnaast worden enkele specifieke taken separaat vergoed waar 1-op-1 lasten tegenover staan. Per saldo dus ook neutraal voor de gemeente Apeldoorn.

0.10 Mutaties reserves Economisch kapitaal

Pitch

Tegenover het nadeel door de lagere onttrekking aan de reserve hoger onderwijs staan voordelen op de uitvoering van de geplande activiteiten. Verder zijn er nadelen door een toevoeging en een lagere onttrekking aan de reserve overlopende projecten.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve overlopende projecten	Nadeel	1.727	I
Totaal lasten	Nadeel	1.727	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve Hoger Onderwijs	Nadeel	386	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	73	I
Totaal baten	Nadeel	459	

Detail

Reserve overlopende projecten

Voorgesteld wordt om in totaal € 1,73 miljoen via de reserve overlopende projecten beschikbaar te houden voor uitvoering in 2025:

- Programma Veluwe (€ 1,43 miljoen)
- Transformatie Binnenstad (€ 150.000)
- Pilot MKB Dienstverlening (€ 150.000)

Voor de uitvoering van het Actieplan Veluwe in de periode 2023-2026 heeft de gemeenteraad in totaal € 5,7 miljoen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Op de raming in de jaarschijf 2024 is er een overschot van per saldo € 1,43 miljoen. Het saldo blijft beschikbaar voor de uitvoering van het programma in de jaren 2025 en 2026.

Voor de uitvoering van het actieplan Transformatie Binnenstad is voor 2024 en 2025 twee keer € 150.000 beschikbaar gesteld. De subsidieregeling die ondernemers ondersteunt voor verplaatsing of transformeren van panden is in voorbereiding en wordt begin 2025 open gesteld voor aanvragen. Het budget voor 2024 is niet besteed en blijft beschikbaar voor de uitvoering van de subsidieregeling in 2025.

Voor de pilot van het regionale project MKB Dienstverlening hebben wij een bijdrage toegezegd van € 150.000 in en vanaf 2024. Vanwege het rechtmatigheidsvraagstuk (aanbesteden of subsidie) is de opdrachtverlening en uitvoering vertraagd en heeft pas eind 2024 plaatsgevonden. In 2025 gaan we een inhaalslag maken, uitvoering van de opdracht kost in totaal € 300.000. Daarvoor is het budget 2025 onvoldoende.

Reserve Hoger Onderwijs

De onttrekking aan de reserve hoger onderwijs is lager, onder andere doordat het plan voor het Centrum voor Sport en Bewegen niet door gaat.

0.10 Mutaties reserves Consumptie en inkomen

Pitch

De afwijking van € 700.000 op dit taakveld ontstaat door de storting in de reserve overlopende projecten. Tegenover dit nadeel staat het voordeel op de taakvelden 6.3 Inkomensregelingen.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag I/S
Storting ROP: alleenverdienersproblematiek	Nadeel	146 I
Storting ROP: actieplan armoede	Nadeel	220 I
Storting ROP: eenmalig rijksbudget t.b.v. bijzondere bijstand en vroegsignalering	Nadeel	340 I
Totaal lasten	Nadeel	706

Detail

ROP Consumptie en inkomen:

We doen voor verschillende budgetten een beroep op de reserve overlopende projecten, zie hiervoor de toelichting op taakveld 6.3 Inkomensregelingen in programma 3 Economie en inkomen.

Bestuur, inwoners en financiën

Portefeuillehouders:

allen

Taakvelden:

Bestuur, inwoners en financiën

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken
- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB Woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.64 Belastingen overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)
- 3.4 Economische promotie
- 0.10 Mutaties reserves

1. De gemeenteraad geeft een sterke invulling aan zijn rol binnen het lokale bestuur

Wat hebben we bereikt in 2024?

De raad verkent mogelijkheden om de Strategische Werkagenda raad 2023-2026 (mede) bepalend te laten zijn voor de programmering van haar PMA's en de opbouw van (de agenda van de) raadsvergaderingen. Daarbij wordt ingezet op de doorontwikkeling van de strategische en communicatieve capaciteiten van de griffie met het aannemen van een tweede strateeg en een participatieadviseur.

Ook is de raad proactief betrokken bij de programmering van voorstellen die raken aan de financiële positie van de gemeente zodat deze op degelijke wijze de inhoudelijke en politieke aandacht krijgen die zij verdienen.

Tot slot zijn diverse afvaardigingen van de raad vertegenwoordigd in regionale samenwerkingsverbanden en pakt de griffie hiertoe een actieve rol t.b.v. de formalisering van de positie van de raad in deze samenwerkingsverbanden.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 We vergroten het draagvlak voor de democratie en versterken de gemeenteraad in zijn volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol.	1.1.1 We geven uitvoering aan de door de raad vastgestelde strategische werkagenda.	✓	✓	✓	✓
	1.1.2 We zetten in op het vergroten van het draagvlak voor democratie	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 We sturen mee op een financieel gezond perspectief.	✓	✓	✓	✓
	1.1.4 We houden grip op de regionale samenwerking. We werken daarin conform de inhoud van onze zienswijzen op de gemeenschappelijke regelingen.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

2. Alles wat we doen draagt bij aan Brede Welvaart

Met de introductie van Brede Welvaart hebben we een heldere koers voor Apeldoorn uitgezet, met oog voor de huidige inwoners en onze samenleving van de toekomst. Het is ons vertrekpunt voor hoe we ons verhouden tot de wereld om ons heen, van lokale tot nationale ontwikkelingen. Alles wat we als gemeente doen, draagt bij aan het bevorderen van Brede Welvaart. We zijn hierin transparant en navolgbaar. Onze besluitvorming ademt Brede Welvaart en door middel van een jaarlijkse openbare monitor brengen we de Apeldoornse ontwikkeling in kaart.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Per 1 mei 2022 is de nieuwe Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De beleidsdoelstelling voor 2023 met betrekking tot de Wet Open Overheid (Woo): Gemeente Apeldoorn moet uiterlijk op 1 mei 2027 documenten verdeeld over elf informatiecategorieën actief publiceren. Hiervoor is eind 2022 een project opgestart "Implementatie Woo".

De Woo en het informatiebeheer heeft grote raakvlakken met de iVisie. Met de vaststelling van de iVisie heeft de raad gekozen voor een moderne, transparante en betrouwbare overheid. De implementatie van de Wet Open Overheid (Woo) is hierbij een belangrijke stap. Transparantie is niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook cruciaal voor het vertrouwen van inwoners en ondernemers in onze dienstverlening.

De ambtelijke proeftuinen om te onderzoeken hoe Brede Welvaart duurzaam in de organisatie kan worden geborgd, zijn afgerond. Met de raad heeft een sessie plaatsgevonden om de betekenis van Brede Welvaart in Apeldoorn nader te verkennen. Hierbij is gebruik gemaakt van de opbrengsten uit de proeftuinen. De sessies hebben ons geleerd dat er verschillende interpretaties van Brede Welvaart mogelijk zijn en dat het gesprek hierover helpt om tot een gedeeld beeld te komen. Het college onderzoekt nu op welke manier dit het beste kan worden uitgewerkt.

Apeldoorn werkt aan een stevig fundament voor informatiebeheer. Recent zijn inventarisaties afgerond, implementatieplannen opgesteld en ICT-projecten gestart, zoals voor een publicatieplatform en integratie van e-handtekeningen, SmartDocuments en teams in basissystemen. Ook is een project gestart gericht op de inrichting van een integraal bestuurlijk besluitvormingsproces met één ondersteunend informatiesysteem voor de raad, griffie, bestuur, directie en de ambtelijke organisatie. Daarnaast richten we een beheerorganisatie in die afdelingen ondersteunt bij duurzaam en consistent documentbeheer. Voor inwoners en ondernemers betekent dit betere toegang tot informatie. Voor de raad biedt het de zekerheid dat de gemeente voldoet aan wettelijke kaders en transparant handelt. Met deze stappen brengen we de ambities van de iVisie dichterbij en versterken we het fundament voor een moderne en dienstverlenende gemeente.

Aan het begin van 2024 hebben we een rondetafelgesprek met de Raad georganiseerd om te spreken over de ethische kant van technologische ontwikkelingen. Op basis van eerder onderzoek en dit gesprek hebben we een eindrapport van onze verkenning opgeleverd. De gemeenteraad heeft ingestemd met de kernnotitie die we op basis hiervan hebben geschreven. In deze kernnotitie stellen we voor om in elke geval van start te gaan door een secretaris aan te stellen die een moreel i-beraad gaat inrichten. Deze zal naar behoefte het onderwerp ethiek ook verder in de organisatie brengen.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 We zijn transparant, betrouwbaar en navolgbaar	2.1.1 We koppelen een Trendanalyse aan het Trendoverzicht die helpt om prioriteiten inzichtelijk te maken.	✗	✓	✗	✓
	2.1.2 We zijn als hele organisatie betrokken bij de benadering rond Brede Welvaart. Brede Welvaart maakt zichtbaar deel uit van collegebesluiten	✓	✓	✓	✓
	2.1.3 We voeren de voor 2023 geplande informatiecategorieën van de Wet Open Overheid in	✓	✓	✓	✓
	2.1.4 We hebben een werkwijze ingevoerd die duidelijk maakt wat de ethische kant van onze afwegingen is	✓	✓	✓	✓
	2.1.5 We ontwikkelen een strategie langs welk kanaal de inwoner de gemeente kan benaderen	✓	✓	✓	✓

Toelichting

2.1.1: De Voorjaarsnota is een logisch moment om een trendanalyse uit te voeren. Omdat er dit jaar geen Voorjaarsnota is geweest is de beschikbare capaciteit ingezet op het traject NvO. Voor volgend jaar zal opnieuw worden gekeken naar een logisch moment om de trendanalyse uit te voeren.

3. We wenden regionale, provinciale en landelijke samenwerkingen aan om impact te maken voor onze ambities

Veel van onze ambities kunnen we niet alleen voor elkaar krijgen. We hebben anderen nodig. Soms gaat het dan om partnerorganisaties, instellingen, ondernemers, onderwijsinstellingen en ook inwoners in de stad en de omliggende dorpen. Maar soms gaat het ook om beleidsmakers en bestuurders in Den Haag, Brussel of bij het provinciehuis in Arnhem of Zwolle. Omdat er keuzes over beleid, regels of geld worden gemaakt. Dit betekent dat we naast zelf een duidelijk beeld en een heldere focus ook inzicht willen hebben wat er op die plekken gebeurt. Het betekent dat wij hen en hun agenda's willen kennen en vice versa. Alleen op die manier kunnen we onze ambities waarmaken.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Er is veel bereikt in 2024. Zo zijn er twee aanvragen voor Regio Deals toegekend waar we als Apeldoorn onderdeel van uitmaken: de Regio Deal Stedendriehoek (Sterker in 3D) en de Regio Deal 'Veluwe in Balans'. Voor beide Regio Deals is een bedrag van € 20 miljoen toegekend door het Rijk als cofinanciering. In 2024 zijn er flinke stappen gezet als het gaat om de ambities op Stadmaken. Zo is er een Woningbouwimpuls (WBI) toegekend voor de Kanaalzone Noord, van € 18 miljoen. Maar we werken ook aan de plannen voor de lange termijn. In november heeft het Rijk in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving ingestemd met het starten van een Ontwikkelperspectief voor de Regio Stedendriehoek, waarin het Rijk ook actief betrokken is, naast de provincies en de verschillende partners in de regio zelf. Er is een actieve lobby gevoerd voor het behouden van de subsidie voor de Nationale Jeugd Orkesten Nederland (NJON), die uiteindelijk ook succesvol is geweest. Vanuit lobby en strategisch subsidieadvies werken we samen aan het creëren van een goede basis voor toekomstige investeringen én zetten we ons in voor het verzilveren van actuele kansen langs de lobbylijnen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
3.1 We zijn in Apeldoorn bekend en erkend in Arnhem, Den Haag en Brussel	3.1.1 We werken samen in de regio	✓	✓	✓	✓
	3.1.2 We zorgen er voor dat onze opgaven en belangen bekend zijn bij bestuurders en beslissers	✓	✓	✓	✓

Toelichting

4. We houden onze organisatie en financiële positie, ook op de lange termijn, gezond en we zijn in control

We werken aan belangrijke ambities en leggen de lat hoog. Tegelijkertijd hebben we niet alleen onze financiële positie gezond te houden, maar ook onze organisatie. Uitvoeringskracht – in staat zijn om de ambities te realiseren – en goed werkgeverschap gaan hierbij hand in hand. Vanwege de hoge werkdruk en de krapte op de arbeidsmarkt is het belangrijk dat we de beschikbare capaciteit zo veel als mogelijk is toewijzen aan de belangrijkste prioriteiten. Dit kan leiden tot versnelling, maar ook tot temporiseren. Om dit goed af te kunnen wegen zetten wij passende methodes in.

Wat hebben we bereikt in 2024?

In het voorjaar is hard gewerkt aan de voorstellen Nieuw-voor-oud. Daarmee werd een basis gelegd voor het Financieel Perspectief 2025-2028 met besparingsvoorstellen voor bijna € 16 miljoen in 2026 oplopend naar € 19 miljoen in 2028. Een deel van de voorstellen kon zelfs een jaar naar voren worden gehaald. Met deze ombuiging werd het tekort in 2026 en verder, vooral veroorzaakt door eenzijdige aanpassing door het Rijk van de systematiek van het Gemeentefonds ('ravijn'), grotendeels opgelost. Door onontkoombare ontwikkelingen en structureel aanvullend beleid ontstond voor 2025 en verder echter opnieuw een tekort. Hiervoor is in de MPB 2025-2028 een ombuigingstraject langs vier sporen afgesproken. Hiermee geven we onze ambities verder vorm en vinden we tegelijk een oplossing voor de begrotingstekorten.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
4.1 We hebben voldoende eigen vermogen om risico's te kunnen opvangen	4.1.1 We hebben een weerstandsratio van minimaal 1,7	✓	✓	✓	✓
	4.1.2 We hebben een solvabiliteitsratio met een minimale waarde van 20%	✓	✓	✓	✓
4.2 We hebben een schuldenlast die in verhouding tot onze inkomsten niet te hoog is	4.2.1 We hebben een netto schuldquote van < 90%	✓	✓	✓	✓
4.3 We hebben een meerjarenbegroting die minimaal in de eerste twee jaren sluitend is	4.3.1 We maken afspraken met de raad over de (bandbreedte van de) tekorten in de latere jaren	✓	✓	✓	✓
	4.3.2 We verhogen de OZB alleen voor inflatie	✓	✓	✓	✓
	4.3.3 We voeren een midterm review uit, waarin we ook bestaand beleid tegen het licht houden	✓	✓	✓	✓
4.4 We zetten risicomanagement in om de realisatie van onze doelen te monitoren	4.4.1 We maken een actueel beleidskader als basis voor risico management en monitoring van het behalen van onze doelen	✓	✓	✗	✓
	4.4.2 We hebben ten minste jaarlijks een risicodialog met bestuur over voortgang van onze ambities en de hoofddoelen MPB	✗	✓	✓	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
4.5 We streven naar interne beheersing gericht op het effectief, efficiënt en rechtmatig realiseren van onze doelen	4.5.1 We nemen vanuit interne controle en de accountant maatregelen gericht op het beheersen van risico's en het realiseren van doelen	✓	✓	✓	✓
	4.5.2 We integreren doelrealisatie in de beoordeling van controles	✓	✓	✓	✓
4.6 We prioriteren en temporiseren ten behoeve van ambities en personeel en zetten daarvoor methodes als portfoliomanagement in	4.6.1 We hebben afwegingsmethodes als portfoliomanagement ingevoerd	✓	✓	✓	✓

Toelichting

4.4.1: Het is niet gelukt om een geactualiseerde kadernota risicomanagement in 2024 naar de raad te sturen. Dit is in het eerste kwartaal van 2025 gedaan.

4.4.2: In 2024 is geen expliciete risicodialoog gevoerd met het bestuur over de voortgang van onze ambities en de hoofddoelen van de MPB. Wel is met het college gesproken over wat de werkwijze is rondom risico's en is gewerkt aan een geactualiseerde kadernota risicomanagement die in het eerste kwartaal van 2025 is aangeboden aan de raad.

Effectindicatoren

Via deze [link](#) komt u op het dashboard van de indicatoren inclusief toelichting van programma 4 bekijken via [apeldoorn.incijfers.nl](#). U kunt via deze link doorklikken naar de indicatoren van het vier Brede Welvaarts onderdeel van programma 4 Bestuur, inwoners en financiën.

Via onderstaande link kunt u het dashboard in pdf-formaat bekijken.

- [Bestuur, inwoners en financiën](#)

Lessons learned

Het Moreel Beraad was een reeds lopende werkwijze die in een andere, lichtere, vorm al in de organisatie aanwezig was in tegenstelling tot eerdere constatering. Het is aan te bevelen om werkwijzen, processen en procedures centraal te archiveren binnen onze organisatie ten behoeve van inzicht en overzicht.

Risico's

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
264	<u>Financiering en rente risico's</u>	25%	€ 1.300.000	€ 650.000	S	★	
	Risicogebeurtenis: 1. Een hogere stijging van de rente, dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. 2. Een afwijking in de liquiditeitsplanning kan leiden tot extra financieringsbehoefte of overfinanciering en dus extra rentekosten. <u>Beheersmaatregelen</u> * Achtervang functie op peil houden * Treasurycommissie als besluitvormend orgaan * (Continu) opleiden personeel * Werkprocessen en treasurystatuut actueel houden * Het toepassen van de kaders wet FIDO * Continu monitoren van liquiditeitsprognose * bewaken marktontwikkelingen * Netwerk opbouwen met andere gemeenten voor kennisuitwisseling						
427	<u>Afwaardering vastgoed en gronden</u>	25%	€ 4.000.000	€ 1.000.000	I	★	
	Risicogebeurtenis: De functie van vastgoed wijzigt van maatschappelijk in bedrijfseconomisch en/of duurzame intentie tot het in eigendom behouden van maatschappelijk vastgoed wijzigt. De huidige boekwaarde van de strategische aankopen is hoger dan de actuele marktwaarde. De waardering op toekomstige bestemming voor "warme gronden" moet bijgesteld worden naar waardering op huidige bestemming. <u>Beheersmaatregelen</u> * Jaarlijkse waardering van de strategische voorraadgronden op basis van goed onderbouwde taxaties als uitgangspunt van de vigerende bestemming gebouwd en ongebouwd. Zo kan de samenhang tussen boekwaarde en marktwaarde worden getoetst en bepaald worden of extra afwaardering noodzakelijk is. * Op basis van expliciete verkoopbesluiten van het vastgoed is eventuele afwaardering aan de orde. Gemeente kan zelf regie voeren op het te nemen besluit. Vertrekpunt zijn de door de raad in juni 2014 vastgestelde uitgangspunten waardering vastgoed Vastgoedbedrijf en het toekomstperspectief zoals sinds 2015 opgenomen in het jaarlijks terugkerende Meerjaren Perspectief Vastgoed (MPV). Op dit moment wordt het meest recent MPV 2023 aangehouden als vertrekpunt.						
1641	<u>Begrotingstekorten 2028 en verder</u>	33%	€ 12.000.000	€ 7.920.000	S	★	
	Op basis van het Financieel Perspectief 2025-2028 is sprake van begrotingstekorten na 2025: € 6 miljoen in 2026; € 13 miljoen in 2027 en € 25 miljoen in 2028. College wil in de MPB 2025-2028 die tekorten tot en met 2027 structureel opvangen door ombuigingsmaatregelen. Dat betekent dat er in 2028 nog een tekort van € 12 miljoen resteert. De omvang van de tekorten is onzeker omdat ze mede afhankelijk zijn van voldoende dekkingsmiddelen voor nieuwe ambities en van de ontwikkeling van de rijksvergoeding(en), in het bijzonder de algemene uitkering. Het is nu te vroeg om zicht te hebben op eventuele maatregelen die het tekort van 2028 kunnen verminderen en daarom nemen we de € 12 miljoen mee als structureel risico. <u>Beheersmaatregelen</u> * Tijdig onderzoeken van mogelijke ombuigingen * Borgen dat tekort door andere ontwikkelingen niet verder toeneemt * In de volgende bestuursperiode aanvullende ombuigingsmaatregelen nemen						
Totaal				€ 9.570.000			

* Als het risico structureel is, wordt het financieel gevolg verdubbeld (zie toelichting opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', onderdeel Risico's; Risico's Algemene Dienst)

* I/S : Incidenteel / Structureel

Financiën

Financieel overzicht 2024

bedragen x € 1.000,-

Taakvelden	Begroting			Realisatie			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën									
<i>Bestuur, inwoners en financiën</i>									
0.1 Bestuur	13.299	152	-13.147	14.070	197	-13.873	771	45	-726
0.2 Burgerzaken	5.644	3.252	-2.392	5.848	3.729	-2.119	204	477	273
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	9.702	1.442	-8.260	10.317	2.818	-7.499	615	1.376	761
0.5 Treasury	9.062	11.292	2.230	6.304	7.538	1.234	-2.758	-3.754	-996
0.61 OZB Woningen	2.100	29.394	27.294	2.773	29.565	26.792	673	171	-502
0.62 OZB niet-woningen	317	31.320	31.003	317	30.838	30.521	0	-482	-482
0.64 Belastingen overig	59	1.751	1.692	57	1.613	1.556	-2	-138	-136
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	462.406	462.406	0	464.169	464.169	0	1.763	1.763
0.8 Overige baten en lasten	-1.264	415	1.679	6.391	9.828	3.437	7.655	9.413	1.758
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	190	0	-190	190	0	-190
3.4 Economische promotie	6	2.338	2.332	7	2.907	2.900	1	569	568
<i>Subtotaal</i>	38.925	543.762	504.837	46.274	553.202	506.928	7.349	9.440	2.091
<i>Saldo van baten en lasten voor bestemming</i>	38.925	543.762	504.837	46.274	553.202	506.928	7.349	9.440	2.091
0.10 Mutaties reserves									
Bestuur, inwoners en financiën	20.469	53.577	33.108	24.673	55.997	31.324	4.204	2.420	-1.784
<i>Subtotaal</i>	20.469	53.577	33.108	24.673	55.997	31.324	4.204	2.420	-1.784
<i>Saldo van baten en lasten na bestemming</i>	59.394	597.339	537.945	70.947	609.199	538.252	11.553	11.860	307

0.1 Bestuur

Pitch

Het nadeel op het taakveld Bestuur is ontstaan door een niet begrote storting in de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) van € 1 miljoen. Deze voorziening is bedoeld om (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud-) bestuurders te kunnen bekostigen.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Storting APPA	Nadeel	1.000	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	229	I
Totaal lasten	Nadeel	771	

Detail

Storting Voorziening APPA:

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet APPA en moet een voorziening treffen voor de pensioenverplichtingen van (oud-)bestuurders. In 2024 is op basis van de geactualiseerde actuariële berekening € 1 miljoen bijgestort in de voorziening.

0.2 Burgerzaken

Pitch

De reeds verwachte reisdocumentenpiek was in 2024 toch nog hoger dan verwacht, waardoor er op dit taakveld een voordeel zichtbaar is.

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reisdocumenten	Voordeel	400	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	77	I
Totaal baten	Voordeel	477	

Detail

Reisdocumenten:

Door de reisdocumentenpiek zijn er nog meer reisdocumenten verstrekt dan verwacht.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Pitch

Op dit taakveld zijn op inhoud verschillende afwijkingen aan de orde. Het voordelig saldo van lasten en baten van € 0,7 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door een vrijval vanuit de voorziening achterstallig onderhoud Wenumse Watermolen en diverse hogere opbrengsten uit verhuur en verkoop. Voor dit laatste onderdeel is dit voordeel voor een deel verwerkt in de MPB 2025-2028.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Afwaardering strategische voorraad Grondbedrijf	Nadeel	533	I
Verlaging kapitaallastenrente	Voordeel	290	I
Kapitaallasten aankoop Molenmakershoek	Nadeel	368	S
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	4	I
Totaal lasten	Nadeel	615	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Wenumse Watermolen vrijval voorziening herstel molen	Voordeel	250	I
Molenmakershoek tijdelijke exploitatie	Voordeel	212	I
Verkoopopbrengst vastgoed en overige gronden	Voordeel	429	I
Verhuuropbrengsten vastgoed en diverse gronden	Voordeel	373	S
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	111	I
Totaal baten	Voordeel	1.375	

Detail

Afwaardering strategische voorraad Grondbedrijf

Er is afwaardering van € 533.000 aan de orde, voornamelijk vanwege een in 2024 aangekochte locatie die met de huidige inzichten niet als warme grond kan worden gekwalificeerd. Deze afwaardering is als risico benoemd bij de kredietaanvraag medio 2023 en ook bij de MPB 2025-2028 verwerkt in de risicokaart afwaarderingen vastgoed en grond. De afwaardering van € 533.000 maakt onderdeel uit van het resultaat Grondbedrijf zoals verantwoord in het MPG 2025.

Verlaging kapitaallastenrente

Er is een voordeel aan kapitaallasten door een verlaging van de rekenrente in 2024 van 1,3% naar 0,47%.

Kapitaallasten aankoop Molenmakershoek

De locatie Molenmakershoek (Matenpoort) is op verzoek van verkoper eind 2023 verkocht aan de gemeente, terwijl deze aankoop in de begroting was gepland in 2024. Daardoor zijn er in 2024 niet begrote kapitaallasten van € 368.000 aan de orde. Vanaf 2025 zijn deze kapitaallasten opgenomen in de MPB 2025-2028.

Wenumse Watermolen vrijval voorziening herstel

Eind 2022 is voor het herstel van de molenkop en het mechanisme en de onderspoeling van de Wenumse Watermolen een voorziening achterstallig onderhoud van € 750.000 ingesteld. De kosten van de uitvoering vallen mee, waardoor een vrijval van € 250.000 vanuit deze voorziening aan de orde is.

Molenmakershoek tijdelijke exploitatie

De budget neutrale inschatting voor beheer en exploitatie voor de tijdelijke situatie in 2024 is achteraf gunstiger uitgevallen met € 212.000 aan hogere opbrengsten. Deze situatie blijft voorlopig aan tot de geplande sloop van het pand ten behoeve van het nieuwe veiligheidscentrum (gepland medio 2025).

Verkoopopbrengst vastgoed en overige gronden

De verkooptaakstelling vastgoed van € 250.000 is in 2024 ruimschoots ingevuld door de verkoop van 1 pand voor € 385.000. De overige verkopen van maatschappelijke panden staan merendeel on hold vanwege het genomen raadsbesluit hierover. Daarnaast zijn dit jaar 2 kavels verkocht op de Haere, waarbij voor hetzelfde bedrag de boekwaarde is afgeboekt. Tenslotte zijn diverse kleinere grondverkopen aan de orde geweest aan met name Liander.

Verhuuropbrengsten vastgoed en diverse gronden

De verhuuropbrengsten zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit betreft tijdelijke verhuur van vastgoed en verhuur van diverse gronden. Voor € 189.000 heeft dit betrekking op de portefeuille strategische voorraad Grondbedrijf. Deze extra opbrengsten zijn voor een substantieel deel verwerkt in de MPB 2025-2028.

0.5 Treasury

Pitch

In geheel 2024 zijn er geen langlopende en geen kortlopende leningen aangetrokken. Daardoor hebben wij € 2,5 miljoen minder externe rentekosten dan begroot. De liquiditeitspositie was bijna het gehele jaar positief, wat leidde tot extra rentebaten van bijna € 1,2 miljoen via het Schatkistbankieren. Het renteomslagpercentage van de Algemene Dienst is verlaagd naar 0,47% en van het grondbedrijf naar 0,82%. Vanwege deze ontwikkelingen is er bij de lasten een voordelige afwijking van € 2,75 miljoen en een nadelige afwijking bij de baten van € 3,75 miljoen. Per saldo onderaan de streep een minder groot voordeel van € 1 miljoen op het taakveld Treasury dan begroot. De rentelasten op alle andere taakvelden vallen fors lager uit dan begroot, circa € 5 miljoen. Per saldo resulteert dit in een voordeel van € 4 miljoen concernbreed.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Treasury	Voordeel	2.758	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel		I
Totaal lasten	Voordeel	2.758	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Treasury	Nadeel	3.754	I
Totaal baten	Nadeel	3.754	

Detail

Kapitaallasten concernbreed met ruim € 5 miljoen verlaagd

Grondbedrijf: Het rentepercentage was bij de primaire begroting vastgesteld op 1,50%, en uiteindelijk bij de realisatie conform wettelijke voorschriften bijgesteld naar 0,82%. Met dit percentage is op basis van de werkelijke boekwaarde per 1-1-2024 rentekosten aan het grondbedrijf toegerekend.

Algemene Dienst: De rentekosten van de leningen worden via de interne rekenrente doorberekend aan de afdelingen met investeringen in economisch en/of maatschappelijk nut of grond. Voor de berekening van de interne rente worden de rentekosten omgeslagen over de activa die integraal zijn gefinancierd. De interne rente was bij de begroting 2024 vastgesteld op 1,3%. Eind van het jaar bleek het werkelijke renteresultaat meer dan 25% positief af te wijken ten opzichte van de post "Aan de taakvelden toe te rekenen rente". Twee belangrijke oorzaken zijn hiervoor aan te wijzen. De liquiditeitspositie ontwikkelde zich zodanig gunstig dat er in geheel 2024 geen langlopende en geen kortlopende leningen zijn aangetrokken. Daardoor hebben wij € 2,5 miljoen minder externe rentekosten dan begroot. Daarnaast was de liquiditeitspositie bijna het gehele jaar positief, wat leidde tot niet begrote rentebaten van bijna € 1,2 miljoen via het Schatkistbankieren. Hierdoor waren wij wettelijk verplicht om het renteomslagpercentage na afloop van het jaar aan te passen. Het renteomslagpercentage is daarom verlaagd naar 0,47%. Vanwege deze ontwikkelingen is er bij de lasten een voordelige afwijking van € 2,75 miljoen en een nadelige afwijking bij de baten van € 3,75 miljoen. Per saldo is er onderaan de streep voor € 1 miljoen een minder groot voordeel op het taakveld Treasury dan begroot. De rentelasten op alle andere taakvelden vallen fors lager uit dan begroot, circa € 5 miljoen. Per saldo resulteert dit in een voordeel van € 4 miljoen concernbreed.

0.61 OZB Woningen

Pitch

Op taakveld 0.61 en 0.62 verantwoorden we de OZB opbrengst. De OZB opbrengst woningen was in 2024 € 170.000 hoger dan geraamd. Daarnaast is er aan de lastenkant een nadeel van € 672.000. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een hogere vergoeding aan Tribuut vanwege hogere inhuurkosten. Daarnaast heeft de Hoge Raad besloten dat de proceskostenvergoeding verhoogd moet worden. Hiervan is de raad in september 2024 op de hoogte gesteld.

Lasten	bedragen x € 1.000,-	
Toelichting	Bedrag	I/S
OZB Woningen	Nadeel	672
Totaal lasten	Nadeel	672

Detail

De lastenkant kent een nadeel van € 672.000 en heeft twee oorzaken. De eerste betreft de doorwerking van € 489.000 uit 2023 vanwege het grote aantal bij Tribuut ingediende WOZ-bezwaren en de hiermee gepaard gaande inhuur- en proceskosten. De tweede oorzaak betreft de gevolgen ad € 212.000 van een gerechtelijke uitspraak en de stijging in het aantal beroepsprocedures. Op 12 juli 2024 heeft de Hoge Raad de conclusie van de Advocaat-Generaal bevestigd dat het lagere vastgestelde forfaitbedrag proceskostenvergoeding voor belastingzaken in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. De Hoge Raad heeft besloten dat de proceskosten voor rechtsbijstand in bezwaar (€ 310 per procespunt) verhoogd moeten worden naar het algemene tarief (€ 624). Ook zijn de beroepschriften een verdienmodel geworden van no cure no pay bureaus zodat ook hier de kosten stegen. Op 24 september 2024 is de raad van deze begrotingswijziging van Tribuut op de hoogte gesteld.

0.62 OZB niet-woningen

Pitch

Op taakveld 0.61 en 0.62 verantwoorden we de OZB opbrengst. In de begroting is rekening gehouden met een opbrengst van afgerond € 60,7 miljoen. Bij de opbrengst OZB niet-woningen hebben we een nadeel van afgerond € 482.000. De minderopbrengst is met name het gevolg van verminderingen en vernietigingen.

Baten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
OZB Niet-Woningen	Nadeel	482 I
Totaal baten	Nadeel	482

Detail

Het nadeel op de OZB niet woningen is afgerond € 482.000. Het nadeel is ontstaan door een meeropbrengst bij OZB niet-woningen gebruik van afgerond € 92.000 en een minderopbrengst van afgerond € 574.000 op OZB niet-woning eigendom als gevolg van vermindering, vernietigingen en het oninbaar verklaren. In de Turap is een nadeel van € 800.000 gemeld waarbij rekening werd gehouden met € 550.000 aan verminderingen en vernietigingen en € 250.000 minder opbrengsten als gevolg van minder volume. De bezwaarafhandeling 2023 was ten tijde van de Turap nog niet afgerond en er is globaal een inschatting gemaakt van de verminderingen, vernietigingen en volume.

0.64 Belastingen overig

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Pitch

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. We hebben in 2024 een uitkering van € 464,1 miljoen ontvangen. In de begroting hebben we, inclusief begrotingswijzigingen als gevolg van de mei- en de septembercirculaire, € 462,4 miljoen geraamd. Per saldo een voordeel van afgerond € 1,7 miljoen.

Baten		bedragen x € 1.000,-
Toelichting		Bedrag I/S
Algemene Uitkering	Voordeel	1.763 I
Totaal baten	Voordeel	1.763

Detail

De jaarlijkse meicirculaire Gemeentefonds is vertrekpunt voor de nieuwe meerjarenbegroting en de daarin op te nemen algemene uitkering. De algemene uitkering is met ca. € 464 miljoen de grootste inkomstenbron van de gemeente. Voor de MPB 2024 was de meicirculaire 2023 uitgangspunt. Daarna zijn door de raad begrotingswijzigingen vastgesteld waarin een hogere algemene uitkering als gevolg van de mei- en septembercirculaire 2024 zijn verwerkt. Hierdoor is ruim € 10 miljoen voordeel direct ten gunste van de algemene reserve geboekt. Tot en met 2023 rapporteerden we over afwijkingen in de algemene uitkering en werd een hogere uitkering als voordeel in het rekeningresultaat verwerkt. In 2024 hebben we, in lijn met adviezen van de accountant en de concerncontroller, voor het eerst tussentijds een hogere algemene uitkering als 'winst' afgeroomd. Het saldo van € 1,7 miljoen dat nu als voordeel naar voren komt is het gevolg van de decembercirculaire 2024 waarin het Rijk nog enkele incidentele toevoegingen aan het Gemeentefonds heeft gedaan. Dit voordeel is in lijn met wat wij in de rapportage Grote verschillen 2024 van 10 december jl. hebben opgenomen.

0.8 Overige baten en lasten

Pitch

Op dit taakveld worden de overige baten en lasten verantwoord. Dit zijn onder andere diverse stelposten die niet direct aan een taakveld kunnen worden toegerekend. Zoals de stelpost voor tegenvallende energieprijzen met een voordeel van € 0,8 miljoen. Daarnaast wordt dit taakveld ook gebruikt voor administratief technische boekingen voor een tweetal PPS'en de Regiodeal Cleantechregio. De grootste afwijking betreft de in te verdienen ("risico") uren met een nadeel van € 2 miljoen en het saldo van de kostenplaats salarissen met een voordeel van € 3 miljoen.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Risico uren	Nadeel	2.044	I
Technische correcties PPS-administratie (saldo lasten/baten = 0)	Nadeel	3.349	I
Regiodeal Cleantechregio (saldo lasten/baten=0)	Nadeel	437	I
Saldo kostenplaats salarissen	Nadeel	665	I
Stelpost Energie	Voordeel	826	I
Overheveling van voorziening Zaken onder de rechter naar voorziening Dubieuze debiteuren (saldo lasten/baten = 0)	Nadeel	1.877	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	109	I
Totaal lasten	Nadeel	7.655	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Technische correcties PPS-administratie (saldo lasten/baten = 0)	Voordeel	3.349	I
Regiodeal Cleantechregio (saldo lasten/baten=0)	Voordeel	437	I
Saldo kostenplaats salarissen	Voordeel	3.657	I
Overheveling van voorziening Zaken onder de rechter naar voorziening Dubieuze debiteuren (saldo baten/lasten =0)	Voordeel	1.877	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	92	I
Totaal baten	Voordeel	9.412	

Detail

Risico uren

Risico-uren hebben betrekking op salaris- en overheadkosten die niet op voorhand zijn gedekt in de begroting. Deze kosten moeten worden 'inverdiend'. Dit wil zeggen dat deze kosten gedurende het jaar worden toegerekend aan taakvelden of daaraan gerelateerde projecten. Omdat deze inzet en daarmee de dekking op voorhand niet bekend is, worden dit risico-uren genoemd.

Voor 2024 is een nadeel van € 2 miljoen op risico-uren aan de orde. Dit bestaat uit:

- een nadeel door prijsverschil tussen het inhuurtarief en het interne tarief (€ 1,1 miljoen). Dit is een gevolg van de situatie op de arbeidsmarkt gecombineerd met het specifieke karakter van de benodigde expertise. Middels sturing op raamovereenkomsten en het in dienst nemen van medewerkers, wanneer mogelijk, wordt hierop bijgestuurd.
- een nadeel van circa € 600.000, omdat meer uren zijn verantwoord op werkzaamheden voor de algemene dienst dan begroot. Dit is een gevolg van de omvang van het aantal projecten - en het in bijzonder verkenningen - binnen de algemene dienst, waaronder Stadmaken. De sturing op risico uren wordt verder verbeterd op zowel proces als prioritering.
- een nadeel van circa € 780.000 als gevolg van de huidige systematiek voor reguliere vervangingsprojecten binnen de openbare ruimte. Op dit moment wordt een vast percentage van de vervangingsinvesteringen als dekking ingezet voor de benodigde personele inzet. In 2024 was deze dekking onvoldoende voor de daaraan toegerekende inzet. Onderzocht wordt of deze systematiek nog passend is en voldoende aansluit bij de huidige omstandigheden.

Tegenover deze nadelen is er een voordeel van € 200.000 wat voornamelijk vacatureruimte betreft. En ook op de taakstelling op de overheadkosten behorende bij de risico-uren is een voordeel aan de orde van circa € 230.000.

Op dit moment loopt er een project met als doelstelling de systematiek voor de doorbelasting van risico-uren te vereenvoudigen en de sturing te optimaliseren. Een eerste advies is eind december 2024 opgeleverd en stapsgewijze implementatie zal gedurende 2025 plaatsvinden.

Technische correcties PPS'en

Onder dit taakveld worden de PPS'en Wegener en Schatkamer van Zuid financieel verantwoord. De verrekeningen die hierbij horen zijn voor de gemeente per saldo van baten en lasten nul.

Regiodeal Cleantechregio

De Gemeente Apeldoorn is kassier van de gelden van de Regiodeal Cleantechregio en beheert deze voor het Rijk en de provincie Gelderland. Deze bedragen zijn dan ook niet in de begroting van de gemeente geraamd. Besloten is om deze bedragen alsnog via de exploitatie van de gemeente te verantwoorden. 2024 was het laatste jaar van de Regiodeal. Er is in 2024 € 437.000 aan de diverse penvoerders uitgekeerd. Derhalve is het resultaat van de baten en de lasten nul.

Saldo kostenplaats salarissen

Het nadelig saldo van € 665.000 betreft met name het niet-realiseren van de taakstelling op de stelpost overhead (€ 517.000 nadeel). Het saldo van de personeelskostenplaatsen is ten gunste van saldi kostenplaatsen gebracht en bedraagt € 3,7 miljoen voordelig.

Stelpost Energie

Op basis van de voorlopige energieprijzen 2024 zijn de energiebudgetten gecompenseerd voor de sterk gestegen energieprijzen vanaf 2022. Deze compensatie is lager doordat de stijging van de energieprijzen op een lager niveau lijkt te stabiliseren. Ook is er compensatie aan zwembad Sprenkelaar verstrekt. In totaliteit leidt dit tot een voordeel van € 826.000. In de MPB 2025-2028 zijn de energiebudgetten op basis van de definitieve energieprijzen structureel gecompenseerd en vervalt de stelpost. Vooruitlopend hierop is in het Nieuw-voor-Oud traject rekening gehouden met een vrijval van € 500.000.

Overheveling van voorziening Zaken onder de rechter naar voorziening Dubieuze debiteuren

Dit betreft een administratieve overheveling.

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

3.4 Economische promotie

Pitch

Als gevolg van een stijgend aantal overnachtingen tegen betalen is er een meeropbrengst ontstaan van € 570.000 in 2024.

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Toeristenbelasting	Voordeel	570	I
Totaal baten	Voordeel	570	

Detail

De opbrengst uit de toeristenbelasting was in 2024, als gevolg van een toegenomen aantal overnachtingen tegen betaling, € 570.000 meer dan begroot. In de Turap hebben we melding gemaakt van een verwachte meeropbrengst van € 300.000. We hebben een structureel voordeel van € 250.000 verwerkt in de MPB 2025-2028. In de komende jaren moet blijken of we structureel nog hogere opbrengsten uit de toeristenbelasting kunnen verwachten.

0.10 Mutaties reserves Bestuur, inwoners en financiën

Pitch

De afwijking heeft vooral betrekking op mutaties in de reserve Bedrijfsvoering en de reserve Ophogen activeringsgrens. Uit deze laatste reserve wordt minder onttrokken door aanpassing van de afschrijving op ICT projecten. Het nadeel bij de reserve Bedrijfsvoering betreft een storting in die reserve. We verrekenen hiermee de per saldo voordelige resultaten op de kostenplaatsen (o.a. loonkosten en inhuur) met nadelige resultaten op uitbestedingsbudgetten op programma 4 en de paragraaf bedrijfsvoering. Tevens is sprake van een vrijval van € 400.000 uit de reserve Bedrijfsvoering omdat deze eind 2024 uitkomt boven het maximum dat door de raad is bepaald.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve ophogen activeringsgrens	Nadeel	933	I
Reserve Bedrijfsvoering P4	Nadeel	3.212	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	58	I
Totaal lasten	Nadeel	4.203	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve ophogen activeringsgrens	Voordeel	712	I
Reserve Bedrijfsvoering P4	Voordeel	1.435	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	272	I
Totaal baten	Voordeel	2.419	

Detail

Reserve ophogen activeringsgrens

In 2023 is bij de wijziging van de Financiële Verordening besloten om de grens waarboven uitgaven mogen worden geactiveerd te verhogen naar € 50.000. In 2023 is hiervoor € 3 miljoen in een bestemmingsreserve gestort. Jaarlijks vindt een onttrekking plaats. Deze was in 2024 begroot aan de lastenkant voor een bedrag van € 933.000. De werkelijke onttrekking heeft echter plaats gevonden aan de batenkant en bedraagt € 712.000. Het netto verschil bedraagt € 221.000 nadelig. Het verschil wordt veroorzaakt door een aanpassing in de afschrijving op ICT projecten.

Reserve Bedrijfsvoering

Het nadeel aan de lastenkant van € 3,2 miljoen betreft de storting in de bedrijfsvoeringsreserve vanuit saldo kostenplaatsen à € 2,8 miljoen in het kader van verrekening saldo loonsom en een storting van het voordelig saldo op afgewikkelde EU-subsidies à € 400.000.

Het voordeel aan de batenkant van € 1,4 miljoen betreft bijdragen vanuit de bedrijfsvoeringsreserve voor (a) de dekking van de niet-gerealiseerde taakstelling overhead (€ 300.000), (b) het nadelig saldo loonsom op programma 4 (€ 700.000) en (c) het bedrag (€ 400.000) dat vrijvalt ten gunste van het resultaat, omdat de reserve bedrijfsvoering voor dit bedrag boven het maximum uitkomt dat door de raad is vastgesteld.

Verbonden partijen

Alliander NV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Alliander is het energienetwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor de levering van gas en electriciteit naar inwoners en bedrijven in onze gemeente. Alliander is het netwerkbedrijf van het vroegere Nuon. Het is in 2009 afgesplitst van Nuon. Alliander heeft alleen publieke aandeelhouders.
Betrokken partijen	Apeldoorn heeft 0,043% van het aandelenkapitaal van Alliander.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	De gemeente Apeldoorn heeft een belang van 0,043%.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

N.v.t.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie	Niet van toepassing
Aandelenbelang	0,043% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 205 mln	€ 267 mln	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 4.570 mln	€ 4.749 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 6.106 mln	€ 6.877 mln	n.n.b.

Bank Nederlandse Gemeenten

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. Via financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Betrokken partijen	De Staat heeft de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Zeer gering
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Het dividend kan tegenvallen, als de winst van de BNG tegenvalt of als de BNG minder dividend over de winst betaalt. Daarnaast kunnen toezichthouders beperkingen opleggen ten aanzien van dividenduitkeringen.

Ontwikkelingen beleid

Over 2023 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 254 miljoen (2022: EUR 300 miljoen).

De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2024 kan de bank daarom niet maken.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie Niet van toepassing

Aandelenbelang 0,24% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 300 miljoen	€ 254 miljoen	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 4,6 miljard	€ 4,7 miljard	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 107,459 miljard	€ 112,1 miljard	n.n.b.

Vitens

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling

Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland. Het verzorgt ook de drinkwatervoorziening in onze gemeente. Vitens is in de afgelopen jaren ontstaan door fusies van lokale en regionale drinkwaterbedrijven. Wij hebben sinds 2007 een belang in Vitens.

Betrokken partijen

Bestuurlijk
belang/stemverhouding

Apeldoorn heeft 1 aandeel.

Portefeuillehouder(s)

H. van den Berge

Link naar jaarstukken

[Jaarstukken 2023](#)

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

Risico's

Er zijn geen risico's.

Ontwikkelingen beleid

Over 2023 heeft Vitens een netto resultaat gerealiseerd van € 27,2 miljoen. Volgens de continuïteitsdoelstellingen in het financieel beleid moet de solvabiliteit van Vitens minmaal 30% zijn. Vitens streeft echter naar een solvabiliteit van minimaal 35%. In 2023 bedroeg de solvabiliteit 30,3%, waarmee Vitens aan de ondergrens van de doelstelling zit. Vitens heeft daarom voorgesteld om geen dividend uit te keren.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang

1 aandeel

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 8,7 mln	€ 27,2 mln	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 650 mln	€ 677,7 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1.447 mln	€ 1.560 mln	n.n.b.

Regio Stedendriehoek

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Regio Stedendriehoek draagt bij aan onze ambities uit programma 2 en 3 door belangenbehartiging op het gebied van duurzaamheid, ruimtelijke ordening (waaronder milieu en mobiliteit) en economische zaken.
Betrokken partijen	De gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Lochem, Voorst, Heerde en Zutphen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	AB lid
Portefeuillehouder(s)	N. Derks (AB); P.C.J. Messerschmidt (AB)
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Het weerstandsvermogen van de Regio Stedendriehoek is zeer beperkt. Bij deze WGR 'light' is de afspraak gemaakt dat de Stedendriehoek geen eigen vermogen opbouwt. Indien de Regio Stedendriehoek op enig moment onverhoopt niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 is veel gebeurd in de Regio Stedendriehoek. Naast het ingaan van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling in juli, is de Regio Deal 'Sterker in 3D' uitgewerkt. Langs de lijnen Duurzaam, Divers en Dichtbij krijgen meerdere initiatieven vanuit de triple helix de kans om in de komende jaren een bijdrage te leveren aan het versterken van de Brede Welvaart in de regio. In 2024 is ook als regio hard gewerkt aan het neerzetten van de basis voor een Ontwikkelperspectief. In november heeft het Rijk tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving ingestemd met de start van het Ontwikkelperspectief, waarin ze ook als partner zullen gaan deelnemen. Samen met de partners uit de regio en de provincies Gelderland en Overijssel zal dit traject in 2025 een belangrijk onderdeel vormen van de regionale agenda. In 2024 is afgesproken om de inzet als regio verder vorm te zullen geven langs de lijnen 'Groeï in Balans' en 'Groeï in Veerkracht'.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang DB lid en AB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 146.672	€ 261.138	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 146.672	€ 261.138	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 608.883	€ 713.679	n.n.b.

Tribuut

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Met ingang van 1 januari 2016 voert Tribuut voor de gemeente Apeldoorn de belastingtaak uit. Naast de uitkeringen van de rijksoverheid vormen de gemeentelijke belastingen een belangrijke bron van inkomsten.
Betrokken partijen	Tribuut is een samenwerkingsverband van de gemeenten Apeldoorn, Epe, Lochem, Voorst, Brummen en Zutphen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Bestuurslid
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	Gemeenschappelijke regeling Tribuut . De GR is gewijzigd. De financiële stukken zijn hier te raadplegen.

Prestatie afspraken

Risico's

De risico's zijn opgenomen in het ontwerp toekomstplan en begroting 2025-2028 (pagina 19). De risico's bestaan uit beleidsharmonisatie, uitbreiding, proceskostenvergoeding, (inhuur)personeel, energiekosten, inflatie doorberekend in contracten, telefonie en ICT.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 3.862.000

Aandelenbelang Bestuurslid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€509.000	€621.503	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 819.095	€ 714.099	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1.115.088	€ 1.006.436	n.n.b.

Monitor Brede Welvaart

De Brede Welvaart van Apeldoorn

Brede Welvaart is een vertrekpunt voor hoe we ons verhouden tot de wereld om ons heen en de manier waarop we ons richting de toekomst willen ontwikkelen. Door verschillende onderdelen van de samenleving in samenhang te bekijken, ontstaat op een vanzelfsprekende manier een integraal beeld van de kwaliteit van Brede Welvaart van Apeldoorn.

De ontwikkeling van Brede Welvaart wordt door het CBS in de [regionale Monitor Brede Welvaart](#) bijgehouden en geeft aan de hand van 42 indicatoren een beeld van de staat en ontwikkeling op de verschillende onderdelen van Brede Welvaart. De regionale monitor geeft ons de mogelijkheid om op landelijke schaal te meten en te vergelijken. In december 2024 is deze monitor weer geüpdatet en geeft het een beeld van de ontwikkeling van de indicatoren. Nieuw in 2024 is de dat er naast de dimensies “Hier en nu” en “Later” ook indicatoren worden getoond in de dimensie “Elders”.

De in 2023 door het CBS opgeleverde Apeldoornse Monitor Brede Welvaart is niet geüpdatet en wordt ook niet verder doorontwikkeld. Bij het gebruik van de monitor en het werken met Brede Welvaart bleek de lokale monitor onvoldoende meerwaarde te bieden.

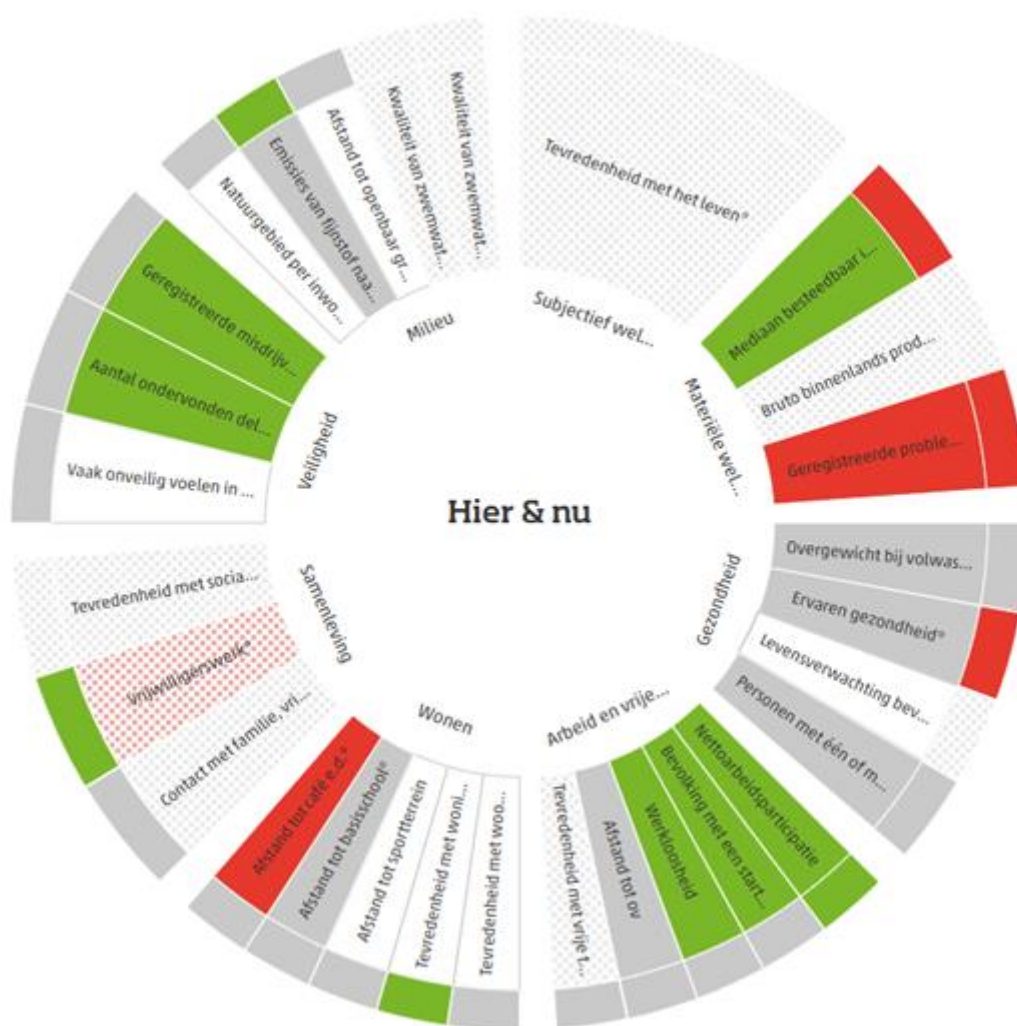
De afgelopen tijd hebben we verder verkend wat Brede Welvaart kan betekenen in ons werk en hoe monitoring hierbij kan aansluiten. Hiervoor heeft een ambtelijke verkenning plaatsgevonden en is een sessie met de raad georganiseerd.

Kwaliteit van Brede Welvaart in Apeldoorn

Wat we in de gemeente doen heeft invloed op de Brede Welvaart van Apeldoorn. En tegelijkertijd zijn er ook invloeden van buiten de gemeente. Het werken met Brede Welvaart is een leerproces waar we de komende jaren nog meer stappen in gaan zetten. Tegelijkertijd kunnen we ook al best wat zeggen over hoe onze samenleving ervoor staat. De onderstaande afbeeldingen, afkomstig uit de regionale Monitor Brede Welvaart, geeft weer hoe het er op dit moment voor staat met onze Brede Welvaart. De kleuren geven aan of een ontwikkeling heeft geleid tot een stijging (groen) of daling (rood) van Brede Welvaart of dat het gelijk blijft (grijs).

Het wiel geeft een overzicht van de ontwikkeling van de brede welvaart in alle thema's. De binnenste ring van het wiel toont de trendmatige ontwikkeling in de jaren 2016-2023. De buitenste ring geeft de meest recente verandering van jaar op jaar weer.

Hier & nu, Apeldoorn

De dimensie “Hier & nu” vertelt iets over de persoonlijke kenmerken van mensen, de kwaliteit van de omgeving waarin zij leven en meer in het algemeen over hun materiële welvaart en welzijn.

Later, Apeldoorn

De monitor meet ook de dimensie "Later". Dit gaat over in hoeverre de hulpbronnen die volgende generaties nodig hebben beschikbaar zijn om hetzelfde niveau van welvaart te hebben als inwoners nu.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op onze risico's en hoe we daarmee omgaan. Dit doen we door een weergave te geven van de risico's die we lopen bij het realiseren van onze doelstellingen en de maatregelen die we nemen om die te beheersen. Ook brengen wij in beeld welke buffer (weerstandscapaciteit) aanwezig is om financiële risico's op te vangen mochten die zich onverhoopt toch voordoen.

We starten de paragraaf met een weergave van onze financiële positie. Dat vormt immers een belangrijke context om de impact van risico's te duiden: hoe gevoelig zijn we daarvoor? Het financiële beeld duiden we aan de hand van de verplichte financiële kengetallen en ijkpunten, aangevuld met een aantal aanvullende indicatoren. Vervolgens beschrijven we ons systeem van risicomanagement, de geïnventariseerde risico's en daarbij getroffen beheersmaatregelen.

Financiële positie in vogelvlucht

De gemeente staat er met deze jaarrekening eind 2024 financieel goed voor. We hebben de financiële kengetallen hieronder over 2024 opnieuw berekend. Het Eigen Vermogen bedraagt € 262,3 miljoen, waarvan € 149,8 miljoen in de Algemene Reserve zit. Bovenop de Algemene Reserve is een positief rekeningresultaat van € 3,2 miljoen gerealiseerd. Voor een doorkijk naar de verwachtingen in komende jaren verwijzen we naar de lopende MPB 2025-2028 en de komende voorjaarsnota.

De onderstaande figuur geeft uitleg over de belangrijkste financiële kengetallen die we als gemeente gebruiken om inzichtelijk te maken hoe we er financieel voor staan.

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente

Bij de vaststelling van de Kadernota Reserves en Voorzieningen in mei 2023 is ook onderstaande normtabel vastgesteld. De tabel geeft een waardering aan de belangrijkste kengetallen die daaronder zijn uitgewerkt.

NORMEN	CATEGORIE A	CATEGORIE B	CATEGORIE C
	Minst risicovol	Gemiddeld risicovol	Meest risicovol
	Goed	Voldoende	Onvoldoende
1a Netto schuld quote	< 90%	90% - 130%	> 130%
1b Netto schuld quote excl. leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
2 Solvabiliteitsratio	>50%	20% - 50%	< 20%
3 Grondexploitatie	<20%	20% - 35%	> 35%
4 Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
5 Belastingcapaciteit	<95%	95% - 105%	>105%

Onderstaande tabel bevat de berekende kengetallen die horen bij bovenstaande tabel, plus nog drie andere kengetallen. Voor de drie additionele kengetallen geldt dat voor de weerstandratio ook een norm is vastgesteld in de nota reserves en voorzieningen. Bij de vaststelling van de MPB 2025-2028 is deze weerstandratio verlaagd naar 1,4. De andere twee kengetallen kennen geen normering. Onder de tabel volgt verdere uitleg bij de verschillende kengetallen.

Indicator / kengetal		Peildatum / verwerkt in P&C-document					
		31-12-2022	1-9-2023	31-12-2023	1-9-2024	31-12-2024	
		Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023	Begroting 2025	Rekening 2024	Norm
1a	Netto schuld quote	51,72%	67,11%	48,67%	64,26%	47,37%	<90%
1b	Netto schuld excl. leningen	46,23%	62,81%	44,23%	60,62%	44,03%	<90%
2	Solvabiliteitsratio	32,74%	24,76%	33,35%	27,81%	34,22%	>20%
3	Grondexploitatie	-1,18%	0,60%	0,18%	1,95%	0,55%	
4	Structurele exploitatieruimte	2,87%	0,20%	1,97%	0,46%	1,44%	
5	Belastingcapaciteit	101,66%	100,95%	90,36%	98,49%	98,49%	
6	Weerstandratio	4,31	2,14	2,73	1,66	2,04	>1,4
7	Eigen vermogen incl. resultaat x miljoen	€ 250,91	€ 195,97	€ 257,63	€ 218,76	€ 262,26	
8	Kapitaallastenratio	4,89%	4,82%	3,62%	4,86%	3,70%	

Netto schuldquote

Voor een financieel gezonde situatie moet deze netto schuldquote lager zijn dan 90%. De gerealiseerde schuldquote bevindt zich hier ruim onder.

De gerealiseerde schuldquote is al een aantal jaren achter elkaar lager dan de begrote schuldquote. Dit komt enerzijds doordat het totale schuldenbedrag lager uitvalt dan begroot en anderzijds doordat de totale baten hoger uitvallen dan begroot. Voor dit kengetal worden de netto schulden gedeeld door de totale baten, dus beide bewegingen leiden tot een lagere schuldquote. In de afgelopen jaren zijn de bestedingen van reserves minder snel gegaan dan begroot en schoven uitgaven van het grondbedrijf naar achter met lagere schulden tot gevolg. De hogere baten werden voornamelijk veroorzaakt door de hogere Algemene Uitkering en de hogere bijdrage voor de opvang van Oekraïners.

Solvabiliteit (eigen vermogen / totale passiva)

Onze solvabiliteit is met de jaarrekening 2024 op een prima niveau van ruim 34% uitgekomen. Met de bestedingen van reserves en nieuwe investeringen in de komende jaren zal de verhouding tussen dat deel wat met eigen geld is betaald en het totale bezit fors lager worden. Bij het opstellen van de nieuwe MPB 2026-2029 zullen wij de doorkijk naar de toekomst wederom actualiseren. Ook bij de nieuwe bezuinigingen zal aandacht moeten zijn voor het beheersbaar houden van deze kengetallen.

Grondexploitatie

Met de vaststelling van de Nota Grond- en vastgoedbeleid Apeldoorn in 2021 kiezen we voor situationeel grondbeleid waarbij we per gebied of ambitie een rol kunnen kiezen die het beste past bij de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Voor het bepalen van de gemeentelijke rol maken we gebruik van een duidelijk en transparant afwegingskader zoals beschreven in die kadernota. Daarbij kijken we heel goed naar de middelen die we in kunnen zetten en naar de veiligheidskleppen die we kunnen inbouwen om risico's goed beheersbaar te hebben en houden. Het grondbeleid krijgt zo een stimulerende rol en biedt daarbij een handelingsperspectief dat helderheid geeft aan partijen over de insteek die Apeldoorn kiest bij gebiedsontwikkelingen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte was afgelopen jaar licht positief. De structurele baten zijn net wat hoger dan de structurele lasten wanneer gekeken wordt naar de realisaties van het jaar 2024.

Belastingcapaciteit

Onze belastingcapaciteit is de verhouding tussen lokale woonlasten meerpersoonshuishoudens (peiljaar 2024) ten opzichte van de landelijk gemiddelde woonlasten (peiljaar 2024). Deze zijn gebaseerd op berekeningen van Coelo. In de berekening van Coelo zijn de woonlasten in Apeldoorn in 2024 iets lager dan de gemiddelde woonlasten en komt het percentage uit op 98,49%.

Weerstandsratio

Voor de berekening van de weerstandsratio wordt de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Uit deze jaarrekening blijkt dat de weerstandsratio ongeveer 2,0 is, wat wil zeggen dat de financiële buffer van de gemeente 2,0 keer zo groot is als het berekende risicobedrag waar we tegen aan zouden kunnen lopen. Hier wordt verderop in deze paragraaf nader op ingegaan. In de Kadernota Reserves en Voorzieningen 2023-2026 was vastgesteld dat de weerstandsratio minimaal 1,7 moet zijn. Bij het vaststellen van de MPB 2025-2028 is deze minimale waarde verlaagd naar 1,4.

Eigen vermogen

Bij het opmaken van de jaarrekening concluderen wij dat ons Eigen Vermogen (inclusief rekeningresultaat) met € 4,6 miljoen is toegenomen ten opzichte van de stand per 31-12-2023.

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten met betrekking tot investeringen af te zetten tegen de totale lasten (excl. stortingen aan reserves). De kapitaallastenratio zegt iets over de mate van flexibiliteit van de begroting. Investeringsdrukken door de kapitaallasten als last op de begroting, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. De informatiewaarde zit vooral in de ontwikkeling van de kapitaallastenratio over de tijd. In 2024 is de kapitaallastenratio lager uitgevallen dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de gehanteerde rente lager was dan aanvankelijk begroot. Bij een lagere rente zijn de kapitaallasten lager. Voor het inzicht in de onderliggende kapitaallasten zie de staat van activa bij de toelichting op de balans bij Materiële Vaste Activa.

Kader risicobeheersing en risico's

De uitgangspunten voor ons risicobeleid zijn vastgesteld in de nota risicomanagement 2018-2021. Aan het begin van 2025 is een geactualiseerde kadernota risicomanagement 2025-2028 naar de raad gestuurd. Op het moment van schrijven (februari) is deze echter nog niet door de raad behandeld en vastgesteld. Daarmee wordt de nieuwe kadernota nog niet expliciet toegepast in deze jaarrekening. Wel worden hieronder een aantal belangrijke elementen benoemd uit de geactualiseerde nota.

In de nieuwe kadernota wordt bepaald dat we integraal risicomanagement uitvoeren, altijd benaderd vanuit de doelen en prestaties (risicomanagement is nauw verweven met de dagelijkse werkzaamheden) en dat aan risicobereidheid voorwaarden verbonden zijn. Ook is opgenomen dat het risicomanagement onverkort van toepassing is op projecten en grondexploitaties. Belangrijke voorwaarde voor een goed risicomanagement is een stevig ingericht risicomanagementproces. De raad stelt daarvoor het kader door vast te leggen dat er zes stappen in het proces zijn die altijd doorlopen worden. TOP-risico's worden in de P&C-cyclus apart uitgelicht. Door het vastleggen van de

criteria die we daarvoor hanteren, bepaalt de raad over welke risico's zij meer in detail geïnformeerd wordt. Ook stelt de raad kaders vast voor de verdeling van verantwoordelijkheden.

Qua informatievoorziening is opgenomen dat op twee momenten per jaar over de risico's en beheersmaatregelen wordt gecommuniceerd, gekoppeld aan de meerjarenbegroting en de jaarrekening. En daarnaast is er sprake van informatievoorziening bij ieder individueel besluit. Tot slot wordt aandacht geschonken aan een aantal specifieke onderwerpen. Zo wordt aangegeven dat ook van Verbonden Partijen een goed risicomanagement wordt verwacht en dat frauderisico's een onlosmakelijk onderdeel van het integrale risicomanagement uitmaken.

Risico's

Risicobeheersing is een continu proces welke vertrekt vanuit de doelstellingen die we als gemeente op de diverse beleidsvelden nastreven. De vraag staat centraal welke onzekerheden, kansen en risico's het behalen van deze doelstellingen kunnen beïnvloeden en hoe we daarmee omgaan. Het gesprek hierover leidt onder andere tot een overzicht van financiële en niet- financiële risico's met eventuele maatregelen. Dit overzicht actualiseren wij periodiek. Zoals afgesproken nemen we vervolgens de TOP-risico's uit dat overzicht in deze paragraaf op. Ook in de programma's zijn deze risico's te vinden. Het gaat dan om risico's met een groot financieel gevolg (> € 1 miljoen) en/ of met forse invloed op het imago of het halen van onze doelstellingen. De kans van optreden is => 25%. Hiermee leggen we direct het verband met de doelen die wij nastreven en de onzekerheden die daar invloed op hebben.

Bij het inventariseren van risico's kijken we naar:

- de kans, dat een gebeurtenis zich voordoet;
- de invloed op de prestaties en het imago van de gemeente;
- de eventuele financiële gevolgen van een gebeurtenis.

Die gevolgen kunnen eenmalig voorkomen of zijn (deels) structureel. Bij de bepaling van de grootte van financiële risico's gaan we ervan uit, dat structurele risico's in vier jaar worden gedekt door ombuigingen binnen de begroting, aanpassing van beleid of beheersmaatregelen. Deze systematiek leidt tot een verdubbeling van de financiële gevolgen. Het 1e jaar zijn de gevolgen 100%, het 2e jaar 67%, het 3e jaar 33% en het 4e jaar 0%.

Stikstofrisico

Op 18 december 2024 heeft de Raad van State twee uitspraken gedaan over stikstof die mogelijk verstreckende gevolgen hebben. Omdat hierover tijdens het opstellen van de jaarrekening nog best veel onzeker en onduidelijk is, is ervoor gekozen dit risico hier overkoepelend te beschrijven en niet als financieel risico op te nemen, met een uitzondering van het grondbedrijf.

De uitspraken van de Raad van State komen in de hoofdlijn erop neer dat voor intern salderen, net als voor extern salderen, een vergunning nodig is. En dit geldt met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020. In de voortoets van een project moeten als gevolg van de uitspraken alleen nog de effecten van de nieuwe situatie berekend worden. Wanneer uit die voortoets blijkt dat er geen sprake is van stikstofdepositie, kan het project doorgaan. Maar wanneer uit de voortoets blijkt dat er wel stikstofdepositie optreedt, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden. Deze mitigerende maatregelen bestaan uit het verminderen van de stikstofdepositie, op de locatie of elders: intern of extern salderen. Voor beide is een natuurvergunning van de provincie nodig. Voor intern salderen kan de provincie beleidsregels gaan stellen, zoals zij dat nu ook doet voor extern salderen. Op dit moment is nog niet bekend of de provincie beleidsregels gaat stellen en wat de inhoud daarvan is. Wel heeft de provincie aangegeven dat zij voorlopig geen vergunningen afgeeft.

Dit betekent dat voor alle projecten in Apeldoorn een voortoets uitgevoerd moet worden. Wanneer uit die voortoets blijkt dat er sprake is van depositie, dan zijn mitigerende maatregelen nodig. Zolang de provincie geen beleidsregel heeft vastgesteld voor intern salderen, is niet duidelijk hoeveel stikstofruimte beschikbaar is op de locatie en hoeveel eventueel extern gevonden moet worden. We proberen de belangrijkste stikstofbronnen in Apeldoorn in beeld te brengen, zodat er gericht contact gezocht kan worden met bedrijven over de aankoop van stikstofruimte.

Het stikstofrisico kan leiden tot extra kosten doordat bijvoorbeeld meer stikstofruimte gekocht moet worden. Ook kan het tot gevolg hebben dat vertragingen optreden waardoor kosten juist niet of later gemaakt worden. De komende tijd zal met name bij projecten de nodige aandacht geschonken moeten worden aan dit stikstofrisico.

Risico's grondexploitaties

Met het besluit bij de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen in mei 2023 is de Algemene Reserve Grondbedrijf opgeheven. Het benodigd weerstandsvermogen voor de risico's van grondexploitaties maakt nu integraal onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen van de gemeente. De risico's van grondexploitaties worden meegenomen in de TOP-risico's.

In mei 2025 is door u het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2025 vastgesteld. In hoofdstuk 6 daarvan is uitvoerig ingegaan op de hierin te onderkennen risico's en het benodigd weerstandsvermogen. In deze paragraaf komen we daar in hoofdlijnen op terug. In onderliggende risicobeschrijvingen is een onderscheid gemaakt tussen grondexploitaties bedrijventerreinen (programma Economie) en niet-bedrijventerreinen (programma Leefomgeving). Dit is in lijn met de BBV.

Waar gesproken wordt over een bruto risicobedrag betreft dit het risicobedrag wat voorkomt uit de risico analyse van de afzonderlijke grondexploitaties. Hierop wordt de voordelige contante waarde van de grondexploitatie en/of post onvoorzien van de desbetreffende grondexploitatie in mindering gebracht. Daarmee ontstaat een netto risicobedrag.

Dit netto risicobedrag is ook zichtbaar in de opgenomen risicobeschrijvingen van grondexploitaties. Het gaat dan om de optelsom van risico 'Grondbedrijf bedrijventerreinen' en risico 'Grondbedrijf niet-bedrijventerreinen'.

Waar gesproken wordt over statistische analyse betreft dit de toepassing van het Monte Carlo simulatieprogramma, welke al zeer lange tijd door het Grondbedrijf wordt gebruikt voor de bepaling van haar risico's.

Project overstijgende risico's

Dit betreffen risico's waar de gemeente geen of zeer beperkt invloed op heeft. Bijvoorbeeld inflatie, rente, uitgiftevertraging en opbrengstenstijging. Op basis van statistische analyse is een bruto risicobedrag van € 6,1 miljoen bepaald, circa € 1 miljoen meer dan vorig jaar. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de toegepaste opbrengstenstijging grondexploitaties. Daarmee is een risico ontstaan op het niet realiseren van deze stijging.

Project specifieke risico's

Dit zijn, soms unieke, risico's die zich kunnen voordoen binnen de projecten. Te denken is aan mee- en tegenvallers op de civiele ramingen, stikstofrisico bij gewenste wijzigingen van bestemmingen, prijsstelling van kavels die nog verkocht moeten worden, planschade uitkeringen vanwege bestemmingswijzigingen, tegenvallende saneringskosten, natuurcompensatie en dergelijke. Een risico wat we steeds vaker in projecten tegenkomen is het waterkundig probleem. Steeds vaker zijn extra maatregelen nodig om water(berging) in balans te houden. Op basis van statistische analyse is een bruto risicobedrag van € 11,2 miljoen bepaald, daarmee ruim € 2 miljoen meer dan vorig jaar. Dit komt met name door andere risico-inschattingen voor Ecofactorij II en Zuidbroek Bedrijven.

IFLO-methode

Deze methode werd tot voorheen toegepast op de overige (kleinere) complexen binnen het grondbedrijf en was robuust van karakter. Met ingang van het MPG 2025 worden voor alle grondexploitaties de risicobedragen bepaald op basis van statistische analyse, zoals hierboven is opgenomen. Daarmee is een kwaliteitsslag gemaakt voor de bepaling van het totale risicobedrag van het Grondbedrijf.

Specifieke gebeurtenissen

Deze gebeurtenissen hebben betrekking op die aspecten die feitelijk niet begroot zijn. Zoals in de turap 2024 van het Grondbedrijf is aangegeven, voorzien we een specifiek stikstofrisico in een grondexploitatie. Dit risico wordt nu ingeschat op € 3,2 miljoen.

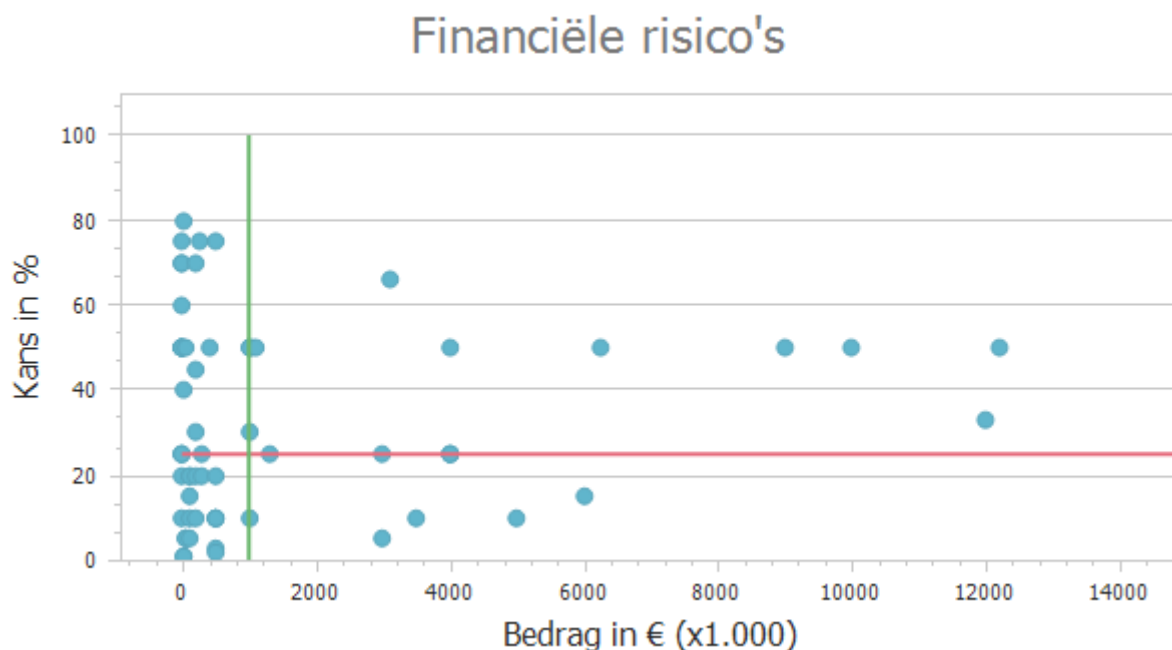
Systematiek tussentijdse winstneming

In de BBV is het realisatieprincipe voor winstneming aan de orde. Op basis van het door de raad vastgestelde voorzichtigheidsbeginsel is een risico op winstneming bepaald van € 2,4 miljoen en dit ligt € 0,6 miljoen hoger dan vorig jaar.

Bovengenoemde risicobedragen voor totaal € 22,8 miljoen zijn de bruto risico's binnen het Grondbedrijf. Tegenover deze bedragen staan ook winstverwachtingen en budgetposten onvoorzien welke (gedeeltelijk) als dekking ingezet worden voor het opvangen van de risico's. Wanneer de bruto risico's met deze bedragen worden verminderd, resteert er een netto risico van € 16,3 miljoen. Dit is een verhoging van € 4,2 miljoen ten opzichte van hetgeen in de turap 2024 van het grondbedrijf is gemeld. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de toegepaste opbrengststijgingen in de grondexploitatie. Daarnaast brengt een uitfasering van projecten (zoals Zuidbroek) hogere risico's met zich mee op het gebied van kostenstijgingen.

Risicoprofielen

Het risicobestand bestaat uit een groot aantal risico's die verschillen in omvang en kans van optreden. Om het risicoprofiel goed te kunnen duiden, is het interessant om in beeld te hebben hoe de verdeling van de risico's naar omvang / kans eruit ziet. Dit is grafisch onderstaand weergegeven. Elke punt in de grafiek verwijst naar een risico waarop geklikt kan worden om een uitgebreide beschrijving en de bij het risico horende beheersmaatregelen te lezen.

Nr.	Afdeling	Risico	Bedrag	Kans	I/S	Netto financieel gevolg weerstands- vermogen	Impact op de doelstelling	Impact op het imago	Totaal
Paragraaf									
1741	Afdeling concern zaken	Geslaagde hackaanval (ransomware)	4.000.000	25%	I	1.000.000	3	2	5
861	Afdeling concern zaken	Niet voldoen aan de AVG, inclusief datalekken	3.000.000	25%	I	750.000	1	3	4
Programma 1									
2001	Directieraad	Geen dekking voor de huurpenningen van gemeentelijke opvanglocaties ten behoeve van Oekraïners	1.100.000	50%	I	550.000	2	1	3
641	Afdeling Keten en accountmanagement	Volume- en prijsontwikkeling Jeugdhulp	9.000.000	50%	S	9.000.000	1	1	2
1441	Afdeling beleid maatschappelijke ontwikkeling	Nieuw verdeelmodel rijksbijdrage Beschermd Wonen	10.000.000	50%	I	5.000.000	3	2	5
761	Afdeling loket sociaal	Oplopende kosten (volume- en prijsontwikkeling) Wmo	4.000.000	50%	S	4.000.000	2	1	3
474	Afdeling Keten en accountmanagement	Haalbaarheid besparingspotentieel Hervormingsagenda Jeugd	6.250.000	50%	S	6.250.000	2	1	3
Programma 2									
1861	Afdeling omgevingsrecht en vergunningen	Nadeel op de legesinkomsten kan niet meer worden opgevangen door de voorziening leges omgevingsvergunning.	2.000.000	50%	I	1.000.000	3	1	4
1841	Afdeling PPIM	Herontwikkeling Oranjerie	4.000.000	25%	I	1.000.000	3	1	4
1882	Afdeling vastgoed en grond	Grondbedrijf niet-bedrijventerreinen	3.100.000	66%	I	2.046.000	1	1	2
2081	Afdeling PPIM	Hertzbergerpark	12.200.000	50%	I	6.100.000	2	3	5

Nr.	Afdeling	Risico	Bedrag	Kans	I/S	Netto financieel gevolg weerstand- vermogen	Impact op de doelstelling	Impact op het imago	Totaal
Programma 3									
244	Afdeling loket sociaal	Het definitieve Rijksbudget BUIG is lager dan waar we in de begroting rekening mee houden of de uitgaven zijn hoger dan begroot, waardoor we meer dan nu begroot niet met deze Rijksmiddelen uitkomen.	1.000.000	50%	S	1.000.000	2	1	3
1941	Afdeling loket sociaal	Onze bijdrage in het financiële resultaat van Lucrato is hoger dan waar wij in onze begroting rekening mee houden	1.000.000	30%	S	600.000	2	1	3
1881	Afdeling vastgoed en grond	Grondbedrijf bedrijventerreinen	19.700.000	72%	I	14.184.000	1	1	2
Programma 4									
1641	Afdeling financiën en control	Begrotingstekorten 2028 en verder	12.000.000	33%	S	7.920.000	2	1	3
427	Afdeling vastgoed en grond	Afwaardering vastgoed en gronden	4.000.000	25%	I	1.000.000	1	1	2
264	Afdeling financiën en control	Financiering en rente risico's	1.300.000	25%	S	650.000	2	1	3
Overige risico's						11.193.950			
Totaal						73.243.950			

Naast bovengenoemde TOP-risico's zijn er overige risico's. Eén daarvan lichten we hier nog kort toe omdat die vanwege de criteria niet onder de TOP-risico's valt, maar wel een relatief hoog risicobedrag heeft. Dit betreft de onrendabele top van het warmtenet Kerschoten. Dit risico is onderverdeeld in verschillende oorzaken die als gevolg kunnen hebben dat de onrendabele top van het warmtenet hoger wordt dan geraamd. Per saldo telt dit op tot een kans van 20% en gaat gepaard met een netto financieel gevolg van € 6 miljoen. Omdat de kans lager is dan 25% wordt het bedrag onder de overige risico's meegeteld.

Ten opzichte van de financiële TOP-risico's in de MPB 2025-2028 is één TOP-risico nieuw en zijn er zes bijgesteld.

Nieuw risico:

2081 Hertzbergerpark

Dit risico heeft betrekking op de aankoop van Hertzbergerpark die in december 2024 plaats vond. Aan deze aankoop zitten voorwaarden en risico's verbonden. Voor het gehele plangebied (HP1, HP2 en HP3) zal een gemeentelijke grondexploitatie worden gevoerd. Bij het openen van de gemeentelijke grondexploitatie worden de risico's in kaart gebracht die hiermee samenhangen. Het openen van een grondexploitatie vraagt een apart raadsbesluit.

Gewijzigde risico's:

641 Volume en prijsontwikkeling Jeugdhulp

Bij de MPB2025-2028 werkten we drie scenario's uit waarin de volumecomponent in 2027 en 2028 de grootste variabele is. Het aanvullende tekort voor scenario 1 ten opzichte van scenario 2 resulteerde meerjarig in een nadeel van € 6 miljoen, welke bij de MPB2025-2028 als risicobedrag werd gehanteerd. Met het tekort Jeugdzorg 2024 conform jaarrekening wordt dit risico werkelijkheid. Het financiële risico 2025 baseren we op het tekort Jeugdzorg 2024, wat conform prognosemodel neerkomt op € 9 miljoen (excl. PGB & JWV). In de Turap 2024 wordt verwezen naar toenemende kosten Jeugdzorg. In de tweede helft van 2024 is deze kostenstijging geanalyseerd en zijn kortetermijnmaatregelen ingevoerd om de kostenstijging te dempen. Daarnaast is begin 2025, naar aanleiding van het AEF-onderzoek, een aantal scenario's opgeleverd die moeten bijdragen aan de (financiële) houdbaarheid van het jeugdzorgstelsel. Besluitvorming over de scenario's volgt nog door de Raad.

1841 Herontwikkeling Oranjerie

De kans is bijgesteld van 30% naar 25%.

1861 Nadeel op de legesinkomsten kan niet meer worden opgevangen door de voorziening leges omgevingsvergunning.

Het bedrag is verhoogd van € 1.000.000 naar € 2.000.000. Het risicobedrag is verhoogd vanwege lagere inkomsten op de leges omgevingsvergunning dan in tussentijdse rapportages en brief grote verschillen is gemeld.

2001 Geen dekking voor de huurpenningen van gemeentelijke opvanglocaties ten behoeve van Oekraïners

Het risico is verlaagd, omdat het Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) met een jaar verlengd is en nu eindigt op 4 maart 2026, wat een gegarandeerde financiële dekking vanuit het Rijk betekent tot maart 2027. Dit maakt dat we minder risico lopen dat we geen dekking voor de doorlopende huurpenningen hebben.

1881 Grondbedrijf bedrijventerreinen

Het risicobedrag is naar boven bijgesteld. Zie voor verdere toelichting naar eerder in deze paragraaf en de MPG 2025.

1882 Grondbedrijf niet-bedrijventerreinen

Het risicobedrag is naar boven bijgesteld. Zie voor verdere toelichting naar eerder in deze paragraaf en de MPG 2025.

Grootste verschillen met jaarrekening 2023

Ten opzichte van de jaarrekening 2023 is het risicobedrag met circa € 25 miljoen toegenomen. De vier belangrijkste posten hiervoor zijn:

- het risico bij 'Volume- en prijsontwikkelingen Jeugdhulp' is met circa € 7,25 miljoen gestegen;
- een toename van de grondbedrijfrisico's met circa € 7,1 miljoen;
- er is een nieuw risico ontstaan met 'Hertzbergerpark' van € 6,1 miljoen; en
- het risico 'Nieuw verdeelmodel rijksbijdrage Beschermd Wonen' telt voor € 5 miljoen mee, terwijl deze in de jaarrekening 2023 alleen als niet-financieel risico was opgenomen.

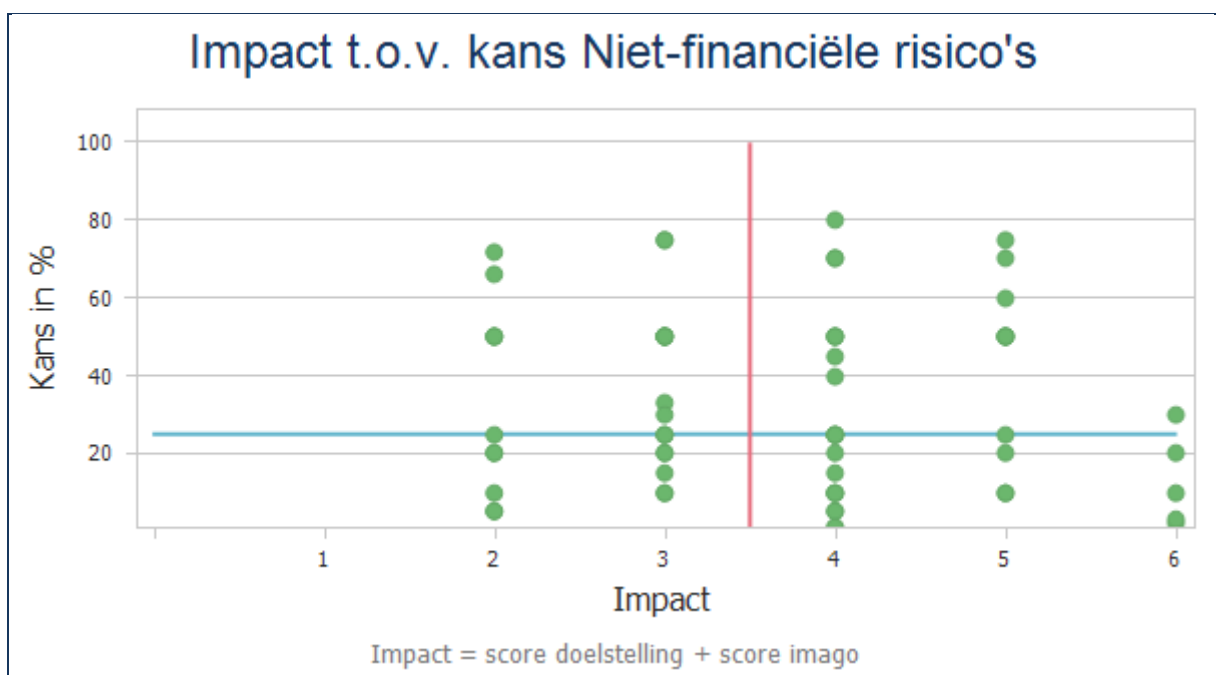
Niet-financiële risico's

Niet ieder risico heeft een financieel gevolg, maar ze kunnen er wel voor zorgen dat wij doelstellingen niet halen en/of dat imago geschaad wordt. Ook die risico's zijn belangrijk om te beheersen en worden apart in beeld gebracht. Voor de niet-financiële risico's geldt dat zij als TOP-risico worden aangemerkt als zij een kans > 25% en een score van 4 tot en met 6 waarbij de score als onderstaand wordt bepaald:

De scores betreffen:

- Doelstelling wordt toch gehaald (1), de doelstelling wordt later gehaald (2), de doelstelling wordt niet gehaald (3);
- Imago schade: geringe schade (1), ernstige schade (2), zeer ernstige schade (3).

Grafisch ziet het risicoprofiel van deze niet-financiële risico's er als volgt uit:

Het risicoprofiel laat zien dat er 21 niet-financiële TOP-risico's zijn, waarvan er 6 tevens een financieel TOP-risico zijn.

TOP-risico's Algemene dienst						
Nr.	Eenheid	Risico	Kans	Impact op de doelstelling	Impact op het imago	Totaal
Paragraaf						
1741	Afdeling concern zaken	Geslaagde hackaanval (ransomware)	25%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5
861	Afdeling concern zaken	Niet voldoen aan de AVG, inclusief datalekken	25%	Doelstelling is gehaald	Zeer ernstige schade (land.pers>6)	4
1662	Afdeling informatie	Beperkt absorptievermogen organisatie bij digitalisering van processen	25%	Doelstelling wordt later gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	4
Programma 1						
1681	Afdeling Vitaal ondernemend Apeldoorn	Zwembad Noord Oost	50%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
1441	Afdeling beleid maatschappelijke ontwikkeling	Nieuw verdeelmodel rijksbijdrage Beschermd Wonen	50%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5
Programma 2						
1861	Afdeling omgevingsrecht en vergunningen	Nadeel op de legesinkomsten kan niet meer worden opgevangen door de voorziening leges omgevingsvergunning.	50%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
1421	Afdeling beheer en onderhoud	Overlastgevende soorten	70%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
1841	Afdeling PPIM	Herontwikkeling Oranjerie	25%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
1501	Afdeling omgevingsbeleid	Gevolgen en aanpak verplichtingen uit diverse natuur-, water-, en klimaatdoelstellingen	50%	Doelstelling wordt later gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	4
301	Afdeling beheer en onderhoud	Ongeval door gladheid	80%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
303	Afdeling beheer en onderhoud	Beheer en onderhoud wegen, bruggen etc.	30%	Doelstelling wordt niet gehaald	Zeer ernstige schade (land.pers>6)	6
302	Afdeling beheer en onderhoud	Onveiligheid medewerkers en derden	40%	Doelstelling is gehaald	Zeer ernstige schade (land.pers>6)	4
2101	Afdeling omgevingsbeleid	Ontbreken provinciaal beleid rond soortenmanagementplannen (SMP), voor Apeldoorn van belang dorpen en buitengebied	70%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
1803	Afdeling omgevingsbeleid	Ombuigingen op Rijks-, provinciale en gemeentelijke bijdragen energietransitie	50%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5
1802	Afdeling omgevingsbeleid	Wijzigingen in Rijks- en provinciaal beleid t.a.v. energietransitie	50%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5

TOP-risico's Algemene dienst						
Nr.	Eenheid	Risico	Kans	Impact op de doelstelling	Impact op het imago	Totaal
1801	Afdeling omgevingsbeleid	Uitvoering energietransitie blijft achter (arbeidskrapte, mogelijkheden opwek energie, onvoldoende draagvlak bij bewoners, vertraagde wet- en regelgeving, vertraging tempo samenwerkingen), waardoor doelen niet worden gehaald	60%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5
1781	Afdeling beheer en onderhoud	Vervangingsgolf wegen als gevolg van naoorlogse groei van Apeldoorn kan niet opgevangen worden binnen toekomstige beschikbare financiële ruimte	25%	Doelstelling wordt later gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	4
1381	Afdeling beheer en onderhoud	Gevolgen langdurige droogte	45%	Doelstelling wordt niet gehaald	Schade (plaatselijke pers 0-3)	4
2081	Afdeling PPIM	Hertzbergerpark	50%	Doelstelling wordt later gehaald	Zeer ernstige schade (land.pers>6)	5
2021	Afdeling omgevingsbeleid	Oplossen netcongestie duurt te lang, waardoor doelen niet worden gehaald	70%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5
1383	Afdeling beheer en onderhoud	Groen: toename van invasieve soorten	75%	Doelstelling wordt niet gehaald	Ernstige schade (regionale pers 4-6)	5

Ten opzichte van de MPB 2025-2028 zijn er twee nieuwe niet-financiële TOP-risico's ontstaan, waarvan Hertzbergerpark al is toegelicht bij de financiële TOP-risico's.

Nieuw Risico

2101 Ontbreken provinciaal beleid rond soortenmanagementplannen (SMP)

Op dit moment ontbreekt er provinciaal beleid voor soortenmanagementplannen. Als de provincie geen SMP implementeert, kunnen er minder woningen geïsoleerd worden. Dit resulteert erin dat onze doelstelling, het verminderen van energieverbruik, in gevaar komt.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande grafiek geeft weer wat het berekende risicobedrag was op verschillende momenten in de tijd. Voor de vergelijkbaarheid is hierin voor alle peildata het totaalbedrag aan risico's opgenomen, inclusief de risico's van het grondbedrijf. In de Kadernota Reserves en Voorzieningen is opgenomen dat we een minimale weerstandsratio van 1,7 willen hebben en bij het vaststellen van de MPB 2025-2028 is deze verlaagd naar 1,4. Dat betekent dat we minimaal een buffer willen hebben ter grootte van 1,4 maal het ingeschatte en berekende risicobedrag. Voor de begroting 2025 en de jaarrekening 2024 is hieronder dan ook de minimale weerstandsratio van 1,4 gehanteerd om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen. Voor de eerdere jaarstukken is in onderstaande tabel nog gerekend met de minimale weerstandsratio van 1,7.

Omschrijving	Peildatum / verwerkt in P&C-document				
	31-12-2022	1-9-2023	31-12-2023	1-9-2024	31-12-2024
	Jaarrekening 2022	Begroting 2024	Jaarrekening 2023	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Risicobedrag	35,0	54,9	48,2	60,7	73,2
Minimale weerstandsratio	1,7	1,7	1,7	1,4	1,4
Benodigde weerstandscapaciteit	59,5	93,3	82,0	85,0	102,5

De meest actuele omvang van de financiële risico's van de gemeente als geheel is berekend op € 73,2 miljoen en is daarmee gestegen ten opzichte van het berekende bedrag van € 60,7 miljoen bij de MPB 2025-2028.

Met een minimale weerstandsratio van 1,4 resulteert dat in een benodigde weerstandscapaciteit van € 102,5 miljoen. Of dit bedrag ook beschikbaar is wordt in het volgende onderdeel 'beschikbare weerstandscapaciteit' verder uitgewerkt.

Anders omgaan met grondbedrijfrisico's

Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit zijn alle gekwantificeerde risico's vermenigvuldigd met de minimale weerstandsratio. Dit geldt dus ook voor de risico's van het grondbedrijf. Zoals ook bij de MPG opgemerkt heeft het grondbedrijf een hogere mate van risicovolwassenheid dan de andere risico's. Dit komt doordat voor alle grondbedrijfcomplexen een projectspecifieke en projectoverstijgende statistische analyse wordt gemaakt. Dit betekent een kwaliteitsslag en verdere standaardisering van de werkwijze voor risicoanalyse. Daarnaast is een risicobedrag voor winstnames opgenomen. Door deze hogere mate van risicovolwassenheid is het beargumenteerbaar om op de grondbedrijfrisico's een lagere of geen opslag toe te passen om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen. De intentie is om bij de komende voorjaarsnota met een voorstel hiervoor te komen. Om nu al te laten zien welke gevolgen dat zou hebben is ook berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit zou zijn als de grondbedrijfrisico's met een weerstandsratio van 1 worden meegeteld. De benodigde weerstandscapaciteit zou dan € 6,5 miljoen lager uitkomen op € 96 miljoen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel toont opnieuw de benodigde weerstandscapaciteit, maar geeft daarna ook weer wat de beschikbare weerstandscapaciteit is. Deze wordt gevormd door de totale Algemene Reserve. Eind 2024 bevatte de Algemene Reserve € 149,8 miljoen. Het verschil tussen de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit was € 47,3 miljoen. Er is dus voldoende buffer om de geïnventariseerde risico's op te kunnen vangen. Voor een doorkijk van het verwachte verloop van de beschikbare weerstandscapaciteit in de komende jaren verwijzen we naar de komende voorjaarsnota en de daarop volgende MPB 2026-2029.

Ontwikkeling Algemene reserve (x €1 mlj)	JR 2022	JR 2023	JR 2024
Benodigde weerstandscapaciteit	59,5	82,0	102,5
Beschikbare weerstandscapaciteit	150,8	131,5	149,8
Surplus AR	91,3	49,5	47,3

Weerstandsvermogen

Onderstaande tabel geeft weer wat de ratio weerstandsvermogen is in de afgelopen jaren.

Omschrijving	JR 2022	JR 2023	JR 2024
Risicobedrag (x €1 mlj))	35,0	48,2	73,2
Beschikbare weerstandscapaciteit (x €1 mlj)	150,8	131,5	149,8
Ratio weerstandsvermogen	4,31	2,73	2,04

De weerstandsratio kwam eind 2024 uit op 2,04 en is daarmee ruim boven het afgesproken minimum van 1,4 gebleven.

Onderhoud kapitaalgoederen

Omschrijving	Beleidsnota	Vaststelling	(bedragen x € 1.000)	
			Budget	Realisatie
1.a. Groen	Groenplan (2018), Beheerprogramma (2022) en Strategisch Asset Management Plan (SAMP- 2023).		4.114.000	4.091.000
1.b. Wegen	Beheerprogramma	2022	2.696.000	2.478.000
2. Openbare verlichting	Handboek openbare verlichting en Beheerprogramma 2022	2022	829.000	794.000
3. Bruggen	Beheerprogramma (2022)/nota Bruggen	2010	86.000	82.000
4. Begraafplaatsen	Beleidsactualisatie begraafplaatsen (2022)	2022	237.000	216.000
5. Water & riolering	Water en rioleringsplan	2021	1.780.000	1.737.000
6. Verkeersapparatuur	Verkeersvisie	2016	397.000	438.000
7. Parkeren	Actualisatie parkeernota (2004), parkeervisie (2019)	2019	908.000	1.232.000
8. Gemeentelijk vastgoed (gebouwen en sportvelden)	Vastgoednota Apeldoorn (2010) en Uitvoeringskader Meerjaren Perspectief Vastgoed (2013 & 2017)	2017	6.259.000	6.931.000

Wat hebben we gedaan in 2024?

Groot onderhoud en vervanging van wegen

- 1,5 ha aan asfalt fietspaden vervangen/onderhouden.
- 3,0 ha aan elementenverharding vervangen (voornamelijk revitaliseringsprojecten).
- 0,3 ha betonverharding omgevormd naar gebakken klinker (in wijk De Parken).
- 7,0 ha asfalt rijbanen vervangen/onderhouden.
- oplevering van de Gildelaan, Oude Arnhemseweg en Dreven noord.

In 2025 zullen de inspectieresultaten beschikbaar komen.

Riolering

- ca. 800 meter riolering gerenoveerd (grootse deel via ondergrondse technieken, zoals relining).
- ca. 800 meter aan aansluitingen vervangen (op verschillende locaties, vaak in combinatie met een groter project).
- persleiding van gemaal De Maten verlengd met ca. 250 meter (oude instroompunt zorgde voor problemen met stank en wateroverlast).

Openbare verlichting

In het kader van verduurzaming van onze kapitaalgoederen hebben we in 2024 opnieuw fors ingezet op energiebesparing en modernisering van de openbare verlichting:

- er zijn ca. 1200 armaturen vervangen door dimbare LED-armaturen. Hiervan zijn 320 armaturen op hoofdwegen vervangen, 120 op bedrijventerreinen en overige armaturen in de woonwijken.
- we hebben ca. 260 armaturen omgebouwd naar dimbare LED armaturen. Dit betreft kwalitatief hoogwaardige en beeldbepalende armaturen, zoals de hangarmaturen op de Loolaan.

Verkeersregelinstallaties (VRI)

- 21 VRI's op de centrumring zijn gereedgemaakt voor slimme software (iVRI). 3 VRI's zijn compleet vervangen, de rest is omgebouwd.

- op de buitenring noord (laan van Zevenhuizen) zijn 11 VRI's omgebouwd naar iVRI er is tevens software ingekomen voor een 'groene golf'.
- op de buitenring west (Laan van Westenenk) zijn 5 VRI's omgebouwd naar iVRI met nieuwe software voor een beter doorstroming,

Ecologisch beheer

- wij hebben in beeld gebracht en vastgelegd welke arealen beter ecologisch kunnen worden ingericht. Hiervoor is een systematiek van tredes ontwikkelt. Een hogere trede betekent meer ecologisch beheer met bijbehorend werkpakket.
- in Ugchelen is de ecologische inrichting van het IJsvogelpark afgerond. Het is daarmee één van de meest biodiverse plekken in onze stad.
- in het buitengebied is langs de Drostendijk een ruime poel aangelegd.
- bij 5 parken hebben wij grote informatieborden gemaakt met daarop veel aandacht voor het ecologisch beheer.
- in het najaar van 2024 zijn in bermen flinke hoeveelheden biologische bloembollen de grond ingegaan. Behalve dat dit in het voorjaar mooi kleurt is dit ook een voedselbron voor veel vroege insecten.

Verbeteren groeiplaatsen bomen

Bij vervangingen en nieuwe aanleg in de openbare ruimte zijn ruim 900 groeiplaatsen verbeterd. Ruim 100 groeiplaatsen bij bestaande bomen zijn verbeterd (bijvoorbeeld op het Raadhuisplein).

Onderstaande tabel wordt op de website weergegeven als interactieve grafiek.

Prognose investeringen beheer openbare ruimte	2020	2022	2027	2031	2036	2041	2046	2051
Investeringskosten	15	16,4	23,5	32	37	42	42	43

Voor gemeentelijk vastgoed wordt zoals gebruikelijk in dit verband verwezen naar de [paragraaf Vastgoed](#).

Financiering

Algemene ontwikkelingen

Samenvatting

Er waren geen nieuwe langlopende leningen en korte lopende leningen nodig in 2024. Daarmee is de langlopende leningenportefeuille met € 45 miljoen afgenomen. De middelen in de Schatkist zijn van € 30 miljoen naar € 7 miljoen gedaald. De gecorrigeerde netto schuldquote is ten opzichte van de begroting behoorlijk lager uit gekomen en wel op € 44%.

Korte rente is gedaald naar 2,678%. De rente voor langlopende leningen is uitgekomen op ca 2,8%.

Algemeen

Vier keer heeft de Europese Centrale Bank (ECB) in de 2de helft van het jaar de rente naar beneden bijgesteld, daarbij in de veronderstelling dat de inflatie op middellange termijn beneden of dichtbij het gewenste niveau van 2% zal uit komen. Hiermee is het beleid minder restrictief. De economie wordt minder afgeremd. Met de tot nu toe laatste verlaging jongstleden december, zijn beleidsmakers ervan overtuigd dat de rente niet weer omhoog hoeft op korte termijn. Marktpartijen denken zelfs dat de rente in de loop van 2025 nog verder omlaag zou kunnen.

Korte rente

De korte depositorente is in 2024 door de Europese Centrale Bank (ECB) vanaf juni vier maal verlaagd. Wij hadden op een marginale daling gerekend in het afgelopen jaar. Het gevolg was dat als partijen geld wilden stallen bij de ECB, zij vanaf juni steeds een iets lagere rentevergoeding ontvingen. Dit was ook van invloed op de vergoeding voor de middelen die er tijdelijk in Rijks Schatkist zijn gestald. Waar er in de eerste helft van het jaar nog circa 3,9% ontvingen werd, liep deze langzaam af naar een niveau van 2,9% eind van het jaar. In de begroting was overigens niet de verwachting dat er nog middelen in de Schatkist zouden worden aangehouden, dus de alle daaruit voortvloeiende rentebaten zijn een meevaller. Daartegenover staat dat de 3-maands Euribor ook is gedaald, op 31 december 2024 stond deze op +2,678%. In de begroting was gerekend met 4,0% voor leningen met een korte looptijd. De liquiditeitspositie was geheel 2024 dusdanig gunstig dat er geen leningen met korte looptijd zijn aangetrokken om in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien. Dus zoals eerder genoemd hadden wij in van plaats rentekosten rentebaten. Voor een verdere toelichting hierover verwijzen wij naar het onderdeel Schatkistbankieren over deze ontwikkelingen.

De huidige marktverwachting is dat de 3-maands Euriborrente in de loop van 2025 verder kan gaan dalen. Nu de Europese inflatie onder controle lijkt te komen is de verwachting van de markt dat de ECB in 2025 de korte rente verder zal verlagen, mogelijk al in de eerste helft van het jaar. De ECB blijft echter voorzichtig met haar uitspraken ten aanzien van de werkelijk te nemen stappen. Geopolitieke onzekerheid blijft een gegeven.

Lange rente

Wij hadden bij het opstellen van de begroting een inschatting gemaakt met een bandbreedte tussen 3% en 3,5% voor de lange rente (basis is 10-jaars swaprente) en rekenden in de begroting met 3,5% inclusief 0,2% liquiditeitsopslag. In werkelijkheid is de lange rente in de loop van het jaar eerst verder gedaald, van bijna 2,5% begin januari tot 2,1% begin december, om daarna weer iets op te lopen naar 2,36% eind van het jaar. De liquiditeitsopslag is in de loop van het jaar opgelopen naar circa 0,4%. Per saldo zou een 10-jaars lening voor ons aan het eind van het jaar circa 2,8% hebben gedaan. Wij hebben in 2024 in het geheel geen nieuwe lange leningen aangetrokken, dus geen "last" gehad van de hogere liquiditeitsopslag op de basisrente. Wij hadden het gehele jaar te maken met een inverse rentestructuur. Dat wil zeggen dat rente voor kortlopende leningen hoger is dan de rente voor langlopende leningen. Wij zien nu dat de korte rente dicht bij de rente voor langlopende leningen ligt en dat op de termijnmarkt de kortlopende leningen lager worden geprijsd dan de rente voor langlopende leningen. Voor een verdere toelichting hierover verwijzen wij naar het onderdeel financiering verderop in deze paragraaf.

Er is een bedrag in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing voor risico's berekend, waarvan het feit dat de rente anders kan verlopen dan vooraf ingeschat, onderdeel uitmaakt, dit is sinds de nieuwste begroting (2025-2028) een toprisico vanwege het hogere financieringsvolume de komende jaren. Het risico heeft zich in 2024 niet voor gedaan. Uit de alinea (3.2.1.) over renterisicobeheer blijkt dat een eventuele rente stijging gedempt wordt door een grotere spreiding van de leningenportefeuille dan de wettelijk kaders voorschrijven. Dit neemt het risico van een rentestijging of daling overigens niet weg.

Schatkistbankieren

Met betrekking tot de Wet schatkistbankieren kunnen wij melden dat er het bijna het gehele jaar geld was gestald in Rijks Schatkist. Bij aanvang van het jaar stond er € 30 miljoen in Rijks Schatkist. Door het goed monitoren van onze banksaldi zijn wij ruimschoots binnen de toegestane drempelwaarden van de wet gebleven. Nadat wij de geplande aflossingen op de leningen en beleggingen hadden gedaan, was het saldo aan het eind van het jaar nog € 7 miljoen (wij hadden geen mogelijkheden om andere leningen vervroegd af te lossen). De belangrijkste redenen voor de afname van dit saldo in de Schatkist zijn aflossingen van bestaande leningen, ontvangsten van belegde gelden uit het verre verleden, investeringen en (grond)aankopen enerzijds en het jaarrekeningresultaat anderzijds. De middelen in de Schatkist hebben ruim € 1,1 miljoen extra rentebaten opgeleverd. Dit is verdisconteerd in het bijgestelde renteomslagpercentage.

Voor de berekening van het drempelbedrag verwijzen wij u naar de [tabel Schatkistbankieren](#) in de toelichting op de balans.

De Wet Hof (Houdbare overheidsfinanciën) speelt een belangrijke rol met betrekking tot de investeringsruimte (grof vertaald meer kasuitgaven dan inkomsten) voor de decentrale overheden en het Rijk. Uiteindelijk is besloten om ook voor 2024 een landelijke EMU-tekortnorm van 0,34% van het bbp voor alle gemeenten gezamenlijk te hanteren. Dit hele criterium heeft afgelopen jaar nauwelijks aandacht geleverd, gezien het positieve verloop van onze liquiditeitspositie. De norm kwam nooit in beeld. De vooraf bepaalde referentiewaarde was -/€ 36,1 miljoen. In werkelijkheid zijn wij uitgekomen op +€ 29,6 miljoen.

Wij hanteren in ons Treasurystatuut een ondergrens van AA-rating. Vanuit spreiding in de financieringsvormen ligt de voorkeur bij nieuwe financieringen niet op de eerste plaats bij de inzet van rente-instrumenten. In de prijzen van de nieuwe leningen houden we rekening met een opslag, de zogenaamde liquiditeitstoeslag. Deze bewoog de afgelopen periode op het niveau van circa 0,40% bij een 10-jaars lening. We verwachten dat deze opslag in 2025 op een vergelijkbaar of iets hoger niveau zal liggen.

De administratieve organisatie van de Treasuryfunctie is georganiseerd conform het door ons in 2014 vastgestelde Treasurystatuut. In 2020 heeft er kleine aanpassing op het statuut plaatsgevonden, hierdoor konden operationele activiteiten eenvoudiger worden uitgevoerd. Het Treasurystatuut wordt naar verwachting in 2025 geactualiseerd.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Renterisico over de vlottende schuld

De kasgeldlimiet wordt conform de Wet FiDO berekend naar een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor 2024 was de kasgeldlimiet berekend op € 63,3 miljoen. Uitgangspunt is, zolang de rente voor korte leningen lager is dan de rente voor leningen met langere looptijden dat de kasgeldlimiet optimaal wordt benut. Bij bijzondere situaties is het mogelijk dat er eerder wordt besloten om kortlopende leningen om te zetten in lang lopende leningen. Dit was in 2024 niet aan de orde. In 2024 is de kasgeldlimiet in het geheel niet overschreden. Bij het onderdeel Gemeentefinanciering in deze paragraaf gaan wij uitgebreider in op de liquiditeitsontwikkeling en schuldontwikkeling.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 miljoen)	Kwartaal			
	1	2	3	4
Netto vlottende schuld (+)/vlottende middelen	-21	-13	-45	-36
Kasgeldlimiet	63	63	63	63
Ruimte onder limiet	84	76	108	100

Renterisico over de vaste schuld

Voor het renterisico over het begrotingstotaal geldt een norm van maximaal 20% per jaar. Dit houdt in dat wij in enig jaar niet meer dan een bedrag ter grootte van 20% van het begrotingstotaal aan herfinanciering dan wel renteherziening mogen hebben. Dat maximum percentage is door het Rijk ingesteld om een enigszins stabiele rentelast over de jaren te bewerkstelligen.

In onderstaand overzicht is de renterisiconorm voor onze gemeente weergegeven voor de komende 5 jaren. Hieruit blijkt dat de renterisiconorm in 2024 niet is overschreden.

Het beleidsvoornemen ten opzichte van het risicobeheer van de financieringsportefeuille is erop gericht om de nieuw aan te trekken leningen met een zodanig looptijd aan te gaan dat de renterisiconorm ook in de verdere jaren niet overschreden gaat worden.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	Begroot 2024	Realisatie 2024	Begroot			
			2025	2026	2027	2028
- maximaal renterisico op vaste schuld	45	0	35	55	25	40
- renterisiconorm	148,2	148,2	156	156	156	156
Ruimte onder de limiet	103,2	148,2	121,0	101,0	131,0	116,0

Kredietrisico's op beleggingen

Kredietrisico op beleggingen (bedragen x € 1 miljoen)	Restant vordering per 1-1-2024		Waarvan met aanvullende zekerheid	Restant vordering per 31-12-2024		Waarvan met aanvullende zekerheid
	Absoluut	%		Absoluut	%	
Gemeenten / provincies	-	-		-	-	
Woningbouwcorporaties met garantie WSW	7,9	21,4%		7,9	29,8%	
Semi-overheidsinstanties	16,8	45,7%		14,9	56,3%	
Financiële instellingen met rating A, of hoger	7,9	21,5%		0	0,0%	
Energiefonds Apeldoorn	0,2	0,5%		0,2	0,8%	
Overige instellingen	4,0	10,9%	0,5	3,5	13,2%	0,4
Totaal	36,8	100,0%		26,5	100,0%	

De beleggingen zijn oplopend gerangschikt naar risico, waarbij alle beleggingen binnen de toegestane kredietrisico's vallen. De in 2022 getroffen voorziening voor de Lindenhove binnen het onderdeel Semi-overheidsinstanties van € 3 miljoen is in 2024 definitief afgeboekt en verwerkt in dit overzicht.

Risico's op gemeentegaranties

De gemeenteraad heeft vooral in het verleden garanties verstrekt voor leningen die onder meer door lokale woningbouwverenigingen, verzorgingstehuizen, sportverenigingen en dergelijke zijn aangegaan. Tegenwoordig zijn er waarborgfondsen voor woningbouw, zorg en dergelijke. Hiermee wordt een rechtstreeks beroep op de gemeente om garant te staan voor leningen, aangegaan door deze instanties, steeds kleiner. Bij leningen verstrekt aan woningbouwcorporaties is de gemeente nog steeds verplicht om als 'achtervang' garant te staan.

Een schuldrestant van € 209 miljoen (stand 31-12-2024) betreft een garantie op hypothecaire leningen aan particulieren in het kader van woningbouw en/of woningverbetering. Het risico over deze categorie leningen wordt als latent beschouwd en als PM post aangemerkt. Het betreft leningen die tussen 1995 t/m 2010 via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW), via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG), aan inwoners van onze gemeente zijn verstrekt. Het Rijk en de gemeenten vervullen de achtervangfunctie; zij kunnen ieder voor 50% worden aangesproken op financiële tekorten van dit waarborgfonds, voor zover het leningen betreft die t/m 2010 onder deze garantie zijn verstrekt. Met ingang van 2011 staat het Rijk zelfstandig volledig garant voor alle vanaf dan verstrekte leningen. Op basis van informatie van de Nationale Hypotheek Garantie blijkt al jaren dat zij geen beroep verwachten te doen en nooit gedaan hebben op de achtervangers. Er is een behoorlijk eigen vermogen beschikbaar. In de meest recente Liquiditeitsprognose 2024-2029 bevestigt zij dit beeld opnieuw, zij verwachten geen aanspraken op de achtervangfunctie van gemeenten te doen,

Risico op gemeentegaranties (bedragen x € 1 miljoen)	Restant bedrag per 1-1--2024		Restant bedrag per 31-12-2024	
	Absoluut	%	Absoluut	%
Rechtstreekse garantiestelling	6,6	1,0%	6,0	1,0%
Als achtervang NHG tot 2011	241,0	37,1%	209,0	33,4%
Als achtervang met WSW-garantie	401,9	61,9%	410,2	65,6%
Totaal	649,5	100,0%	625,2	100,0%

Gemeentefinanciering

Financieringspositie

In 2024 hadden wij voorlopig rekening gehouden met een financieringsbehoefte van € 30 miljoen. In werkelijkheid hebben wij ook in 2024 geen nieuwe lange leningen aangetrokken.

De belangrijkste oorzaken voor deze lagere behoefte zijn:

- Er zijn diverse grotere vooruit ontvangen (subsidie)gelden binnen gekomen, waaronder de nieuwe regiodeal waar de gemeente de kassiersfunctie voor vervult. Deze gelden zijn nog niet besteed, en worden nu niet tot de exploitatie gerekend.
- Er is behoorlijk meer geld via de Algemene Uitkering ontvangen dan begroot, dit is grotendeels via een begrotingswijziging reeds naar de AR geboekt.
- Investeringsuitgaven bleven marginaal achter bij wat initieel begroot was.
- Geraamde uitgaven van het grondbedrijf bleven meer achter dan dat de inkomsten achter bleven.
- In het sociaal domein waren vooral de lagere besteding op WMO en aan de andere kant fors meer uitgaven voor de jeugdzorg
- Daarnaast zijn er in het sociaal domein meer inkomsten dan uitgaven voor de opvang Oekraïners in 2024, (grotendeels via een begrotingswijziging naar het AOF overgeboekt) redenen voor deze ontwikkeling.
- In de exploitatie waren meerdere tegenvallers maar ook diverse meevallers per saldo iets gunstiger voor de financieringsbehoefte.

Om de totale schuldontwikkeling te beschouwen moeten we de liquide middelen, de opgenomen korte leningen en de lange leningen en de middelen in Rijks Schatkist bij elkaar nemen en afzetten tegen de stand begin 2024. Hieruit blijkt dat de totale schuld met circa € 22 miljoen is afgenomen.

Mutaties leningenportefeuille	Begroting 2024		Rekening 2024	
	Bedragen (x € 1 mln)	Gemiddelde rente	Bedragen (x € 1 mln)	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	333,7	1,40%	333,7	1,40%
Nieuwe leningen	30,0	3,50%	0,0	0,00%
Reguliere aflossingen	-45,0	1,06%	-45,0	1,06%
Vervroegde aflossingen	0,0		0,0	
Renteherzieningen	0,0		0,0	
Stand per 31 december	318,7	1,65%	288,6	1,45%

We zien een behoorlijke afname van onze lange schulden. In de begroting hielden wij rekening met een marginaal dalende lange schuld. De liquiditeitspositie ontwikkelde zich dusdanig positief dat er geen nieuwe lange leningen nodig waren. De belangrijkste redenen voor deze afwijking staan hier boven genoemd. De gemiddelde rente is per eind 2024 licht opgelopen ten opzichte van begin 2024 maar minder hard dan bij de begroting verwacht.

Leningen kunnen een zogenaamde marktwaarde krijgen, doordat de rente in de markt steeds verschillend is. De marktwaarde ontstaat als de actuele rente afwijkt van de rente van een langlopende lening die we eerder hebben afgesloten. Is de actuele marktrente lager dan heeft de lening voor ons een negatieve marktwaarde, is de marktrente hoger dan heeft de lening voor ons een positieve marktwaarde. De marktwaarde berekenen we als volgt. We trekken de rente van de 'oude' lening af van de actuele rente. Het verschil 'vermenigvuldigen' we met de hoofdsom van de lening. De uitkomst daarvan vermenigvuldigen we met de resterende looptijd van de lening. Op het eind van de looptijd van de lening is de resterende looptijd nul. Er is dan dus geen verschil meer en de marktwaarde is dan dus nul.

Nu de rente in 2024 licht dalend is geweest, zien we een lichte toename van de verschillen tussen de actuele rente en de rente waartegen de leningen in het verleden zijn afgesloten. We hebben over onze totale financieringspositie een berekening gemaakt van het verschil bij de contractuele rente en de huidige marktrente. Daar komt een negatieve marktwaarde van € 1,2 miljoen uit per 31 december 2024. Voor de reguliere leningen met een vaste rente is de positieve marktwaarde € 6,8 miljoen, voor leningen met een rente-instrument is dat € 8,0 miljoen negatief.

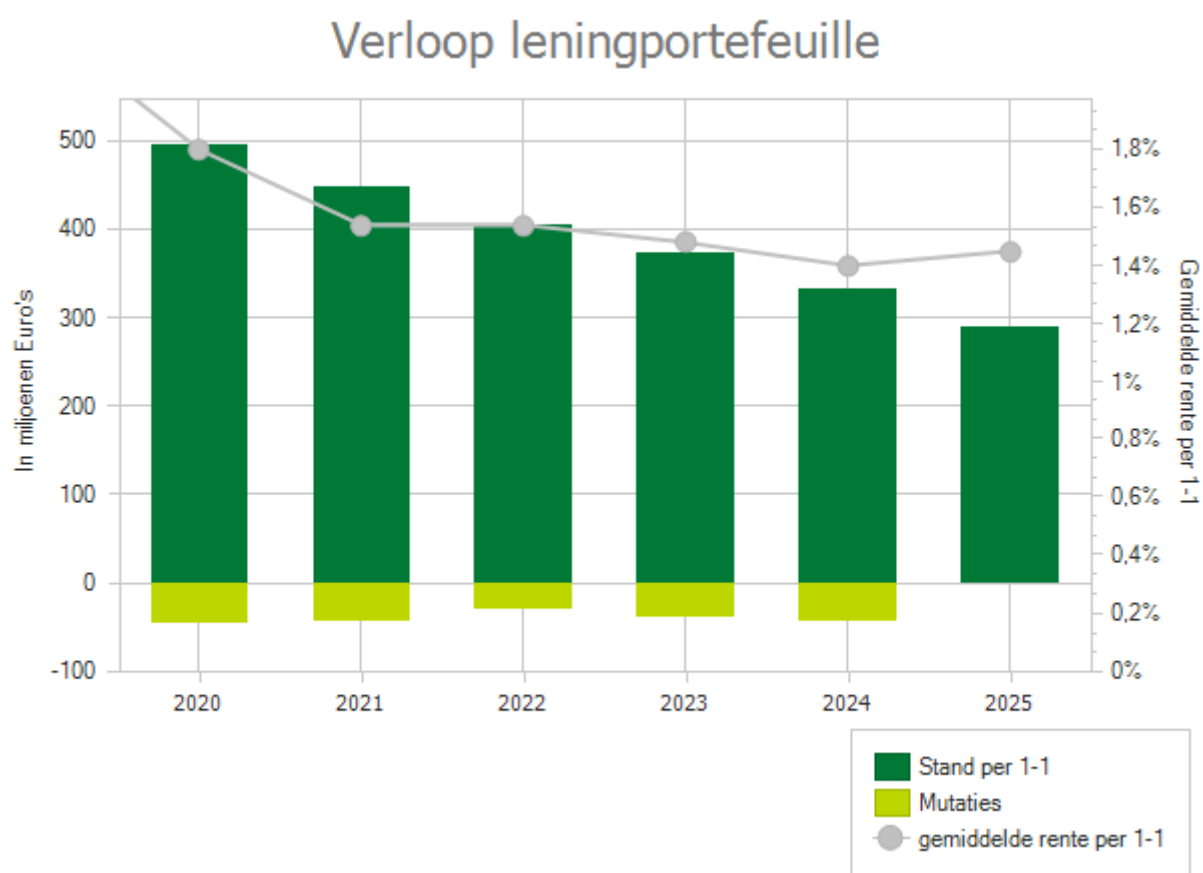
Leningportefeuille opgenomen gelden

De portefeuille opgenomen leningen is afgelopen jaar verder afgenomen. Voor een verklaring op hoofdlijnen verwijzen we naar het onderdeel financieringspositie.

De verwachting ten aanzien van de schuldontwikkeling is dat, gezien de opgaven en de ambities waarvoor wij staan, rekening houdend met een zeer beperkte bijdrage vanuit grondbedrijf, er een toename van de schulden is te verwachten in de komende jaren. Wij zullen bij de nieuwe MPB dat beeld wederom actualiseren.

Wat betreft het beeld van het gemiddelde rentepercentage van de portefeuille met lange leningen zien wij een ongeveer gelijk blijvend niveau afgelopen jaar. Er zijn geen mogelijkheden om oude "hoogrentende" schulden in goedkopere herfinanciering om te zetten.

Hieronder ziet u het verloop van de leningsportefeuille vanaf 2020.

Leningportefeuille uitgezette gelden

Tot deze portefeuille behoren vooral leningen die conform uw besluiten zijn verstrekt aan een woningbouwvereniging, Gigant, sportverenigingen, en dergelijke. Tevens zijn de gelden die voor de diverse stimuleringsleningen in een revolverend fonds via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn verstrekt hier opgenomen. Verder vallen hier de gelden onder die belegd zijn vanwege de verkoop van voormalige VNB-aandelen. Daarnaast worden hier ook de verstrekte leningen vanuit Energiefonds Apeldoorn opgenomen.

Mutaties beleggingenportefeuille	Begroting 2024		Rekening 2024	
	Bedragen (x € 1 mln)	Gemiddelde rente	Bedragen (x € 1 mln)	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	33,7	4,77%	36,8	4,38%
Nieuwe beleggingen	0	0,00%	1,2	0,00%
Reguliere aflossingen	8,5	7,63%	8,5	7,57%
Vervroegde aflossingen	0	n.v.t.	0	
Renteherzieningen (oud %)	0	n.v.t.	0	
Renteherzieningen (nieuw %)	0	n.v.t.	0	
Stand per 31 december	25,2	3,81%	26,5	3,61%

Er is rente bijgeboekt op de diverse stimuleringsregelingen die via stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn verstrekt. Tevens is er voor € 1,1 miljoen aan gelden gestort in dit fonds om weer nieuwe leningen te kunnen verstrekken. Er is één kleine lening uit het Energiefonds Apeldoorn verstrekt. Via het kunstgrasfonds zijn er geen nieuwe leningen verstrekt. Verder zijn de in het verleden belegde gelden bij de Rabobank volledig afgelost. Verder hebben er diverse kleinere aflossingen plaatsgevonden inclusief de lening van Deac. De eerder getroffen voorziening voor de Lindenhove van € 3 miljoen is definitief afgeboekt, de stand per 31-12 is daarop gecorrigeerd. Daarnaast is er een rekening-courant faciliteit beschikbaar voor stichting Apenheul waarvan zij tot op heden geen gebruik heeft gemaakt.

Netto schuldquote en houdbaarheid financiën

Netto schuldquote

De schuld(quote) is één van de kengetallen waarop wordt gestuurd en waar met uw raad een maximum over is afgesproken.

Voor de definitie van onze schuld gebruiken wij dezelfde definitie als het BBV gebruikt. De wetgever heeft bepaald dat de berekening van de netto schuldquote volgens die definitie één van de financiële kengetallen voor gemeenten is. Daarbij moeten we zowel terug- als vooruitkijken. Wij hebben in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing alle kengetallen opgenomen. Waaronder die voor de (gecorrigeerde) netto schuldquote.

De definitie van de gecorrigeerde nettoschuldquote is:

(onderhandse leningen + overige vast schuld + kortlopende schuld + overlopende passiva - langlopende uitzettingen - overige beleggingen - kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen - liquide middelen - overlopende activa)/totaal van de inkomsten op de exploitatiebegroting.

Het doel is gedurende deze collegeperiode om onze netto schuldquote beneden de 90% te houden.

Met het opstellen van deze jaarrekening kunnen wij concluderen dat het ons gelukt is om afgelopen jaar de netto schuldquote beneden de 90% te houden.

In de tabel hieronder ziet u de gecorrigeerde netto schuldquote volgens de begroting en volgens de werkelijkheid.

Jaar	Begroting	Rekening	Waarde	Categorie provincie	
				Begroting	Rekening
2020	90,99%	69,09%	Goed	B	A
2021	87,55%	55,99%	Goed	A	A
2022	78,65%	46,23%	Goed	A	A
2023	66,79%	44,23%	Goed	A	A
2024	62,81%	44,03%	Goed	A	A

Ten opzichte van de begroting 2024-2027 is de netto schuldquote fors verbeterd. Zoals u in de balans en deze paragraaf kunt zien, zijn de schulden behoorlijk afgenomen. Daarnaast heeft de hoogte van de baten invloed op dit kengetal, die waren in 2024 in werkelijkheid hoger dan begroot. Er waren diverse oorzaken voor die hogere baten en deze wordt elders in de jaarrekening toegelicht.

De laatste jaren blijken er telkens hogere inkomsten te zijn, met name de Algemene Uitkering en de bijdrage voor de opvang Oekraïners, waar al enkele jaren geld op overblijft, zijn grotere posten. De verwachte bestedingen van reserves gaat meestal minder snel dat begroot. Ook vanuit grondbedrijf verschuiven vaak uitgaven naar de verdere toekomst.

Houdbaarheid financiën

Onder houdbare gemeentefinanciën wordt verstaan:

- De gemeente kan aan haar verplichtingen voldoen.
- De gemeente kan haar financiën ook bij economisch slecht weer beheersbaar houden zonder hulp van buitenaf.

In algemene zin kunnen we stellen dat de stabiliteit van de solvabiliteit en ten opzichte van de begroting 2024-2027 positieve ontwikkeling van de netto schuldquote, de houdbaarheid van onze financiën beter maken.

EMU-saldo

Ook via de EMU-saldo ontwikkeling kunt u zien of onze schulden juist afnemen of juist iets oplopen. Zoals eerder gezegd, het jaarrekeningoverschot voor reservemutaties, zorgde voor dit EMU-saldo. Hieronder ziet u het verloop van de laatste 4 jaren.

	Referentiewaarde EMU-tekort	Begroting EMU-Saldo	Werkelijk EMU-Saldo
2021	€ 21,7 mln*	- € 15,599 mln	+ € 89,7 mln
2022	€ 22,0 mln*	- € 16,029 mln	+ € 63,2 mln
2023	€ 24,9 mln*	- € 16,117 mln	- € 14,7 mln
2024	€ 36,1 mln*	- € 42,838 mln	+ € 29,6 mln

De Schuldquote bevindt zich op een goed niveau, stel dat we de schuldquote nog verder willen verlagen en het EMU saldo positief beïnvloeden wat kunnen we dan nog doen?

- Indien we de inkomsten in de exploitatie kunnen opvoeren heeft dat een positief effect. Als die inkomsten worden toegevoegd aan de reserves kan er schuld worden afgelost. Dan ontstaat een extra positief effect op de netto schuldquote;
- Wij zijn al enkele jaren onderweg om een deel van de voorraad oneigenlijk bezit te verkopen. Met de opbrengst is en zal een deel van de schulden worden afgelost;
- Indien de grondverkoop de investeringen overstijgen dan heeft dat een positief effect op de Schuldquote en het EMU-saldo.

Al deze mogelijkheden hebben (politiek bestuurlijke) consequenties, die verder gaan dan alleen een verlaging van de Netto Schuldquote.

Overigens is de verwachting dat de netto schuldquote in de komende jaren omhoog zal gegaan gezien de ambities in de MPB 2025-2028.

Rentetoerekening

Kapitaallasten concernbreed met ruim € 5 miljoen verlaagd!

Het percentage voor het grondbedrijf was bij de primaire begroting vastgesteld op 1,50%, en uiteindelijk bij de realisatie conform wettelijk voorschriften bijgesteld naar 0,82% op basis van de werkelijke boekwaarde per 1-1-2024 en de gerealiseerde rentelasten over 2024.

Algemene Dienst: De rentekosten van de leningen worden via de interne rekenrente doorberekend aan de afdelingen met investeringen in economisch en/of maatschappelijk nut of grond. Voor de berekening van de interne rente worden de rentekosten omgeslagen over de activa die integraal zijn gefinancierd. De interne rente was bij de begroting 2024 vastgesteld op 1,3%. Eind van het jaar bleek dat het werkelijke renteresultaat meer dan 25% positief af te wijken ten opzichte van de post "Aan de taakvelden toe te rekenen rente". Twee belangrijke oorzaken zijn hiervoor aan te wijzen. De liquiditeitspositie ontwikkelde zich zodanig gunstig dat er in geheel 2024 geen langlopende en geen kortlopende leningen zijn aangetrokken. Daardoor hebben wij € 2,5 miljoen minder externe rentekosten dan begroot. Alle reguliere aflossingen op de leningen hebben plaatsgevonden. Daarna was de liquiditeitspositie nog steeds positief, wat leidde tot niet begrote rentebaten van bijna € 1,2 miljoen via het Schatkistbankieren. Hierdoor waren wij wettelijk verplicht om het renteomslagpercentage nacalculatorisch aan te passen. Het renteomslagpercentage is daarom verlaagd naar 0,47%. Vanwege dit aangepaste percentage ontstaat er onderaan de streep voor € 1,1 miljoen een minder groot voordeel op het taakveld treasury dan begroot. De rentelasten op alle andere taakvelden vallen fors lager uit dan begroot.

		bedragen x € 1.000	
Renteschema		Begroting 2024	Rekening 2024
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	6.825	4.325
b	De externe rentebaten (idem)	<u>-1.645</u>	<u>-2.814</u>
c	Saldo rentelasten en rentebaten	5.180	1.512
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-871	-1.088
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-322	-322
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	<u>322</u>	<u>322</u>
		<u>-871</u>	<u>-1.088</u>
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	4.309	424
d1	Rente over eigen vermogen	+/+ 0	0
d2	Rente over voorzieningen	+/+ <u>2.147</u>	<u>1.902</u>
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	6.456	2.326
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- <u>8.145</u>	-/- <u>2.962</u>
f	Renteresultaat op taakveld treasury	1.689	636

Bij de externe rentelasten is er sprake van een behoorlijk lagere last omdat er geen nieuwe leningen zijn aangetrokken en wel leningen zijn afgelost. Bij de rentebaten viel de opbrengst fors hoger uit omdat de tijdelijke gelden in Rijks-Schatkist tussentijds fors opliepen en een steeds hogere rente-inkomst genereerde, ook door een oplopend rentepercentage gedurende het jaar. Dit was niet voorzien bij het opstellen van de begroting.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een rechtspersoon of het hebben van stemrecht. Financieel belang is er, als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Wij hebben bestuurlijke en financiële belangen in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen, publiek-private samenwerkingsconstructies (pps) en stichtingen. Afhankelijk van onze mate van verbondenheid zijn wij in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen.

In januari 2025 heeft de raad een door het college vastgestelde kadernota verbonden partijen 2025-2028 ontvangen. Op het moment van schrijven (februari) is deze nog niet door de raad behandeld en vastgesteld. Daarom verwijzen we hier ook naar de in november 2015 door de raad vastgestelde kadernota verbonden partijen. Hierin wordt onder meer ingegaan op de keuze om een verbonden partij in te stellen, de sturing op onze deelnemingen en de rol van de raad daarin. Wij verwijzen naar [deze nota](#).

Deze paragraaf is een resumé van de verbonden partijen van onze gemeente. Per verbonden partij wordt een format opgesteld, waarin wordt ingegaan op onder meer (beleidsmatige) ontwikkelingen, risico's, vermogenspositie en exploitatieresultaten. Om het belang van de verbonden partijen te benadrukken gaan we in de relevante begrotingsprogramma's eveneens in op het financiële belang en op de belangrijkste risico's van de verbonden partij.

In 2020 heeft de raads werkgroep verbonden partijen een dashboard vastgesteld dat in Apeldoorn wordt gebruikt bij de informatievoorziening over gemeenschappelijke regelingen. We hebben hierover met andere gemeenten afspraken gemaakt via 'grip op samenwerking'. In de jaarlijkse verantwoording over de jaarstukken van de verbonden partijen wordt onder meer dit dashboard gebruikt.

Per 1 juli 2022 is de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Het doel van deze wetwijziging is de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. De wetwijziging geeft daartoe diverse instrumenten, zoals de mogelijkheid tot het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie. Ook moesten de bestaande GR-en worden gewijzigd, omdat daarin bepalingen moesten worden opgenomen over onder andere de invulling van participatie, evaluatie en actieve informatieplicht en de gevolgen van uittreding. Voor deze wijzigingen was een overgangstermijn van 2 jaar opgenomen in de wet. Voor alle GR-en is dit proces met betrokkenheid van de raad in 2024 afgerond.

Overzicht van verbonden partijen

In de programma's gaan wij in op de bijdrage van de verbonden partijen aan de doelstellingen van de gemeente en de risico's. Via een link kunt u inzoomen op het uitgebreide format dat per verbonden partij is gemaakt. In deze paragraaf beperken wij ons daarom tot een resumé van alle verbonden partijen.

Prg.	Verbonden partij	Wat	Bestuurlijk belang of aandelen belang	Financiële bijdrage/subsidie	Portefeuillehouder(s)
Programma 1	Accres Holding BV	DLN	100% aandelen	€ 15.211.445	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski (opdrachtgever)
Programma 1	GGD Noord- en Oost-Gelderland	GR	DB lid	n.n.b.	A.J. Prins
Programma 1	NV Orpheus theater/congrescentrum	DLN	72,7% aandelen	€ 5.087.122	H. van den Berge (aandeelhouder), P.C.J. Messerschmidt (cultuur)
Programma 1	PlusOV	GR	DB lid	€ 3.051.885	A.J. Prins
Programma 1	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland/GHOR	GR	DB en AB lid	n.n.b.	A.J.M. Heerts
Programma 2	BV Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken	DLN	11,86% aandelen		H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski
Programma 2	Circulus BV	DLN	34,1% aandelen	€ 22.600.000 (prognose)	H. van den Berge (aandeelhouder), D.S. Huizer (opdrachtgever)
Programma 2	Kanaalzone Zuid (Schatkamer van Zuid)	PPS	50% deelname		P.C.J. Messerschmidt
Programma 2	NV Luchthaven Teuge	DLN	54,61% aandelen	n.v.t.	H. van den Berge
Programma 2	Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe)	GR	DB en AB lid	€ 5.341.866	D.S. Huizer
Programma 2	Wegener	PPS	33 1/3% deelname		P.C.J. Messerschmidt
Programma 2	Zonnepark Brinkenweg Exploitatie B.V.	DLN	50% aandelen	n.v.t.	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski
Programma 3	Centrum voor Veiligheid en Digitalisering	ST	Voorzitter RvT		A.J.M. Heerts
Programma 3	Leisurelands (RGV)	DLN	16,23%	n.v.t.	H. van den Berge
Programma 3	Werkleerbedrijf Lucrato	GR	Voorzitter van het bestuur	€ 23.479.000 (verwacht)	S. Biharie
Programma 4	Alliander NV	DLN	0,043% aandelen	n.v.t.	H. van den Berge
Programma 4	Bank Nederlandse Gemeenten	DLN	0,24% aandelen	n.v.t.	H. van den Berge
Programma 4	Regio Stedendriehoek	GR	AB lid		N. Derks (AB); P.C.J. Messerschmidt (AB)
Programma 4	Stichting Apeldoorns Archief	ST	RvT	€ 959.400	P.C.J. Messerschmidt
Programma 4	Tribuut	GR	Bestuurslid	€ 3.862.000	H. van den Berge
Programma 4	Vitens	DLN	1 aandeel		H. van den Berge

* DLN=deelneming, GR=gemeenschappelijke regeling, PPS=publiek private samenwerking, ST=stichting

Gemeenschappelijke regelingen

Werkleerbedrijf Lucrato

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Lucrato bedient drie doelgroepen. Ten eerste is zij werkgever voor inwoners met een indicatie Wsw. In dit kader begeleidt Lucrato mensen naar een werkplek, zoveel mogelijk bij een reguliere werkgever. Daarnaast is Lucrato ook werkgever voor inwoners die in het kader van Beschut Werk een werkplek nodig hebben. De derde groep inwoners die Lucrato bedient, zijn inwoners die naar verwachting vanuit de Participatiewet binnen een jaar aan het werk kunnen gaan.
Betrokken partijen	De Gemeenschappelijke Regeling Lucrato is een verbonden partij tussen de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het bestuur van Werkbedrijf Lucrato bestaat uit drie leden, waaronder de voorzitter. Gemeente Apeldoorn levert de voorzitter en deze heeft bij het staken der stemmen de doorslaggevende stem. Het lid van de gemeente Apeldoorn heeft twee stemmen. Het lid van de gemeente Epe en het lid van de gemeente Heerde hebben ieder één stem. Een besluit van het bestuur is genomen als dit meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen heeft verkregen.
Portefeuillehouder(s)	S. Biharie
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	Gemeenschappelijke Regeling Lucrato

Prestatie afspraken

Jaarlijks worden door het college prestatieafspraken met het bestuur van Lucrato overeengekomen. Lucrato legt verantwoording af over de Prestatieafspraken 2024 in het voorjaar van 2025. Voor het jaar 2025 stellen we opnieuw prestatieafspraken vast met Lucrato en deze zenden we ter kennisneming aan de Raad.

Risico's

Sinds 2020 heeft Lucrato tekorten begroot op het bedrijfsresultaat welke zij niet meer uit eigen middelen kan dekken. Lucrato heeft in de begroting 2025-2028 een aanvullende bijdrage van Apeldoorn opgenomen van € 1,0 miljoen. Vanaf 2025 is in onze begroting geen bijdrage opgenomen, maar hebben we hier in de paragraaf weerstandsvermogen een risico voor opgenomen. Gelukkig hebben we de afgelopen jaren gezien dat de daadwerkelijke bijdrage van de gemeente in het exploitatietekort lager was dan begroot.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 heeft college, samen met de colleges van Heerde en Epe en het bestuur van Lucrato, een evaluatie naar het Koersdocument Door naar Werk door het bureau Berenschot laten uitvoeren. Dit Koersdocument lag ten grondslag aan de o.a. de vorming van Lucrato. De vier partijen gaan in 2025 de aanbevelingen uitwerken.

Naar verwachting treedt de Wet Participatiewet in Balans per 1 januari 2026 in werking. Lucrato wordt betrokken bij de uitwerking van deze wetwijziging zodat zij de dienstverlening aan inwoners hierop aanpast. Lucrato wordt ook betrokken bij de uitwerking van een andere wetwijziging: Van School naar Duurzaam Werk. Ook voor deze wet geldt als beoogde invoerdatum 1 januari 2026.

In 2025 stellen we samen met Lucrato en de gemeenten Epe en Heerde een plan op dat als onderbouwing dient voor de extra Impulsmiddelen die het Rijk beschikbaar stelt voor Sociaal Ontwikkelbedrijven (i.c. Lucrato).

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 23.479.000 (verwacht)

Aandelenbelang Voorzitter van het bestuur

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	- € 66.000	€ 267.000	€ 820.000 (verwacht)
Eigen vermogen	€ 3.113.000	€ 3.034.000	€ 2.708.000 (verwacht)
Vreemd vermogen	€ 3.960.000	€ 5.041.000	€ 3.210.000 (verwacht)

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling Burgers leven zo veel mogelijk in veiligheid en gezondheid. Doel en openbaar belang: het bewaken, beschermen en verbeteren van de gezondheid van de inwoners. De taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg zijn per 2017 overgedragen aan het CJG.

Betrokken partijen 22 gemeenten in de regio Noord- en Oost-Gelderland

Bestuurlijk belang/stemverhouding De stemverhouding in het algemeen bestuur is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente. Apeldoorn heeft 20% van het aantal stemmen in het bestuur.

Portefeuillehouder(s) A.J. Prins

Link naar jaarstukken [Jaarstukken 2023](#)

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

Risico's

Er zijn een aantal ontwikkelingen in wetgeving welke gevolgen kunnen gaan hebben voor de inwonersbijdrage, zoals bijvoorbeeld de pandemische paraatheid in de WPG. Op dit moment zijn de ontwikkelingen nog onvoldoende inzichtelijk. Eventuele effecten worden pas in 2025 verwacht.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie n.n.b.

Aandelenbelang DB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ -487.000	€ 525.000	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 2.656.000	€ 3.182.000	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 8.787.000	€ 13.266.000	n.n.b.

Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe)

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling Borgen van een gezonde fysieke leefomgeving (o.a. schoner, stiller en duurzamer) creëren door regulering op basis van vergunningverlening, milieutoezicht, handhaving en milieuadvisering.

Betrokken partijen De gemeenten Apeldoorn, Brummen, Voorst, Harderwijk, Heerde, Hattem, Ermelo, Elburg, Oldebroek, Nunspeet, Putten en Epe en provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het bestuur bestaat uit een algemeen bestuur van 13 leden en een dagelijks bestuur van 5 leden. Wethouder D.S. Huizer vertegenwoordigt de gemeente Apeldoorn in beide besturen. Elk algemeen bestuur lid heeft 1 stem en besluiten worden genomen met gewone meerderheid van uitgebrachte stemmen. Indien 3 leden van het algemeen bestuur van opvatting zijn dat een besluit tot ongewenste en onrechtvaardige gevolgen leidt voor de deelnemers die zij vertegenwoordigen, kunnen zij een herstemming aanvragen. Bij een herstemming geldt het principe van gewogen stemmen, het aantal stemmen per deelnemer wordt dan vastgesteld op basis van het aandeel in de begroting.
Portefeuillehouder(s)	D.S. Huizer
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

In de begroting en jaarrekening van de ODVeluwe staan interne risico's. Die kan ODVeluwe zelf opvangen binnen haar eigen begroting. Er wordt een stijgende lijn in het aantal adviesproducten geconstateerd. Met name op het gebied van bodem/asbest en energietransitie. Deze stijging kon nog worden opgevangen binnen de begroting. Dit begint echter wel op gespannen voet te staan met de bijdrage van de ODVeluwe op het onze ambities in het licht van Brede Welvaart. Daarnaast spelen de ontwikkelingen omtrent de Omgevingswet die met ingang van 2024 in werking is getreden. Dit zal leiden tot extra werkzaamheden voor de nieuwe ODVeluwe op het gebied van onder meer bodem en geluid. De financiële consequenties hiervan zijn meegenomen in de claim onomkeerbaar beleid Omgevingswet.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 5.341.866

Aandelenbelang DB en AB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 334.665 -/-	€ 239.928 -/-	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 184.665 -/-	€ 239.928 -/-	€ 60.000 prognose
Vreemd vermogen	€ 408.165	€ 870.726	€ 800.000 prognose

Regio Stedendriehoek

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Regio Stedendriehoek draagt bij aan onze ambities uit programma 2 en 3 door belangenbehartiging op het gebied van duurzaamheid, ruimtelijke ordening (waaronder milieu en mobiliteit) en economische zaken.
Betrokken partijen	De gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Lochem, Voorst, Heerde en Zutphen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het bestuur bestaat uit een regioraad van 16 leden en het dagelijks bestuur uit 8 vaste leden (de gemeenten) en 2 agendaleden (provincie Gelderland en Overijssel).
Portefeuillehouder(s)	N. Derks (AB); P.C.J. Messerschmidt (AB)
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Het weerstandsvermogen van de Regio Stedendriehoek is zeer beperkt. Bij deze WGR 'light' is de afspraak gemaakt dat de Stedendriehoek geen eigen vermogen opbouwt. Indien de Regio Stedendriehoek op enig moment onverhoopt niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 is veel gebeurd in de Regio Stedendriehoek. Naast het ingaan van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling in juli, is de Regio Deal 'Sterker in 3D' uitgewerkt. Langs de lijnen Duurzaam, Divers en Dichtbij krijgen meerdere initiatieven vanuit de triple helix de kans om in de komende jaren een bijdrage te leveren aan het versterken van de Brede Welvaart in de regio. In 2024 is ook als regio hard gewerkt aan het neerzetten van de basis voor een Ontwikkelperspectief. In november heeft het Rijk tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving ingestemd met de start van het Ontwikkelperspectief, waarin ze ook als partner zullen gaan deelnemen. Samen met de partners uit de regio en de provincies Gelderland en Overijssel zal dit traject in 2025 een belangrijk onderdeel vormen van de regionale agenda. In 2024 is afgesproken om de inzet als regio verder vorm te zullen geven langs de lijnen 'Groeï in Balans' en 'Groeï in Veerkracht'.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang

AB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 146.672	€ 261.138	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 146.672	€ 261.138	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 608.883	€ 713.679	n.n.b.

Tribuut

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Met ingang van 1 januari 2016 voert Tribuut voor de gemeente Apeldoorn de belastingtaak uit. Naast de uitkeringen van de rijksoverheid vormen de gemeentelijke belastingen een belangrijke bron van inkomsten.
Betrokken partijen	Tribuut is een samenwerkingsverband van de gemeenten Apeldoorn, Epe, Lochem, Voorst, Brummen en Zutphen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het bestuur van Tribuut bestaat uit 6 leden, onder wie de voorzitter. Iedere deelnemende gemeente levert 1 bestuurslid. Voor de gemeente Apeldoorn is dit wethouder van den Berge. Elk lid heeft 1 stem en besluiten worden genomen met gewone meerderheid van uitgebrachte stemmen. In geval van herstemming heeft Apeldoorn als enige meer stemmen en wordt besloten met ten minste twee derde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	Gemeenschappelijke regeling Tribuut. De GR is gewijzigd. De financiële stukken zijn hier te raadplegen.

Prestatie afspraken

Risico's

De risico's zijn opgenomen in het ontwerp toekomstplan en begroting 2025-2028 (pagina 19). De risico's bestaan uit beleidsharmonisatie, uitbreiding, proceskostenvergoeding, (inhuur)personeel, energiekosten, inflatie doorberekend in contracten, telefonie en ICT.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 3.862.000

Aandelenbelang Bestuurslid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€509.000	€621.503	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 819.095	€ 714.099	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1.115.088	€ 1.006.436	n.n.b.

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland/GHOR

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland voert de regionale taken uit op het terrein van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio doet dat ook op lokaal niveau zoals dat is aangegeven in de Wet Veiligheidsregio's. Daarmee draagt de VNOG bij aan het behouden en verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid van de Apeldoornse burgers, bedrijven en instellingen.
Betrokken partijen	De VNOG is een gemeenschappelijke regeling (GR) en bestaat uit 22 gemeenten in Noord- en Oost- Gelderland.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	De VNOG heeft een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De gemeente Apeldoorn levert de voorzitter van deze besturen. Op grond van de Wet Veiligheidsregio's is dit de burgemeester. De gemeente Apeldoorn heeft 6 van de totaal 50 stemmen.
Portefeuillehouder(s)	A.J.M. Heerts
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	Regionaal Risicoprofiel en Beleidsplan 2021-2024.

Prestatie afspraken

Risico's

De VNOG kan normaal gesproken de risico's opvangen binnen haar eigen reserves. De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Deze zijn ruim voldoende.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie n.n.b.

Aandelenbelang DB en AB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 2.510.000 Voordelig	€ 2.831.788 Voordelig	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 17.323.913	€ 19.874.060	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 35.566.035	€ 25.423.595	n.n.b.

PlusOV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	1. Subjectief welzijn - Meer inwoners, en mensen die in Apeldoorn verblijven, zijn betrokken, doen mee, doen ertoe en voelen zich veilig en gelukkig.
Betrokken partijen	Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het bestuur van de Vervoercentrale Stedendriehoek bestaat uit 9 leden, onder wie de voorzitter. Iedere deelnemende gemeente levert 1 bestuurslid. Voor de gemeente Apeldoorn is dit wethouder Prins. Bij stemmingen heeft elk lid 1 stem. Voor een besluit is een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen nodig. Voor een aantal besluiten is een meerderheid van ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen nodig is. In het geval van herstemming geldt het principe van gewogen stemmen op basis van het aantal inwoners per gemeente.
Portefeuillehouder(s)	A.J. Prins
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	De Gemeenschappelijke Regeling Vervoerscentrale Stedendriehoek (PlusOV)

Prestatie afspraken

Risico's

De samenvoeging van vervoertaken van de 9 gemeenten brengt risico's met zich mee, die in het bedrijfsplan van de vervoercentrale staan. Als één van deze risico's zich voordoet, kan dit leiden tot onrust bij reizigers en extra kosten. De vervoercentrale heeft weinig financiële ruimte in de begroting om financiële risico's op te vangen. Als de vervoercentrale niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, moeten de deelnemende gemeenten meer betalen. De stijging van het vervoersvolume vormt een risico voor stijgende kosten. Terwijl de realisatie voor 2024 een overschot van laat zien is de verwachting dat dit in de aankomende jaren om zal buigen naar een tekort. In 2025 volgen er beheersmaatregelen om de stijging te beperken.

Ontwikkelingen beleid

Mensen prettig, betaalbaar en efficiënt vervoeren wanneer er geen vervoersalternatief is. Dat is de missie van PlusOV. Deze missie geeft ons twee belangrijke opdrachten; kwalitatief goed vervoer, efficiënt georganiseerd en daarmee betaalbaar voor reiziger en gemeenten.

Reizigers geven in het continu klanttevredenheidsonderzoek een waardering van ruim een 8 als algemeen rapportcijfer voor het vervoer door PlusOV.

'De vervoerskosten blijven ondanks de sterke stijging van het vervoersvolume binnen de begroting door een lagere NEA-index, een verbeterde efficiëntie in de planning (meer ritten zijn te combineren) en uitvoering van het vervoer. Dit laat zien dat door efficiënt werken de kosten beperkt blijven, dit geldt zeker voor Apeldoorn. Hoe meer ritten er gereden worden hoe groter de kans is dat PlusOV ritten kan combineren. Dat zien we ook terug in de volumegroei van 2024 en de relatief geringe grotere vervoerskosten.

De kans op het kunnen combineren is groter in een verstedelijkt gebied als Apeldoorn. In plattelandsgebieden is bij meer ritten de kans op het kunnen combineren minder groot (De ritten gaan daar vaak meerdere richtingen uit).

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 3.051.885

Aandelenbelang DB lid

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	55.195	951	0
Eigen vermogen	€ 575.538	€ 439.809	€ 89.809
Vreemd vermogen	€ 4.631.140	€ 1.934.294	€ 1.753.580

Deelnemingen

Accres Holding BV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Accres Apeldoorn BV is een dochter van Accres Holding BV. Accres Apeldoorn BV beheert en exploiteert voor de gemeente maatschappelijk vastgoed en verleent diensten op het gebied van natuur, onderwijs, welzijn, educatie, recreatie en sport. Daarmee draagt zij bij aan diverse doelstellingen van onze gemeente met name uit het hoofdstuk Samenleving.
Betrokken partijen	Gemeente Apeldoorn is de enige eigenaar van Accres Holding BV. De holding heeft drie dochters: Accres Apeldoorn BV, Accres Shared Services BV en Accres Deelnemingen BV. Gemeente Apeldoorn heeft een dienstverleningsovereenkomst met Accres Apeldoorn BV. Accres Shared Services BV ondersteunt Accres Apeldoorn BV, de holding en de andere dochters.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Apeldoorn bezit 100% van de aandelen van Accres Holding BV, 1% van de aandelen van Accres Apeldoorn BV en 1% van de aandelen van Accres Shared Services BV.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski (opdrachtgever)
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

De gemeente heeft een dienstverleningsovereenkomst met Accres Apeldoorn BV. Deze dienstverleningsovereenkomst gold voor de periode 2021 tot en met 2024 en is met een jaar verlengd. Accres beheert en exploiteert in opdracht van de gemeente maatschappelijk vastgoed en sportaccommodaties.

Risico's

Het financiële risico van de gemeente als eigenaar van Accres is in principe beperkt tot de waarde van het aandelenbezit. Maar Accres draagt als opdrachtnemer ook bij aan verschillende begrotingsprogramma's. Als Accres de afgesproken prestaties niet of niet goed genoeg levert, kan dat gevolgen hebben voor de inwoners van Apeldoorn en omgeving. Die zouden de gemeente als opdrachtgever hierop kunnen aanspreken. Als een dochteronderneming van Accres verlies lijdt, kan dit voor Apeldoorn als 100% eigenaar van het moederbedrijf tot imagoschade leiden. We hebben hier invloed op door als aandeelhouder periodiek met de directie van Accres de ontwikkeling van het bedrijf te bespreken. Daarnaast beschikt Accres over een governancestructuur die inzicht biedt in toezicht en verantwoordelijkheden.

Ontwikkelingen beleid

De dienstverleningsovereenkomst is met een jaar verlengd en loopt daarmee tot eind 2025. Deze verlenging hebben we doorgevoerd om meer tijd te hebben om een goede inhoudelijke uitvraag voor de dienstverleningsovereenkomst te hebben met ingang van 2026 en verder.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 15.211.445

Aandelenbelang 100% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 507.489	€ 295.025	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 3.625.566	€ 3.920.590	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 6.995.028	€ 7.285.895	n.n.b.

Alliander NV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Alliander is het energienetwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor de levering van gas en electriciteit naar inwoners en bedrijven in onze gemeente. Alliander is het netwerkbedrijf van het vroegere Nuon. Het is in 2009 afgesplitst van Nuon. Alliander heeft alleen publieke aandeelhouders.
Betrokken partijen	Apeldoorn heeft 0,043% van het aandelenkapitaal van Alliander.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Over 2023 heeft Alliander een bedrijfsresultaat gerealiseerd van € 265 mln. Van dit bedrag is € 120,3 mln aan dividend uitgekeerd. Apeldoorn heeft een aandeel van 0,043% en heeft € 51.729 aan dividend ontvangen.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

N.v.t.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie	Niet van toepassing
Aandelenbelang	0,043% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 205 mln	€ 267 mln	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 4.570 mln	€ 4.749 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 6.106 mln	€ 6.877 mln	n.n.b.

Bank Nederlandse Gemeenten

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. Via financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Betrokken partijen	De Staat heeft de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	De gemeente Apeldoorn bezit 0,24% van de aandelen
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Het dividend kan tegenvallen, als de winst van de BNG tegenvalt of als de BNG minder dividend over de winst betaalt. Daarnaast kunnen toezichhouders beperkingen opleggen ten aanzien van dividenduitkeringen.

Ontwikkelingen beleid

Over 2023 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 254 miljoen (2022: EUR 300 miljoen).

De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2024 kan de bank daarom niet maken.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie Niet van toepassing

Aandelenbelang 0,24% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 300 miljoen	€ 254 miljoen	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 4,6 miljard	€ 4,7 miljard	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 107,459 miljard	€ 112,1 miljard	n.n.b.

Circulus BV

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling Circulus BV is de overheids-bv van 11 gemeenten die specifiek is aangewezen voor de inzameling van het afval. Afvalbeheer en advisering over vermindering van restafval hoort ook tot haar taken.

Betrokken partijen Gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Voorst, Epe, Brummen, Lochem, Bronckhorst, Doesburg, Duiven en Westervoort.

Bestuurlijk belang/stemverhouding Gemeente Apeldoorn had in 2024 een belang van 34,1%. Vanaf 2025 is dit 31,6% vanwege de toetreding van Duiven en Westervoort.

Portefeuillehouder(s) H. van den Berge (aandeelhouder), D.S. Huizer (opdrachtgever)

Link naar jaarstukken [Jaarstukken 2023](#)

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

Zijn opgenomen in de Resultatenovereenkomst.

Risico's

Het financiële risico is beperkt tot het ingelegde aandelenkapitaal.

Ontwikkelingen beleid

De focus is gericht op het verminderen van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner (totaal van fijn restafval, grof restafval en grondstofstromen) en een recyclingpercentage in 2025 van minimaal 55%.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 22.600.000 (prognose)

Aandelenbelang 34,1% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 601.577	€ 1.400.193	€ 1.352.000 (prognose)
Eigen vermogen	€ 16.180.157	€ 17.058.935	€ 18.670.000 (prognose)
Vreemd vermogen	€ 40.186.764	€ 40.642.060	€ 41.100.000 (prognose)

Leisurelands (RGV)

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Samenwerking
Betrokken partijen	De (31) deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het (laten) exploiteren van voorzieningen voor dagrecreatie voor een breed publiek. Apeldoorn heeft 16,2% van de aandelen. Voor Apeldoorn is het belangrijk dat de voorzieningen (zoals Bussloo) laagdrempelig en goed onderhouden blijven. We kunnen hierop in hoofdlijnen invloed uitoefenen.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarverslag 2023
Link naar kaderstelling	n.v.t.

Prestatie afspraken

Risico's

De kans is klein dat er bij ontbinding van de BV verplichtingen zijn die we nu niet kennen.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie	n.v.t.
Aandelenbelang	16,23%

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ -2,22 mln (nadelig, na belastingen)	€3.841 mln na belastingen	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 77,43 mln	€81,273 miljoen	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 15,02 mln	€16,6 mln	n.n.b.

NV Luchthaven Teuge

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Luchthaven Teuge biedt voorzieningen voor General Aviation (kleine luchtvaart) en draagt bij aan de recreatieve, educatieve en economische doelstellingen van de gemeente. De luchthaven zet zich in voor de ontwikkeling van duurzaam vliegverkeer en verduurzaming van de luchthaven.
Betrokken partijen	De gemeenten Apeldoorn, Deventer, Voorst en Zutphen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	De gemeente Apeldoorn heeft een belang van 54,62%.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge
Link naar jaarstukken	Jaarrekening 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Besluiten die het Nederlandse vliegverkeer raken, hebben effect op vliegveld Teuge.

Ontwikkelingen beleid

- Aantreden nieuwe directeur per 1-4-2024.
- Focus van nieuwe directeur op in kaart brengen meerjaren grootonderhoudsplan.
- Voorkeurslocatie nieuwe traumahelikopter (Lifeline) op luchthaven Teuge.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie Niet van toepassing

Aandelenbelang 54,61% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 53.737	€ 461.973	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 1.442.651	€ 1.904.624	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 971.250	€ 429.524	n.n.b.

NV Orpheus theater/congrescentrum

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling Orpheus draagt met zijn theater- en congresfunctie bij aan de culturele en economische doelstellingen van de gemeente Apeldoorn: een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, een goed leefklimaat voor bewoners en een aantrekkelijke stad voor bezoekers.

Betrokken partijen Gemeente Apeldoorn is de grootste aandeelhouder. Daarnaast hebben particulieren en bedrijven een belang in de NV.

Bestuurlijk belang/stemverhouding De gemeente Apeldoorn heeft een prioriteitsbelang van 72,7%.

Portefeuillehouder(s) H. van den Berge (aandeelhouder), P.C.J. Messerschmidt (cultuur)

Link naar jaarstukken [Jaarverslag 2023](#)

Link naar kaderstelling [Cultuur- en Erfgoednota Apeldoorn 2025-2028](#)
[Apeldoorns Karakter](#)

Prestatie afspraken

De prestatieafspraken met Orpheus zijn, net als bij de andere culturele basisinstellingen, vastgelegd in een separaat document. De afspraken sloten aan bij de doelen uit de Cultuur- en Erfgoednota 2021-2024 Apeldoorns Karakter!

Risico's

Het eigen vermogen van de NV is € 2.821.000. Orpheus heeft daarmee voldoende buffers om operationele financiële tegenvallers op te vangen. Orpheus informeert Apeldoorn als aandeelhouder door het jaar heen actief over de financiële ontwikkelingen en resultaten. Tussentijdse berichten geven aan dat Orpheus voor 2024 op koers ligt om de begroting te realiseren.

Ontwikkelingen beleid

Orpheus zet in de beleidsperiode 2025 - 2030 in op:

- 1) cultuur: een brede, aantrekkelijke en deels vernieuwende en exclusieve culturele programmering: culturele diversiteit en artistieke kwaliteit, uitbreiding van activiteiten in wijken en dorpen
- 2) congres: het binnenhalen en accommoderen van (grotere) een- en meerdaagse congressen en events: gedreven ondernemerschap en excellente service
- 3) community: het ruimte bieden aan lokale culturele initiatieven om zich in Orpheus te presenteren en het gezamenlijk met maatschappelijke partners ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten voor nieuwe doelgroepen of rondom maatschappelijke thema's: lokale binding en maatschappelijke impact

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 5.087.122

Aandelenbelang 72,7% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 254.000	€ 1.022.185	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 1.799.000	€ 2.821.000	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 5.755.000	€ 6.375.000	n.n.b.

Vitens

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland. Het verzorgt ook de drinkwatervoorziening in onze gemeente. Vitens is in de afgelopen jaren ontstaan door fusies van lokale en regionale drinkwaterbedrijven. Wij hebben sinds 2007 een belang in Vitens.

Betrokken partijen

Bestuurlijk De gemeente Apeldoorn heeft 1 aandeel.

belang/stemverhouding

Portefeuillehouder(s) H. van den Berge

Link naar jaarstukken [Jaarstukken 2023](#)

Link naar kaderstelling

Prestatie afspraken

Risico's

Er zijn geen risico's.

Ontwikkelingen beleid

Over 2023 heeft Vitens een netto resultaat gerealiseerd van € 27,2 miljoen. Volgens de continuïteitsdoelstellingen in het financieel beleid moet de solvabiliteit van Vitens minmaal 30% zijn. Vitens streeft echter naar een solvabiliteit van minimaal 35%. In 2023 bedroeg de solvabiliteit 30,3%, waarmee Vitens aan de ondergrens van de doelstelling zit. Vitens heeft daarom voorgesteld om geen dividend uit te keren.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 1 aandeel

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 8,7 mln	€ 27,2 mln	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 650 mln	€ 677,7 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1.447 mln	€ 1.560 mln	n.n.b.

BV Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Bijdrage aan toeristische recreatieve versterking van vakantieparken
Betrokken partijen	Provincie Gelderland en de gemeenten Putten, Barneveld, Ermelo, Ede, Elburg, Epe, Oldebroek, Apeldoorn, Heerde en Harderwijk
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Actieve invulling geven aan de strategische doelstelling van een Vitale Veluwe: samen werken aan een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied. Daarbij consistent handelen in lijn met het bestuursakkoord 'De samenwerking geborgd' en de regionale visie over de transformatie van parken met een beperkt toekomstperspectief. De stemverhouding is overeenkomstig de aandelenverhouding.
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	n.v.t.

Prestatie afspraken

Risico's

Risico's bij opheffing en risico's bij revolverendheid.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 is de aanpassing van de rol en taken, op basis van een evaluatie, voorbereid. De besluitvorming daarover wordt in 2025 aan de betrokken gemeenteraden en de provinciale staten voorgelegd. Vanaf 2025 draagt de gemeente voor een gedeelte bij in de organisatiekosten.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 11,86% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 309.748 nadelig	€ 224.064 nadelig	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 6.962.886	€ 6.738.822	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 35.975	€ 16.046	n.n.b.

Zonnepark Brinkenweg Exploitatie B.V.

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De B.V. exploiteert een park met zonnepanelen. De opwek van zonne-energie draagt bij aan energieneutraliteit in 2050
Betrokken partijen	Gemeente Apeldoorn; energiecoöperatie De A
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Aandelenverhouding 50% gemeente Apeldoorn en 50% De A
Portefeuillehouder(s)	H. van den Berge (aandeelhouder), M. Wenzkowski
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Reguliere exploitatierisico's

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie Niet van toepassing

Aandelenbelang 50% aandelen

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 207.000	€ 700	n.n.b.
Eigen vermogen	€ 267.000	€ 217.000	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 2.144.000	€ 2.096.000	n.n.b.

PPS constructie

Kanaalzone Zuid (Schatkamer van Zuid)

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Herontwikkeling plangebied volgens ontwikkelingskader Kanaalzone Zuid.
Betrokken partijen	Woningbouwcorporaties De Woonmensen en Ons Huis.
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Wij zijn lid van de projectgroep. Het gaat hier om een publiek-private samenwerking. Wij doen hierin mee voor 50%.
Portefeuillehouder(s)	P.C.J. Messerschmidt
Link naar jaarstukken	
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Het zuidelijk deel van de Schatkamer (fase 1 en fase2) is volledig woonrijp opgeleverd waarmee het grootste deel van de ontwikkeling is afgerond. De laatste twee deelgebieden, de Koldewijnlocatie en het Dorpdeel, zijn opgepakt, waarbij de verkoop van 17 kavels ten behoeve van de vrije sector in het Dorpdeel in 2024 is gestart. Met de toekenning van de impuls-gelden in het kader van de WBI voor Kayersmolen Noord zijn de mogelijkheden voor de ontwikkeling van de Koldewijnlocatie groter geworden. In de grondexploitatie zijn op deze locatie 24 sociale huurwoningen opgenomen. De omgevingsplanprocedure is eind 2024 gestart omdat dat van Kayersmolen Noord inmiddels was vastgesteld. Vanuit die locatie was sprake van een hindercirkel die nu is weggenomen. Als de procedure is doorlopen kan worden gestart met bouwrijp maken, de bouw van de woningen waarna het gebied woonrijp kan worden opgeleverd.

Risico's

Het belangrijkste risico zijn eventuele tegenvallers in het civieltechnische werk, zoals bodemsaneringen en verrassingen tijdens het bouw- en woonrijp maken. In de exploitatie is een post onvoorzien als buffer tegen risico's. Daarnaast is er een afhankelijkheid voor wat betreft de Koldewijnlocatie met de ontwikkeling Kayersmolen Noord, die door private partijen wordt opgepakt.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 50% deelname

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	-/- € 6.116.000	-/- € 5.824.000	-/- € 1.913.000

Wegener

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	De PPS Wegener is oorspronkelijk bedoeld voor de realisatie van kantoren en enkele kavels voor vrijstaande woningen.
Betrokken partijen	Wieap Beheer BV (W. Goudkuil) en de VOF Apeldoornse Vastgoedcombinatie I, een samenwerking tussen 3 vennootschappen van de familie Roeterdink, de heer Van Berlo en de heer Van Riggelen.
Bestuurlijk belang/stemverhouding Portefeuillehouder(s)	Wij zijn lid van de projectgroep. Het gaat hier om een publiek-private samenwerking. Wij doen hierin mee voor 33 1/3 %.
Link naar jaarstukken	P.C.J. Messerschmidt
Link naar kaderstelling	Jaarstukken 2023

Prestatie afspraken

Op dit moment is er nog geen vigerende planologische titel om de ontwikkeling op deze locatie mogelijk te maken. Op 21 januari 2021 is het Masterplan Wegener Campus door de raad geamendeerd vastgesteld. Het masterplan biedt in de toekomst ruimte voor een programma van 50.000 m2 bvo in maatschappelijke voorzieningen en bedrijvigheid. Daarnaast is ruimte voor 7.000 m2 bvo kantoren en 15 woningen. Het aangenomen amendement "Landmark" riep het college op om de gebouwhoogte van het gebouw in de oksel Europaweg-Laan van Westenenk te verhogen naar maximaal 35 om hiermee een landmark te creëren. Ook was een motie aangenomen waarin het college werd opgeroepen om maximaal in te zetten op het omzetten van de kantoren- en bedrijvenfunctie naar woningbouw (een gevarieerd aanbod aan betaalbare appartementen) en maximaal in te zetten op een half verdiepte aanleg van de benodigde parkeerplaatsen.

Risico's

Van het bovengenoemde programma valt een derde deel toe aan de gemeente. Dit deel is opgenomen in de grondbedrijf programmering per 1 januari 2025. Actualisatie vindt plaats indien het Ontwikkelplan verder is uitgewerkt. Voor het gecalculeerde verlies van deze grondexploitatie is een verliesvoorziening getroffen. Er is hier sprake van een nieuwe ontwikkeling waarbij een bestemmingsplanwijziging nog moet plaatsvinden. Net als andere projecten in deze fase is er sprake van een stikstofrisico. In dat kader is deelname aan de pilot "stikstofarme woonwijken" mogelijk een oplossing. Het gemeentelijke deel van de risico's van dit project zijn afgedekt binnen de Algemene Reserve.

Ontwikkelingen beleid

Momenteel worden onderzoeken uitgevoerd naar de haalbaarheid van het plan als het gaat om de Wet Milieubeheer en andere aspecten die van belang zijn voor een omgevingsplanprocedure. De private partners en de gemeente nemen deel aan de pilot "Stikstofarme woonwijken" van de provincie Gelderland. deze pilot loopt door in 2025 en de uitkomsten zijn daarom nu nog onbekend. Als een stikstofarme wijk haalbaar lijkt dan kan het Masterplan verder worden uitgewerkt in een Ontwikkelplan waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de bovengenoemde motie. Na uitwerking van het ontwikkelplan kan de programmering verder financieel worden vertaald in de grondexploitatie. Dit alles wordt dan aan de raad voorgelegd.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang 33 1/3% deelname

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 10.137.000	€ 10.552.000	€ 11.013.000

Stichting

Stichting Apeldoorns Archief

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Krachtens de Archiefwet 1995 zijn archieven van de overheid van 20 jaar e.o. openbaar. Samen met archieven en documentaire collecties van private instellingen, bedrijven en personen wordt bijgedragen aan versterking van de informatiepositie van inwoners die hiermee kennis kunnen nemen van een zo breed mogelijk gedocumenteerd verleden van de Apeldoornse samenleving (Raadsbesluit 28-02-2002 en 01-04-2020 op).
Betrokken partijen	Geen andere partijen
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Het college is bevoegd gezag (is formeel raad van bestuur).
Portefeuillehouder(s)	P.C.J. Messerschmidt
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Het risico dat de gemeente o.g.v. het aanbestedingsrecht wordt gedwongen de taak zelf uit te voeren of aan te besteden is gemitigeerd met de in 2020 genomen maatregel tot quasi inbesteding door de archieftaak op te dragen aan de Stichting Apeldoorns Archief, waarover het college volledige zeggenschap heeft. De SAA heeft een samenwerkingsovereenkomst met CODA om de archieftaak zoveel mogelijk integraal met de museum- en bibliotheektaken van CODA uit te voeren.

Ontwikkelingen beleid

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie € 959.400

Aandelenbelang RvT

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	€ 0	€ 0	niet bekend
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0

Centrum voor Veiligheid en Digitalisering

Algemeen

Bijdrage aan doelstelling	Het Centrum voor Veiligheid en Digitalisering stimuleert innovatie bij Apeldoornse bedrijven en zorgt voor een Leven Lang Ontwikkeling voor medewerkers.
Betrokken partijen	Hogeschool Saxion, Universiteit Twente, Politieacademie, gemeente Apeldoorn en vanaf september 2022 ook het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en ROC Aventus
Bestuurlijk belang/stemverhouding	Met de komst van een Centrum voor Veiligheid en Digitalisering wordt de kennisinfrastructuur van de arbeidsmarkt sterker in Apeldoorn en zijn bedrijven en organisatie beter in staat gekwalificeerd personeel te vinden. De gemeente heeft een belang bij het slagen van dit initiatief en is convenantpartner. De kennisinstellingen nemen zitting in het bestuur.
Portefeuillehouder(s)	A.J.M. Heerts
Link naar jaarstukken	Jaarstukken 2023
Link naar kaderstelling	

Prestatie afspraken

Risico's

Risico's komen voort uit het doel van dit project. Het hoofddoel is om samen met de kennisinstellingen en het Apeldoornse bedrijfsleven te werken aan een gezond en aantrekkelijk kennis-ecosysteem in Apeldoorn en daarmee de grote vraag naar kennisspecialisten op de arbeidsmarkt op te lossen. Het risico is dat de doelstellingen niet- of onvoldoende gehaald worden aangezien er geen verplichtingen aan deze samenwerking zijn verbonden.

Ontwikkelingen beleid

In 2024 zijn de statuten gewijzigd van het CVD. Waar voorheen de gemeente in de persoon van de burgemeester zitting nam in de raad van toezicht, is nu gekozen voor een bestuursmodel waarbij de initiatiefnemers zitting nemen in een bestuur. Feitelijk is de rol van de directeur bestuurder aangepast in een model waarbij het bestuur door de initiatiefnemers worden bemenst (dat zijn de kennisinstellingen) en de directeur uitvoering geeft aan het programma. Er is geen raad van toezicht meer, maar een convenantpartner overleg waarin ook de gemeente deelneemt.

Financiële gegevens

Financiële bijdrage/subsidie

Aandelenbelang Voorzitter RvT

	2022	2023	2024
Rekeningresultaat	0	0	n.n.b.
Eigen vermogen	0	0	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1,55 mln	€ 3,0 mln	n.n.b.

Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf grondbeleid is een verplicht onderdeel van de meerjarenprogrammabegroting en de jaarrekening op grond van de artikelen 9.2.g en 24.3.b van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2019.

De paragraaf Grondbeleid heeft in de begroting een kaderstellend karakter en in de jaarstukken bevat deze paragraaf de verantwoording van hetgeen in deze paragraaf in de begroting is opgenomen.

De paragraaf Grondbeleid bevat op grond van artikel 16 BBV ten minste de volgende onderwerpen:

- a. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. Een onderbouwing van de gerealiseerde winstneming;
- e. De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Als een gemeente een aparte Nota grondbeleid heeft vastgesteld, mag de paragraaf grondbeleid een samenvattend karakter hebben, waarbij het van belang is dat deze zelfstandig leesbaar blijft. Uw raad heeft in september 2021 de Nota grond- en vastgoedbeleid vastgesteld.

In aanvulling op de paragrafen grondbeleid in de begroting en jaarrekening kent de gemeente Apeldoorn een meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG). Het MPG geeft informatie over de actuele voortgang van de grondexploitaties. In het MPG wordt teruggekeken op het afgelopen jaar en vooruitgekeken naar de komende jaren. De te verwachten ontwikkelingen worden financieel vertaald. Ook wordt een inschatting gemaakt van de risico's. In deze paragraaf vindt u in het stuk over de Vermogenspositie van het grondbedrijf een beknopte weergave van het MPG 2025. Voor uitgebreidere informatie verwijzen wij naar het MPG 2025.

Deze paragraaf grondbeleid is een terugblik op het afgelopen jaar waarin u informatie vindt over:

- a. De visie op het grondbeleid en de uitvoering van het grondbeleid;
- b. Actuele ontwikkelingen voor het grondbedrijf in 2024;
- c. De vermogenspositie van het grondbedrijf met hierin de volgende onderdelen:
 - een onderbouwing van de gerealiseerde winstneming;
 - een onderbouwing van eventuele gerealiseerde afboekingen;
 - het verloop van de verliesvoorzieningen en de Algemene Reserve Grond (ARG);
 - de resultaten die we met de lopende grondexploitaties hebben gerealiseerd.
- d. De productiecijfers van het grondbedrijf in 2024.

De uitvoering van het grondbeleid

Het grondbeleid is de manier waarop de gemeente zich beweegt op de grondmarkt. Van het geheel overlaten aan marktpartijen (passief) tot actief verwerven van gronden en opstellen en het transformeren hiervan tot bouwrijpe percelen (actief). Het grond- en vastgoedbeleid is een hulpmiddel om de gemeentelijke inhoudelijke programmatische doelen uit de begroting te verwezenlijken.

In de nota grond- en vastgoedbeleid is de gereedschapskist hiervoor verder uitgewerkt. We kijken hoe het grond- en vastgoedbedrijf ondersteunend kan zijn bij de uitvoering van de ruimtelijke maar ook maatschappelijke ontwikkeling van Apeldoorn. Hierbij streven we naar een zo goed mogelijk integraal resultaat, met een optimale mix van maatschappelijk en financieel rendement. Omdat ontwikkelingen verschillende uitgangspunten en oorzaken hebben kan hier niet op een algemene wijze op gestuurd worden. We hebben daarom gekozen voor situationeel grondbeleid. Bij situationeel grondbeleid zijn alle vormen van grondbeleid mogelijk en wordt per ontwikkeling bepaald welke rol passend is. We maken hierin onderscheid in regierollen en productierollen. Welke rol we kiezen bepalen we met een

afwegingsmodel: de voorkeursrol is hierbij afhankelijk van de urgentie, potentie en positie van een project.

Het grondbedrijf

Naast de verplichte onderdelen in deze paragraaf grondbeleid, geven wij in deze paragraaf een verantwoording van hetgeen is geschreven in de paragraaf grondbeleid bij de MPB 2024-2027. De actuele ontwikkelingen die daar worden beschreven actualiseren wij hieronder.

Vastgesteld beleid		Vaststellingsdatum
Algemeen	Nota Grond- en Vastgoedbeleid	September 2021
	Paragraaf Grondbeleid (MPB 2024-2027)	November 2024
Financieel	Uitvoeringskader Grondbedrijf	April 2021
Specifiek	Nota Grondprijsbeleid	Juni 2022
	Nota kostenverhaal bij zelfrealisatie	September 2024
	Werkwijzer strategische verwervingen	April 2023

Actuele ontwikkelingen (onderwerpen in deze Paragraaf)
Beleidskader behorende bij Nota Grond- en vastgoedbeleid (strategische verwervingen)
Nieuwe Nota Kostenverhaal/gebiedsoverstijgende kosten
Actualisatie Nota Gronduitgiftebeleid
Toevoeging herontwikkelingsopgaven aan het Grondbedrijf
Overige ontwikkelingen

Beleidskader/proces behorende bij een actievere rol in grond- en vastgoedbeleid

Met het situationele grondbeleid wordt in tegenstelling tot de afgelopen jaren vaker gekozen voor een actievere rol op de grondmarkt. Naast de noodzakelijke aankopen vanuit een voorgenomen gebiedsontwikkeling, zijn er ook nog andere situaties denkbaar waarin een aankoop door de gemeente van grond en/of opstal de gewenste strategie is. In dat kader heeft de gemeenteraad op 6 april 2023 de “Werkwijzer Strategische Verwervingen” vastgesteld. Deze werkwijzer beschrijft voor de verschillende soorten strategische verwervingen een aanpak en verantwoording (financieel en aan de raad). Hij geeft praktische handvatten aan de raad voor betrokkenheid bij, en interne controle op strategische aankopen.

De strategische aankopen zijn onderverdeeld in drie categorieën:

1. Aankopen vooruitlopend op een ontwikkeling;
2. Aankopen ten behoeve van het stikstofvraagstuk;
3. Aankopen om (maatschappelijke) vraagstukken te voorkomen of op te lossen.

Voor elk van deze categorieën staan in de werkwijzer spelregels over de dekking en verantwoording van strategische aankopen, over de besluitvorming en het mandaat en over de financiële risico's. De raad heeft hierbij een strategisch verwervingsbudget beschikbaar gesteld van € 5 miljoen voor het snel kunnen handelen bij het aankopen van locaties, waarvan € 4 miljoen voor ruimtelijke ontwikkeling.

Nieuwe Nota Kostenverhaal/gebiedsoverstijgende kosten

Een groot deel van de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente wordt uitgevoerd door private partijen, niet door het grondbedrijf. Voor de uitvoering en ontwikkeling sluit de gemeente anterieure contracten met deze partijen. De gemeente is wettelijk verplicht om kosten die de gemeente voor deze ontwikkelingen maakt, te verhalen. Dit betreft naast de kosten voor de ruimtelijke procedure ook plankosten en eventueel te maken kosten voor grondexploitatie (bouw- en woonrijp maken). Ook bovenwijkse kosten die deels toe te rekenen zijn aan nieuwe ontwikkelingen maken hier deel van uit. Het instrumentarium voor het kostenverhaal is daarom onderdeel van ons grondbeleid. Daarnaast biedt de wet de mogelijkheid om financiële bijdragen voor gebiedsoverstijgende kosten te vragen aan de private ontwikkelaars. Dit kan gaan om kosten voor bijvoorbeeld natuurcompensatie en om bijdragen voor fondsen voor bijvoorbeeld sociale woningbouw, zodat kosten en baten efficiënt en eerlijk kunnen worden verdeeld over de ontwikkelingen. Hier ligt een link naar de Omgevingsvisie, waarin de functionele samenhang tussen de gevraagde bijdrage en de uit te voeren werkzaamheden moet worden aangetoond. In september 2024 is onze nieuwe integrale nota Kostenverhaal vastgesteld, waarin de benoemde onderdelen zijn uitgewerkt.

Actualisatie Nota grondprijnsbeleid & Nota gronduitgiftebeleid

In september 2024 is ook de nota gronduitgiftebeleid vastgesteld. De actualisatie hiervan was nodig om onder andere te kunnen voldoen aan het Didam-arrest. In de nota zijn de criteria vastgelegd voor de verkoop van onze gronden en opstallen.

Toevoegen (her-)ontwikkelingsopgaven aan het Grondbedrijf

Aan de toevoeging van woningen aan de huidige voorraad wordt gewerkt. Op basis van de planning zijn wij, zonder toevoeging van programma, eind 2028 door onze volledige grondvoorraad van woningbouw heen. In de Omgevingsvisie uit 2022 is de groei (schaalsprong) van Apeldoorn besproken. Deze sprong moet onder andere worden gemaakt met de toevoeging van duizenden woningen. Het situationele grondbeleid zal hier een grote rol in gaan spelen. De locaties zijn namelijk veelal niet in bezit van de gemeente.

Als we kijken naar de ontwikkelingen in 2024 is te zien dat de gemeente Apeldoorn door de gestelde ambities bij een aantal ontwikkelingen een actieve rolkeuze heeft gemaakt. Dit leidt tot de voorbereiding van nieuwe grondexploitaties en kaderwijzigingen die in 2025 aan de raad zullen worden voorgelegd. Op een aantal locaties is in 2022 en 2023 voorkeursrecht gevestigd. In 2024 is een aantal strategische verwervingen gedaan. Deze strategische verwervingen zijn toegevoegd aan de materiële vaste activa (MVA).

Nieuwe grondexploitaties en toevoegingen aan de MVA

In 2024 zijn geen nieuwe grondexploitaties geopend. Wel wordt gewerkt aan de voorbereiding van een aantal nieuwe grondexploitaties (Host City, Hertzbergerpark, Bedrijventerrein Uddel) en een kaderwijziging (Prinses Beatrixlaan). We streven ernaar om deze in 2025 aan uw raad voor te leggen.

Vooruitlopend op de ontwikkeling van woningbouw in de Zuidrand is in 2024 een locatie aan de Kuipersdijk aangekocht, waarvan de transactie begin 2024 is geweest. In de zomer van 2024 is een eerste pand aan het Marktpllein (onderdeel van de Marktwand) aangekocht. Daarnaast heeft uw raad op 19 december 2024 ingestemd met de aankoop van het kantorencomplex Hertzbergerpark, waarvan de levering eind december heeft plaatsgevonden. De locaties zijn toegevoegd aan de strategische voorraad (MVA). Daarnaast zijn twee percelen in de Markthof toegevoegd aan de strategische voorraad. Deze worden in 2025 ingezet voor het verbeteren van de openbare ruimte en uit de strategische voorraad gehaald.

Hoewel niet behorend tot de strategische voorraad voor mogelijke grondexploitaties, is in 2024 een pand aan de Hoofdstraat aangekocht om ruimte te kunnen maken voor de vergroening van de binnenstad. Daarnaast zijn er interne verschuivingen tussen de strategische grondvoorraad (MVA) van het Grondbedrijf en het Vastgoedbedrijf aan de orde geweest.

Gevestigde voorkeursrechten

In 2022 en 2023 is op een aantal locaties in de stad, voor het bedrijventerrein Ecofactorij II en een nieuw bedrijventerrein in Uddel een voorkeursrecht van eerste koop gevestigd. Dit betreft de volgende locaties:

Locatie	Vestigingsgrond	Vervaldatum
Markthof	Artikel 5 Wvg	25 sept 2025
Hertzberger Park	Artikel 5 Wvg	11 mei 2026
Marktwand	Artikel 5 Wvg	25 juni 2026
Bedrijventerrein Ecofactorij II	Artikel 5 Wvg	11 mei 2026
Bedrijventerrein Uddel	Artikel 9.1 lid 1 onder c Ow	18 maart 2027

Voor Hertzbergerpark geldt dat voor de verwerving vrijstelling is verleend aan een ontwikkelaar om de aankoop door de ontwikkelaar mogelijk te maken. De locatie is op dezelfde dag door geleverd aan de gemeente. Het voorkeursrecht vervalt daardoor. In 2024 is een eerste pand van de Marktwand (Marktpllein 30) aangekocht.

Overige ontwikkelingen

Op het moment van schrijven spelen er verschillende invloedrijke zaken. Zo hebben de nog steeds voortdurende oorlog in Oekraïne, de ontwikkelingen van rente en hypotheekrente, en de nog steeds hoge inflatie invloed op de (economische) situatie in Nederland. Een direct gevolg van deze ontwikkelingen zijn stijgende grondkosten. Samen met de grote vraag naar personeel zorgt dit voor hogere kosten op de grondmarkt. Dit heeft uiteindelijk ook invloed op de gebiedsontwikkeling en grondopbrengsten waar de gemeente rekening mee houdt. Toch zijn er ook lichtpuntjes: de hypotheekrente lijkt langzaam te dalen, en experts voorspellen dat de grondopbrengsten de komende jaren zullen stijgen.

De huidige stikstofcrisis heeft nog steeds grote invloed op de woningbouwontwikkeling in Nederland en zorgt voor vertraging bij het tot uitvoer brengen van de woningopgave. Als er te veel stikstof in de bodem, lucht of het water terecht komt is dit schadelijk voor de natuur. Vooral ontwikkelingen rondom groene gebieden zullen moeten gaan inspelen op het veranderende beleid. Veelal gaat de ontwikkeling van woning- en niet-woningbouw namelijk gepaard met de productie van stikstof en andere schadelijke stoffen. Eind 2024 heeft de Raad van State een uitspraak over stikstof gedaan die mogelijk meer ontwikkelingen raakt dan eerder is verwacht. Dit moet nog nader worden onderzocht voordat de impact hiervan duidelijk wordt.

Rijks- en provinciale subsidies voor (her-)ontwikkelingsopgaven

Het Rijk heeft in de afgelopen jaren een aantal subsidieregelingen opgesteld, waarmee gebiedsontwikkelingen kunnen worden versneld en er meer betaalbare woningen kunnen worden gerealiseerd. In de afgelopen jaren heeft de gemeente een aantal succesvolle subsidieaanvragen gedaan. Dit betreft voor het merendeel private ontwikkelingen, waarbij geen volledig kostenverhaal mogelijk is op basis van macro-aftopping. Met de subsidiegelden kunnen onrendabele toppen worden afgedekt.

Vanuit de in 2020 opgestelde regeling Woningbouwimpuls (Wbi) heeft de gemeente in de 2021 (derde tranche) gelden ontvangen voor de projecten Kayersmolen-Noord en Veldhuis. In 2024 is vanuit de zesde tranche Wbi opnieuw een forse subsidie ontvangen, deze keer voor de Kanaalzone Noord. Met deze subsidie worden de investeringen in de openbare ruimte rondom een aantal particuliere ontwikkelingen gedekt.

De vermogenspositie van het grondbedrijf

De vermogenspositie van het grondbedrijf wordt bepaald aan de hand van een aantal onderdelen. Dit betreft de winstneming naar aanleiding van de resultaten van de verschillende grondexploitatieprojecten, en het verloop van de verliesvoorzieningen op basis van de geactualiseerde ramingen.

Resultaat grondbedrijf 2024

In onderstaand overzicht wordt het resultaat grondbedrijf 2024 weergegeven.

Resultaat Grondbedrijf 2024 (bedragen x € 1 miljoen)	Begroot	Werkelijk	Afwijking op begroting	
Winstneming	0,0	1,7	1,7	V
Dotatie verliesvoorzieningen	0,0	-2,4	-2,4	N
Vrijval verliesvoorzieningen	0,0	4,7	4,7	V
Totaal	0,0	4,0	4,0	V

In de begroting was op basis van het MPG 2024 geen resultaat opgenomen. Het resultaat van de bouwgronden in exploitatie ultimo 2024 is een voordeel van € 4,0 miljoen. De afwijking wordt hieronder toegelicht.

Winstnemingen

Het grondbedrijf is terughoudend met inboeken van winsten. Reden daarvoor is met name de verplicht toe te passen realisatiemethodiek (percentage of completion) voor winstneming. Dit maakt het lastig voorspelbaar hoeveel winst genomen kan worden in een jaar.

In 2024 zijn binnen 15 grondexploitaties winstmutaties aan de orde geweest vanwege gerealiseerde verkopen en/of verlaging of vrijval van benodigde budgetten. Per saldo heeft een winstneming plaatsgevonden van in totaal € 1,7 miljoen.

Verliesvoorzieningen

In het overzicht hieronder ziet u per complex het verloop van de verliesvoorzieningen in 2024.

Verliesvoorzieningen bedragen x € 1.000	Contante waarde 1-1-2024	Rente	Mutatie	Contante waarde 1-1-2025	Eindwaarde 1-1-2025	Verschil	Jaar afsluiting
Zuidbroek	67.213	1.344	-2.419	66.138	70.172	-4.034	2027
Ecofactorij II	8.847	177	1.973	10.997	13.947	-2.950	2036
Haven Centrum	9.136	183	-146	9.173	9.543	-371	2026
Prinses Beatrixlaan	1.991	40	-112	1.919	2.077	-158	2026
Station Noord	653	13	-666	0	632	-632	2024
Eglantier	461	9	-75	395	403	-8	2025
De Steenbeek	752	15	-361	406	431	-25	2026
Veldhuis	1.468	29	376	1.873	2.027	-154	2028
Overig	4.593	92	-898	3.787	4.056	-269	2024-2033
Totaal	95.115	1.902	-2.328	94.686	103.288	-8.602	

Per saldo worden de verliesvoorzieningen met bijna € 2,3 miljoen verlaagd. Dit wordt door diverse wijzigingen veroorzaakt.

De grondexploitatie Station Noord wordt afgesloten, waardoor de verliesvoorziening van € 0,7 miljoen vrijvalt. De verlaging van de verliesvoorziening voor Zuidbroek van € 2,4 miljoen wordt met name veroorzaakt door de bijstelling van grondopbrengsten, aanpassingen in de ramingen bouw- en woonrijp maken en de renteverlaging. Voor de grondexploitatie Ecofactorij II is de verliesvoorziening met € 2,0 miljoen verhoogd. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de bijstelling van de verwervingskosten.

De verliesvoorzieningen vormen een waardecorrectie op de actiefpost voorraden, onderdeel bouwgrond in exploitatie. Om deze reden wordt deze post aan de activazijde van de balans opgenomen. In de situatie dat de voorziening groter is dan de boekwaarde van de betreffende bouwgrond in exploitatie, dient het restant van de voorziening, dat niet kan worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder de 'reguliere' voorzieningen te worden gepresenteerd. In 2024 betreft dit een bedrag van € 8,9 miljoen.

Productiecijfers van het grondbedrijf

Als we kijken naar de productie, dan blijft deze opnieuw achter bij wat we hadden voorzien aan gronduitgifte in 2024. Zo is er minder grond voor woningbouw uitgegeven omdat een aantal gronduitgiftes over de jaargrens heen zijn geschoven. Daarnaast is de verwachting dat een aantal uitgiftes verder naar achteren schuiven. Deels komt dit doordat voor de projecten kaderwijzigingen worden verwacht. In de volgende tabellen worden de ramingen van de opbrengsten en verkoopcijfers in aantallen van het MPG 2024 vergeleken met de realisatie in 2024.

Opbrengsten verkopen (tabel1)

De opbrengst woningbouwterreinen is circa € 1,1 miljoen lager. Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat gronden in de projecten Zuidbroek en Veldhuis een jaar later dan verwacht worden uitgegeven.

De opbrengst bedrijventerreinen is bijna € 2,8 miljoen lager dan verwacht. Dit komt met name doordat verkopen in Zuidbroek zijn doorgeschoven in de tijd.

De overige verkopen en verkopen voor kantoor en multifunctionele doelen zijn bijna € 4,5 miljoen lager dan verwacht. Ook hier worden de grootste verschillen veroorzaakt door het doorschuiven van verkopen in Zuidbroek.

Categorie (bedragen x € 1.000)	Raming MPG 2024	Realisatie 2024	Afwijking (min = nadeel)
Woningbouwterreinen	4.428	3.290	-1.138
Bedrijventerreinen	7.459	4.695	-2.764
Retailterreinen	0	0	0
Kantoorterreinen	315	0	-315
Multifunctionele doelen	946	0	-946
Overig verkopen	4.681	1.483	-3.198
Totaal	17.829	9.468	-8.361

tabel 1

Woningbouw (tabel 2)

Bij de woningbouw zijn afwijkingen te zien bij de nog niet geleverde gronden voor 44 woningen in Zuidbroek. De verwachting is dat de levering in 2025 plaats zal vinden. Daarnaast staat in Molenstraat-Centrum nog een levering van 76 woningen op de planning. Deze wacht nog op het ingestelde beroep op het omgevingsplan. De levering van de Steenbeek heeft weliswaar nog in 2024 plaatsgevonden, maar wordt financieel pas in 2025 verwerkt.

Verkopen grond woningbouw (aantal woningen)	Raming MPG 2024	Realisatie 2024	Afwijking (min = nadeel)
Zuidbroek (Wonen)	46	2	-44
Kanaalzone- Pilot Zuid	15	14	-1
Veldhuis Molenstraat Centrum	76	0	-76
De Steenbeek	16	0	-16
Kerschoten winkelcentrum	12	12	0
Overig	6	4	-2
Totaal	171	32	-139

tabel 2

Bedrijventerreinen (tabel 3)

De verkopen van gronden voor bedrijven is circa 1,2 ha lager uitgevallen dan geraamd. Dit komt door het doorschuiven van een aantal kleinere grondverkopen naar 2025.

Verkopen grond bedrijventerrein (aantal hectares)	Raming MPG 2024	Realisatie 2024	Afwijking (min = nadeel)
Zuidbroek (Apeldoorn Noord II)	3,24	2,75	-0,49
Apeldoorn Noord I	0,66	0	-0,66
Noordoostpoort	0,06	0	-0,06
Totaal	3,96	2,75	-1,21

tabel 3

Overige grondverkoop (tabel 4)

Vanaf 2024 is er geen voorraad meer voor winkelterreinen. De overige gronden voor maatschappelijke doeleinden en gemengde doeleinden betreffen kavels op meerdere locaties. Hiervoor zijn merendeels al koopcontracten gesloten, maar heeft de levering nog niet plaatsgevonden.

Verkopen grond overig (aantal m2)	Raming MPG 2024	Realisatie 2024	Afwijking (min = nadeel)
Winkelterrein (m2 bvo)	0	0	0
Maatschappelijke doeleinden (m2)	7.950	0	-7.950
Overige verkopen (m2)	6.372	716	-5.656
Totaal	14.322	716	-13.606

tabel 4

U vindt meer informatie over het grondbedrijf in deze jaarrekening in de verantwoording onder programma 3 bij taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur bedrijven en onder programma 2 bij taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen). In de paragraaf Weerstandsvermogen leest u over de risico's van het grondbedrijf. Een uitgebreide beschrijving van de resultaten, risico's en de complexen van het grondbedrijf vindt u in het MPG 2025.

Lokale heffingen

Inleiding

Meer dan de helft van onze inkomsten kregen we van het rijk via de algemene uitkering uit het gemeentefonds en speciale uitkeringen voor bijvoorbeeld sociale zekerheid en maatschappelijke dienstverlening. Verder hebben we inkomsten uit de bouwgrondexploitatie en inkomsten van gemeentelijke belastingen. De onroerendezaakbelasting (ozb) zorgt voor de meeste inkomsten als het om gemeentelijke belastingen gaat.

In deze paragraaf is per gebonden belasting een overzicht opgenomen van de kostendekkendheid. Ook worden de gehanteerde beleidsuitgangspunten en eventuele kruissubsidiëring toegelicht.

Bouwstenen nieuw belastingstelsel

In mei 2020 is het rapport bouwstenen voor een beter belastingstelsel uitgekomen. Een onderdeel van dit rapport gaat in op de herziening van het gemeentelijk belastingstelsel en verkent een viertal beleidsopties:

1. verruiming van het gemeentelijk belastinggebied;
2. verbreding van de grondslag ozb;
3. modernisering van de overige belastingen;
4. uitbreiden van het belastinginstrumentarium.

Het [rapport "Bepalen betekent betalen \(2015\)"](#) gaat nader in op de verruiming van het lokale belastinggebied. Het rapport is in 2022 geactualiseerd en vindt u [hier](#).

In het meest recente regeerakkoord (september 2024) wordt melding gemaakt van de invoering van een planbatenheffing. Het kabinet komt in het voorjaar van 2025 met voorstellen. Ook komt er een onderzoek naar hoe de stijging van de gemeentelijke woonlasten (ozb) kan worden gemaximeerd.

Onderstaande tabel wordt op de website weergegeven als interactieve grafiek. De percentages zijn naar boven toe afgerond waardoor het totaal iets lager is dan 100%. De tabel wordt op de website weergegeven als interactieve grafiek.

Onderstaande tabel wordt op de website weergegeven als interactieve grafiek.

Lokale heffingen 2024	%
OZB	52,00
Afvalstoffenheffing	19,00
Rioolheffing	12,09
Parkeerbelasting	4,76
Leges Omgevingsvergunning	4,03
Leges burgerzaken	2,78
Precariobelasting	0,45
Hondenbelasting	0,34
Toeristenbelasting	2,01
Begraafrechten	1,44
Leges publiek domein	0,19
Reclamebelasting	0,39
Marktgelden	0,23

Beleidsuitgangspunten

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen maar hebben meer vrijheid als het gaat om de wijze van heffen en de hoogte van de tarieven. De belastingsoorten zijn limitatief opgesomd in de wet. De tarieven van deze belastingen worden in beginsel jaarlijks trendmatig verhoogd. Hier kan van worden afgeweken. Het inflatiepercentage baseren we op de trendmatige groei BBP, nationale bestedingen (pNb), zoals opgenomen in de meicirculaire gemeentefonds en bedraagt voor 2024 2,8%.

Naast belastingen heft de gemeente rechten, heffingen en leges voor taken en individuele dienstverlening aan haar burgers. De gemeentelijke kosten voor deze zogenaamde gebonden belastingen worden maximaal kostendekkend doorberekend in de tarieven. De kosten die de gemeente maakt om deze diensten te verlenen, zijn in 2024 gemiddeld gestegen met 6,5%.

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2024 in Apeldoorn zijn geheven:

	Belastingen	Rechten/retributies	Bestemmingsheffingen
Besteding	Algemene middelen	Specifieke lasten, verband houdend met individuele diensten	Specifieke lasten, verband houdend met collectieve voorzieningen
Opbrengst	Vrij	Maximaal kostendekkend	Maximaal kostendekkend
Soort	Onroerende-zaakbelastingen	Marktgeden	Afvalstoffenheffing
	Hondenbelasting	Begraafplaatsrechten	Rioolheffing
	Parkeerbelastingen	Leges	
	Precariobelasting		
	Toeristenbelasting*		
	Reclamebelasting*		

* Voor deze belastingen zijn bijzondere afspraken gemaakt met betrekking tot de besteding.

Het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is dat de heffingen, rechten en retributies maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Er mag geen winst gemaakt worden op producten, taken en/of diensten. Als achteraf en incidenteel blijkt dat door een onverwachte meeropbrengst of lager uitgevallen kosten de kostendekkendheid meer dan 100% is dan wordt dat verschil verwerkt in een egaliseringsreserve om fluctuaties in het tarief op te vangen.

BBV

In de begroting is weergegeven hoe de berekening van de tarieven en de kostendekkendheid tot stand is gekomen. In deze jaarrekening volgen wij de opzet van de MPB 2024-2027 maar dan op basis van de gerealiseerde opbrengsten en kosten.

In de overzichten van de kostendekkendheid van de gebonden belastingen zijn de overheadkosten apart vermeld. Ook de kosten van het betreffende taakveld en de btw zijn apart opgenomen. Het in de begroting opgenomen overheadtarief voor 2024 was € 38,57 per uur. De wijze waarop de rente wordt toegerekend, wordt toegelicht in de Paragraaf Financiering.

Politieke besluitvorming

In de MPB 2025-2028 is afgesproken dat het college met voorstellen zal komen die een structurele oplossing bieden voor het begrotingstekort van €19,8 miljoen in 2027 en verder. Hiervoor zijn met de raad vier sporen afgesproken, waarvan het vergroten van het gemeentelijk belastinggebied er één is. Uw raad zal in februari, maart en april 2025 gaan praten over de belastingvoorstellen.

Geraamde en werkelijke opbrengsten

In de tabel hieronder zijn de geraamde opbrengsten voor 2023 vergeleken met de werkelijke opbrengsten van 2024.

Bedragen in €	Geraamd	Werkelijk	Verschil
OZB	60.714.000	60.403.000	-311.000
Afvalstoffenheffing	22.071.000	22.227.000	156.000
Rioolheffing	14.043.000	14.232.000	189.000
Parkeerbelasting	4.686.000	5.066.000	380.000
Omgevingsvergunning bouwen	5.531.000	3.017.000	-2.514.000
Leges burgerzaken	3.227.000	3.714.000	487.000
Overig			
Precariobelasting	517.000	481.000	-36.000
Hondenbelasting	390.000	360.000	-30.000
Toeristenbelasting	2.338.000	2.907.000	569.000
Begraafplaatsrechten	1.677.000	1.665.000	-12.000
Leges vergunningen publiek domein	223.000	189.000	-34.000
Reclamebelasting	454.000	306.000	-148.000
Marktgelden	268.000	266.000	-2.000
Totaal	116.139.000	114.833.000	-1.306.000

Benchmark

Het resultaat van de benchmark uit de COELO-atlas vindt u [hier](#). In paragraaf 2.6.4 treft u een overzicht aan met de Apeldoornse woonlasten, de woonlasten conform COELO en soortgelijke gemeenten.

Onroerende- zaakbelasting (OZB)

De gemeente Apeldoorn heft sinds lange tijd belastingen op onroerende zaken. Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de grootste eigen inkomstenbron van gemeenten en bedragen gemiddeld 9% van de totale gemeentelijke inkomsten. De opbrengst valt in de algemene middelen en wordt gebruikt om een deel van de taken van gemeenten te bekostigen en draagt bij aan het voorzieningenniveau van onze gemeente. De gemeenteraad bepaalt bij de begrotingsbehandeling waarvoor de opbrengsten worden ingezet.

De OZB is berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De WOZ-waarden per 1 januari 2023 waren bepalend voor het belastingjaar 2024. In 2024 zijn voor alle onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen nieuwe WOZ-beschikkingen afgegeven die het hele jaar 2024 geldig waren. Uitgangspunt voor de berekening van de tarieven OZB is dat we de opbrengst indexeren op basis van inflatie en rekening houden met volume ontwikkelingen.

Bij de berekening van de tarieven OZB is het uitgangspunt dat gemiddelde waardeinstijgingen (of waardedalingen) van woningen en niet-woningen geen invloed hebben op het bedrag dat betaald moet worden. Als de gemiddelde woningwaarde bijvoorbeeld met een procent stijgt, dan daalt het tarief ook met een procent, waardoor de aanslag gelijk blijft. Voor 2024 is geïndexeerd met het met het inflatiepercentage van 2,8%. De waarde van woningen is met 1,5% en de waarden van de niet-woningen is met 0,14% gestegen.

De OZB opbrengst woningen was in 2024 €170.000 hoger dan geraamd. Bij de opbrengst OZB niet-woningen hebben we een lagere opbrengst van afgerond €482.000. In de Tussentijdse Rapportage is bij de OZB niet woningen een nadeel van € 800.000 gemeld waarbij rekening is gehouden met €550.000 aan verminderingen en vernietigingen en €250.000 minder opbrengsten als gevolg van minder volume. Nu blijkt dat het nadeel is ontstaan door een meeropbrengst bij OZB niet-woningen gebruik van €95.000 en een minderopbrengst van afgerond €574.000 op OZB niet-woning gebruik. De bezwaarafhandeling 2023 was ten tijde van de Tussentijdse Rapportage nog niet afgerond en daarom is er globaal een inschatting gemaakt van de verminderingen en vernietigingen.

Toepassing woningtarief ozb sportverenigingen

Landelijk is er veel gesproken over de mogelijkheid van toepassing van het woningtarief voor sportverenigingen in plaats van het hogere niet-woning tarief. Gemeenten constateerden dat er bij deze fiscale mogelijkheid zwaarwegende praktische uitvoerings- en toepassingsvraagstukken spelen,

met betrekking tot de afbakening, die niet eenvoudig zijn op te lossen. Uit [onderzoek](#) blijkt dat geen van de onderzochte aanpassingen van- of alternatieven voor de regeling leidt tot een volledig bevredigende oplossing voor de uitvoerings- en toepassingsvraagstukken. Gemeenten geven zelf aan dat ze de regeling overbodig vinden omdat ze door het verlenen van subsidies of onder voorwaarden een OZB-vrijstelling opnemen al over voldoende instrumenten beschikken om te regelen wat artikel 220f lid 2 Gemeentewet mogelijk maakt.

In een brief aan de Tweede Kamer van 22 december 2023 geeft de Minister van BZK aan dat het onderwerp controversieel is verklaard.

Rioolheffing

Naast de zorg voor inzameling en transport van afvalwater hebben gemeenten ook een regenwaterzorgplicht en een rol als regisseur bij de aanpak van grondwaterproblemen. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op gebruikers van woningen en niet-woningen. De aanslagen rioolheffing zijn berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De tarieven voor de rioolopbrengsten worden berekend op basis van de OZB waarde van het onroerend goed (particuliere woning of bedrijfspand). De grootste afwijkingen zijn de hogere opbrengst uit de rioolheffing (€ 0,19 miljoen) en lagere rentekosten (0,32 miljoen). Daarnaast zijn er minder kosten gemaakt voor het inhuren van personeel (€ 0,21 miljoen), onderzoek naar waterkwaliteit, de afdracht van verontreinigingsheffing, monitoringkosten en modelberekeningen (€ 80.000).

Vanwege deze effecten laat het financieel overzicht voor de rioolheffing in 2024 een voordeel zien. Hierdoor heeft er een toevoeging aan de egalisatievoorziening rioolheffing plaatsgevonden. Voor een volledige toelichting, zie taakveld 7.2.

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing in €		
Kosten taakvelden incl. (omslag)rente	10.725.184	
Inkomsten taakvelden, excl. heffingen	-403.080	
Netto kosten taakvelden	10.322.105	
Toe te rekenen kosten:		
Kwijtschelding	422.769	
Overhead incl. (omslag)rente	756.348	
BTW	1.460.873	
Totale kosten	12.962.095	
Opbrengst heffingen	-14.232.043	
Dekking		110%

Te storten egalisatievoorziening €1.269.947,79.

Percentage van de heffingsmaatstaf (WOZ-waarde) voor berekening rioolheffing		
	2024	2025
gebruikers (woningen en niet woningen)	0,0446	0,0437

Afvalstoffenheffing

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens. Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval betalen. De opbrengst van de heffing mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De belasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die opgenomen zijn in de verordening, te weten een vast tarief per perceel, verhoogd met een of meerde gedifferentieerde tarieven.

Elk huishouden is het vaste gedeelte verschuldigd. Het variabele deel wordt berekend op basis van het aantal aanbiedingen restafval. Het vaste gedeelte bestaat uit één tarief per huishouden, ongeacht de omvang van dat huishouden. Het variabel gedeelte gaat uit van het aantal liters inhoud per aanbiedmiddel.

Circulus voert de inzameling en afvoer van afval uit.

De financiële uitkomst voor 2024 laat een voordeel zien waarmee er een storting in de voorziening plaatsvindt van € 585.000. Voor een nadere onderbouwing verwijzen wij u naar de financiële verschillen verklaring bij de lasten en de baten bij taakveld 7.3 Afval.

Berekening kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing in €		
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	20.788.376	
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	2.944.598	
Netto kosten taakveld	17.843.777	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	131.750	
BTW	3.666.235	
Totale kosten	21.641.763	
Opbrengst heffingen	22.227.139	
Dekking		102,7%

Parkeerbelastingen

Het parkeergedrag van bewoners en/of bezoekers van de gemeente Apeldoorn wordt door de parkeerbelasting gereguleerd. In de gemeente Apeldoorn worden de inkomsten uit de parkeerbelastingen ook gebruikt om de kosten voor parkeervoorzieningen te compenseren. We maken onderscheid tussen parkeren voor bewoners, bezoekers, woon- werk parkeren op de daarvoor aangewezen plaatsen en vergunningen. Het streven is zo min mogelijk auto's langs de openbare weg te laten parkeren en het gebruik van alternatieven voor de auto voor woon- werkverkeer te stimuleren.

De opbrengst parkeergelden is in 2024 afgerond € 380.000 hoger dan geraamd. Een deel daarvan is eenmalig en heeft te maken met afrekeningen over voorgaande jaren. Landelijk is het beeld dat opbrengsten toenemen door meer bezoek aan winkelgebieden. Wij hebben nog geen goed inzicht in hoeverre er sprake is van een structureel effect.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven als vergoeding voor het gebruik van gemeente/openbare grond. Hieronder valt niet alleen het plaatsen van containers langs- of op de openbare weg, maar bijvoorbeeld ook lichtbakken aan winkels die boven gemeentegrond hangen. Precariobelasting is een ongebonden belasting, waarbij de gemeente volledige vrijheid heeft in de vaststelling van de hoogte van de tarieven. In de verordening worden verschillende maatstaven en tarieven gehanteerd. De tarieven zijn, met uitzondering van de tarieven voor kabels en leidingen, verhoogd met 2,8%. De opbrengst precariobelasting valt €36.000 lager uit dan begroot.

Hondenbelasting

"Duurzaam houders" van een hond betalen hondenbelasting. De maatstaf van heffing is het aantal honden dat wordt gehouden. Het tarief is vrij en bestaat uit een vast bedrag. Onze gemeente kent een oplopend tarief om zodoende het hondenbezit in te perken. Voor kennels geldt een apart tarief. Hondenbelasting is een algemene belasting. Uw raad heeft ervoor gekozen om de tarieven voor de hondenbelasting kostendekkend te maken. De kosten van uitvoering zijn geïndexeerd met 8,6% ten opzichte van 2023.

De opbrengst hondenbelasting valt €30.000 lager uit dan begroot.

Afschaffing hondenbelasting

Naar aanleiding van een burgerinitiatief heeft de Tweede Kamer in 2021 gedebatteerd over de hondenbelasting. Een motie om de hondenbelasting uit de Gemeentewet te halen is destijds niet aangenomen. De Tweede Kamer heeft het kabinet wel verzocht om met de gemeenten te onderzoeken of de hondenbelasting kan worden afgeschaft en wat daar de financiële consequenties van zijn. Een overgangstermijn behoort tot de mogelijkheden. In het huidige regeerakkoord (september 2024) wordt de afschaffing van de hondenbelasting niet genoemd.

Toeristenbelasting

Mensen buiten de gemeente Apeldoorn betalen toeristenbelasting over zakelijke of privé overnachtingen waar een vergoeding voor wordt gevraagd. De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar.

De toeristenbelasting wordt in de basis in Apeldoorn geheven om de eigen inkomsten te verhogen en daarna gebruikt om voorzieningen binnen de gemeente op peil te brengen en/of te houden. Daarnaast worden de extra opbrengsten als gevolg van de indexatie (geen volume) ten opzichte van de totaalopbrengst sinds 2016 exclusief bestemd voor structuurversterking van de toeristische sector binnen het vastgesteld raads kader van Welkom in Apeldoorn en in het kader van de gebiedsopgave Veluwe. De meeropbrengst als gevolg van deze wijzigingen wordt geormerkt toegevoegd aan het werkbudget van het programma Welkom in Apeldoorn.

De tarieven zijn verhoogd met 2,8%. Het aantal overnachtingen is gestegen waardoor er sprake is van een meeropbrengst van €569.000.

Reclamebelasting

De gemeente Apeldoorn heft reclamebelasting over de openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg in het centrum van Apeldoorn. De reclame wordt geheven per vestiging en bedraagt een vast bedrag. Voor zover de waarde van de vestiging meer bedraagt dan €100.000 dan wordt het vaste bedrag vermeerderd met een bedrag per €1.000 aan waarde.

De reclamebelasting is een algemene belasting en de inkomsten zijn in principe vrij besteedbaar. In Apeldoorn is de opbrengst van de reclamebelasting echter, na aftrek van de gemeentelijke in- en uitvoeringskosten, de dekking voor de subsidie die beschikbaar is gesteld aan de stichting Centrum Management Apeldoorn. Aan de subsidie is de conditie verbonden dat de stichting met haar activiteiten de aantrekkelijkheid van de binnenstad versterkt. De tarieven reclamebelasting zijn verhoogd met 2,8%.

De opbrengst 2024 is € 148.000 lager dan verwacht in verband met leegstand en permanente omzetting van niet-woningen naar woningen in de binnenstad.

Marktgelden

Marktgeld is een retributie voor het innemen van een standplaats op een (gewoonlijk periodiek gehouden) markt. Dit zijn de dag- of weekmarkten waar voor de consument bijvoorbeeld eetwaren en textielwaren te koop zijn.

De tarieven marktgelden zijn verhoogd met 6,5%. Door de teruggelopen bezetting van de markt zijn de opbrengsten marktgelden lager begroot. Dit is met ingang van 2024 structureel in de MPB verwerkt.

Berekening kostendekkendheid van de marktgelden in €		
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	272.836	
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	
Netto kosten taakveld	272.836	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	133.197	
BTW	6.740	
Totale kosten	412.772	
Opbrengst heffingen	-265.894	
Dekking		64,4%

Begraafplaatsrechten

De lijkbezorgings- of begraafplaatsrechten zijn retributies voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats. Naast een retributie voor de uitgifte en het onderhoud van graven en urnen, regelt de verordening ook de vergoeding voor het gebruik van gemeentelijke diensten in verband met de begraafplaats en het crematorium.

De tarieven van de begraafplaatsrechten zijn in 2024 gemiddeld verhoogd met 6,5 % ten opzichte van het vorige jaar. De baten met betrekking tot de begraafplaatsrechten zijn in 2024 afgerond € 12.000 lager uitgevallen dan begroot. Begraven verliest steeds meer terrein ten opzichte van cremeren. Per saldo is afgerond € 218.000 onttrokken uit de voorziening begraafplaatsen. De voorziening bedraagt eind 2024 nog (afgerond) € 308.000.

Berekening kostendekkendheid van de begraafplaatsrechten in €		
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	1.385.103	
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	233.666	
Netto kosten taakveld	1.161.438	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag) rente	648.718	
Btw	72.766	
Totale kosten	1.882.922	
Opbrengst heffingen	1.664.894	
Dekking		88%

Leges en rechten

Wij heffen leges voor het verrichten van diensten die in het individuele belang van de aanvrager zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de aanvraag van een reisdocument, rijbewijs of vergunning. De leges dekken de kosten van de dienstverlening. De verschillende leges en rechten die worden geheven, zijn in principe verhoogd met 6,5%. Bij de vaststelling van een aantal tarieven is rekening gehouden met wettelijk vastgestelde tarieven.

Leges Burgerzaken

Bij de vaststelling van een aantal tarieven is rekening gehouden met wettelijk vastgestelde tarieven zoals voor paspoorten en rijbewijzen. Er is sprake van een meeropbrengst van €486.000 ten opzichte van de begroting. Deze meeropbrengst wordt verklaard door een toename van het aantal uitgereikte reisdocumenten. De toename heeft ook gezorgd voor een stijging in de kosten.

Berekening kostendekkendheid van de leges burgerzaken (inclusief Naturalisatie) in €		
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	3.427.950	
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	
Netto kosten taakveld	3.427.950	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	953.652	
BTW	62.331	
Totale kosten	4.443.933	100%
Opbrengst heffingen	3.714.147	
Dekking		83,6%

Leges Publiek Domein

De opbrengst van de leges vergunningen publiek domein (o.a. winkeltijden, kansspelen, horeca en evenementen) blijft met €34.000 achter bij de begroting.

Berekening kostendekkendheid van de leges Publiek Domein in €		
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	278.463	
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	
Netto kosten taakveld	278.463	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	175.898	
BTW	688	
Totale kosten	455.049	
Opbrengst heffingen	-189.037	
Dekking		41,5 %

Omgevingsvergunning activiteit bouwen

In 2024 is voor circa € 2,5 miljoen minder leges ontvangen dan begroot. Dit nadeel op de omgevingsvergunningen wordt voor een deel gedekt door het restant budget van € 200.000,- uit de voorziening egalisatie bouwleges. Voor een nadere toelichting op de leges wordt verwezen naar de financiële toelichting in programma 9 van de jaarrekening.

Berekening kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunning, activiteit bouwen in €		
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	4.001.931	
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	0	
Netto kosten taakveld	4.001.931	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead incl. (omslag)rente	877.920	
BTW	461.627	
Totale kosten	5.341.479	
Opbrengst heffingen	3.0160.914	
Dekking		56,5 %

Lokale lastendruk 2024

In onderstaande tabel wordt een totaalbeeld gegeven van de ontwikkeling van de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden.

Onze woonlasten zijn in 2024 € 863 voor een meerpersoonshuishouden en volgens Coelo € 867. Coelo wijkt af van onze berekeningen omdat zij werkt met gewogen gemiddelden. Zo gaat Coelo voor de gemiddelde WOZ-waarde uit van de gemiddelde waarde van het voorgaande jaar (bron: CBS), verhoogd met het waardestijgingspercentage (bron: Waarderingskamer).

Voor de afvaltarieven gaat Coelo uit van het gemiddeld aanbod van restafval en gft afval per inwoner per gemeente dat het CBS publiceert met daarbij een correctie voor het aanbod bij hogere tarieven (minder afvalaanbod). Wij gaan echter uit van de meest recente gegevens betreffende het afvalaanbod en waardeontwikkeling in onze berekeningen.

Woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	2024 MPB 2024-2027
Gemiddelde woningwaarde	384.411,00
Ozb	389,79
Rioolheffing	171,45
Afvalstoffenheffing	302,00
Totaal	863,24

Lokale lastendruk 2024 landelijk gemiddelde	1 persoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
OZB	423	423
Afvalstoffenheffing	279	354
Rioolheffing	210	230

Lokale lastendruk ten opzichte van andere gemeenten

Uit onderstaande grafieken blijkt dat de totale woonlasten van een één persoonshuishouden in Apeldoorn het hoogst is. De totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden zijn in 2024 het hoogst in de gemeente Nijmegen, Arnhem en Amersfoort. De gemeente Ede en Zwolle hebben lagere lasten voor een 4 persoonshuishouden dan Apeldoorn. De bedragen zijn overgenomen uit de COELO Atlas van de lokale lasten 2024 en betreffen gemiddelden waardoor zij afwijken van de door ons afgegeven woonlastenplaatje.

Onderstaande tabellen worden op de website weergegeven als interactieve grafieken.

Lokale lastendruk 2024 eenpersoonshuishouden	Apeldoorn	Ede	Nijmegen	Arnhem	Amersfoort	Zwolle
OZB	389	321	684	423	400	380
Afvalstoffenheffing	306	248	16	253	290	229
Rioolheffing	171	165	181	191	139	121

Lokale lastendruk 2024 meerpersoonshuishouden	Apeldoorn	Ede	Nijmegen	Arnhem	Amersfoort	Zwolle
OZB	389	321	684	423	400	380
Afvalstoffenheffing	306	283	40	337	402	310
Rioolheffing	171	165	181	191	139	121

Kwijtscheldingsbeleid

Apeldoorn hanteert als kwijtscheldingsnorm 100% van de bijstandsuitkering. Voor gepensioneerden geldt 100% van de aow-norm. Apeldoorn maakt daarmee, net als in het overgrote deel van de andere gemeenten in Nederland, gebruik van het recht dat lokale overheden hebben om de landelijke norm van 90% van het bijstandsniveau te verhogen tot maximaal 100% van die norm. Dit houdt in dat als men onder de norm komt, men in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Het is wettelijk niet mogelijk een hogere kwijtscheldingsnorm (bijvoorbeeld 120%) te hanteren.

Niet voor alle heffingen wordt kwijtschelding verleend. De afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting (voor 1 hond) en een gedeelte van de onderhoudsrechten graven komen in Apeldoorn in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking. Voor het onderhoudsrecht van graven wordt slechts zeer beperkt kwijtschelding aangevraagd en verleend. Voor de afvalstoffenheffing wordt beperkt kwijtschelding (vastrecht en een maximaal aantal ledigingen) verleend, zodat er ook voor de minima een prikkel blijft bestaan om zorgvuldig met hun huishoudelijke afvalstoffen om te gaan. Het maximaal kwijt te schelden bedrag is zodanig vastgesteld dat dit bij "normaal afvalgedrag" toereikend is. Het maximale kwijt te schelden bedrag voor het variabele gedeelte afvalstoffenheffing is voor 2024 € 35.

Het tarief voor de rioolheffing is een percentage van de WOZ-waarde. Het stijgingspercentage van de WOZ-waarde was hoger dan verwacht waardoor meer is kwijtgescholden. Voor de afvalstoffenheffing is minder kwijtgescholden dan begroot. Verwacht werd dat het aantal aanvragen voor kwijtschelding zou toenemen. Het budget voor kwijtschelding is toen verhoogd, maar in werkelijkheid is dat effect niet opgetreden. Voor de begroting 2024 is het budget voor kwijtschelding weer verlaagd.

Belastingsoort (in €)	Geraamd	Werkelijk	Verschil
Hondenbelasting	49.000	17.000	32.000
Rioolheffing	399.000	423.000	- 24.000
Afvalstoffenheffing	1.150.000	1.194.000	-44.000
OZB	11.000	2.400	8.600
Grafrechten	0	1.300	- 1.300
Totaal	1.609.000	1.637.700	28.700

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouders:

M. Wenzkowski

Taakvelden:

Bedrijfsvoering

0.4 Overhead

0.10 Mutaties reserves

Onderstaande tabel wordt op de website weergegeven als interactieve grafiek.

Lastenverdeling overhead	Realisatie 2024 in %
Huisvestingslasten	11
Overige personele lasten	4
Automatiseringslasten	12
Overige lasten	6
Loonkosten/inhuur	62
Facilitaire lasten	5

1. De dienstverlening en bedrijfsvoering van de gemeente is solide en betrouwbaar en we voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Bedrijfsvoering ondersteunt effectief de realisatie van de doelen van de gemeente.

Wat hebben we bereikt in 2024?

Dienstverlening en Bedrijfsvoering vormen de ruggengraat van de gemeentelijke organisatie. Wij zorgen ervoor dat de dienstverlening en bedrijfsvoering van de gemeente Apeldoorn op orde is en zich zo ontwikkelt dat we als gemeente nu en in de toekomst doelmatig en rechtmatig werken aan en voor de stad Apeldoorn, haar kernen en dorpen en voor iedereen die hier woont, werkt, onderneemt en recreëert.

Wat hebben we bereikt in 2024?

De dienstverlening die we bieden en de werken die we faciliteren en mogelijk maken, kennen een wettelijke grondslag. De samenleving mag verwachten dat we binnen wettelijk kader handelen, en hierin transparant en navolgbaar zijn. Dat is de verantwoordelijkheid van de hele organisatie, maar als bedrijfsvoering hebben we hier een extra verantwoordelijkheid. Door deze verantwoordelijkheid te pakken ondersteunt bedrijfsvoering effectief de realisatie van de doelen van de gemeente. In 2024 hebben we goede stappen gezet om dienstverlening en bedrijfsvoering verder te ontwikkelen.

Dienstverlening

In onze dienstverlening zijn we benaderbaar, begrijpelijk en betrouwbaar. We staan voor de belofte 'Ik ben er voor jou!'. Een belofte aan onze inwoners en aan onze collega's. Wij meten continu aan de balie, aan de telefoon en digitaal hoe tevreden inwoners, ondernemers en organisaties zijn over onze dienstverlening. In 2024 hebben we opnieuw de dienstverlening op peil weten te houden. Een bijzonderheid in 2024 was dat er ruim 25.500 reisdocumenten verliepen. Ondanks deze 'paspoortpiek' zijn er geen wachttijden ontstaan. Ook organiseerden we in juni 2024 succesvol de verkiezingen voor het Europees Parlement. En we verlegden de frontoffice van Samen055 naar het Klant Contact Centrum.

We stelden het realisatieplan voor de visie op dienstverlening vast en we werkten aan de doelen. Dit plan is gebaseerd op de pijlers verbinden, verbeteren en vernieuwen.

Binnen de pijler vernieuwen ligt de nadruk op een belangrijke bouwsteen uit de visie: de kanaalstrategie. Een kanaalstrategie is een plan om de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en organisaties te verbeteren, door goed na te denken en afspraken te maken over welke dienstverleningskanalen we wanneer inzetten. Dit zijn zowel online kanalen (zoals de website, online formulieren en e-mail) als offline kanalen (zoals de balie en telefoon). Met de kanaalstrategie willen de beleving van de dienstverlening voor gebruikers verbeteren. Dat willen we doen met toegankelijke, logische en consistente interacties, vanuit een efficiënte organisatie die kwaliteit levert en voorspelbaar is. Hiermee bouwen we aan het vertrouwen in de gemeente Apeldoorn. In 2024 hebben we verschillende activiteiten ondernomen, zoals werkbezoeken, inspiratiebijeenkomsten en consultatiesessies, waarmee we de eerste stappen hebben gezet in het ontwikkelen van een kanaalstrategie voor de gemeente Apeldoorn.

We zetten ons in 2024 onverminderd in om in begrijpelijke taal te communiceren in brieven en teksten, door medewerkers zich meer bewust te maken van het belang van begrijpelijke taal en hen daarbij te ondersteunen.

Inkoop- en contractmanagement

In 2023 is gestart met het project Grip op Inkoop met als doel om binnen de rechtmatigheidsgrens van inkoop te blijven. In 2024 zijn concrete verbeteracties uitgevoerd om verder naar dit doel toe te werken. Zo is er gestart met de opbouw van een centrale inhuurdesk en zijn voorbereidingen getroffen voor de inrichting van een gemeente breed Contractbeheer en contractmanagementsysteem. Ook zijn de processen rondom inkoop beschreven, toebedeeld aan proceseigenaren en procesbeheerders en de verdere rollen in de processen belegd. Deze acties zorgen ervoor dat we als gemeente in control komen op ons inkoopproces.

In 2024 is de onrechtmatigheid inzake naleving aanbesteding toegenomen in omvang (in €). Het aantal dossiers waarin er sprake is van onrechtmatigheid is behoorlijk afgenomen ten opzichte van 2023. Enkele dossiers zijn goed verklaarbaar. Desalniettemin bevestigt dit de noodzaak Inkoop- en contractmanagement op orde te krijgen. In 2025 zal het contractmanagement in het contractmanagementsysteem per afdeling worden uitgerold. De eerste afdeling gaat live op 1 juni 2025, we verwachten dat eind 2025 alle afdelingen met het contractmanagementsysteem werken. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de borging van contractbeheer. Voor de koppeling van het contractmanagement met de verplichtingenadministratie blijven we aangewezen op handmatige verwerking. Het blijkt niet mogelijk om binnen een acceptabele termijn een automatische koppeling te leggen met het financiële systeem. In 2025 intensiveren we de extra controles op grote dossiers.

De inhuurdesk is inmiddels operationeel voor twee grote inhuurcontracten. In de tweede helft van 2025 zijn naar verwachting alle inhuurcontracten ondergebracht bij de inhuurdesk.

Werkplekken

We zien dat medewerkers weer vaker naar het stadhuis komen voor het werk. Hierdoor, en doordat we als organisatie in de afgelopen jaren zijn gegroeid in aantal medewerkers, zijn uitdagingen in onze huisvesting ontstaan. Deze vereisen creativiteit en afspraken over hoe we met de beschikbare ruimte omgaan. In 2024 werkten we de plannen om een deel van het stadhuis te verbouwen verder uit. We werken toe naar een toekomstbestendige huisvesting waarbij we de druk op vergader- en werkplekken verminderen.

Daarnaast is een pilot afgerond waarbij een viertal fracties hebben geoefend met het vergaderen in het stadhuis in plaats van het oude raadhuis. Dit is positief ontvangen en wordt kaderstellend meegenomen in de verdere denkrichting om fracties te gaan huisvesten in het stadhuis.

Tegelijkertijd faciliteren we het plaats-onafhankelijk werken onverminderd. Voor het project De Moderne Digitale Werkplek worden op alle gedefinieerde sporen (ontdubbeling applicatieplatform / uitfasering Citrix, standaardisatie werkplek-devices en uitrol Microsoft 365 Teams, Onedrive & Sharepoint) de nodige meters gemaakt en zijn de eerste concrete resultaten opgeleverd. Zo is besloten om de Fairphone als standaard smartphone in te zetten in de hele organisatie en is gestart met de uitrol hiervan. Daarnaast zijn de eerste datamigraties van de schijf naar Microsoft 365 Onedrive doorgevoerd en worden er trainingen in het gebruik van Microsoft 365 applicaties gegeven.

Grip op subsidies

Het project Grip op Subsidies zit nu, na een eerdere inventarisatiefase, in de uitvoeringsfase waarbij het subsidieproces qua standaardisering en structurering wordt geoptimaliseerd. Dit loopt door in 2025.

Toekomstbestendig en ondernemend

We zijn continu bezig met de ontwikkeling van medewerkers. Dat doen we onder andere door ons opleidingsaanbod in Apeldoorn in Topvorm. Daarnaast hebben we aandacht voor specifieke thema's zoals digitale vaardigheden, integriteit en vitaliteit. Ook de opbouw van ons personeelsbestand heeft doorlopend de aandacht. Onze arbeidsmarktcommunicatie en acties op het vlak van diversiteit & inclusie dragen hier bijvoorbeeld aan bij.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de Jaarrekening 2023 is voor het eerst, conform gewijzigde wetgeving, een rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. De raad is via een Tussentijdse Rapportage en de raadsbrief Grote verschillen geïnformeerd over voortgang van de prestaties en de budgetbesteding.

Privacy

De gemeente beschikt over veel (bijzondere) persoonsgegevens. Inwoners, ondernemers en partners moeten erop kunnen vertrouwen dat we daar zorgvuldig mee omgaan. Dat doen we binnen de kaders die de privacywetgeving stelt, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg). In 2024 is veel geïnvesteerd in het naleven van de Wet politiegegevens en het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) en. Een DPIA is een instrument om de privacy-risico's van een gegevensverwerking vooraf in kaart te brengen zodat de organisatie maatregelen kan nemen om deze risico's te verkleinen.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is een belangrijke pijler onder de betrouwbare dienstverlening die de gemeente Apeldoorn levert. Het informatiebeveiligingsbeleid geeft de kaders en uitgangspunten voor het inrichten van ons beveiligingsproces en het treffen van beveiligingsmaatregelen om risico's terug te brengen tot een acceptabel niveau. Het beleid is in 2024 geactualiseerd, zodat het weer aansluit bij de (IT-) ontwikkelingen van de afgelopen jaren en de aard van de dreigingen waar we op dit moment mee te maken hebben. Ook anticipeert het op nieuwe wet- en regelgeving. In 2024 is verder nadrukkelijk gewerkt aan de verbetering van de beveiliging van IT-systemen in de openbare ruimte (bv. verkeerslichten, gemalen), zijn tientallen IT-projecten voorzien van een security advies en is geïnvesteerd in de bewustwording bij medewerkers over hoe om te gaan met de beveiligingsrisico's in hun dagelijkse werk.

Beveiliging van datakwaliteit van basisregistratie en landelijke ICT-voorzieningen

Door middel van het voor gemeenten verplichte ENSIA-verantwoordingstrajecten rapporteren we jaarlijks aan de landelijke stelselhouders en de gemeenteraad over de datakwaliteit en beveiliging van een aantal basisregistraties (BAG, BGT, BRO, BRP, Reisdocumenten) en centrale ICT-voorzieningen. Qua inhoudelijke datakwaliteit voldoen we aan de gestelde normen. De uitvoering van een aantal verbeteracties ten behoeve van de beveiliging kende niet de geplande voortgang doordat de beschikbare capaciteit hiervoor in de organisatie beperkt was. De verbeteracties die we in 2024 niet hebben kunnen afronden, gaan we in 2025 afronden. Een van die onderwerpen is de bedrijfscontinuïteit van de basisregistraties bij grote verstoringen van de dienstverlening.

Bedrijfscontinuïteit

Onze inwoners mogen er vanuit gaan dat onze dienstverlening beschikbaar is. Een goede voorbereiding op potentiële ernstige verstoringen van de dienstverlening en bedrijfsvoering verkleint de impact ervan en maakt herstel van de dienstverlening binnen de daarover gemaakte afspraken mogelijk. In 2024 zijn onze kritische processen in kaart gebracht en organiseerden we een aantal crisisoefeningen. Ook zijn voor een aantal kritische processen aanvullende instructies en continuïteitsvoorzieningen gecreëerd. We hebben in 2024 niet alles kunnen realiseren wat we gepland hadden. Een aantal verbeteracties nemen we daarom mee naar 2025.

I-visie

Met de ontwikkeling en invoering van de moderne werkplek hebben we een grote stap gezet in de betrouwbaarheid van de bedrijfsvoering en de robuustheid van ons applicatielandschap. We hebben een kader voor data-ethiek voorzien van een werkwijze en de samenwerking met de G40-koplopergemeenten Slimme duurzame verstedelijking ingericht. We hebben uit het ecosysteem van inmiddels meer dan 90 marktpartijen met een 13-tal bedrijven partnerships ontwikkeld voor de realisatie van innovatieopdrachten. Ministerie I&W heeft via een speciale uitkering aanvullende middelen beschikbaar gesteld aan Apeldoorn en vijf andere middelgrote gemeenten om de informatievoorziening daadwerkelijk versneld geschikt te maken voor veilige vertrouwde datadiensten.

Deze stappen leiden alleen tot daadwerkelijke resultaten als we de processturing en de kwaliteit van onze data ook daadwerkelijk op een hoger niveau krijgen. In de visie op de bedrijfsvoering en de directie-agenda hebben we daarin koers gekozen.

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 Onze organisatie is in control en handelt volgens de afgesproken kaders en normen.	1.1.1 De jaarstukken zijn voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring	✓	✓	✓	✓
	1.1.2 We nemen maatregelen ten behoeve van de bedrijfscontinuïteit	✓	✓	✗	✓
	1.1.3 College stelt rechtmatigheidsverantwoording op bij jaarstukken en zorgt via reguliere P&C-cyclus voor tussentijdse informatie	✓	✓	✓	✓
	1.1.4 We krijgen grip op onze inkoopprocessen	✓	✓	✓	✓
	1.2 We voldoen aan de voorwaarden voor het minimale volwassenheidsniveau 3 (op een schaal van 5) voor de AVG en Wpg	✓	✓	✗	✓
	1.2.1 We voldoen aan de normenkaders die de verschillende landelijke toezichthouders stellen aan de beveiliging en datakwaliteit van de basisregistratie en landelijke ICT-voorzieningen	✓	✓	✗	✓
	1.2.2 Uit te voeren activiteiten dragen bij aan groei in het privacy volwassenheidsniveau.	✓	✓	✓	✗
	1.2.3 We stellen een jaarplan informatiebeveiliging op en monitoren en verantwoorden de voortgang, zodat we onze beveiliging op het gewenste niveau krijgen en/of behouden	✓	✓	✗	✓

Wat willen we bereiken? Doel	Wat gaan we daarvoor doen? Prestatie	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.3 De interne dienstverlening aan de organisatie is op orde.	1.3.1 Het proces van te verstrekken subsidies is adequaat georganiseerd.	✓	✓	✓	✗
	1.3.2 We voeren regie over het inkoopproces.	✓	✓	✗	✗
	1.3.3 Onze huisvesting is toekomstbestendig.	✗	✓	✗	✗
	1.3.4 We faciliteren plaats onafhankelijk werken.	✓	✓	✓	✓
	1.3.5 We ontwerpen een applicatiestrategie	✓	✓	✓	✓
	1.3.6 We schrijven in begrijpelijke taal (Taal van de Stad)	✗	✓	✓	✓
1.4 Onze organisatie is toekomstbestendig en ondernemend.	1.4.1 We bevorderen ondernemerschap bij onze medewerkers.	✓	✓	✓	✓
	1.4.2 We realiseren een toekomstbestendig personeelsbestand.	✓	✓	✓	✓
	1.4.3 We gaan anders werken.	✓	✓	✓	✓
1.5 We voeren de I-visie uit	1.5.1 Wij gaan bij de uitvoering van de I-visie van plan naar realisatie.	✓	✓	✓	✓
	1.5.2 Technologie en data worden zodanig ingezet dat dit een maximale positieve opbrengst voor Apeldoorn en de gemeentelijke dienstverlening oplevert.	✓	✓	✓	✗

Toelichting

1.1.2 planning: Het project 'bedrijfscontinuïteit' loopt achter op de planning en zal ook in 2025 doorlopen. Oorzaak hiervoor is de beperkte inzetbare capaciteit in het projectteam en bij de verschillende afdelingen. Een vertraging in de realisatie van het project betekent dat we minder goed voorbereid zijn dan beoogd op mogelijke crisisscenario's. Bij een daadwerkelijke crisissituatie kan het herstel daarom langer duren dan mogelijk nodig was geweest.

1.2.1 planning: Uit het ENSIA-verantwoordingstraject over 2023 bleek dat we onder de norm scoren voor het procesmatig beheer van de Basisregistratie Personen. De inhoudelijke datakwaliteit voldoet wel aan de gestelde normen. De uitvoering van een aantal verbeteracties m.b.t. een aantal aspecten van beveiliging loopt, maar kende niet de geplande voortgang doordat de benodigde beschikbare capaciteit bij de verschillende afdelingen beperkt was.

1.2.2 risico's: De werkzaamheden van het privacy team werden in 2024 voor een groot deel door wisselende ingehuurd capaciteit uitgevoerd. Dit levert een risico op voor de continuïteit van de werkzaamheden van het team. Oorzaak ligt o.a. bij langdurig ziekte van vaste medewerkers. Deze situatie geldt in ieder geval ook nog in Q1 2025.

1.2.3 planning: Niet alle doelstellingen uit het jaarplan informatiebeveiliging 2024 zijn behaald. Oorzaak is de beperkte inzetbare capaciteit vanuit het security team en de grote vraag naar ondersteuning en adviezen vanuit de organisatie.

1.3.1: In 2024 is de verstrekking van de regeling sportinfrastructuur niet goed verlopen, met name door het twee maal voorkomen van dezelfde naam in het systeem. Inmiddels is dit geëvalueerd en zijn acties ondernomen om dit in de toekomst te voorkomen.

1.3.2. Planning / risico's: We voeren op dit moment het project grip op inkoop uit (zie 1.1.4). Het contractmanagementsysteem wordt in Q1 2025 operationeel. Vervolgens gefaseerd geïmplementeerd per afdeling. Dit betekent wel een geringe vertraging in de planning; maar geeft extra tijd om de financiële afhandeling van aangegane contracten mee te nemen in het integrale inkoop- en contractmanagementproces.

1.3.3 Inhoud: Er is een probleem met de huisvesting vanwege groei van de organisatie. Het gevolg is dat het aantal werkplekken t.o.v. het aantal medewerkers niet meer in balans is en we niet voldoen aan de norm (0,65), die we daarvoor gesteld hebben. Er is nu een conceptontwerp voor het stadhuis en werkgebouw Zuid gereed. Dit concept wordt nu doorgerekend op kosten op de onderdelen klimaattechniek, meubilair en beveiligingsconcept.

Planning: Het opleveren van het conceptontwerp heel veel tijd gevraagd. Verwachting is dat de komende maanden zicht is op het totale kostenplaatje en er dan ook richting kan worden gegeven aan het verdere vervolg. Het conceptontwerp zal verder worden uitgewerkt in deelscenario's. Hiervoor is in februari 2025 een projectleider gestart.

Risico's: De financiële doorrekening loopt nog altijd. De laatste onderzoeken in klimaattechnische aanpassingen en een passend beveiligingsconcept volgens NIS 2, loopt. Daarmee komt de komende tijd scherpte in de kosten en is er antwoord te geven op de vraag of de beschikbare financiële middelen toereikend zijn.

1.3.6 Inhoud: Aan de e-learningmodule direct duidelijk schrijven bleken toch flinke kosten te zitten. Na een zorgvuldige afweging van de kosten en effecten, hebben we ervoor gekozen om geen e-learningmodule aan te bieden. Dit mede gezien de ontwikkelingen op AI-gebied hierin en de druk op de organisatie met trainingen. Het overige aanbod (de trainingen duidelijk schrijven, de tool Klinkende Taal, de mogelijkheid om brieven te laten herschrijven, het testpanel laaggeletterdheid) is groot genoeg.

1.5.2 De realisatie van de I-visie ligt op schema met onder meer het versterken van onze informatiebeveiliging in onze IT-infrastructuur, de realisatie van de moderne werkplek en het inrichten van een omgeving voor eenduidig informatiebeheer en de ontsluiting van onze data voor maatschappelijke vraagstukken via onder meer De sociale kaart en de bereikbaarheid van de binnenstad. We hebben de middelen die de raad daarvoor heeft vrijgemaakt weten aan te vullen met een speciale uitkering vanuit het Rijk (ministeries van I&W en BZK) voor duurzame stedelijke ontwikkeling en met vijf andere grote gemeenten een intensieve samenwerking bereikt in Dutch Metropolitan Innovations.

Tegelijkertijd leidt de snelheid waarmee AI tot ontwikkeling is gekomen tot nieuwe uitdagingen én kansen. De wetgever en rijksbeleid stellen bovendien steeds zwaardere eisen aan onze IT-infrastructuur, het applicatielandschap en ons informatiebeheer. Hiermee krijgt de realisatie van de I-visie een scherpere urgentie gekregen. Deze urgentie vraagt om een heldere datastrategie en adoptie daarvan in de gemeentelijke organisatie. Daarvoor zijn niet alleen in de informatievoorziening, maar juist in de processen in de organisatie en de toerusting van de gemeentelijke organisatie stappen nodig.

Lessons learned

De digitale transformatie van de samenleving heeft een enorme versnelling doorgemaakt. De resultaatgerichte vertaling van de I-visie naar 13 speerpunten leidt tot een sterke focus die soms ook wringt met de wendbaarheid die deze versnelling van ons als organisatie vraagt. Met name de toepassing van AI in de stad én onze gemeentelijke organisatie en de noodzaak om onze eigen data veel hoogwaardig en breed toepasbaar te maken voor maatschappelijke organisatie vragen om bijstelling van de focus in de I-visie.

Toprisico's

Nr	Risico omschrijving	Kans	Bedrag	Effect	I/S	Indicatie top-risico	
						Financieel	niet-financieel
861	Niet voldoen aan de AVG, inclusief datalekken	25%	€ 3.000.000	€ 750.000	I	★	★
	Risicogebeurtenis: De AVG wordt overtreden of er ontstaat een datalek. <u>Beheersmaatregelen</u> * Er loopt een continu programma om medewerkers te informeren en te scholen over privacy * We zijn compliant aan de AVG en de PDCA-cyclus is geborgd in relatie tot privacy * Er is voldoende personeel dat kan adviseren over privacyvraagstukken en beheersmaatregelen, waaronder beveiliging * Er is geïnvesteerd in gespecialiseerd personeel * Er zijn vastgestelde procedures voor het melden van datalekken. Die zijn concernbreed gecommuniceerd * Er loopt een continu programma om medewerkers te informeren en te scholen over informatiebeveiliging en privacy. * Privacy oplossingen zijn geïmplementeerd en zijn concernbreed consistent en operabel * Er is een crisisorganisatie ingericht voor beveiligingsincidenten						
1662	Beperkt absorptievermogen organisatie bij digitalisering van processen	25%	€	€	S		★
	Risicogebeurtenis: Nieuwe ontwikkelingen op IT-gebied kunnen onvoldoende door de organisatie worden geabsorbeerd <u>Beheersmaatregelen</u> * Eisen stellen aan organisatieonderdelen voordat tot implementatie nieuw IT-middel wordt overgegaan * Continu investeren in medewerkers * Verder ontwikkelen procesmanagement * Borgen dat middelen en capaciteit voldoende aanwezig zijn voordat tot implementatie van it middelen wordt over gegaan.						
1741	Geslaagde hackaanval (ransomware)	25%	€ 4.000.000	€ 1.000.000	I	★	★
	Risicogebeurtenis: Er is sprake van een geslaagde hackaanval, waardoor de gegevens van de gemeente niet meer te gebruiken zijn doordat ze bijvoorbeeld versleuteld zijn door hacker. <u>Beheersmaatregelen</u> * Gemeenten gebruiken de normen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) om een basisniveau van beveiliging te garanderen. Hiermee verkleinen we de kans op een geslaagde hackaanval en de impact ervan. Periodiek controleren we of we nog voldoen aan de beveiligingsnormen. Wanneer dat nodig is voeren we verbeteracties uit om (blijvend) te kunnen voldoen aan de beveiligingsnormen.						
Totaal				€ 1.750.000			

* Als het risico structureel is, wordt het financieel gevolg verdubbeld (zie toelichting opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', onderdeel Risico's; Risico's Algemene Dienst)

* I/S : Incidenteel / Structureel

Financiën

Financieel overzicht 2024

bedragen x € 1.000,-

Taakvelden	Begroting			Realisatie			Afwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Paragraaf bedrijfsvoering									
Bedrijfsvoering									
0.4 Overhead	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	1.238	1.099	-139
<i>Subtotaal</i>	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	1.238	1.099	-139
Saldo van baten en lasten voor bestemming	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	1.238	1.099	-139
0.10 Mutaties reserves									
Bedrijfsvoering	0	1.715	1.715	512	2.815	2.303	512	1.100	588
<i>Subtotaal</i>	0	1.715	1.715	512	2.815	2.303	512	1.100	588
Saldo van baten en lasten na bestemming	83.213	6.474	-76.739	84.963	8.673	-76.290	1.750	2.199	449

0.4 Overhead

Pitch

Op het taakveld Overhead is de afwijking op de lasten bijna even groot als de afwijking op de baten, zodat dit taakveld per saldo sluit met een nadeel van € 139.000. Vanuit dit taakveld wordt circa € 600.000 (voornamelijk inhuurkosten) verrekend met de Bedrijfsvoeringsreserve op basis van de systematiek rapportage loonsom. Personele regelingen laten voordelen (vergoeding woon-werkverkeer € 830.000) en nadelen (verlofsparen € 537.000) zien. Het nadeel op de Schoonmaak (€ 230.000) betreft een structureel tekort, waarvoor in de MPB2025-2028 extra dekking is opgenomen.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Concernbrede personeelskosten	Nadeel	584	I
Loopbaancentrum	Voordeel	328	I
Personele kosten Bedrijfsvoering (zie ook de baten)	Nadeel	915	I
Wet Open Overheid	Voordeel	140	I
Directieraad	Nadeel	338	I
Facilitaire kosten Werkgebouw Zuid (zie ook de baten)	Nadeel	300	I
Samen055 (zie ook de baten)	Nadeel	100	I
Informatievoorziening	Voordeel	780	I
Werkplekapparatuur (zie ook de baten)	Nadeel	267	I
Vergoeding woon- werkverkeer medewerkers	Voordeel	830	I
Catering	Nadeel	265	I
Schoonmaak	Nadeel	230	S
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Nadeel	317	I
Totaal lasten	Nadeel	1.238	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Facilitaire kosten Werkgebouw Zuid (zie ook de lasten)	Voordeel	200	I
Personele kosten Bedrijfsvoering (zie ook de lasten)	Voordeel	295	I
Werkplekapparatuur (zie ook de lasten)	Voordeel	274	I
Samen055 (zie ook de lasten)	Voordeel	280	I
Overige verschillen onder de rapporteringsgrens van € 300.000	Voordeel	49	I
Totaal baten	Voordeel	1.098	

Detail

Concernbrede personeelskosten (€ 584.000 N)

Nadeel is voornamelijk veroorzaakt door een niet begrote storting in de Voorziening Verlofsparen van € 537.000. Per jaareinde wordt de hoogte van de voorziening bepaald op basis van gespaarde & opgenomen verlofuren. Aangezien dit jaarlijks fluctueert, is hier geen bedrag voor geraamd.

Loopbaancentrum (€ 328.000 V)

Er is in 2024 minder behoefte geweest aan ondersteuning vanuit het Loopbaancentrum.

Personele kosten Bedrijfsvoering (saldo lasten en baten € 620.000 N)

Deze kosten worden verrekend met de Bedrijfsvoeringsreserve op basis van de systematiek rapportage loonsom (in dit geval zijn het voornamelijk inhuurkosten welke grotendeels gedekt worden door vacaturruimte die elders ontstaat en samenkomt in de genoemde reserve). Tegenover extra lasten van € 915.000 staan extra baten van € 295.000 (opbrengsten detacheringen) met per saldo een nadeel van € 620.000.

Wet Open Overheid (€ 140.000 V)

De Wet Open Overheid (Woo) moet 1 juli 2027 volledig geïmplementeerd zijn. In 2024 zijn flinke stappen gezet in de realisatie van de benodigde doelen om te voldoen aan de Woo. Echter zijn een aantal noodzakelijke projecten later gestart en zullen begin 2025 gerealiseerd gaan worden. Hierdoor verschuiven een aantal noodzakelijke uitgaven van 2024 naar 2025. Daarom het voorstel om het restantbudget (€ 140.000) over te hevelen naar 2025 via een bestemmingsvoorstel.

Directieraad (€ 338.000 N)

Dit betreft voornamelijk onderzoek- en advieskosten ter ondersteuning van interne ontwikkelingen, denk bijvoorbeeld aan het Nieuw voor Oud traject, Visie op Bedrijfsvoering en onderzoek organisatieontwikkeling.

Facilitaire kosten Werkgebouw Zuid (saldo lasten en baten € 100.000 N)

Eenzijds zijn er circa € 300.000 extra kosten. Dit is veroorzaakt door een verlate energieafrekening over de jaren 2022 en 2023, hogere onderhoud- en schoonmaakkosten. Dit laatste is structureel en maakt onderdeel uit van de MPB2025-2028. Hier tegenover staan € 200.000 hogere opbrengsten, omdat een groot deel van de (extra) kosten doorbelast is aan de huurders.

Samen055 (saldo lasten en baten € 180.000 V)

Tegenover extra locatiekosten (€ 100.000) staat een extra incidentele opbrengst, doordat er achterstallige huuropbrengsten zijn ontvangen. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 180.000.

Informatievoorziening (€ 780.000 V)

Op het budget Mobiele Devices is er een voordeel van € 435.000, waarvan wordt voorgesteld om dit bedrag mee te nemen naar 2025 via de Reserve Overlopende Projecten. Van dit bedrag is € 200.000 bestemd voor aanpassingen rondom de huisvesting. Dit bedrag was ook reeds in 2024 hiervoor gereserveerd. Het restantbudget van € 235.000 is bestemd voor de uitlevering van nieuwe telefoons, waarvan de uitvoering vertraagd is en in 2025 verder zal worden uitgerold. Daarnaast is er in het algemeen een voordeel ontstaan door lagere kapitaallasten als gevolg van vertraging in de besteding van kredieten en een optelsom van meerdere kleinere voordelen op verschillende budgetten.

Werkplekapparatuur (saldo lasten en baten € 7.000 V)

Tegenover de extra kosten (€ 267.000) staan ook extra opbrengsten (€ 274.000), omdat deze extra kosten worden gemaakt ten behoeve van derden en derhalve doorbelast kunnen worden.

Vergoeding Woon- werkverkeer medewerkers (€ 830.000 V)

Met ingang van 1 januari 2024 hebben de medewerkers van de gemeente Apeldoorn recht op een vergoeding Woon- werkverkeer. Voor dit eerste jaar van deze regeling zijn de verwachte kosten te hoog ingeschat. De komende jaren zal blijken of dit voordeel structureel zal zijn.

Catering (€ 265.000 N)

Het nadeel op de Catering heeft verschillende oorzaken. Door het niet nakomen van contractuele verplichtingen is vroegtijdig afscheid genomen van onze vorige leverancier voor warme en koude dranken. Op dit moment heeft de gemeente Apeldoorn een kortlopend, duurder contract in afwachting van afronding nieuwe aanbesteding. Daarnaast is er per 1 januari 2024 een verbod op het gebruik van plastic bekertjes, waardoor de inhuurkosten gestegen zijn om de koffievoorziening op peil te houden. Ook zijn in de loop der jaren het aantal locaties uitgebreid. De aanbesteding moet uitwijzen of het tekort structureel zal zijn.

Schoonmaak (€ 230.000 N)

Het nadeel op de Schoonmaak heeft verschillende oorzaken, zoals een hoger prijspeil dan de toegepaste indexatie van de budgetten, veranderde wetgeving (bijvoorbeeld het verplicht gebruik van steigers in bepaalde situaties) en een uitbreiding van het aantal locaties. De hogere kosten van de schoonmaak zijn structureel en hiervoor is in de MPB2025-2028 extra dekking opgenomen.

0.10 Mutaties reserves Bedrijfsvoering

Pitch

Dit betreft de verrekeningen met de reserves via het taakveld overhead.

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve Overlopende Projecten	Nadeel	512	I
Totaal lasten	Nadeel	512	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
Toelichting		Bedrag	I/S
Reserve Bedrijfsvoering Par. Bedrijfsvoering	Voordeel	785	I
Reserve AOF Par. Bedrijfsvoering	Voordeel	315	I
Totaal baten	Voordeel	1.100	

Detail

Reserve Overlopende Projecten

Door middel van een storting in de Reserve Overlopende Projecten wordt er € 512.000 naar 2025 overgeboekt. Dat betreft € 235.000 budget ten behoeve van de aanschaf van mobiele apparatuur en € 277.000 ten behoeve van aanpassingen (aantallen) werkplekken.

Reserve Bedrijfsvoering

Dit betreft een bijdrage vanuit de bedrijfsvoeringsreserve van € 785.000 inzake de verrekening loonsom vanaf personeelskostenplaatsen.

Reserve AOF

Dit betreft een bijdrage vanuit de reserve AOF voor de overheadkosten van diverse medewerkers ten behoeve van bureau Stadmaken.

Algemene Indicatoren

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Toelichting
Formatie: aantal FTE per 1.000 inwoners	7,9	8	8,2	8,3	8,5	
Bezetting: aantal FTE per 1.000 inwoners	8,3	7,4	8,9	8,2	8,9	
Formatieruimte (aantal FTE per 1.000 inwoners)	-0,4	0,6	-0,7	0,1	-0,4	
Formatie (excl. Griffie): aantal FTE	1.310	1.312	1.372	1.411	1.432	
Bezetting (excl. Griffie): aantal FTE	1.371	1.219	1.486	1.363	1.504	
Formatieruimte (aantal FTE)	-61	93	-114	48	-72	
Inhuur (aantal FTE)	273	n.t.b.	275	n.t.b.	328	Over het aantal fte inhuur wordt op realisatiebasis gerapporteerd. De omvang hangt samen met (tijdelijk) invullen van vacatureruimte, vervanging als gevolg van ziekte, projecten, tijdelijke behoefte aan specifieke deskundigheid en opvang van piekwerkzaamheden. Voorts was er sprake van een krappere arbeidsmarkt.
Apparaatskosten: kosten per inwoner	€ 927	€ 891	€ 1.050	€ 966	€ 1.175	De stijging t.o.v. de begroting kan worden verklaard door een verandering in de definitie van het begrip apparaatskosten.
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom**	23,42%	n.t.b.*	25,61%	7,73%	21,49%	De stijging wordt met name veroorzaakt door groei van de inhuur en tariefstijgingen als gevolg van een krappere arbeidsmarkt.
Automatiseringskosten (* € 1 mln.)	€ 15,40	€ 16,00	€ 17,10	€ 18,10	€ 18,13	inclusief loonkosten
Inkoop % uitgaven bij lokale bedrijven	n.t.b.*	40%	n.t.b.*	40%	n.t.b.*	Binnen de kaders van wet- en regelgeving proberen we lokale ondernemers maximale kansen te bieden.
Aantal privacy-incidenten	46		61		57	
Leren en Ontwikkelen: gemiddelde kosten per medewerker	€ 1.363	€ 1.264	€ 1.577	€ 1.331	€ 1.656	
Overhead: % van totale lasten	9,28%	10,24%	8,37%	10,70%	10,10%	

* de effectindicatoren apparaatskosten en het inkoop % uitgaven bij lokale bedrijven zijn afkomstig uit Vensters voor bedrijfsvoering

** de effectindicator externe inhuur % van totale loonsom werd in voorgaande jaren alleen op rekeningbasis bepaald

Nadere toelichting rechtmatigheidsverantwoording

0. Inleiding

In de jaarrekening 2024 is een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Met ingang van het boekjaar 2023 is het verplicht om dat in een voorgeschreven format te doen. In de rechtmatigheidsverantwoording staan enkel de afwijkingen die de verantwoordingsgrens overschrijden. De rapporteringsgrens is door de raad vastgesteld op € 300.000. In deze paragraaf staan alle afwijkingen boven die rapporteringsgrens met een toelichting en de verbetermaatregelen die worden getroffen om dat in de toekomst te voorkomen. De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Hieronder gaan we daar per criterium verder op in.

1. Begrotingscriterium

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Dit wordt formeel als volgt omschreven: "Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten (exploitatie), alsmede de balansposten (investeringen), dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium)."

Van begrotingsonrechtmatigheden is sprake als het College van B&W bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves doet die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2) en als bij overschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen heeft aangepast (3).

De financiële verordening is vernieuwd. Over- en overschrijdingen van baten, lasten en kredieten (investeringsbudgetten) worden onder bepaalde omstandigheden als "acceptabel" en/of als "tijdig gemeld" beschouwd. Wat tijdig concreet betekent wordt bepaald door de 'spelregels' tussen de Gemeenteraad en het College van B&W. Deze spelregels zijn nu in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet als volgt opgenomen.

Een overschrijding van lasten (en investeringsbudgetten) ten opzichte van de vastgestelde begroting is altijd een begrotingsonrechtmatigheid, ook als deze tijdig is gemeld. In de rechtmatigheidsverantwoording kan wel worden aangegeven welke overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) op basis van vooraf vastgesteld beleid als acceptabel worden aangemerkt. Deze worden dan niet verder toegelicht.

Andere begrotingsafwijkingen zoals overschrijdingen van baten en/of overschrijdingen van lasten en baten zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze kunnen alleen onrechtmatig zijn als die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Dit tijdig melden raakt immers ook het directe budgetrecht en daarmee de kaderstellende rol van de raad. De raad had namelijk op basis van tijdig verstrekte informatie (mogelijk) een aanvullend (ander) besluit kunnen nemen.

Afwijkingen van de programmabegroting 2024	Lasten	Baten
Programma 1 Samenleving	3.783	1.671
Programma 2 Leefomgeving	10.106	3.403
Programma 3 Economie en inkomen	9.792	-2.224
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	-7.349	9.438

x €1.000,-

Uit bovenstaand schema blijkt dat de lasten met een bedrag van € 7,3 miljoen zijn overschreden (betreft programma 4). Daarnaast is een bedrag voor vennootschapsbelasting ad € 190.000 niet begroot. Deze overschrijdingen leiden tot een begrotingsrechtmatigheidsfout van € 7,5 miljoen binnen de raadsprogramma's.

Verder veroorzaakt een overschrijding van twee investeringskredieten een begrotingsrechtmatigheidsfout van € 500.000, waarvan € 300.000 reeds eerder aan de raad is gemeld.

1.1 Conclusie

Alle financiële afwijkingen tussen de realisatie en begroting na wijziging voor het jaar 2024 passen binnen de spelregels zoals deze zijn opgenomen in de Financiële Verordening 2024 van de gemeente Apeldoorn. De toelichtingen bij de financiële afwijkingen zijn te vinden in de programmaverantwoording van deze jaarrekening.

1.2. Verbetermaatregelen

Niet van toepassing.

2. Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern. Deze wet- en regelgeving is opgenomen in het door de raad vastgestelde normenkader. Dit normenkader is doorvertaald in een toetsingskader dat de basis is voor de werkprogramma's van de verbijzonderde interne controle. Voor 2024 zijn de volgende processen op basis van financiële omvang, dan wel vanwege de aanwezigheid van een verhoogd (fraude)risico in scope:

- personeel en salarissen,
- inkoop en aanbestedingen,
- factuurafhandeling en betalingen,
- subsidies en overige geldoverdrachten (inkomend en uitgaand), huren en pachten,
- grondexploitatie,
- omgevingsvergunningen,
- memorialen,
- treasury en overige balansposten,
- sociale zaken,
- jeugd en Wmo.

Naar aanleiding van de uitgevoerde Verbijzonderde Interne Controle (VIC) zijn er afwijkingen geconstateerd. Veelal zijn die ook al gesignaleerd vanuit de eerste lijn of tweede lijn en zij die gemeld bij de medewerkers van de VIC, zodat zij de impact van de fout kunnen beoordelen. Naast deze controle worden door de VIC ook aanvullende, gegevensgerichte controles uitgevoerd.

De interne controles op inkoop en aanbestedingen zijn geïntensiveerd.

De VIC heeft de inkopen in het jaar 2024 getoetst aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen en de aanbestedingswet. Daaruit zijn net als vorig jaar diverse bevindingen naar voren gekomen. De controle over het jaar 2024 is omvangrijker dan vorig jaar vanwege de geconstateerde tekortkomingen in 2023. Dat is gedaan om zo meer zekerheid te verkrijgen. De geconstateerde rechtmatigheidsfouten worden hieronder toegelicht.

2.1. Doorloop voorgaande jaren (€ 3,2 miljoen)

In voorgaande jaren zijn onrechtmatigheden geconstateerd die soms nog een doorloop naar 2024 hebben gehad. Dit gaat om € 3,2 miljoen. Hiervan heeft bijna € 3 miljoen betrekking op onrechtmatigheden uit het jaar 2023. De onrechtmatigheden uit eerdere jaren zijn zo goed als opgelost. De onrechtmatigheden die nog doorlopen naar 2024 betreffen (niet uitputtend en rekening houdend met de rapporteringsgrenzen):

a. Zorgkosten(€ 1.125.000)

De kosten voor woningaanpassingen in het kader van de WMO overschrijden het drempelbedrag voor Europees aanbesteden. Doordat pas in 2025 een nieuw contract kan worden afgesloten zijn de uitgaven ook in 2024 (en mogelijk 2025) nog onrechtmatig. Dit is een bedrag van € 610.000.

Verder is er nog een contract met een zorgleverancier voor het behandelen en begeleiden van kinderen, jongeren en volwassenen met een licht verstandelijke beperking en bijkomende problematiek. Deze inkoop is geen onderdeel van de gezamenlijke, regionale inkoop jeugdzorg geweest. Vanaf 1 januari 2026 is die gezamenlijke, regionale inkoop vernieuwd (via een Europese aanbestedingsprocedure). Op dat moment is de onrechtmatigheid opgelost. Dit gaat dit jaar (2024) om € 515.000 aan uitgaven. Ook in 2025 zullen er nog onrechtmatige uitgaven zijn.

b. Raamovereenkomst inhuur juridische medewerkers en juridische adviesdiensten (€ 667.000)

De raamovereenkomst is wel vernieuwd, maar te laat waardoor sprake is van onrechtmatige uitgaven 2024 (€ 400.000). Daarnaast zijn diverse adviesdiensten € 267.000 afgenomen bij advocaatkantoren, niet zijnde voor een gerechtelijke procedure en dus aanbestedingsplichtig. Deze overschrijden het drempelbedrag voor Europees aanbesteden.

c. Overig (€ 1.400.000)

Voor het overige zijn het leveranciers waarvoor gaandeweg in 2024 geen kosten meer zijn gemaakt. Met andere woorden: contracten zijn beëindigd of vernieuwd.

2.2. Onrechtmatigheid 2024 (€ 7,3 miljoen)

De interne controle van crediteuren 2024 levert de volgende bevindingen op.

a. Explosievenopruiming (€ 3,1 miljoen)

Wij werken al sinds 1998 samen met een leverancier aan het project "munitieruiming Hoog Soeren c.a.". De leverancier houdt zich – met de EOD – bezig met het opsporen en ruimen van munitieresten. Het grootste deel van de kosten van deze werkzaamheden kunnen worden gedeclareerd bij het Rijk en worden ook vergoed. We zijn – na intensieve controle – tot de conclusie gekomen dat de opdracht tot gunning van deze werkzaamheden Europees had moeten worden aanbesteed. Duidelijk is ook dat sprake is van een rechtsgeldig contract met de leverancier en de directe beëindiging in alle redelijkheid en billijkheid niet geleverd kan worden. Een opzegtermijn van minimaal 1 jaar moet in acht worden genomen. Naar verwachting is het opruimen van explosieven in het gebied Hoog Soeren c.a. medio 2026 gereed. Tot die tijd zal deze onrechtmatigheid bestaan. Zie ook de toelichting "niet uit de balans blijvende verplichtingen" elders in deze jaarrekening.

b. Raamovereenkomst regionale inkoop voor de inzet van uitzendkrachten (€ 3,8 miljoen)

Dit betreft een regionale inkoop van uitzendkrachten. In de raamovereenkomst is bepaald dat de omvang (contractwaarde) voor Apeldoorn per jaar € 1,5 miljoen zou bedragen (indicatief). In 2024 is echter afgerond € 3,8 miljoen uitgegeven. In 2024 is dit contract beëindigd en zijn via een Europese aanbesteding twee nieuwe leveranciers gecontracteerd (per 1-7).

c. Overig (€ 400.000)

Er zijn nog een aantal (3) kleinere contracten onrechtmatig gevonden. Dit gaat in totaal om € 0,4 miljoen.

2.3. Onrechtmatigheid 2025 en 2026 (€ 4,8 miljoen -/- € 2,0 miljoen = € 2,8 miljoen)

Zie 2.2.c en verder onder de categorie "niet uit de balans blijvende verplichting" als toelichting op de jaarrekening. Daarbij wordt opgemerkt dat de opdracht 2026 nog niet definitief is verstrekt en de beslissing daarover in het najaar valt. Om die reden is de feitelijke rechtmatigheidsfout 2024 € 2 miljoen lager.

2.4. Conclusie

Wat we over de gehele linie zien is dat:

1. Overschrijdingen op inhuur zijn gedaald. Raamovereenkomsten zijn vernieuwd, maar de geraamde opdrachtwaarde en feitelijke uitgaven komen niet altijd met elkaar overeen.
2. Repeterende werkzaamheden (langjarig) qua inkoop ook repeterend worden ingekocht en uitgevoerd. Een behoefteraming, inkoopanalyse en -advies en contractmanagement wordt niet altijd uitgevoerd, terwijl dit onrechtmatige inkoop juist kan voorkomen.
3. Het goed specificeren van de inkoopbehoefte in combinatie met contractmanagement belangrijk is. Het komt voor dat een eenmaal bekende leverancier ongemerkt extra opdrachten of uitbreiding krijgt.

2.5. Verbetermaatregelen

Het project Grip op Inkoop is mede bedoeld de kans op onrechtmatigheden bij inkoop en aanbestedingen aanzienlijk te verkleinen. De volgende maatregelen zijn genomen en/of onderhanden:

1) Inhuurdesk

De inhuurdesk is in opbouw. Voor een aantal grote raamovereenkomsten is dit al gerealiseerd en de komende maanden volgt de rest, zodat eind 2025 naar verwachting alle inhuurcontracten zijn ondergebracht bij de inhuurdesk.

2) Contractbeheer- en management

Er wordt een uniforme werkwijze ontworpen rondom contractbeheer en contractmanagement voor iedereen die met inkoop te maken heeft.

3) Inkoopproces

Gereed is inmiddels het werken met één werkproces, één proceseigenaar en -beheerder en een inkoopkalender die continue wordt bijgewerkt zodat in beeld is welke aanbestedingen op de planning staan en hoeveel capaciteit hiermee gemoeid is.

4) Centraal contractregistratie systeem

Er is inmiddels één systeem geselecteerd voor het samenbrengen van alle inkoopcontracten. Dat vergroot ook het inzicht in de uitnutting ervan. De inrichting en het operationele gebruik van dit systeem heeft wat vertraging opgelopen. Maar inmiddels is het systeem bedrijfsklaar en wordt afdelingsgewijs gevuld. De eerste afdeling gaat live op 1 juni 2025, we verwachten dat eind 2025 alle afdelingen met het contractmanagementsysteem werken. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de borging van contractbeheer. Voor de koppeling van het contractmanagement met de verplichtingenadministratie blijven we aangewezen op handmatige verwerking. Het blijkt niet mogelijk om binnen een acceptabele termijn een automatische koppeling te leggen met het financiële systeem. In 2025 intensiveren we de extra controles op grote dossiers.

3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Het gaat hierbij om derden die misbruik of oneigenlijk gebruik maken van de gemeentelijke regelingen. Bij misbruik is sprake van het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens door derden met als doel ten onrechte overheids-subsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen te betalen. Het betreft hier een bewuste misleiding om onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Dit soort misbruik kan gezien worden als een actie om je onrechtmatig overheids-gelden toe te eigenen. Overigens is niet elke misstap meteen misbruik. Zo is bij fouten meestal geen sprake van een opzettelijke handeling. Daar wordt bijvoorbeeld in het kader van de uitvoering van de Participatiewet in "het goede gesprek" uitdrukkelijk rekening mee gehouden. Van oneigenlijk gebruik is sprake als derden (rechts-)handelingen aangaan om overheidsbijdragen te verkrijgen of te lage heffingen te betalen, terwijl dat eigenlijk niet onze bedoeling is. In dit geval weliswaar in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving, maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Terugvorderingen binnen het Maatschappelijk Domein

In de kadernota rechtmatigheid 2024 staat dat geconstateerd misbruik waarbij het M&O beleid is toegepast en heeft geleid tot bijvoorbeeld terugvorderingen en het opleggen van sancties niet meer in de rechtmatigheidsverantwoording hoeft te worden opgenomen. De jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn tenietgedaan. Wel moet via de paragraaf bedrijfsvoering inzicht te worden gegeven in de aard en (financiële) impact van het bij de gemeente geconstateerde misbruik. Op grond daarvan is de volgende informatie relevant.

Er is in 2024 een bedrag van € 177.000 geboekt als terugvordering in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het gaat om de inkomensregelingen (algemene bijstand, loaw/z, Bbz, loonkostensubsidie, TOZO) naast overige uitkeringen (sociaal vangnet, wet kinderopvang, Participatiewet, Wmo, Oekraïne, Wet inburgering, TONK). Hoofdbestanddeel betreft algemene bijstand. Het betreft terugvorderingen waarvoor de gebruikelijke beheersmaatregelen actief zijn. Daarnaast zijn er ook gelden gerelateerd aan misbruik en oneigenlijk gebruik die naar verwachting niet meer zijn terug te vorderen. Deze komen ten laste van de voorziening debiteuren.

Verbetermaatregelen

Niet van toepassing.

Zie ook de bijlage '[Opvolging van aanbevelingen](#)'.

4. Fraude

In 2023 heeft het college een nota interne beheersing fraude vastgesteld. Fraude is het opzettelijk misleiden van personen, bedrijven of de overheid. Zaken worden anders voorgesteld dan ze zijn om een voordeel te behalen ten koste van anderen. Daaronder valt zowel interne fraude (door eigen personeel en bestuur) als fraude door derden. In de praktijk is dat onderscheid overigens niet altijd helder te maken. De kans op fraude wordt bepaald door 3 factoren, te weten prikkels en druk, gelegenheid en rationalisatie.

1. Er is in 2023 een frauderisicoanalyse uitgevoerd resulterend in een frauderisicotabel. De voornaamste risico's die hieruit volgen zijn: Het risico dat er betalingen plaatsvinden voor niet aan de gemeente geleverde goederen en diensten of de betaling aan een onjuist persoon.
2. Management override; het risico dat interne beheersingsmaatregelen worden doorbroken door het management.
3. Zorgprestaties zijn niet (volledig) geleverd.

De frauderisico analyse is toegepast op alle processen / posten die betrekking hebben op de jaarrekening 2024. Frauderisico's zijn daarmee geïntegreerd in de reguliere interne controles. De uitkomst van deze analyse is inzicht in frauderisico's en prioritering van deze risico's om te bepalen welke posten / (deel) processen voorrang hebben in de controle aanpak 2024. De frauderisicotabel is in 2024 niet gewijzigd ten opzichte van het vorige jaar.

Voor de belangrijkste risico's is vastgesteld dat er beheersingsmaatregelen zijn getroffen en bij de Verbijzonderde Interne Controle wordt de werking binnen de reguliere IC-programma's getoetst.

Bij fraude kan sprake zijn van samenloop met ondermijning. Door inzet van de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) kan een gemeente voorkomen dat er onbedoeld wordt meegewerkt aan misbruik van vergunningen, subsidies, vastgoedtransacties of aanbestedingsopdrachten.

In 2024 zijn geen fraudegevallen bekend geworden. Er loopt nog wel een onderzoek rondom declaraties van een bepaalde zorgaanbieder/instelling. Onder aanvoering van de gemeente Nijmegen wordt door een aantal gemeenten (waaronder Apeldoorn) onderzoek gedaan met inschakeling van een extern bureau. Naar verwachting wordt dit onderzoek in 2025 afgerond.

Verder is er in 2024 een leverancier geweest die te hoge facturen heeft gestuurd (en daarmee voor niet verrichte werkzaamheden). We hebben dit onderzocht en ook verrekend met de leverancier. Het college heeft geoordeeld dat geen sprake is van materiële fraude, maar wel dat de interne beheersing van deze leverancier niet op orde was. Deze leverancier heeft daarop ook verbeteringen in de interne beheersing van haar bedrijfsvoering aangebracht om zo herhaling te voorkomen.

Openbaarheidsparagraaf

Per 1 mei 2022 is de nieuwe Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De beleidsdoelstelling voor 2023 met betrekking tot de Wet Open Overheid (Woo): Gemeente Apeldoorn moet uiterlijk op 1 mei 2027 documenten verdeeld over elf informatiecategorieën actief publiceren. Hiervoor is eind 2022 een project opgestart “Implementatie Woo”.

De Woo en het informatiebeheer heeft grote raakvlakken met de iVisie. Met de vaststelling van de iVisie heeft de raad gekozen voor een moderne, transparante en betrouwbare overheid. De implementatie van de Wet Open Overheid (Woo) is hierbij een belangrijke stap. Transparantie is niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook cruciaal voor het vertrouwen van inwoners en ondernemers in onze dienstverlening.

Apeldoorn werkt aan een stevig fundament voor informatiebeheer. Recent zijn inventarisaties afgerond, implementatieplannen opgesteld en ICT-projecten gestart, zoals voor een publicatieplatform en integratie van e-handtekeningen, SmartDocuments en Teams in basissystemen. Ook is een project gestart gericht op de inrichting van een integraal bestuurlijk besluitvormingsproces met één ondersteunend informatiesysteem voor de raad, griffie, bestuur, directie en de ambtelijke organisatie. Daarnaast richten we een beheerorganisatie in die afdelingen ondersteunt bij duurzaam en consistent documentbeheer. Voor inwoners en ondernemers betekent dit betere toegang tot informatie. Voor de raad biedt het de zekerheid dat de gemeente voldoet aan wettelijke kaders en transparant handelt. Met deze stappen brengen we de ambities van de iVisie dichterbij en versterken we het fundament voor een moderne en dienstverlenende gemeente.

Bijzondere paragrafen

Investeringsen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een integraal beeld over de voortgang van de investeringsbudgetten die door de raad zijn toegekend. Het beeld over 2024 laat zien dat de investeringsbudgetten voor uitbreidingsinvesteringen behoorlijk zijn toegenomen. Aangezien de uitvoering van deze investeringen in meerdere jaren plaatsvindt, groeien ook de overlopende investeringsbudgetten. Dit onderstreept het belang van deze paragraaf waarin het totaalbeeld van de investeringen wordt geschetst en het inzicht van de middelen welke gealloceerd zijn aan de investeringen in uitvoering.

Verschil financiering en dekking

Apeldoorn groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Bij investeringen gaan de kosten voor de baat, dus voor het meerjarige nut dat de investering gaat opleveren. Boekhoudkundig wordt hiermee rekening gehouden door het investeringsbudget niet als kosten te zien, maar als een uitgave. De kosten worden over toekomstige jaren verdeeld als kapitaallasten (afschrijflasten en rentelasten).

Het investeringsbudget kan gezien worden als een financieringsopgave: we hebben geld nodig om de investering te doen, door bijvoorbeeld een lening aan te trekken. Er is sprake van financiële dekking als de kosten vergoed worden door een bate. De kapitaallasten worden jaarlijks als kosten begroot en verantwoord in de gemeentelijke exploitatie en krijgen daardoor dekking. De jaarlijkse kapitaallasten van de investering geven financiële ruimte om rente en aflossing van de lening te betalen.

Wanneer bijvoorbeeld een tunnel wordt aangelegd met een investeringsbudget € 20 miljoen dan zijn de bijbehorende afschrijflasten 40 jaar lang telkens € 500.000. En dat kan jaarlijks aangewend worden als aflossing van de lening. De kapitaallasten zijn gerelateerd aan de verwachte gebruiksduur van het bezit (de investering). Deze termijnen zijn vastgelegd in de Financiële Verordening 2024 en variëren tussen de 3 en 60 jaar.

Verschil autorisatie tussen vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen

In de Financiële Verordening 2024 wordt onderscheid gemaakt tussen vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen zijn investeringen die gedaan worden om de bestaande voorzieningen binnen de gemeente op peil te houden conform de eisen van de huidige tijd. Uitbreidingsinvesteringen zijn investeringen die gedaan worden vanwege groei van de gemeente en/of nieuwe wensen en ambities vanuit de gemeente. Voor vervangingsinvesteringen geldt dat deze in de begroting worden opgenomen inclusief bijbehorende kapitaallasten en dat de raad dit investeringsbudget heeft geautoriseerd met het vaststellen van de begroting.

Uitbreidingsinvesteringen worden ook opgenomen in de begroting, maar het vaststellen van de begroting leidt bij deze investeringen alleen tot gereserveerde investeringsruimte. Om de investeringsruimte om te zetten in een investeringsbudget is een raadsbesluit nodig en die kan worden gevraagd door een projectvoorstel in te dienen. Deze methodiek geldt vanaf 2022 en is geformaliseerd in de Financiële Verordening 2024.

Beschikbare ruimte en budget

Terugkijkend naar het jaar 2024 was er op 1 januari 2024 voor de periode 2024-2027 een bedrag van € 231 miljoen aan investeringsruimte beschikbaar. Dit bedrag kan dus pas geïnvesteerd worden nadat via projectvoorstellen de raad hiermee akkoord gaat. Tevens was een bedrag van € 135 miljoen aan investeringsbudget beschikbaar voor vervangingsinvesteringen en reeds geaccordeerde uitbreidingsinvesteringen. Onderstaande tabel toont de fasering van deze bedragen over de jaren 2024-2027 op peildatum 1 januari 2024.

Totaal voor investeringen (x € miljoen)	Fasering 2024	Fasering 2025	Fasering 2026	Fasering 2027	Totaal
investeringsruimte	45	66,2	87,9	32,2	231,3
investeringsbudget	54,5	28,8	23,4	27,9	134,6
Totaal	99,5	92	111,3	62,4	365,9

In het jaar 2024 is € 73 miljoen aan investeringsbudget toegekend door de raad. Voor ongeveer € 70 miljoen hiervan betreft het een omzetting van investeringsruimte in investeringsbudget. Voor de overige € 3 miljoen betreft het investeringsbudgetten die nog niet waren voorzien. De grootste hiervan is de aankoop van het Hotel in Hoog Soeren.

Investerings in 2024

De totale gerealiseerde investering in 2024 bedraagt € 52 miljoen en bestaat uit vervangingsinvesteringen (circa € 17 miljoen) en uitbreidingsinvesteringen (circa € 35 miljoen). De vervangingsinvesteringen betreffen vooral de openbare ruimte (€ 15 miljoen) en automatisering (€ 2 miljoen). De uitbreidingsinvesteringen betreffen voornamelijk: Onderwijshuisvesting (€ 10 miljoen), het Veiligheidscentrum (€ 15 miljoen), Verduurzaming (€ 2 miljoen), Verkeer en vervoer (€ 1 miljoen), Aankoop strategisch vastgoed (€ 4 miljoen) en openbaar groen (€ 1 miljoen).

Bij de begroting gaan we er vanuit dat een deel (30% bij de grote opgaven) van de uitbreidingsinvesteringen worden gefinancierd door derden, bijvoorbeeld door middel van subsidies. In 2024 was dit € 4,3 miljoen.

Overlopende investeringsbudgetten

Uitbreidingsinvesteringen kennen een startjaar en hebben meestal betrekking op meerdere jaren. Daarmee gaat het restant van het investeringsbudget in principe mee naar het volgend boekjaar tenzij de betreffende investering waarvoor het budget beschikbaar is gesteld gerealiseerd is. In dat geval zal het restant-investeringsbudget vrijvallen.

Voor de budgetten van de vervangingsinvesteringen ligt dit net iets anders. Ieder jaar worden de vervangingsinvesteringbudgetten opgenomen in de MPB. Omdat de instandhouding van bijvoorbeeld de openbare ruimte of ICT-infrastructuur een continue proces is, wordt jaarlijks beoordeeld welk deel van het budget nog nodig is om niet-gerealiseerde investeringen (achterstallige investeringen) te kunnen blijven doen.

De financiële omvang van overlopende investeringsbudgetten aan het eind van 2024 (beschikbaar gestelde budgetten met een startjaar 2024 of eerder) bedraagt € 159 miljoen. Dit bestaat uit circa € 18 miljoen routinematige vervangingsinvesteringen en € 141 miljoen uitbreidingsinvesteringen.

- De € 18 miljoen overlopende vervangingsinvesteringen betreft circa € 12 miljoen vervanging openbare ruimte (na afoming van € 9,2 miljoen in het kader van het Nieuw voor Oud traject), € 4 miljoen vervanging ICT-infrastructuur en € 2 miljoen voor overige vervangingen. In 2024 is gestart met het maken van een inhaalslag voor vervangingen in de openbare ruimte, omdat in voorgaande jaren minder aan benodigde vervangingsinvesteringen is gerealiseerd en de kwaliteit van de openbare ruimte onder de norm is gedaald. In 2025 en 2026 zijn de overlopende vervangingsinvesteringen (€ 12 miljoen) nodig om weer op het afgesproken kwaliteitsniveau te komen.
- De € 141 miljoen overlopende uitbreidingsinvesteringen betreft circa € 13 miljoen mobiliteit, € 40 miljoen onderwijshuisvesting, € 3 miljoen beken en sprengen, € 4 miljoen groenplan/Wij zijn Veluwe, € 5 mln. vastgoed en grond, € 39 bouw zwembad, € 9 miljoen verduurzaming en € 26 miljoen voor andere projecten.

Kapitaallasten

Uit de investeringen vloeien kapitaallasten voort of anders gezegd: het structurele effect in de exploitatie als gevolg van de investeringen. De kapitaallasten waren in 2024 per saldo € 3,2 miljoen lager dan verwacht. Een verhogend effect komt door (incidentele) extra kapitaallasten omdat op activa extra is afgeschreven (ruim € 2 miljoen). Dit heeft betrekking op verplichte afwaardering van aangekocht vastgoed (o.a. de Kuipersdijk en Hoofdstraat 80/82). Tegenover de extra lasten staat vaak ook dekking. Daartegenover staat een neerwaarts effect van € 5,2 miljoen op de kapitaallasten als gevolg van de aangepaste rekenrente. De kapitaallasten bij begroting hebben we doorgerekend met 1,3% rente, maar in de realisatie was het percentage 0,47%.

Vrijval kapitaallasten:

Nadat een investering financieel is afgeschreven, vallen de structurele kapitaallasten vrij. Deze zijn nodig om de bestaande openbare ruimte in stand te houden en is dekking voor de vervangingsinvestering. De omvang van vrijval van kapitaallasten voor de investeringen in de openbare ruimte is beperkt vanwege gewijzigde verslaggevingsregels (BBV). Tot 2017 werden de investeringen in bedrijfsmiddelen met een maatschappelijk nut, zoals wegen, niet geactiveerd. Vanaf 2017 is dit verplicht. Als gevolg van deze stelselwijziging is de dekking vanuit vrijvallende kapitaallasten ook de komende 20 jaar beperkt van omvang.

In de paragraaf weerstandsvermogen is het kengetal kapitaallastenratio opgenomen. Deze ratio zegt iets over de mate van flexibiliteit van de begroting. De kapitaallasten van investeringen drukken langjarig als last op de begroting, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten. De informatiewaarde zit vooral in de ontwikkeling van de kapitaallastenratio over de tijd.

Risico's

Kapitaallasten bestaan uit 2 componenten: rente en afschrijving. De gehanteerde rekenrente is een belangrijke variabele voor de hoogte van de kapitaallasten. Bij de begroting was gerekend met 1,3%, terwijl de werkelijke rente 0,47% is geworden. Deze lagere rente resulteerde in lagere kapitaallasten, maar de rente kan ook stijgen en dat is een risico voor de toekomst. Wanneer de marktrente stijgt zal dit op termijn ook effect hebben op het rentepercentage waarmee de kapitaallasten worden berekend. Wanneer dit percentage gaat stijgen zullen ook de kapitaallasten van alle investeringen stijgen en daarmee de structurele lasten.

Daarnaast lopen we risico omdat we de kapitaallasten die gepaard gaan met uitbreidingsinvesteringen, zoals voor het programma Stadmaken op de Veluwe en stedelijke mobiliteit, slechts voor 50% in de MPB ramen in de veronderstelling dat we niet alle investeringen volgens de planning kunnen uitvoeren. We hebben met belemmerende interne en externe factoren te maken zoals gebrek aan capaciteit, vergunningenproblematiek en bezwaarprocedures.

Vastgoed

Inleiding

De gemeente Apeldoorn is eigenaar van veel kadastrale eigendommen. Binnen onze gemeente maken we onderscheid in de gebruiksportefeuille die hoofdzakelijk is ondergebracht bij het Vastgoedbedrijf (circa 165 objecten) en de ontwikkelportefeuille (circa 35 objecten) die valt onder het Grondbedrijf. Beide “bedrijven” vallen onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Vastgoed en Grond. Daarnaast heeft onze gemeente een economisch claimrecht op circa 100 schoolgebouwen. Het merendeel van het juridisch eigendom ligt bij de schoolbesturen. Afdeling Beleid Maatschappelijke Ontwikkeling heeft circa 40 gymlokalen in eigendom voor bewegingsonderwijs. Accres B.V. beheert en exploiteert circa 35 gymlokalen en 20 maatschappelijke objecten van de kernportefeuille van het Vastgoedbedrijf.

Vastgoed Gemeente Apeldoorn

ca. 320 objecten

Onderwijs

ca. 140

Grondbedrijf

ca. 35

Vastgoedbedrijf

ca. 165

Scholen
ca. 100

Gymzalen
ca. 40

BIE
ca. 15

MVA
ca. 20

Kern
ca. 100

Erfpacht
ca. 40

Verkoop
ca. 25

Actuele ontwikkelingen

Beleidskaders

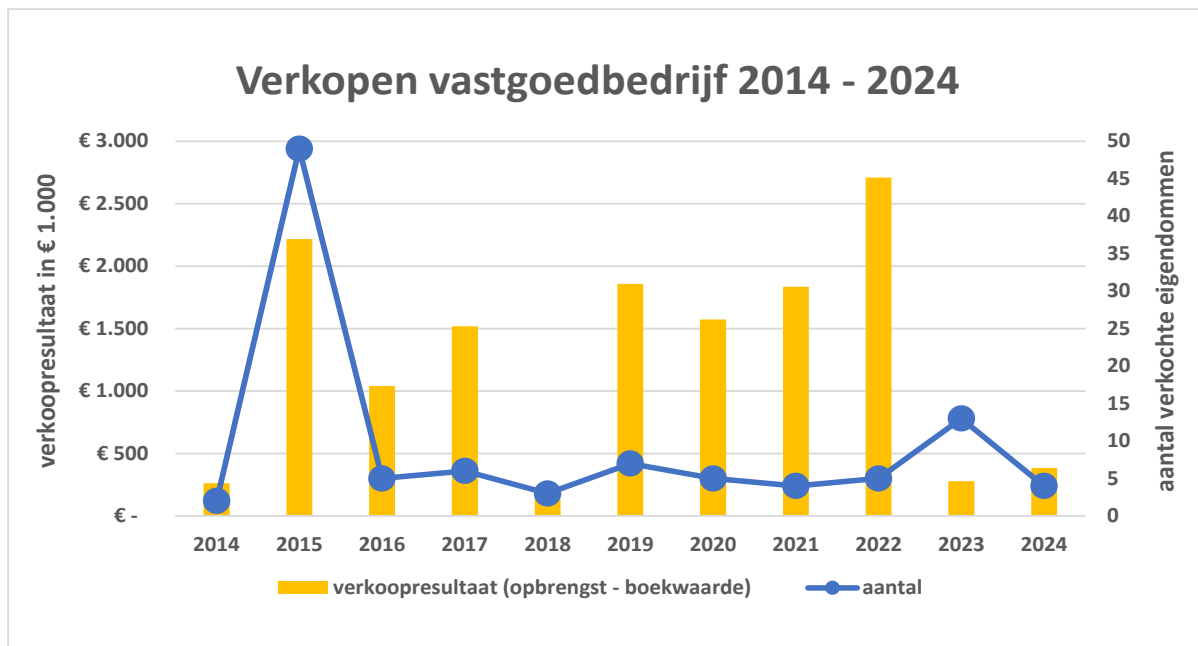
Voor het vastgoed gelden de beleidskaders zoals vastgesteld in de Vastgoednota Apeldoorn (2010), Nota grond- en vastgoedbeleid (2021) en het Uitvoeringskader Vastgoedbedrijf (2017) met bijbehorende werkwijzers. Het Uitvoeringskader met werkwijzers vernieuwen we in 2025.

Verkoop (maatschappelijk) vastgoed

Voor 2024 t/m 2027 is een tijdelijke taakstelling van € 250.000 per jaar voor het restant van de verkoopportefeuille. Dit in combinatie met extra inzet voor ondersteuning om de verkoopprocessen te versnellen. Deze taakstelling is gericht op de verkoop van vastgoed die buiten onze grondexploitaties en aangekochte strategische panden vallen.

Op 18 april 2024 is tijdens de raadsvergadering de Motie vreemd ‘Borg de activiteiten en initiatieven’ aangenomen. Dit betekent dat de panden in de verkoopportefeuille met een maatschappelijke bestemming on hold zijn gezet in afwachting van de analyse. Deze analyse heeft effect op het verkoopresultaat van 2025.

In onderstaand overzicht is het verkoopresultaat opgenomen van de afgelopen jaren. Zowel in financieel opzicht als voor het aantal verkochte eigendommen van het Vastgoedbedrijf.

De voorraad per ultimo 2024 bedraagt nog circa 25 locaties, waarvan de verkoop van 5 locaties al gestart is, 2 locaties verkocht zijn onder voorbehoud en de rest zal in de komende MPB-periode opgestart worden. De kanttekening die we hierbij moeten maken is het feit dat het laaghangend fruit inmiddels is verkocht. Dit mandje omvat dan ook met name panden met verkoopbeperkingen (zoals lage huur), hoge boekwaarden (met mogelijk een boekhoudkundig verkoopverlies) en lange verkooptrajecten (milieu-onderzoeken, type pand). In de komende tijd zullen ook panden vanuit onderwijshuisvesting via het Vastgoedbedrijf moeten worden verkocht.

In 2024 is de locatie aan de Aristotelesstraat 1005 verkocht inclusief de voorwaarde dat de bestaande maatschappelijke initiatieven en Don Bosco een plek moesten krijgen in het nieuwe gebouw.

Accres dienstverleningsovereenkomst (DVO)

De huidige DVO met Accres kent een looptijd tot eind 2024. We zijn met Accres in gesprek over de toekomstige samenwerking. We werken een nieuwe DVO uit voor een periode van 4 jaar welke twee keer wordt verlengd met dezelfde periode, dus een totaal van maximaal 12 jaar. Daarnaast bestaat de DVO uit een inhoudelijk uitvraag van de gemeente met daarop een aanbieding van Accres. Om dit proces zorgvuldig te doorlopen hebben we langer de tijd nodig dan gepland. Daarom is de huidige DVO verlengd tot eind 2025. Medio 2025 verwachten we de nieuwe DVO inclusief inhoudelijke uitvraag gereed te hebben.

Risico's

Voor het vastgoedbedrijf onderkennen we een aantal risico's die zijn betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen. Deze vloeien voort uit de reguliere taken van het Vastgoedbedrijf. Het betreft op dit moment met name risico's op financiën en doelstellingen/imago. De risico's omvatten onderhoud, leegstand en afwaardering. Daarnaast zijn in de genoemde paragraaf een aantal specifiekere risico's opgenomen voor het vastgoedbedrijf zoals renovatie Woldhuis 13 en verduurzaming vastgoed 2.0.

In de risicokaart onderhoud Vastgoedbedrijf - als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen - worden risico's voorzien op het benodigd onderhoudsbudget versus het beschikbaar budget in de MPB. Enerzijds als gevolg van bijvoorbeeld prijsontwikkelingen in de markt versus gemeentelijke indexeringen, maar soms ook door de ontwikkelingen binnen de onderhoudsbegroting van enkele (majeure) panden of als gevolg van de in 2024 uitgevoerde conditiemetingen. Dit betreft zowel de panden waarvan onderhoud door Accres wordt georganiseerd als de panden waarvan het uit te voeren onderhoud door het vastgoedbedrijf zelf wordt aangestuurd.

Meerjarige projecten en investeringen

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2.0

Met Verduurzaming 2.0 gaan we flinke een stap verder. We realiseren ons dat er meer nodig is om een duurzaam en toekomstbestendig Apeldoorn te realiseren. We kijken daarom niet meer alleen naar energiebesparing en financieel rendement, maar ook naar de maatschappelijke en ecologische meerwaarde die verduurzaming van ons vastgoed op kan leveren. Voor Verduurzaming 2.0 beschouwen we een grotere gebouwportefeuille en stellen we onszelf een nieuw doel met een nieuw ijkpunt voor onze verduurzamingsopgave: het jaar 2022. We starten dus weer vanaf nul en monitoren de voortgang van de verduurzaming vanaf en ten opzichte van het jaar 2022.

We beschouwen de verduurzaming vanuit vijf verschillende invalshoeken of thema's: (1) energie, (2) ruimte, (3) materialen, (4) water & groen en (5) welzijn. Deze thema's hangen grotendeels met elkaar samen en zijn dus niet los van elkaar te zien. Door ze apart te benoemen helpen ze ons wel om onze visie te structureren en om concrete doelen te stellen. In de door uw raad in 2023 vastgestelde visie verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2.0 en de bijbehorende routekaart worden de thema's en route verder toegelicht.

In de Voorjaarsnota 2023 is er al op voorgesorteerd en in de MPB 2024-2027 zijn uitgewerkte bedragen opgenomen. In de MPB 2025-2028 is een kapitaallastendekking opgenomen voor € 26 miljoen investering. Daarvan is in 2024 een eerste krediet van circa € 10 miljoen verstrekt voor uitvoering in 2024 en 2025.

Vanuit het dynamische uitvoeringsplan worden er jaarlijks kredietaanvragen ingediend, waarna de uitvoering van de projecten kan worden opgestart. In 2026 zal de eerste monitor opgesteld worden, hierin worden de eerste behaalde resultaten zichtbaar.

Programma Samenleving

Brandweerposten

Vier van de kazernes bereiken einde technische levensduur in 2024/2025, de post in Hoenderloo in 2029. De VNOG heeft een blauwdruk voor de nieuwbouw van brandweerkazernes ontwikkeld, die voldoet aan de laatste wet- en regelgeving. Uit deze eerste inventarisatie is gebleken dat de blauwdruk voor de nieuwbouw van een brandweerkazerne op het merendeel van de locaties ruimtelijk niet past. Met een renovatie wordt deze opgave niet opgelost, daarvoor is het vereiste gebruiksoppervlak van de remise en nevenruimtes (o.b.v. de huidige eisen, conform de blauwdruk VNOG) van de bestaande posten te klein. In 2024 is door een extern onderzoeksbureau locatieonderzoek uitgevoerd en zijn per dorp een aantal potentiële locaties in kaart gebracht. Voor de locatie Klarenbeek en Hoenderloo kan de blauwdruk goed op de locatie worden ingepast.

Vanaf 2025 zijn er aanvullende middelen nodig voor de realisatie van vervangende nieuwbouw van een vijftal brandweerkazernes in de dorpen. In de MPB 2025- 2028 is daarom in het kader van onontkoombaar een reservering kapitaallasten opgenomen ter dekking van een geschatte investering van € 20 miljoen + p.m. Begin 2025 wordt een voorbereidingskrediet aangevraagd voor het uitvoeren van vervolgonderzoek, verwerving-, sloop-, grond- en stichtingskosten.

Omnizorg

De projectgroep heeft de totale verbouwingsopgave uitgewerkt tot een definitief ontwerp met kostenraming. De verwachte toename van de eigenaarslasten als gevolg van de verbouwing van Omnizorg is in de MPB 2024-2027 meegenomen vanaf de jaarschijf 2026. Daarnaast is het voorbereidingskrediet verhoogd. De regio heeft eind december 2024 ingestemd met de kostenverdeling en een structurele financiële bijdrage. Voor de tijdelijke huisvesting aan de Noorderlaan is in de MPB 2025 dekking opgenomen. Vastgoed zal in 2025 het aanwezige pand op de tijdelijke locatie slopen.

Na een participatiebijeenkomst in juni 2024 over de twee toen nog voorliggende locaties heeft het college in oktober 2024 een besluit genomen om de tijdelijke huisvesting aan de Noorderlaan te realiseren. Na dat besluit vond in december een tweede participatiebijeenkomst plaats voor de buurt rond de Noorderlaan (verslagen van die bijeenkomsten en projectinformatie zijn beschikbaar op de gemeentelijke website). Daarna konden de nodige vervolgprocedures van start, zoals het vergunningstraject en het aanbesteden van de units voor de tijdelijke huisvesting. Deze procedures kennen een onzeker verloop. Dit kan van invloed zijn op de planning. Zonder tegenslagen kan de tijdelijke huisvesting eind 2025 in gebruik worden genomen en de verbouwing starten.

In april 2025 wordt een raadsvoorstel met een kredietaanvraag voor zowel de verbouwing van Omnizorg en de realisatie van de tijdelijke huisvesting aan uw ter besluitvorming voorgelegd.

CODA (museum/archief)

Met Coda zijn we in gesprek over een nieuwe huurovereenkomst, onderwerp van gesprek is onder andere de onderhoudsverantwoordelijkheid. Het gehele onderhoud is nu de verantwoordelijkheid van de huurder. De gesprekken over de nieuwe overeenkomst worden in afstemming met de beleidsafdeling opgepakt. De oude huurovereenkomst is in 2024 verlengd tot de zomer van 2025.

Sportvelden en kleedaccommodaties

De beleidsafdeling stelt in samenwerking met een externe partij accommodatiebeleid op voor de sportlocaties. Een intensief traject wat een langere doorlooptijd kent dan gepland. Naar verwachting kan het nieuwe beleid medio 2025 worden vastgesteld. Het accommodatiebeleid zal kaders bieden om tot een gelijk speelveld te komen tussen de diverse versnipperde afspraken die er nu zijn voor de gemeentelijke accommodaties.

Veiligheidscentrum

In oktober 2024 is het definitief ontwerp opgeleverd voor het Veiligheidscentrum en is gestart met de uitwerking van het Technisch Ontwerp. In het eerste kwartaal van 2025 leggen we het kredietvoorstel gebaseerd op het definitief ontwerp en de daarop gebaseerde kostenraming ter besluitvorming voor aan uw raad. De dekking voor dit project is opgenomen in de MPB 2025-2028.

Het college neemt, na consultatie van de gemeenteraad, begin 2025 een besluit over de voorkeursroute voor de prio 1-uitruk van de brandweer inclusief de realisatie van een brug over het kanaal.

Als het krediet beschikbaar is gesteld en een omgevingsvergunning is afgegeven wordt medio 2025 gestart met de sloopwerkzaamheden van de huidige opstal aan de Molenmakershoek en gestart met de nieuwbouw.

Eind 2024 is het EAL-pand aan de Molenmakershoek 14, verworven op basis van strategische overwegingen, juridisch geleverd aan het Vastgoedbedrijf. Met ingang van januari 2025 wordt deze locatie aan de VNOG in gebruik gegeven conform de financiële afspraken in de Regeling Demarcatie Taken en kosten kazernes. De financiële effecten zijn betrokken bij de MPB 2025-2028.

Sporthal Zuiderpark en Turnhal

In september 2024 is uw raad geconsulteerd over de nieuw te bouwen Sporthal-Zuid op de locatie van de Apeldoornse voetbalvereniging Columbia. Voor de realisatie van de benodigde accommodatie van Columbia is sprake van een aanzienlijk financieel tekort waarvan de vereniging de verwachting heeft dat de gemeente dit voor haar rekening neemt. In het najaar van 2024 is er verder gesproken met Columbia, maar zijn er ook alternatieven in beeld gebracht.

De locatie Apeldoornse Boys, die in 2024 tevens is aangewezen als voorkeurslocatie voor de permanente turnhal, is hierbij een kansrijk alternatieve locatie waarbij de sporthal kan worden gecombineerd met de nog te realiseren turnhal.

In 2024 is besloten om een turnhal te gaan realiseren op de voorkeurslocatie Apeldoornse Boys. Gezien de sluiting van de huidige locatie in Beekbergen is er inmiddels voor een periode van 4 jaar ruimte aangehuurd op het FSG terrein in Apeldoorn voor het realiseren van een tijdelijke turnvoorziening waarvan beheer en exploitatie door Accres plaatsvindt.

Reeds eerder is in beeld gebracht welke maatregelen nodig zijn om de huidige sporthal nog tijdelijk in de lucht te houden. Met de reeds beschikbare middelen is dit mogelijk, maar er blijven risico's. Een datum van oplevering van de nieuwe sporthal is op dit moment nog niet in beeld.

Zwembad Apeldoorn Noord

In 2024 is het krediet voor Design & Build vastgesteld en is dit project in uitvoering gegaan. Naar verwachting zal het object in 2027 aan de portefeuille van Vastgoedbedrijf worden toegevoegd.

Hotel Oranjeoord Hoog Soeren

In het najaar van 2024 heeft uw raad besloten hotel Oranjeoord in Hoog Soeren aan te kopen. Eind oktober 2024 zijn we eigenaar geworden van het gebouw en zijn we gestart met de uitwerking van de verbouwwerkzaamheden.

Programma Leefomgeving

Parkeergarage Vlijtseweg (voorheen Griftgarage)

Het project parkeergarage Vlijtseweg maakt onderdeel uit van het programma Stadmaken en dan specifiek het programma Kanaalzone. De parkeergarage zal een plek bieden aan het parkeerprogramma van woningbouwprojecten op het terrein van Bakkerij Fuite, Vlijtsepark, Project Laan van Kerschoten, bezoekers van het zwembad en het huidige maaiveldparkeren voor het ROC Aventus, Sport Kerschoten, Dansschool Wensink en het Hoornbeeck College.

De parkeergarage zal plek bieden aan circa 650 parkeerplaatsen. Beoogd wordt dat de parkeergarage en mogelijk ook de multifunctionele ruimten na realisatie in eigendom en beheer komt van het Vastgoedbedrijf.

In 2024 is de projectgroep gestart met de initiatieffase. Door een onderzoeksbureau zal in 2025 met de verschillende stakeholders een Programma van Eisen worden opgesteld. Vervolgens kan een Structuurontwerp en Voorlopig Ontwerp opgesteld worden. Na het vaststellen van het Voorlopig Ontwerp kan de aanbesteding Engineer and Build van start gaan. Deze aanbesteding wordt ook door hetzelfde onderzoeksbureau begeleid.

Parkeergarage Churchillplein en Haven- Centrum

Op advies van bevoegd gezag en de brandweer wordt in bovengenoemde parkeergarages een blussysteem (sprinklerinstallatie of watermist installatie) aangelegd. De andere parkeergarages in eigendom van gemeente zijn reeds voorzien van een blussysteem. De dekking voor deze investering is opgenomen in de MPB 2025-2028. In 2024 is gestart met de voorbereidingen van de aanbesteding en zal in 2025 verder worden uitgewerkt.

Rijwielstallingen

In november 2024 is het appartementsrecht Hofstraat 47 en 117C juridisch geleverd aan het Vastgoedbedrijf. Begin 2025 start de verbouwing en inrichting tot fietsenstalling.

Met de aankoop van de locatie Hofstraat 47 en 117C komen de rijwielstallingen aan de Kanaalstraat 7 en de Marktstraat 12 te vervallen. Deze panden worden verkocht of onttrokken aan de deelportefeuille en (gedeeltelijk) gesloopt ten behoeve van vergroening in de binnenstad. Hierover vindt nog besluitvorming plaats door uw raad. Binnen het gevraagde budget voor het AOf in deze MPB zijn deze sloopkosten opgenomen. In 2024 is gestart met de verbouwing van de rijwielstalling aan de Mariastraat 30, deze wordt eind 1e kwartaal 2025 opgeleverd en in gebruik genomen. De rijwielstalling aan de Mariastraat 23 (Oranjerie) wordt eind 1e kwartaal 2025 leeg opgeleverd aan de eigenaar.

Woningen Paslaan 1a t/m 1j

De woningen aan de Paslaan 1a t/m 1j boven de rijwielstalling worden afgestoten. De verkoop is in voorbereiding en de juridische levering zal naar verwachting in 2025 plaatsvinden.

Landgoed Woudhuis

In 2024 is de restauratie van Het Woldhuis 13 voltooid en wordt er gezocht naar een passende huurder. In 2024 heeft IVN aangegeven de locatie op Het Woldhuis 11 te willen sluiten. IVN is vertrokken per november 2024. Vooralsnog blijft de huurovereenkomst met IVN doorlopen en wordt er ook voor de 'witte villa' gezocht naar een passende huurder. Naar verwachting wordt in het 2e kwartaal van 2025 de huurovereenkomst getekend. Deze marktpartij sluit met de invulling goed aan op de ontwikkelvisie naar een Levendig Stadslandgoed en de TOP wensen vanuit Project Veluwe.

Werkschuur en toiletvoorziening Berg & Bos

De werkschuur en de openbare toiletvoorziening zijn in 2024 opgeleverd. De werkschuur en de toiletvoorziening zijn inmiddels in gebruik genomen. Ten aanzien van de kiosk, onderdeel van de toiletvoorziening, zijn we momenteel op zoek naar een exploitant. We verwachten voor aanvang van het nieuwe seizoen een nieuwe exploitant te hebben gecontracteerd.

Programma Bestuur, inwoners en financiën

Hertzbergerpark

Na jarenlange leegstand en verpaupering heeft de gemeente eind 2024 de locatie Hertzbergerpark voor 1 euro aangekocht van (de nieuwe) eigenaar en ontwikkelaar Explorius in ruil voor het recht om een deel van de locatie te mogen ontwikkelen. Het complex is eind december juridisch geleverd en aan de strategische voorraad Grondbedrijf toegevoegd.

Door deze aankoop beoogt het college regie te voeren op de toekomst in dit gebied, waarbij de inzet is het behoud van de iconische Rots. Daarvoor worden in 2025 verschillende scenario's aan uw raad voorgelegd. Op verzoek van uw raad zal ook de optie sloop één van de scenario's zijn. De gemeente gaat de Pakhoedtorens slopen, het gebied bouwrijp maken en de openbare ruimte inrichten. Explorius koopt de bouwrijpe grond weer van de gemeente om in afstemming met de gemeente woningbouw te realiseren. Hiervoor zijn substantiele middelen vrijgemaakt vanuit het AOf.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Werkgebouw Zuid

Circulair terrein en aanpassing terrein

Het is wenselijk om het gebruik van grondstoffen te verminderen. Om die reden wil de gemeente meer circulair inkopen en eigen materialen hergebruiken. Naast de locaties Kuipersmaat en Laan van Zodiak is de wens om ook het gemeentelijke werfterrein bij Werkgebouw Zuid om te vormen tot een circulair terrein. De omvorming van het terrein is van invloed op de routing naar de entree van het gebouw; deze zal aangepast moeten worden om aan te sluiten op het terrein. In januari 2024 heeft uw raad ingestemd met de realisatie van het circulaire terrein Zuid en een krediet beschikbaar gesteld. Begin 2025 zal de projectgroep van start gaan.

Ontwikkeling vrijkomende ruimten

Momenteel wordt volop gewerkt aan de ontwikkeling van het Veiligheidscentrum aan de Matenpoort. Doordat de brandweer Werkgebouw Zuid zal verlaten en gaat verhuizen naar het nieuwe veiligheidscentrum, komt er ruimte vrij in Werkgebouw Zuid. Voor deze vrijkomende ruimte zoeken we een andere huurder/gebruiker, de verkennende gesprekken zijn hiervoor opgestart.

Stadhuis verbouwing

Het stadhuis van de gemeente Apeldoorn is in 2019 verbouwd op basis van een nieuw ontwikkeld werkplekconcept. Sindsdien is de huisvestingsbehoefte zowel kwantitatief als kwalitatief veranderd door verschillende ontwikkelingen, zoals een sterke formatieve groei (met 400 medewerkers in de afgelopen 5 jaar) en de intrede van het 'hybride werken' na COVID-19. Op de piekdagen is op dit moment een tekort aan werkplekken en een gebrek aan Teams- en vergaderfaciliteiten. Eind december 2024 is door een extern adviesbureau een inrichtingsplan opgeleverd. Het plan omvat onder andere een herindeling van afdelingen, een voorstel voor de (her-)inrichting van de werkruimtes en het toevoegen van een vergadercentrum. In het 1e kwartaal van 2025 wordt gestart met het uitwerken van een programma van eisen met kostenraming, en vervolgens uitgewerkt tot een definitief bouwkundig- en installatietechnisch ontwerp met kostenraming.

Raadhuis

In het coalitie akkoord is besloten om te onderzoeken of een andere invulling van het Oude Raadhuis mogelijk is. In 2024 is hier onderzoek naar gedaan en in het 1e kwartaal van 2025 worden 3 scenario's aan uw raad voorgelegd.

Onderhoud en vervanging

Zoals gemeld in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen betrekken we het onderhoud van de panden van het Vastgoedbedrijf in deze paragraaf.

Met betrekking tot het onderhoud wordt gewerkt met Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's), conform de NEN 2767. In de onderhoudsvoorziening wordt jaarlijks geld gestort en onttrokken voor met name planmatig groot onderhoud. Dit om te voorkomen dat de exploitatiebegroting voor onderhoud teveel fluctueert per jaar. Maar ook om te waarborgen dat we kunnen voldoen aan de onderhoudsverplichting voor ons vastgoed. In 2024 zijn voor nagenoeg het gehele gemeentelijk vastgoed conditiemetingen conform de NEN 2767 opgesteld door een onafhankelijke externe partij. Ook voor de panden die worden verbouwd, nieuw gebouwd of aangekocht zal conform het Uitvoeringskader Vastgoedbedrijf een actualisatie van het huidige MJOP plaatsvinden of een nieuw MJOP worden opgesteld.

Wanneer achterstallig onderhoud wordt vastgesteld ten opzichte van het raads-kader Uitvoeringskader Vastgoedbedrijf 2017 moet een extra storting in de voorziening achterstallig onderhoud worden gedaan. Vooralsnog is deze voorziening alleen aanwezig voor het complex Wenumse Watermolen. Daarnaast is er een separate voorziening beheer en onderhoud voor het in december aangekochte Hertzbergerpark ingesteld.

In 2024 is onderhoud uitgevoerd waarbij het vigerende MJOP de leidraad was. Van de begrote bekostiging vanuit de onderhoudsvoorziening in 2024 (€ 4,9 miljoen) is € 1,3 miljoen daadwerkelijk gerealiseerd. Een groot deel van de geplande onttrekking is doorgeschoven naar 2025. Dit betreft onder andere de vervanging van de ventilatievoorziening in de parkeergarage Orpheus en de brandmeld- en ontruimingsinstallatie in Omnisport. De vervanging in het Omnisport bijvoorbeeld is complex en kent een langere voorbereidingsperiode dan verwacht. De vervanging van de ventilatievoorziening wordt gekoppeld aan de aanleg van een sprinklerinstallatie, waaraan in november 2024 goedkeuring is verleend door de raad bij de vaststelling van de MPB 2025-2028

De onderhoudsvoorziening Vastgoedbedrijf kent een stand van € 5,8 miljoen per 31 december 2024 en dient op basis van het huidige Uitvoeringskader voor de komende 20 jaar voldoende dekkend te zijn.

Op basis van de uitgevoerde conditiemetingen zijn nieuwe MJOP's opgesteld. Dit geldt voor zowel de panden die vallen onder de onderhoudsvoorziening Vastgoedbedrijf als de panden die vallen onder dvo onderhoud met Accres. Dat laatste betreft zowel panden van het Vastgoedbedrijf als van Onderwijshuisvesting (met name gymzalen). De optelling van de nieuwe MJOP's maakt duidelijk dat er meer budget nodig is dan het bij de MPB 2025-2028 toegekende extra budget van 0,5 miljoen structureel. Via een raadsbrief bent u in maart hierover nader geïnformeerd.

Jaarrekening 2024 Vastgoedbedrijf

Financieel gezien loopt het Vastgoedbedrijf door bijna alle beleidsprogramma's en vele taakvelden heen. Het betreft hier de baten en lasten die betrekking hebben op het vastgoed exclusief de bijbehorende kosten bedrijfsvoering van de afdeling Vastgoed & Grond.

Saldo lasten-baten VGB 2024 in € 1.000		2024	2024	2024	
exclusief vastgoed onderwijs en Grondbedrijf		begroot	werkelijk	verschil	
P0 taakveld 0.4	Eigen huisvesting	3.806	3.576	230	V
P1 taakveld 1.1	Brandweerposten	339	307	31	V
P1 taakveld 5.2	Zwembaden, sporthallen/-velden, Omnisport	1.373	1.636	-262	N
P1 taakveld 5.3	Orpheus, ACEC, Huis voor Schoone Kunsten	-383	-610	227	V
P1 taakveld 5.4	CODA	-425	-525	100	V
P1 taakveld 5.5	Historische objecten	59	46	14	V
P1 taakveld 6.1	MFC's, wijkcentra	-271	-280	9	V
P1 taakveld 6.81	Omnizorg	-430	-299	-131	N
P2 taakveld 1.2	Openbare orde en veiligheid	20	34	-14	N
P2 taakveld 2.2	Parkeergarages, rijwielstallingen	1.899	1.737	161	V
P2 taakveld 5.7	Landgoederen, Berg & Bos, kinderboerderijen, overig	-692	-713	21	V
P2 taakveld 7.3	Afvalverwerking	-381	-468	88	V
P2 taakveld 7.5	Begraafplaatsen	99	80	20	V
P4 taakveld 0.1	Raadhuis	36	62	-26	N
P4 taakveld 0.3	Verkoop, erfpachten, strategische voorraad grondbedrijf, overig	6.761	6.001	761	V
P4 taakveld 0.10	Mutaties reserve onderhoud VGB	4.843	4.843	0	V
totaal Vastgoedbedrijf 2024		16.654	15.426	1.228	V

Binnen de programma's zelf vindt u het totaalbeeld voor de specifieke taakvelden. Voor het vastgoedbedrijf gerelateerde deel zijn bovenstaande lasten en baten daarin opgenomen.

Wanneer we inzoomen op de jaarrekening Vastgoedbedrijf 2024, zien we het volgende beeld:

Resultaat 2024 in € 1.000	Begroot	Werkelijk	Saldo	
Kapitaallasten	10.218	10.219	-1	N
Onderhoud	11.624	12.207	-583	N
Overige lasten	3.552	3.501	51	V
Mutaties reserves/voorzieningen	6.176	6.176	0	N
Totaal lasten	31.570	32.103	-534	N
Verhuur/(erf)pacht	-13.051	-13.765	714	V
Verkoopopbrengsten	-250	-757	507	V
Overige baten	-282	-573	291	V
Mutaties reserves/voorzieningen	-1.333	-1.583	250	V
Totaal baten	-14.916	-16.677	1.761	V
Totaal Vastgoedbedrijf 2024	16.654	15.426	1.228	V

Voor beheer en exploitatie van het totale vastgoedbedrijf is dus een voordeel van € 1,2 miljoen aan de orde. Dit is hoofdzakelijk te verklaren is door:

• Renteverlaging 2024 met 0,8%	€ 1,10 (voordeel)
Daar tegenover staat een gelijk nadeel op taakveld treasury;	
• Niet begrote kapitaallasten voor de aankoop van Molenmakershoek 28	€ 0,35 (nadeel)
Aankoop was eind 2023 in plaats zoals gepland in 2024	
• Verkoopresultaat op vastgoed, overige gronden en snippergroen	€ 0,40 (voordeel)
• Onvoorziene kosten brandwacht en aanpassingen Omnisportcentrum	€ 0,50 (nadeel)
Dit omdat de brandmeldinstallatie niet op orde was.	
• Hogere opbrengsten uit verhuur en (erf)pachten	€ 0,90 (voordeel)
Een deel hiervan is reeds betrokken bij de MPB 2025-2028.	
• Vrijval uit voorziening achterstallig onderhoud Wenumse Watermolen	€ 0,25 (voordeel)
Dit vanwege beperktere maatregelen dan eerder geraamd.	
• Afwaardering van de strategische voorraad grondbedrijf (zie MPG 2025)	€ 0,50 (nadeel)
Bij deze aankoop in 2023 was deze afwaardering als risico benoemd.	
• Diverse overige afwijkingen in lasten en baten	€ 0,10 (nadeel)
Totaal afwijkingen vanuit beheer en exploitatie Vastgoedbedrijf	€ 1,2 (voordeel)

Ontwikkeling geïnvesteerd vermogen van het vastgoed

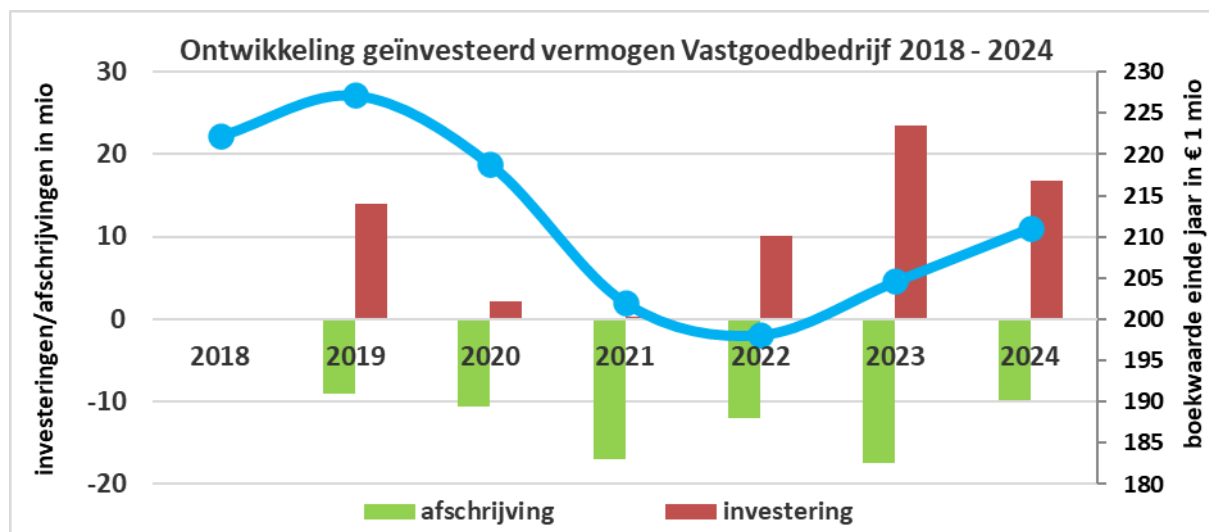
De exploitatie is er op gericht dat we ons vastgoed en gronden goed beheren, exploiteren en onderhouden. Dat is belangrijk in het kader van veiligheid en ook gezien de totale marktwaarde die in ons vastgoed is geïnvesteerd. Daarbij is van belang inzicht te hebben in het geïnvesteerd vermogen (boekwaarde) van het Vastgoedbedrijf. De boekwaarde is inclusief de strategische voorraad, nu nog alleen gronden voor mogelijke toekomstige grondexploitaties.

De boekwaarde bedraagt eind 2024 circa € 211 miljoen, waarvan circa € 16 miljoen als strategische voorraad grondbedrijf. In 2024 is de boekwaarde met ruim € 9 miljoen gedaald vanwege reguliere afschrijving en met € 1 miljoen gedaald vanwege afschrijving vanwege verkopen en afwaarderingen.

In 2024 zijn voor een totaalbedrag van ruim € 9 miljoen diverse aankopen aan de orde geweest. Waaronder de hotel Oranjeoord als opvanglocatie, een uitbreiding van de locatie voor het nieuwe veiligheidscentrum, panden ten behoeve van toekomstige rijwielstallingen en aankopen ten behoeve van de strategische voorraad Grondbedrijf en openbare ruimte.

Overige investeringen leiden ook tot een verhoging van de boekwaarde; in 2024 is dat aan de orde geweest voor € 7 miljoen. Dit betreft met name de projecten verduurzaming vastgoed (afronding 1.0 en opstart 2.0), renovatie Woldhuis 13, werkplaats/toiletvoorziening Berg&Bos, rijwielstalling Mariastraat en het nieuwe zwembad Noord.

In onderstaande grafiek geven we u een beeld van de ontwikkeling van de totale boekwaarde van het vastgoed Vastgoedbedrijf in de afgelopen jaren, zoals die ook in onze jaarrekeningen op de balans verantwoord wordt.

Jaarrekening 2024

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De gemeentewet bepaalt dat wij met een jaarrekening, jaarverslag en controleverklaring verantwoording aan u afleggen over het financiële beheer dat wij in het vorige begrotingsjaar hebben gevoerd.

Alle afdelingen binnen onze organisatie hebben een bijdrage geleverd aan de jaarrekening en het jaarverslag.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de verordening ex artikel 212 Gemeentewet en conform de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zoals door de raad in haar vergadering van maart 2025 met terugwerkende kracht over 2024 is vastgesteld.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van het component aangaande de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercircular. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicircular van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Waarderingsgrondslagen

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.

Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen > € 50.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten) verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen alsmede de afschrijvingsmethode zijn opgenomen in de Financiële verordening 2024 van de gemeente Apeldoorn, zoals in raadsvergadering in maart 2025 met terugwerkende kracht over 2024 is vastgesteld. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Deze worden verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Stikstofrechten

Aangekochte stikstofrechten worden verantwoord als onderdeel van de kostprijs. Vervolgens wordt getoetst in hoeverre sprake is van een duurzame waardevermindering (artikel 65 BBV) van het vastgoed door de marktwaarde op basis van taxaties van het vastgoed te bepalen. Indien daar sprake van is, wordt het vastgoed tegen de lagere marktwaarde op de balans opgenomen. De stikstofbalans wordt onder de niet uit de balans opgenomen rechten en verplichtingen opgenomen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats wegens duurzame waardevermindering.

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2024: 2%).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen hebben we opgenomen voor de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa hebben we opgenomen voor de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV moeten we voorzieningen maken in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan we de hoogte op de balansdatum niet zeker weten, maar wel redelijk kunnen inschatten;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan we de hoogte al redelijk kunnen inschatten;
- We moeten in de toekomst kosten maken. Maar we mogen dan alleen een voorziening maken, als de kosten voor de balansdatum ontstonden en de voorziening bedoeld is om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- We gaan middelen van derden in de toekomst besteden.

De APPA -voorziening wordt gewaardeerd tegen actuariële waarde. Voor de actuariële waardeberekeningen zijn de volgende grondslagen gehanteerd:

Berekeningsdatum : 31 december 2024.

Rekenrente : 2,325%

Sterftetafel : GBM/GBV 2017-2022 met leeftijdsterugstellingen (m/v 5/1 of v/m 3/3).

Indexatie: 1,84%

Verliesvoorzieningen binnen het grondbedrijf worden gewaardeerd tegen contante waarde ter hoogte van het voorzienbare verlies. Wanneer de voorziening groter is dan de boekwaarde van de betreffende bouwgrond in exploitatie, wordt het restant van de voorziening dat niet kan worden gesaldeerd, aan de passiva zijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd.

Overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde,

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Garant- en borgstelling

De garant- en borgstellingen worden in de niet uit de balans blijkenende verplichtingen tegen de nominale waarde opgenomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het einde van het boekjaar en de vaststelling van de jaarrekening hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan, die van belang zijn voor het inzicht van de financiële positie van de gemeente Apeldoorn en die niet zijn verwerkt in deze jaarrekening.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 zijn wij als gemeente vennootschapsplichtig. In de jaarrekening is dit verwerkt op taakveld 0.9.

Grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 23 januari 2025 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. In artikel 9 van de Financiële verordening gemeente Apeldoorn 2024 is weergegeven welke situaties als acceptabel worden aangemerkt.
Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. In artikel 6 alsmede in bijlage 2 van de Financiële verordening gemeente Apeldoorn 2024 wordt het begrip tijdigheid nader gedefinieerd. Hierbij worden de TURAP alsmede de jaarrekening gezien als verantwoordingsinstrumenten.
 - Ten aanzien van het Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Bij geconstateerd misbruik waarbij het M&O beleid niet juist is uitgevoerd is er sprake van een onrechtmatigheid die in de rechtmatigheidsverantwoording wordt opgenomen. Geconstateerd misbruik waarbij het M&O beleid juist is uitgevoerd en op een getrouwe wijze is verwerkt in de jaarrekening, wordt niet betrokken bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Wel wordt via de paragraaf Bedrijfsvoering inzicht gegeven in de aard en de (financiële) impact van het geconstateerde misbruik.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1% is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 300.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans

Algemeen

De balans is een momentopname en laat een beeld zien van de vermogenstoestand op een specifieke datum. Aan de debetkant van de balans staan de bezittingen (activa). Dat zijn niet alleen tastbare zaken zoals gebouwen en voorraden, maar ook vorderingen die we op anderen hebben. Aan de creditkant van de balans staan de financieringsbronnen (passiva). Dat zijn onder andere de voorzieningen, reserves en schulden op lange en korte termijn.

We hebben de balans ingedeeld volgens het BBV. We hebben een extra kolom Mutatie opgenomen om u een beter beeld te geven van de veranderingen in 2024. Bij de toelichting op de balans geven we per post een verklaring van de grootste veranderingen.

Balans per 31 december

bedragen x € 1.000,-			
Activa	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Vaste activa</u>			
00 Immateriële vaste activa			
- Kosten verbonden aan sluiten geldlening & saldo agio/disagio	-204	-281	77
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.240	1.258	-18
01 Materiële vaste activa			
- Economisch nut	494.867	487.232	7.635
- Economisch nut, met heffingsgrondslag	41.679	42.296	-617
- Maatschappelijk nut	112.313	99.461	12.852
02 Financiële vaste activa			
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.694	1.694	-
- Leningen aan woningbouwcorporaties	7.900	7.900	-
- Overige langlopende leningen	18.335	25.549	-7.214
<i>Totaal Vaste activa</i>	<i>677.824</i>	<i>665.109</i>	<i>12.715</i>
<u>Vlottende activa</u>			
03 Voorraden			
- Overige grond- en hulpstoffen			-
- Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	4.101	1.131	2.970
- Vooruitbetalingen			-
- Voorraad Gereed product en Handelsgoederen	258	258	-
04 Vorderingen op korte termijn (< 1 jaar)			
- Vorderingen op openbare lichamen	38.667	35.705	2.962
- Overige vorderingen	7.158	10.061	-2.903
- Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	7.259	30.328	-23.069
05 Liquide middelen			
- Liquide middelen	1.834	1.207	627
06 Overlopende activa			
- Nog te ontvangen bijdragen van de EU	14		14
- Nog te ontvangen bijdragen van de overige overheid	7.133	1.299	5.834
- Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	4.734	6.225	-1.491
- Overige overlopende activa	17.389	21.269	-3.880
- Nog te ontvangen bijdragen van de Provincie			-
- Nog te ontvangen bijdragen van Gemeenten			-
<i>Totaal Vlottende activa</i>	<i>88.547</i>	<i>107.483</i>	<i>-18.936</i>
Totaal Activa	766.371	772.592	-6.221

bedragen x € 1.000,-			
Passiva	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Vaste passiva</u>			
07 Eigen vermogen			
- Algemene reserve	149.767	131.498	18.269
- Bestemmingsreserves	109.306	73.509	35.797
- Rekeningresultaat	3.186	52.623	-49.437
08 Voorzieningen			
- Voorzieningen	47.346	42.368	4.978
09 Schulden met een rente vast periode >1 jaar			
- Obligatieleningen	90.000	120.000	-30.000
- Onderhandse leningen van pensioenfondsen en	20.000	20.000	-
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige	162.900	177.900	-15.000
- Onderhandse leningen van openbare lichamen (art 1a Wet Fido)	15.000	15.000	-
- Onderhandse leningen van overige sectoren (nl)	734	765	-31
- Waarborgsommen	186	234	-48
- Onderhandse leningen van provincies			-
- Onderhandse leningen van gemeenten			-
- Onderhandse leningen van overige overheden			-
<i>Totaal Vaste passiva</i>	<i>598.425</i>	<i>633.897</i>	<i>-35.472</i>
<u>Vlottende passiva</u>			
05 Liquide middelen			
- Liquide middelen			-
10 Schulden met een rente vast periode <1 jaar			
- Overige kasgeldleningen			-
- Overige vlottende schulden	9.699	10.157	-458
- Overige kasgeldleningen provincies			-
- Overige kasgeldleningen gemeenten			-
- Overige kasgeldleningen overheden			-
11 Overlopende passiva			
- Vooruit ontvangen bijdragen van de EU	1.468	3.064	-1.596
- Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	99.074	67.040	32.034
- Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheden	13.294	7.137	6.157
- Overige overlopende passiva	44.412	51.295	-6.883
- Vooruit ontvangen bijdragen van de Provincie			-
- Vooruit ontvangen bijdragen van Gemeenten			-
<i>Totaal Vlottende passiva</i>	<i>167.947</i>	<i>138.693</i>	<i>29.254</i>
Totaal Passiva	766.372	772.590	-6.218

bedragen x € 1.000,-			
Passiva	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen</u>			
- Gewaarborgde geldleningen/borgstellingen	625.233	649.313	-24.080
- Europese aanbestedingen	274.660	27.445	247.215
- Aangekochte stikstofrechten (kg/NH3)	1.812	1.970	-158

** De bedragen in deze tabel zijn afgerond. Hierdoor kan er een klein verschil ontstaan.*

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

Hieronder ziet u de stand van zaken van de immateriële vaste activa. De immateriële vaste activa bestaan uit bijdragen aan activa in eigendom van derden en (dis) agio.

Bedragen x €
1.000

00 Immateriële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2024	Herrubrice- ring	Investe- ringen	Desinveste -ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Afwaardering wegens duurzame waardevermi- ndering	Boekwaarde 31-12-2024	Rente	Kapitaallaste n
Kosten verbonden aan sluiten geldlening & saldo agio/disagio	-281				77			-204		
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.257				-17			1.240	6	23
Totaal	<u>976</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>60</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.036</u>	<u>6</u>	<u>23</u>

Kosten geldleningen en saldo agio

Het negatieve saldo bestaat uit de vooruitontvangen rente voor de gehele looptijd van twee afgesloten leningen. De rente moet worden toegerekend aan het jaar waarop het betrekking heeft, daarom is dit bedrag opgenomen op de balans.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

In 2024 hebben wij geen nieuwe bijdragen aan activa in eigendom van derden gedaan. De mutatie bestaat uit verminderingen door afschrijving op het bestaande bestand van bijdrage aan activa in eigendom van derden.

Materiële vaste activa

Hieronder ziet u de stand van de materiële vaste activa per 1 januari 2024, de mutaties en de stand per 31 december 2024.
Bedragen x €1.000,-

	Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2024	Herrubrice- ring	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Afwaarderin g wegens duurzame waardever mindering	Boekwaarde 31-12-2024	Rente
	<u>Investerings met economische nut</u>									
108	Strategische gronden warm	0	3.419	0	0	0	0	0	3.419	0
078	Strategische gronden koud	15.099	-3.419	1.444	0	0	0	-777	12.347	71
004	Gronden en terreinen	47.832	-5.509	3.275	-12	0	-655	-332	44.600	199
005	Woonruimten	634	2	1	0	-19	0	0	618	3
006	Bedrijfsgebouwen	369.432	30	17.905	0	-14.288	-112	-269	372.698	1.736
007	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.291	0	703	0	-562	-385	0	10.047	48
008	Vervoermiddelen	2.935	30	668	0	-579	0	0	3.053	14
009	Machines, apparaten en installaties	31.964	-30	4.368	0	-3.805	-532	-294	31.672	150
010	Overig	9.044	0	2.593	0	-1.039	0	0	10.598	43
109	Erfpacht en gronden	0	5.224	676	0	0	0	-85	5.815	25
		487.230	-253	31.632	-12	-20.291	-1.684	-1.757	494.867	2.289
	<u>Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven</u>									
013	Bedrijfsgebouwen	13.064	1.448	231	0	-669	0	0	14.073	68
014	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	29.199	0	109	0	-1.594	-109	0	27.605	137
016	Machines, apparaten en installaties	33	-33	0	0	0	0	0	0	0
		42.295	1.416	340	0	-2.264	-109	0	41.678	205

	Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2024	Herrubrice- ring	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Afwaarderin- g wegens duurzame waardever- mindering	Boekwaarde 31-12-2024	Rente
	<u>Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut</u>									
018	Gronden en terreinen	193	-193	0	0	0	0	0	0	0
020	Bedrijfsgebouwen	1.163	-1.163	0	0	0	0	0	0	0
021	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	79.558	193	16.335	0	-2.863	-2.384	0	90.839	375
023	Machines, apparaten en installaties	7.848	0	1.324	0	-314	-1	0	8.857	37
024	Overig	10.699	0	2.320	0	-279	-122	0	12.617	50
		99.462	-1.163	19.979	0	-3.457	-2.507	0	112.313	462
	Totaal materiële vaste activa	628.987	0	51.951	-12	-26.012	-4.300	-1.757	648.857	2.956

Herrubricering

Er zijn ook in 2024 een aantal wijzigingen doorgevoerd op balanscategorieën. De bovenstaande staat toont de juiste positie in de eindbalans. De mutaties zijn verwerkt in de kolom Herrubricering.

Toelichting bij desinvestering en afwaardering wegens duurzame waardevermindering

In de kolom desinvestering kunt u zien dat we een deel van onze materiële vaste activa hebben gedesinvesteerd. Bij de afwaardering wegens duurzame waardevermindering heeft een afwaardering plaatsgevonden. De duurzame afwaardering heeft betrekking op onder andere afboeking Kuipersdijk.

Bijdragen van derden

Volgens het BBV trekken we bijdragen van derden af van investeringen die we activeren.

Investerings met een maatschappelijk nut

In deze categorie staan investeringen in de openbare ruimte. Dit zijn investeringen die we in tegenstelling tot de investeringen in materiële vaste activa met een economisch nut, niet zomaar kunnen verkopen. Hiervoor is geen markt. Volgens het BBV moeten we met ingang van 2017 alle investeringen met een maatschappelijk nut activeren, waar we ze voorheen in één keer ten laste van het resultaat brachten. Hierdoor staan de nieuwe investeringen in deze categorie ook nog niet in verhouding met de afschrijvingen. Deze verhouding zal in de komende jaren langzaam beter worden.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

In deze categorie staan investeringen waarvan we de kapitaallasten in de tarieven kunnen verwerken. Bijvoorbeeld de investeringen in riolering.

Activa in erfpacht Materiële vaste activa (01.2)

Bij de gronden en terreinen horen € 5,8 miljoen gronden die we hebben uitgegeven in erfpacht. Vanaf boekjaar 2024 laten we dat afzonderlijk in de balans zien.

Strategische gronden - Materiële vaste activa (01.1)

Dit betreft gronden die strategisch zijn aangekocht met oog op mogelijke toekomstige in te stellen grondexploitaties.

In 2024 hebben 2 aankopen strategische aankoop plaatsgevonden die leiden tot een verhoging van de boekwaarde met € 1,3 miljoen.

Daarnaast is voor € 0,6 miljoen van de strategische grondvoorraad overgebracht naar de balanspost Overige gronden en terreinen met economisch nut zonder heffing voor wat betreft het zonnepark Zuidbroek en landgoed Woudhuis. Deze waren per abuis nog onder de balanspost Strategische gronden ondergebracht.

Van de strategische gronden is € 3,4 miljoen als "warme" grond aan te merken voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling. Deze activa heeft betrekking op het gebied Host City als onderdeel van de strategische gronden binnen het gebied Beekbergsebroek. Deze verschuiving naar de balanspost "warme grond" heeft in 2024 plaatsgevonden.

Zie voor een verdere toelichting ook de [paragraaf Investerings](#).

Financiële vaste activa

Hieronder ziet u de stand van de financiële vaste activa per 1 januari 2024 en 31 december 2024.

02 Financiële vaste activa	1-1-2024	Verstrekte leningen	Ontvangen aflossingen	31-12-2024
<u>Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen</u>				
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	1.694			1.694
<u>Leningen aan woningbouwcorporaties</u>				
Leningen aan woningbouwcorporaties	7.900			7.900
<u>Overige langlopende leningen</u>				
Overige langlopende leningen	28.647	1.264	-11.574	18.335
Voorziening	-3.098		3.098	0
	25.549			18.335
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0			0
Totaal Financiële vaste activa	35.143	1.264	-11.574	27.929

Kapitaalverstrekkingen aan Deelnemingen

Dit betreft aandelen in verbonden partijen. Deze aandelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor een totaal overzicht van de aandelen van verbonden partijen verwijzen we naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Leningen aan woningbouwcorporaties

De lening loopt af in 2030.

Overige Langlopende leningen

Er is een nieuwe kleine lening via het Energiefonds Apeldoorn verstrekt. Daarnaast zijn er aanvullende stortingen voor nieuwe duurzaamheidsleningen gedaan en is de rente bij geboekt op de vordering bij het de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland.

De aflossingen betreffen een eindaflossing van een zeer langlopende belegging en het laatste deel van een andere langlopende belegging. Deze middelen mogen niet meer herbelegd worden, maar zijn gebruikt voor reguliere financiering of tijdelijke storting in Rijksschatkist. Verder waren er reguliere aflossingen op diverse leningen.

Zie voor een verdere toelichting ook de [paragraaf Financiering](#).

Overige uitzettingen

Er zijn geen overige uitzettingen.

Vorraden

Hieronder ziet u de stand van de voorraden per 31 december 2023 en 31 december 2024.

bedragen x € 1.000,-

03 Voorraden	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)</u>			
- Grondbedrijf projecten	89.875	86.248	3.627
- Voorziening Grondbedrijf	-85.774	-85.117	-657
	4.101	1.131	2.970
<u>Voorraad gereed product en handelsgoederen</u>			
- Voorraad inkoop/verkoop panden	258	258	
	258	258	
Totaal voorraden	4.360	1.389	2.970

Onderhanden werk (inclusief bouwgronden)

De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) is in 2024 door kosten, opbrengsten en winstneming per saldo met € 3,6 miljoen gestegen naar € 89,9 miljoen. In de verantwoording van de programma's 2 (taakveld 8.2) en 3 (taakveld 3.2) vindt u een toelichting op deze kosten en opbrengsten binnen het Grondbedrijf.

De mutatie van de BIE in 2024 wordt in de onderstaande tabel in totaal weergegeven.

bedragen x € 1.000,-

03 Voorraden	1-1-2024	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2024
<u>Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)</u>				
- Grondbedrijf projecten	86.248	3.627		89.875
- Voorziening Grondbedrijf	-85.117	-23.651	22.995	-85.774
	1.131	-20.024	22.995	4.101

Voorziening Grondbedrijf

De BIE verliesvoorzieningen betreffen het deel van de boekwaarde dat in de toekomst naar verwachting niet meer wordt terugverdiend. Daarnaast is er verplicht een voorziening aanwezig aan de passiefzijde van balans. Hierop wordt het restant gepresenteerd van de verliesvoorziening voor zover deze groter is dan de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie.

De vermeerdering ad € 14,3 miljoen bestaat uit de volgende componenten.

Aan de voorzieningen wordt conform regelgeving een rente toegevoegd van 2%, in 2024 was dit € 1,9 miljoen. De vermeerdering wordt voor € 10,0 miljoen veroorzaakt door terugdraaien van de bovengenoemde voorziening aan de passiefzijde. Daarnaast is de verliesvoorziening voor Ecofactorij II verhoogd met € 2,0 miljoen. Tenslotte zijn er enkele kleinere vermeerderingen van de verliesvoorzieningen.

De vermindering ad € 13,6 miljoen bestaat uit de volgende componenten.

De vermindering wordt voor € 2,4 miljoen veroorzaakt door een verbetering van het verwachte resultaat op de grondexploitatie Zuidbroek. Dit door verlaging van de kosten bouw- en woonrijp maken en hogere grondopbrengsten van de grondexploitatie Zuidbroek.

De vermindering wordt voor € 8,9 miljoen veroorzaakt door de eerder genoemde presentatiewijze van de voorzieningen Grondbedrijf. Het deel van de voorziening dat hoger is dan de boekwaarde van een complex, in dit geval € 8,9 miljoen, wordt op de passiefzijde verantwoord.

Het afsluiten van een tweetal grondexploitaties leidt tot een vrijval van de verliesvoorzieningen met € 0,9 miljoen. De afboeking van de boekwaarde voor € 0,8 miljoen is verwerkt in de balanspost

Onderhanden werk van de BIE.

Tenslotte zijn er enkele kleinere verminderingen van de verliesvoorzieningen.

Per saldo is de totale voorziening Grondbedrijf voor geraamde verliezen - actief en passief samen - in 2024 met € 0,4 miljoen afgenomen.

Conform artikel 52d van de BBV-voorschriften wordt hieronder in totaal het verwachte eindresultaat (op eindwaarde) van de complexen weergegeven.

Dat betekent een verwacht resultaat (eindwaarde) van € 99 miljoen nadeel aan het eind van de afzonderlijke grondexploitaties met dat prijspeil. In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2025 worden de complexen nader besproken, alleen dan op contante waarde. De contante waarde van alle complexen per 1 januari 2024 bedraagt € 90 miljoen nadeel. Het verschil betreft de te hanteren discontovoet ("rekenrente") van 2% .

Voor de verliesgevende grondexploitaties is het nadeel reeds afgedekt via de aanwezige (verlies)voorzieningen.

bedragen x € 1.000

Boekwaarde begin 2024	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Boekwaarde eind 2024	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat
€ 86.247	€ 14.689	€ 11.061	€ 89.875	€ 114.637	€ 105.742	€ 98.771

Risico's

De huidige stikstofcrisis heeft nog steeds grote invloed op de woningbouwontwikkeling in Nederland en zorgt voor vertraging bij het tot uitvoer brengen van de woningopgave. Als er te veel stikstof in de bodem, lucht of het water terecht komt is dit schadelijk voor de natuur. Vooral ontwikkelingen rondom groene gebieden zullen moeten gaan inspelen op het veranderende beleid. Veelal gaat de ontwikkeling van woning- en niet-woningbouw namelijk gepaard met de productie van stikstof en andere schadelijke stoffen. Eind 2024 heeft de Raad van State een uitspraak over stikstof gedaan die mogelijk meer ontwikkelingen raakt dan eerder is verwacht. Dit moet nog nader worden onderzocht voordat de impact hiervan duidelijk wordt. Dit kan ook gevolgen hebben voor de waardering van de grondexploitaties.

Bij de waardering van de grondexploitaties is ook rekening gehouden met de eventuele gevolgen van netcongestie. Dit is gebeurd op basis van de huidige inzichten, maar kan ook toekomstige onzekerheden bevatten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op korte termijn zijn geld en zaken die we binnen een jaar tegoed hebben. In het overzicht hieronder ziet u een opsomming van de vorderingen op korte termijn.

bedragen x € 1.000,-

04	Vorderingen op korte termijn (< 1 jaar)	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Overige vorderingen</u>				
04.45	Debiteuren	4.584	3.097	1.487
04.79	Overige debiteuren	11.174	14.289	-3.115
04.80	Voorziening debiteuren	-8.600	-7.325	-1.275
	Sub-totaal	7.158	10.061	-2.903
<u>Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële</u>				
04.46	Rekening courant verhouding met het Rijk	7.000	30.000	-23.000
04.81	Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële inst.	259	329	-70
	Sub-totaal	7.259	30.329	-23.070
<u>Vorderingen op openbare lichamen</u>				
04.82	BTW-compensatiefonds	36.106	32.700	3.406
04.85	Debiteuren openbare lichamen	2.561	3.005	-444
	Sub-totaal	38.667	35.705	2.962
Totaal	Vorderingen op korte termijn (< 1 jaar)	53.084	76.095	-23.011

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit reguliere debiteuren en overige debiteuren. De overige debiteuren bestaan met name uit de belastingdebiteuren en bijstandsdebiteuren (Stadsbank).

De voorziening debiteuren wordt per debiteurensoort bepaald. We doen dat omdat de verschillende soorten debiteuren ieder hun eigen risicoprofiel hebben.

We hebben de voorzieningen voor dubieuze debiteuren op de volgende manier berekend:

- De voorziening algemene debiteuren hebben we bepaald op basis van een dynamische beoordeling met individuele toetsing van debiteuren.
- De voorziening bijstandsdebiteuren (Stadsbank) hebben we bepaald op basis van een dynamische beoordeling.
- De voorziening belastingdebiteuren hebben we bepaald op basis van een dynamische beoordeling van de debiteuren, met individuele toetsing van debiteuren.

Rekening-courant verhoudingen

We hebben een rekening-courant met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). We hebben daar geld op gestort, maar het fonds heeft voor dat bedrag dat nog open staat per 31/12 nog geen leningen verstrekt.

Schatkistbankieren is sinds 2013 een onderdeel van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Kort samengevat houdt dat in dat gemeenten liquide middelen die ze over hebben moeten "stallen" bij het Rijk. In onderstaande tabel schatkistbankieren ziet u dat we in 2024 liquide middelen bij het Rijk hebben gestald en dat we binnen de bandbreedtes van de wet zijn gebleven.

Vorderingen op openbare lichamen

Dit zijn vorderingen die we hebben op de Belastingdienst en overige overheden.

Tabel schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
Drempelbedrag	10.489			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.040	1.241	972	1.118
Ruimte onder het drempelbedrag	9.449	9.248	9.517	9.371
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Begrotingstotaal verslagjaar	744.522			
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	244.522		-	
Drempelbedrag	10.489			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	94.667	112.936	89.462	102.889
Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.040	1.241	972	1.118

Liquide middelen

Hieronder ziet u de samenstelling van onze liquide middelen. Liquide middelen zijn contant geld dat we in kas hebben, en onze tegoeden bij de banken.

bedragen x € 1.000,-

05	Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Kas / bank</u>				
05.1	Kas	9	10	-1
05.3	Kruisposten		12	-12
05.2	Bank	1.825	1.185	640
Totaal	Liquide middelen	1.834	1.207	627

Het betalingsverkeer loopt via de BNG. We hebben een kredietfaciliteit bij onze bank tot een bedrag van € 30 miljoen.

Overlopende activa

Nog te ontvangen bijdragen

Op de post Nog te ontvangen bijdragen staan de opbrengsten die we in 2024 als baten hebben opgenomen in de exploitatie, maar die we nog niet hebben ontvangen. We verantwoorden de opbrengsten als opbrengst in de exploitatie en zetten als tegenboeking de post Nog te ontvangen bedragen op de balans. Op het moment dat we de opbrengst ontvangen, boeken we die af van de balanspost en vervalt de openstaande vordering. De nog te ontvangen bedragen hebben we verdeeld over de diverse overheden. Zie tevens de 'Verloopstaat overlopende activa mede-overheden' onderaan deze toelichting.

Overige overlopende activa

Onder de overige overlopende activa vallen onder andere de bedragen die we vooruit hebben betaald. Dat zijn betalingen die we in 2024 hebben gedaan, maar die we in 2024 niet in de exploitatie hadden meegenomen. We 'parkeren' die betalingen op de balans en nemen ze later als kosten alsnog op in de exploitatie 2025. Ook vallen onder deze categorie de nog te ontvangen bedragen van niet zijnde overheidsinstellingen.

bedragen x € 1.000,-

06 Overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Nog te ontvangen bijdragen van de EU</u>			
06.50 Nog te ontvangen bijdragen van de EU	14		14
<u>Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk</u>			
06.51 Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	4.734	6.225	-1.491
<u>Nog te ontvangen bijdragen van de overige overheid</u>			
06.52 Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	7.133	1.299	5.834
<u>Overige overlopende activa</u>			
06.53 Overige overlopende activa	17.389	21.269	-3.880
Totaal Overlopende activa	29.270	28.793	477

06.50 Nog te ontvangen bijdragen van de EU

Het saldo door een klein bedrag aan nog te ontvangen subsidies van de EU.

06.51 Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk

De daling van de overlopende posten betreft hier onder andere een lagere nog te ontvangen bijdrage voor vluchtelingen uit Oekraïne (minus € 1,5 miljoen).

06.52 Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid

De toename van de overlopende posten wordt grotendeels veroorzaakt door een nog te ontvangen post Toeristenbelasting van Tribuut over 2024 (€ 2,7 miljoen) en een nog te ontvangen bedrag heffingen DVO Circulus over 2024 (€ 1,1 miljoen).

06.53 Overige overlopende activa

Het grootste deel van deze posten heeft een terugkerend karakter en fluctueert jaarlijks enigszins. De mutatie ten opzichte van 2023 is met name te verklaren doordat we de nog te ontvangen post van Tribuut met betrekking tot toeristenbelasting over 2024 (€ 2,7 miljoen) dit jaar hebben opgenomen onder '06.52 Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid'.

Faciliterend grondbeleid

Onder de overige overlopende activa is een bedrag opgenomen van € 0,9 miljoen als verhaalbare kosten in het kader van het faciliterend grondbeleid.

Verloopstaat overlopende activa mede-overheden

bedragen x €
1.000,-

6	Overlopende activa	1-1-2024	Verminderingen	Vermeerderingen	31-12-2024	Mutatie
	<u>Nog te ontvangen bijdragen van de EU</u>					
	Diversen < € 300.000	0	0	14	14	14
		0	0	14	14	14
	<u>Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk</u>					
06.01	Bommenregeling	3.277	3.277	2.989	2.989	-288
06.02	Algemene uitkering	0	0	1.060	1.060	1.060
06.03	Kindertoeslagaffaire	241	240	407	408	167
06.04	Oekraïne	1.573	1.573	43	43	-1.530
06.05	Rente ontvangst Schatkist	614	614		0	-614
	Diversen < € 300.000	520	476	190	233	-286
		6.225	6.180	4.689	4.733	-1.491
	<u>Nog te ontvangen bijdragen van de overige overheid</u>					
06.06	Tribuut Toeristenbelasting	0	0	2.717	2.717	2.717
06.07	Heffingen DVO Circulus 2024	0	0	1.120	1.120	1.120
06.08	Lucrato resultaat 2024	0	0	756	756	756
06.09	Epe regio	540	540	602	602	62
06.10	Subsidie Provincie Gelderland 2024	0	0	600	600	600
06.11	Heffingen CIREC tm 2024-11	0	0	349	349	349
06.12	PlusOV 2023	313	313	0	0	-313
	Diversen < € 300.000	446	446	1.026	1.026	580
		1.299	1.299	7.170	7.170	5.871
	Totaal overlopende activa medeoverheden	7.524	7.479	11.873	11.917	4.394

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van onze gemeente bestaat uit verschillende reserves. In deze paragraaf gaan we alleen in op de hoofdzaken rond deze reserves. De bijlagen die we hieronder noemen, geven een uitgebreider beeld van de diverse reserves en de veranderingen die er in 2024 waren.

[Bijlage: Staat van reserves en voorzieningen](#)

[Bijlage: Specificatie Apeldoorn Ontwikkelt Fonds](#)

[Bijlage: Specificatie Algemene Reserve](#)

[Bijlage: Specificatie bestemmingsreserve overlopende projecten](#)

Het overzicht hieronder laat de stand van het eigen vermogen per 31 december 2024 zien.

bedragen x € 1.000,-			
07 Eigen vermogen	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
Algemene reserve			
07.54 Algemene reserve	149.767	184.122	-34.355
Bestemmingsreserves			
07.55 Bestemmingsreserves	109.306	73.509	35.797
Rekeningresultaat			
07.56 Saldo van de Rekening	3.186		3.186
Totaal Eigen vermogen	262.259	257.631	4.628

Mutaties reserves

Hieronder geven we een korte toelichting op de belangrijkste reserves en de ongewone veranderingen in 2024. Volgens het BBV bestaat het eigen vermogen uit drie categorieën: algemene reserve, bestemmingsreserves en saldo van de jaarrekening.

Algemene reserve (07.54)

In de beginbalans is het voordelig rekeningresultaat van vorig jaar verrekend met de Algemene reserve. Voor een totaal overzicht van de mutaties verwijzen wij u naar de bijlage '[Algemene Reserve](#)'.

Bestemmingsreserves (07.55)

Bestemmingsreserve Apeldoorn Ontwikkelt Fonds (toename € 22,4 miljoen)

Naar aanleiding van de vaststelling Nota Reserves en Voorzieningen 2023-2026 is de Bestemmingsreserve Ontwikkeling Apeldoorn omgezet in de Bestemmingsreserve Apeldoorn Ontwikkel Fonds (AOF). In de bijlage '[Specificatie Apeldoorn Ontwikkelt Fonds](#)' ziet u welke bedragen uit het AOF we in 2024 hebben gebruikt en welke bedragen we er in hebben gestort.

Reserve overlopende projecten (ROP) (toename € 0,1 miljoen)

Er blijven elk jaar wel exploitatiebudgetten over, waarvan wij aan uw raad voorstellen die naar de komende jaren door te schuiven. We doen dit voorstel in overeenstemming met de kaderstelling Nota Reserves en Voorzieningen 2023.

In de jaarrekening 2023 is besloten om € 15,2 miljoen aan ROP's mee te nemen naar 2024. op dit overlopende budget zijn in 2024 uitgaven gedaan ter grootte van € 8,1 miljoen en wordt voorgesteld om, getoetst aan de richtlijnen, € 3,5 miljoen als ROP mee te nemen naar boekjaar 2025. Het resterende deel, € 3,7 miljoen, valt als ROP vrij in 2024.

Van de € 15,3 miljoen die als ROP wordt meegenomen naar boekjaar 2025 is € 5 miljoen (32,7 %) ten behoeve van de implementatie van NIKA (natuurinclusief en klimaatadaptatief bouwen) en € 1,4 miljoen (9,3 %) ten behoeve van Programma Veluwe. Het overgrote deel van de Reserve overlopende projecten bestaat verder uit diverse kleinere posten.

Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar de bijlage '[Specificatie reserve overlopende projecten](#)'.

Reserve hoger onderwijs (toename € 1,7 miljoen)

In 2017 heeft de Raad de reserve hoger onderwijs in het leven geroepen. Het doel is om meer hoger onderwijs activiteiten te laten plaatsvinden. In latere jaren zijn extra middelen toegevoegd om een aantal concrete doelen te kunnen verwezenlijken. Dit heeft ertoe geleid dat deze reserve een onbestemd deel heeft en een aantal concrete doelstellingen heeft die geormerkt zijn. Het bestemde deel is € 2.177.400* groot en het onbestemde € 3.477.475.

*De initiatiefnemers van het Centrum voor Sport en Bewegen hebben aangegeven dat hun plannen niet in de oorspronkelijke vorm zullen worden gerealiseerd. In het eerste kwartaal van 2025 zal de gemeenteraad hierover geïnformeerd worden. In de berekening van het bestemde deel van de reserve is het eerder toegezegde bedrag van € 0,9 miljoen derhalve niet meegenomen.

De toename wordt veroorzaakt door een toevoeging, € 2.000.000 groot, op basis van de MPB2023-2026 (Veldhuisontwikkeling, Campus Apeldoorn).

Egalisatiereserve explosieven (afname < € 0,1 miljoen)

De reserve is ingesteld ten behoeve van de dekking van het eigen aandeel van de Gemeente Apeldoorn in de kosten van de explosievenopruiming. Deze kosten waren uiteindelijk hoger dan in de reserve nog beschikbaar was. Derhalve is deze per 31 december 2024 leeg. Voorgesteld wordt om deze op te heffen. U vindt het voorstel in de aanbestedingsbrief.

Reserve ophogen activeringsgrens (afname € 0,7 miljoen)

Naar aanleiding van de besluitvorming inzake de nota reserves en voorzieningen is de reserve ophogen activeringsgrens ingesteld. De onttrekking à € 712.486 betreft wat nodig is om de verhoging van de activeringsgrens te egaliseren.

Reserve Onderwijshuisvesting (toename € 0,3 miljoen)

De reserve onderwijshuisvesting is ingesteld voor het opvangen van fluctuaties in uitgaven en inkomsten van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van onderwijshuisvesting. De stortingen en onttrekkingen wordt jaarlijks conform de regelgeving van de raad in de MPB en jaarrekening vastgesteld.

De reserve onderwijshuisvesting kent een bovengrens van € 4,5 miljoen. Naar aanleiding van het raadsbesluit Integraal Huisvestingsplan wordt de reserve niet afgeroomd. Een en ander conform het voorstel in de nota reserves en voorzieningen 2023-2026.

De financiële consequenties van het IHP worden via de voorjaarsnota 2024 ingebracht en via de meerjaren programma begroting 2025-2028 zal een integrale afweging worden gemaakt over de hoogte en voeding van de reserve onderwijshuisvesting.

De stand van de reserve onderwijshuisvesting per 31/12/2024 sluit aan bij het ontwikkeling van de reserve onderwijshuisvesting zoals geschetst in de MPB 2025-2028.

Reserve Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MO/BW) (toename € 3,3 miljoen)

De reserve MO/BW is ingesteld om investeringen ten behoeve van de transformatie naar beschermd thuis te dekken. Dit is van belang, omdat de regionale rijksbijdrage voor Beschermd Wonen vermoedelijk vanaf 1-1-2025 met een groeipad van 10 jaar wordt afgebouwd. De stortingen bestaan uit de eventuele overschotten op het regionale MO/BW budget met als maximum per jaar vanaf 2022 tot en met 2032 het Apeldoornse deel van het overschot op het budget van de regio voor MO/BW. In 2024 is in dit kader € 10.214.314 toegevoegd aan de reserve.

Daarnaast is er € 7,0 mln overgeheveld naar de Algemene Reserve. Dit betreft de risicobuffer voor MO/BW die is inbegrepen in de reserve MO/BW. Aangezien de AR de risicobuffer is voor gemeentelijke risico's, is genoemd bedrag bij opmaak van jaarrekening 2024 overgeboekt naar de AR, waarmee wordt aangesloten op de besluitvorming in de MPB2025-2028, waar de stand van deze reserve per 31 december 2024 met € 7,0 mln is verlaagd.

Reserve minder milieubelastende sportvelden (toename € 1,2 miljoen)

Reserve is bestemd voor de dekking van meerkosten van vervanging van kunstgrasvelden door minder milieu belastende velden. De reserve is in 2023 ingesteld en wordt in de jaren 2023 en 2024 gevoed met € 1.150.000 per jaar. Er zijn nog geen uitgaven geweest.

Reserve frictiekosten (geen mutatie in 2024)

Het doel van de reserve frictiekosten is bevorderen van arbeidsmobiliteit. Onder andere om verwachte toekomstige organisatie ontwikkelingen te kunnen dekken. Bij een voordelig resultaat zal het saldo van het Loopbaancentrum (LBC) in de reserve worden gestort, gemaximeerd op € 2.000.000, volgens de nota reserves en voorzieningen. Een nadelig resultaat van het LBC zal worden onttrokken.

In 2024 is er door het Loopbaancentrum een voordelig exploitatie resultaat behaald van afgerond

€ 287.000. De nota reserves en voorzieningen geeft aan dat het maximumbedrag van de reserve frictiekosten € 2.000.000 mag zijn. Als gevolg hiervan is het genoemde voordelig saldo ten gunste van het resultaat gebracht.

Reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGBA) (afname € 0,2 miljoen)

In het verleden hebben bedrijven verontreiniging veroorzaakt, waarbij met name ontvetters/reinigingsmiddelen in de ondergrond en het grondwater terecht zijn gekomen. Dit is een proces dat zich vaak gedurende decennia heeft afgespeeld. Deze verontreinigingen zijn inmiddels in het grondwater op diepten van 40 à 60 m beneden maaiveld terechtgekomen, waarbij ze zich (vaak) hebben vermengd met verontreinigingen uit andere bronnen. Deze verontreinigingen vormen een soort vlek, die zich over een groot gebied kan verspreiden; dit noemen we een pluim. Van deze pluimen kan vaak echter niet meer worden herleid vanuit welke bron ze zijn gekomen. De bronnen zelf zijn allemaal reeds gesaneerd.

Zolang de verontreiniging zich bevindt op de genoemde diepten is er geen humaan risico en hoeft er wettelijk geen actie te worden ondernomen. Praktisch is dat op genoemde diepten technisch ook niet of nauwelijks mogelijk. Anders wordt het als de verontreinigingen via kwel in lager gelegen gebieden aan de oppervlakte komen, bijvoorbeeld in vijvers of waterspeelplekken voor kinderen in woonwijken. Op het moment dat dit scenario zich voordoet, is de gemeente op basis van haar zorgtaak in kader van de omgevingswet, verplicht om te saneren of maatregelen te nemen.

In de huidige situatie heeft de gemeente de onderzoeks- en saneringsverplichtingen overgenomen van de eigenaren. Met Provincie Gelderland is overeengekomen dat Gemeente Apeldoorn één keer in de vijf jaren een monitoring verricht.

Naar aanleiding van jaarrekening 2021 is deze reserve qua opzet opnieuw bekeken of deze niet beter als voorziening kon worden gecategoriseerd.

Het is echter niet mogelijk om het risico of de eventuele verplichting naar redelijke wijze te bepalen/berekenen, aangezien het niet duidelijk is of de verontreiniging ooit aan de oppervlakte zal komen en indien wel, wanneer, waar en in welke mate. Derhalve is de reserve in stand gehouden.

Bedrijfsvoeringsreserve (toename € 0,4 miljoen)

Deze reserve is per 31 december 2024 € 2,0 miljoen. Dit saldo is het resultaat van de verrekening van het saldo loonsom met de reserve en de onttrekking van de door de directieraad toegekende claims. De Raad heeft de bovengrens van deze reserve vastgesteld op een maximum van € 2,0 miljoen. Naar aanleiding hiervan is in 2024 € 362.758 afgeroomd ten gunste van het resultaat.

Egalisatiereserve Vastgoed (toename € 4,8 miljoen)

Bij de Jaarrekening 2023 is als bestemmingsvoorstel deze (egalisatie)reserve ad € 6 miljoen ingesteld. Met ingang van 2024 is een extra storting in de onderhoudsvoorziening Vastgoedbedrijf aan de orde. In samenhang met een steeds grotere vrijval vanuit de stelpost kapitaallasten vervangingen Vastgoedbedrijf, dekt deze reserve de komende jaren die extra storting af. De bijdrage uit deze reserve daalt in de loop van circa 10 jaar naar nul.

Voor Egalisatiereserves geldt dat tekorten en overschotten voor het vastgestelde doel kunnen worden onttrokken, dan wel gestort, zonder dat hiervoor een afzonderlijk Raadsbesluit vereist is. De mutatie wordt vastgesteld bij de Jaarrekening.

Reserve sportactiviteiten (toename < € 0,1 miljoen)

Ondersteuning van sportactiviteiten. De storting of onttrekking wordt jaarlijks door de raad in de MPB vastgesteld, danwel middels een apart raadsbesluit.

Specifieke doelen van bestedingen uit de reserve zijn:

- Reorganisatie accommodaties (velden), zoals vervanging grasveld voetbalvereniging Groen Wit
- Reservering voor co-financiering bij subsidieaanbod ministerie/provincie
- Sportevenementen

Reserve Hoogspanning de Maten (toename € 2,3 miljoen)

Bij de behandeling van de jaarrekening 2018 heeft de raad ingestemd om € 2 miljoen van het rekeningresultaat 2018 te storten in een in te stellen bestemmingsreserve voor het ondergronds brengen van hoogspanningslijnen in De Maten. Bij de behandeling van de jaarrekening 2020 heeft de raad nog een keer ingestemd om € 2 miljoen van in dit geval het rekeningresultaat 2020 te storten in de bestemmingsreserve Hoogspanning de Maten. Tevens is er in 2024 nog een keer € 3,3 mil toegevoegd. De reserve heeft komt daarmee op een totaal van € 7,3 miljoen. Tot 2024 is er voor € 139.000 aan kosten onttrokken aan de reserve. Voor 2024 is de onttrekking € 1,023 miljoen conform raadsbesluit

Reserve topsportevenementen (afname € 0,3 miljoen)

De Topsportevenementenreserve is in 2009 door de raad ingesteld om het mogelijk te maken regelmatig te participeren in het naar Apeldoorn (in het bijzonder Omnisport) halen van topsportevenementen. De wisselende evenementenagenda zorgt voor fluctuaties, die met deze reserve worden opgevangen.

Voorzieningen

Dit is de stand van de voorzieningen per 31 december 2024. Zie voor meer detail de bijlage '[Staat van reserves en voorzieningen](#)'.

bedragen x € 1.000,-

08 Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
Voorzieningen			
08.57 Voorzieningen	47.346	42.369	4.977
Totaal Voorzieningen	47.346	42.369	4.977

Voorziening bovenwijks / sociaal deficit / landschapsversterking (toename € 0,3 miljoen)

De voorziening wordt gevoed door bijdragen van particuliere ontwikkelaars, zowel bedrijven als burgers. De verschuldigde bijdragen zijn vastgelegd in Anterieure Contracten (AC)

De uitgaven worden rechtstreeks in de voorziening geboekt en zijn gebaseerd op een raadsbesluit.

Voorziening groot onderhoud stadhuis (toename < € 0,1 miljoen)

In 2020 is een MJOP opgesteld voor het stadhuis. De onderhouds- en/of vervangingskosten voor onder meer beveiligingsinstallaties, terreininrichting, binnenschilderwerk en sanitair zijn in dit meerjarenplan verwerkt.

Voorziening onderhoud Post Zuid (ongewijzigd)

In 2020 is een MJOP opgesteld voor Werkgebouw Zuid. De onderhouds- en/of vervangingskosten voor onder meer beveiligingsinstallaties, terreininrichting, binnenschilderwerk en sanitair zijn in dit meerjarenplan verwerkt.

Voorziening onderhoud Post Noord (afname < € 0,1 miljoen)

In 2020 is een MJOP opgesteld voor Gemeentewerf Noord. De onderhouds- en/of vervangingskosten voor onder meer beveiligingsinstallaties, terreininrichting, binnenschilderwerk en sanitair zijn in dit meerjarenplan verwerkt.

Voorziening onderhoud raadhuis (nieuw, toename < € 0,1 miljoen)

In 2022 is een MJOP opgesteld voor het Raadhuis. De onderhouds- en/of vervangingskosten voor onder meer beveiligingsinstallaties, terreininrichting, binnenschilderwerk en sanitair zijn in dit meerjarenplan verwerkt.

Voorziening vorderingen/zaken onder de rechter (afname € 1,9 miljoen)

Het hier voorziene bedrag heeft betrekking op de debiteurenpost en is daarom toegevoegd met de voorziening dubieuze debiteuren.

Voorziening Huisvuilrechten (toename € 0,6 miljoen)

De voorziening huisvuilrechten is een voorziening om fluctuaties in de baten en lasten van de inzameling van huishoudelijk afval op te vangen zodat ongewenste schommelingen in het tarief van de afvalstoffenbelasting worden afgevlakt. De voorziening wordt gevoed met baten als gevolg van afvalstoffenheffing en baten welke worden verkregen doordat gesorteerd afval als grondstof wordt aangeboden. Aan de voorziening worden kosten onttrokken welke moeten worden gemaakt voor het inzamelen van het afval, kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en kosten voor toezicht op het gedrag van de burgers van gemeente Apeldoorn.

Voorziening Egalisatie Bouwleges (afname € 0,2 miljoen)

Deze egalisatievoorziening waarborgt continuïteit in tariefstelling bouwleges. De voorziening kent jaarlijks één mutatie door het storten of onttrekken van het verschil tussen de legesopbrengst Omgevingsvergunning, activiteit bouwen en de kosten die gemoeid zijn met het proces van vergunningverlening van de Omgevingsvergunning, activiteit bouwen. Met deze onttrekking is de voorziening per balansdatum leeg.

Voorzieningen riolering (toename € 0,7 miljoen)

Deze voorziening is conform de BBV-voorschriften in 2014 ingesteld om de kosten te betalen van vervanging en groot onderhoud. Elk jaar wordt een bedrag in de voorziening gestort op grond van het gemeentelijk rioleringsplan. En elk jaar wordt het bedrag dat daadwerkelijk nodig is om de kosten van groot onderhoud en vervanging te betalen, uit de voorziening gehaald. We kennen de volgende drie rioleringsvoorzieningen: voorzieningen groot onderhoud WRP, spaar- en egalisatievoorziening WRP en de voorziening (vervangings)investeringen WRP.

Voorziening Exploitatie Begraafplaatsen (afname € 0,2 miljoen)

De gemeente exploiteert een vijftal begraafplaatsen. Deze exploitatie bestaat enerzijds uit de kosten rond uitgifte en onderhoud en anderzijds uit de jaarlijkse opbrengsten. Schokeffecten worden opgevangen door middel van de voorziening.

Voorziening verlofsparen (toename € 0,5 miljoen)

In de CAO van 2022 is vastgesteld dat er afspraken zijn gemaakt over de mogelijkheid van verlofsparen en het harmoniseren van bovenwettelijk verlof. Door middel van het instellen van een voorziening verlofsparen wordt jaarlijks een zo nauwkeurig mogelijke inschatting gemaakt van de (toekomstige) verplichting.

De voorziening heeft een technisch karakter, omdat deze voortvloeit uit wettelijke regelgeving. Aan het einde van het jaar wordt op basis van een opgave van de afdeling P&O bepaald hoe hoog de voorziening moet zijn. De gespaarde verlofuren worden tegen het voor dat jaar geldende uurtarief behorende bij de salarisschaal van de medewerker gestort in de voorziening.

Voorziening APPA (toename 1,0 miljoen)

Op basis van de wet APPA zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het pensioen van de (oud) bestuurders. Voorheen had de Gemeente Apeldoorn deze pensioenvoorziening extern ondergebracht bij Loyalis/ASR. Het gespaarde vermogen in de polis is van ASR overgebracht naar een voorziening bij de Gemeente Apeldoorn zelf. Door het in eigen beheer nemen is het beleggingsrisico, dat wordt gelopen bij het onderbrengen bij een externe partij, uitgesloten. De levensverwachting, ook van wethouders, is stijgend. Het risico bestaat dat het opgebouwde vermogen onvoldoende aansluit bij het benodigde pensioenvermogen. Hierdoor doet het risico zich voor dat er bijgestort moet worden in de voorziening.

Voor het bepalen van de voorziening is een actuariële berekening gemaakt om de toekomstige verplichtingen te bepalen. Hierbij zijn de volgende grondslagen gehanteerd:

- Berekeningsdatum : 31 december 2024
- Rekenrente : 2,325%
- Sterftetafel : GBM/GBV 2017-2022 met leeftijdsterugstellingen (m/v 5/1 of v/m 3/3)
- Indexatie: 1,84%

Naar aanleiding van de hiervoor genoemde actuariële berekening is € 1,0 miljoen bijgestort.

Voorziening Vastgoedbedrijf (toename € 1,4 miljoen)

In 2024 is in totaal € 2,7 miljoen toegevoegd en € 1,3 miljoen onttrokken aan de voorziening. Een deel van de geplande werkzaamheden 2024 is doorgeschoven naar 2025 vanwege afhankelijkheid van de besluitvorming MPB 2025-2028 voor de aanpassingen in de parkeergarage Orpheus en vanwege noodzakelijk nader onderzoek naar de te nemen brandveiligheidsmaatregelen voor Omnisport. In 2024 zijn nieuwe MJOP's opgesteld voor het Vastgoedbedrijf. De uitkomst past binnen de budgettering 2025 en verder van deze voorziening.

Voorziening achterstallig onderhoud vastgoed (afname € 0,4 miljoen)

Bij de jaarrekening 2022 is deze voorziening ingericht met oog op noodzakelijk herstel aan de watermolen en tegengaan van de onderspoeling voor de Wenumse Watermolen. Daartoe is er een dotatie destijds gedaan van € 750.000. De afrondende werkzaamheden worden in 2025 uitgevoerd.

In 2024 is € 112.000 onttrokken. Vastgesteld is tevens dat vanwege meevallende kosten een vrijval van € 250.000 aan de orde is.

Voorziening bodemsanering Holthuis (afname € 0,2 miljoen)

Bij de jaarrekening 2022 is deze voorziening ingericht met oog op een verplichte bodemsanering aan het Holthuis. Daartoe is er een dotatie destijds gedaan van € 425.000. De afrondende werkzaamheden worden in 2025 uitgevoerd. In 2024 is € 230.000 onttrokken voor uitvoering en interne begeleiding.

Voorziening verliesgevende grondexploitaties (afname € 1,1 miljoen)

De voorziening verliesgevende grondexploitaties is een waarde correctie op de actief post voorraden, onderdeel bouwgrond in exploitatie. Om die reden wordt deze voorziening onder deze post aan de activazijde van de balans opgenomen en toegelicht in de toelichting van de balans. Wanneer de voorziening echter groter is dan de boekwaarde van de betreffende bouwgrond in exploitatie, dient het restant van de voorziening dat niet kan worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder voorzieningen te worden gepresenteerd. Ultimo 2024 betreft dit € 8,9 miljoen.

Voorziening tijdelijke flexwoningen (ongewijzigd)

In 2023 zijn er op de locatie Dubbelbeek, 84 tijdelijke flexwoningen neergezet voor de duur van maximaal 15 jaar. Onttrekking/aanweding is bedoeld voor kosten die gemaakt worden voor het bouwrijp maken van de nieuwe toekomstige grond en het verplaatsen van de flexwoningen van de huidige locatie (Dubbelbeek) naar de nieuwe nog nader te bepalen locatie.

Voorziening groene compensaties (afname € 0,9 miljoen)

De voorziening kent twee doelen:

1. Om nieuwe bomen aan te planten als gevolg van het kappen zonder vergunning in de witte gebieden
2. Overgenomen verplichtingen om bos- en natuur te compenseren;

Als gevolg van projecten die indieners verplichten tot het betalen van een bedrag voor bos- en groencompensatie ontvangt de gemeente tussentijds bedragen. De kosten van de aanleg worden bekostigd middels een onttrekking uit deze voorziening.

Naar aanleiding van de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen 2023-2026 is de toenmalige reserve Groene Compensaties omgezet naar een voorziening groene compensaties. Vragen van de accountant hierover bij jaarrekening 2023 hebben geleid tot een nadere analyse van de onderliggende verplichtingen van deze voorziening. Hieruit is gebleken dat het grootste deel van de gelden uit interne gemeentelijke bronnen komt en dat er met betrekking tot de extern verkregen geen feitelijke terugbetalingsverplichting is. Via de aanbiedingsbrief bij deze jaarrekening 2024 stellen wij de raad voor deze voorziening om te zetten in een bestemmingsreserve.

De afname betreft € 0,3 miljoen aan reguliere vermindering als gevolg van inzet van gelden voor groene compensaties en voor € 0,6 miljoen aan vrijval in verband met de omzetting van de voorziening naar een reserve.

Voorziening Herzbergerpark (toename € 5,3 miljoen)

In december 2024 heeft de gemeente Apeldoorn het Hertzbergerpark aangekocht. Aangezien het panden betreft die achterstallig onderhoud behoeven, of beter gezegd, in verval zijn, heeft de gemeente Apeldoorn deze voorziening getroffen. Bij de opbouw van de voorziening is niet zozeer gekeken naar de kosten van achterstallig onderhoud, omdat het voornemen is om een gedeelte te slopen en een ander gedeelte te renoveren. Wel zijn de kosten voor sloop, sanering en wind- en water dicht maken geraamd zodat het object dat blijft bestaan, niet verder verslechterd.

Schulden met een rente vast periode >1 jaar

De schulden op lange termijn zijn alle schulden waarvan de rente langer dan 1 jaar vaststaat. In onderstaande tabel is te zien hoe de schulden op lange termijn eind 2024 op de balans stonden.

bedragen x € 1.000,-

09	Schulden met een rente vast periode >1 jaar	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
	<u>Obligatieleningen</u>			
09.58	Obligatieleningen	90.000	120.000	-30.000
	<u>Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige</u>			
09.60	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	162.900	177.900	-15.000
	<u>Onderhandse leningen van openbare lichamen (art 1a Wet Fido)</u>			
09.62	Onderhandse leningen van openbare lichamen (art 1a Wet Fido)	15.000	15.000	
	<u>Onderhandse leningen van overige sectoren (nl)</u>			
09.63	Onderhandse leningen van overige sectoren (nl)	734	765	-31
	<u>Onderhandse leningen van pensioenfondsen en</u>			
09.59	Onderhandse leningen van pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	20.000	20.000	
	<u>Waarborgsommen</u>			
09.66	Waarborgsommen	186	234	-48
Totaal	Schulden met een rente vast periode >1 jaar	288.820	333.899	-45.079

Kortlopende schulden rentetypisch afgedekt

In het verleden hebben we € 75 miljoen kortlopende schulden omgezet in langlopende schulden. Daarvoor hebben we rente-instrumenten gebruikt bij de BNG (rating: AAA). Het gaat in alle gevallen om payers-swaps. Een overzicht van deze rente-instrumenten is opgenomen in het overzicht swaps onder bijlage Treasury. We hebben ook de reguliere leningen in die bijlage opgenomen naar aanleiding van de motie Ledig de leningenportefeuille. In het verleden heeft Apeldoorn met de BNG rente-afspraken gemaakt in de vorm van swaps. Het zijn payer-swaps, waarbij Apeldoorn lange, vaste rente betaalt en de Euribor ontvangt. De marktwaarde van swaps wordt berekend door het vaste percentage dat op de swap wordt betaald af te zetten tegen de actuele rente die voor de resterende looptijd van de swap geldt. Wanneer de actuele rente hoger is, is er een positieve marktwaarde (Apeldoorn ontvangt dan geld om de swap te ontbinden) en wanneer de actuele rente lager is, is de waarde negatief (Apeldoorn moet dan betalen om de swaps te ontbinden).

De rente per ultimo 2024 was lager dan de contractuele rente op de swap, waardoor de marktwaarde negatief is. Op basis van het verschil in rente en de resterende looptijd is deze negatieve waarde € 8 miljoen.

Contractuele rente en marktrente

Leningen kunnen een zogenaamde marktwaarde krijgen, doordat de rente in de markt steeds verschillend is. De marktwaarde ontstaat als de actuele rente afwijkt van de rente van een langlopende lening die we eerder hebben afgesloten. Is de actuele marktrente lager dan heeft de lening voor ons een negatieve marktwaarde, is de marktrente hoger dan heeft de lening voor ons een positieve marktwaarde. De marktwaarde berekenen we als volgt. We trekken de rente van de 'oude' lening af van de actuele rente. Het verschil 'vermenigvuldigen' we met de hoofdsom van de lening. De uitkomst daarvan vermenigvuldigen we met de resterende looptijd van de lening. Op het eind van de looptijd van de lening is de resterende looptijd nul. Er is dan dus geen verschil meer en de marktwaarde is dan dus nul.

Nu de rente in 2024 per saldo iets gedaald is, zien we een licht oplopend beeld van de verschillen tussen de actuele rente en de rente waartegen de leningen in het verleden zijn afgesloten. We hebben over onze totale financieringspositie een berekening gemaakt van het verschil bij de contractuele rente en de huidige marktrente. In de paragraaf financiering gaan we nader in op de marktwaarde van de

reguliere leningen met een vaste rente en de leningen met een rente-instrument per 31 december 2024.

Garantstellingen

Naast de schulden in dit overzicht staan wij voor bijna € 625 miljoen garant voor geldleningen van onder andere woningbouwcorporaties en NHG hypotheke van voor 2011. In de paragraaf Financiering vindt u een toelichting daarover.

Looptijden en rente

Van de resterende rente-instrumenten had 40% aan het begin een looptijd tussen 20 en 30 jaar en bij de andere 60% 50 jaar. De rentes variëren van 2,52% tot 4,08%.

Rentelast van de schulden op lange termijn

Hieronder hebben we een overzicht opgenomen van de rentelast die in 2024 voortvloeide uit de schulden op lange termijn. Voor een vergelijking hebben we daarnaast de gegevens over 2023 gezet. U ziet dan dat de rentelast wederom is afgenomen, naar een nog lager niveau dan vorig jaar. Dat komt doordat er geen nieuwe langlopende leningen zijn aangetrokken. Er zijn wel leningen afgelost gedurende het jaar. Meer informatie hierover vindt u in de paragraaf Financiering.

(bedragen x € 1.000)		2024	2023
Rentelast schulden met een rentevaste periode > 1 jaar			
09.1	Obligatieleningen	634	960
09.2	Pensioenfondsen en verzekerings instellingen		0
09.3	Banken en overige financiële instellingen	3.551	3.982
09.4	Binnenlandse bedrijven	153	153
09.5	Overige binnenlandse sectoren	42	44
Totaal rentelast		<u>4.380</u>	<u>5.139</u>

Schulden met een rente vast periode <1 jaar

De schulden op korte termijn zijn alle schulden waarvan de rente korter dan 1 jaar vaststaat. In onderstaande tabel is te zien hoe de schuld op korte termijn eind 2024 op de balans stond.

bedragen x € 1.000,-

10	Schulden met een rente vast periode <1 jaar	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
	<u>Overige vlottende schulden</u>			
10.73	Overige vlottende schulden	9.699	10.157	-458
Totaal	Schulden met een rente vast periode <1 jaar	9.699	10.157	-458

Overige vlottende schulden (10.73)

Onder deze post staan de facturen die wij nog moeten betalen (crediteuren)

Overlopende passiva

Vooruit ontvangen bedragen

Dit zijn bedragen die we in 2024 hebben ontvangen, maar die niet te maken hebben met het boekjaar 2024. Het is geld dat we hebben gekregen voor prestaties die we in 2025 of later gaan leveren of uitvoeren. We mogen dat geld niet in de exploitatie opnemen en 'parkeren' het daarom tijdelijk op de balans. We hebben de bedragen verdeeld naar de diverse overheden. De bedragen die we van andere instellingen vooruit betaald hebben gekregen, staan bij overige overlopende passiva.

Overige overlopende passiva

Hieronder vallen onder andere bedragen die we nog moeten betalen. Het zijn kosten voor diensten die in 2024 zijn geleverd, maar waarvoor we de factuur nog niet hebben betaald. We hebben de kosten in 2024 al wel in de exploitatie opgenomen.

bedragen x € 1.000,-			
11 Overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie
<u>Vooruit ontvangen bijdragen van de EU</u>			
11.74 Vooruit ontvangen bijdragen van de EU	1.468	3.064	-1.596
<u>Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk</u>			
11.75 VOB het Rijk	99.074	67.040	32.034
<u>Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheden</u>			
11.76 VOB ov. Overheid	13.294	7.137	6.157
<u>Overige overlopende passiva</u>			
11.77 Overige overlopende passiva	44.412	51.295	-6.883
Totaal Overlopende passiva	158.248	128.536	29.712

Op totaal niveau is de overlopende passiva met € 28,8 miljoen toegenomen.

Deze post laat vaker fluctuaties zien. Dit maal springen de vooruit ontvangen bedragen van het Rijk en de overige overheden in het oog. Dit betreft subsidies die wij hebben ontvangen, maar waarvan de prestatie nog niet geleverd is. Zie hiervoor de hieronder weergegeven 'Verloopstaat overlopende passiva mede-overheden'.

Verloopstaat overlopende passiva mede-overheden

bedragen x €
1.000,-

11	Overlopende passiva	1-1-2024	Verminderingen	Vermeerderingen	31-12-2024	Mutatie
	<u>Vooruitontvangen bijdragen de EU</u>					
11.01	Europees Sociaal Fonds (ESF)	2.777	2.894	1.508	1.391	-1.386
	Diversen < € 300.000	287	216	6	77	-210
		3.064	3.110	1.514	1.468	-1.596
	<u>Vooruitontvangen bijdragen van het Rijk</u>					
11.02	WBI Kanaalzone	0		18.139	18.139	18.139
11.03	Ontwikkeling, realisatie en werking van Flexcity	12.480			12.480	0
11.04	Regiodeal 3D	0		10.194	10.194	10.194
11.05	Verduurzaming slecht geïsoleerde woningen	3.070		6.480	9.550	6.480
11.06	Proeftuinen aardgasvrije wijken (Warmtenet Kerschoten)	6.584	459		6.125	-459
11.07	WBI Veldhuis	4.909			4.909	0
11.08	Wet inburgering	1.920	1.920	4.402	4.402	2.482
11.09	Onderwijsachterstandenbeleid	4.463	4.462	3.994	3.995	-469
11.10	WBI Kayersmolen	3.366	103		3.263	-103
11.11	Tijdelijke impulsmaatregeling klimaatadaptatie	2.990	172		2.818	-172
11.12	Energiearmoede	2.979	733		2.246	-733
11.13	Rijksbijdrage Integraal Zorg Akkoord (IZA)	1.639		228	1.867	228
11.14	Ventilatie in scholen (SUVIS)	2.225	392		1.833	-392
11.15	Tozo	2.212	840	409	1.781	-431
11.16	Regionale gelden HG	1.567	1.567	1.696	1.696	129
11.17	Impulsaanpak winkelgebieden (Oranjerie)	1.049		449	1.498	449
11.18	SPUK tijd. stim.maatr. veilig,slim, doelmatig+duurz. gebr. mob.infrastruct.	0		1.250	1.250	1.250
11.19	Tijd.uitk. cap.decentr.overh. tbv klimaat- en energiebeleid	566	107	751	1.210	644
11.20	NPO gelden	1.813	1.813	1.121	1.121	-692
11.21	Rijksbijdrage Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	1.131	321	283	1.094	-38
11.22	Cleantech Regiodeal	1.324	442		882	-442
11.23	Meeneemregeling WEB	427	427	662	662	236
11.24	Regionale gelden DUUP	347	347	501	501	155
11.25	SPUK stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 E84	494			494	0
11.26	Meerkosten Energie Openbare zwembaden	477			477	0
11.27	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (Gevensanering OVUJ)	534	63		472	-63
11.28	Regionale struc NPLW	0		452	452	452
11.29	Startbouwimpuls (Teresiakerk)	438			438	0
11.30	Onderwijshuisvesting Oekraïense leerlingen	431			431	0
11.31	Huisvesting kwetsbare doelgroepen	415			415	0
11.32	Impuls jongerencultuur	320		85	404	85
11.33	Declaratie BBZ	401	155	32	277	-124
11.34	Saldo FactorWerk (rijksmiddelen)	4.211	4.211		0	-4.211
11.35	Naleving control corona toegangsbewijzen (CTB)	516	516		0	-516
11.36	Gemeentelijke opvang Oekraïense Ontheemden (GOO)	309	309		0	-309
	SPUK divers	1.414	1.215	1.394	1.592	179
	Diversen < € 300.000	20	20	105	105	85
		67.040	20.593	52.627	99.074	32.034

11	Overlopende passiva	1-1-2024	Verminder- ingen	Vermeer- deringen	31-12-2024	Mutatie
	Vooruitontvangen bijdragen van overige overheid					
11.37	WVS 2024	0		4.281	4.281	4.281
11.38	MOBW regio	3.219	3.219	3.422	3.422	203
11.39	Zorg- en Veiligheidshuis	1.446		290	1.736	290
11.40	Subsidie Prov.Gld/ Spoorstraat	0		518	518	518
11.41	SPUK 2e fase Deltaprogramma Zoetwater	388	211		177	-211
11.42	Uitvoeringskosten lokale teams MOBW	469	469		0	-469
	Diversen < € 300.000	1.614	1.212	2.758	3.160	1.546
		7.137	5.111	11.268	13.294	6.157
	Totaal overlopende passiva medeoverheden	77.241	28.814	65.409	113.836	36.595

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Wij kennen ook verplichtingen en rechten die niet in de balans zijn opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen:

Als eerste de garantstellingen. We staan als gemeente garant voor een aantal leningen. Hierbij kunt u denken aan leningen voor bijvoorbeeld woningbouwverenigingen. Het totaal aan leningen waarvoor wij garant staan bedraagt € 625,2 miljoen. Daarnaast zijn wij met leveranciers meerjarige contracten aangegaan. Dit geeft een financiële verplichting in toekomstige jaren. De waarde van deze verplichtingen is € 274,7 miljoen. Feitelijke toename van dit saldo komt door opname van DVO's in de contracten en we nemen nu alle contracten mee die van oorsprong Europees zijn aanbesteed.

Het totaal van de niet uit de balans blijvende verplichtingen is € 1.301,9 miljoen.

In de rechtmatigheidsverantwoording is een fout geconstateerd inzake de opdrachtverlening van het opruimen van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog in het gebied Hoog Soeren c.a.. Er is wel sprake van een rechtsgeldig contract, die geleid op de langjarige en voortdurende contractering van de leverancier niet op korte termijn kan worden beëindigd en de nog uit te voeren werkzaamheden zijn nagenoeg afgerond (medio 2026). Daarvoor wordt een verplichting van in totaal € 2,8 miljoen - die betrekking heeft op het jaar 2025 - opgenomen die ook onrechtmatig is. Na deze vermelding in de jaarstukken 2024 hoeft deze fout in het komende boekjaar niet meer te worden verantwoord.

Niet uit de balans blijvende rechten:

Wij kennen ook rechten die niet in de balans zijn opgenomen.

Dit betreft stikstofrechten in kg stikstof (NH₃). Om ruimtelijke ontwikkelingen te kunnen realiseren zijn stikstofrechten benodigd. Hiervoor aangekocht vastgoed staat voor taxatiewaarde (uitgaande van onttrekking aan de agrarische functie) op de balans. De waarde van stikstofrechten zijn niet apart gewaardeerd. In onderstaand overzicht is de omvang van beschikbare stikstofrechten weergegeven op balansdatum. Deze rechten zijn via de salderingsovereenkomst gebonden aan bepaalde projecten, de rechten zijn dus niet vrij in te zetten. Op dit moment is er geen reden aan te nemen dat deze rechten een beperkte houdbaarheid hebben.

Kg NH ₃		
gekocht	ingezet	beschikbaar
1.969,9	157,5	1.812,4

Overzicht van baten en lasten (programmarekening)

bedragen x € 1.000,-													
Taakveld/programma	Primaire begroting 2024			Begroting 2024			Rekening 2024			Afwijkingen 2024			Rekening 2023
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Paragraaf bedrijfsvoering													
0.4 Overhead	80.757	4.627	-76.130	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	-1.238	1.098	-139	-70.235
Sub-totaal programma	80.757	4.627	-76.130	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	-1.238	1.098	-139	-70.235
Programma 1 Samenleving													
0.1 Bestuur													
1.1 Crisisbeheer en brandweer	13.745		-13.745	13.770		-13.770	13.587		-13.587	184		184	-12.279
1.2 Openbare orde en veiligheid	8.645	1.105	-7.540	12.353	1.105	-11.248	12.210	1.202	-11.009	142	97	239	-9.024
4.2 Onderwijshuisvesting	17.472	1.022	-16.450	18.312	1.022	-17.290	16.547	1.386	-15.161	1.765	364	2.129	-13.649
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15.693	7.872	-7.821	17.276	10.266	-7.009	16.261	10.252	-6.009	1.015	-15	1.000	-5.245
5.1 Sportbeleid en activering	2.693		-2.693	2.878	157	-2.721	3.731	279	-3.453	-853	122	-731	-2.508
5.2 Sportaccommodaties	13.543	5.366	-8.176	14.392	5.366	-9.026	14.159	5.462	-8.698	233	95	328	-8.089
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	14.613	3.209	-11.405	15.198	3.690	-11.509	14.640	3.767	-10.872	559	78	636	-10.034
5.4 Musea	2.433	1.257	-1.176	2.433	1.257	-1.176	2.344	1.281	-1.062	89	24	114	-1.127
5.5 Cultureel erfgoed	1.231	125	-1.106	1.844	125	-1.719	1.575	125	-1.450	269		269	-878
5.6 Media	6.561		-6.561	6.561		-6.561	6.561		-6.561				-6.161
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	25.261	3.880	-21.381	53.197	35.798	-17.400	51.218	36.447	-14.772	1.979	649	2.628	-10.139
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	29.430	339	-29.091	32.716	759	-31.956	31.481	638	-30.843	1.234	-121	1.113	-27.096
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	11.633	466	-11.167	11.633	466	-11.167	10.121	624	-9.497	1.512	159	1.671	-9.168
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	42.699	585	-42.115	42.765	585	-42.180	43.795	602	-43.193	-1.030	18	-1.013	-38.906
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	62.989		-62.989	62.989		-62.989	73.403	34	-73.369	-10.414	34	-10.380	-59.301
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	44.051	2.726	-41.326	50.364	2.726	-47.639	46.131	3.015	-43.116	4.233	289	4.523	-41.132
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	6.633		-6.633	6.633		-6.633	4.472	63	-4.408	2.162	63	2.225	-4.101
7.1 Volksgezondheid	7.429		-7.429	11.457	4.137	-7.320	10.753	3.950	-6.803	704	-186	518	-7.216
Sub-totaal programma	326.755	27.952	-298.803	376.773	67.458	-309.315	372.990	69.129	-303.861	3.783	1.671	5.454	-266.051

bedragen x € 1.000,-

Taakveld/programma	Primaire begroting 2024			Begroting 2024			Rekening 2024			Afwijkingen 2024			Rekening	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	2023	
Programma 2 Leefomgeving														
0.63 Parkeerbelasting		4.686	4.686		4.686	4.686	8	5.064	5.056	-8	377	369	4.376	
1.2 Openbare orde en veiligheid	252		-252	252		-252	288		-288	-36		-36	-230	
2.1 Verkeer en vervoer	22.497	1.426	-21.071	23.347	1.908	-21.439	23.411	2.548	-20.864	-64	639	575	-17.806	
2.2 Parkeren	4.868	3	-4.865	5.916	3	-5.913	7.026	118	-6.908	-1.109	115	-995	-4.574	
2.5 Openbaar vervoer	110		-110	110		-110	59		-59	51		51	-79	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	28.359	1.669	-26.690	31.118	1.933	-29.186	25.357	3.114	-22.243	5.761	1.181	6.942	-18.276	
7.2 Riolering	10.116	14.061	3.945	10.393	14.338	3.945	11.217	14.635	3.419	-823	297	-526	3.663	
7.3 Afval	19.615	24.789	5.174	19.667	24.789	5.121	21.185	26.442	5.257	-1.518	1.653	136	4.657	
7.4 Milieubeheer	12.357	3.602	-8.755	15.036	2.852	-12.184	12.452	5.553	-6.900	2.584	2.700	5.284	-6.353	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	3.258	3.753	495	1.571	1.992	421	1.571	2.146	575		154	154	601	
8.1 Ruimte en leefomgeving	10.752	1.114	-9.638	14.132	3.228	-10.903	14.946	3.152	-11.793	-814	-76	-890	-12.879	
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)	13.297	13.318	21	15.407	15.455	48	9.279	13.813	4.534	6.128	-1.641	4.487	8.835	
8.3 Wonen en bouwen	7.569	5.553	-2.016	9.129	5.553	-3.576	9.175	3.556	-5.618	-46	-1.997	-2.043	-2.155	
Sub-totaal programma	133.049	73.974	-59.075	146.080	76.738	-69.342	135.974	80.141	-55.833	10.106	3.403	13.509	-40.219	
Programma 3 Economie en inkomen														
3.1 Economische ontwikkeling	4.779		-4.779	4.462		-4.462	3.679	84	-3.595	783	84	867	-3.850	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.662	4.562	-100	16.595	16.595		7.832	7.314	-519	8.763	-9.281	-519	-9.508	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	867	473	-394	889	495	-394	712	385	-327	177	-110	67	-311	
3.4 Economische promotie	2.712		-2.712	2.787		-2.787	2.792	23	-2.769	-4	23	18	-1.608	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.815		-1.815	2.602		-2.602	2.183	1.091	-1.091	420	1.091	1.511	-959	
6.3 Inkomensregelingen	85.439	59.004	-26.436	92.794	63.314	-29.480	93.192	68.402	-24.790	-398	5.088	4.690	-32.480	
6.4 WSW en beschut werk	20.689		-20.689	23.497		-23.497	22.704		-22.704	793		793	-21.039	
6.5 Arbeidsparticipatie	8.023	30	-7.993	8.388	30	-8.358	9.129	912	-8.217	-741	882	141	-8.113	
Sub-totaal programma	128.986	64.069	-64.917	152.014	80.434	-71.580	142.222	78.210	-64.012	9.792	-2.224	7.569	-77.869	

bedragen x € 1.000,-

Taakveld/programma	Primaire begroting 2024			Begroting 2024			Rekening 2024			Afwijkingen 2024			Rekening	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	2023	
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën														
0.1 Bestuur	12.962	152	-12.809	13.299	152	-13.147	14.070	197	-13.873	-771	45	-726	-10.958	
0.2 Burgerzaken	5.625	3.252	-2.373	5.644	3.252	-2.392	5.848	3.729	-2.119	-205	477	273	-2.635	
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	4.775	1.892	-2.883	9.702	1.442	-8.260	10.317	2.818	-7.499	-615	1.375	761	-4.813	
0.5 Treasury	9.062	11.292	2.230	9.062	11.292	2.230	6.304	7.538	1.234	2.758	-3.754	-996	1.063	
0.61 OZB Woningen	2.100	29.394	27.293	2.100	29.394	27.293	2.773	29.565	26.792	-672	171	-501	26.752	
0.62 OZB niet-woningen	317	31.320	31.003	317	31.320	31.003	317	30.838	30.521		-482	-482	30.156	
0.64 Belastingen overig	59	1.751	1.692	59	1.751	1.692	57	1.613	1.555	2	-138	-136	-6.248	
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		441.123	441.123		462.406	462.406		464.169	464.169		1.763	1.763	427.960	
0.8 Overige baten en lasten	-903	415	1.319	-1.264	415	1.679	6.391	9.828	3.437	-7.655	9.412	1.758	-2.666	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)							190		-190	-190		-190	-166	
3.4 Economische promotie	6	2.338	2.332	6	2.338	2.332	7	2.907	2.901	-1	570	569	2.653	
Sub-totaal programma	34.004	522.930	488.926	38.926	543.763	504.837	46.275	553.202	506.927	-7.349	9.438	2.090	461.098	
Saldo van lasten en baten programma's (excl. mutaties reserves)	703.551	693.552	-9.999	797.007	773.153	-23.854	781.911	786.539	4.628	15.096	13.386	28.482	6.724	
0.10 Mutaties reserves														
Paragraaf bedrijfsvoering					1.715	1.715	512	2.815	2.303	-512	1.100	588	744	
Programma 1 Samenleving	8.455		-8.455	21.805	16.827	-4.978	36.738	23.180	-13.558	-14.932	6.353	-8.579	-9.731	
Programma 2 Leefomgeving	22.885	6.061	-16.824	24.357	16.416	-7.941	35.445	14.875	-20.570	-11.088	-1.541	-12.629	2.275	
Programma 3 Economie en inkomen	2.000	894	-1.106	2.000	3.950	1.950	4.433	3.492	-941	-2.433	-459	-2.892	15.680	
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	4.415	40.798	36.383	20.469	53.577	33.108	24.673	55.997	31.324	-4.203	2.419	-1.784	36.931	
Saldo mutaties reserves	37.755	47.754	9.999	68.632	92.486	23.854	101.801	100.359	-1.442	-33.169	7.873	-25.296	45.899	
Saldo van lasten en baten programma's (excl. resultaat)	741.306	741.306		865.638	865.638		883.712	886.898	3.186	-18.073	21.260	3.186	52.623	
Overgeboekt resultaat naar balans								-3.186	-3.186		-3.186	-3.186	-52.623	
Saldo van lasten en baten programma's	741.306	741.306		865.638	865.638		883.712	883.712		-18.073	18.073			

De primaire begroting is inclusief de eerste begrotingswijziging.

Analyse van het financieel resultaat

Op programmaniveau doen zich de volgende afwijkingen voor:

	bedragen x € 1 miljoen		
	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Afwijking
Paragraaf bedrijfsvoering	-76,7	-76,3	0,4
Programma 1 Samenleving	-314,3	-317,4	-3,1
Programma 2 Leefomgeving	-77,3	-76,4	0,9
Programma 3 Economie en inkomen	-69,6	-65,0	4,6
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	537,9	538,3	0,4
Resultaat	0	3,2	3,2

De bedragen in deze tabel zijn afgerond. Hierdoor kan er een klein verschil ontstaan.

Het rekeningresultaat van € 3,2 miljoen is ten opzichte van de begrotingsomvang van € 780 miljoen beperkt en wordt veroorzaakt door tientallen afwijkingen. In de begrotingsprogramma's en in de paragraaf Bedrijfsvoering worden de verschillen tussen begroting en realisatie uitgebreid toegelicht. Hieronder resumeren wij de belangrijkste verschillen:

Bedrijfsvoering

Er vinden verrekeningen plaats met de reserve overlopende posten, de reserve Bedrijfsvoering en met het Apeldoorns Ontwikkelfonds die per saldo leiden tot een voordeel van € 500.000.

Programma 1

De grootste afwijking op dit programma is de overschrijding van ruim € 8 miljoen op de jeugdzorg (zorg in natura). Lagere uitgaven ad € 4,5 miljoen doen zich voor bij Omnizorg waar de verbouwing is vertraagd en bij Wmo beschermd wonen (BW). Tegenover deze voordelen staat een hogere storting in de bestemmingsreserves Overlopende posten en Maatschappelijke Opvang/BW. De uitgaven op onderwijshuisvesting en lokaal onderwijsbeleid zijn € 3 miljoen lager, onder meer door lagere rente.

Programma 2

Het saldo van afwijkingen op dit programma is minimaal. Voordelen zijn er op de taakvelden openbaar groen en openluchtrecreatie ad € 6,2 miljoen met name bij natuur-inclusief en klimaat-adaptief bouwen, op milieubeheer ad € 4,5 miljoen niet bestede middelen energiearmoede en onderbesteding programma energietransitie en ad € 4,4 miljoen bij grondexploitatie niet bedrijventerreinen door met name vrijval verliesvoorzieningen. Een nadeel van € 2 miljoen is er bij

wonen en bouwen door lagere inkomsten bouwleges vanwege vertraagde bouwprojecten. Enkele niet bestede budgetten schuiven via de reserve overlopende projecten door naar 2025.

Programma 3

Op het onderdeel economie is sprake van een nadeel van € 1,3 miljoen op de grondexploitatie bedrijventerreinen en een voordeel van € 4,5 miljoen op de inkomensregelingen als gevolg van onderbesteding bij de aanpak armoede en een hogere rijksvergoeding voor de BUIG.

Programma 4

De grootste afwijkingen op dit programma treffen we aan bij de algemene uitkering gemeentefonds en bij de overige baten en lasten. Beide hebben een voordeel van ca. € 1,8 miljoen. Het voordeel op het taakveld overige baten en lasten wordt verrekend met de reserve Overlopende projecten. Diverse mutaties bij treasury, waaronder lagere rentekosten en verrekening daarvan met de andere taakvelden (kostendragers via de kapitaallasten), leiden tot € 1 miljoen lager voordeel dan begroot.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publiek en semi-publieke sector (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publiek en semi-publieke sector (WNT) heeft als belangrijkste uitgangspunt dat alle partijen, zowel (beoogde) topfunctionarissen als instellingen, openbaar hun maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen. De wet schrijft voor dat financiële gegevens van topfunctionarissen openbaar gemaakt moeten worden. In de onderstaande tabel zijn deze gegevens opgenomen.

Bij het opstellen van deze paragraaf hebben wij de Beleidsregels toepassing WNT van 27 februari 2014, inclusief de wijziging van 12 maart 2014, van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als uitgangspunt gehanteerd.

Gegevens 2024	S. de Bruin	S.M. Stam	A. Oudbier
bedragen x € 1			
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/8
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	163.026	139.936	68.916
Beloningen betaalbaar op termijn	23.378	22.966	17.405
<i>Subtotaal</i>	<i>186.404</i>	<i>162.902</i>	<i>86.321</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000	155.333
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	186.404	162.902	86.321
Het bedrag van de overschrijding, en	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023 bedragen x € 1	S. de Bruin	S.M. Stam	A. Oudbier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/06 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	91.489	123.610	110.902
Beloningen betaalbaar op termijn	13.148	20.346	24.562
<i>Subtotaal</i>	<i>104.637</i>	<i>143.956</i>	<i>135.464</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	130.083	223.000	223.000
Bezoldiging	104.637	143.956	135.464

Er zijn geen belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen uitgekeerd.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor gemeenten is € 233.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter is dan 1,0 fte. In 2024 is de heer Oudbier tot 1 september in dienst geweest. Mevrouw de Bruin en mevrouw Stam zijn het gehele jaar in dienst geweest.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Wij herkennen ons in de door de Minister van BZK in zijn kamerbrief d.d. 27 februari 2014 onderkende uitvoeringsproblemen met betrekking tot externe niet-topfunctionarissen. In lijn met paragraaf 6 van de (gewijzigde) Beleidsregels toepassing WNT leggen wij geen verantwoording af over externe niet-topfunctionarissen.

Incidentele lasten en baten

In dit overzicht zijn de incidentele baten en lasten vermeld. Onder incidentele baten en lasten verstaan wij:

- Projecten
- Subsidies voor een bepaalde tijd
- (De realisatie van) budgetten die tijdelijk zijn toegekend
- (De realisatie van) budgetten die structureel zijn geweest, maar eindigen

Deze baten en lasten hebben betrekking op de exploitatiebegroting, zijn in de programma's opgenomen en beïnvloeden het structurele jaarrekeningresultaat. Conform financiële verordening zijn alle posten > € 500.000 in dit overzicht meegenomen.

(Bedragen x € 1.000)				Begroting 2024		Realisatie 2024	
Programma	Taakveld	Betreft	Toelichting	Baten	Lasten	Baten	Lasten
1	4.3	Preventieaanpak Jeugdzorg & Onderwijs	Dit betreft onderdelen uit het actieplan die niet structureel zijn. De onderdelen 'regie' en 'verbinding school-thuis / schoolmaatschappelijk werk' zijn wel structureel en zitten hier niet in.		3.230		2.430
1	6.1	Actieplan welzijn	In de MPB 2023-2026 zijn incidentele middelen voor de jaren 2023 t/m 2026 beschikbaar gesteld voor uitvoering van het actieplan welzijn.		1.000		1.000
1	6.2	Preventieaanpak zorg	In de MPB 2023-2026 zijn incidele middelen voor de jaren 2023 t/m 2026 beschikbaar gesteld voor extra preventieve activiteiten.		500		422
1	divers	Aanpak / uitvoering gebiedsgericht werken	Betreft impuls om de werkwijze gebiedsgericht werken verder te ontwikkelen.		500		500
1	divers	Gebiedsgericht werken; meer capaciteit op realisatie inwonerinitiatieven/-participatie en vitaliteitsaanpak	Gebiedsgericht werken; meer capaciteit op realisatie inwonerinitiatieven/-participatie en vitaliteitsaanpak: extra capaciteit voor dorpen en projectleiding voor de Vitaliteitsaanpak. Dit betreft incidentele middelen		600		600
1	1.2	Formatie veiligheid	Betreft incidentele middelen voor uitbreiding in 2024 en 2025.		614		357
1	0.10	Mutatie reserves	Alle reservemutaties bij de gemeente Apeldoorn zijn incidenteel. Een uitsplitsing van de reservemutaties is opgenomen in de programmaverantwoording	16.827	21.805	23.180	36.738
2	5.7	Impuls groen (NIKA)	Dit betreft middelen voor een fonds waar ontwikkelaars een beroep op kunnen doen om een eventuele onrendabele top voor klimaatadaptatie te compenseren.		5.000		
2	2.1 en 5.7	Strategisch asset management plan (SAMP)	Dit betreft incidentele middelen voor het op een hoger niveau onderhouden van de binnenstad en winkelcentra, het vergroten van de toegankelijkheid en een budget voor ziekten, plagen en stormen.		800		592
2	5.7	Agenda Klimaatadaptatie en natuur	Dit betreft incidentele middelen voor 2024 en 2025 zoals opgenomen in de agenda.		1.350		334

(Bedragen x € 1.000)				Begroting 2024		Realisatie 2024	
Programma	Taakveld	Betreft	Toelichting	Baten	Lasten	Baten	Lasten
2	7.4	Energiebesparende maatregelen huishoudens	Dit betreft een eenmalige impuls om huishoudens in een kwetsbare positie te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen.		2.500		0
2	8.1	Gebiedsvisie Uddel, programma Veluwe	Is een onderdeel van het programma Veluwe, dat loopt van 2023 t/m 2026. De kosten worden voor ca. 50% gedekt uit bijdragen van provincie, regiogemeenten en waterschap.	0	256	280	700
2	2.1	Herstelwerkzaamheden na aanleg saneringsprojecten (gas, water en glasvezel)	Na vervanging van gas- en waterleidingen en aanleg van glasvezel dient de openbare ruimte weer op orde te worden gebracht. Hiervoor ontvangen wij bijdragen van derden en maken wij herstelkosten	833	833	833	833
2	8.2	Grondbedrijf niet-bedrijven	Kasstroom 2024 excl balansmutatie incl winstneming en mutaties verliesvoorzieningen	8.812	15.407	9.551	9.279
2	8.2	Grondbedrijf niet-bedrijven	Mutatie balanspost onderhanden werk/voorraden	6.643		4.262	
2	8.3	Hoogspanning de Maten	Voor het ondergronds brengen van hoogspanningslijnen is een reserve gevormd.		1.470		1.023
2	0.10	Mutatie reserves	Alle reservemutaties bij de gemeente Apeldoorn zijn incidenteel. Een uitsplitsing van de reservemutaties is opgenomen in de programmaverantwoording	16.416	24.357	14.875	35.445
3	5.7	Actieplan voor de Veluwe	Naast eigen middelen voor het programma, dat een looptijd van 4 jaar kent, ontvangt Apeldoorn bijdragen van de provincie, regiogemeenten en het waterschap.	0	1.868	1.091	1.492
3	3.2	Grondbedrijf bedrijven	Kasstroom 2024 excl balansmutatie incl winstneming en mutaties verliesvoorzieningen	9.326	16.595	5.361	5.859
3	3.2	Grondbedrijf bedrijven	Mutatie balanspost onderhanden werk/voorraden	7.269		768	
3	6.3	Armoede aanvalsplan	In de MPB 2023-2026 zijn incidentele middelen voor 2023 en 2024 beschikbaar gesteld om een bredere doelgroep extra te ondersteunen.		3.500		2.710
3	0.10	Mutatie reserves	Alle reservemutaties bij de gemeente Apeldoorn zijn incidenteel. Een uitsplitsing van de reservemutaties is opgenomen in de programmaverantwoording	3.950	2.000	3.492	4.433
4	0.3	Afwaardering eigendommen	Wanneer marktwaarde is lager dan boekwaarde, dan is voor strategische voorraad en verkoopportefeuille afwaardering aan de orde; dit heeft in 2024 betrekking op 2 aankopen (Kuipersdijk en Markt)				533
4	0.3	Verkopen/slopen gemeentelijk vastgoed en gronden	In 2024 zijn diverse gemeentelijke eigendommen verkocht (vastgoed, gronden buiten grondexploitatie, snippergroen). Daartegenover staat soms een afwaardering van de boekwaarde. Dit laatste geldt ook voor sloop van panden.	250	180	678	868

(Bedragen x € 1.000)				Begroting 2024		Realisatie 2024	
Programma	Taakveld	Betreft	Toelichting	Baten	Lasten	Baten	Lasten
4	0.3	PPS Schatkamer van Zuid	Kasstroom 2024 exclusief balansmutatie onder handen werk			934	2.890
4	0.3	PPS Schatkamer van Zuid	Boeking naar balans/onder handen werk			1.956	
4	0.10	Mutatie reserves	Alle reservemutaties bij de gemeente Apeldoorn zijn incidenteel. Een uitsplitsing van de reservemutaties is opgenomen in de programmaverantwoording	53.577	20.469	55.997	24.673
bedrijfsvoering	0.10	Mutatie reserves	Alle reservemutaties bij de gemeente Apeldoorn zijn incidenteel. Een uitsplitsing van de reservemutaties is opgenomen in de programmaverantwoording	1.715		2.815	512
Totaal				125.618	124.834	126.073	134.223
Waarvan mutatie reserves				92.485	68.631	100.359	101.801
Totaal excl. Mutatie reserves				33.133	56.203	25.714	32.422

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding

In de nieuwe werkwijze inzake de rechtmatigheidsverantwoording (zie ook paragraaf Bedrijfsvoering – rechtmatigheid) classificeren we over- en onderschrijdingen van de lasten en baten als onrechtmatig. De afwijkingen kunnen wel acceptabel zijn. De afspraken daarover zijn opgenomen in de Financiële verordening 2024 zoals uw raad die heeft vastgesteld.

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten niet alleen getrouw in de jaarrekening worden opgenomen, maar ook voldoen aan een drietal rechtmatigheidscriteria. Dit betreft het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre die criteria zijn nageleefd. Meer concreet houdt dit in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Daarvoor is het door de raad op 23 januari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving van toepassing.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, dat de raad heeft bepaald en 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves bedraagt. Dat komt neer op € 8,8 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 21,3 miljoen bedragen. Dat is hoger dan het daarvoor gestelde grensbedrag van € 8,8 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 8,0 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Dit betreffen bijvoorbeeld begrotingsoverschrijdingen die reeds eerder gemeld zijn aan de Raad, waarbij de hogere kosten gedekt worden door direct gerelateerde hogere opbrengsten of waarbij sprake is van onvoorziene situaties. Wij verwijzen naar de programmaverantwoording in het jaarverslag alsmede naar de paragraaf Investerings voor een uitgebreide toelichting.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie het onderneemt om de vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Begrotingscriterium	x € miljoen
1A. Overschrijding lasten programma's.	7,5
1B. Overschrijding investeringsbudgetten.	0,5
2. Ongeautoriseerde reservemutaties.	0,0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	0,0
Totale begrotingsonrechtmatigheid (1+2+3)	8,0
4. Waarvan acceptabel: Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	8,0
Waarvan niet acceptabel: De niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	0,0

Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	13,3

M&O criterium	
6. Bevindingen:	0,0

Totale omvang van de onrechtmatigheid	21,3
Waarvan acceptabel	8,0
Waarvan niet acceptabel	13,3

Bijlagen

Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves

Naam	Beginbalans	Vermeerderingen	Verminderings	Eindbalans	Minimum	Maximum	Doel en bijzonderheden
Algemene reserve							
Algemene Reserve	184.121.529	23.698.244	58.052.876	149.766.896	3.000.000	n.v.t.	Met ingang van 2023 is de algemene reserve grond samengevoegd met de algemene reserve. De algemene reserve heeft een tweeledige functie: (a) een deel risico reserve (buffer) en (b) een vrij te besteden deel.
Algemene reserve	184.121.529	23.698.244	58.052.876	149.766.896			
Bestemmingsreserve							
Reserve Overl. Projecten	15.232.912	15.312.556	15.232.911	15.312.557	0	n.v.t.	Geoordeelde gelden
Reserve Hoger onderwijs	3.929.368	2.000.000	274.493	5.654.875	n.v.t.	n.v.t.	Gemeentelijke bijdrage in Hoger onderwijs (campus en Bachelor opleidingen)
Egalisatiereserve explosieven	25.828		25.828		n.v.t.	n.v.t.	Deze reserve dient als egalisatiereserve voor de overschotten en tekorten in een jaarschijf voor de kosten van het opruimen van explosieven.
Reserve ophogen activeringsgrens	2.025.151		712.486	1.312.665			Meerjarige dekking voor hogere lasten ivm ophogenactiveringsgrens
Reserve onderwijshuisvesting	9.280.084	270.715		9.550.798	op termijn positief 10 jaar	n.v.t.	Reserve t.b.v. opvang fluctuaties in de uitgaven/inkomsten

Naam	Beginbalans	Vermeerderingen	Verminderingen	Eindbalans	Minimum	Maximum	Doel en bijzonderheden
Reserve MO/BW	17.430.617	10.241.314	7.000.000	20.671.931	n.v.t.		Dekking investeringen t.b.v. van de transformatie naar beschermd thuis; het tm 2024 gestorte bedrag is voldoende; er wordt in komende jaren niet meer bijgestort.
Reserve minder milieubel. sportveld	1.150.000	1.150.000		2.300.000			ter dekking duurzaamheidsmaatregelen kunstgras
Reserve frictiekosten	2.000.000			2.000.000	0	n.v.t.	Middelen om de mobiliteit te bevorderen
Resv gebiedsgericht grondwaterbeheer	1.539.487		218.074	1.321.414	n.v.t.	n.v.t.	Ter dekking van kosten voor grondwaterbeheer
Reserve vernieuwen bomenbestand		629.537		629.537	0	750.000	Aanplant nieuwe bomen ter compensatie gekapte bomen
Bedrijfsvoeringreserve	1.562.489	3.682.110	3.244.600	1.999.999	0	2.000.000	Waarborgen continuïteit van de bedrijfsvoering
Egalisatiereserve onderh.VGB		6.176.309	1.333.309	4.843.000			Meerjarige dekking voor hogere lasten ivm ophogenactiveringsgrens
Reserve AOF	14.619.043	35.333.699	12.924.528	37.028.214	0	n.v.t.	Gecombineerde reserve voor diverse doeleinden
Reserve sportactiviteiten	236.103	6.067		242.170	125.000	600.000	Ondersteuning van sportevenementen
Reserve Hoogspanning de Maten	3.973.961	3.300.000	1.023.300	6.250.662	n.v.t.	n.v.t.	Het ondergronds brengen van hoogspanningslijnen in de wijk De Maten
Reserve topsportevenementen	504.119		316.150	187.970	0	n.v.t.	Regelmatig financieel kunnen participeren in topsportevenementen
Bestemmingsreserve	73.509.163	78.102.306	42.305.678	109.305.791			
Totaal	257.630.691	101.800.550	100.358.554	259.072.687			

Staat van voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen jaarrekening 2024	Beginbalans	Vermeerderingen	Verminderings	Vrijval	Eindbalans	Doel en bijzonderheden
Spaar- en egalisatievoorziening WRP	3.513.629	1.269.948	270.082		4.513.495	Egalisatievoorziening gekoppeld aan geoormerkte tarieven / leges met als doel egaliseren van lasten en baten
Verliesvoorziening GRB passief	9.998.259	15.568.856	16.651.092	0	8.916.023	Wanneer de voorziening groter is dan de boekwaarde van de betreffende bouwgrond in exploitatie, dient het restant van de voorziening dat niet kan worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen te worden gepresenteerd.
Voorziening (vervangings)Investerings WRP	1.331.596	2.302.116	2.451.583		1.182.129	De bijdragen aan toekomstige (vervangings-)investerings, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35 lid 1b BBV
Voorziening achterstallig onderhoud	644.368		112.153	250.000	282.215	Ter dekking kosten achterstallig onderhoud vastgoedportefeuille
Voorziening APPA	4.461.334	1.046.121			5.507.455	Pensioenopbouw (oud-)bestuurders
Voorziening bodemsanering Holthuis	389.644		229.536		160.107	Ter dekking van kosten bodemsanering Holthuis
Voorziening Bouwleges	209.081		209.081		0	Egalisatievoorziening gekoppeld aan geoormerkte tarieven / leges met als doel egaliseren van lasten en baten
Voorziening Bovenwijken	3.718.017	527.249	206.806		4.038.460	Ter dekking van kosten voor bovenwijkse voorzieningen
Voorziening expl. begraafplaatsen	526.115		218.028		308.087	Ter dekking van toekomstige kosten onderhoud begraafplaatsen
Voorziening Groene compensaties	891.212	2.325	264.000	629.537	0	Aanplant nieuwe bomen ter compensatie gekapte bomen (deze voorziening wordt omgezet naar een reserve)
Voorziening groot onderh stadh org	1.034.234	267.370	208.438		1.093.166	Ter dekking van toekomstig onderhoud
Voorziening Groot Onderhoud WRP	807.349	983.989	1.146.968		644.370	De voorziening maakt het mogelijk om fluctuaties in de uitgaven aan het groot onderhoud op te vangen ten aanzien van pompen en gemalen.
Voorziening Hertzbergerpark		5.256.839			5.256.839	Ter dekking van achterstallig onderhoud

Verloopstaat voorzieningen jaarrekening 2024	Beginbalans	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Eindbalans	Doel en bijzonderheden
Voorziening Huisvuilrechten	6.517.905	585.376	0		7.103.281	Egalisatievoorziening gekoppeld aan geoordeelde tarieven / leges met als doel egaliseren van lasten en baten
Voorziening onderhoud Post Noord	33.484	39.627	73.111		0	Ter dekking van toekomstig onderhoud
Voorziening onderhoud Post Zuid	270.858	101.972	103.718		269.112	Ter dekking van toekomstig onderhoud
Voorziening onderhoud raadhuis	30.450	31.668			62.118	Ter dekking van toekomstig onderhoud
Voorziening Onderhoud Vastgoed	4.458.031	2.683.589	1.326.285		5.815.335	De voorziening dient primair als doel een gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten.
Voorziening tijdelijke flexwoningen	770.000				770.000	Ter dekking van toekomstige plaatsingskosten
Voorziening verlofsparen	886.115	545.350	8.504		1.422.961	Miv van 2022 bestaat de mogelijkheid om verlof te sparen; de voorziening geeft een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de verplichting
Voorziening Vorderingen/Zaken onder rechter	1.876.937	0	1.876.937	0	0	Ter dekking vorderingen/zaken onder rechter
Totaal	42.368.617	31.212.393	25.356.322	879.537	47.345.152	

Specificatie Apeldoorn Ontwikkelt Fonds (AOF)

Apeldoorn Ontwikkelt Fonds (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 primaire	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Stand per 1-1	14.619	14.619	14.619
Voeding MPB 2024-2027			
Schaalsprong Apeldoorn 2040 inclusief strategische aankopen			
- strategische verwervingen/negatieve grondexploitatie	16.500	16.500	16.500
- Stadmaken/BSK ontwikkelportfolio formatie	785	785	785
Onrendabele top energietransitie en warmtenet			
- Energietransitie	2.000	2.000	2.000
- bijdrage Rijk	-750	-750	-750
Versterking van het sociaal fundament			
- Onrendabele top zorgwoningen	1.000	1.000	1.000
Turap 2024			0
Oekraïnegelden		13.500	13.500
Totaal voeding	19.535	33.035	33.035
Mutaties 2024			
Schaalsprong Apeldoorn 2040 inclusief strategische aankopen			
- Molenstraat - Centrum/Mariastraat	-1.527	-1.527	-1.472
- Exploitatielasten Mariastraat		-55	-22
- Aankoop Hoofdstraat 80-82		-2.426	-1.609
- Herzbergerpark		-3.467	-3.457
- Hoog Soeren 134		-750	-750
- Stadmaken/BSK ontwikkelportfolio formatie	-785	-785	-483
- Programmabureau Stadmaken op de Veluwe/IPOR	-3.250	-3.250	-3.132
Apeldoorn Ontwikkelt Fonds (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 primaire	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024

Bedrijventerreinen en economie			
Bedrijventerreinen	-100	-100	0
Onrendabele top energietransitie en warmtenet			
- onrendabele top energietransitie	-1.250	-1.250	299
Totaal onttrekkingen	-6.912	-13.610	-10.626
Stand AOF per 31-12-2024	27.242	34.044	37.028

Toelichting

De raad heeft bij het vaststellen van de nota Reserves en Voorzieningen 2023 op 11 mei 2023 ingestemd met het vervallen van de aparte spelregels voor de BROA en het omzetten van deze reserve naar een Ontwikkelfonds. In de MPB 2024-2027 zijn nadere criteria opgenomen en is voorgesteld om dit Fonds voor de volgende doelen te gebruiken:

1. schaalsprong Apeldoorn 2040 inclusief strategische aankopen (prioritair: BSK, Zuidrand en Uddel)
2. ontwikkeling en onrendabele top van bedrijventerreinen
3. onrendabele top energietransitie en warmtenet
4. versterken van het sociaal fundament.

Ook zijn de volgende criteria vastgesteld:

- het AOF moet recht doen aan de bestuurlijke keuzes die eerder zijn gemaakt zoals bij de Omgevingsvisie 2040 en bij de Kadernota Maatschappelijke Ontwikkeling;
- in het fonds worden maatschappelijke opgaven opgenomen die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van Apeldoorn 2040 en die niet in de jaarlijkse exploitatie van de MPB passen;
- het gaat om incidentele opgaven waarbij de uitvoering zich over meerdere jaren uitstrekt;
- jaarlijks wordt bij de MPB afgewogen of een nieuwe ambitie aan het Ontwikkelfonds moet worden toegevoegd inclusief de benodigde dekkingsmiddelen;
- voeding van het AOF gebeurt via de MPB of de Voorjaarsnota met een onderbouwing op hoofdlijnen van de ambitie. Hiermee worden de middelen in het fonds gereserveerd, maar het college kan het geld nog niet uitgeven;
- onttrekking uit het AOF vindt plaats met een door de raad vastgesteld bestedingsplan en begrotingswijziging. Op dat moment ontstaat in het AOF een project met een fasering van de uitgaven. Als het bestedingsplan al in de MPB concreet onderbouwd kan worden, dan is geen apart raadsbesluit meer nodig;

- voor overheveling tussen projecten in het AOF is instemming van de raad nodig.

Ontwikkelingen AOF 2024

Turap 2024: starting in AOF

In begrotingswijziging 2024-24 bij de Tussentijdse rapportage heeft de raad ingestemd met het voorstel om het verschil van € 13,5 miljoen tussen onze uitgaven en de rijksvergoeding voor opvang van Oekraïense vluchtelingen te storten in het AOF.

Raadsbesluiten : besluitvorming over aanwending van het AOF in 2024

In 2024 heeft de raad ingestemd met de volgende aanwendingen:

- € 1,5 miljoen bijdrage voor de grex Molenstraat Centrum en € 55.000 voor de bijbehorende inhaalafschrijving
- € 2,4 miljoen voor de aankoop van Hoofdstraat 80-82, een deel van de uitgaven volgt in 2025
- € 5 miljoen voor Hertzbergerpark voor de jaren 2024 en 2025, een deel van de uitgaven volgt in latere jaren
- € 0,75 miljoen als bijdrage in de aankoop van Hoog Soeren 134

Daarnaast zijn er voor de eerder beschikbaar gestelde posten uitgaven gedaan in 2024. Dit betreft de posten:

- Stadmaken/BSK ontwikkelportfolio formatie; een deel van de uitgaven schuift door naar 2025
- Programmabureau Stadmaken op de Veluwe; een deel van de uitgaven schuift door naar 2025
- Bedrijventerreinen
- Energietransitie; een aantal activiteiten vanuit de investeringsagenda is nog niet opgestart. Daarnaast is er capaciteit ten laste gebracht van de rijks gelden gebracht. In totaal is er € 0,3 miljoen minder uitgegeven aan activiteiten vanuit de Investeringsagenda. Deze middelen zijn toegevoegd aan het AOF.

Specificatie Algemene reserve

ALGEMENE RESERVE	BEGROOT	REALISATIE
Stand per 31-12-2023	131.498.250	131.498.250
Resultaat jaarrekening 2023	52.623.000	52.623.278
<u>Bestemmingsvoorstellen uit resultaat 2023:</u>		
- opvang Oekraïense vluchtelingen	-7.500.000	-7.500.000
- instellen egalisatiereserve onderhoud gemeentelijk vastgoed	-6.000.000	-6.000.000
- energietoeslag huishoudens met een laag inkomen	-1.000.000	-1.000.000
- Joods vastgoed Apeldoornse Bosch	-422.800	-422.800
- implementatie Omgevingswet	-136.000	-136.000
- Regenboogsteden	-20.000	-20.000
Besparing Huis van de Stad	270.000	270.000
Preventieaanpak Jeugdzorg & Onderwijs	-750.000	-750.000
Actieplan welzijn	-1.000.000	-1.000.000
Armoede aanvals aanpak	-3.500.000	-3.500.000
Preventieaanpak zorg	-500.000	-500.000
Aanpak wonen en zorg	-205.000	-205.000
Energietransitie	-250.000	-250.000
Storting in Broa ivm Actieprogramma Veluwe	-1.433.000	-1.433.000
Bijdrage uit netto vrije ruimte	1.030.000	1.030.000

ALGEMENE RESERVE	BEGROOT	REALISATIE
Storting in reserve "Minder milieu belastende sportvelden"	-1.150.000	-1.150.000
Verbeteren moteriek jeugd cf BV jaarrekening	-70.000	-70.000
Afwaardering ivm aankoop tbv veiligheidscentrum	-230.000	-230.000
Bijdrage uit algemene reserve voorstellen MPB 2024-2027	-31.710.000	-31.710.000
Prognose resultaat 2024	4.105.000	4.105.000
Eerste begrotingswijziging effect op prognose resultaat 2024	-215.000	-215.250
Molenstraat Centrum verschuiving AOF naar AR	1.472.000	1.472.000
Bijdrage aan Zwembad Noord (verschoven van 2025 naar 2024)	-270.000	-270.000
Bijdrage viering 80 jaar vrijheid in 2025	-79.076	-179.076
Storting hogere AU in AR	5.300.000	5.358.698
Overheveling uit reserve MO/BW vanwege risico	7.000.000	7.000.000
Septembecirculaire 2024		4.677.796
Bijdrage Herzbergerpark		-1.800.000
Terugdraaien verliesvoorziening grondbedrijf		73.000
Stand per 31-12-2024	146.857.374	149.766.896
Jaarrekeningresultaat		3.186.164

Specificatie reserve overlopende projecten

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
1	Gezondheid	Uitvoering plan van aanpak dak- en thuislozen	784	155	629	-	-	-	- De verbouwing van Omnizorg is nog niet begonnen, waardoor er minder uitvoeringscapaciteit is ingezet. Aangezien het al twee keer overgeboekt is, zal de overboeking van het restantbudget via een bestemmingsvoorstel ingediend worden.
1	Gezondheid	AMV'ers 18+	112	28	84	-	-	-	- Sinds januari 2023 biedt voogdijorganisatie Nidos aan AMV'ers die bijna 18 worden de mogelijkheid verlengd in de opvang te verblijven. Deze verlengde opvang voor 18+'ers betekent dat het rijk de opvang veelal langer financiert. Eerder financierden wij vrijwel altijd het verblijf na de 18de verjaardag. In 2022 is hiervoor een eenmalige tegemoetkoming van het rijk ontvangen. Omdat nog niet duidelijk was hoe de afspraken exact zouden luiden is deze tegemoetkoming naar 2023 en vervolgens gedeeltelijk naar 2024 overgeheveld als dekking voor verlengde opvang. In 2024 zijn hier maar beperkt kosten voor gemaakt.
1	Gezondheid	Stelpost afboeken boekwaarde Omnizorg	1.038	-	-	1.038	-	1.038	Voor de verbouwing van Omnizorg is in de MPB 2023-2026 voor 2023 € 1.038.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is via de reserve overlopende projecten (ROP) meegenomen naar 2024. De verbouwing van Omnizorg gaat in boekjaar 2025 aanvangen waardoor we de boekwaarde van bestaande installaties en bepaalde onderdelen van het gebouw moeten afboeken en daarmee de stelpost worden ingezet. In 2025 komt technisch ontwerp fase van het project, dan zal hier nader op worden ingezoomd.
1	Gezondheid	Tijdelijke huisvesting Omnizorg	1.166	190	-	976	-	976	In de MPB 2023-2026 is € 1.200.000 beschikbaar gesteld voor de tijdelijke huisvesting Omnizorg. Restant van € 1.166.146 uit 2023 was met de reserve overlopende projecten (ROP) meegenomen naar 2024. In 2024 is hiervan een bedrag van € 189.849 ingezet, voornamelijk projecturen en diverse onderzoeken. Het restant budget is nodig om de kosten voor tijdelijke huisvesting te dekken en valt samen met verbouwing. Dit zal plaatsvinden vanaf 2025.
1	Gezondheid	Extra opvangplekken maatschappelijke opvang	164	164	0	-	-	-	- Deze ROP is volledig besteed in 2024.
Totaal Programma 1 - Gezondheid			3.264	536	713	2.014	-	2.014	

Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	(bedragen x € 1.000)
									Toelichting
1	Onderwijs & opleiding	Actieplan Jeugdzorg & Onderwijs	523	523	-	-	366	366	De ROP vanuit 2023 wordt volledig uitgegeven. Daarnaast wordt op het budget 2024 een restant verwacht van +- € 0,5 miljoen wat conform collegebesluit als dekking dient voor de korte termijn maatregelen Jeugdzorg en de kosten voor het AEF onderzoek. Deze kosten zullen (deels) in 2025 gemaakt worden. Er is een specificatie beschikbaar voor de inzet van de benodigde € 366.000 in 2025.
1	Onderwijs & opleiding	Decentralisatie Uitkering WEB	78	78	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
		Totaal Programma 1 - Onderwijs & opleiding	601	601	-	-	366	366	
1	Sociaal kapitaal	Beeldende kunst	98	98	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
1	Sociaal kapitaal	Locatie kosten Zwembad Noord	-	-	-	-	270	270	Voor de saneringswerkzaamheden op de locatie van het nieuw zwembad is in 2024 eenmalig budget beschikbaar gesteld. Deze werkzaamheden worden in de eerste helft van 2025 uitgevoerd, zodat medio 2025 gestart kan worden met de bouwwerkzaamheden.
1	Sociaal kapitaal	Joods vastgoed	-	-	-	-	100	100	Uit het jaarrekeningresultaat 2023 heeft de gemeenteraad in totaal € 422.000 beschikbaar gesteld voor het Joods Vastgoed. De verbouwing van het herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch wordt begin 2025 afgerond en de bijdrage in het onderzoeksfonds Joods Vastgoed wordt in 2025 beschikbaar gesteld waarmee het restant wordt besteed.
1	Sociaal kapitaal	80 jaar vrijheid	-	-	-	-	225	225	Voor de viering van 80 jaar vrijheid heeft de gemeenteraad eenmalig € 1.085.000 beschikbaar gesteld; voor de uitvoering in 2024 € 268.000 en € 817.000 in 2025. Het college heeft in 2024 besloten om subsidies te verlenen voor activiteiten die in 2025 plaats vinden. Dit was in 2024 begroot, de daadwerkelijke verlening en betaling volgen in 2025.
		Totaal Programma 1 - Sociaal kapitaal	98	98	-	-	595	595	

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
1	Subjectief welzijn	Stad en veiligheid	250	106	50	94	-	94	Voor 2023 is er een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor Apeldoorn als stad van Veiligheid. De Raad heeft in 2023 besloten om hiervan € 200.000 te reserveren voor het Veiligheidscentrum. Hiervan is in 2024 circa € 100.000 uitgegeven m.b.t. de onderzoeksfase van het Veiligheidscentrum. Het voorstel is om het resterende budget (€ 93.768) mee te nemen naar 2025 voor verder onderzoek via de Reserve Overlopende Projecten.
1	Subjectief welzijn	RIEC en BiBob	125	66	59	-	-	-	Dit budget is bestemd voor regionale activiteiten in het kader van ondermijning en is gebaseerd op bijdragen van derden. Een overschot zal moeten worden terugbetaald danwel naar 2025 worden overgeboekt door middel van een balanspost. Een ROP post is hier niet het juiste middel. Voor 2025 zal het resterende budget worden overgeboekt d.m.v. een balanspost.
1	Subjectief welzijn	Verhoogde en versnelde instroom statushouders	430	430	-	-	208	208	De ROP vanuit 2023 is volledig uitgegeven. Daarnaast is vanuit de Rijksbijdrage 2024 nog een bedrag beschikbaar. Dit budget moet beschikbaar blijven voor 2025. Vanwege de druk op asielcentra heeft het Rijk besloten om gemeenten een hogere taakstelling inburgeraars op te leggen. Het uitvoeringsbudget is niet gekoppeld aan de hoogte van de instroom. Met een verdubbeling van de taakstelling, zou zonder extra middelen slechts de helft van de capaciteit voor begeleiding van nieuwkomers beschikbaar zijn. Voor de realisatie van de versnelde instroom kregen gemeenten in 2022 voor drie jaar via de septembercirculaire extra middelen. De verhoogde instroom is in het tweede halfjaar 2023 op gang gekomen en loopt zeker in geheel 2024 en 2025 door. Omdat de inburgeringsbegeleiding meerjarig is, en veel werkzaamheden daarmee doorlopen in volgende jaren is het noodzakelijk het verstrekte additionele budget over te hevelen naar 2025.
1	Subjectief welzijn	POK middelen	583	283	300	-	300	300	De formele organisatie Samen055 staat, maar er is nog veel nodig om de teams goed op gang te brengen, te faciliteren en verder te ontwikkelen. Dit is essentieel om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te versterken. In 2024 zijn hiervoor extra kosten gemaakt, en ook in 2025 zullen we aanvullende kosten maken. De organisatie Samen055 beschikt zelf niet over budgetten om deze doorontwikkeling te financieren. De kosten die in 2024 zijn gemaakt, hebben we gedekt met de POK middelen van 2024 (structureel beschikbaar tot 2027) en de ROP's "Organisatiekosten stedelijke expertiseteams (SET)" en "POK-middelen". De ROP-Organisatiekosten SET zijn in 2024 volledig besteed. Van de POK-middelen van 2024 is nog een restant beschikbaar. Omdat de doorontwikkeling in 2024 nog niet is afgerond, zullen er in 2025 opnieuw extra kosten gemaakt worden. Deze doorontwikkelingskosten Samen055 zullen deels uit de reguliere POK-middelen worden bekostigd. Op basis van de begroting voor de doorontwikkeling blijken deze middelen echter niet toereikend. Daarom stellen we voor om het resterende bedrag van de ROP POK-middelen hiervoor in te zetten.

Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	(bedragen x € 1.000)
									Toelichting
1	Subjectief welzijn	Innovatiekosten sociaal domein	200	150	50	-	-	-	- Deze post is reeds twee keer overgeheveld en valt daarom gedeeltelijk vrij.
1	Subjectief welzijn	Vluchtelingenproject	165	165	-	-	-	-	- Deze ROP is volledig besteed in 2024.
1	Subjectief welzijn	Vrijval regionale DUVO middelen 2022	363	205	158	-	-	-	- Niet het hele bedrag wordt dit jaar besteed. Aangezien het al twee keer overgeboekt is, zal de overboeking van het restantbudget via een bestemmingsvoorstel ingediend worden.
1	Subjectief welzijn	Organisatiekosten stedelijke expertiseteams	721	721	-	-	-	-	- Deze ROP is volledig besteed in 2024.
1	Subjectief welzijn	Verbeteren toegankelijkheid (onderdeel budget Inclusie/cultuursensitief werken)	75	-	-	75	95	170	In 2023 is de gemeente actief gestart met het uitdragen van inclusie. In de MPB 2023-2026 is hiervoor geld gereserveerd. Samen met partners uit o.a. zorg, onderwijs, verenigingen, instellingen en ondernemers vormen we een inclusienetwerk. Hierdoor kunnen we goede ideeën bundelen en van elkaar leren en elkaar versterken. Het brengt breed gedragen beweging op gang die het belang van inclusie uitdraagt. Het opstarten van een inclusienetwerk heeft tijd nodig. In de loop van 2023 is een eerste editie van een activiteitenoverzicht uitgebracht. Invulling van deze activiteiten heeft vertraging opgelopen en om die reden zij er nog weinig uitgaven gerealiseerd. Echter, in 2025 zullen verschillende activiteiten alsnog tot uitvoering worden gebracht zoals vervanging liften in het stadhuis, 3x3 basketbalveld, opzetten inclusiecampagne inclusief festival, projec Plek voor Meiden en inwonersavonden. Hierdoor zal het restantbudget 2024 worden ingezet.
1	Subjectief welzijn	Faciliteitenbesluiten/HAR	-	-	-	-	823	823	De gemeente Apeldoorn ontlast opvanglocaties van het COA door (max. 100) statushouders die aan Apeldoorn gekoppeld zijn, maar nog wachten op een woning in Apeldoorn, tijdelijk op te vangen in een opvanglocatie in Apeldoorn. Hiervoor ontvangen we een eenmalig bedrag van het COA. De druk op beschikbare woningen is hoog, waardoor we verwachten dat deze statushouders ook in 2024 nog niet allemaal een woning kunnen betrekken en in 2025 nog gebruik maken van de opvanglocatie. De kosten die hiermee gemoeid zijn lopen door in 2025. Daarnaast gebeurt er veel op het gebied van vluchtelingen, waarvoor we geen structurele middelen in onze begroting hebben, maar waar wel financiële middelen voor nodig zijn. Van het restant budget 2024 willen we € 823.000,- mee nemen naar 2025.
Totaal Programma 1 - Subjectief welzijn			2.913	2.128	616	169	1.425	1.594	

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
2	Natuurlijk kapitaal	Groen plan 2019 - 2024	110	110	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
2	Natuurlijk kapitaal	Sierheesters 2023	138	138	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
2	Natuurlijk kapitaal	NIKA	-	-	-	-	5.000	5.000	Bij de MPB 2024-2027 is besloten een fonds in te richten voor de implementatie van NIKA (natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen) bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor is € 5 mln. beschikbaar gesteld. Afgelopen zomer is NIKA bestuurlijk vastgesteld en is de subsidieregeling gestart. Deze subsidieregeling staat open tot het subsidieplafond bereikt is. We zijn bezig met de uitrol en implementatie. Er zijn nog geen toezeggingen gedaan in 2024. We verwachten de eerste toezeggingen in 2025. Deze middelen zijn nodig om dit subsidieplafond te borgen. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat deze € 5 miljoen volledig nodig is voor de uitvoering van de subsidieregelingen. Het is op voorhand lastig te voorspellen in welke mate er een beroep wordt gedaan op deze regeling omdat de regeling pas net open staat. Het aantal (grote) ontwikkelingen dat zal komen is van meerdere factoren afhankelijk. Het NIKA-beleid blijft wel van kracht dus beperken van deze subsidieregeling kan ook van invloed zijn op het aantal initiatieven dat wordt opgestart.
2	Natuurlijk kapitaal	Aanpak Hittestress	-	-	-	-	500	500	In de MPB 2024-2027 is voor de klimaatagenda voor 2024 en 2025 jaarlijks incidenteel 1,35 miljoen beschikbaar gesteld. De aanpak hittestress is 1 van de 6 opgaven in de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie en Natuur. Het realiseren van koelteplekken is daar onderdeel van. In de realisatie zijn we afhankelijk van de externe kansen die zich voordoen. De voorbereiding van een koelteplek in de binnenstad (aankoop dierenwinkel) heeft in 2024 plaats gevonden. De feitelijke transactie en daarmee het afwaardering van opstallen vindt in 2025 plaats. In de financiële paragraaf van het uitvoeringsagenda klimaatadaptatie en natuur is opgenomen dat de financiële middelen in z'n totaliteit beschikbaar worden gesteld met een evenredige besteding over de jaren, waarbij in de uitvoering de ruimte wordt geboden om de feitelijke besteding van jaar tot jaar te kunnen laten verschillen. In de reguliere planning & control-cyclus verwerken wij de laatste inzichten (MPB) en leggen wij daar verantwoording over af (jaarrekening). Deze ROP geeft invulling hieraan. Indien deze programmatische aanpak wordt losgelaten zal dat van invloed zijn op de realisatie van de uitvoeringsagenda.

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
2	Natuurlijk kapitaal	Biodiversiteit	-	-	-	-	200	200	In de MPB 2024-2027 is voor de klimaatagenda voor 2024 en 2025 jaarlijks incidenteel € 1,35 miljoen beschikbaar gesteld. Dit is o.a. nodig voor het behoud en vergroten van biodiversiteit middels een meerjarige programmatische aanpak. De realisatie van deze deelopgave is later gestart en kent een langere voorbereiding vanwege capaciteitsproblemen en inpassing in projecten. De opgave loopt voor de helft achter en de inhaalslag wordt in 2025 gemaakt om de afgesproken prestatie te kunnen leveren. Van de totale onderbesteding van € 340.000 in 2024 wordt € 200.000 meegenomen naar 2025 voor de effectuering van de in 2024 voorbereide projecten. Daarnaast wordt, in lijn met de meerjarige klimaatagenda, ook gewerkt aan nieuwe projecten 2025 waarvoor het budget 2025 benodigd is. Voor de ROP biodiversiteit geldt net als voor de ROP hittestress dat via de klimaatagenda voor de periode van 4 jaar exploitatiegeld beschikbaar is gesteld voor deze opgave. De feitelijke besteding kan van jaar tot jaar verschillen. Als deze programmatische aanpak wordt losgelaten heeft dat invloed op de realisatie van de klimaatagenda.
		Totaal Programma 2 - Natuurlijk kapitaal	249	249	-	-	5.700	5.700	
2	Ruimtelijke samenhang	Klein asfaltonderhoud	400	400	-	-	150	150	In 2024 hebben we asfalteringswerkzaamheden (klein onderhoud) via een aanbesteding aan een aannemer gegund. In de loop van het 4e kwartaal 2024 is vanwege het slechte weer (bovenmatige regenval) een deel van de werkzaamheden stil komen te liggen. De asfaltmolens waren volledig volgepland zodat verschuiven in de planning niet meer mogelijk was. Naar verwachting zal de aannemer de werkzaamheden begin 2025 kunnen hervatten en afronden. Het onderhoudsbudget voor 2025 bedraagt € 573,000, dit is nodig om de onderhoudsachterstanden niet verder op te laten lopen.
2	Ruimtelijke samenhang	Bladcampagne	60	60	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
2	Ruimtelijke samenhang	Implementatie Omgevingswet	85	85	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
2	Ruimtelijke samenhang	DSO-koppelingen	200	185	15	-	-	-	Diverse afrondende werkzaamheden, zoals t.b.v. het project Vitale Vakantieparken, waren vertraagd en zijn in 2024 alsnog uitgevoerd. Het restantbudget van circa € 15.000 kan vrijvallen.
2	Ruimtelijke samenhang	Wet goed verhuurderschap	86	86	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
2	Ruimtelijke samenhang	Wet Kwaliteitsborging	87	87	-	-	88	88	In 2024 is de omgevingswet van start gegaan. De Wet kwaliteitsborging is hier 1 op 1 aan gekoppeld. De exploitatie van de omgevingswet, waar de WKB onderdeel van is, is niet sluitend. Hiervoor is in de MPB 2025-2028 een claim voor onontkoombaar nieuw beleid opgenomen. Bij het bepalen van de omvang van de claim is rekening gehouden met de incidentele compensatie die door het Rijk beschikbaar is gesteld. Deze incidentele compensatie is ingezet voor de jaren 2025, 2026 en deels 2027. Daarna beschouwen we de structurele lasten als onontkoombaar. De incidentele middelen van het Rijk die we hiervoor reserveren nemen we op in reserve overlopende projecten. In de MPB 2025 is deze dekking door middel van de reserve overlopende projecten expliciet in programma 2 - leefomgeving bij "onontkoombare nieuwe ontwikkelingen" opgenomen.
2	Ruimtelijke samenhang	Implementatie - doorontwikkeling Omgevingswet	525	235	-	290	530	820	In 2024 is de omgevingswet van start gegaan. De exploitatie van de omgevingswet is niet sluitend. Hiervoor is in de MPB 2025-2028 een claim voor onontkoombaar nieuw beleid opgenomen. Bij het bepalen van de omvang van de claim is rekening gehouden met de incidentele compensatie die door het Rijk beschikbaar is gesteld. Deze incidentele compensatie is ingezet voor de jaren 2025, 2026 en deels 2027. Daarna beschouwen we de structurele lasten als onontkoombaar. De incidentele middelen van het Rijk die we hiervoor reserveren nemen we op in reserve overlopende projecten. In de MPB 2025 is deze dekking door middel van de reserve overlopende projecten expliciet in programma 2 - leefomgeving bij "onontkoombare nieuwe ontwikkelingen" opgenomen.
2	Ruimtelijke samenhang	Programma Veluwe	256	256	-	-	-	-	Dit budget is incl. ROP volledig besteed in 2024 (dit betreft de gebiedsontwikkeling binnen programma Veluwe en daardoor verantwoord op programma 2)
2	Ruimtelijke samenhang	Intensivering toezicht energiemaatregelen	179	80	-	99	-	99	Het gaat om incidentele budgetten waarover met de provincie en de Omgevingsdienst Veluwe afspraken zijn gemaakt. Een deel dat via subsidie dit jaar binnenkomt wordt via de balans - overlopende activa/passiva meegenomen als geoormerkte gelden. Het restant-deel van de eigen middelen wordt als ROP meegenomen naar 2025. Inkomsten en uitgaven lopen niet synchroon. Middelen moeten behouden worden voor uitvoering van de werkzaamheden in 2025 voor dit doel. In 2025 vindt ook de afrekening van het project plaats.

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
2	Ruimtelijke samenhang	Energiearmoede	3.000	-	2.117	883	-	883	Gemeente Apeldoorn heeft in de MPB 2023-2026 € 3 miljoen beschikbaar gesteld bovenop de ontvangen rijksbijdrage voor energiearmoede. Dit bedrag is via de reserve overlopende projecten (ROP) meegenomen naar 2024. Dit bedrag is beschikbaar gesteld om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. Hiervoor is in 2024 een subsidieregeling voor koopwoningen vastgesteld door het college met een looptijd tot 31-12-2026. Aan deze regeling is een subsidieplafond gekoppeld. Naast de beschikbare rijksmiddelen zijn ook deze gemeentelijke middelen nodig om dit subsidieplafond te borgen. Daarnaast zijn voor de uitvoering van Energiehulp op maat 2.0, voor inwoners in een huurwoning, de gemeentelijke middelen noodzakelijk. Het bereiken van de doelgroep blijkt (in Apeldoorn en landelijk) lastig. De uitvoeringstermijn gekoppeld aan de rijksregelingen is meerdere malen verlengd en bij de inzet worden zoveel mogelijk eerst de rijksmiddelen aangesproken. De huidige ROP mag maximaal 2 jaren worden meegenomen en valt na 2025 vrij in het jaarrekeningresultaat. Voor de uitvoering in 2025 is € 883.000 benodigd en € 2,12 miljoen valt daarmee vrij in het jaarrekeningresultaat.
2	Ruimtelijke samenhang	Programma Energietransitie	250	250	-	-	-	-	- De energiecoöperaties zien we als belangrijke partners om inwoners te helpen. Zij gaan naar de inwoners toe en geven concreet aan wat inwoners in de eigen woning kunnen doen om energie te besparen. Daarnaast zien we steeds meer buurtinitiatieven ontstaan om gezamenlijk stappen te ondernemen richting duurzame alternatieven voor aardgas. Dit willen we ondersteunen door subsidies te verlenen aan energiecoöperaties en buurtinitiatieven. Deze middelen zijn onderdeel van het algehele energieprogramma en eventuele onderbesteding wordt verrekend met het AOF.
2	Ruimtelijke samenhang	Particulier project Kayersmolen Noord	2.713	123	2.590	-	-	-	- Na interne afstemming is besloten deze niet via ROP te laten lopen maar via de balans. Daarmee loopt deze ROP af, per saldo neutraal
2	Ruimtelijke samenhang	Particulier project Kayersmolen Noord	-2.713	-123	-2.590	-	-	-	- Na interne afstemming is besloten deze niet via ROP te laten lopen maar via de balans. Daarmee loopt deze ROP af, per saldo neutraal
Totaal Programma 2 - Ruimtelijke samenhang			5.129	1.725	2.132	1.272	768	2.040	

Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	(bedragen x € 1.000)
									Toelichting
3	Economisch kapitaal	Opdracht nieuw Evenementenbeleid en locatieprofielen	50	50	-	-	-	-	Deze ROP is volledig besteed in 2024.
3	Economisch kapitaal	Programma Veluwe	777	777	-	-	1.427	1.427	Het programmaproject is voor de gehele programmaperiode van 4 jaar beschikbaar gesteld. Op de begroting in de jaarschijf 2024 is er een overschot en hebben we (niet begrote) bijdragen van provincie, regiogemeenten en het waterschap ontvangen. Tegenover deze bijdragen staat regionale kosten die, omdat Apeldoorn als 'penuverder' optreedt, in de jaarrekening verantwoord worden. Een deel van de uitvoering van projecten schuift door naar volgend jaar. Voor de uitvoering van de meeste projecten zijn we afhankelijk van de samenwerkende (regionale) organisaties, daar is meer voorbereidingstijd mee gemoeid dan we hadden bedacht. Tegenover de voorschotten die we dit jaar ontvangen staan kosten die we dit en volgend jaar maken. Het overschot blijft via de reserve beschikbaar voor de realisatie van projecten uit het programma, zoals Brongebied Grote Wetering, Bestemmingsmanagement, Vitale Vakantieparken en uitvoering van de gebiedsvisie GEUS in 2025 en 2026.
3	Economisch kapitaal	Actieplan Transformatie Binnenstad	-	-	-	-	150	150	Voor de uitvoering van het actieplan heeft de gemeenteraad 2 keer (2024 en 2025) € 150.000 beschikbaar gesteld. De subsidieregeling die ondernemers ondersteunt voor verplaatsing of transformeren van panden is in voorbereiding en wordt begin 2025 open gesteld voor aanvragen. We hanteren dan een totaal plafond van € 300.000.
3	Economisch kapitaal	MKB Dienstverlening	-	-	-	-	150	150	Voor de pilot van het regionale project een krachtig MKB heeft het college van B&W een bijdrage toegezegd van € 150.000 in en vanaf 2024. Vanwege het rechtmatigheidsvraagstuk (aanbesteden of subsidie) is de opdrachtverlening en uitvoering vertraagd en heeft pas eind 2024 plaatsgevonden. In 2025 gaan we een inhaalslag maken en is er een opdracht tot een bedrag van € 300.000 verleend. Het budget 2025 is onvoldoende om dit, rekening houdend met alle te leveren prestaties in 2025, te kunnen dekken.
Totaal Programma 3 - Economisch kapitaal			827	827	-	-	1.727	1.727	
3	Consumptie & inkomen	Compensatie uitvoeringskosten Tozo 2022-2026	93	-	93	-	-	-	Deze ROP valt volledig vrij in 2024.
3	Consumptie & inkomen	Actieplan armoede	1.370	1.370	-	-	220	220	De ROP vanuit 2023 wordt volledig uitgegeven. Daarnaast is vanuit het budget 2024 nog ca. € 2,0 miljoen over. Hiervan moet € 220.000 beschikbaar blijven voor 2025. Het gaat om het onderdeel initiatieven vanuit de samenleving, winterkledingbon voor kinderen en budgetbeheer aan ondernemers, aangezien deze regelingen niet meer terugkomen in het nieuwe armoede actieplan 2025/2026 en deze acties nog voor kosten zorgen in 2025, waar dus geen dekking voor is. De winterkledingbon is in 2024 verstrekt maar deze kan ingeleverd worden t/m februari 2025. De ingeleverde bonnen van januari t/m februari 2025 komen tlv boekjaar 2025.

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
3	Consumptie & inkomen	Bijzondere bijstand en vroegsignalering	-	-	-	-	340	340	Het Rijk heeft in 2024 eenmalig budget beschikbaar gesteld voor extra inzet op bijzondere bijstand en vroegsignalering. In 2024 hebben we hier diverse acties uit gedekt, maar het budget is nog niet volledig besteed; er is nu nog ca. € 340.000 over. Daarom het verzoek om dit bedrag voor 2025 beschikbaar te houden. We willen met dit bedrag in 2025 verder met de uitbreiding op vroegsignalering door een pilot te starten waarbij ook signalen vanuit het CAK en de Belastingdienst worden opgepakt. Hiervoor is een projectleider en uitvoeringscapaciteit nodig. Daarnaast is tijdelijk een kwaliteitsmedewerker bijzondere bijstand in 2024 aangesteld, waarbij het contract doorloopt in 2025. Op het gebied van bijzondere bijstand willen we volgend jaar de pilot bijzondere bijstand in de wijk uit gaan voeren.
3	Consumptie & inkomen	Alleenverdienersproblematiek	-	-	-	-	146	146	In de septembercirculaire 2024 is € 219.280 beschikbaar gesteld voor het oplossen van de alleenverdienersproblematiek. Eind september 2024 zijn de eerste huishoudens die onder het bestaansminimum uitkomen gecompenseerd. Niet alle huishoudens die daar recht op hebben zijn in 2024 gecompenseerd. Daarvoor moet budget beschikbaar zijn, vandaar het verzoek om een deel van het ontvangen budget door te schuiven naar 2025.
		Totaal Programma 3 - Consumptie & inkomen	1.463	1.370	93	-	706	706	
4	Bestuur, inwoners & financiën	Sloop Noorderlaan 61 tbv tijdelijke huisvesting Omnizorg	-	-	-	-	58	58	B&W heeft besloten tot tijdelijke huisvesting Omnizorgcentrum aan de Noorderlaan. De sloop van de opstal en afboeking van de boekwaarde (taakveld 0.3) wordt gedekt uit tijdelijke vrijval van budgetten 2024 en 2025 op dit taakveld. De uitgaven en tijdelijke vrijval 2024 en 2025 lopen niet synchroon waardoor dit bedrag via ROP wordt meegenomen naar 2025 voor realisatie van de sloop.
		Totaal Programma 4 - Bestuur, inwoners & financiën	-	-	-	-	58	58	
BDV	Bedrijfsvoering	Mobiele devices	490	490	-	-	235	235	Het extra beschikbare budget voor 2024 is volledig uitgegeven (€ 490.000). Eind 2024 is er een uitstel opgetreden in de levering van Fairphones, waarvoor het structurele budget in 2025 niet toereikend is. Daarom het voorstel voor overheveling van budget 2024 naar 2025 via de Reserve Overlopende Projecten.

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
BDV	Bedrijfsvoering	Implementatie Wet Open Overheid	200	60	140	-	-	-	Dit budget is bestemd voor de implementatie van de Wet Open Overheid (Woo), welke 1 juli 2027 volledig geïmplementeerd moet zijn. Gezien de looptijd van deze ROP is besloten deze in te brengen als bestemmingsvoorstel. Het is namelijk wel van groot belang dat dit budget beschikbaar blijft voor de WOO, om voldoende voortgang te kunnen blijven maken. Zonder deze middelen loopt het project significante vertraging op, waarmee implementatie voor de wettelijke datum van 1 juli 2027 in geding komt. Aangezien het een belangrijk en wettelijk project betreft, is dat geen wenselijke ontwikkeling. In 2024 zijn flinke stappen gezet in de realisatie van de benodigde doelen om te voldoen aan de Woo. Echter zijn een aantal noodzakelijke projecten later gestart, zoals de Implementatie van een publicatieplatform en het Bestuurlijk Informatie proces. Beide projecten zijn nu volop in voorbereiding en zullen begin 2025 gerealiseerd gaan worden. Hierdoor verschuiven een aantal noodzakelijke uitgaven van 2024 naar 2025. Voorbeelden zijn aanschaf en implementatiekosten van software (publicatieplatform), het realiseren van koppelingen en kosten intern projectmanagement en inhuur van externe expertise en projectmanagement. Het project mbt het bestuurlijk informatieproces bestaat uit 2 projecten: 1: Ontwerp van het bestuurlijk informatieproces en de implementatie van het nieuwe proces binnen de organisatie met daarbij een adoptie programma. 2: Realisatie van de technische implementatie van het bestuurlijk informatieproces. Daarom het voorstel om het restantbudget (€ 140.420) over te hevelen naar 2025 via een bestemmingsvoorstel.
BDV	Bedrijfsvoering	Project Huisvesting	-	-	-	-	77	77	Er is een probleem met de huisvesting vanwege groei van de organisatie met als gevolg dat het aantal werkplekken t.o.v. het aantal medewerkers niet meer in balans is en wij niet meer voldoen aan de norm die we daarvoor gesteld hebben. Er wordt nu gewerkt aan een 1e conceptontwerp voor het Stadhuis en werkgebouw Zuid. Verwachting is dat in 2025 uitvoering zal worden gegeven aan benodigde aanpassingen. In 2024 is hiervoor al eenmalig € 200.000 beschikbaar gesteld vanuit de SP Overhead. Hiervan is in 2024 € 123.000 uitgegeven aan verschillende onderzoeken. Omdat uitvoering in de vertraging zit is het verzoek om restant budget (€ 77.000) mee te nemen naar 2025 via de Reserve Overlopende Projecten voor verdere uitvoering van het project.

									(bedragen x € 1.000)
Progr	Subprogr	Omschrijving	31-12-2023	Realisatie in 2024	Vrijval in 2024	Overheveling budget vanuit 2023 naar 2025	Overheveling nieuw budget 2024 naar 2025	Totaal over te hevelen budget naar 2025	Toelichting
BDV	Bedrijfsvoering	Mobiele devices/POW/Project Huisvesting (INF)	-	-	-	-	200	200	Er is een probleem met de huisvesting vanwege groei van de organisatie met als gevolg dat het aantal werkplekken t.o.v. het aantal medewerkers niet meer in balans is en wij niet meer voldoen aan de norm die we daarvoor gesteld hebben. Er wordt nu gewerkt aan een 1e conceptontwerp voor het Stadhuis en werkgebouw Zuid. Verwachting is dat in 2025 uitvoering zal worden gegeven aan benodigde aanpassingen. INF heeft hiervoor in 2024 € 200.000 budget beschikbaar gesteld vanuit Robuust en wendbaar. Omdat uitvoering in de vertraging zit is het verzoek om dit ongebruikte budget mee te nemen naar 2025 via de Reserve Overlopende Projecten voor verdere uitvoering van het project.
		Totaal Paragraaf Bedrijfsvoering	690	550	140	-	512	512	
		Totaal	15.233	8.082	3.695	3.455	11.857	15.313	

SiSa bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			33	92	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met

							betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	
			Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/08</i>	Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/09</i>	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/10</i>	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/12</i>	Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>
			€333.001	€ 610.002			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>
			€23.069	€144.289	€117.777	€322.389	€60.951	€166.856
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/24</i>	
			€123.480	€243.480	€0	€ 0	€658.278	

BZ K	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslage naffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 6.257	Nee				
BZ K	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
-	-	-	€ 161.817	€ 0	9	816	1	
-	-	-						
-	-	-						
-	-	-						
-	-	-						
OC W	D1	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2021 Contactgemeenten	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D1/01	Aard controle R Indicator: D1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D1/03			
			€ 120.674	€ 120.674	Ja			

OC W	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
			<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05 Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>
		Gemeenten	€ 0	€ 0	€ 4.161.372	€ 0	€ 3.265.403	€ 3.993.540
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstand enbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Bedrag	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstand enbeleid Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>		
		1						
		2						
		100						
OC W	D10	Volwasseneneducatie	Verstrekke uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)

		Contactgemeenten	Aard controle R Indicator: D10/01	Aard controle R Indicator: D10/02	Aard controle R Indicator: D10/03	Aard controle R Indicator: D10/04	Bij lagere besteding dan beschikbare middelen Aard controle R Indicator: D10/05	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen Aard controle R Indicator: D10/06
			€ 2.649.173	€ 426.676	€ 3.075.849	€ 2.411.679	€ 662.293	€ 0
		Onderbesteding jaar T						
		Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: D10/07						
		€ 1.877						
OC W	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente Aard controle R Indicator: D12/01	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12/02	Eindverantwoor- ding (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D12/03			
			€ 1.094.699	€ 0	Nee			
OC W	D12 A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente Aard controle R Indicator: D12A/01	Besteding aan contactschool (jaar T) Aard controle R Indicator: D12A/02	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12A/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05	
			€ 510.836	€ 0	€ 510.836	€ 258.279	Nee	

OC W	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	
			€ 691.660	€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07
			€ 0	€ 1.813.065	€ 1.121.405	Nee
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11
			1			
			2			

			10										
OC W	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur		Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting					
				Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05					
			1	Ereprijs	€ 0	€ 15.000	Nee						
			2	Stichting Gigant	€ 53.500	€ 163.500	Nee						
			3	Geld.Prod.Huis	€ 0	€ 15.000	Nee						
			4	Orpheus	€ 0	€ 65.000	Nee						
			5	NJON	€ 0	€ 15.000	Nee						
			6	Coda	€ 0	€ 65.000	Nee						
			7	Don Bosco	€ 20.750	€ 20.750	Nee						
			8	St. Inkluzie	€ 4.425	€ 4.425	Nee						
			9	St. Saxion	€ 5.000	€ 5.000	Nee						
			10	De Klup	€ 4.940	€ 4.940	Nee						
			11	Nat. St. ter Bevordering van Vrolijkheid	€ 10.000	€ 10.000	Nee						
			12										
			55										
			OC W	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters		Correctie besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen		Eindverantwoording (Ja/Nee)			
							Aard controle R Indicator: D22/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02		Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03			
						1	€ 0	€ 0		Ja			
2													
		100											

OC W	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referen tienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t Indicator: D23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicator: D23/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D23/03</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicator: D23/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicator: D23/06</i>
			1 SB230121	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0	€ 219.733	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0
			2					
			100					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07</i>					
			1	Nee				
			2					
			100					
Ien W	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/06</i>
			1 2019.023.03	€ 45.236	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 2018.019.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 2019.025.03	€ 17.270	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 2019.026.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Ien W	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra Gemeenten en GR'en	5	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E3/11	Eindverantwoordin g (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1	2019.023.03	€ 45.236	€ 0	€ 0		Nee	
			2	2018.019.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
			3	2019.025.03	€ 17.270	€ 0	€ 0		Nee	
			4	2019.026.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee	
			5							
				Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E21/02	Cofinanciering (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E21/04	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06
			1	IENW/BSK-2022/299788	€ 0	€ 41.322	€ 0	€ 50.580	Ja	
			2							
				Kopie beschikkingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)				

			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09			
		1	IENW/BSK-2022/299788	Ja				
		2						
Ien W	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/01	Aard controle R Indicator: E44/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/03	Aard controle R Indicator: E44/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/06
		1	31179268	€ 228.867	€ 319.833	€ 323.155	€ 492.181	Nee
		2	31194990	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		15						
			Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09			
		1	31179268	1	Nee			
		2	31194990	1	Nee			
		15						
			Kopie beschikkingnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T- 1) ivm SiSa tussen medeoverheden		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44/13		
		1	31179268	Nee				
		2	31194990	Nee				

		15						
len W	E55	Tijdelijke regeling specifieke uitkering Landelijk Verbeterprogramma Overwegen 2021–2028	Besteding (jaar T) – totale project <i>Aard controle R Indicator: E55/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project <i>Aard controle R Indicator: E55/02</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar) - totale project <i>Aard controle R Indicator: E55/03</i>	Correctie besteding (jaar T-1) - totale project <i>Aard controle R Indicator: E55/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E55/05</i>	
			€ 436.164	€ 21.827.608	€ 11.885.055	€ 0	Ja	
len W	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 179.326	€ 179.326	Nee		
			Naam/nummer per maatregel <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
		1	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen) aantal in Meters	Nee	0			
		2	331 Drempel aantal in Stuks	Nee	4			
		3	337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg aantal in Meters	Nee	540			

		4	380 Het volwaardig afwaarderen van een 80 km/uur weg naar een 60 km/uur weg	aantal in Meters	Nee	0		
		50						
len W	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstallaties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: E85/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E85/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E85/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E85/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E85/05</i>	
			32	36	€ 363.310	€ 723.330	Nee	
len W	E87 B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnaam/n ummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06</i>
		1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0001011	€ 845.785	€ 1.248.891	€ 634.338	€ 936.667
		2						
		10						
			Kopie beschikingsnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08</i>				
		1	S2023-0001011	Nee				
		2						
		10						

len W	E10 3	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023- 2027	Projectcategorie	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/02	Aard controle R Indicator: E103/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/06	
			1 Start Q1 2025	€ 0	€ 633.057	€ 633.057	Nee	Nee	
			2						
			9						
			Kopie projectcategorie	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/07	Aard controle R Indicator: E103/08					
			1 Start Q1 2025	€ 0					
			2						
			9						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)?						
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/09						
			Nee						
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06	

1	SPUKIW23-03578124	Oranjerie Apeldoorn	€ 0		€ 0	€ 221.831
2						
3						
4						
	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfbobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfbobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfbobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfbobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12
1	SPUKIW23-03578124	€ 617.795	Ja	0	Ja	0
2						
3						
4						
	Kopie beschikingsnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17	
1	SPUKIW23-03578124	Nee	Vanuit gebiedsomgeving Oranjerie is beroep ingediend bij de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspreek.	Ja	Nee	
2						
3						

		4						
SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/06</i>
			€ 57.314.849	€ 878.625	€ 1.817.118	€ 20.626	€ 186.431	€ 3.170
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 371.347	€ 52.575	€ 0	€ 4.554.461	€ 20.945	€ 82.006

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>				
			€ 81.706	Ja				
SZ W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 17.202	€ 16.719	€ 24.792	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkings BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZ W	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekkings Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkings (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 1.415	€ 0	€ 21.336	€ 91.511	€ 2.856
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 775	€ 0	€ 11.797	€ 157.096	€ 5.962
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 1.509	€ 0	€ 24.328	€ 68.795	€ 2.757
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 238	€ 0	€ 6.519	€ 4.116	€ 169
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	-€ 146	€ 0	€ 2.490	€ 4.597	€ 205

6	Totaal	-€ 4.083	€ 0	€ 66.470	€ 326.115	€ 11.949
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0	N.v.t.		
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire	Kapitaalverstrekkinge n - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkinge n Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslaga ffaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZ W	G1 0	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		

			€ 1.522.796	€ 2.621	Ja			
SZ W	G1 2	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ge meentedeel 2024 <						

			Indicator: H1/01	Indicator: H1/02	Indicator: H1/03			
			20	10	€ 678.092			
VW S	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 19.677	€ 164.857	Ja			
VW S	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 127.475	€ 179.000	€ 266.519	Ja	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 872.707	€ 894.738	€ 1.707.267	Ja	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 196.116	€ 233.769	€ 289.800	Ja	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 156.892	€ 156.892	€ 156.892	Ja	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 49.029	€ 62.207	€ 84.612	Ja	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 171.601	€ 204.547	€ 308.003	Ja	Ja
			7 Valpreventie	€ 465.775	€ 442.762	€ 459.550	Ja	Ja
			8 Leefomgeving	€ 98.058	€ 104.500	€ 175.750	Ja	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 24.515	€ 29.222	€ 29.553	Ja	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 353.009	€ 421.725	€ 585.744	Ja	Ja
			11 Mantelzorg	€ 98.058	€ 56.822	€ 73.221	Ja	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 98.058	€ 115.384	€ 138.334	Ja	Ja

			13	Welzijn op recept	€ 93.155	€ 13.973	€ 13.973	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 24.515	€ 24.515	€ 48.048	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 71.582	€ 71.582	€ 155.359	Ja	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07				
				Nee					
VW S	H35	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026		Beschikingsnummer	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2024	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: H35/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H35/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H35/03	Aard controle R Indicator: H35/04	Aard controle R Indicator: H35/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H35/06
			1	1045513	Ja	Ja	€ 1.391.867	€ 46.232	Nee
			2						
VR O	J4	Regiodeals 5e tranche		Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmaliijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmaliijn/ pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn actielijn/ programmaliijn /pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmaliijn /pijler.	
				Aard controle n.v.t. Indicator: J4/01	Aard controle R Indicator: J4/02	Aard controle R Indicator: J4/03	Aard controle R Indicator: J4/04	Aard controle R Indicator: J4/05	
			1	VAT-kosten	€ 25.822	€ 0	€ 0	€ 0	
			2						

		6						
			Kopie Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmaliijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmaliijn/ pijler. Inclusief uitvoering door derden	Toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J4/06	Aard controle n.v.t. Indicator: J4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J4/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J4/09		
			1	VAT-kosten	€ 25.822	€ 0		
			2					
			6					
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J4/10	Aard controle R Indicator: J4/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J4/12			
				Nee	€ 0	Nee		
			VR O	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)
		Tranche 1 t/m 6 Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
	1	WBI Veldhuis	Nee	Nee	0	0	0	
	2	WBI Kayersmolen Noord	Nee	Ja	20	18	0	
	3	WBI Kanaalzone Noord	Ja	Nee	0	0	0	
	4							

20			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: J9/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: J9/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12</i>
			1 WBI Veldhuis	Nee	€ 474.059	€ 3.417.118	€ 0	€ 0
			2 WBI Kayersmolen Noord	Nee	€ 801.970	€ 1.524.408	€ 123.421	€ 123.421
			3 WBI Kanaalzone Noord	Ja	€ 86.087	€ 86.087	€ 0	€ 0
			4					
			20					
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/project afgerond (ja/nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16</i>		

		1	WBI Veldhuis	Ja	Door onder meer de stijging van de kosten is het tekort op het plan verder gestegen en is optimalisatie noodzakelijk voor de financiële onderbouwing van het plan. Samen met de ontwikkelaar is de gemeente Apeldoorn bezig met planoptimalisatie. In het plan zijn extra woningen toegevoegd. Het relatieve aandeel betaalbare woningen in het aangepaste plan bedraagt circa 70% (beschikking is 79% betaalbaar). In absolute zin is het aantal betaalbare woningen echter niet afgenomen; het aantal betaalbaar is conform beschikking. Met deze aanpassing is het financieel tekort op het plan niet afgenomen. Uit de businesscase blijkt dat het tekort op het plan, ook na planaanpassing, is toegenomen ten opzichte van de aanvraag. De gemeente Apeldoorn voldoet niet aan de voorwaarde van de	Nee	

				WBI. Specifiek; de gemeente Apeldoorn voldoet niet aan de voorwaarde van start bouw binnen drie jaar. Oorzaak is een beroepsprocedure bij de Raad van State. Een concept wijzigingsverzoek is hierop besproken met de RVO, VRO en provincie. Afspraak is dat de gemeente Apeldoorn laat weten wanneer de zittingsdatum is. Daarop dient de gemeente Apeldoorn het wijzigingsverzoek definitief in te sturen en wordt een standpunt bepaald over de toekenning van de WBI.	

		2	WBI Kayersmolen Noord	Nee	In mei 2024 is gestart met de bouw van de eerste woningen. Begin mei, direct nadat de vergunning onherroepelijk was, is gestart met de transformatie van de voormalige school naar 20 appartementen. De verbouwing nadert zijn afronding en binnen afzienbare tijd kunnen de eerste woningen in gebruik worden genomen. Hiermee is voldaan aan de subsidievoorwaarde dat binnen 3 jaar na toekenning van de subsidie (15 december 2021) moet zijn gestart met de bouw van de eerste woningen. De 20 appartementen betreffen 18 middeldure en 2 dure woningen. Het bestemmingsplan dat de realisatie van de volgende 450 woningen mogelijk moet maken is op 16 september 2024 vastgesteld. De beroepstermijn loopt tot 18 november 2024. Mocht er beroep worden ingesteld	Nee	

				dan zal dit invloed hebben op de planning en zal de bouw van de woningen vertragen. De resterende 181 aangevraagde woningen dienen te worden gerealiseerd als bouwfase 3. Met 1 eigenaar was hierover geen overeenstemming. Deze eigenaar is nu in vergevorderd stadium over verkoop aan een ontwikkelaar. Met deze partij zijn wij in overleg over de planontwikkeling. Eén van de onderdelen waarvoor subsidie is ontvangen betreft de sanering van het gasvulpunt. De ontmanteling heeft plaatsgevonden in het 3e kwartaal van 2023. In het 4e kwartaal 2023 was de intrekking van de omgevingsvergunning onherroepelijk. Daarmee is dit onderdeel afgerond. In de AO voor de eerste 470 woningen (bouwfasen 1 en 2) is het volgende	

				woningprogramma vastgelegd: Sociale huur : 33% Middeldure huur : $\geq 10 - 28\%$ (de exploitanten zijn vrij in de verdeling tussen huur en koop bij de categorie middelduur, met dien verstande dat één van beide minimaal 10% moet bedragen) Middeldure koop : $\geq 10 - 28\%$ Totaal betaalbaar : 71% Dure koop/huurwoningen : 29% Voor het gehele plangebied is in de plannen 35% sociale huur opgenomen. Bij het sluiten van de AO voor de 3e bouwfase en realisatie conform het stedenbouwkundig plan komt het aandeel sociale huur weer op 35%. In de middeldure sector is aan de ontwikkelaars wat meer ruimte gegeven om te schuiven tussen koop- en huurwoningen.	

		3	WBI Kanaalzone Noord	Ja	De beschikking van de WBI-subsidie dateert van 25 april 2024. Plan nog in ontwikkeling en opstartfase. Bouw nog niet gestart.	Nee		
		4						
		20						
VR O	J30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: J30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J30/02	Aard controle D2 Indicator: J30/03	Aard controle D2 Indicator: J30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J30/06
			€ 458.928	€ 876.136	0	0	Nee	Eerste aansluiting staat gepland in 2027
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: J30/07					
			Nee					
VR O	J31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

		Gemeenten	Aard controle R Indicator: J31/01	Aard controles n.v.t. Indicator: J31/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J31/05	
			€ 0	€ 476.623	€ 0		Ja	
VR O	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01	Aard controle R Indicator: J32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03	Aard controle D2 Indicator: J32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06
		1	SUVIS21-2-02336822	€ 736.829	€ 736.829	Ja		Ja
		2	SUVIS21-00901260	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		3	SUVIS21-2-02368780	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		4	SUVIS21-2-02378926	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		5	SUVIS21-00870423	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		6	SUVIS21-00870429	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		7	SUVIS21-00870435	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		8	SUVIS21-00870441	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		9	SUVIS21-00870447	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		10	SUVIS21-00870453	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		11	SUVIS21-2-03066671	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		12	SUVIS21-00744524	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		13	SUVIS21-01183397	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		14	SUVIS21-2-02381263	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		15	SUVIS21-2-03060536	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		16	SUVIS21-2-03064320	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		17	SUVIS21-00910080	€ 176.585	€ 176.585	Ja		Ja
		18	SUVIS21-01037878	€ 238.286	€ 238.286	Ja		Ja
		19	SUVIS21-00910058	€ 154.909	€ 154.909	Ja		Ja
		20	SUVIS21-00910070	€ 247.729	€ 247.729	Ja		Ja
		21	SUVIS21-00910064	€ 297.498	€ 297.498	Ja		Ja
		22	SUVIS21-01038124.	€ 200.502	€ 200.502	Ja		Ja

23	SUVIS21-00743425	€ 142.304	€ 142.304	Ja		Ja
24	SUVIS21-2-03055354	€ 0	€ 0	Ja		Nee
25	SUVIS21-00812143	€ 4.787.464	€ 4.787.464	Ja		Ja
26	SUVIS21-00812151	€ 1.355.200	€ 1.355.200	Ja		Ja
27	SUVIS21-2-02511332	€ 0	€ 0	Ja		Nee
28	SUVIS21-2-02511340	€ 0	€ 0	Ja		Nee
29	SUVIS21-2-02732732	€ 0	€ 0	Ja		Nee
30						
100						
	Kopie Beschikkingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07	Aard controle D2 Indicator: J32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09			
1	SUVIS21-2-02336822	Ja				
2	SUVIS21-00901260	N.v.t.				
3	SUVIS21-2-02368780	N.v.t.				
4	SUVIS21-2-02378926	N.v.t.				
5	SUVIS21-00870423	N.v.t.				
6	SUVIS21-00870429	N.v.t.				
7	SUVIS21-00870435	N.v.t.				
8	SUVIS21-00870441	N.v.t.				
9	SUVIS21-00870447	N.v.t.				
10	SUVIS21-00870453	N.v.t.				
11	SUVIS21-2-03066671	N.v.t.				
12	SUVIS21-00744524	N.v.t.				
13	SUVIS21-01183397	N.v.t.				
14	SUVIS21-2-02381263	N.v.t.				
15	SUVIS21-2-03060536	N.v.t.				

			16	SUVIS21-2-03064320	N.v.t.				
			17	SUVIS21-00910080	Ja				
			18	SUVIS21-01037878	Ja				
			19	SUVIS21-00910058	Ja				
			20	SUVIS21-00910070	Ja				
			21	SUVIS21-00910064	Ja				
			22	SUVIS21-01038124.	Ja				
			23	SUVIS21-00743425	Ja				
			24	SUVIS21-2-03055354	N.v.t.				
			25	SUVIS21-00812143	Ja				
			26	SUVIS21-00812151	Ja				
			27	SUVIS21-2-02511332	N.v.t.				
			28	SUVIS21-2-02511340	N.v.t.				
			29	SUVIS21-2-02732732	N.v.t.				
			30						
			100						
VR O	J55	Aanpak energiearmoede		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06</i>
			434		€ 91.325	€ 671.689	154	€ 305.134	€ 417.454

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. <

			3						
			6						
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: J75/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75/10</i>		
				Nee	€ 170.097	€ 253.327	Nee		
VR O	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties		Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/06</i>
			1	LA/23-03500139	€ 404.356	113	6	€ 0	€ 40.360
			2						
			100						
				Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen	Eindverantwoording (ja/nee)			

				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09</i>			
		1		€ 238.922	€ 125.073	Nee			
		2							
		100							
VR O	J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				<i>Aard controle R Indicator: J95/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J95/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J95/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J95/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J95/05</i>	
				€ 64.671	€ 64.671	Ja		Nee	
VR O	J97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023		Beschikingsnummer	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld	Plaatsingeenheidsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/05</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J97/06</i>
				1 HGGV23-03619571	€ 35.000	€ 35.000	Ja		PLE 200500282
				2					
				10					
				Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/08</i>				
		1		HGGV23-03619571	Ja				
		2							

		10						
VR O	J10 5	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J105/06</i>
		1	14122023	5	Ja	0	Ja	€ 0
		2						
		20						
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/12</i>
		1	14122023	€ 0	Ja	Start bouw Q1 2024. Start bouw dient uiterlijk in Q1 2025 plaats te vinden.	5	Ja
		2						
		20						
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14</i>				
		1	14122023	Nee				
		2						
		20						

VR O	J10 7	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen 2023	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatief aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	Cumulatief aantal gerealiseerde woonruimten voor statushouders en/of Oekraïense ontheemden (t/m jaar T)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J107/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J107/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J107/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J107/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J107/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J107/06</i>
			1 SFT2023-03630326	€ 544.718	€ 544.718	48	96	Nee
			2					
			20					
VR O	J11 3	Ontwikkeling, realisatie en werking van Flexcity	Besteding (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: J113/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J113/02</i>				
			€ 0	Nee				
VR O	J20 9	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J209/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J209/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06</i>
			1 RHA2023-03511465	Zwaanspreng	€ 8.500	€ 8.500	€ 0	1
			2 RHA2023-03511576	Laan van Zodiac	€ 0	€ 0	€ 0	4
			10					
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09</i>	<i>Aard controle R. Indicator: J209/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11</i>	
		1	Zwaanspreng	1	Ja	Ja	Nee	
		2	Laan van Zodiac	0	Ja	Ja	Nee	
		10						
KG G	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel <i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel <i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten <i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
			€ 2.155.613	€ 1.493.650	€ 14.439	€ 6.280.413	€ 0	€ 0
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>						
		Nee						
Aen M	M1 6	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: M16/01</i>	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepalin g (GOO) <i>Aard controle R Indicator: M16/02</i>	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepali ng (GOO) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03</i>	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten <i>Aard controle R Indicator: M16/04</i>	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie <i>Aard controle R Indicator: M16/05</i>	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) <i>Aard controle R Indicator: M16/06</i>
		Gemeenten	€ 26.500.962	€ 0	€ 0	€ 331.346	€ 12.495	€ 626.930

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11</i>	
			-€ 102.301	€ 42.044	€ 232.384	€ 27.179.092	€ 80.941.876	

Treasury

Overzicht swaps

Naam bank	Rating bank vlg's Moody's	
BNG	AAA	€ 75.000.000

Soort	Nummer	Omschrijving	Relatie	Hoofdsom	Ingangsdatum	Einddatum	Modaliteiten
Structuur	3	200804					
Lening	200814	Lening 200814	Gem Dordrecht	10.000.000	27-11-2008	27-11-2030	Roll-over: € 10.000.000,00 / 2,96%.
Swap	200804	Derivaat 200804	BNG	10.000.000	27-11-2008	27-11-2030	Bet. 11 Y <4,0750%>, Ont. 3 M <2,985%>
Structuur	4	200901					
Lening	200904	Lening 200904	Zilverenkruis	20.000.000	1-7-2009	1-7-2039	Roll-over: € 20.000.000,00 / 3,315%.
Swap	200901	Derivaat 200901	BNG	20.000.000	1-7-2009	1-7-2039	Bet. 30 Y <2,5350%>, Ont. 3 M <3,326%>
Structuur	13	201002					
Lening	201008	Lening 201008	Gem Zwolle	25.000.000	20-12-2010	20-12-2060	Roll-over: € 25.000.000,00 / 2,65%.
Swap	201002	Derivaat 201002	BNG	25.000.000	20-12-2010	20-12-2060	Bet. 50 Y <2,5250%>, Ont. 6 M <2,652%>
Structuur	14	201003					
Lening	201201	Lening 201201	St pens Rail Ov	20.000.000	23-8-2012	23-8-2062	Roll-over: € 20.000.000,00 / 3,39%.
Swap	201003	Derivaat 201003	BNG	20.000.000	23-8-2012	23-8-2062	Bet. 50 Y <2,7580%>, Ont. 6 M <3,41%>
		Totaal		75.000.000			

De marktwaarde van de swaps betreft per 31-12-2024 € 8,0 miljoen negatief. Zie ook de toelichting op de balans.

Overzicht opgenomen leningen

Lening#	Einde looptijd	Rente %	Restant hoofdsom op begindatum	Som stortingen in periode	Som aflossingen in periode	Som exploitatierente in periode	Restant hoofdsom op einddatum
200404	2024	4,74	5.000.000	0	5.000.000	74.671	0
201502	2024	1,238	10.000.000	0	10.000.000	62.070	0
201601	2024	0,58	20.000.000	0	20.000.000	25.425	0
201905	2024	0	10.000.000	0	10.000.000	0	0
201501	2025	0,89	20.000.000	0	0	178.000	20.000.000
201603	2025	0,575	15.000.000	0	0	86.250	15.000.000
201602	2026	0,68	15.000.000	0	0	102.000	15.000.000
201801	2026	0,769	20.000.000	0	0	153.800	20.000.000
201701	2027	1,02	15.000.000	0	0	153.000	15.000.000
201702	2027	0,965	10.000.000	0	0	96.500	10.000.000
201803	2028	1,075	20.000.000	0	0	215.000	20.000.000
201903	2028	0	20.000.000	0	0	0	20.000.000
201901	2029	0,9	20.000.000	0	0	180.000	20.000.000
201904	2029	0,12	10.000.000	0	0	12.000	10.000.000
201906	2029	0,197	10.000.000	0	0	19.700	10.000.000
200814	2030	4,075	10.000.000	0	0	407.500	10.000.000
201004	2030	4,08	7.900.000	0	0	322.320	7.900.000
199905	2039	5,6	367.632	0	14.798	20.379	352.834
200810	2038	4,9	10.000.000	0	0	490.000	10.000.000
199906	2039	5,6	397.549	0	16.002	22.037	381.547
200904	2039	2,535	20.000.000	0	0	507.000	20.000.000
201008	2060	2,525	25.000.000	0	0	631.250	25.000.000
201201	2062	2,758	20.000.000	0	0	551.600	20.000.000
202001	2026	0,245	20.000.000	0	0	49.000	20.000.000
			333.665.181	0	45.030.800	4.359.502	288.634.381

EMU

Omschrijving Bedragen x € 1.000		Realisatie 2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.628
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	27.620
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	4.977
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	47.651
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	36.595
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	12
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	5.934
8	Baten bouwgrondexploitatie:	6.633
	Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	
11	Verkoop van effecten:	
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	Nvt
Berekend EMU-saldo		26.881

Overzicht lasten en baten per taakveld

bedragen x € 1.000,-									
Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
99 resultaat									
Resultaat Resultaat					-3.186	-3.186		-3.186	-3.186
Sub-totaal					-3.186	-3.186		-3.186	-3.186
0.1 Bestuur									
Programma 1 Samenleving									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	13.299	152	-13.147	14.070	197	-13.873	771	45	-726
Sub-totaal	13.299	152	-13.147	14.070	197	-13.873	771	45	-726
0.10 Mutaties reserves									
Paragraaf bedrijfsvoering		1.715	1.715	512	2.815	2.303	512	1.100	588
Programma 1 Samenleving	21.805	16.827	-4.978	36.738	23.180	-13.558	14.933	6.353	-8.580
Programma 2 Leefomgeving	24.357	16.416	-7.941	35.445	14.875	-20.570	11.088	-1.541	-12.629
Programma 3 Economie en inkomen	2.000	3.950	1.950	4.433	3.492	-941	2.433	-458	-2.891
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	20.469	53.577	33.108	24.673	55.997	31.324	4.204	2.420	-1.784
Sub-totaal	68.631	92.485	23.854	101.801	100.359	-1.442	33.170	7.874	-25.296
0.2 Burgerzaken									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	5.644	3.252	-2.392	5.848	3.729	-2.119	204	477	273
Sub-totaal	5.644	3.252	-2.392	5.848	3.729	-2.119	204	477	273
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	9.702	1.442	-8.260	10.317	2.818	-7.499	615	1.376	761
Sub-totaal	9.702	1.442	-8.260	10.317	2.818	-7.499	615	1.376	761
0.4 Overhead									
Paragraaf bedrijfsvoering	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	1.238	1.099	-139
Sub-totaal	83.213	4.759	-78.454	84.451	5.858	-78.593	1.238	1.099	-139

Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
<u>0.5 Treasury</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	9.062	11.292	2.230	6.304	7.538	1.234	-2.758	-3.754	-996
Sub-totaal	9.062	11.292	2.230	6.304	7.538	1.234	-2.758	-3.754	-996
<u>0.61 OZB Woningen</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	2.100	29.394	27.293	2.773	29.565	26.792	673	171	-501
Sub-totaal	2.100	29.394	27.293	2.773	29.565	26.792	673	171	-501
<u>0.62 OZB niet-woningen</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	317	31.320	31.003	317	30.838	30.521		-482	-482
Sub-totaal	317	31.320	31.003	317	30.838	30.521		-482	-482
<u>0.63 Parkeerbelasting</u>									
Programma 2 Leefomgeving		4.686	4.686	8	5.064	5.056	8	378	370
Sub-totaal		4.686	4.686	8	5.064	5.056	8	378	370
<u>0.64 Belastingen overig</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	59	1.751	1.692	57	1.613	1.555	-2	-138	-137
Sub-totaal	59	1.751	1.692	57	1.613	1.555	-2	-138	-137
<u>0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën		462.406	462.406		464.169	464.169		1.763	1.763
Sub-totaal		462.406	462.406		464.169	464.169		1.763	1.763
<u>0.8 Overige baten en lasten</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	-1.264	415	1.679	6.391	9.828	3.437	7.655	9.413	1.758
Sub-totaal	-1.264	415	1.679	6.391	9.828	3.437	7.655	9.413	1.758
<u>0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)</u>									
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën				190		-190	190		-190
Sub-totaal				190		-190	190		-190

Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
<u>1.1 Crisisbeheer en brandweer</u>									
Programma 1 Samenleving	13.770		-13.770	13.587		-13.587	-183		183
Sub-totaal	13.770		-13.770	13.587		-13.587	-183		183
<u>1.2 Openbare orde en veiligheid</u>									
Programma 1 Samenleving	12.353	1.105	-11.248	12.210	1.202	-11.009	-143	97	239
Programma 2 Leefomgeving	252		-252	288		-288	36		-36
Sub-totaal	12.605	1.105	-11.500	12.498	1.202	-11.297	-107	97	203
<u>2.1 Verkeer en vervoer</u>									
Programma 2 Leefomgeving	23.347	1.908	-21.439	23.411	2.548	-20.864	64	640	575
Sub-totaal	23.347	1.908	-21.439	23.411	2.548	-20.864	64	640	575
<u>2.2 Parkeren</u>									
Programma 2 Leefomgeving	5.916	3	-5.913	7.026	118	-6.908	1.110	115	-995
Sub-totaal	5.916	3	-5.913	7.026	118	-6.908	1.110	115	-995
<u>2.5 Openbaar vervoer</u>									
Programma 2 Leefomgeving	110		-110	59		-59	-51		51
Sub-totaal	110		-110	59		-59	-51		51
<u>3.1 Economische ontwikkeling</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	4.462		-4.462	3.679	84	-3.595	-783	84	867
Sub-totaal	4.462		-4.462	3.679	84	-3.595	-783	84	867
<u>3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	16.595	16.595		7.832	7.314	-519	-8.763	-9.281	-519
Sub-totaal	16.595	16.595		7.832	7.314	-519	-8.763	-9.281	-519
<u>3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	889	495	-394	712	385	-327	-177	-110	67
Sub-totaal	889	495	-394	712	385	-327	-177	-110	67

Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
<u>3.4 Economische promotie</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	2.787		-2.787	2.792	22	-2.769	5	22	18
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	6	2.338	2.332	7	2.907	2.901	1	569	569
Sub-totaal	2.793	2.338	-455	2.799	2.929	132	6	591	587
<u>4.2 Onderwijshuisvesting</u>									
Programma 1 Samenleving	18.312	1.022	-17.290	16.547	1.386	-15.161	-1.765	364	2.129
Sub-totaal	18.312	1.022	-17.290	16.547	1.386	-15.161	-1.765	364	2.129
<u>4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken</u>									
Programma 1 Samenleving	17.276	10.266	-7.009	16.261	10.252	-6.009	-1.015	-14	1.000
Sub-totaal	17.276	10.266	-7.009	16.261	10.252	-6.009	-1.015	-14	1.000
<u>5.1 Sportbeleid en activering</u>									
Programma 1 Samenleving	2.878	157	-2.721	3.731	279	-3.453	853	122	-732
Sub-totaal	2.878	157	-2.721	3.731	279	-3.453	853	122	-732
<u>5.2 Sportaccommodaties</u>									
Programma 1 Samenleving	14.392	5.366	-9.026	14.159	5.462	-8.698	-233	96	328
Sub-totaal	14.392	5.366	-9.026	14.159	5.462	-8.698	-233	96	328
<u>5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie</u>									
Programma 1 Samenleving	15.198	3.690	-11.509	14.640	3.767	-10.872	-558	77	637
Sub-totaal	15.198	3.690	-11.509	14.640	3.767	-10.872	-558	77	637
<u>5.4 Musea</u>									
Programma 1 Samenleving	2.433	1.257	-1.176	2.344	1.281	-1.062	-89	24	114
Sub-totaal	2.433	1.257	-1.176	2.344	1.281	-1.062	-89	24	114
<u>5.5 Cultureel erfgoed</u>									
Programma 1 Samenleving	1.844	125	-1.719	1.575	125	-1.450	-269		269
Sub-totaal	1.844	125	-1.719	1.575	125	-1.450	-269		269

Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
<u>5.6 Media</u>									
Programma 1 Samenleving	6.561		-6.561	6.561		-6.561			
Sub-totaal	6.561		-6.561	6.561		-6.561			
<u>5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie</u>									
Programma 2 Leefomgeving	31.118	1.933	-29.186	25.357	3.114	-22.243	-5.761	1.181	6.943
Programma 3 Economie en inkomen	2.602		-2.602	2.183	1.091	-1.091	-419	1.091	1.511
Sub-totaal	33.720	1.933	-31.788	27.540	4.205	-23.334	-6.180	2.272	8.454
<u>6.1 Samenkracht en burgerparticipatie</u>									
Programma 1 Samenleving	53.197	35.798	-17.400	51.218	36.447	-14.772	-1.979	649	2.628
Sub-totaal	53.197	35.798	-17.400	51.218	36.447	-14.772	-1.979	649	2.628
<u>6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen</u>									
Programma 1 Samenleving	32.716	759	-31.956	31.481	638	-30.843	-1.235	-121	1.113
Sub-totaal	32.716	759	-31.956	31.481	638	-30.843	-1.235	-121	1.113
<u>6.3 Inkomensregelingen</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	92.794	63.314	-29.480	93.192	68.402	-24.790	398	5.088	4.690
Sub-totaal	92.794	63.314	-29.480	93.192	68.402	-24.790	398	5.088	4.690
<u>6.4 WSW en beschut werk</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	23.497		-23.497	22.704		-22.704	-793		793
Sub-totaal	23.497		-23.497	22.704		-22.704	-793		793
<u>6.5 Arbeidsparticipatie</u>									
Programma 3 Economie en inkomen	8.388	30	-8.358	9.129	912	-8.217	741	882	141
Sub-totaal	8.388	30	-8.358	9.129	912	-8.217	741	882	141
<u>6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)</u>									
Programma 1 Samenleving	11.633	466	-11.167	10.121	624	-9.497	-1.512	158	1.670
Sub-totaal	11.633	466	-11.167	10.121	624	-9.497	-1.512	158	1.670

Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
<u>6.71 Maatwerkdienstverlening 18+</u>									
Programma 1 Samenleving	42.765	585	-42.180	43.795	602	-43.193	1.030	17	-1.013
Sub-totaal	42.765	585	-42.180	43.795	602	-43.193	1.030	17	-1.013
<u>6.72 Maatwerkdienstverlening 18-</u>									
Programma 1 Samenleving	62.989		-62.989	73.403	34	-73.369	10.414	34	-10.380
Sub-totaal	62.989		-62.989	73.403	34	-73.369	10.414	34	-10.380
<u>6.81 Geëscaleerde zorg 18+</u>									
Programma 1 Samenleving	50.364	2.726	-47.639	46.131	3.015	-43.116	-4.233	289	4.523
Sub-totaal	50.364	2.726	-47.639	46.131	3.015	-43.116	-4.233	289	4.523
<u>6.82 Geëscaleerde zorg 18-</u>									
Programma 1 Samenleving	6.633		-6.633	4.472	63	-4.408	-2.161	63	2.225
Sub-totaal	6.633		-6.633	4.472	63	-4.408	-2.161	63	2.225
<u>7.1 Volksgezondheid</u>									
Programma 1 Samenleving	11.457	4.137	-7.320	10.753	3.950	-6.803	-704	-187	517
Sub-totaal	11.457	4.137	-7.320	10.753	3.950	-6.803	-704	-187	517
<u>7.2 Riolering</u>									
Programma 2 Leefomgeving	10.393	14.338	3.945	11.217	14.635	3.419	824	297	-526
Sub-totaal	10.393	14.338	3.945	11.217	14.635	3.419	824	297	-526
<u>7.3 Afval</u>									
Programma 2 Leefomgeving	19.667	24.789	5.121	21.185	26.442	5.257	1.518	1.653	136
Sub-totaal	19.667	24.789	5.121	21.185	26.442	5.257	1.518	1.653	136
<u>7.4 Milieubeheer</u>									
Programma 2 Leefomgeving	15.036	2.852	-12.184	12.452	5.553	-6.900	-2.584	2.701	5.284
Sub-totaal	15.036	2.852	-12.184	12.452	5.553	-6.900	-2.584	2.701	5.284

Taakveld/programma	Begroting 2024			Rekening 2024			Verschil		
	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil	Lasten	Baten	Verschil
<u>7.5 Begraafplaatsen en crematoria</u>									
Programma 2 Leefomgeving	1.571	1.992	421	1.571	2.146	575		154	154
Sub-totaal	1.571	1.992	421	1.571	2.146	575		154	154
<u>8.1 Ruimte en leefomgeving</u>									
Programma 2 Leefomgeving	14.132	3.228	-10.903	14.946	3.152	-11.793	814	-76	-890
Sub-totaal	14.132	3.228	-10.903	14.946	3.152	-11.793	814	-76	-890
<u>8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)</u>									
Programma 2 Leefomgeving	15.407	15.455	48	9.279	13.813	4.534	-6.128	-1.642	4.486
Sub-totaal	15.407	15.455	48	9.279	13.813	4.534	-6.128	-1.642	4.486
<u>8.3 Wonen en bouwen</u>									
Programma 2 Leefomgeving	9.129	5.553	-3.576	9.175	3.556	-5.618	46	-1.997	-2.042
Sub-totaal	9.129	5.553	-3.576	9.175	3.556	-5.618	46	-1.997	-2.042
Totaal	865.632	865.636	1	883.712	883.711		18.080	18.075	-1

BBV Indicatoren

In de [regeling Beleidsindicatoren](#) zijn de beleidsindicatoren opgenomen die met ingang van begrotingsjaar 2017 moeten worden opgenomen in de programma's. De meest actuele set beleidsindicatoren en bijbehorende gegevens kunt u vinden op de website apeldoorn.incijfers.nl via de tegel "[Beleidsindicatoren BBV](#)", waar u kunt doorklikken op diverse onderwerpen.

De vergelijking van de Gemeente Apeldoorn ten opzichte van andere 100.000 - 300.000 gemeenten per 27 januari 2025, vindt u [hier](#). Deze informatie is ook terug te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl via de tegel 'Besluit Begroting en Verantwoording'. De vijf indicatoren voor het taakveld 'bestuur en ondersteuning' worden door gemeenten zelf ontsloten ([Paragraaf Bedrijfsvoering](#)).

Voor de gemeenten is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten en Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), met raadpleging van enkele gemeenten, een lijst van indicatoren ontwikkeld en samengesteld. Daarbij golden een aantal belangrijke uitgangspunten:

- De indicatoren leveren een bijdrage aan de versterking van het horizontaal toezicht.
- De raadsleden worden daarmee in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen.
- De indicatoren zijn van toepassing op alle gemeenten.
- De indicatoren zijn gebaseerd op landelijke bronnen waardoor er geen extra informatie uitvraag hoeft te worden gedaan en zodat gemeenten automatisch deelnemen.
- Er worden bestaande bronnen gebruikt.
- De indicatoren worden regelmatig door de bronnen gepubliceerd.

Opvolging van aanbevelingen

Vanuit interne beheersing monitoren we aanbevelingen die door verschillende gremia zijn en worden gedaan om verbeteringen door te voeren in beleid, processen en/of prestaties. Die aanbevelingen kunnen zijn gedaan door onze accountant PwC (via interim- en jaarrekeningcontrole), door de Rekenkamer of via college-onderzoeken (gebaseerd op de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid).

Bijlage A integraal overzicht follow up aanbevelingen

Jaar	Actiepunt	Toelichting op actiepunt	Thema	Hoofdproces	Proces-eigenaar	Prioriteit *** top ** hoog *belangrijk	Start actie	Planning geborgd	Status	Toelichting status maart/april 2025
2020 PWC-i en 2021 1 en 2023 25	Inkopen en betalingen	De organisatie heeft nog niet alle verplichtingen vastgelegd in de verplichtingenadministratie. Verplichtingenadministratie dient verder te worden geoptimaliseerd	D en B	Financiële administratie	Afdelingshoofd Financiën en Control	top	2020	2025	Bijgesteld	Uit analyse van de facturen blijkt dat in veel gevallen niet aan onze beleidsregel wordt voldaan. Deels doordat de organisatie zich niet houdt aan de eigen beleidsregel, deels doordat er sprake is van historische overeenkomsten die niet aan de basisnormen voldoen, maar feitelijk wel leiden tot betalingen. Door een versteviging van contractmanagement en het inrichten van een centraal inkooppunt (grip op inkoop, focuspunt directiebrief 2024) en een versteviging van de controlrol in het aanspreken op de non-conformiteit aan de beleidsregel (doorontwikkeling organisatie F&C) wordt dit beter.. Verbeterpunt blijft daarmee actueel. Wel is er met ingang 2025 de voorwaarde om DVO's als verplichting vast te leggen.
2020 PWC-i en 2021 4 2023 PWC jr	Aanbestedingen	De rechtmatigheid van aanbestedingen is nog onvoldoende gewaarborgd. Houd de raad blijvend op de hoogte van de voortgang van de verbetermaatregel en en stuur bij als dit niet het	Overstijgend	Inkopen en aanbesteden	Afdelingshoofd Interne dienstverlening	top	2020	2025	Bijgesteld	Momenteel wordt 1 systeem ingericht waarin contracten zijn opgenomen. Dat leidt tot 1 centraal contractregister. Verder is decentraal inkopen nu de norm, dit wordt centraal inkopen en decentraal afroepen. Dit moet er voor zorgen dat de beheersmaatregel om contracten 1-op-1 te koppelen aan

		gewenste effect heeft								verplichtingen makkelijker te handhaven wordt. Zolang de beheersmaatregelen nog niet voldoende werken blijft het risico op onvolledigheid van de verplichtingen en contracten bestaan.
2020 PWC-i en 2021 12 en 13 PWC-i 35 2023 PWC-i 36	WMO en Jeugd	De interne beheersmaatregel en in de eerste lijn zijn niet altijd zichtbaar (waaronder bij de indicatiestelling en het toekenningsbesluit (omvang/duur), maar de daadwerkelijke invoer). Controles bij de invoer van cliëntgegevens en declaraties Wmo niet altijd zichtbaar.	M O	Jeugdzorg en WMO (uitvoering)	Teammanager Administratie WMO, Jeugd Relatiebeheer en teammanager WMO	hoog	jan-21	2025	geborgd	In 2024 zijn de volgende interne beheersmaatregelen geïmplementeerd voor indicaties die langdurig (> 5jaar) gesteld zijn; - Monitoring op evalautiegesprekken - Monitoring op afhandelingstermijn evalautiegesprekken - Monitoring op vragenlijst (Doelmatigheid, uitnutting en clienttevredenheid). - Monitoring op uitnutting (onevenredigheid) - Steekproef op de kwaliteit van de indicatie. De uitvoering van de beheersmaatregelen ligt bij de procesbeheerder Wmo en de uitkomsten worden meegenomen in de prestatieverlevering.
2022 PWC-i 2023 37	Subsidies (verstrekt)	Controles bij verstrekte subsidies in 1e lijn vinden onvoldoende zichtbaar plaats	D en B	Subsidieverstr eking en bijdragen	Afdelingshoofd Interne dienstverlening			2025	Bijgesteld	De directie heeft opdracht gegeven om: 1) een uitvoeringsteam subsidie op te richten, 2) processen uitgaande subsidies te (her)ontwerpen en vast te laten stellen door de directie en 3) de subsidieregelingen te bundelen in één regeling. 2025 wordt in projectvorm met alle benodigde disciplines (waaronder VIC) uitvoering gegeven aan deze deelopdrachten. De aanbeveling zal bij de (her)inrichting van de subsidieprocessen en uitvoeringsteam worden meegenomen. Er loopt hiervoor een project genaamd Grip op subsidies

2022 PWC jr 2023 PWC jr 2023 BCC jr	Voorspellend vermogen	Kijk kritisch naar het voorspellend vermogen, gezien de ontwikkelingen en grote opgaven 2) Ga in gesprek over de huidige P&C-cyclus en afspraken over bijstellingen van de begroting versus mogelijk extra rapportagemoment en en/of bijstellen van de regels voor begrotingswijziging en.	Overstijge nd	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	belan grijk	2022	2027	Op schema	Dit punt is nog steeds legitiem. Er wordt nog steeds kritisch gekeken naar het voorspellend vermogen. Door steeds verdere investering op de hygiëne van de cijfers (investering data kwaliteit). We koersen op vervanging van het financieel systeem per 1-1-2027 en daar wordt dit in meegenomen. Overigens blijft er dan nog steeds een mate van onvoorspelbaarheid door de financieringen vanuit het Rijk.
2022 PWC jr 2022 B.CC 2023 PWC jr 2023 B.CC	Rechtmatighei ds- verantwoordin g	Regels voor begrotingsonrecht matigheid dienen juist in de financiële verordening te worden vastgelegd; belangrijk om te kijken of huidige invulling in lijn is met landelijke richtlijnen en interpretaties, specifiek voor begrippen 'tijdigheid' en 'acceptabel' Maak vanuit de afdeling F&C nadrukkelijker werk van de interne controle op budgetafwijkingen in het kader van begrotings(on)rech tmaticgheid, rapporteer hierover in Turap en jaarrekening en voer waar nodig begrotingswijziging en door (zie ook actiepunt 'voorspellend vermogen')	Overstijge nd	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog	2023	mrt-25	Geborgd	Er is in maart 2025 een herziene financiële verordening aan de Raad ter besluitvorming voorgelegd. Dit is tijdig genoeg om voor de jaarrekening 2024 van toepassing te zijn.
2023 PWC jr	Financiële functie	Er moet worden geïnvesteed in de (strategische) financiële functie inclusief bijbehorende systemen	Overstijge nd	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog	2024	2024	Geborgd	We zijn druk bezig om deze functie vervuld te krijgen. De markt voor deze functies is erg krap. Via inhuur is er tijdelijk voorzien in deze functie.
2023 PWC jr	Jaarverslag	Aandachtspunt is dat er veel wordt gerapporteerd per programma over de activiteiten, maar minder over de effecten hiervan. Ook mogen de lessons learned	Overstijge nd	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog		2024	Geborgd	In 2024 hebben we bij elk PC-document de schrijvers geattendeerd op het schrijven van teksten. We voeren consolidatie gesprekken om e.e.a scherper te krijgen.

		nog kritischer worden toegepast over wat niet is uitgevoerd en waarom.								
2023 PWC jr 2023 BCC jr	P&C-cyclus	De aanlevering van diverse dossiers is niet op tijd Herzie de planning door – in nauw overleg met de accountant – de accountantscontrole meer modulair te plannen	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog		2025	Op schema	Met ingang van de jaarrekeningcontrole van 2024 werken we met een modulaire planning. Deze is in afstemming met de accountant gemaakt. We zullen evalueren met de accountant of dit naar behoren heeft gewerkt.
2023 BC jr	Investeringskredieten	Er is geen gedetailleerd investeringsplan in de begroting opgenomen en dus is er ook geen uitgebreide verantwoording. Gezien de omvang van de investeringen, de ambities en schaarse middelen is het aan te bevelen hier meer werk van te maken en met elkaar de behoefte te bepalen die ook uitvoerbaar is. Bepaal de informatiebehoefte voor wat betreft de paragraaf investeringen en verbeter die waar dat kan.	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog		2024	Geborgd	Het proces van verbeteren van de paragraaf Investerings is ingezet bij de MPB 2025-2028. Het belang ervan wordt gedeeld en we maken deze paragraaf steeds een beetje beter. We zien deze in samenhang met het punt van Voorspellend vermogen
2024 IR	GRC-tool	Het gebruik van een GRC-tool door de gehele organisatie kan bijdragen aan betere informatievoorziening en samenwerking door handmatige werkzaamheden en controles worden geautomatiseerd	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog		2025/2026	Op schema	Het belang wordt onderkend. De aanschaf en later een eventuele implementatie wordt op dit moment overwogen in relatie tot de visie van het totale applicatielandschap.
2024 IR	VIC	Investeer in ontwikkeling VIC met duidelijke koers / stip op de horizon	Concern	Interne Controle	Afdelingshoofd Concernzaken	belangrijk	jan-25	sep-25	Op schema	Het belang wordt onderkend. Gesprekken over koers en ontwikkeling zijn gestart. Dit wordt ook in brede(re) context van toezicht en audit in de organisatie geplaatst door ook vakgebieden als privacy, security en informatieveiligheid aan te haken.

2024 IR	Risico-management	Aandachtspunten risicomanagement: - implementatie risicobeheersingssysteem voor totaaloverzicht risicovolle projecten (inclusief de niet-concernrisico's) - aandacht voor concretere onderbouwing risico's op gebied van cyber en klimaat - pas statistische simulatie toe (bijv Monte Carlo simulatie) - investeer in centrale sturing en centraal inzicht (bijv via integrale risicomanager)	Overstijgend	Risicomanagement	Afdelingshoofd Financien en Control			2025	Op schema	Er is een geactualiseerde kadernota risicomanagement 2025-2028 door het college vastgesteld in januari 2025. Deze is naar de raad gestuurd, maar nog niet behandeld door de raad. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt dit gemeld. Alle geïdentificeerde risico's leggen we vast in een 'informatiesysteem'. Als de raad hier ook mee instemt dan is dat kader gesteld. Het implementeren daarvan moet vervolgens nog plaatsvinden.
2024 IR	Cybersecurity	Bij bankoverschrijving en wijzigingen crediteurenstamgegevens altijd countercalls (nabellen) doen met reeds bekende contractpersonen om vast te stellen dat verzoeken niet frauduleus zijn.	D en B	Betaalproces	Afdelingshoofd Financien en Control			2025	Op schema	Met ingang van het boekjaar 2025 zijn we gestart met het nabellen van crediteuren. Het uiteindelijke doel is het beperken van mogelijke frauduleuze handelingen en dat doel wordt hiermee bediend. We schaffen software aan om ons hieron te ondersteunen
2024 IR	Cybersecurity	Actualiseer het patchmanagement en formaliseer dit en beleg verantwoordelijkheid omtrent opvolging kwetsbaarheidsscans in de organisatie.	D en B	IT	Afdelingshoofd Informatie			2025	Op schema	Er zijn in 2024 de nodige stappen gezet. Dit onderwerp is echter nog niet afgerond en zal in 2025 wederom de nodige aandacht krijgen.
2024 IR	Projectmatig werken	Projectmatig werken kan verbeteren via gebruik van specifiek hiervoor geschikte software.	R en E	Projectmatig werken	Afdelingshoofd PPIM			2026	Op schema	Opdracht verkenning naar overzicht op projecten is opgeleverd. Aanbeveling voor planningsoftware is in nu beeld en moet intern verder worden ingebracht in o.a. de i-portfolio.
2024 IR	Fraude	Concretiseer uitvoering fraudepreventieprogramma en actualiseer frauderisico-analyse.	Concern	Fraudepreventie en -bewustwording	Afdelingshoofd Concernzaken	belangrijk	sep-24	okt-25	Op schema	Beheersing frauderisico deels in IC-programma's opgenomen. Kan en moet nog beter. Te weinig capaciteit aanwezig geweest. Vanaf 1 maart 2025 komt meer capaciteit hiervoor beschikbaar.
2024 IR	Aanbestedingen	Interne controles aanbestedingen van 3e lijn naar de 1e en 2e lijn brengen.	Overstijgend	Aanbestedingen	Afdelingshoofd Concernzaken	belangrijk	jan-25	dec-25	Op schema	Loopt via project grip op inkoop. O.a. inkoopstelsel moet spendanalyses makkelijker maken en koppelen met

										rechtmatigheid van aanbestedingsprocedures.
DETAILBEVINDING										
2020 PWC-i, 2021 ICT 1, 2022 ICT 1	IT	Er is geen sprake van een derdenverklaring in relatie tot uitbestede IT processen van ZorgNed	D en B	Contract- en leveranciers management ICT	Afdelingshoofd Informatie	belangrijk	jun-20	2024	geborgd	In 2021 heeft ZorgNed een managementsysteem voor informatiebeveiliging geïmplementeerd. Dit in verband met de certificering voor NEN7510 en ISO27001. Scope daarbij is de ZorgNed software, de ZorgNed SaaS dienstverlening en de ZorgNed kantoorautomatisering (bedrijfsvoering). De directie van ZorgNed meldt dat de maatregelen die conform bovengenoemde normen binnen dit systeem zijn geïmplementeerd, ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd in 2023. In juli 2023 is dit bevestigd middels een continuering van de certificering op basis van de resultaten van de 2e controle audit eind mei 2023. De situatie voor TotalLink is onveranderd. Afgestemd wordt of dit bij de afdeling Informatie hoort of bij de proceseigenaren.
2020 PWC-i, 2021 ICT 1, 2022 ICT 1		Er is geen sprake van een derdenverklaring in relatie tot uitbestede IT processen van TotalLink	D en B	Contract- en leveranciers management ICT	Afdelingshoofd Informatie	belangrijk	jun-20	2025	Bijgesteld	De situatie voor Totalink is onveranderd. Er moet intern nog worden afgestemd.
2020 PWC-i en 2021 ICT 2	IT	Bevinding Geen periodieke controles op toegekende autorisaties en handelingen door accounts met uitgebreide rechten Omschrijving bevinding Afwezigheid van (aantoonbare) periodieke controles van juistheid van accounts, autorisaties en transacties geldt als algemeen aandachtspunt voor alle	D en B	Beheer applicaties en ICT-infrastructuur	Afdelingshoofd Informatie	belangrijk	jun-20	2025	Bijgesteld	Toegangsbeveiliging is één van de speerpunten in het Jaarplan informatiebeveiliging 2025.

		applicaties binnen de reikwijdte van onze controle. Logging van mutaties door accounts met uitgebreide rechten in Coda en de onderliggende database is wel (deels) aanwezig, echter wordt niet structureel gecontroleerd op kritische handelingen door accounts met uitgebreide rechten.								
2022 PWC jr 2023 PWC jr	Paragraaf	Actualiseer kadernota Verbonden Partijen (2015)	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	belangrijk	2023	mei-24	Geborgd	Het college heeft een geactualiseerde kadernota verbonden partijen 2025-2028 vastgesteld en naar de raad gestuurd. De raad heeft deze echter nog niet behandeld
2022 PWC jr	BBV	De toelichting (inclusief analyse op de cijfers) op de bijlage incidentele baten en lasten mag nog wat duidelijker	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	belangrijk	2023	nov-24	Geborgd	In 2024 is de lijn uit 2023 voortgezet met extra aandacht. We zetten deze nu op geborgd.
2023 PWC jr	SiSa	het proces van de SiSa-controle is verbeterd, maar kent nog een aantal aandachtspunten: een aantal SiSa-dossiers wordt niet tijdig aangeleverd en daarnaast kost het relatief veel tijd en energie om vervolgvragen uit de organisatie beantwoord te krijgen. Wij adviseren u om dit proces intern te evalueren en de knelpunten te benoemen en deze te verbeteren. Het uitvoeren van een tussentijdse afsluiting van het gehele SiSa-dossier kan hier een positieve bijdrage aan leveren.	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	hoog	2023		Geborgd	De gemeentelijk Sisa-coördinator heeft ook in 2024 met de hardclose van het 3e kwartaal alle dossiers tot en met september aangeleverd bij de accountant. Bij de jaarrekening hoeft dan nog slechts 3 maanden te worden aangeleverd en gecontroleerd. Apeldoorn kijkt goed terug op dit proces en we zullen deze wijze ook in 2025 uitvoeren.
2023 PWC jr 2023 BCC jr	Grondexploitaties	kwaliteit en oplevering van grondexploitaties moet worden verbeterd door de definitieve resultaten vroegtijdig gereed te hebben, het	R&E / Concern	MPG	Afdelingshoofd Vastgoed en Grond	hoog	2024	2025	Geborgd	Het is proces is op voorafgaand aan het opstellen van het MPG afgestemd met de accountant. Daarmee is de actie geborgd.

		proces MPG af te stemmen op het jaarrekeningproces en helder te communiceren over moment van oplevering definitieve dossiers								
2023 PWC jr	BBV	conform BBV dient in het overzicht van baten en lasten (de programmarekening) de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves te worden opgenomen. In de jaarrekening is enkel de regel 'mutaties reserves' opgenomen.	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	belangrijk	2024	jul-05	Bijgesteld	Status bevinding is ongewijzigd; we kijken hier in 2025 naar
2023 PWC jr	BBV	De staat van voorzieningen wijkt af van de strikte vereisten vanuit de BBV; hierin is bijvoorbeeld geen categorie opgenomen met vrijgevallen bedragen	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën en Control	belangrijk	2024		Geborgd	Status geborgd: kolom vrijval bedragen is toegevoegd in jaarrekening 2024
2023 PWC jr	Voorzieningen	Voorziening groene compensaties afgesproken dat de organisatie voor 2024 de juridische verplichtingen voor deze voorziening gaat onderbouwen	Ruimte	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	vooralsnog via FC uit te zetten	hoog	2024		Geborgd	Status geborgd: nadere analyse heeft uitgewezen dat deze post een reservekarakter heeft; in de aanbestedingsbrief wordt het formele voorstel gedaan om de voorziening weer om te zetten naar een reserve.
2023 PWC jr	IT	wij adviseren om na te gaan welke acties noodzakelijk zijn binnen de Gemeente Apeldoorn om bij AI-beheer en -ontwikkeling aan de AI-wetgeving te blijven cq te gaan voldoen	D en B		Afdelingshoofd Informatie	belangrijk	2024	2025	Geborgd	Er is een kerngroep AI waarin AI-ontwikkelingen in relatie tot de gemeente Apeldoorn worden geduid.
2023 PWC jr	Schattingen	wij vragen aandacht voor het periodiek taxeren van uw bezit (ook specifiek de strategische gronden) ==== blijf parameter, specifiek netcongestie, goed monitoren	Ruimte	Activa	Afdelingshoofd Vastgoed en Grond	belangrijk	2024	2025	Geborgd	Dit doen we periodiek. Bij het MPG is van een selectie van het bezit een taxatie uitgevoerd zoals vastgelegd in ons uitvoeringskader grondbedrijf. === Ten behoeve van de paramters voor de grondexploitaties hebben we voor het MPG 2025 extern advies gevraagd. Netcongestie en stikstof zijn in de risicoanalyse meegenomen.

2023 PWC jr	Frauderisico-analyse	wij adviseren u om een centrale registratie van nevenfuncties met bijbehorend proces in te richten en periodiek de juistheid en volledigheid van deze registratie te laten (her)bevestigen	Concern	Interne controle	Afdelingshoofd Concernzaken Afdelingshoofd Personeel en Organisatie	belangrijk	2024	dec-25	Bijgesteld	Actualisatie van het beleid vindt plaats. Er is centrale registratie van politieke ambtsdragers en specifiek aangewezen personen. Medewerkers wordt gevraagd naar nevenwerkzaamheden bij in diensttreding en dit wordt geregistreerd in het personeelssysteem en personeelsdossier. Periodieke toets of herbevestiging vindt niet plaats. Dit aandachtspunt wordt onderzocht.
2020 PWC-i en 2021 9 en 2023 33	Inkomende subsidies	Er is geen centraal inzicht op de volledige verantwoording en de juiste afgrenzing van de ontvangen subsidies	D en B	Subsieverwerving en ontvangst	Afdelingshoofd Concernzaken	belangrijk	apr-21	2025	Bijgesteld	De opdracht is nog niet afgerond. Dezelfde beheersmaatregelen zijn nog van kracht (DB). Het subsidievolgsysteem is live sinds 9 december 2024. In het voorjaar van 2025 zal er echter een nieuwe versie van het systeem zijn en het is nog onduidelijk of alle ingevoerde informatie 1 op 1 kan worden overgezet. Daarom zijn nog niet alle projecten van de afgelopen jaren op dit moment al in het systeem ingevoerd, maar het ligt in de planning dat dit wordt gedaan gedurende 2025.
2024 IR	Prestatielevering	Ontwikkel centraal beleid en procedures voor vastlegging prestatieverklaring	D en B	Financiële administratie	Afdelingshoofd Financiën & Control	hoog	2024	2025	Bijgesteld	De vastlegging van prestatieverklaringen (PV's) gebeurt binnen het financiële systeem CODA Unit 4, voor facturen waarop een verplichtingnummer is doorgegeven als betalingskenmerk. In hoofdlijnen kan de prestatieverklaring op twee manieren plaatsvinden, te weten Direct of indirect. De functie van de medewerker die de rol van prestatieverklaarder invult, kan per afdeling of contract variëren. De naam van de PVer wordt vastgelegd bij de contractregistratie.
2024 IR	Handmatige boekingen	Zorg voor afgedwongen functiescheiding voor alle handmatige boekingen.	D en B	Financiële administratie	Afdelingshoofd Financiën & Control	belangrijk	2024	2024	Geborgd	We hebben voor alle handmatige boekingen voldoende functiescheiding ingericht. Dit punt kan naar afgehandeld

2024 IR	Personeelsmutaties	Tref waarborgen voor de volledigheid van de personeelsmutaties; het is mogelijk om handmatig personeelsmutaties door te voeren in het systeem; onderzoek de mogelijkheden om de workflow in YouForce technisch af te dwingen en als dat technisch niet mogelijk is, het advies om periodiek een uitdraai van de salarismutaties te maken en deze (zichtbaar) aan te sluiten op de lijst gecontroleerde mutaties	D en B	Salaris administratie	Afdelingshoofd Interne Dienstverlening	belangrijk	2024	2025	Bijgesteld	De al genomen beheersmaatregelen zijn naar ons inzicht voldoende. De aanbeveling voor het inrichten van een digitale workflow in Youforce is begrijpelijk, en we gaan dit onderzoeken in 2025. Tegelijkertijd is de inschatting dat het rest-risico dermate laag is dat deze aanbeveling niet specifieke monitoring op de opvolging behoeft. Voor wat betreft de uitdraai van de salarismutaties kan er b.v. bij de interimcontrole een mutatieverslag worden opgevraagd. Dit geeft jullie een de mogelijkheid voor steekproefcontrole indien noodzakelijk geacht.
2024 IR	Afgrenzing kosten	Zorg voor betere afgrenzing van kosten en investeringen (niet alleen gegevensgericht inrichten); geadviseerd wordt dit meer in de 1e lijn te borgen en dit via rapportages zichtbaar te maken. Ook wordt geadviseerd om een protocol op te stellen hoe om te gaan met een juiste afgrenzing van facturen. Met een nieuw financieel stelsel en verplichtingen adm (Grip...)	Overstijgend	Opstellen TURAP/ Jaarrekening	Afdelingshoofd Financiën & Control	belangrijk	2024		Geborgd	Met de huidige financiële applicatie is de facilitering naar de 1e lijn beperkt. Gegeven de omstandigheden doen we het maximale doen we een gegevensgerichte controle die wij voor nu voldoende vinden. Met de aanschaf van het nieuwe financiële systemen en verbetering in het project grip op inkoop zullen deze processen sterk verbeterd worden,
2024 IR	LIAS	Zorg voor wijzigingsprocedure Lias op de aansluiting van gegevens tussen Coda en Lias	D en B	Applicatie	Afdelingshoofd Financiën & Control	belangrijk	2024	dec-25	Op schema	Wijzigingen kunnen alleen door 2 functioneel-beheerders worden aangebracht. De opdracht hiertoe kan door 2 coördinatoren worden verstrekt. Bij de maandafsluiting wordt de aansluiting gemaakt en vastgelegd. De procedure is nog niet vastgelegd.

Bijlage B Opvolging aanbevelingen overige RKC onderzoeken en collegeonderzoeken

num-mer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status januari 2025	Proceseigenaar
Evenementen Apeldoorn juni 2021				
1	Ontwikkel verschillende scenario's voor het evenementenbeleid	Geborgd	We werken momenteel aan het uitvoeringsbeleid dat voortvloeit uit de Kadernota Evenementen 2024. In 2024 is de subsidieregeling geactualiseerd en is een adviescommissie voor evenementensubsidies ingesteld. De Beleidsregel uitvoering evenementenbeleid zijn in 2024 opgesteld en vastgesteld. Deze zijn per 1 januari 2025 van kracht. Daarnaast zijn we in 2024, ter verbetering van onze dienstverlening via de 'evenementendesk', gestart met een inwonerreis om knelpunten voor evenementenorganisatoren in kaart te brengen. Op basis van deze inzichten zullen we aanpassingen doorvoeren, waaronder een duidelijk overzicht van de subsidiemogelijkheden voor evenementen en de optimalisatie van onze website. De verdere verbetering van het uitvoeringsbeleid wordt daarmee onderdeel van de reguliere PDCA-cyclus.	Vitaal en Ondernemend Apeldoorn
2	Denk na over de balans tussen budget en doelen zodat de doelen haalbaar zijn			idem
3	Creëer een integraal afwegingskader voor het geheel aan evenementensubsidies			idem
Toezicht en Handhaving Openbare Orde en Veiligheid Maart 2021				
1	1. Aan College Draag zorg voor een geactualiseerd handhavingskader en maak een duidelijker koppeling tussen de verschillende indicatoren en doelstellingen	Q4 2025	In 2024 is gestart met het opstellen van een meerjarenbeleidsplan. Door personele wisselingen en andere prioriteiten (opstellen beleid vitale vakantieparken, opstellen afdelingsplan voor 2025 en het verkennen van plannen voor de nieuw te vormen afdeling Veiligheid) werden de werkzaamheden aan het meerjarenbeleidsplan tijdelijk stilgelegd. Deze zijn inmiddels weer opgepakt. In januari heeft er een Kick-off bijeenkomst plaatsgevonden om het beleidsplan verder vorm te geven. Hierbij is afstemming met afdeling JZ.	Preventie, Toezicht en Handhaving
Thuiszitters een Zorg 2021				
1	College: rapporteer SMART over schoolverzuim en thuiszitten en maak daarmee de opbrengsten van de preventieve aanpak inzichtelijk.	Het streven is om in Q4 2025 beter inzichtelijk te hebben wat de effecten zijn van een meer preventieve aanpak	Met de Samenwerkingverbanden en het CJG bespreken we per kwartaal de verzuimcijfers. Vanuit samenwerking rapporteren we nu ook het aantal thuiszittende leerlingen in zorg. Deze cijfers worden jaarlijks geupdate in de monitor maatschappelijke ontwikkeling. Het doel is om meer realtime datagestuurd te werken, waar we nu veel data pas achteraf kunnen zien. Door belemmeringen in processen en systemen vraagt dit een verregaande samenwerking met alle partners: onderwijs, samenwerkingsverbanden, gemeente en CJG. Hier maken we diverse stappen in. Ook vanuit het onderwijs zijn er diverse ontwikkelingen om leerlingen passend onderwijs te bieden en uitval te voorkomen. Ook hier zijn we als gemeente bij betrokken en is het doel opbrengsten meetbaar te maken.	Beleid Maatschappelijke ontwikkeling

Collegeonderzoek 2023: Samenwerking Zorg en Veiligheid: rapport maart 2024

1	Aanbeveling A1: Maak in interactie met partners en de lokale samenleving uitvoeringsplannen rondom concrete opgaven op wijkniveau	Het plan 'Samen voor Veiligheid' is in concept klaar en wordt in februari aangeboden aan het college. Medio maart kan het dan worden besproken in de raad.	Er is een uitvoeringsplan opgesteld die onder regie van de veiligheidsmanager Zorg en veiligheid is samenwerking en afstemming met BMO en intensieve regie wordt aangepakt en uitgevoerd. Hiermee gaan wij integraal aan de slag en dragen structureel bij aan het voorkomen en verminderen van recidive, overlast, gevaarlijke situaties, criminaliteit en maatschappelijke uitval. Dit doen we door een integrale persoons- en systeemgerichte aanpak te ontwikkelen en verder uit te werken. Hierbij is oog voor een combinatie van interventies waarbij zowel Zorg als bestuurs-, civiel- en strafrecht betrokken zijn. Deze samenwerking binnen de keten bevordert veilige- en leefbare wijken. Om op de problematiek in te kunnen spelen, is er een noodzaak voor een integrale aanpak. Hierbij werken meerdere ketenpartners samen om tot een effectieve aanpak te komen.	Programma Integrale Veiligheid
2	Aanbeveling A2: Investeer in ontwikkeling van regie op casusniveau. Richt regie vanuit één hand tegelijkertijd op de inhoudelijke opgave, het proces en de actoren.			
3	Aanbeveling A3 : Richt op systeemvereenvoudiging, dienstbaar leiderschap en versterking van het lerend vermogen			

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

[Klik hier](#) voor de controleverklaring van de onafhankelijke accountant op de digitale jaarrekening.